1948
1970

MAGYAR-SZOVJET KAPCSOLATOK

320
M16

53867

SELECT

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
KÜLÜGYMINISZTÉRIUMA
ÉS A SZOVJETUNIÓ KÜLÜGYMINISZTÉRIUMA

MAGYAR-SZOVJET KAPCSOLATOK 1948-1970

DOKUMENTUMOK

MEGJELENT A KOSSUTH KÖNYVKIADÓ GONDOZÁSÁBAN
1973

A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

magyar részről:

Marjai József
Dr. Berecz János
Dr. Matusek Tivadar
Dr. Rácz Béla
Dr. Tóth József

szovjet részről:

N. N. Rogyionov
I. T. Grisin
F. I. Dolgih
L. Sz. Moszin
N. N. Szikacsov
M. A. Harlamov
F. I. Cukanov

I. Körzeti Könyvtára
53867
tulajdona

Rövidítések jegyzéke

AMO SZSZSZR	Arhív Miniszterstva Oboronü Szojuza Szovjetszkih Szocialiszticseszkih Reszpublik
APVSZ SZSZSZR	Arhív Prezidiuma Verhovnovo Szovjeta Szojuza Szovjetszkih Szocialiszticseszkih Reszpublik
AVP SZSZSZR	Arhív Vnesnej Politiki Szojuza Szovjetszkih Szocialiszticseszkih Reszpublik
BT	Biztonsági Tanács
CGANH SZSZSZR	Centralnüj Goszudarsztvennüj Arhív Narodnovo Hozjajsztva Szojuza Szovjetszkih Szocialiszticseszkih Reszpublik
DISZ	Dolgozó Ifjúsági Szövetség
ELTE L	Eötvös Lóránd Tudományegyetem Levéltára
ENSZ	Egyesült Nemzetek Szervezete
Fővl. L	Fővárosi Levéltár
Kgy	Közgyűlés
KISZ	Kommunista Ifjúsági Szövetség
KISZ KB it.	Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottságának irattára
KMP	Kommunisták Magyarországi Pártja
KGST	Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa
MDP	Magyar Dolgozók Pártja
MK	Magyar Közlöny
MKP	Magyar Kommunista Párt
MNFF	Magyar Nemzeti Függetlenségi Front
MNK	Magyar Népköztársaság
MNK ET it.	Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának irattára
MNK HM it.	Magyar Népköztársaság Honvédelmi Minisztériumának irattára
MNK KÜM	Magyar Népköztársaság Külügyminisztériuma
MNK KÜM L	Magyar Népköztársaság Külügyminisztériumának Levéltára
MRT	Magyar Rádió és Televízió
MRT L	Magyar Rádió és Televízió Levéltára
MSZSZOSZ	Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége
MSZMP	Magyar Szocialista Munkáspárt
MSZMP KB	Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága
MSZT	Magyar—Szovjet Társaság
MSZBT	Magyar—Szovjet Baráti Társaság

MTA	Magyar Tudományos Akadémia
MTA L	Magyar Tudományos Akadémia Levéltára
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NOSZF	Nagy Októberi Szocialista Forradalom
OIR	Organisation Internationale de Radiofusion
SZDP	Szociáldemokrata Párt
SZKP	Szovjetunió Kommunista Pártja
SZKP KB	Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága
SZMBT	Szovjet—Magyar Baráti Társaság
SZOT	Szakszervezetek Országos Tanácsa
SZOT L	Szakszervezetek Országos Tanácsának Levéltára
SZSZKSZ	Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége
SZSZKT	Szovjetunió Szakszervezeteinek Központi Tanácsa
SZU	Szovjetunió
SZUTA	Szovjetunió Tudományos Akadémiája
tv.	törvény
tvr.	törvényerejű rendelet
VB	Végrehajtó Bizottság
VCSZPSZ	Vszeszojuznüj Centralnüj Szovjet Profeszszionalnüh Szojuzov
VOKSZ	Vszeszojuznoe Obscsesztvo Kulturnoj szvjazi sz zagranicej

ELŐSZÓ

A „Magyar—szovjet kapcsolatok 1948—1970" című dokumentumkötet a Magyar Népköztársaság Külügyminisztériumának és a Szovjetunió Külügyminisztériumának közös kiadványa. A kötet az első magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés 25. évfordulója alkalmából jelenik meg Budapesten és Moszkvában. A kötet ugyanúgy, mint a háború utáni évek magyar—szovjet kapcsolatait bemutató közös dokumentum és anyaggyűjtemény („Magyar—szovjet kapcsolatok 1945—1948"), csak az említett időszak legfontosabb dokumentumait tartalmazza.

E kötet dokumentumai és anyagai a magyar—szovjet kapcsolatok fejlődésének és a nemzetközi osztályerőviszonyok alakulásának fontos szakaszát tükrözik. Ebben az időszakban a győzedelmes szocializmus első országa, a Szovjetunió népei hozzáfogtak a kommunizmus építése gyakorlati feladatainak megvalósításához. Magyarországon győzött a munkásosztály hatalma, sikeresen megoldották a szocializmus alapjainak lerakását, és megkezdődött a szocialista társadalom teljes felépítése. A magyar—szovjet kapcsolatok megbonthatatlan testvéri barátsággá, sokoldalú gyümölcsöző együttműködéssé és szilárd szövetséggé alakultak.

1948 közepére viszonylag békés úton, éles osztályösszecsapásokon keresztül győzött a szocialista forradalom Magyarországon. A győztes magyar munkásosztály, miként a Magyar Tanácsköztársaság hősi napjaiban, szövetségre lépett szovjet osztálytestvéreivel, Lenin országával — a Szovjetunióval. 1948. február 18-án Moszkvában aláírták a Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződést.

E szerződés lerakta a Magyarország és a Szovjetunió közötti új típusú kapcsolatok, a szocialista elveken alapuló együttműködés fejlesztésének szilárd alapjait. Hatékonyan elősegítette Magyarország szocialista fejlődését, a magyar dolgozók állama nemzetközi pozíciójának megszilárdítását és védelmi képességének megerősítését, a béke és biztonság megszilárdítását Európában.

A szerződés aláírása után a két ország diplomáciai képviseleteit rövid időn belül nagykövetségi szintre emelte. (1. sz. dok.)* A diplomáciai kapcsolatok szintjének emelése azt a tényt tükrözte, hogy erőteljesen fejlődtek a magyar—szovjet kapcsolatok, és mind szilárdabbá és szélesebbé váltak.

A magyar munkásosztály a Szovjetunió és az európai népi demokra-

* A zárójelben levő szám a kötetben található dokumentum számát jelenti.

tikus országok testvéri szövetségére támaszkodva megvalósította az ország iparosítását, felszámolta a mezőgazdaság elmaradottságát, megszüntette a volt uralkodó osztályok kulturális monopóliumát.

A Szovjetunió a magyar kormány kérésére hathatós segítséget nyújtott a magyar népnek a gazdasági építés legfontosabb feladatainak megoldásához. Szovjet gazdasági és technikai szakértők érkeztek Magyarországra; magyar gazdasági vezetők, műszaki dolgozók, munkások ismerkedtek a munkatapasztalatokkal a Szovjetunió üzemeiben, gyáraiban, bányáiban, tudományos kutató intézeteiben.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormánya az együttműködés további kiszélesítése és hatékonyabbá tétele érdekében 1949. június 26-án aláírta a magyar—szovjet tudományos-technikai együttműködési egyezményt (11. sz. dok). A Szovjetunió a Magyar Népköztársaságnak rajzokat, komplett műszaki és technológiai dokumentációkat adott át térítésmentesen. (Magyarország csupán az anyag összeállítása és fordítása során felmerült tényleges költségeket térítette meg.) Baráti érzésektől és a szocializmus ügyéhez való hűségtől vezérelve a magyar dolgozók megosztották a szovjet néppel a termelés és technikai fejlődés területén összegyűjtött tapasztalataikat.

Az 1949. január 25-én, a szocialista országok által létrehozott Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa hatékonyan elősegítette Magyarország és a Szovjetunió, valamint az egész szocialista közösség együttműködését. A KGST a szocialista országok együttműködése tökéletesítésének fontos eszközévé vált, elősegítette a két- és sokoldalú tudományos-technikai együttműködés fejlesztését és elmélyítését a testvéri szocialista országok között, így az MNK és az SZSZKSZ között is. A KGST új távlatokat nyitott a szocialista gazdasági rendszer összes előnyeinek felhasználására.

A Szovjetunió gazdasági és műszaki-tudományos segítsége fontos tényezője volt Magyarország népgazdasága folyamatos fejlődésének, a kapitalista országoktól való függés megszüntetésének.

Egyre intenzívebbé és közvetlenebbé váltak a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti kulturális kapcsolatok is. Országaink népei évről évre egyre alaposabban és mélyebben ismerkedtek meg egymás kulturális értékeivel. Ebben nagy szerepet játszottak a Magyarországon 1950-től megrendezésre kerülő magyar—szovjet barátsági hónapjainak keretében megvalósított kulturális rendezvények, valamint a Szovjetunióban 1952-től megrendezésre kerülő Magyar Kultúra Napjai.

A Szovjetunió eredményeinek megismerésére az oktatás és a kultúra területén gazdagította a magyar ideológiai és kulturális életet, elősegítette a kulturális forradalom kibontakozását, a marxizmus—leninizmus eszméinek elterjedését a Magyar Népköztársaságban.

A Szovjetunió a gazdasági és tudományos-technikai segítségen túl állandó politikai támogatást nyújtott a népi Magyarországnak. A kitartó

és következetes szovjet diplomácia elérte a Magyar Népköztársaság felvételét az ENSZ-be. A Szovjetunió harcolt Magyarország szuverenitásának megőrzéséért és tiszteletben tartásáért, megakadályozta az imperialista hatalmak beavatkozási kísérleteit Magyarország forradalmi átalakulásának folyamatába.

Válaszként a nyugati hatalmak agresszív cselekményeire — a nemzetközi feszültség növelése, az Észak-Atlanti Katonai Tömb (NATO) létrehozása — a szocialista közösség országai 1955. május 13-án aláírták a Varsói Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződést. (41. sz. dok.) A Varsói Szerződés Szervezete teljes mértékben megfelel az ENSZ alapokmányának, amely az 51. cikkelynek megfelelően lehetővé teszi az államoknak az egyéni vagy a kollektív önvédelmet, s azt, hogy kölcsönösen megvédjék egymást, és támadás esetén „minden szükségesnek mutatkozó eszközzel segítséget nyújtsanak a megtámadott államnak vagy államoknak".

Az imperialista körök aknamunkája a Magyar Népköztársaság ellen mégis mind erőteljesebbé vált. A nemzetközi és a belső reakciós erők — kihasználva a korábbi párt- és állami vezetés szektás, dogmatikus hibáit és a revizionisták bomlasztó munkáját az imperializmus sokoldalú támogatásával — fegyveres támadást robbantottak ki a Magyar Népköztársaság törvényes államrendje ellen. Az ellenforradalmi lázadás célja a szocialista vívmányok megsemmisítése, a kapitalizmus visszaállítása volt.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány a Szovjetunióhoz fordult segítségért, hogy megvédje a munkásosztály hatalmát, megakadályozza az imperialisták fegyveres beavatkozását, és elkerülje a polgárháborút. A Szovjetunió internacionalista kötelességéhez híven megadta a magyar népnek a szükséges támogatást az ellenforradalmárok elleni harchoz. Magyarország dolgozói a Szovjetunió és a többi szocialista ország segítségével, a nemzetközi munkásosztály támogatásával leverték az ellenforradalmi felkelést, megvédték a szocializmus vívmányait.

A vereséget szenvedett nemzetközi és belső reakció mindent megtett annak érdekében, hogy Magyarországot a gazdasági káosz és infláció állapotába taszítsa. Más eszközökkel igyekezett azokat a célokat elérni, amelyeket az ellenforradalom a fegyverek segítségével nem tudott: megdönteni a munkásosztály hatalmát, megfosztani a magyar népet attól a jogától, hogy saját sorsának ura legyen.

Támaszkodva a Szovjetunió és a testvéri országok mindenoldalú segítségére és támogatására, a magyar munkásosztály, a parasztság és a néphez hű értelmiség áldozatos munkájával meghiúsította a nemzetközi és a belső reakció tervét.

A nemzetközi reakció, felhasználva az ENSZ-ben mesterségesen felvetett ún. magyar kérdést, heves rágalom-kampányt indított a Szovjet-

unió és a Magyar Népköztársaság ellen. Az imperialista erők kísérletet tettek arra, hogy elszigeteljék Magyarországot, és aláássák a magyar—szovjet kapcsolatokat.

Az MNK történelmének e bonyolult időszakában a szocialista országok testvéri segítséget nyújtottak a magyar kommunistáknak és az 1956. november 4-én megalakult Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánynak. Különösen nagy jelentőségűek voltak a Kádár János vezette magyar párt- és kormányküldöttség tárgyalásai a szovjet vezetőkkel Moszkvában 1957 márciusában. A tárgyalások eredményeképpen aláírt dokumentumokban (60., 61. sz. dok.) — amelyek fontos helyet foglalnak el a kötetben — megállapodtak abban, hogy a proletár internacionalizmus, az önzetlen testvéri barátság és egyenjogúság alapján sokoldalúan továbbfejlesztik a magyar—szovjet együttműködést.

Az ezt követő években tovább fejlődött és szélesedett Magyarország és a Szovjetunió együttműködése a társadalmi, a politikai, a gazdasági élet minden területén. Országaink pártjai és kormányai között a teljes bizalom és egyetértés alapján közvetlen munkakapcsolat és együttműködés alakult ki. Kibővültek és minőségileg új tartalmat kaptak a gazdasági és műszaki-tudományos kapcsolatok; a Szovjetunió és Magyarország között állandóan növekedett a külkereskedelmi forgalom.

Az ötéves tervek egyeztetésének gyakorlata, a hosszú lejáratú árucsereforgalmi megállapodások, a tervszerű és szilárd gazdasági kapcsolatok létesítése hozzájárul Magyarország és a Szovjetunió népgazdasága szükségleteinek mind teljesebb kielégítéséhez. A kérdések operatív rendezésének és koordinálásának fontos kétoldalú szerve az 1964-ben létrejött Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság (126. sz. dok.).

Az utóbbi években megerősödtek és gyümölcsözőbbé váltak a kapcsolatok az oktatás, a tudomány és kultúra területén, amelyhez nem kis mértékben járult hozzá az 1967 májusában megalakult Magyar—Szovjet Kulturális Együttműködési Kormányközi Bizottság (166. sz. dok.). A kapcsolatok hatékonyabbá tételét szolgálja e területen a két ország között 1968 novemberében Budapesten aláírt Kulturális és Tudományos Együttműködési Egyezmény (195. sz. dok.).

A magyar—szovjet párt- és állami kapcsolatok erősödésével egy időben állandóan szélesednek a közvetlen kapcsolatok a két ország dolgozói, a munkások, a parasztok, a tudomány és a kultúra művelői között. 1955-ben Odessza és Szeged között testvéri kapcsolat létesült (44. sz. dok.). Jelenleg Magyarország minden megyéjének és több városának testvérkapcsolata alakult ki a Szovjetunió szövetségi és autonóm köztársaságaival, megyéivel és városaival.

A magyar és a szovjet nép közötti kapcsolatok fejlesztésében fontos szerepet játszanak a magyar—szovjet, valamint a szovjet—magyar baráti társaságok. E társaságok tevékenysége és tagcsoportjai jelentősen

hozzájárulnak népeink közeledéséhez és a barátságnak össznépi jelleget adnak.

A marxizmus—leninizmus és a szocialista nemzetköziség elvein alapuló testvéri együttműködés Magyarország és a Szovjetunió között minden tekintetben kiállta az idők próbáját, és egyre gyümölcsözőbbé válik. Az örök és megbonthatatlan magyar—szovjet barátság megtestesítője Magyarország és a Szovjetunió között 1967. szeptember 7-én megkötött Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződés (171. sz. dok.).

A szerződés a magyar—szovjet kapcsolatok megnövekedett lehetőségeit, új, széles perspektíváit fejezte ki, rögzítette az elért közös eredményeket, és meghatározta a jövőbeni tennivalókat, amelyek végrehajtása még tovább gazdagítja, szilárdítja és mélyíti az MSZMP és az SZKP, valamint az MNK és az SZSZKSZ közötti együttműködést. A magyar—szovjet kapcsolatok jelenlegi fejlődési szakaszát a teljes bizalom és a megértés, a nézetek és a cselekvés szilárd egysége jellemzi.

A két ország párt- és kormányküldöttségeinek látogatása idején folytatott rendszeres és konstruktív magas szintű véleménycsere eredményei többször is beigazolták a két ország pártjainak és népeinek megingathatatlan testvéri egybeforrottságát. Ez legutóbb például L. I. Brezsnyev elvtárs, az SZKP KB főtitkára vezette szovjet párt- és kormányküldöttség magyarországi tartózkodása (1972. november 27.—december 1.) során nyilvánult meg. A megbonthatatlan barátság, a kommunizmus és a szocializmus fontos tényezőjévé vált országainkban.

„Pártunk és kormányunk politikájának sarkalatos pontja — mondotta Kádár János elvtárs, az MSZMP KB első titkára a budapesti nagygyűlésen — volt és marad a Szovjetunió iránti elvi internacionalista viszony, a szolidaritás, a magyar—szovjet barátság... Hazája, a szocializmus iránti felelősséget érző minden magyar, egész népünk meggyőződéssel vallja: kapcsolataink erősödése, szélesítése és fejlesztése a Szovjetunióval az élet minden területén népünk életbevágó érdeke és jövőjének záloga." (X. sz. dok.) A szovjet embereknek a szocialista Magyarország dolgozói iránt táplált testvéri érzéseit meggyőzően fejezte ki L. I. Brezsnyev elvtárs a Vörös Csepelen tartott beszédében: „Mi, szovjet kommunisták nagyra becsüljük ezt a barátságot, amely kiállt minden megpróbáltatást, s a szocializmus és a kommunizmus diadaláért vívott közös harcunkban edződött. Ez a barátság áthatja országaink egész életét... Vagyis barátságunk valóban az egész népet átfogja. Ez a barátság nemcsak a mának, nemcsak a holnapnak, hanem örök időkre érvényes." (XI. sz. dok.)

A kötet dokumentumai az 1948—1970 közötti időszakot ölelik fel. A kronológiai kereten kívül a kötet tartalmazza még az 1971—1972. év és

az 1973. év elejének a magyar—szovjet kapcsolatok legfontosabb dokumentumait.

A kötetben helyet kaptak: fontos szerződések, egyezmények és más szerződéses okmányok, közös közlemények, nyilatkozatok, a párt- a kormány-, a parlamenti és a szakszervezeti küldöttségek kölcsönös látogatásáról szóló közlemények, a magyar és a szovjet párt- és állami vezetők beszédei, nyilatkozatai, a két ország állami és társadalmi szervezeteinek felhívásai, üdvözletei, táviratai, az MNK Elnöki Tanácsának és az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának a két ország kapcsolatait érintő határozatai, az MNK és az SZSZKSZ Külügyminisztériumának jegyzékei, valamint a két ország Honvédelmi Minisztériumának egyes dokumentumai.

A kötet számos dokumentuma első ízben jelenik meg. A dokumentumok egy része kihagyásokkal kerül publikálásra, ugyanis a kihagyott részek nincsenek közvetlen kapcsolatban a kötet témájával. A kihagyásokat három ponttal jelöljük. A dokumentumok címeiben a „részlet" kifejezés is jelzi a dokumentumokból történt kihagyásokat.

A megjelölt időszakban a két állam az egyes tárgykörökben több egyezményt is kötött. Publikálásra csak a kötet időhatárán belül érvényben levő okmány kerül, amelynek jegyzetében tájékoztatást adunk a közlésre nem került egyezményekről. A szerződéses okmányokat mellékletek nékül közöljük.

A dokumentumokat szerkesztett cím vezeti be, amelyek nagy részét a kötet szerkesztői fogalmazták. A szerződések, egyezmények és néhány más dokumentum címe eredeti, de azokat nem jelöltük.

Az okmányokat és az iratokat vagy a magyar, vagy a szovjet levéltárakban őrzött eredeti, illetve hitelesített másolatok alapján közöljük, a beszédeket, nyilatkozatokat, a közös közleményeket, a táviratokat a sajtó alapján közöljük, feltéve, ha ott a teljes szöveget publikálták. Amennyiben a közölt szöveg nem teljes, akkor a dokumentumot a levéltári példány alapján publikáljuk. A levéltári dokumentumok szövege után feltüntetjük a dokumentumot őrző levéltár nevét. Korábban már nyilvánosságra hozott dokumentum forrásában megadjuk a dokumentumot közreadó kiadvány bibliográfiai adatait is. Az archeográfiai jegyzetben azt is közöljük, ha a dokumentumot egyik vagy másik fél — magyar vagy szovjet — teljes szöveggel, vagy kivonatosan közölte, avagy csak ismertette.

Az orosz szövegű dokumentumok archeográfiájában csak abban az esetben tüntettük fel, hogy „oroszból fordítva", ha a dokumentum magyar eredetű, egyéb esetben a forrás jelzi, hogy az eredeti szöveg orosz nyelvű.

A dokumentumok kronologikus rendben kerülnek közlésre.

Számos dokumentum van, amelyeknél nem lehetett megállapítani az aláírás, az elküldés, illetve az elhangzás pontos dátumát, ezen dokumen-

tumokat az egyik vagy a másik ország sajtójában történt publikálásuk dátumával közöljük. Ezeket a dátumokat körrel jelöltük meg. A körrel megjelölt dátumok tehát a dokumentumok egykori közzétételének az időpontját jelentik.

A jegyzeteket a szerkesztőség állította össze.

A dokumentumokban előforduló rövidítések jegyzéke a kötet elején található.

A dokumentumkötet előkészítésében a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság Külügyminisztériumán kívül *szovjet részről* részt vettek: a Szovjetunió Honvédelmi Minisztériuma, a Szovjetunió Külkereskedelmi Minisztériuma, a Szovjetunió Minisztertanácsának Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Állami Bizottsága, a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Levéltári Főigazgatóság, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája. *Magyar részről:* a Magyar Népköztársaság Országgyűlésének Irodája, Minisztertanácsának Titkársága, Honvédelmi Minisztériuma, Külkereskedelmi Minisztériuma, valamint az MSZMP KB Párttörténeti Intézet Archívuma, az MSZMP Budapesti Pártbizottság Archívuma, a SZOT Levéltára, az MTA Levéltára és az MSZBT Titkársága.

1.

Közlemény Magyarország és a Szovjetunió diplomáciai képviseleteinek nagykövetségi rangra emeléséről

1948. március 2.°

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének kormánya és a Magyar Köztársaság kormánya elhatározták, hogy budapesti, illetve moszkvai követségeiket nagykövetségekké alakítják át, és ennek megfelelően követeiket nagyköveti rangra emelik.*

Szabad Nép, 1948. március 2.,
valamint Pravda, 1948. március 2.

2.

Részlet K. J. Vorosilov, a Szovjetunió Miniszterlanácsa elnökhelyettesének az 1848-as forradalom 100. évfordulója alkalmából a magyar országgyűlés ünnepi ülésén elhangzott beszédéből

1948. március 15.

Elnök Úr! Képviselő Urak! Uraim!

A Szocialista Szovjet Köztársaságok Szövetsége Legfelsőbb tanácsának elnöke, a Szovjetunió kormánya és népei nevében üdvözlöm önöket és az önök személyében a magyar népet az 1848-as magyar forradalom századik évfordulója alkalmából.

A Szovjetunió népei óriási erőfeszítések és áldozatok árán forradalmi küzdelmekben vívták ki szabadságukat, és így közel állnak szívünkhöz azok az érzések, amelyek ma az 1848-as forradalom századik évfordulója napján eltöltik önöket, azon hősies erőfeszítések századik évfordulójának ünnepén, amelyeket a magyar nép a hűbéri-földesúri rendszer megdöntéséért és az idegen, osztrák—német elnyomók évszázados igája alóli felszabadulásért tett. Ez a forradalom ragyogó megnyilvánulása volt az akkori idő népmozgalmainak, amelyek a hűbériség alapjainak megsemmisítésére irányultak Európában. Az 1848-as forradalomban a küzdelem, amely a magyar parasztságnak a hűbériség igája alóli felszabadításáért

* A Magyar Köztársaság moszkvai követe, Szekfü Gyula 1948. május 25-én nyújtotta át nagyköveti megbízólevelét az SZSZSZK Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének.

A Szovjetunió magyarországi követe, G. M. Puskin 1948. május 8-án adta át nagyköveti megbízólevelét a Magyar Köztársaság elnökének.

folyt, egybeolvadt az egész magyar nép nemzeti függetlenségi harcával a gyűlölt Habsburg-monarchia ellen.

Először történik az 1848-as forradalmi mozgalomban 1793 óta, hogy egy, az ellenforradalom fölényes erőitől körülvett nemzet az ellenforradalom gyáva dühével szembe meri szegezni a forradalom szenvedélyét. Hosszú idő óta először látunk igazi forradalmi jellemet, olyan embert, aki népének nevében fel meri venni egy elkeseredett harc kesztyűjét, aki népe számára egy személyben Danton és Carnot. Ez Kossuth Lajos. Így írtak a magyar forradalomról és annak vezéreiről a tudományos szocializmus megalapítói: Marx és Engels.

Kossuth harcostársa a szabadságszerető magyar nép nagy fia és dalnoka, Petőfi Sándor, aki Táncsiccsal együtt méltán foglalja el az őt megillető helyet az 1848-as forradalom vezérei között. „A nemzethez" című költeményében így ír:

„Föl hazám, föl nemzetem, magyar nép!
Lépj a sikra gyorsan és egyszerre,
Mint a villám, oly váratlanul és
Oly erővel törj ellenségedre."

„Föl" című versében pedig így kiált fel:

„Siess, hazám, napfényre hozni
Világraszóló híredet,
Mit német járom, német ármány
Elrablott és eltemetett."

A magyar nép történelmi sorsával sok a közös vonás a Szovjetunió népeinek sorsában. A magyar népnek hosszú ideig kellett harcolnia az abszolút Habsburg monarchia igájának lerázásáért, amely egészen 1918-ig nehezedett Magyarországra. A Szovjetunió népeinek is hosszú és kemény küzdelmet kellett vívniok a cári önkényuralom ellen. Meg kell említeni, hogy az ukrán nép jelentékeny részét ugyanazok a Habsburgok nyomták el, akik a magyar népet is sanyargatták. Másfelől pedig az a cári önkényuralom, amely az orosz népet igázta le, segítette a Habsburgokat abban a törekvésükben, hogy biztosítsák uralmukat.

Oroszország élenjáró haladó férfiai azonban mindenkor a magyar nép szabadságharca mellett foglaltak állást. Hercen, a XIX. századbeli Oroszország demokratikus mozgalmának kiváló képviselője az emigráció „HARANG" című lapjának számos oldalán meleg együttérzéssel fordult a magyar forradalom és vezére, Kossuth Lajos felé. Közismert tény, hogy Csernisevszki, a másik nagy orosz demokrata naplójában az 1848/49-es években szintén üdvözölte a magyar nemzeti felszabadító mozgalmat és annak győzelmét kívánta.

Csaknem fél évszázaddal ezelőtt, 1900-ban a nagy Lenin a bolsevikok Iszkra című lapjában szégyenbélyeget ütött az orosz cári kormány bűnös politikájára, mert orosz csapatokat küldött más népek elnyomására. Lenin így ír: „A cári kormány nem csupán népünket tartja rabszolgaságban, hanem felhasználja más népek leverésére is, akik rabságuk ellen kelnek fel, amint ez 1849-ben történt, amikor az orosz csapatok elnyomták a magyar forradalmat."*

Az 1917-es nagy októberi szocialista forradalom egyszer s mindenkorra végzett Oroszországban a cári önkényuralommal, a földesurak és kapitalisták uralmával, valamint mindenféle nemzeti elnyomással, sőt mi több, az októberi forradalom megmozgatta Európa és egyben Magyarország demokratikus erőit is. A magyar nép, amely annyi vért ontott a Hohenzollernek és Habsburgok érdekéért, az 1848-as forradalomból merített politikai tapasztalatok birtokában 1918—19-ben fegyverrel kezében lépett fel ősi ellenségei: a feudális uralom és a politikai elnyomás rendszere ellen. A dolgozóknak ez a hatalmas politikai mozgalma mint fénysugár világította be a felszabadulás útját. Magyarország demokratikus erőit azonban ezúttal is elnyomta a hazai és európai reakció. A történelem örökre fel fogja jegyezni Horthynak, a magyar nép hóhérának bűnös tetteit, aki az európai és nemcsak európai imperialisták, valamint a magyar földesurak és kapitalisták parancsai szerint vérbefojtotta az 1919-es magyar forradalmat. Horthy huszonöt éven keresztül kíméletlenül elnyomta a magyar demokrácia legkisebb megnyilvánulásait és Magyarországot a második világháború idején a hitleri imperializmus szolgájává tette.

A legnagyobb eszmék egyike, amelyet a nagy októberi szocialista forradalom hirdetett: a nép nemzeti önrendelkezésének, egyenjogúságának és barátságának elve. Ezt az elvet rögzítette az Oroszország népeinek jogairól szóló nyilatkozat... Ezen az elven alapszik a Szovjetunió külpolitikája is. A szovjet állam viszonya minden országgal szemben azon alapul, hogy a népek függetlenségét és szuverén egyenlőségét kölcsönösen tiszteletben tartsák, hogy barátian együttműködjenek és ne avatkozzanak bele egymás ügyeibe.

A szovjet politikának a második világháború idején is egyik legfontosabb feladata volt a harc a népek függetlenségéért és szabadságáért. Sztálin generalisszimusz már 1941. július 3-án, néhány nappal azután, hogy a fasiszta Németország rablótámadást indított a Szovjetunió ellen, kijelentette: a fasiszta elnyomók ellen vívott és az egész népet felölelő honvédő háborúnak nemcsak az a célja, hogy elhárítsuk a veszélyt, amely a mi országunkat fenyegeti, hanem az is, hogy segítséget nyújtsunk a német fasizmus igája alatt nyögő európai népeknek. A szovjet

* V. I. Lenin összes művei második kiadás, Kossuth Könyvkiadó 1964. 356. old. (a Képviselő Naplóban levő fordítás némileg eltér a hivatkozott forrástól).

nép a Sztálin generalisszimusz által kitűzött nemes cél jegyében harcolt a hitlerista rablók ellen s a szovjet nép e zászlók alatt küzdve győzte le a fasiszta Németországot.

A győzedelmesen előretörő szovjet hadsereg szétverte a hitlerista hordákat, a magyar nép felszabadítójaként lépett az Önök földjére és Szálasinak, Hitler védencének vezetése alatt a magyar reakció erői által támogatott, állig felfegyverzett német hadseregek üldözésével és szétverésével, amely seregek esztelen ellenállásának révén az Önök nagyszerű fővárosát és más városaikat rombolásnak tették ki, a szovjet hadsereg a magyarországi fasiszta reakció utolsó fegyveres támaszpontját is szétzúzta és így becsülettel végezte el a reá háruló feladatot. Felszabadította Magyarország egész területét, Hitler hordáinak garázdálkodása alól és ezzel biztosította a szabadságszerető magyar nép politikai és gazdasági függetlenségét.

A magyar demokrácia által végrehajtott földreform örökre végzett a hűbéri nagybirtokrendszerrel. A földesurak földje, a bankok és a legnagyobb iparvállalatok a nép kezébe kerültek. A magyar nép felépítette demokratikus köztársaságát és életét új, demokratikus alapon rendezi be. A magyar nép ellenségei és elnyomói Magyarország feletti uralmuk megszilárdítása céljából a múltban a magyar népet más dunamenti népekre uszították a „válaszd szét és uralkodj" régi elve szerint. Ezt az elvet alkalmazták a Habsburgok, amikor viszályt szítottak az általuk elnyomott népek között; ezt a régi elvet alkalmazta a fasiszta Németország is, amely mesterségesen szította a viszálykodást Magyarország és szomszédai között, hogy ezáltal valamennyit annál biztosabban tartsa kezében.

A reakció erői most sem alszanak, hanem terjeszkedési terveket szőnek és újabb imperialista háború érdekében blokkokat kovácsolnak. Éppen ezért fontos, hogy rendíthetetlenül haladjunk a demokratikus országok közötti barátság megszilárdítása útján és mindent megtegyünk, ami rajtunk áll, hogy biztosítsuk a nagy és kis népek függetlenségét, békéjét és biztonságát.

A szovjet nép nevében boldogan üdvözöljük a magyar népet, amelyet az 1948. február 18-án Moszkvában aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés fűz a Szovjetunióhoz. Ez a szerződés... népeink tartós közeledésének és szoros együttműködésének ügyét szolgálja, függetlenségünk és nemzeti szuverenitásunk kölcsönös tiszteletben tartása alapján.

Ez a szerződés egyszersmind fontos új eszköze az európai béke és biztonság megszilárdításának. Ez a szerződés ünnepélyesen kifejezésre juttatja, milyen fontos a demokratikus országok küzdelmében az agresszió veszélye ellen az a támogatás, amelyet Magyarország nyújtani tud az európai béke megszilárdításának közös ügye érdekében.

Az új Magyarország elfoglalta méltó helyét az élenjáró demokráciák

családjában. Az új, demokratikus Magyarország ma a többi élenjáró demokratikus országgal együtt küzd az imperialista reakciós és az új világháborúra bújtogatók ellen és harcol az egész világ békéjéért és demokráciájáért.

Engedjék meg, hogy ma a hősi forradalom századik évfordulója alkalmából a Szovjetunió nevében szívből jövő jókívánságaimat tolmácsoljam a magyar népnek és további sikereket kívánjak az új demokratikus Magyarország építésében.

Erősödjék és viruljon a demokratikus magyar köztársaság, a magyar nép és az egész haladó emberiség javára és boldogságára!

Éljen a szabadságszerető magyar nép, amely ápolja Kossuth, Petőfi, Táncsics demokratikus hagyományait!

Éljen a szovjet nép és a magyar nép, a Szovjetunió és a Magyar Köztársaság barátsága!

Országgyűlési Naplók, 1948. március—december 15—19. old.,
Szabad Nép, 1948. március 16., valamint Izvesztija, 1948. március 16.

3.
A Szovjetunió Külügyminisztériumának jegyzéke Magyarország nagykövetségéhez, amelyben közli: a szovjet kormány hozzájárult az 1848-as zászlók visszaadásához*

1948. április 3.

A Szovjetunió Külügyminisztériuma biztosítja a Magyar Köztársaság Nagykövetségét nagyrabecsüléséről és a 7941/47. és 488/48. sz. jegyzékekre válaszolva tisztelettel közli, hogy a Szovjet Kormány elhatározta 203 történelmi értéket képviselő magyar zászló visszaadását a Magyar Kormánynak. E zászlók között vannak az 1848—49-es forradalom és a nemzeti felszabadítási mozgalom zászlói is.

Egyúttal a Külügyminisztérium tisztelettel közli a Nagykövetséggel, hogy az említett zászlókat már elindították Budapestre, ahol Kuraszov vezérezredes f. év április 4-én adja át őket a Magyar Kormány képviselőinek.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

* 1948. január 3-án a Magyar Köztársaság miniszterelnöke levél útján az 1848-as szabadságharc 200 zászlójának visszaadását kérte a szovjet kormánytól. (Lásd a „Magyar—szovjet kapcsolatok 1945—1948" c. dok. kötet 246. old.)

A zászlók átadására 1948. április 4-én került sor. A forradalmi hadilobogók átadásáról és átvételéről a Szabad Nép 1948. április 6-i száma részletesen beszámol.

4.

A Magyar Köztársaság miniszterelnökének távirata a Szovjetunió miniszterelnökéhez Magyarország jóvátételi kötelezettségének csökkentése alkalmából

1948. június 9.°

Miniszterelnök Úr! Az egész dolgozó magyar nép mély hálával szerzett tudomást arról a nagylelkű elhatározásról, amellyel a Szovjetunió kormánya a Magyarországot terhelő jóvátételi hátralékos összegét felére leszállította.* A magyar nép ebben az elhatározásban annak a segítőkészségnek újabb rendkívüli jelentős kifejezését látja, amely a Szovjetunió részéről a magyar nép iránt már eddig is annyiszor megnyilvánult és oly nagymértékben hozzájárult a magyar népi demokrácia nehézségeinek elhárításához. A jóvátétel hátralékos összegének leszállítása lehetővé teszi Magyarország újjáépítésének meggyorsítását és gazdasági erőinek gyorsított ütemben való kifejlesztését. A magyar nép azzal is tisztában van, hogy a szovjet kormány baráti intézkedéséhez az alapot a magyar népi demokrácia megszilárdulása teremtette meg és a jövőben fokozott erővel fog dolgozni népi demokratikus rendszerének kiépítésén, abban a tudatban, hogy ezen a módon járulhat hozzá a leghathatósabban a nagy Szovjetunió és Magyarország közötti barátság további elmélyítéséhez.

Fogadja Miniszterelnök Úr nagylelkű elhatározásáért az egész magyar nép nevében legmelegebb köszönetem és hálám kifejezését.

Szabad Nép, 1948. június 9.,
valamint Izvesztija 1948. június 11.

* 1948. június 5-én a magyar kormány azzal a kéréssel fordult a szovjet kormányhoz, hogy járuljon hozzá a békeszerződés alapján fizetendő jóvátételi összeg csökkentéséhez.

A Szovjetunió magyarországi nagykövete, G. M. Puskin 1948. június 8-án nyújtotta át Molnár Erik külügyminiszternek a szovjet kormány válaszát. „Attól a kívánságtól vezetve — hangzik a válasz —, hogy megkönnyítse a magyar nép erőfeszítéseit az újjáépítés érdekében és segítse a Magyar Köztársaság gazdasági életének fejlődését, továbbá figyelembe véve az országaink között létrejött baráti viszonyt, a Szovjetunió kormánya úgy döntött, hogy a jóvátételi fizetések hátralékos összegét ez év július 1. napjától kezdve 50%-kal leszállítja." (Szabad Nép, 1948. június 9., valamint Izvesztyija, 1948. június 9.)

5.

Az SZK(b)P KB üdvözlő távirata az MDP első kongresszusához*

1948. június 12.

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Központi Bizottsága forró üdvözletét küldi a kongresszus küldötteinek és sok szerencsét kíván a magyar dolgozók egységes pártjának megalakításához.

Hála a magyar munkáspártok együttműködésének és egységének, a magyar nép komoly sikereket ért el Magyarország függetlenségéért folytatott harcban, az ország gazdasági újjáépítéséért, a politikai és gazdasági élet demokratikus alapokon való újjászervezéséért folytatott küzdelemben. A két munkáspárt egyesülése, mely a magyar munkásmozgalom történelmi jelentőségű eseménye, Magyarország dolgozói újabb győzelmeinek záloga.

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Központi Bizottsága sok sikert kíván a Magyar Dolgozók Pártjának, az új népi, demokratikus Magyarország felépítéséhez.

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik)
Pártjának Központi Bizottsága.

MDP—SZDP Egyesülési kongresszusának jegyzőkönyve.
Szikra, 126. old., Szabad Nép, 1948. június 13.,
valamint Pravda, 1948. június 13.

* Magyarországon 1948 közepéig két munkáspárt — a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt — tevékenykedett. A két párt még az illegalitásban — 1944. október 10. — az MKP kezdeményezésére és javaslatára, akcióegységegyezményt kötött, amely utat nyitott a két munkáspárt felszabadulás utáni együttműködéséhez, majd az egyesüléséhez. 1948. június 12-én volt az egyesülés a marxizmus—leninizmus elvei alapján. Az egyesülés előtt az SZDP 1948. márciusi kongresszusa a jobboldali elemeket kizárta a soraiból. Az új párt neve: *Magyar Dolgozók Pártja* lett. Az MDP I. kongresszusa 1948. június 12—14-én ülésezett.

6.

Részlet Magyarország moszkvai nagykövetsége által a Szovjetunió Külügyminisztériumának átadott jegyzékből a Petőfi-művek orosz nyelvű kiadásával kapcsolatban*

1948. június 15.

A Magyar Köztársaság Követsége biztosítja a Szovjetunió Külügyminisztériumát nagyrabecsüléséről és tisztelettel kéri, hogy legyen szíves közölni a szovjet Kormány véleményét a következő üggyel kapcsolatban.

A Magyar Kormány a Petőfi versei fordításának kiadását ez év március hónapban Moszkvában nagy eseménynek tartja a Szovjetunió és Magyarország közötti barátság elmélyítésében. Ezért a Magyar Kormány Magyar Köztársasági Érdemérmeket kíván átnyújtani azoknak az íróknak és költőknek, akik részt vettek a fordítás nagy munkájában és ezzel hatalmas segítséget nyújtottak ahhoz, hogy a szovjet nép megismerkedjék a magyar kultúrával . . .

AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

* 1948. augusztus 30-án kelt válaszjegyzékében az SZSZKSZ Külügyminisztériuma közölte Magyarország szovjetunióbeli nagykövetségével, hogy a szovjet kormány egyetért Petőfi Sándor művei orosz nyelvű kiadásának fordításában és elkészítésében részt vevő személyek kitüntetésével.

7.

Részlet a Magyar Külügyminisztérium által a Szovjetunió magyarországi nagykövetségének átadott szóbeli jegyzékéből a Szovjet Kultúra Hónapja megrendezésével kapcsolatban

1948. július 28.

A Magyar Kormány nagyrabecsüléséről biztosítja a Szovjetunió magyarországi Követségét és van szerencséje a Követség tudomására hozni az alábbiakat:

A Magyar Kormány kész megszervezni Budapesten a Szovjet Kultúra Hónapját.* Ez az ünnepi hónap két célt szolgálna: egyfelől kielégítené a magyar nép széles tömegeinek egyre növekvő érdeklődését a szovjet kultúra világraszóló eredményei iránt, másfelől, lehetőséget adna a magyar népnek és kormányának, hogy kifejezze mély háláját a haladás és a szocializmus országának, amely felszabadította a fasiszta elnyomás alól és amely baráti támogatást nyújt neki az állam újjáépítésében.

Az első cél érdekében a Magyar Kormány meg kívánja hívni az ünnepi hónapra a színművészet képviselőit, akik fellépnek a magyar közönség előtt.

A másik cél érdekében a Magyar Kormány a fent említett színészeken kívül meghívni szándékozik a szovjet szellemi és politikai élet néhány képviselőit, akik különös érdeklődést tanúsítanak Magyarország iránt.

A Budapesti Szovjet Kultúra Hónap idejét a Magyar Kormány, figyelembe véve minden körülményt, 1948. november 15—december 15-ig terjedő időszakra állapította meg. A megjelölt időszaknak első hetében, vagyis november 15-től 22-ig lennének a hivatalos fellépések. Ezen a héten jelen lennének a szovjet szellemi és politikai élet meghívott képviselői és találkoznának a magyar társadalom képviselőivel . . .

AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

* Az első „Szovjet Kultúra Hónapja" ünnepélyes megnyitására 1949. február 19-én került sor a Magyar Állami Operaházban. Ebből az alkalomból nagy létszámú küldöttség érkezett Magyarországra A. M. Sabanov egészségügyi miniszterhelyettes vezetésével. A küldöttség tagjai voltak: Ny. Tyihonov költő, Gluscsenko akadémikus, A. Csulaki zeneszerző, K. Finoganov festőművész, G. Ulanova, a Nagyszínház szólista balerinája, D. Ojsztrah hegedűművész. Nagy sikerrel lépett fel a magyar közönség előtt a Szovjet Hadsereg Alekszandrov ének- és táncegyüttese és az Oszipov-együttes.

8.

Közlemény a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa megalakulásáról

1949. január 25.°

Ez év januárjában gazdasági értekezlet volt Moszkvában Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Románia és a Szovjetunió képviselőinek részvételével.*

Az értekezlet megállapította, hogy az említett országok gazdasági kapcsolatainak fejlődésében lényeges eredmények mutatkoztak, ami elsősorban az áruforgalom nagyméretű növekedésében nyilvánult meg. Az említett gazdasági kapcsolatok megteremtése és a gazdasági együttműködés politikájának megvalósítása tette lehetővé, hogy a népi demokratikus országok és a Szovjetunió nemzetgazdaságuk újjáépítését és fejlődését meggyorsítsák.

Az értekezlet továbbá megállapította, hogy az Amerikai Egyesült Államok, Anglia és néhány más nyugat-európai ország kormánya lényegében bojkottálja a kereskedelmi kapcsolatokat a népi demokráciák országaival és a Szovjetunióval, mivel ezek az országok lehetetlennek tartják, hogy alávessék magukat az országok szuverenitását és nemzetgazdasági érdekeit sértő Marshall-terv diktátumának.

Figyelembe véve ezt a körülményt, az értekezlet megvitatta a népi demokráciák és a Szovjetunió szélesebb gazdasági együttműködése megszervezésének lehetőségét.

A népi demokráciák országai és a Szovjetunió szélesebb gazdasági együttműködésének megvalósítása céljából az értekezlet szükségesnek tartotta a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának megalakítását az értekezleten részt vevő országok képviselőiből, egyenjogú képviselet alapján, azzal a feladattal, hogy gazdasági tapasztalataikat kicseréljék, műszaki segítséget nyújtsanak egymásnak és segítsék egymást nyersanyaggal, élelmiszerrel, gépekkel, felszereléssel, stb.

Az értekezlet kimondta, hogy a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa nyílt szervezet, amelybe beléphetnek Európa más országai is, ha egyetértenek a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának alapelveivel és részt kívánnak venni a fent említett országokkal való széles gazdasági együttműködésben.

* Albánia 1949 februárjában, a Német Demokratikus Köztársaság 1950 novemberében, Mongólia 1962-ben, a Kubai Köztársaság 1972-ben csatlakozott a Tanácshoz. Albánia jelenleg nem vesz részt a Tanács munkájában.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa csak az érdekelt országok beleegyezésével fogad el határozatokat.

A Tanács időszakonként üléseket fog tartani, sorban a résztvevő országok fővárosaiban, azon ország képviselőjének elnökletével, amely ország fővárosában az ülést tartják.

Szabad Nép, 1949. január 25.,
valamint Izvesztija, 1949. január 25.

9.

Részlet Rónai Sándor, kereskedelmi és szövetkezetügyi miniszternek a „Szabad Magyarország Ipari Kiállítás" moszkvai megnyitásán elmondott beszédéből*

1949. május 21.

... Rendkívül boldog vagyok, hogy nekünk jutott az a megtisztelő feladat, hogy a hatalmas Szovjetunió népeinek e kiállítás keretében bemutathassuk a magyar népi demokratikus köztársaság ipari termékeinek egy részét. Négy esztendővel ezelőtt hazánk még romokban hevert. Gépeink javát a fasiszta barbárok nyugatra hurcolták.

Ebből a reménytelen helyzetből emelte ki országunkat a Szovjetunió segítő keze, amely nemcsak bilincseinktől szabadított meg bennünket, hanem mindenben segítségünkre volt, hogy talpra álljunk és megindíthassuk az újjáépítést ...

Pártunk vezetésével most lendültünk neki hatalmas ötéves tervünknek.** E terv megvalósításának egyik legnagyobb záloga az a mindent elsöprő választási győzelem, amelyet éppen a napokban vívtunk ki, a magyar nép egyhangúlag állt a Népfront mögé,*** amely zászlajára az ötéves tervet és a Szovjetunió vezetése alatt álló békefront erősítését tűzte ki.

Amikor a kiállítást megnyitom, külön örömömre szolgál az, hogy egyben megköszönhetem a hatalmas Szovjetuniónak mindazt a segítséget, amelyet felszabadításunkkal és azóta a magyar dolgozó népnek nyújtott ...

* A „Szabad Magyarország" ipari kiállítást 1949. május 21. és június 5. között rendezték meg a Gorkij parkban, melyet 120 ezer ember tekintett meg.

** 1950. január 1-én kezdődött el az első ötéves terv végrehajtása Magyarországon.

*** A Magyar Függetlenségi Népfront az MDP irányítása alatt tevékenykedett, 1949 februárjában alakult meg, a politikai pártokat és tömegszervezeteket tömörítette soraiban.

Legyen ez a kiállítás újabb kapocs a Szovjetunió és a magyar dolgozó nép között és erősítse meg azt az őszinte hálát és szeretetet, amelyet a magyar dolgozó nép a Szovjetunió népei iránt érez...

Éljen a hatalmas Szovjetunió!

Éljen a szovjet—magyar barátság!

Szabad Nép, 1949. május 22.

10.
Részlet a Szovjetunióban járt magyar parasztküldöttségnek a magyar dolgozó parasztsághoz címzett nyílt leveléből*

1949. július 24.°

A szovjet nép vendégszeretetéből öt hetet tölthettünk a Szovjetunióban. Nyolcvan dolgozó parasztember és parasztasszony — első ízben a magyar parasztság életében — kormánysegítséggel külföldre utazott, hogy világot lásson, tanuljon s a látottakat aztán idehaza felhasználja népünk továbbhaladására. Nagy esemény ez parasztságunk körében, még inkább a mi életünkben, akik részt vettünk a parasztküldöttségben.

Mert hiszen jól tudjuk, a régi világban dolgozó parasztok nem nagyon utazgathattak külföldre. Az úri Magyarországon külföldre csak urak jártak nyaralni és dorbézolni. Munkás, vagy paraszt csak mint katona került ki háború idején, amikor idegen célokért hajtották vérezni más népek elnyomására, vagy pedig nyomora, s a földesurak önzése kényszerítette kivándorlásra, hazájától való elszakadásra.

A mi mostani külföldi utunk egészen más út volt. Nem nyaralás, hanem tanulmányút, tapasztalatszerző, felelősségteljes, komoly munka. A Szovjetunió földművelésügyi miniszterének meghívására módunkban állott öt héten át közelről tanulmányozni a világ legfejlettebb mezőgazdaságát. Módunkban állott, hogy saját szemünkkel lássuk meg a helyszínen, milyen is a kolhozgazdálkodás, mire jutott a parasztság a szocialista társasgazdálkodás rendszerében és elmondhassuk idehaza az igazságot. Feleletet adjunk azokra a kérdésekre, amelyeket a magyar falu népe tudni akar.

Hazatérve, el kell mondanunk a magyar népnek, hogy az a fogadtatás, vendégszeretet, amelyben küldöttségünket mind a helyi szovjetek

* Az első magyar parasztküldöttségben egyéni parasztok, termelőszövetkezeti tagok, traktorállomások dolgozói, valamint politikai és társadalmi szervezetek képviselői kaptak helyet. A küldöttség 1949. június 2. és július 3. között tartózkodott a Szovjetunióban.

emberei, mind a kolhozok vezetői és tagjai részesítették, örökre felejthetetlen marad mindannyiunk számára. Több helyen a kolhozok lakói teljes számban kijöttek az állomáshoz küldöttségünk elé és virágokkal, nagy szeretettel fogadtak bennünket. Másutt a falu szélén felállított diadalkapu alatt várt bennünket az egész falu népe s régi orosz szokás szerint a legöregebb kolhozparaszt kenyérrel és sóval fogadta küldöttségünk tagjait. A fogadtatásokban minduntalan éreztük annak a baráti megbecsülésnek megnyilvánulását, amelyet a nagy Szovjetunió a fiatal demokratikus Magyarország dolgozói iránt érez.

Minden igyekezetük arra irányult, hogy jól érezzük magunkat s megmutassanak nekünk mindent. Nem titkoltak előttünk semmit, nem csináltak kirakatot sem számunkra. Megláttunk mindent, amit akartunk. Kérdéseinkre türelmesen válaszoltak. Az igazat mondották és mutatták meg nekünk. A maga valóságában mutatták meg a kolhozok szervezetét, munkáját, a kolhozparasztok házatáját, mindennapi életét.

Saját szemünkkel meggyőződtünk arról, hogy abból a sok hazugságból, szemenszedett rágalomból, amivel 25 év alatt Horthyék és a reakció azóta is illették a Szovjetunió szocialista mezőgazdaságát — egyetlen szó sem igaz! Személyesen meggyőződtünk arról, milyen aljas és ostoba a reakciónak, a kulákságnak a vályú- és csajkarendszerről terjesztett különböző rágalma. Az önkéntes elhatározásból alakult kolhozokban láttuk a művelt, haladó kolhozparasztságot, annak igazi közösségi szellemét, a jómódú és vidám kolhozparasztok becsületes, tiszta családi életét. A kolhozokban együtt van az egész dolgozó parasztság. Az egykori nincstelen és kevésföldű kisparasztok mellett ott vannak a volt középparasztok, s mint öntudatos kolhozgazdák, valamennyien együtt munkálkodnak, lelkesen fáradoznak a szocialista mezőgazdaság felvirágoztatásán...

Találkoztunk a szocialista népgazdaság építésének hőseivel, a „Szocialista Munkahősök"-kel is. Sok egyszerű kolhozista, férfi és nő megkapja kimagasló munkájáért ezt a szovjet ember által elérhető legmagasabb kitüntetést. Láttuk őket munkájukban, családi körükben, beszélgettünk velük és — sokat tanultunk tőlük.

Öt hét alatt sokat, nagyon sokat tanultunk a kolhozok népétől. Öt hét alatt megismertük, még jobban megszerettük a szovjet embereket. Úgy megszerettük őket, ahogyan csak becsületes, nyíltszívű, boldog embereket lehet szeretni. Olyan őszinte jó barátság fejlődött ki közöttük és küldöttségünk tagjai között, amelyet soha többé nem lehet megrendíteni...

A magyar parasztság nagy hálával tartozik a szovjet népnek. Mert a Vörös Hadsereg nemcsak a szabadságot hozta nekünk, hanem melléje a földet is. A Vörös Hadsereg dicsőséges felszabadító harca nélkül nem tudtuk volna a földreformot megcsinálni ebben az országban. És most

ez a nagy nép átadta nekünk legdrágább kincsét: a három évtizedes szocialista építés gazdag tapasztalatait...

Hazatértünk után a magyar közvélemény, elsősorban a magyar falu népe, a legnagyobb érdeklődéssel tekint parasztküldöttségünk megindulló munkája felé. Az ország nagyon sokat vár tőlünk. Hallani kívánja, minél előbb tudni akarja az igazságot, amit odakint láttunk. Mi ennek a várakozásnak becsülettel eleget is akarunk és fogunk tenni. Elmondunk mindent, amit láttunk és ahogyan láttuk. Az igazat akarjuk elmondani, amint várja is tőlünk a magyar nép. És elmondjuk legfőbb tapasztalatunkat és meggyőződésünket is, amit szereztünk tanulmányutunk alatt. Azt, hogy a parasztember munkájának könnyebbé, életének szebbé és jobbátételére egyetlen járható út van csak, a társasgazdálkodás, a szocialista gazdálkodás, amely legfőbb biztosítéka a mezőgazdaság soha nem látott fellendülésének, kiapadhatatlan forrása a jólétnek, a parasztság gyors felemelkedésének.

Nálunk, Magyarországon is vannak már termelőszövetkezetek, amelyek, ha egyelőre szórványosan is, már bátran megindultak a föld társas megművelése útján. A korszerű nagy gépeket már ezek is alkalmazzák. S mint a mostani első aratás terméseredményei is bizonyítják, igen komoly sikerrel. Falusi népünk ezen az úton a magyar mezőgazdaság biztos felvirágzásához, a gondtalan, vidám falusi jóléthez fog eljutni.

A Szovjetunióban járt magyar parasztküldöttség a most megindulló felvilágosító munka során a kint szerzett gyönyörű, gazdag tapasztalatok átadásával, szívvel és lélekkel ereje és tudása legjavával hozzá kíván járulni, hogy népünk ehhez a célhoz minél hamarabb és minél biztosabban eljuthasson.

A Magyar Parasztküldöttség tagjai(nak aláírása):

Szabad Nép, 1949. július 24.
A levelet ismertette a Pravda, 1949. július 27.

11.

Egyezmény a Magyar Köztársaság és a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetsége közötti tudományos-technikai együttműködésről*

1949. július 26.

A Magyar Köztársaság Kormánya és a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetségének Kormánya a Magyar Köztársaság és a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetsége közötti 1948. február 18-i Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segélynyújtási Szerződés határozatainak megfelelően az alábbiakban állapodtak meg:

1. szakasz

A Magyar Köztársaság Kormánya és a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetségének Kormánya a tudomány és technika területén megfelelő értesülések kicserélése útján, valamint az ipari gyártás területén tapasztalatcsere útján előmozdítják a két ország közötti együttműködés fejlesztését.

2. szakasz

Az 1. szakaszban említett együttműködés megvalósítására szolgáló intézkedések kidolgozására és a két Kormányhoz előterjesztendő megfelelő indítványok elkészítésére Szovjet—Magyar Bizottság alakul, amelybe mindkét Kormány öt-öt tagot jelöl ki.

* Az egyezmény alapján a két Fél kinevezte a Tudományos-Műszaki Együttműködési Bizottság tagjait. A Bizottság 19 alkalommal ülésezett. Az utolsó ülését 1963. október 16—24. között tartotta. A Felek az ülésszakok eredményeit jegyzőkönyvben rögzítették, amelyről a nyilvánosságot sajtóközleményekben tájékoztatták.

A két ország kapcsolatának elmélyülésével a Magyar—Szovjet Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság munkaprogramja is kiszélesedett. Az egyes ülésszakokon nemcsak a tudományos és technikai értesülések kicserélésével és az ipari termelésben felhalmozódott tapasztalatok cseréjével foglalkoztak — amint azt a jelen egyezmény előirányozta —, hanem az építkezés, a közlekedés, a hírközlés, a mezőgazdaság és a népgazdaság más ágai eredményeinek cseréjével is. Ezt, a jelen egyezményt megerősítő, 1961. augusztus 23-án aláírt jegyzőkönyv is tükrözi.

A két ország gazdasági, tudományos-műszaki kapcsolatainak kiszélesedése, elmélyülése és az együttműködés hatékonyabb és gyorsabb lebonyolítása érdekében az MNK és az SZSZKSZ kormánya 1964. február 3-án újabb egyezményt kötött. (Lásd a 126. sz. dok.-ot.)

Az egyezmény megkötése után a Magyar—Szovjet Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság a Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság Műszaki-Tudományos Állandó Albizottságává alakult át, az Albizottság első ülését 1964. május 21—27. között tartotta. 1970. év végéig összesen 16 ülést tartott.

A Bizottság üléseit évente legalább kétszer, felváltva Moszkvában és Budapesten tartja meg.

3. szakasz

Mindkét Kormánynak jogában áll a 2. szakaszban említett Bizottság általa kijelölt tagjai közül egyet a jelen Egyezmény kérdéseiben a Felek közötti állandó és közvetlen kapcsolat biztosítására Moszkvába, illetőleg Budapestre kiküldeni.

4. szakasz

Jelen Egyezmény aláírásának napján lép hatályba és öt évi érvényességgel bír.

Ha a Felek egyike a fenti határidő lejárta előtt 12 hónappal nem jelenti be kívánságát az Egyezmény hatálytalanítására, úgy az a következő öt évre érvényben marad.

Készült Moszkvában, 1949. július 26-án, két eredeti példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven, azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvénnyel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR., —
közzétéve v „Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov,
szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR
sz inosztrannümi goszudarsztvami" vüp. XIV, M. 1957. g., sztr. 220—221.

12.
Részlet Sz. Scsipacsov költőnek, a szovjet delegáció vezetőjének a Petőfi halála 100. évfordulója tiszteletére Budapesten rendezett ünnepi esten elhangzott beszédéből

1949. július 30.

Mi, szovjet írók eljöttünk ide, hogy a szocializmust építő magyar néppel együtt ünnepeljük a legnagyobb magyar forradalmár költőt, Petőfi Sándort. Ezekben a napokban a szocialista Szovjetunióban és mindenütt ünneplik Petőfi Sándort, a nagy költőt. Ezekben a napokban a Szovjetunió újságjaiban, folyóirataiban a Szovjetunió minden részén Petőfiről szóló cikkek és Petőfi versek jelennek meg. A szovjet emberek lakásaikban a rádióból hallgatják a nagy költő verseit, amelyeket orosz nyelvre a legjobb szovjet műfordító mesterek ültettek át. Petőfi saját országán

kívül még soha és sehol nem kapott annyi szeretetet, és nem nyert oly őszinte elismerést, mint nálunk, a Szovjetunióban . . .

Moszkvában 20 ezer példányban adták ki Petőfi válogatott verseit. Kiadta Petőfi válogatott műveit a gyermekkönyvek kiadóvállalata is, a szovjet iskolások számára 20 ezres példányszámban. Most jelent meg Moszkvában Hidas Antal orosznyelvű könyve Petőfi életéről és alkotásairól. Ugyancsak most jelent meg Uzsgorodon Petőfi válogatott műveinek vaskos kötete magyar nyelven. Nemcsak orosz nyelven olvashatják a Szovjetunió népei a nagy magyar költő verseit. Petőfi művei megjelennek azerbajdzsáni és grúz nyelven is . . .

Petőfit azért szereti a szovjet nép, mert forradalmár és nagy humanista volt. Petőfit azért szereti a szovjet nép, mert a népi demokráciának, a magyar nép és az egész dolgozó emberiség felszabadításának igazi harcosa volt. Azért szereti a szovjet nép Petőfi Sándort, mert határtalanul szerette hazáját, igazi hazafi volt. Petőfi közel áll a szovjet irodalomhoz, mert ő testesíti meg azt a költőideált, amilyenné a szocialista szovjet irodalom művelői akarnak lenni.

Én, a Szovjetunió küldötte, aki itt állok ezen az emelvényen, tisztelettel hajtom meg fejemet a magyar nép nagy költője és harcosa előtt. Nem minden népnek jutott osztályrészül, hogy olyan költőt adjon az emberiségnek, mint Petőfi Sándor. Petőfi nagysága nemcsak a magyar népet kötelezi sokra, de bennünket is, akik annyira szívünkbe zártuk Petőfit és művészetét. Petőfi élete és versei arra köteleznek bennünket, hogy diadalmas utunkból elsöpörjük mindazokat, akik akadályokat gördítenek elénk. Petőfi élete és versei arra köteleznek bennünket, hogy ugyanolyan híven szolgáljuk a népet, ahogy ő szolgálta, hogy kérlelhetetlenül elsöpörjünk utunkból minden néptől elrugaszkodott kozmopolitát, aki gyűlöli mindazt, ami igazán nemzeti, népi és emberi. Petőfi arra kötelez bennünket, hogy egy pillanatra se álljunk meg abban a harcban, amely a szabadságszerető népek boldogságáért folyik és amelyért életét áldozta a magyar nép csodálatos, halhatatlan fia.

Szabad Nép, 1949. július 31.,
ismertette a Pravda, 1949. augusztus 1.

13.
Részlet Jakovlev, a VOKSZ* helyettes elnökének a moszkvai Magyar Könyvkiállítás megnyitásán mondott beszédéből**

1949. augusztus 2.

A kiállítás megnyitása Petőfi Sándor, a magyar költő-forradalmár halála századik évfordulóján*** a Szovjetunió és a demokratikus Magyarország népei kulturális kapcsolatainak és erősödő eszmei kapcsolatainak kiszélesítését mutatja. A Szocialista Szovjet Köztársaságok fővárosában, Moszkvában a Magyar Könyvkiállítás megnyitása azt a hatalmas érdeklődést bizonyítja, amelyet a szovjet közvélemény tanúsít a magyar nép és a népi demokráciák népei, az egész emberiség haladó kultúrája iránt. A szovjet emberek érdeklődése és rokonszenve más népek élenjáró kultúrája iránt nem véletlen. A Szovjetunió az élenjáró eszmék hirdetője, a szocializmus hatalmas bástyája, őrzője és hordozója a legélenjáróbb élettel teli realista kultúrának . . .

Ma megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy kulturális kapcsolataink a Magyar Köztársasággal a kölcsönösség elvén alapulva évről évre növekszenek és erősödnek. Ebben az évben a szovjet tudomány, irodalom és művészet sok képviselője járt Magyarországon. A legjobb szovjet előadóművészek, színészek, zenészek mutatták be művészetüket Magyarországnak. A Szovjetunióban viszont alkalmunk volt megismerni és hallani több kitűnő magyar előadóművészt.

A Petőfi jubileummal kapcsolatban Moszkvában, Kievben, Tbiliszi-ben többezer példányszámban adták ki a lánglelkű magyar költő műveit. Ez a magyar könyvkiállítás megismertet bennünket a magyar nép irodalmával. A kiállítás, amelyet olyan nagy szeretettel készített elő a budapesti Magyar—Szovjet Társaság és a magyar könyvkiadó szervek, meggyőzően tükrözi a magyar irodalom hatalmas fejlődését és eszmei

* Magyar neve: Külföldi Kulturális Kapcsolatokat Ápoló Össz-szövetségi Társaság. 1925-ben alakult Moszkvában, több tudományos és kulturális intézmény és szerv önkéntes egyesüléseként. A VOKSZ társadalmi szerv, célja volt a szovjet és a külföldi tudományos és kulturális szervek kapcsolatának létrehozása és elmélyítése.

** Magyarországon az első szovjet könyvkiállítást a Magyar Köztársaság elnöke 1948. szeptember 16-án nyitotta meg. „A szovjet könyvvel elindult világhódító útjára a szocialista realizmus, hogy az embermilliókat a legmélyebb humanizmus követői táborának megnyerje" — állapította meg az elnök.

*** A Szovjet Írószövetség, a VOKSZ 1949. július 31-én ünnepélyesen emlékezett meg a nagy költő halálának 100. évfordulójáról a moszkvai Zeneakadémia nagytermében. Az ünnepi beszédet Molnár Erik nagykövet és N. Tyihonov, az Írószövetség h. főtitkára tartotta.

tartalmának megnövekedését. A demokratikus Magyarországon az irodalmat a nép szolgálatába állították. Elegendő rámutatni, hogy míg 1938-ban 1,5 könyv jutott minden emberre, addig 1948-ban átlagosan 5,5. A magyar nép végre megérte azt az időt, amikor Petőfi, Arany János, Madách Imre, Ady Endre, József Attila és a többi nagy magyar költő, író és gondolkodó műve elérhetővé vált a széles néptömegek számára.

Ez a kiállítás azt az egyre növekvő érdeklődést is mutatja, amellyel Magyarország a szovjet irodalom felé fordul. A szovjet politikai irodalom és könyvek, amelyek a Szovjetunió szocialista rendszerének tapasztalatait tárják fel, az orosz klasszikusok és a szovjet szépirodalmi művek nagy népszerűségnek örvendenek a magyar nép minden rétegében. Ez év első felében Magyarországon 1 500 000 példányszámban adtak ki orosz és szovjet könyveket, amelyeket ezen a kiállításon be is mutatunk.

Magyar barátainknak további sikereket kívánunk nemzeti kultúrájuk fejlesztésében, annak a kultúrának fejlesztésében, amely megfelel az új Magyarország politikai és gazdasági haladásának a szocializmus felé vezető út megalapozásában.

Erősödjék a népeink közötti örök barátság és gyümölcsözzék kulturális együttműködésünk!

Szabad Nép, 1949. augusztus 5.

14.

Részlet Ortutay Gyula oktatásügyi miniszternek a Pázmány Péter Tudományegyetem* Orosz Intézetéhez érkezett szovjet professzorok beiktatásakor mondott beszédéből

1950. február 4.

Ünnep ez a mai nap egyetemünk történetében — mondotta —, amikor a Szovjetunióból érkezett professzorok és előadó tanárok közreműködésével megkezdi új munkáját az Egyetemi Orosz Intézet.** Az eddigivel össze nem hasonlítható minőségi változást jelent ez az egyetemi orosz oktatás történetében, példamutató egész egyetemi oktatásunk számára . . .

A szovjet tudósok, a szovjet emberek minden erővel segítik népünk felemelkedését. A szovjet professzorok megérkezésük után nyomban hozzáláttak nagy munkájukhoz. Kidolgozták a négy tanév teljes tervét, elkészítették rendkívül értékes javaslataikat, külön tanfolyamot vállaltak, amelyen az Orosz Intézet előadóit képezik tovább.

Már rövid ittlétük alatt is mind újabb és újabb kezdeményezéssel segítik a szovjet kultúra magyarországi megismertetésének, a szovjet—magyar barátság elmélyítésének ügyét . . .

A Szovjetunió nemcsak felszabadította országunkat, hanem azóta is mérhetetlen sok segítséget nyújt. Az intézet hallgatói nagy fontosságú munka részesei: továbbfejlesztik népünkben a Szovjetunió iránti szeretetet, a szocializmus építésének eszméit. Az intézetből a magyar dolgozó nép legjobb nevelői kerülnek ki, mert a magyar hazafiság és a Szovjetunió iránti igaz szeretet egymástól elválaszthatatlanok.

Szabad Nép, 1950. február 5.

* Az MNK Elnöki Tanácsa 1950. évi 35. tvr.-rel az egyetemet Eötvös Lorándról, a legnagyobb magyar fizikusról és jelentős társadalmi személyiségről nevezte el. (M. K. 1950. szeptember 17.)

** Az Orosz Intézetet 1947-ben szervezték meg a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészkarán. 1951-ben az Intézet külön karrá alakult át. (ELTE L. Rektori Hivatal ir., 12. cs.)

15.

Az MNK Minisztertanácsa elnökének és külügyminiszterének levele az SZSZKSZ Minisztertanácsához, melyben magyar parasztküldöttség fogadását kéri*

1950. február 7.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa elhatározta, hogy azzal a kéréssel fordul a Szovjetunió Minisztertanácsához, hogy tegye lehetővé ez évben is egy nagy számú mezőgazdasági delegáció számára a Szovjetunióba való utazást, hogy közvetlenül megismerkedhessenek a szocialista mezőgazdasággal, a kolhozokkal, a szovhozokkal és a gépállomásokkal.

A múlt évben a Szovjetunióban járt mezőgazdasági delegáció tapasztalata rendkívüli mértékben hozzájárult mezőgazdaságunk szocialista fejlődéséhez, a termelőszövetkezetek szervezéséhez.

Ezért tisztelettel kérjük a Szovjetunió Minisztertanácsát, hogy legyen szíves hozzájárulni, hogy ez évben is megközelítőleg 200 fős mezőgazdasági delegáció Szovjetunióba való kiutazásához lehetőség szerint a betakarítás időszakában, amikor megismerkedhetnek a fontos mezőgazdasági munkák végzésével.

Kérve a Szovjetunió Minisztertanácsa mielőbbi válaszát, őszinte tisztelettel

AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

* 1950. július 16. és augusztus 17. között 197 fős magyar parasztküldöttség tartózkodott a Szovjetunióban. 1951 júliusában újabb 200 fős magyar parasztküldöttség utazott a Szovjetunióba.

16.

Az MNK Minisztertanácsa elnökének és külügyminiszterének levele az SZSZKSZ Minisztertanácsához, melyben kormányküldöttséget hív meg Magyarország felszabadulása 5. évfordulójának ünnepségére*

1950. február 7.

Ez év április 4-én lesz öt éve, hogy Magyarország területét végérvényesen felszabadította a győzelmes Szovjet Hadsereg a fasizmus igája alól.

A magyar nép ezen évfordulóról rendkívül nagy történelmi jelentőségéhez méltóan kíván megemlékezni.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa nevében tisztelettel kérjük a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Minisztertanácsát, hogy ez ünnepre küldje el delegációját országaink közötti meglevő barátsága jegyében.

Kérve a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Minisztertanácsa mielőbbi válaszát, kifejezzük őszinte tiszteletünket.

AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

17.

Részlet Dobi István, az MNK Minisztertanácsa elnökének a Magyar—Szovjet Barátsági Hónap megnyitásán mondott beszédéből**

1950. február 16.

... Ez a hónap, amely nagy jelentőségű esemény országunk életében, arra hivatott, hogy méginkább elmélyítse a magyar és szovjet nép barátságát és kíváló szovjet tudósok, írók, művészek, művészeti együttesek, sztahanovisták és szakemberek segítségével méginkább megismertessük dolgozó népünkkel példaképünk, a felszabadító Szovjetunió kultúráját és életét ...

A Horthy-reakció negyedszázadon át vasfüggönnyel zárta el országunk népe elől a Szovjetunió népeinek életét és kultúráját. A nagy-

* A szovjet kormány e meghívást elfogadta. A szovjet kormányküldöttséget K. J. Vorosilov, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökhelyettese vezette.

** A „Magyar—Szovjet Barátsági Hónap"-ot Magyarországon először 1950. február—március hónapban rendezték meg. A Magyar Kultúra Ünnepét először 1952-ben rendezték meg a Szovjetunióban.

tőkések és nagybirtokosok elnyomó és kizsákmányoló uralma nem engedte meg, hogy a magyar munkások és dolgozó parasztok a szovjet kultúra alkotásaiból megismerhessék az igazságot a Szovjetunió felszabadult népeinek hősi, alkotó, új, minden eddiginél magasabb rendű erkölcsöt, kultúrát és embertípust formáló életéről. Pedig emlékszem saját küzdelmes és nehéz életemből, hogy mi, munkások és szegényparasztok, mennyire vágyódtunk olyan újságokra és könyvekre, amelyek az igazat írják a Szovjetunióról és hogyan bújtunk össze zsellérkunyhókban, petróleumlámpák világánál, ha nagyritkán eljutott hozzánk egy-egy gyűrött, szakadozott füzet: Lenin és Sztálin egyik vagy másik beszéde, valamelyik külföldön magyarra fordított szovjet regény vagy tájékoztató brosúra. Milyen kevés volt ez és mennyire szerettünk volna többet tudni a nagy Szovjetunióról!

Ezt az állapotot szerették volna megőrizni a felszabadulás után is azok a reakciós erők, amelyek a nyugati imperialisták zsoldjában vissza akarták forgatni a történelem kerekét és hazánkban vissza akarták állítani a kapitalizmus uralmát. Ezek a reakciós erők mindent megtettek, hogy a magyar kulturális életben ne juthasson döntő szerephez a szovjet kultúra és fenntarthassák a nyugati imperialista irodalom, művészet és tudomány kiváltságos helyzetét. A fordulat éve hozta meg számunkra ebben a tekintetben is a döntő változást. Azok a hatalmas politikai győzelmek, amelyeket a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével kivívtunk és amelyek eredményeként országunkban a hatalom végérvényesen a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály kezébe került, megteremtettük a fordulat alapvető feltételeit a kulturális fronton is.

A magyar dolgozó népben olyan szeretet és érdeklődés él a szovjet kultúra iránt, amelyet alig tudunk kielégíteni és amelyről elmondhatjuk, hogy napról napra fokozódik. Szovjet könyvek a magyar könyvkiadás történetében páratlanul magas példányszámban jelennek meg. A fővárosban és vidéken a szovjet színdarabok óriási látogató közönséget vonzanak s hatalmas hatás gyakorolnak dolgozó népünk legkülönbözőbb rétegeire. Jelentősen megnőtt a szovjet filmek látogatottsága. A múlt év őszén megrendezett szovjet képzőművészeti kiállítást több mint 300 000 ember nézte meg. Óriási népszerűségnek örvendenek azok a cikkek, a rádiónak azok a műsorszámai, azok a népművelési előadások, amelyek a Szovjetunió életét és kultúráját ismertetik.

Megállapíthatjuk, hogy a szovjet kultúra legjobb szövetségesünk a szocializmus építéséért, dolgozó népünk szocialista neveléséért és kulturális felemelkedéséért vívott harcunkban. A szovjet kultúra egyszersmind legnagyobb segítőnk az új, szocialista magyar kultúra kialakításáért folytatott munkánkban. Ezért a Magyar Népköztársaság kormánya a jövőben is minden erővel támogatni kívánja hazánkban a szovjet kultúra megismertetését, és segítségére kíván lenni dolgozó népünknek abban, hogy minél alaposabban megismerkedhessék a Szovjetunió élen-

járó kultúrájával és a nagy példán nevelkedve még öntudatosabban dolgozzék a szocializmus felépítésén országunkban.

Közeleg hazánk felszabadulásának ötödik évfordulója. Közeledik ötödik évfordulója annak a napnak, amikor a Szovjetunió hősi hadseregének diadalmas hadjárata felszabadította országunk egész területét a német fasiszták és magyar cinkosaik uralma alól. Ezzel országunk visszanyerte függetlenségét s a Szovjetunió támogatásával a népi demokrácia útján megindulhatott a felemelkedés felé. Minél inkább távolodunk időben a felszabadulás napjától és minél inkább kibontakoznak népi demokratikus fejlődésünk nagyszerű eredményei, s perspektívái, annál mélyebbé válik dolgozó népünk hálája és szeretete a felszabadító Szovjetunió iránt. Ezért az idei Magyar—Szovjet Barátság Hónapját úgy is tekinthetjük, mint a felszabadulás ötödik évfordulójának előkészületét, mint dolgozó népünk szeretetének egyik fontos kifejezését a Szovjetunió iránt.

A Magyar Népköztársaság tagja annak a nagy békefrontnak, amelyet a Szovjetunió vezet. A Magyar—Szovjet Barátság Hónapja szintén a béke védelmének nagy céljait szolgálja. Az a hatalmas szocialista világhatalom küldötte el hozzánk e hónap keretében képviselőit, amely élen jár a háborús uszítók elleni harcban s amelynek békepolitikája egyesíti a világ valamennyi békeszerető népét a tartós béke megőrzéséért folytatott nagy küzdelemben . . .

A most hozzánk érkezett szovjet küldöttségben a tudomány, az irodalom és a művészet kiváló képviselői mellett üdvözölhetjük a szovjet sztahanovisták kimagasló képviselőit is. Meggyőződésünk, hogy tapasztalataik és munkamódszereik átadása a magyar munkásoknak ugyanolyan eredményekkel fog járni, mint az előző hónapokban itt járt sztahanovistáké és a magyar munkásosztály ugyanúgy szívébe zárja őket, mint Bikovot és társait.

A Magyar—Szovjet Barátság Hónapja komoly segítség dolgozó népünk munkalendületének fokozására és az ötéves terv megvalósítására, elszántságának és harci kedvének növelésére, a béke megvédése érdekében . . .

Szabad Nép, 1950. február 17.

18.

Részlet J. Bargyin akadémikusnak, a SZUTA alelnökének a Magyar—Szovjet Barátsági Hónap budapesti megnyitásán mondott beszédéből

1950. február 17.

Kedves Barátaim! Engedjék meg, hogy a Szovjetunió Külföldi Kapcsolatokat Ápoló Társasága, a Szovjetunió tudományos és kulturális dolgozói és a Magyar—Szovjet Barátság Hónapjára érkezett küldöttségünk tagjai nevében üdvözöljem Önöket.

Őszintén meghatott bennünket az a meleg fogadtatás és vendégszeretet, amelyben részünk van. Ebben a magyar nép baráti érzelmeinek egyik megnyilvánulását látjuk a Szovjetunió népei iránt, amelyek hősies erőfeszítéseikkel felszabadították Magyarországot a német és a magyar fasizmus igája alól, és amelyeknek állandó segítsége és támogatása a háború utáni időszakban döntő tényezője országuk helyreállításának és az új népi demokratikus rendszer felépítésének. Jóleső és boldog érzés látni, hogy a magyar nép jól használja fel a szovjet katonák vérével kivívott szabadságot.

A fiatal magyar demokrácia nehéz utat tett meg öt esztendő alatt, amióta Magyarországot a szovjet csapatok felszabadították. A demokratikus fejlődés útjára lépett magyar népnek komoly politikai és gazdasági akadályokat kellett legyőznie. Magyarország — a belső és külső reakció ármánykodásai ellenére — sikeresen megvalósította a demokratikus átalakulást, teljesítette és túlteljesítette az ország gazdasági helyreállításának hároméves tervét és most a szocializmus alapjait rakja le olyképpen, hogy hozzálátott a népgazdaság fejlesztése első ötéves tervének megvalósításához.

A magyar nép ezeknek az átalakulásoknak megvalósításánál élt hatalmas szövetségesének, a Szovjetuniónak segítségével és támogatásával. Az önök országának dolgozói széleskörűen használják fel a szovjet nép tapasztalatait új hatalmi szerveik felépítésében, a szocialista ipar és mezőgazdaság megteremtésében, a munka szocialista módszereinek elsajátításában. Van azonban a szocialista építésnek egy ága, amelynek terén Magyarország még csak az első lépéseknél tart. A kultúra, a tudomány és a művészet átépítésére gondolok, az ország egész szellemi életének szocialista alapokon történő átépítésére ...

A kultúra zászlóvívői a Szovjetunióban ott állanak a ragyogó kommunista jövőt építő nép első soraiban. A nép azt a feladatot tűzte ki eléjük, hogy az ifjú nemzedéket állhatatossá, életvidámmá, akadályokat nem ismerővé neveljék, olyanokká, akik szembeszállnak az akadályokkal és azokat le tudják küzdeni. Ime, ezért tekinti a szovjet nép saját győzel-

mének az irodalom és művészet minden új, jelentős alkotását. Ime, ezért teremti meg a szovjet nép a kultúra tényezőinek termékeny, alkotó munkájához az összes feltételeket.

A szovjet tudomány, irodalom és művészet sikereit most minden haladó szellemű ember figyelemmel kíséri az egész világon. A szovjet kultúra megismertetése a magyar nép széles rétegeivel, kimagasló jelentőségű tényező a szocializmus felépítése, a szovjet nép és a magyar nép közötti barátság megszilárdítása szempontjából. Nagy munkát végez ezen a vonalon a Magyar—Szovjet Társaság.

Engedjék meg kifejeznem ama kívánságomat, hogy a ma kezdődő Magyar—Szovjet Barátság Hónapja legyen segítségére a magyar népnek a Szovjetunió és a szovjet kultúra eredményeinek megismerésében és mélyítse el a kulturális kapcsolatokat és barátságot népeink között.

Éljen a megingathatatlan magyar—szovjet barátság!...

Szabad Nép, 1950. február 17.

19.

A SZUTA Elnökségének levele az MTA Elnökségéhez a tudományos együttműködés megteremtése érdekében

1950. március 18.

A Szovjetunió Tudományos Akadémiájának elnöksége köszönetét fejezi ki (ez év február 2.)* levelükért. Örömmel szereztünk tudomást arról, hogy a Magyar Népköztársaság Tudományos Akadémiája azt a nemes célt tűzte ki maga elé, hogy elősegíti Magyarországon az új szocialista társadalom felépítését.

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája — ereje és lehetőségei határain belül — mindig örömmel lesz segítségére a baráti Magyar Tudományos Akadémiának és azt a meggyőződését fejezi ki, hogy a két Akadémia tudományos kapcsolatai szüntelenül növekedni és erősödni fognak.

A Szovjetunió Tudományos Akadémiája könyvtárain keresztül nagyszabású csereakciót folytat Magyarország tudományos intézeteivel. Az 1949. év folyamán Magyarországra 2894 könyvtári egységet küldtünk 26 helyre, köztük a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárába is.

* [A dátumra történt hivatkozást a Szabad Nép nem közölte.

Kérjük, hogy a könyvcserével kapcsolatos minden kérdésben közvetlenül a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Elnökségéhez forduljanak és mi lehetőségeinkhez képest teljesíteni fogjuk kívánságaikat.

Önöknek és a Magyar Tudományos Akadémia minden munkatársának további sikereket kívánunk hazájuk javára végzett tudományos munkájukban.

Szabad Nép, 1950. március 31., valamint AVP SZSZSZR.

20.

Részlet Magyarország felszabadulása 5. évfordulója megünneplését előkészítő kormánybizottság felhívásából

1950. március 19.°

1950. április 4-én ünnepeljük hazánk felszabadulásának ötödik évfordulóját. E napon lesz öt éve annak, hogy a dicsőséges Szovjet Hadsereg a német fasiszták és magyar nyilasok utolsó hordáit is kiverte országunk területéről s nemzetünk a fasiszta háború szörnyű veszteségei és pusztításai után, elindulhatott a népi demokrácia útján a felemelkedés felé.

A magyar dolgozó nép soha nem felejti el, hogy a nagy Szovjetunió verte le kezéről a bilincseket. A magyar nép a hős Szovjet Hadseregnek köszönheti, hogy a második világháborúban összeomlott a magyar nagybirtokosok és nagytőkések népelnyomó állama, hogy összeomlott a magyar függetlenséget megsemmisítő német fasiszta imperializmus és magyar cinkosainak hatalma, hogy hazánk visszanyerte nemzeti függetlenségét. A felszabadító Szovjetunió segítségével tudtuk harcainkat győzelmesen megvívni népi demokráciánk belső ellenségei és a nyugati imperialisták beavatkozási kísérletei ellen. A felszabadító Szovjetunió segítségével tudtuk kivívni és megszilárdítani a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály hatalmát. A felszabadító Szovjetunió segítségével, állandó, önzetlen anyagi és erkölcsi támogatásával tudtuk sikeresen befejezni az ország újjáépítésének nagy művét s haladunk előre az ötéves terv megvalósításának útján a szocializmus felé . . .

Ezen az évfordulón boldogan és büszkén emlékezünk meg azokról a történelmi jelentőségű eseményekről, sikerekről, melyeket a felszabadulás óta eltelt esztendők alatt országunk munkájával, áldozataival és harcaival elért. Dolgozó népünk a magyar munkásosztály vezetésével a hároméves terv keretében diadalmasan befejezte a fasiszta háború által kifosztott és romba döntött országunk újjáépítését. Az imperialisták minden „segítsége" nélkül a hároméves terv befejezésekor ipari terme-

lésünk több mint 50 százalékkal, dolgozó népünk életszínvonala pedig több mint 40 százalékkal haladja meg az utolsó békeév színvonalát. A nagyipar, a hitelszervezet, a közlekedés, a külkereskedelem és a nagykereskedelem a nép kezébe került. A nagybirtokok földjét felosztottuk azok között, akik évszázadokon át művelték, a tízezer holdak a dolgozó parasztság kezére jutottak. A földreform azonban nem a falu kapitalista, hanem szocialista fejlődése szamára nyitotta meg az utat. Erről tanúskodik közel kétezer mezőgazdasági termelőszövetkezetünk. Megindult hazánkban a kultúrforradalom: a művelődés, a kultúra nem a volt uralkodó osztályok kiváltsága többé.

Hároméves tervünk sikeres befejezése után megkezdhettük ötéves tervünk megvalósítását. Ötéves tervünk véglegesen megszünteti hazánk elmaradottságát: országunk fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari országgá válik. Ötéves tervünk tovább emeli dolgozó népünk jólétét és kulturális színvonalát, s lerakja a szocializmus alapjait hazánkban. Április 4-én megfogadjuk, hogy a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével minden erőnkkel dolgozunk ötéves tervünk sikeres megvalósításáért, a szocializmus felépítéséért.

A felszabadulás óta eltelt öt esztendő alatt megváltozott a munkásosztály, dolgozó népünk viszonya a munkához. Kibontakozott és általánossá válik a munkaverseny-mozgalom, megszülettek az első magyar sztahanovisták. Munkásosztályunk, dolgozó parasztságunk, néphez hű értelmiségünk új embertípust formál ki: a szocialista ember típusát, aki mindenekfölé helyezi a nép és a szocializmus ügyét, s életével, munkájával példát mutat a többieknek.

Jóleső érzéssel, önérzettel és büszkeséggel tekintünk népi demokratikus fejlődésünk első öt esztendejében elért nagy vívmányainkra és eredményeinkre. Az elmúlt öt esztendő megmutatta, hogy munkásosztályunk, dolgozó népünk a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével le tudja küzdeni a legnagyobb nehézségeket is, ha bátran szembenéz és szembeszáll velük. Április 4-én megfogadjuk, hogy még szilárdabban és még egységesebben tömörülünk minden eddigi győzelmünk legfőbb szervezője, minden jövendő sikerünk legfőbb záloga: a Magyar Dolgozók Pártja köré.

Felszabadulásunk ötödik évfordulóján megfogadjuk, hogy a Magyar Népköztársaság még szilárdabb bástyája lesz annak a nagy nemzetközi békefrontnak, amelyet a felszabadító Szovjetunió ... vezet. Felszabadulásunk ötödik évfordulóján harcos szolidaritásunkat fejezzük ki a népi demokrácia országai, a nyugati imperialista országok békemozgalmai, a gyarmati népek szabadságharcai, elsősorban a most felszabadult Kínai Népköztársaság hős népe iránt. Megfogadjuk, hogy fokozzuk éberségünket a munkásosztály, a dolgozó nép ellenségeivel szemben s kíméletlenül leleplezzük és ártalmatlanná tesszük az imperialista háborús uszítók kémeit és ügynökeit.

1945. április 4. — hazánk felszabadulásának napja — a legnagyobb fordulat országunk életében. Ez a nap mindörökre lezárta a feudális és kapitalista kizsákmányolás és elnyomás szörnyű korszakát s megnyitotta az utat a dolgozó nép teljes felszabadulása — a kapitalizmus szétzúzása, a szocializmus felépítése — számára. Ezen a napon nyílt meg a lehetősége annak, hogy dolgozó népünk a népek élvonalába kerüljön — azoknak a népeknek a sorába, amelyek a nagy Szovjetunió vezetésével és példája nyomán a szocializmust építik. E nap dicsőséges fénye beragyogja utunkat és világítani fog a messze századokban.

Április 4. legnagyobb nemzeti ünnepünk. Felhívunk minden magyar dolgozót: tegyenek meg mindent e legnagyobb ünnepünk méltó megünneplésére. A magyar dolgozó nép, élén kipróbált vezetőjével, a munkásosztállyal, ezt a napot a munka frontján elért újabb teljesítményekkel ünnepli. A munkás a gyárban, a dolgozó paraszt az eke szarvánál, a haladó értelmiség a laboratóriumokban lelkes munkaversenyben áll, hogy népünk gazdasági és kulturális színvonalának újabb eredményeivel emelje e nap jelentőségét. Legyen ez a nap a megemlékezés és felszabadítónk, a hatalmas Szovjetunió iránt megnyilvánuló hála mellett a teremtő szocialista építés napja, új sikerek, új győzelmek kiindulópontja.

A kormánybizottság tagjainak aláírása

Szabad Nép, 1950. március 19.

21.

Részlet az MNK Elnöki Tanácsának 1950. évi 10. sz. törvényerejű rendeletéből, amely április 4-ét, Magyarország felszabadulásának napját nemzeti ünneppé nyilvánítja

1950. április 2.

1. §.

1945. április 4. a legdöntőbb fordulat Magyarország ezeréves történetében és a magyar nép küzdelmekben gazdag életében, mint az a nap, amelyen a dicsőséges Szovjet Hadsereg kiűzte országunk területéről a német fasiszták és magyar csatlósaik utolsó hordáit, felszabadította az egész ország területét az idegen imperialista megszállás és az elnyomás alól, megnyitotta az utat hazánk igazi függetlenségének megteremtésére, a munkásosztály és a dolgozó parasztság szövetségének megvalósítására, a népi demokratikus államhatalom kiharcolására, a szocializmus építésére.

2. §.

Április 4. a magyar nép soha el nem múló hálájának, forró szeretetének, a baráti és szövetségi hűségnek ünnepe, felszabadítója, példaképe, függetlenségének oltalmazója, a béke legfőbb őre és legerősebb támasza, a Szovjetunió, a dicsőséges Szovjet Hadsereg ... iránt.

3. §.

Április 4. nemzeti ünnep, Magyarország legnagyobb nemzeti ünnepe, a magyar felszabadulás, a megbonthatatlan szovjet—magyar barátság napja.

Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1958. Budapest 1959. I. köt. 206. old., továbbá Szabad Nép, 1950. április 4.

22.

Egyezmény az MNK Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a magyar—szovjet határon, a Tisza folyó vidékén, az árvízkárok megakadályozására és a vízlefolyási viszonyok szabályozására irányuló intézkedésekről

1950. június 9.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya, attól az óhajtól vezérelve, hogy a magyar—szovjet határ vidékén megakadályozzák az árvízkárokat és szabályozzák a Tisza folyó medencéjének vizeit, elhatározták, hogy egyezményt kötnek az árvízkárok megelőzésére és a vízlefolyási viszonyok megakadályozására irányuló közös intézkedésekről, és ebből a célból kinevezték alulírott teljhatalmú megbízottaikat, akik rendben és megfelelő formában talált meghatalmazásaik bemutatása után az alábbiakban állapodtak meg.

1. cikk

A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy a magyar—szovjet határ mentén a Tisza folyó medencéjének vizein nem hajtanak végre víziműszaki berendezések építése, illetve eltávolítása útján olyan egyoldalú cselekményeket, vagy ezeket a vizeket érintő más olyan intézkedéseket, melyek a jelenlegi vízlefolyási viszonyok mellett a másik Szerződő Fél árterületén kárt okozhatnának.

2. cikk

A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy a magyar—szovjet határ mentén a Tisza-medence vizei szabályozására munkákat végeznek és területüknek az árvíztől való megvédése céljából a meglevő árvédelmi műveket fejlesztik, valamint új műveket létesítenek. Ezeket a munkákat mindegyik Fél a saját területén maga végzi. A munkálatok terjedelmét és jellegét a Felek közötti megállapodás alapján határozzák meg.

3. cikk

A jelen Egyezmény 2. cikkében előirányzott munkák végrehajtásához szükséges összes tervezési és kutatási munkákat a maga területén mindkét Fél, a Szerződő Felek között összeegyeztetett munkaterveknek megfelelően, saját erejével és eszközeivel végzi.

4. cikk

A jelen Egyezmény 2. és 3. cikkében előirányzott tervezési-, kutatási- és építési munkákkal kapcsolatos összes kiadásokat saját területén mindkét Fél maga viseli.

5. cikk

A jelen Egyezmény 2. cikkében említett vízi munkálatokat a Felek által egyetértőleg megállapított határidőben kell elvégezni.

6. cikk

A Szerződő Felek kölcsönösen kötelezik magukat, hogy a műszaki tervezetek elkészítéséhez és a kutatási munkálatok elvégzéséhez szükséges, birtokukban levő adatokat közlik egymással.

7. cikk

A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy az ármentesítő rendszer (folyók, csatornák, vízi műtárgyak) működését és karbantartását kölcsönösen biztosítják. Ezeknek az intézkedéseknek megvalósítása, nevezetesen az árvízkárok megelőzése és az árvédekezési munkálatok idejében való elvégzése érdekében a Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy szükséges anyagokat és szerszámokat megfelelő mennyiségben és jó állapotban készenlétben tartanak.

A jelen cikkben felsorolt művek üzemének és karbantartásának költségeit az az állam viseli, amelynek területén az említett művek létesültek vagy létesülnek.

8. cikk

Amennyiben a Szerződő Felek egyike a jelen Egyezmény 2. és 3. cikkében megjelölt munkálatok elvégzésével a másik Felet kívánja megbízni, az ilyen megbízást — feltéve, hogy a másik Szerződő Fél ezzel egyetért —, a munkálatok elvégzésének rendjét, azok költségeit és a kiadások megtérítésének módját tartalmazó jegyzőkönyvbe kell foglalni.

Az említett munkálatok elvégzésével a Felek harmadik államot nem bíznak meg.

9. cikk

A jelen Egyezmény 8. cikkében megjelölt munkálatok esetén az egyik Szerződő Fél területéről a másik Szerződő Fél területére szállított építési anyagok, szerszámok és munkaeszközök minden vám, illeték és más köztartozás alól mentesek. Ezeket a szerszámokat és munkaeszközöket a munkálatok befejezésével vissza kell szállítani.

10. cikk

A jelen Egyezmény 11. cikkében megjelölt teendők elvégzésére mindkét Fél az Egyezmény aláírását követő 30 napon belül kijelöli meghatalmazottját és annak két helyettesét; a meghatalmazottaknak jogukban áll, hogy szükség esetén a munkába szakértőket vonjanak be.

11. cikk

A meghatalmazottak teendőihez tartozik:

a) a jelen Egyezmény 2. és 3. cikkében megjelölt munkák összhangba hozása;

b) a védtöltéseknek és más víziműveknek időszaki szemléje a magyar—szovjet határ mentén levő összes folyók és csatornák mindkét partján; a műveknek az egyik Fél megbízottai által a másik Fél területén megejtendő szemléjéről ennek az országnak illetékes hatóságait legalább 48 órával előbb értesíteni kell, a szemle kezdeti időpontjának feltüntetésével, a szemle befejezése után pedig közölni kell annak eredményét; a szemlének ezen Fél illetékes hatóságai jelenlétében kell történnie;

c) az árvizek elleni közös védelemmel kapcsolatos tényleges intézkedések kidolgozása;

d) a következő évi munkaterv összhangba hozása és összeegyeztetése;

e) a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatosan felmerülő összes egyéb kérdések összeegyeztetése.

12. cikk

A meghatalmazottak és helyetteseik a jelen Egyezmény 2., 3. és 11. cikkében említett kérdésekkel kapcsolatban folytatott tárgyalások eredményéről kétoldalú jegyzőkönyvet vesznek fel, melyet mindkét Szerződő Fél meghatalmazottai, távollétükben pedig helyetteseik írnak alá.

A jegyzőkönyvbe foglalt határozatokat jóváhagyás céljából mindkét Fél illetékes szerveihez be kell nyújtani.

Ha közös megegyezéssel másképp nem határoznak, a meghatalmazottak, a szükséghez képest, a két Szerződő Fél területén felváltva jönnek össze.

13. cikk

A jelen Egyezmény határozatainak végrehajtásával megbízott illetékes szervek neveit a Szerződő Felek egymás tudomására hozzák. Ezek a szervek, valamint a két Szerződő Fél meghatalmazottai, a jelen Egyezményre vonatkozó kérdésekben egymás között bármelyik Szerződő Fél nyelvén közvetlenül levelezhetnek.

14. cikk

A meghatalmazottak, helyetteseik, az általuk bevont szakértők és műszaki személyzet határátlépési rendje a következő:

a Magyar Népköztársaság meghatalmazottja, annak helyettesei, szakértői és műszaki személyzete a Magyar Népköztársaság közlekedés és postaügyi minisztere által aláírt és a Magyar Népköztársaságnak, valamint a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének határőrizeti szervei által megfelelően láttamozott, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének meghatalmazottja, annak helyettesei, szakértői és műszaki személyzete a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének mezőgazdasági minisztere által aláírt és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének, valamint a Magyar Népköztársaságnak határőrizeti szervei által megfelelően láttamozott külön igazolvány alapján léphetik át a határt.

Az igazolványt magyar és orosz nyelven állítják ki az I. és II. sz. mellékleteknek megfelelő formában.

15. cikk

A jelen Egyezmény aláírása napján lép hatályba.

Az Egyezmény 10 évig érvényes és minden esetben további 10 évre meghosszabbítottnak tekintendő, amennyiben a Szerződő Felek egyike legalább egy évvel a 10 éves határidő lejárta előtt nem jelenti be az Egyezmény felmondását.

Készült két példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven és mindkét szöveg egyenlő hatállyal bír.

Minek hiteléül a Szerződő Felek meghatalmazottai a jelen Egyezményt aláírták és pecsétjükkel ellátták.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR., közzétéve v „Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov szoglasenij i konvecij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami", vüp. XIV. M. 1957. g. sztr. 71—75.

23.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között a növényegészségügyi zárlat és a mezőgazdasági növényeknek a kártevőktől és betegségektől való védelme tárgyában

1950. július 13.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya szükségét látva annak, hogy hatékonyabb intézkedéseket tegyenek a növények kártevői és betegségei által a mezőgazdaságban okozott veszteségek kiküszöbölésére abból a célból, hogy a mezőgazdasági növények terméshozamának a minimálisra való fokozását biztosítsák, kijelölték megbízottaikat éspedig:

(— a továbbiakban a megbízottak nevei következnek —)

akik kellő formában kiállított meghatalmazásaik kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A két Szerződő Fél kötelezi magát, hogy területén minden évben rendszeresen megteszi azokat a szükséges intézkedéseket, amelyek biztosítják a növények kártevői és betegségei által a mezőgazdaságban okozott károk kiküszöbölését és a mezőgazdasági növények terméshozamának maximális fokozását.

2. cikk

A két Szerződő Fél megállapodott abban, hogy az 1. cikkben említett intézkedések alatt az alábbiakat érti:

1. A mezőgazdasági növények és a művelés alatt nem álló területek vizsgálatát abból a célból, hogy kitűnjenek a növények kártevői és betegségei által fertőzött területek.

2. A növények kártevői és betegségei gócainak lokalizálását és felszámolását kémiai, agrobiológiai, agrotechnikai és minden egyéb más módszerrel, amellyel a két fél rendelkezni fog.

3. Zárlat elrendelését azokra a lakott helyekre, körzetekre, ahol veszélyes, zárlat alá eső kártevők és betegségek mutatkoznak, az ezen kártevők és betegségek elterjedésének forrásaivá válható növényi eredetű anyagoknak, különösen a mezőgazdasági, dísz- és erdei növények magvainak és szaporítási anyagának területükről a másik Fél területére való kiszállításának megtiltását.

3. cikk

A két Szerződő Fél kötelezi magát, hogy a veszélyes, zárlat alá eső kártevők és betegségek ellen megteszi a 2. cikkben felsorolt intézkedéseket. Ezek a kártevők és betegségek a következők:

1. Gyapotmoly (rózsahernyó)
2. Kolorádóbogár (burgonyabogár)
3. Burgonyamoly
4. Földközitengeri gyümölcslégy
5. Phylloxera
6. Kaliforniai pajzstetű
7. Burgonya-nematoda
8. Burgonyarák
9. Len-„paszmó"
10. Csontmagvúak vírusbetegségei (őszibarack sárgasága, őszibarack apróterméssűsége, szilva és őszibarack mozaik-betegsége)
11. Szőlővesszők fertőzéses törpeszártagúsága (Court noue)
12. Amerikai fehér szövőlepke (Hyphantria cunea Drury).

4. cikk

A két Szerződő Fél ugyancsak kötelezi magát arra, hogy segítséget nyújt egymásnak a tömeges kártevők: az ázsiai és marokkói sáska elleni védekezésben. Kötelezik magukat a sáskák szaporodási gócainak megsemmisítésére vonatkozó intézkedések megszervezésére és foganatosítására oly módon, hogy minden évben végrehajtják az előírt óvóintézkedéseket abból a célból, hogy a sáskáknak az egyik Szerződő Fél területéről a másik területére a határon keresztül való átrepülését megakadályozzák.

5. cikk

A két Szerződő Fél kölcsönösen figyelmeztetni fogja egymást a mezőgazdasági növények 3. és 4. cikkben felsorolt veszélyes kártevőinek és betegségeinek saját területén való megjelenéséről, azok elterjedési körzetének megjelölésével. Ezen kártevők és betegségek jegyzéke a Felek megegyezése szerint a későbbiekben megváltoztatható.

6. cikk

A két Szerződő Fél megállapodik abban, hogy a növényi eredetű szállítmányokat, azaz: magvakat, csemetéket, hagymákat, gumókat, oltóvesszőket, szár- és gyökérdugványokat stb., valamint minden élelmiszer-, takarmány- és ipari rendeltetésű szállítmányt, úgymint gabonát, hüvelyeseket, gyümölcsöket, gyapotszálat és egyebeket az egyik országból a másikba való átszállítás esetén köteles ellátni az exportáló ország növényegészségügyi zárlatszolgálatának bizonyítványával (certificatjával), amely igazolja, hogy a felsorolt szállítmányok az Egyezmény 3. pontjában megnevezett kártevők és betegségek fertőzésétől mentesek.

7. cikk

A két Szerződő Fél saját területére vonatkozóan rendelkezést ad ki, amely szerint növényi termékek, azaz magvak, hagymák, gumók, oltóvesszők, csemeték, gyökerek stb. bármely harmadik államból kizárólag növényegészségügyi zárlatszolgálatának engedélyével hozhatók be.

A zárlati intézkedések és a felsorolt növényi anyagok felhasználási körzeteinek megállapítása szintén a növényegészségügyi zárlatszolgálattal egyetértésben végezhető.

8. cikk

A két Szerződő Fél kötelezi magát, hogy saját területén meghatározott határállomásokat jelöl ki, amelyeken keresztül növényi eredetű szállítmányoknak harmadik országból való behozatala és odairányuló kivitele történhet, megvalósítja az ilyen szállítmányoknak zárlat alá tartozó kártevőkkel és betegségekkel való fertőzöttség szempontjából történő alapos vizsgálatát és ezzel kapcsolatban felszereli ezeket az állomásokat a behozott növények fertőtlenítésére szolgáló fertőtlenítőkamrákkal és a növényeknek kártevőre és betegségekre való vizsgálatához szükséges felszerelésekkel.

9. cikk

A két Szerződő Fél megállapodik abban, hogy a másik Fél kérésére méltányos áron rendelkezésre bocsátja azokat a mérgező anyagokat, készülékeket, gépeket, valamint egyéb berendezéseket és anyagokat, amelyek a mezőgazdasági növények kártevői és betegségei elleni zárlattal és védekezéssel kapcsolatos intézkedések foganatosítása szempontjából szükségesek.

A mezőgazdaságot fenyegető veszélyes kártevőknek és betegségeknek az egyik Fél területén való tömeges elszaporodása, illetve elterjedése esetén a két Fél megállapodik abban, hogy segítséget nyújt egymásnak különleges expedícióknak azon Fél területére való kiküldése által, amelytől kérés érkezik a mezőgazdasági növények tömegesen fellépő kártevői és betegségei gócainak megsemmisítésére.

10. cikk

A két Szerződő Fél megállapodik abban, hogy kölcsönösen egymás tudomására hozza:

1. Mindazokat a mezőgazdasági növények kártevőivel és betegségeivel kapcsolatos zárlatra és védekezésre vonatkozó törvényeket és rendeleteket, amelyek a növényi eredetű szállítmányok behozatalának és kivitelének szabályozásával kapcsolatban kibocsátást nyernek.

2. A mezőgazdasági növényeken és művelés alatt nem álló területeken a jelen Egyezmény 3. és 4. cikkeiben említett kártevőkkel és betegségekkel való fertőzöttség kimutatására lefolytatott vizsgálatok eredményeit, valamint az ellenük folytatott védekezés során, továbbá a mezőgazdasági növények kártevői és betegségei szaporodási gócainak megsemmisítésére foganatosított intézkedések eredményeit.

A kölcsönös információ beszámolása évenként kétszer történik: először szeptember 15-én, másodszor a következő év január 15-én.

3. A kolorádóbogárra (burgonyabogárra) vonatkozó információ a fertőzési gócok felfedezése esetén távirati úton azonnal közlendő.

11. cikk

A két Szerződő Fél kötelezi magát, hogy évente magyar—szovjet konferenciát hív össze a mezőgazdasági növények kártevőivel és betegségeivel kapcsolatos zárlat és védekezés tárgyában a jelen Egyezmény gyakorlati kérdéseinek megvalósítása, valamint a fent említett intézkedésekkel kapcsolatos kölcsönös információ és tapasztalatcsere céljából. A konferenciákat felváltva Magyarországra és a Szovjetunióba hívják össze. Az összehívás időpontját és helyét a Felek kölcsönös megegyezés szerint állapítják meg.

Jelen Egyezményt a lehető legrövidebb időn belül meg kell erősíteni és az Egyezmény a megerősítő okiratok Moszkvában történő kicserélése után lép hatályba.*

Az Egyezmény a megerősítő okiratok kicserélésének napjától számított 5 évre köttetik.

Ha a Szerződő Felek egyike a jelen Egyezményt hatályon kívül kívánja helyezni a megállapított öt éves időszak letelte után, akkor ez a Fél a jelen Egyezmény érvényességének letelte előtt legalább egy évvel írásban köteles a másik Felet szándékáról értesíteni.

Ha nem következik be felmondás, az Egyezmény minden alkalommal automatikusan öt évre meghosszabbítást nyer ugyanolyan felmondási feltételekkel.

Fentiek igazolásául a meghatalmazottak a jelen Egyezményt aláírták és pecsétjükkel ellátták.

Kelt Budapesten, 1950. évi július hó 13-án két példányban, magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyaránt hiteles.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 76—77. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v Szbornike gyejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami, vüp. XIV. M., 1957. sztr. 252—256.

* A megerősítő okmányok cseréje 1950. december 26-án volt Moszkvában. Az egyezményt Magyarországon 1951. június 6-án, az 1951. évi 17. sz. törvényerejű rendelettel hirdették ki.

24.

Részlet az MNK Elnöki Tanácsának 1950. évi 37. sz. törvényerejű rendeletéből, amely november 7-ét, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóját állami ünneppé nyilvánítja

1950. október 29.°

1917. november 7. napján Oroszország munkásosztálya, szövetségben a dolgozó parasztsággal és az elnyomott népekkel, Lenin ... dicső Bolsevik Pártja vezetésével, megdöntötte a kapitalizmust s a földkerekség egyhatodán megteremtette a világ első szocialista államát: a Szovjetuniót.

1917. november 7. napja a világtörténelem legnagyobb fordulópontja. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom az emberiség történetében először hozott létre olyan államot, amely megszüntette az ember ember általi kizsákmányolását. Az Októberi Forradalom szülötte: a Szovjetunió az első olyan állam, amely nemzetközi kapcsolatainak alapjává a népek egyenjogúságon nyugvó együttműködését, a nemzeti függetlenség tiszteletbentartását, a béke védelmét tette. A Szovjetunió a világ népeinek reménysége, támasza és példaképe a békéért, a függetlenségért, a szocializmusért vívott küzdelemben.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója a magyar nép ünnepe is. Az Októberi Forradalom győzelméből született Szovjetuniónak köszönhetjük hazánk felszabadulását, nemzeti függetlenségünk megvalósítását, a népi demokratikus államhatalom kivívását és megszilárdítását. A Szovjetuniónak köszönhetjük, hogy megvalósíthatjuk hazánkban is az Októberi Forradalom nagy eszményeit: a kizsákmányolás minden fajtájának megszüntetését, a dolgozó nép teljes felszabadítását, a szocializmust. November 7. napja a magyar nép számára is a győzelmes szocializmus, a dolgozók nemzetközi szolidarítása, a felszabadító Szovjetunió ... iránt érzett hála ünnepe. Ezért a Népköztársaság Elnöki Tanácsa elrendeli:

November 7. napja, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója, a Magyar Népköztársaság állami ünnepe.

Magyar Közlöny, 1950. október 29. 180—182. szám.

25.

Részlet a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának az alapítása 125. évfordulóját ünneplő Magyar Tudományos Akadémiához küldött üzenetéből

1950. november 28.°

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Tudományos Akadémiája őszinte üdvözletét küldi a Magyar Tudományos Akadémia megalapításának 125. évfordulója alkalmából és további sikereket kíván munkájához.

A Magyar Tudományos Akadémia, amely 1825-ben az élenjáró magyar értelmiség és elsősorban Széchenyi István kezdeményezésére alakult meg, jelentős segítséget nyújtott a tudomány fejlődésében és tagjai közül olyan tudósok kerültek ki, mint Bólyai János, a nagy magyar matematikus, Eötvös Lóránd, az ismert nevű fizikus, Semmelweiss Ignác, a híres orvos és még sokan mások. A polgári feudális Magyarországon az igazi tudomány nem fejlődhetett szabadon. A Magyar Tudományos Akadémia hosszú évek során a legreakciósabb körök befolyása alatt állt, amelyek a tudományt a népellenes uralkodó osztály szolgálatába állították. Csak miután a Szovjet Hadsereg Magyarországot a német fasizmus igája alól felszabadította, akkor nyerte el a magyar nép tudománya és kultúrája szabad és korlátlan fejlődésének lehetőségét. Miután a magyar nép határozottan a szocializmus felépítésének útjára lépett, rendkívül kedvező feltételeket teremtett meg a tudomány fejlődése számára a Magyar Népköztársaságban.

A szovjet tudósok nagy érdeklődéssel kísérik a Magyar Népköztársaság tudományának rohamos fejlődését, valamint a Magyar Tudományos Akadémia tudományos kutatóintézeteinek vívmányait és sikereit. Az élenjáró szovjet tudomány képviselője, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Tudományos Akadémiája szoros összeköttetésben áll a többi országok tudósaival és különösen a népi demokráciák országainak tudósaival . . .

A Magyar Tudományos Akadémia alapításának 125. évfordulója alkalmából a Szovjet Tudományos Akadémia forró üdvözletét küldi az összes magyar tudósoknak, akik tudásukat és tapasztalataikat a nép szolgálatába állítják és a néppel együtt önfeláldozóan dolgoznak a szocializmus felépítésén és nagy feladatainak megvalósításán. Szívből kívánjuk a magyar és szovjet tudósok baráti kapcsolatának és együttműködésének megerősödését a tudomány haladása, a tartós béke és a népek barátsága érdekében folytatott közös harcunkban.

Szabad Nép, 1950. november 28.

26.

Részlet Rusznyák István akadémikusnak, az MSZT* elnökének a Társaság I. kongresszusán mondott beszédéből

1950. december 19.

Tisztelt Kongresszus!

Minden, hazáját igazán szerető, tisztességes magyar ember tudja és hirdeti, hogy népünknek a Szovjetunióhoz fűződő őszinte, rendíthetetlen és forró barátsága nem „pártügy", nem is csupán dolgozó népünk egyik vagy másik rétegének ügye és sokkal több a legmélyebb egyéni hála és szeretet kifejezésénél is. A szovjet—magyar barátság mindannyiunk szívbéli ügye, a legszentebb, a legnagyobb nemzeti ügy. Ezért gyűltek össze a Magyar—Szovjet Társaság országos kongresszusán népünk legszélesebb rétegeinek képviselői, a magyar munkások, a dolgozó parasztság, az értelmiség, a magyar anyák, ifjak, honvédeink, tudósaink, művészeink, sportolóink, a néphez hű papok küldöttei, hogy országvilág előtt hirdessék, elmélyítsék és tovább szilárdítsák a két nép testvéri barátságát, s egész népünk nevében ünnepélyesen megfogadják: minden erőnkkel azon leszünk, hogy méltókká válhassunk a dicsőséges szovjet nép bizalmára, megtisztelő barátságára.

Ezeréves történelme folyamán most először talált igazi és őszinte barátra a magyar nép. A Szovjetunió hozta meg a szabadságot számunkra. S hogy ma saját magunknak építhetjük országunkat, hogy mi élvezzük munkánk eredményét, hogy a szocializmus útjára léphetünk, ezt elsősorban a Szovjetuniónak köszönhetjük, amely szétzúzta az idegen elnyomók és a magyar kizsákmányolók uralmát.

Tisztelt Kongresszus! Úgy érzem, hogy valamennyiünk, az itt megjelent küldöttek és az általuk képviselt milliók legbensőbb érzését fejezem ki, amikor kongresszusunk megnyitásakor ebben az ünnepélyes percben első üdvözlő szavammal azok felé fordulok, akik az emberiség reménységét, a nemzetközi béketábor vezető erejét, népünk, hazánk nagy felszabadítóját és barátját: a hatalmas Szovjetuniót képviselik. Forró szeretettel köszöntöm Leontyevát, a Szovjetunió Népművelési Bizottságának** elnökét, Birjukov akadémikust és Antanasz Venszlova litván írót, a szovjet delegáció tagjait.

Testvéri szeretettel üdvözlöm azoknak a népeknek és dolgozó milliónak képviselőit, akik — úgy mint mi —, példaképül választották a békéért dolgozó, harcoló szovjet embert . . .

* 1949 áprilisában a Magyar—Szovjet Művelődési Társaság (MSZMT) nevét Magyar—Szovjet Társaságra (MSZT) változtatták.

** Helyesen: Orosz Szövetségi Szocialista Köztársaság Minisztertanácsa mellett működő Népművelési Bizottságának.

Elvtársak! Drága Barátaim! Kongresszusunk olyan időben ül össze, amikor az imperialisták a háború előkészítésének politikájáról áttértek a közvetlen, nyílt agresszióra és lángba akarják borítani az egész világot. A béke híveinek minden eddiginél nagyobb erőfeszítéseket kell tenniök, hogy az imperialisták fokozódó támadásaival szemben megvédjék a békét. Ebben a harcban vezeti győzelemre ügyünket a hatalmas Szovjetunió, a béketábor legfőbb ereje és rendíthetetlen vezetője...

Feladatunk, hogy a jövőben még jobban harcoljunk a népünk milliós tömegeiben elevenen élő szovjet—magyar barátság elmélyítéséért, hogy ezzel is megerősítsük a béke világtáborának magyar arcvonalát.

Kongresszusunkra komoly és megtisztelő munka vár e feladat megoldásában. Kongresszusunk legyen a béke magyar hívei harcának jelentős állomása, illeszkedjen bele szervesen abba a küzdelembe, amelyet százmilliók vívnak világszerte a Béke Híveinek Varsóban tartott II. Világkongresszusa határozatainak végrehajtásáért...

Szabad Nép, 1950. december 20.

27.
Az SZKP KB üdvözlete az MDP II. kongresszusához*

1951. február 25.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága testvéri üdvözletét küldi a Magyar Dolgozók Pártja II. Kongresszusának. A munkások, parasztok és értelmiségiek a Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével nagy sikereket értek el a népi demokratikus állam megszilárdítása terén és megteremtették Magyarországon a szocializmus építésének szilárd alapjait. Nem kétséges számunkra, hogy a Magyar Dolgozók Pártja újabb sikereket fog elérni a népgazdaság további fellendüléséért, a nemzeti kultúra felvirágzásáért, s a békéért, demokráciáért és szocializmusért küzdő népek barátságának megszilárdításáért folyó harcban.

Éljen a Magyar Dolgozók Pártja! Éljen a Szovjetunió és Magyarország népeinek barátsága!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

Az MDP II. kongresszusának jegyzőkönyve. Szikra 1951. 76—77. old.,
Szabad Nép, 1951. február 26.,
valamint Pravda, 1951. február 26.

* A kongresszus 1951. február 24. és március 2. között ülésezett.

28.
Részlet Mihályfi Ernő, népművelési miniszterhelyettesnek a moszkvai magyar képzőművészeti kiállítás megnyitóján mondott beszédéből

1951. április 20.

Másfél esztendeje, 1949. október 20-án egy fiatal vasgyári munkás ezt írta Budapesten a szovjet festőművészeti kiállítás* kérdőívére: „Eddig még nem voltam művészeti kiállításon, mert nem értettem hozzá. Ezen a kiállításon minden kép annyira kifejező, a való életét mutatja, hogy nemcsak megértettem, hanem meg is szerettem a festőművészetet. Ez a kiállítás életem nagy élményei közé tartozik. Most láttam, hogy mitől zártak el bennünket, dolgozókat régen." Nem kivételes egyéni vélemény volt ez. A magyar dolgozók tíz- és tízezreinek érzéseit és gondolatait fejezte ki. Azoknak a feltörő érzéseit, akik számára nem is egy, hanem két új világ nyílt meg azon a kiállításon. Megmutatta a művészet tükrében a szovjet ember boldog életét és feltárta az igazi művészet gyönyörű világát is. A magyar nép mindkettő elől szinte tökéletesen el volt zárva a felszabadulásig. A szovjet képkiállítás fordulatot jelentett a magyar nép és a művészet kapcsolatában. Több mint 350 ezer ember nézte meg a kiállítást azokban a termekben, ahová azelőtt a legjobb esetben két-háromszáz ember tévedt be egy-egy tárlatra. Jól fejezte ki a közönség érzéseit az a látogató, aki ezt írta: „Valami olyat éreztem itt, mint amikor 1945-ben megpillantottam a felszabadító Szovjet Hadsereg első katonáját." Azóta tele van közönséggel Magyarországon minden kiállítási terem, azóta zsúfoltak az eddig szinte üresen kongó múzeumok.

Művészeink pedig azon a kiállításon találkoztak először közvetlenül a szocialista realizmus eredményeivel. S akkor, ennek hatása alatt kezdődött a fordulat éve a magyar képzőművészet fejlődésében. Egyik kiváló fiatal festőnk így beszél erről a benne is végbemenő fordulatról: „Azelőtt csak a szenvedő ember érdekelt, most a boldog embert akarom festeni." A magyar művészek munkájában bekövetkezett változást elősegítette a szovjet művészektől kapott más irányú sok segítség is. Kiváló szovjet művészek és kritikusok, mint Geraszimov, Finogenov, Zamuskin magyarországi látogatása felmérhetetlen segítség volt számukra. Szovjet vendégeink mutatták meg újra művészi múltunk sok haladó nemzeti hagyományát. Az a szeretet és lelkesedés, amellyel például Za-

* Magyarországon az első „Szovjet Festőművészet" c. kiállítást 1949. október 1-én nyitották meg a Nemzeti Szalonban. A XIX. századbeli orosz realista festészet kiállításának megrendezésére 1948-ban került sor a Szépművészeti Múzeumban.

muskin Munkácsy Mihályról beszélt és írt, művészeink félévszázadon át tudatosan elterelt figyelmét újra ráirányította a XIX. század nagy magyar festője alkotásainak példájára.

A szovjet művészek és kritikusok harcos pártos állásfoglalása, friss megfigyelése, egy-egy messzire világító megállapítása körül és a szovjet festőművészeti kiállítás tanulságai nyomán hosszan hullámoztak az építő viták a magyar művészeti életben . . .

A szovjet művészet és a magyar nép nagy jelentőségű budapesti találkozása után most bekövetkezett itt, Moszkvában az annyira várt pillanat, a magyar művészet és a szovjet nép számunkra szintén nagy jelentőségű találkozása. Népünk számára különösen örömteljesek ezek a hetek, amikor a magyar művészet sorozatosan mutatkozhatott be itt, Moszkvában. Hálásak vagyunk végtelenül azért a szeretetért, amellyel művészeinket fogadják és nagyon sokat szeretnénk tanulni bírálatukból. Meg szeretnők mutatni népünk tehetségét, régi eredményeinket és mindazt, amit a felszabadulás után értünk el.

Tudjuk, hogy a szovjet művészek számára és ma már a mi számunkra is a művészet legfőbb bírálója maga a nép. Figyelni fogunk a szovjet nép bírálatára, igyekszünk tanulni belőle . . .

Szabad Nép, 1951. április 22.

29.

Részlet Erdei Ferenc, földművelésügyi miniszternek a szovjet kolhozparaszt küldöttség fogadásán mondott beszédéből*

1951. szeptember 18.

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsa és a Magyar—Szovjet Társaság nevében forró szeretettel köszöntöm a nagy Szovjetunió követeit: a kolhozparaszt-küldöttséget...

A Szovjetunió már eddig is igen sokat segített a szövetkezeti mozgalom kezdeti nehézségeinek leküzdésében. Országunkból három parasztdelegáció járt már a szocialista mezőgazdaság hazájában, s az elmúlt évben nálunk járt kárpátukrajnai kolhozparaszt-küldöttség** látogatása is felbecsülhetetlen segítséget adott termelőszövetkezeti mozgalmunk fejlesztéséhez. Ezért is várjuk a most érkező küldöttséget — a nagy szovjet nép iránt érzett forró szeretetünk, hálánk és barátságunk érzésein túl — azzal a várakozással is, hogy ez a küldöttség is újabb jelentős segítséget ad nekünk, mezőgazdaságunk szocialista építésének nagy munkájához.

A küldöttség meglátogatja országunk termelőszövetkezeteit, gépállomásait, állami gazdaságait, megnézi községi, járási, megyei tanácsaink munkáját és biztosak vagyunk benne, hogy minden látogatás külön-külön nagyértékű segítség lesz feladataink megoldásában. A küldöttség vezetőjében és a küldöttség minden tagjában köszöntjük az országunkat felszabadító nagy Szovjetunió képviselőit, azokat az embereket, akik számunkra nemcsak a mezőgazdaság szocialista építésének munkájában és harcaiban, hanem a dolgozó nép szocialista hazájának felépítésében és alkotó munkánk békéjének a megvédésében is példát mutatnak nekünk. Azt kívánjuk, hogy országunkban érezzék jól, érezzék otthonosan magukat, és legyen ez a látogatás a szovjet és a magyar nép elszakíthatatlan barátságának újabb megerősítése...

Szabad Nép, 1951. szeptember 19

* Az MNK Minisztertanácsának meghívására 1951. szeptember 18-án 45 tagú kolhozparaszt delegáció érkezett Magyarországra.

** Az MNK földművelésügyi miniszterének meghívására 1950. szeptember 24-én érkezett az első 52 tagú kolhozparaszt-küldöttség Magyarországra Kárpátukrajnából.

30.

Részlet az MNK közlekedés és postaügyi miniszterének a Szovjetunió közlekedési miniszteréhez küldött leveléből

1951. október 22.

Mélyen tisztelt Miniszter Elvtárs!

Mint ismeretes, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti kapcsolatok egyre mélyebbé és intenzívebbé válnak, és a legnagyobb örömmel kell azt is megállapítani, hogy ez alól a két ország közlekedési kapcsolatai sem képeznek kivételt.

Ennek a baráti viszonynak köszönhetjük azt, hogy ez évben két magyar vasutas delegáció is felkereshette a Szovjetuniót és egy hónapi időn keresztül tanulmányozhatta az élenjáró szocialista közlekedési rendszert.

Elvtársaink, akik kint jártak a Szovjetunióban, a legnagyobb elragadtatással nyilatkoztak a látottakról és dolgoznak ki új javaslatokat, hogy meghonosítsák nálunk is azt, amit az élenjáró szocialista közlekedésről ott tapasztaltak.

Szeretnék ez alkalommal Önnek köszönetet mondani azért a készségért és figyelemért, amiben a két delegációt a Szovjetunió-beli útja alkalmából részesítette . . .

Meg vagyok róla győződve, hogy a szovjet és magyar vasutak közötti együttműködés a jövőben is a legteljesebb barátság és együttműködés jegyében fog folyni zökkenők és nehézségek nélkül.

Kérem fogadja, mélyen tisztelt Miniszter elvtárs nagyrabecsülésem kifejezését.

MNK KÜM L.

31.

Részlet Nezvál Ferenc, a Budapesti Városi Tanács VB elnökhelyettesének I. A. Osztapenko kapitány, hősi halált halt szovjet parlamenter szobrának leleplezésekor mondott beszédéből*

1951. december 29.

Ma hét éve annak, hogy Osztapenko kapitányt a nemzetközi jog legaljasabb meggyalázásával, minden emberi érzés eltiprásával orvul és aljas módon meggyilkolták. Ez alatt a hét év alatt a sokat szenvedett város háborús sebei begyógyultak. A dolgozó nép állama pártunk és kormányunk vezetése és iránymutatása mellett újjáépítette a romokból az országot. Ennek a hatalmas feladatnak a megoldásához felszabadulásunk első napjától kezdve felbecsülhetetlen segítséget nyújtott a hatalmas Szovjetunió. Így vált lehetővé, hogy nemcsak a háborús sebek gyógyultak be, hanem új és korszerű gyárak, üzemek, munkáslakások, kórházak, iskolák, hidak és vasútvonalak épültek. Most, amikor dolgozó népünk szabad hazában építi a szocializmust, még nagyobb mértékben tudja értékelni és becsülni azt a hatalmas áldozatot, amelyet a Szovjetunió hazánk felszabadításáért hozott. Dolgozó népünk tudja, hogy szabadságunkat, függetlenségünket és eredményeinket elsősorban a nagy szovjet népnek ... köszönheti. Hirdesse Osztapenko kapitány szobra a szovjet harcosok nagyszerű tetteinek emlékét, de ugyanakkor szolgáljon intő például mindazok számára, akik ma is békés építőmunkánk és fővárosunk elpusztítására törekednek. Megfogadjuk itt, a hős Osztapenko emlékműve előtt, hogy kérlelhetetlen bátorsággal fogunk küzdeni szabadságunkért és függetlenségünkért.

Szabad Nép, 1951. december 30.

* Budapest Székesfőváros törvényhatósági bizottsága 1946. február 12-i ülése a Szakszervezeti Tanács főtitkárának indítványára utasította a székesfőváros polgármesterét, hogy méltó formában örökítse meg azoknak a szovjet parlamenterek emlékét, akik a pusztulástól való megmenekülés lehetőségét hozták a főváros számára, de akiket minden idők leggyalázatosabb hordái meggyilkoltak. (Főv. L. Budapest Törvényhatósági Bizottsága 93/6—1946. Kgy. szám.) Elsőnek Steinmetz kapitány szobrát állították fel, melyet 1948. december 29-én lepleztek le.

32.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ közötti hosszú lejáratú kölcsönös áruszállításokról*

1952. január 23.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetsége Kormánya a két ország közötti gazdasági kapcsolatok további kiszélesítése és mindkét fél gazdasági tervei teljesítése érdekében a köztük való zavartalan áruforgalom feltételeinek hosszú időre való biztosítása céljából a következőkben állapodtak meg:

1. cikk

A Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetségéből a Magyar Népköztársaságba és a Magyar Népköztársaságból a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetségébe az 1952—1955. években szállítandó alapvető áruk kontingensei az 1., illetve 2. számú Mellékletekben vannak feltüntetve. E kontingensek pontos megállapítást és kibővítést nyernek a két Kormány közötti megegyezés szerint a következő szállítási év kezdete előtt.

2. cikk

A jelen Egyezmény 1. cikke szerint szállítandó áruk áraiban a magyar és szovjet külkereskedelmi szervek közötti szerződéskötések idején egyeznek meg a felek, az illető áruk főpiacain uralkodó világpiaci árak alapján a szállítási költség felének hozzáadásával.

3. cikk

A jelen Egyezmény alapján szállítandó árukra vonatkozó fizetések, valamint az áruforgalommal kapcsolatos fizetések Magyar Népköztársaságban a Magyar Nemzeti Bank és a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetségében a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetsége Állami Bankja útján történnek.

E célból az említett Bankok egymásnak külön kamatmentes számlákat nyitnak rubelban és az e számlákra történt minden bevételről egymást azonnal értesítik.

Ilyen értesítés kézhezvétele után az illető Bank azonnal eszközli a fizetést.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg az Izvesztija 1952. január 28-i számában.

A Magyar Nemzeti Bank és a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetsége Állami Bankja együttesen megállapítják a jelen Egyezmény értelmében köztük történő elszámolások technikai módját.

4. cikk

A magyar fél által eszközölt szállítások és szolgáltatások összegének egyenlőnek kell lennie a szovjet fél által eszközölt szállítások és szolgáltatások összegével; emellett ezen egyenlőséget be kell tartani a jelen Egyezmény érvényességének féléves szakaszaira nézve.

Ha bármely év január elsején az egyik Fél által eszközölt szállítások és szolgáltatások összege meghaladja a másik Fél által eszközölt szállítások és szolgáltatások összegét, úgy az adós Fél köteles ugyanazon év április 1-ig kiegyenlíteni a különbözetet a két Fél között megállapított áruszállításokkal, vagy szolgáltatásokkal, vagy arannyal, vagy szabad valuta átutalás útján.

5. cikk

Jelen Egyezmény aláírása napján lép hatályba és érvényben marad 1955. december 31-ig.

Készült Moszkvában 1952. január 23-án, két példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven, azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvényű.

MNK KÜM L., valamint APV SZSZSZR.

33.

Egyezmény az MNK Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a Magyar Népköztársaság részére történő áruhitel-nyújtás tárgyában

1952. november 13.

Azzal kapcsolatban, hogy a Szocialista Szovjetköztársaságok Szövetsége Kormánya hozzájárult a Magyar Népköztársaság Kormánya azon kérésének teljesítéséhez, hogy élelmiszer és egyéb árucikkek hitelbe való szállítása révén segítséget nyújtson Magyarországnak az 1952. évi szárazság és rossz termés által előidézett gazdasági nehézségek leküzdésében, a két Kormány megállapodott az alábbiakban:

1. cikk

A SZSZKSZ Kormánya 1952. év IV. negyedévében és 1953—1954. években áruhitelt nyújt a Magyar Népköztársaság Kormányának 100 millió rubel összegben két százalékos évi kamat mellett.

1952. év IV. negyedévében és 1953. évben az említett hitel terhére mintegy 52 millió rubel összegben a mellékelt jegyzék szerinti áruk kerülnek szállításra a Szovjetunióból a Magyar Népköztársaságba; a hitel többi része az 1952. évi január 23-i Egyezményben előirányzott, a kohászati kombinát részére 1954. évben szállítandó berendezés, valamint az ugyanilyen keltű Hosszúlejáratú Egyezményben előirányzottak közül Felek által megállapítandó egyéb berendezések kifizetésére lesz felhasználva.

2. cikk

Az 1. cikkben említett hitel 1955. év január 1-től kezdődően két év leforgása alatt egyenlő évi részletekben törlesztendő.

A hitel kamatainak kifizetése — mely kamat a hitel vonatkozó része felhasználásának napjától számítódik — félévenként történik; az első kamatfizetés 1953. év július 1-én eszközlendő.

3. cikk

A hitel törlesztését és a vele kapcsolatos kamatok fizetését a Magyar Népköztársaság Kormánya vasúti-, portál- és úszódaruk, személykocsik, lokomobilok, generátorok, hengerelt vasáru, folyami vontatók, gyapjú- és műselyem szövetek és a Felek megegyezése szerinti egyéb áruk szállítása útján fogja eszközölni.

A hitel törlesztése és a vele járó kamatok kifizetése céljából szállítandó áruk mennyiségére és nomenklaturájára nézve a Felek 1953. év április 1-ig fognak megegyezni.

A Magyar Népköztársaság Kormányának jogában áll a hitel teljes vagy részleges határidő előtti törlesztése.

4. cikk

A jelen Egyezmény 1. és 3. cikkeiben előirányzott áruk szállítására a magyar és szovjet külkereskedelmi szervek egymás közötti szerződéseket fognak kötni.

5. cikk

A hitel nyilvántartása és törlesztése, valamint a velejáró kamatok fizetése céljából a Magyar Nemzeti Bank és az SZSZKSZ Állami Bankja külön számlákat fognak nyitni és együttesen fogják megállapítani a jelen Egyezménnyel kapcsolatos elszámolások és a számlák vezetésének módját.

6. cikk

Jelen Egyezmény aláírása napján lép hatályba.

Készült Moszkvában, 1952. november 13-án két példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven, azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvényű.

MNK KÜM L., valamint APV SZSZSZR.,

34.

Az MDP Központi Vezetőségének távirata az SZKP Központi Bizottságához az SZKP megalakításának 50. évfordulója alkalmából

1953. július 30.°

Fennállásának 50. évfordulója alkalmából forró elvtársi üdvözletünket küldjük a Szovjetunió Kommunista Pártjának, a kommunizmust építő szovjet társadalom vezető és irányító erejének, a népek békéje nagy védelmezőjének, minden kommunista és munkáspárt dicső példaképének, mely utat mutat a mi pártunk számára is, dolgozó népünk növekvő jólétéért, békéjéért és a szocializmus építéséért folytatott győzelmes küzdelemben.

A Magyar Dolgozók Pártjának
Központi Vezetősége

Szabad Nép, 1953. július 30.,
valamint Pravda, 1953. augusztus 2.

35.

Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MDP II. kongresszusához*

1954. május 26.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága testvéri üdvözletét küldi a Magyar Dolgozók Pártja III. kongresszusának.

A Magyar Dolgozók Pártja vezetésével a magyar nép eredményeket ért el a népi demokratikus rendszer megszilárdításában, és biztos léptekkel halad a szocializmushoz vezető úton.

Szívből kívánunk a Magyar Dolgozók Pártjának újabb sikereket a szocializmus alapjainak lerakásáért, a mezőgazdaság fejlesztéséért és a munkás-paraszt szövetség megszilárdításáért, a dolgozók anyagi és kulturális életszínvonalának szakadatlan emeléséért vívott harcában.

Éljen a Magyar Dolgozók Pártja, Magyarország munkásosztályának és minden dolgozójának szervezője és vezetője!

Éljen Magyarország és a Szovjetunió népeinek megbonthatatlan barátsága!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

Az MDP kongresszusának jegyzőkönyve. Szikra 1954. 242—243. old.
Szabad Nép, 1954. május 27.,
valamint Pravda, 1954. május 27.

* A kongresszus 1954. március 24—30. között ülésezett.

36.

Az MNK moszkvai nagykövetségének jegyzéke az SZSZKSZ Külügyminisztériumához az árvízsújtotta lakosságnak a Szovjet Hadsereg által nyújtott segítséggel kapcsolatban

1954. augusztus 19.

A Magyar Népköztársaság Követsége tiszteletét fejezi ki a Szovjetunió Külügyminisztériumának, és Kormánya megbízásából van szerencséje háláját kifejezni a felbecsülhetetlen segítségért, amelyet a Szovjet Hadsereg egy csoportja nyújtott az árvíztől szenvedett magyar népnek.

A Szovjet Hadsereg katonáinak és tisztjeinek önfeláldozó munkája és nemes tettei az árvíz idején a Szovjetunió önzetlen testvéri segítségének újabb bizonyítékát szolgáltatták és még jobban megerősítették a népeink közötti megbonthatatlan, örök barátságot.

A Magyar Népköztársaság Követsége felhasználja az alkalmat, hogy még egyszer kifejezze mély baráti érzését és tiszteletét a Szovjetunió Külügyminisztériumának.

AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

37.

Közlemény a magyar—szovjet vegyes részvénytársaságok szovjet részvényeinek az MNK részére történt eladásáról és átadásáról szóló egyezmény aláírásáról

1954. november 8.°

A Szovjetunió és Magyarország között 1945-ben kötött gazdasági együttműködési egyezménynek megfelelően Magyarországon paritásos alapon magyar—szovjet vegyes részvénytársaságok alakultak a bauxit- és alumíniumipar, az olajipar és a szállítás területén. A vegyes társaságok azért alakultak, hogy elősegítsék a német fasiszta megszállás következtében jelentős károkat szenvedett magyar népgazdaság helyreállítását és fejlesztését.

A vegyestársaságok működésének évei során mindkét fél nagy tőkebefektetéseket eszközölt a társaságok vállalataiba. A szovjet fél hozzájárulásaival jelentős mennyiségű korszerű felszerelést és anyagot juttatott a társaságoknak és szakemberek kiküldésével, technikai dokumentációk átadásával, a vállalatok építési és rekonstruálási terveinek összeállításában és szakképzett káderek előkészítésében való részvételével

technikai segítséget nyújtott a társaságok vállalatainak. Nagy figyelmet fordítottak a társaságok munkásai és alkalmazottai lakásviszonyainak, kulturális helyzetének és életkörülményeinek megjavítására.

A régi üzemek kiszélesítése és rekonstruálása, új üzemek építése, valamint a termelés szervezésének megjavítása és új munkamódszerek bevezetése következtében a vegyestársaságok üzemeinek termelése jelentősen megnövekedett.

A vegyestársaságok sikeres működése pozitív szerepet játszott a Magyar Népköztársaság népgazdaságának helyreállításában és fejlesztésében, és megteremtette az előfeltételeket arra, hogy a társasági vállalatok vezetése a magyar állami szervek kezébe menjen át.

Azzal kapcsolatban, hogy a magyar—szovjet vegyestársaságok teljesítették a rájuk rótt feladatokat, a Magyar Népköztársaság kormánya és a Szovjetunió kormánya megegyeztek a vegyestársaságok szovjet részesedésének átadásában a Magyar Népköztársaságnak.

Ennek megfelelően 1954. november 6-án Moszkvában egyezményt írtak alá az összes magyar—szovjet részvénytársaságok, úgymint: a „MASZOLAJ" nevű olajipari társaság, a „MASZOBAL" nevű bauxit- és alumíniumipari társaság, a bauxit- és alumíniumipari üzemek tervezésére, építésére és felszerelésére alakított „Dunavölgyi Timföldipar" nevű társaság, a „MESZHART" nevű hajózási társaság és a „MASZOVLET" nevű polgári légiforgalmi társaság szovjet részesedésének eladásáról és átadásáról, úgyszintén a szovjet Kereskedelmi és Ipari Bank eladásáról a Magyar Népköztársaságnak.

Az egyezmény előírja, hogy a nevezett társaságok szovjet részesedésének értékét, valamint a Kereskedelmi és Ipari Bank értékét a magyar fél kedvezményes feltételek mellett, több évre szóló törlesztéssel fogja megtéríteni.

A vegyes társaságok szovjet részesedése Magyarországnak való átadásáról kötött egyezmény, mint a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti baráti viszony kifejezése, elő fogja segíteni a két ország közötti barátság és együttműködés további erősödését.

Szabad Nép, 1954. november 8.,
valamint Pravda, 1954. november 8.

38.

A Budapesti MÁVAG dolgozóinak távirata az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökéhez Budapest felszabadításának 10. évfordulója alkalmából*

1955. február 8.

Drága Vorosilov elvtárs!

Február 13-án ünnepeljük Budapest felszabadulásának 10. évfordulóját. Ez alkalomból engedje meg, hogy kifejezzük szeretetünket és hálánkat a felszabadító szovjet nép iránt. Mi, a MÁVAG mozdony- és gépgyár dolgozói soha nem feledjük, hogy a szovjet nép hős fiai adták meg nekünk a szabadságot és a lehetőséget a szabad életre, a szabad munkához, a szocializmus építésének megkezdéséhez hőn szeretett pártunk vezetése alatt. Nem feledjük azt sem, hogy a szovjet nép hős fiai adták nekünk, a MÁVAG dolgozóinak az első falat kenyeret a felszabadulás pillanatában.

Mi tudjuk, hogy szeretetünket és hálánkat legméltóbb képen több és jobb munkával fejezhetjük ki. Ezért február 7-től 13-ig Budapest felszabadításának 10. évfordulója alkalmából ünnepi őrjáratot szerveztünk.

Minden erőnkkel követni törekszünk a nagy szovjet nép példáját és ezzel erősebbé tenni a magyar és szovjet nép barátságát, erősíteni a Szovjetunió vezette béketábor erejét.

Éljen a szovjet és magyar nép örök barátsága!

AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

*K. J. Vorosilov, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke 1955. február 22-én a Szovjetunió magyarországi nagykövetségén keresztül köszönte meg a táviratot a MÁVAG munkásainak.

39.

Az MDP Központi Vezetőségének az MNK Elnöki Tanácsának és Minisztertanácsának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulásának 10. évfordulója alkalmából

1955. április 3.

Felszabadulásunk 10. évfordulója, legnagyobb nemzeti ünnepünk alkalmából a magyar nép, a Magyar Népköztársaság, a Magyar Dolgozók Pártjának Központi Vezetősége és a magunk nevében forró üdvözletünket küldjük a testvéri szovjet népnek, a Szovjetunió Legfelső Tanácsának, kormányának, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának és személy szerint Önöknek, kedves Elvtársak.

A magyar nép soha el nem múló hálával fordul e napon nagy barátja a Szovjetunió felé, amelynek hős hadserege felszabadította országunkat a német fasiszták és bérenceik igája alól, ezzel lehetővé tette, hogy saját kezébe vegye sorsa irányítását, s a Magyar Dolgozók Pártjának és a Magyar Népköztársaság kormányának vezetése alatt szabad és független népként induljon el a gazdasági és kulturális felemelkedés, a szocializmus építése útján.

Népünk elsősorban a Szovjetunió önzetlen, állandó segítségének köszönheti, hogy hazája a kizsákmányolók és népelnyomók országából szocializmust építő, demokratikus országgá lett. Szeretett hazánk a szabadság tíz esztendeje alatt elmaradt agrár országból ipari országgá fejlődött. Megindult és erősödik a szocializmus építése a falun is. A testvéri szovjet nép segítsége tette lehetővé, hogy hazánk egyetlen évtized alatt olyan mélyreható politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális átalakuláson ment keresztül, mint ezeréves történelme folyamán még sohasem.

A Magyar Népköztársaság azért volt képes sikeresen szembeszállni az imperialistáknak a függetlensége és békéje ellen irányuló minden kísérletével, mert népünk szabadságának első pillanatától kezdve a Szovjetunióban függetlenségének szilárd védelmezőjére, hatalmas szövetségesre talált.

Mindezek tudatában minden hazáját szerető magyar tántoríthatatlan harcosa a szovjet és a magyar nép örök és megbonthatatlan barátságának.

Napjainkban a népek függetlenségét és békéjét, köztük a magyar nép függetlenségét és békés építőmunkáját az Egyesült Államok uralkodó köreinek és más imperialista csoportoknak agresszív tervei, elsősorban a német militarizmus feltámasztására irányuló törekvések fenyegetik. Ezért a magyar nép és kormánya minden intézkedést megtett és meg-

tesz a moszkvai értekezlet határozatainak megvalósítása, az értekezleten részt vett nyolc ország barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződésének megkötése, egyesített katonai parancsnoksága létrehozása érdekében.

A Magyar Népköztársaság, testvéri szövetségben a Szovjetunió vezette 900 milliós béketábor többi országával és a béke minden hívével, teljes erejével folytatja a harcot az emberi haladás nagy ügyéért, a tartós béke biztosításáért.

Éljen és viruljon a magyar és a szovjet nép megbonthatatlan, örök barátsága!

Éljen hazánk felszabadítója, a magyar nép igaz barátja, a nagy Szovjetunió!

Szabad Nép, 1955. április 3.,
valamint Pravda, 1955. április 5.

40.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MDP Központi Vezetőségéhez, az MNK Elnöki Tanácsához és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulásának 10. évfordulója alkalmából

1955. április 3.

A Magyar Népköztársaság nemzeti ünnepe — felszabadulásának tizedik évfordulója — alkalmából a Szovjetunió Legfelső Tanácsa, a Szovjetunió Minisztertanácsa és a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága szívből jövő jókívánságait küldi Önöknek és az Önök személyén keresztül az egész magyar népnek.

A szovjet nép örömmel látja azokat a sikereket, amelyeket a magyar nép a szocialista gazdaság alapjainak építése, a nemzeti kultúra fejlesztése és a dolgozók anyagi jólétének emelése terén elért.

Kifejezzük azon szilárd meggyőződésünket, hogy a magyar nép, a Magyar Dolgozók Pártja és a Magyar Népköztársaság kormánya vezetése alatt a jövőben is állhatatosan és fáradhatatlanul fog küzdeni új sikerekért a népgazdaság és a kultúra felemelése terén, és a népi demokratikus rendszer további megerősítéséért.

Erősödjék és fejlődjék a megbonthatatlan szovjet—magyar barátság népeink javára, az európai béke és biztonság megerősítése érdekében!

Szabad Nép, 1955. április 3.,
valamint Pravda, 1955. április 4.

41.

Barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés az Albán Népköztársaság, a Bolgár Népköztársaság, a Csehszlovák Köztársaság, a Lengyel Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság, a Román Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között*

1955. május 14.

A Szerződő Felek, újból leszögezve, hogy olyan európai kollektív biztonsági rendszer megteremtésére törekszenek, amely valamennyi európai állam részvételén alapulna, függetlenül társadalmi és államrendszerüktől, s amely lehetővé tenné erőfeszítéseik egyesítését az európai béke biztosítása érdekében,

figyelembe véve egyszersmind a párizsi egyezmények ratifikálása következtében Európában előállt helyzetet, amely egyezmények kilátásba helyezik a „Nyugateurópai Unió" nevű új katonai csoportosulás létrehozását Nyugat-Németország részvételével, és Nyugat-Németországnak az észak-atlanti tömbbe való bevonásával, ami fokozza egy újabb háború veszélyét és veszélyezteti a békeszerető államok nemzeti biztonságát,

meggyőződve arról, hogy az európai békeszerető államoknak ilyen körülmények között meg kell tenniük a biztonságuk biztosításához szükséges és az európai béke fenntartásának érdekét szolgáló intézkedéseket,

szem előtt tartva az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányának célkitűzéseit és elveit,

a barátság, az együttműködés és a kölcsönös segélynyújtás további megszilárdításának és fejlesztésének érdekében, az államok függetlensége és szuverenitása tiszteletben tartásának, valamint a belügyeikbe való be nem avatkozásnak elveivel összhangban

elhatározták, hogy megkötik a jelen barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződést.

(— a továbbiakban a meghatalmazottak felsorolása következik —)

A fentiek miután bemutatták meghatalmazásaikat, s ezek kellő formájúaknak és teljes rendben találtattak, megegyeztek az alábbiakban:

* A Szerződő Felek a szerződés aláírásával egyidejűleg létrehozták fegyveres erőik egyesített parancsnokságát.

Első cikkely:

A Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányának megfelelően nemzetközi kapcsolataikban tartózkodnak az erővel való fenyegetőzéstől vagy az erő alkalmazásától, és nemzetközi vitáikat békés eszközökkel oly módon oldják meg, hogy ne veszélyeztessék a nemzetközi békét és biztonságot.

Második cikkely:

A Szerződő Felek kijelentik, hogy az őszinte együttműködés szellemében készek részt venni minden nemzetközi akcióban, amelynek célja a nemzetközi béke és biztonság biztosítása, és minden erővel e célok megvalósításáért fognak dolgozni.

A Szerződő Felek egyben arra fognak törekedni, hogy más olyan államokkal való megegyezés alapján, amelyek hajlandók ebben együttműködni, hatékony intézkedéseket foganatosítsanak a fegyverzet általános csökkentésére és az atom-, a hidrogén- és a többi tömegpusztító fegyver betiltására.

Harmadik cikkely:

A Szerződő Felek a nemzetközi béke és biztonság megerősítésének érdekeit szem előtt tartva tanácskozni fognak egymással a közös érdekeiket érintő minden fontos nemzetközi kérdésről.

A közös védelem biztosítása és a béke és a biztonság fenntartása végett haladéktalanul tanácskozni fognak egymással mindannyiszor, valahányszor valamelyikük véleménye szerint a szerződés egy vagy több tagállamát fegyveres támadás fenyegeti.

Negyedik cikkely:

Ha valamely állam vagy valamely államcsoport Európában fegyveres támadást intéz a szerződés egy vagy több tagállama ellen, a szerződés minden tagállama az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmánya 51. cikkelyének megfelelően, az egyéni vagy kollektív önvédelemhez való jog megvalósításaképpen egyénileg és a szerződés többi tagállamával való megegyezés szerint, a fegyveres erő alkalmazását beleértve, minden szükségesnek mutatkozó eszközzel azonnali segítséget nyújt a támadás által sújtott államnak vagy államoknak. A szerződés tagállamai haladéktalanul tanácskozni fognak a nemzetközi béke és biztonság helyreállítására és fenntartására szükséges közös intézkedésekről.

Az e cikkely alapján tett intézkedésekről az Egyesült Nemzetek Szervezete alapokmányának rendelkezései szerint tájékoztatni fogják a

Biztonsági Tanácsot. Ezeket az intézkedéseket azonnal felfüggesztik, amint a Biztonsági Tanács megteszi a nemzetközi béke és biztonság helyreállítására és fenntartására szükséges intézkedéseket.

Ötödik cikkely:

A Szerződő Felek megállapodtak abban, hogy megalakítják azon fegyveres erőiknek közös parancsnokságát, amelyeket a felek megegyezése alapján a közösen megállapított elvek alapján működő parancsnokság vezénylete alá rendelnek. Védelmi képességük megerősítésére szükséges más megegyezésen alapuló intézkedéseket is tesznek, hogy megvédelmezzék népeik békés munkáját, biztosítsák határaik és területük sérthetetlenségét, és az esetleges agresszióval szembeni védelmet biztosítsák.

Hatodik cikkely:

Avégett, hogy a szerződés tagállamai között megvalósítsák a jelen szerződésben előírt tanácskozást, és megvizsgálják az e szerződés végrehajtásával kapcsolatban felmerülő kérdéseket, politikai tanácskozó bizottság létesül, s ebben a szerződés minden tagállamát miniszter vagy más külön kinevezett delegátus képviseli.

A bizottság, ha ilyenek szükségesnek bizonyulnak, kisegítő szerveket alakíthat.

Hetedik cikkely:

A Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy nem vesznek részt semmilyen koalícióban vagy szövetségben és nem kötnek semmilyen egyezményt, amelynek céljai ellentétesek a jelen szerződés céljaival.

A Szerződő Felek kijelentik, hogy az érvényes nemzetközi szerződésekben leszögezett kötelezettségeik nem ellentétesek a jelen szerződés rendelkezéseivel.

Nyolcadik cikkely:

A Szerződő Felek kijelentik, hogy a barátság és az együttműködés szellemében, az egymás közötti gazdasági és kulturális kapcsolatok továbbfejlesztése és erősítése céljából, függetlenségük és szuverénitásuk kölcsönös tiszteletben tartásának és az egymás belügyeibe való be nem avatkozásnak az elveit követve fognak cselekedni.

Kilencedik cikkely:

A jelen szerződéshez társadalmi és államrendszerüktől függetlenül csatlakozhatnak más államok, amelyek kifejezik azt a készségüket, hogy a jelen szerződésben való részvétellel hajlandók elősegíteni a békeszerető államok erőfeszítéseinek egyesítését a békének és a népek biztonságának biztosítása céljából. Az ilyen csatlakozás a szerződés tagállamainak beleegyezésével lép életbe, miután a csatlakozásról szóló okmányt a Lengyel Népköztársaság kormányánál letétbe helyezték.

Tizedik cikkely:

A jelen szerződést ratifikálni kell és a ratifikációs okmányokat a Lengyel Népköztársaság kormányánál kell letétbe helyezni.*

A szerződés az utolsó ratifikációs okmány letétbe helyezésének napján lép életbe. A Lengyel Népköztársaság kormánya minden ratifikációs okmány letétbe helyezéséről tájékoztatni fogja a szerződés többi tagállamát.

Tizenegyedik cikkely:

Jelen szerződés húsz évig marad érvényben. A szerződés a következő tíz évre is érvényben marad azon Szerződő Felek számára, amelyek legkésőbb egy évvel e határidő lejárta előtt nem tesznek a Lengyel Népköztársaság kormányának a szerződést felmondó nyilatkozatot. Ha létrejön az európai kollektív biztonsági rendszer és e célból általános európai kollektív biztonsági szerződést kötnek — amire a Szerződő Felek állandóan törekedni fognak — a jelen szerződés az általános európai szerződés érvénybe lépésének napján érvényét veszti.

Készült Varsóban, 1955. május 14-én egy-egy orosz, lengyel, cseh és német példányban. Minden szöveg egyenlő érvényű. A jelen szerződés hitelesített másolatait a Lengyel Népköztársaság kormánya eljuttatja a szerződés valamennyi többi tagjához.

Fentiek hiteléül a meghatalmazottak aláírták és lepecsételték a jelen szerződést.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968.
Budapest 1970. 5. köt. 49—51. old.,
valamint AVP SZSZSZR., Vedomszti Verhovnovo Szoveta SZSZSZR.
1955. g. No. 9.

* Az MNK a megerősítő okiratot a Lengyel Népköztársaság kormányánál 1955. június 2-án helyezte letétbe. A szerződést az MNK-ban 1955. június 5-én, az 1955. évi III. törvénnyel hirdették ki.

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége a szerződést 1955. május 25-én ratifikálta. Az SZSZKSZ a megerősítő okiratot a Lengyel Népköztársaság kormányánál 1955. június 1-én helyezte el. A szerződés a Szovjetunióban 1955. június 4-én lépett hatályba.

42.

Az MNK Országgyűlése elnökének levele az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsa elnökéhez, amelyben baráti látogatásra hívja meg a Legfelsőbb Tanács küldöttségét*

1955. május 27.

A Magyar Népköztársaság Országgyűlése a magyar és a nagy szovjet nép közötti testvéri kapcsolatok, a népeink és Európa békéjének biztosítását szolgáló szoros szövetség és gyümölcsöző együttműködés elmélyítése érdekében legutóbbi ülésén úgy határozott, hogy a Szovjetunió Legfelső Tanácsának küldöttségét baráti látogatásra hívja meg Magyarországra.

Amikor a Magyar Népköztársaság Országgyűlésének ezt a meghívását Elnök Elvtársnak tolmácsolom, egyben tisztelettel kérem a meghívás elfogadását és annak szíves közlését, hogy a Szovjetunió Legfelső Tanácsa küldöttségének látogatása mely időpontban várható.

Fogadja Elnök Elvtárs legőszintébb nagyrabecsülésem kifejezését.

Rónai Sándor
a Magyar Népköztársaság
Országgyűlésének elnöke

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

* A parlamenti delegációk cseréje az MNK és az SZSZKSZ között a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa 1955. február 9. deklarációja alapján kezdődött el, amelyben a Legfelsőbb Tanács arra hívta fel a világ népeit és parlamentjeit, hogy segítsék elő a feszült nemzetközi helyzet enyhítését, a népek biztonságát fenyegető veszély kiküszöbölését, valamint a parlamentek közötti közvetlen kapcsolatok megteremtését.

Az MNK Elnöki Tanácsa és az Országgyűlés Elnöksége az 1955. évi 6. sz. határozatával csatlakozott a felhíváshoz. (M. K. 1955. március 2. 24. sz.)

Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának Szövetségi Tanácsa és Nemzetiségi Tanácsa elfogadta az MNK Országgyűlésének meghívását. Annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy küldöttségének látogatása hozzájárul mindkét ország népei testvéri barátságának és további együttműködésének megszilárdításához. A Legfelsőbb Tanács küldöttsége először 1955. november 14. és december 2. között volt Magyarországon.

43.

Egyezmény az SZSZKSZ által az MNK részére nyújtandó segítségről az atommagfizikai kutatások fejlesztése és az atomenergiának a népgazdaság szükségleteire való felhasználása tárgyában*

1955. június 13.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között létrejött 1948. február 18-i barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés elvei által vezettetve és nagy jelentőséget tulajdonítva az atomenergia békés célokra való felhasználásának a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya

a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormányának felajánlásával kapcsolatban, amely szerint segítséget nyújt a Magyar Népköztársaság kormányának atommagfizikai kutatások fejlesztése és az atomenergiának a Magyar Népköztársaság szükségleteire való felhasználása tárgyában az alantiakról a jelen Egyezmény megkötését határozta el.

1. cikk

A Szovjet Szocialista Szövetségek Kormánya segítséget nyújt a Magyar Népköztársaság Kormányának kísérleti atomreaktor és ciklotron építéséhez oly módon, hogy ezeket a berendezéseket megtervezi, a szükséges komplett berendezéseket legyártattja és leszállítja és tudományos segítséget nyújt az építéshez, szereléshez, beállításhoz és beindításhoz, valamint oly módon, hogy tudományos információt és műszaki dokumentációt ad át és magyar szakembereket tanít be a magfizika területén.

2. cikk

A szovjet szervek az 1. cikkben említett tudományos kísérleti berendezésekkel kapcsolatban elvégzik a tervezési munkákat, leszállítják a Magyar Népköztársaságban felállítandó 2000 kW hőteljesítményű vízvizes kísérleti atomreaktor, valamint a 25 MeV energiájú alfa részecs-

* 1955. április 30-án a Pravdában közlemény jelent meg, hogy a szovjet kormány határozatot fogadott el: a Szovjetunió műszaki-tudományos és termelési segítséget nyújt a Magyar Népköztársaságnak is az atomenergia békés célra történő felhasználásához.

1955. május 3-án az MNK Minisztertanácsa az SZSZKSZ Minisztertanácsához küldött köszöntő levelében kifejezte, hogy a szovjet barati segítség „nagymértékben elősegíti a magyar tudományos kutatás fejlődését, a termelőerők növekedését..." (Szabad Nép, 1955. május 4.)

kéket szolgáltató ciklotron építéséhez szükséges berendezéseket, kiküldik a Magyar Népköztársaságba a szükséges szovjet szakembereket, hogy műszaki segítséget nyújtsanak az atomreaktor és ciklotron építéséhez, szerelésének vezetéséhez, beállításához és üzemeltetése beindításához.

3. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya átadja a Magyar Népköztársaság Kormányának a kísérleti atomreaktorhoz, valamint a magfizikai tudományos kutatási munkák elvégzéséhez szükséges hasadó és egyéb anyagokat, a két Fél által megállapított mennyiségben és határidőre.

4. cikk

A tudományos kísérleti berendezések tervezési munkáinak és a kísérleti atomreaktor és a ciklotron berendezéseinek, valamint a jelen Egyezmény által előirányzott hasadó és egyéb anyagok összértékét a Felek a szerződés szerint állapították meg.

5. cikk

Az első cikkben említett kísérleti atomreaktorra és ciklotronra vonatkozó tudományos információ, műszaki dokumentációk a Felek által megállapított terjedelemben és határidőre kerülnek átadásra a Magyar Népköztársaság részére.

Az említett információkat és dokumentációkat költségmentesen adják át és csak a műszaki dokumentáció előkészítésével kapcsolatos tényleges kiadásokat kell megtéríteni.

6. cikk

A magyar szakembereknek a magfizika területén való betanítása olyan módon történik, hogy a Felek által megállapított számban, szakterületen és határidőben a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége magyar polgárokat fogad műszaki és üzemi betanítás céljából.

7. cikk

A jelen Egyezmény szerint szovjet szakembereknek a Magyar Népköztársaságba való kiküldése műszaki segítségnyújtás céljából az 1951. március 19-i magyar—szovjet Jegyzőkönyv feltételei alapján fog történni.

A magyar szakemberek műszaki üzemi gyakorlata az 1950. március 1-én kelt magyar—szovjet Egyezmény feltételei alapján valósul meg.

8. cikk

A jelen Egyezmény alapján a Szovjetunióból a Magyar Népköztársaságba leszállításra kerülő berendezések, hasadó és egyéb anyagok, valamint a tervezési munkák és egyéb műszaki segítség ellenértékének fizetése magyar áruk szállításával valósul meg a magyar—szovjet kereskedelmi egyezményben érvényes feltételek alapján.

9. cikk

A jelen Egyezmény által előírt tervezési munkák elvégzésével, a berendezések és anyagok szállításával, valamint szovjet szakembereknek a Magyar Népköztársaságba való kiküldetésével és egyéb a szovjet Fél által nyújtandó szolgáltatásokkal kapcsolatos részletes feltételeket az ezzel megbízott magyar és szovjet szervek külön kétoldalú Jegyzőkönyvben állapítják meg.

10. cikk

A Magyar Népköztársaság Kormánya kötelezi magát arra, hogy nem fogja átadni más országok, valamint külföldi magán és jogi személyek részére a jelen Egyezmény alapján megkapott információkat és műszaki dokumentációkat, amelyek a reaktor technológiájára és a gyorsító-technikára, valamint a speciális berendezésekre, műszerekre és hasadó anyagokra vonatkoznak.

A Magyar Népköztársaság Kormánya az összes szükséges intézkedéseket megteszi, amelyek biztosítják a jelen szerződés alapján a szovjet Féltől kapott információk és műszaki dokumentációk megőrzését, titkosságát és az adott célra való felhasználását.

Készült Moszkvában, 1955. június 13-án két példányban magyar és orosz nyelven és mindkét szöveg egyenlő érvényű.

v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij
i konvencij zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi
goszudarsztvami. vüp. XVII i XVIII. M. 1960. sztr. 108—111.

44.

Szeged Városi Tanács VB elnökének levele Odessza Városi Tanácsa VB elnökéhez, melyben a testvérvárosi kapcsolat felvételét javasolja*

*1955. november 19.***

Kedves Elnök Elvtárs!

Ez év október 10-én Szeged Városi Tanácsa Végrehajtó Bizottsága határozatot hozott arról, hogy városuk vezetéséhez azzal a kéréssel fordul, teremtsenek baráti kapcsolatokat a két város között.

Ezért azt javasoljuk Önöknek, hogy tapasztalat és véleménycsere útján az ipar, a mezőgazdaság, a kultúra és a sport területén kölcsönös segítségnyújtást valósítsunk meg. Az általános feladatok teljesítését a közös út, melynek célja népeink jólétének növelése és a béke megőrzése, javaslataink realitása biztosítják.

Szeged dolgozó népe, amely felszabadulását a nagy Szovjetuniónak köszönheti, örömmel és bizalommal várja a két város szoros együttműködésének megvalósítását.

Várjuk az Önök mielőbbi válaszát, amelynek kézhez vétele után küldjük az általunk kidolgozott részletes programunkat.

AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

* A 60-as években a testvérvárosi kapcsolat mozgalommá terebélyesedett. Jelenleg a következő megyék és városok között van testvéri kapcsolat: Bács-Kiskun megye—Krími terület, Baranya megye—Lvovi terület, Békés megye—Penzai terület, Borsod megye—Vologdai terület, Csongrád megye és Szeged város—Odesszai terület és Odessza város, Fejér megye—Vorosilovgrádi terület, Heves megye—Csuvas ASZSZK, Komárom megye—Csecsen-Ingus ASZSZK, Nógrád megye—Komerovói terület, Pest megye—Omszki terület, Somogy megye és Kaposvár város—Kalinyini terület, Szabolcs-Szatmár megye—Kárpát-Ukrajnai terület, Szolnok város—Tallin város, Veszprém—Tartu, Tolna megye—Tambovi terület, Vas megye—Mari ASZSZK, Veszprém megye—Tartu város (Észt SZSZK), Zala megye—Herszoni terület, Budapest—Moszkva, Debrecen—Klajpeda város (Litván SZSZK), Dunaújváros—Kommunarszk, Győr-Sopron megye—Örmény SZSZK.

** A levélen keltezés nincs, ezért a levelet az átadójegyzék keltezésével közöljük.

45.

N. M. Pegov, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa küldöttsége vezetőjének búcsúbeszéde a delegáció hazautazásakor

1955. december 2.

Kedves Elvtársak!

Most, amikor búcsút veszünk Magyarországtól, Budapesttől, gyönyörű fővárosuktól, önöktől, kedves magyar barátaink, magunkkal visszük azokat a megindító és örömteli érzéseket, amelyeket a kedves találkozások, a közvetlen beszélgetések, a vendégszerető magyar földön barátainkkal töltött szép és emlékezetes napok ébresztettek bennünk.

Szívünkben önökkel maradunk, kedves barátaink. A szovjet és a magyar nép nagy, megbonthatatlan barátsága örökké él, napról napra mélyül és erősödik. Kioltha tatlan fáklyaként világítja meg országaink és népeink javát szolgáló békés építőmunkánkat.

Őszintén kívánjuk önöknek, hogy e barátság fényében még pompásabban virágozzék csodálatos hazájuk, még szebb, még boldogabb legyen a magyarok élete.

Őszintén kívánjuk önöknek a legnagyobb sikereket azon a nemes és nagyszerű úton, amelyet választottak: a szocialista társadalom építésének útján.

Ezen az úton mindig megtalálják a szovjet népnek, az önök hűséges és megbízható barátjának lelkes támogatását és testvéri segítségét.

Kedves Elvtársak!

Még egyszer, szívem mélyéből megköszönöm a magyar népnek azt a vendégszeretetet, amelyben mindig és mindenütt részesítette küldöttségünket.

Reméljük, hogy elfogadják a Szovjetunió Legfelső Tanácsának meghívását a magyar parlamenti küldöttség kiküldésére és a legközelebbi jövőben módunk lesz saját hazánkban találkozni a baráti magyar nép kedves küldötteivel.

Szabad Nép, 1955. december 3.,
a beszédet ismertette az Izvesztija, 1955. december 3.

46.

Rónai Sándor, az Országgyűlés elnökének beszéde a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa küldöttsége elutazásakor

1955. december 2.

Kedves elvtársak!

Kedves Pegov elvtárs!

Kedves vendégeink!

Elérkezett az a pillanat, amikor búcsúznunk kell legkedvesebb barátainktól, a Szovjetunió Legfelső Tanácsának küldötteitől.

Itt tartózkodásuk rövid volt és így nem láthatták mindazt, amit dolgozó népünk a felszabadulás óta alkotott, épített. Iparunkról, mezőgazdaságunkról, kultúránkról és szociális intézményeinkről szerzett ismereteik azonban meggyőzhették önöket arról, hogy a magyar nép élni tud szabadságával. Meggyőződhettek arról, hogy a marxizmus—leninizmus eszméit követő nagy pártunk, a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével hős munkásosztályunk, dolgozó parasztságunk és néphez hű értelmiségünk fáradhatatlanul dolgozik a szocializmus építésén és szilárdan áll a béke frontján.

Üzemeinkben, állami gazdaságainkban, termelőszövetkezeteinkben, városainkban és falvainkban, mindenütt, ahol a küldöttség járt, népünk meleg szívélyességgel és vendégszeretettel, a tisztelet és a hála megnyilvánulásával fogadta önöket.

Meggyőződéssel mondjuk, hogy az önök látogatása hazánkban még jobban elmélyítette, még jobban megerősítette a Szovjetunió népei és a magyar nép közötti megbonthatatlan barátságot és testvéri együttműködést.

Engedjék meg, hogy hálás köszönetet mondjak azért a sok értékes tanácsért, melyeket látogatásuk alatt kaptunk és amelyek hozzásegítenek bennünket ahhoz, hogy tovább javítsuk szocializmust építő munkánkat.

Most, elutazásuk előtt arra kérjük önöket, elvtársak, hogy visszatérve a Szovjetunióba, közöljék a szovjet néppel: a magyar nép forró szeretettel és hálával gondol reá és megtiszteltetésnek tartja, hogy részese a Szovjetunió vezette hatalmas béketábornak.

Kérjük, adják át a testvéri szovjet népnek és a Szovjetunió Legfelső Tanácsának a magyar nép, a Magyar Népköztársaság országgyűlése forró baráti üdvözletét.

Szabad Nép, 1955. december 3.,
ismertette az Izvesztija 1955. december 3.

47.

A Magyar Népköztársaság Kormányának nyilatkozata Magyarországnak az ENSZ-be történt felvétele alkalmából*

1955. december 15.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa örömmel és nagy megelégedéssel vett tudomást arról, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének X. ülésszakán Magyarországot felvette tagjai sorába. A közgyűlés ezzel a határozatával népünk régi vágyát és jogos kívánságát teljesítette.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa az egész magyar nép köszönetét tolmácsolja az Egyesült Nemzetek Szervezete mindazon tagállamainak, amelyek — szem előtt tartva a világszervezet egyetemességének szükségességét és hazánk felvételi kérelmének jogos voltát — ENSZ tagságunk mellett foglaltak állást. A Minisztertanács külön kifejezésre kívánja juttatni köszönetét a Szovjetuniónak és más tagállamoknak, amelyek kezdettől fogva következetesen támogatták Magyarország felvételét az ENSZ tagjai sorába.

A Magyar Népköztársaság, amelynek külpolitikája következetesen, az ENSZ alapokmánya szellemének megfelelően, a béke biztosítására, a nemzetközi együttműködés előmozdítására irányul, az Egyesült Nemzetek Szervezete fórumain is minden erejét latbaveti az egyetemes béke és biztonság fenntartása és megszilárdítása, a különböző társadalmi rendszerekhez tartozó államok békés egymás mellett élésének megvalósítása érdekében.

A Minisztertanács ezen nyilatkozatában is biztosítani kívánja az ENSZ tagállamait, a világ valamennyi országát és népét, hogy a Ma-

* A magyar kormány a párizsi békeszerződés aláírása után, 1947. március 22-én kérte Magyarország felvételét az ENSZ-be. A Szovjetunió és több békeszerető ország támogatta a magyar kormány felvételi kérelmét, de az Egyesült Államok képviselője az október elsejei szavazáskor megvétózta Magyarország felvételét. (A BT-ban és közgyűlés Politikai Bizottságában elhangzott A. A. Gromiko beszédét lásd: „Magyar—szovjet kapcsolatok 1945—1948" c. dokumentumkötet 236—237. és 239—241. old.)

A Szovjetunió a következő években újra és újra javasolta Magyarország felvételét az ENSZ-be. Az Egyesült Államok nyomására az ENSZ-tagok többsége 1955. december 14-ig meggátolta Magyarország felvételét is. A felvétel alkalmából a magyar és a szovjet kormány táviratilag üdvözölte egymást. (Szabad Nép, 1955. december 20. — Pravda, 1955. december 21., 23.)

gyar Népköztársaság, híven a magyar nép igaz érdekeihez és őszinte békevágyához, az Egyesült Nemzetek Szervezetében erőihez képest hozzájárul ahhoz, hogy a világszervezet maradéktalanul betöltse nemes hivatását a tartós béke biztosítása, a társadalmi haladás és az emberiség jólétének előmozdítása érdekében.

A Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsa

Szabad Nép, 1955. december 16.,
valamint Pravda, 1955. december 17.

48.
Az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektorának levele a Lomonoszov egyetem rektorához, melyben a tudományos és oktatási együttműködés kiszélesítését javasolja

1956. január 18.

Rektor Elvtárs!

Egyetemünk életében a külföldi egyetemekkel baráti kapcsolatok létesítése nagy jelentőségű hagyomány.

Az 1945-ös történelmi felszabadítás után egyetemünk képe megváltozott. A világ élenjáró tudománya mély gyökeret eresztett Magyarország egész tudományos életébe, úgyszintén a mi, budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemünk életébe is.

Az egyetemünkön előadó szovjet professzorok nagy segítséget nyújtottak és nyújtanak tanáraink és diákjaink nevelésében és képzésében.

A Szovjetunióban tanuló egyetemisták és aspiránsok nemcsak tudományos életünk főerősségei, hanem Magyarország jobb diákjai is.

Már évek óta őszinte, mély baráti kapcsolatok szemtanúi vagyunk. Sok tanár és egyetemista levelez szovjet kollégáival. Némelyik tanszék intenzív tapasztalatcserét folytat szovjet egyetemek rokon tanszékeivel, például az Eötvös Loránd Tudományegyetem általános állattani tanszéke is.

Örömmel fogadnánk és hasznosnak tekintenénk, ha a mi egyedi, mégis nagyon kellemes kapcsolataink a jövőben rendszeressé, kiterjedtté és sokkal intenzívebbé válnának a Lomonoszov Egyetem minden tanszékével.

Egyetemünknek 5 kara van: a jogi kar, az élettani és földtani kar, a fizika-matematika és kémia kar, a filológiai kar és a történettudományi kar.

Nézetünk szerint a jövőben sok lehetőség nyílik új kapcsolatok létesítésére. Engedje meg, hogy néhányra javaslatot tegyek, amely már a közeljövőben megvalósítható lenne.

A magyar irodalmárok kongresszusa nagyon tanulságos volt abból a szempontból, hogy egy sor olyan elvi jellegű kérdést megvitattunk, melyeket a Szovjetunióban, úgyszintén a népi demokratikus országokban már megvitattak és a megfelelő marxista analízis segítségével megoldottak. Ez a tapasztalat, minden valószínűség szerint, nemcsak az irodalomtudomány szférájába korlátozódik. Ez azt jelenti, hogy az egyetemek tudományos publikációinak cseréje hozzáhárulhatna a tudományos életünkben vitathatatlanul jelentkező provincializmus kiirtásához. Örülnénk, ha a Lomonoszov Egyetem kiadványaiból küldene nekünk egy példányt, vagy külön lenyomatokat. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem a maga részéről elküldené kiadványait vagy külön lenyomatait, elsősorban azokat, amelyek idegen nyelven vagy idegen nyelvű összefoglalókkal jelennek meg.

Az általános állattani tanszék példája alapján a többi tanszék vagy a legjobb tanszékek is kidolgoznák az együttműködés formáit a legújabb tudományos munkák eredményei alapján. Például — gondoljuk, hogy a személyes kapcsolatok felvétele ugyanakkor közös témák kidolgozásához vezethetne. Az analóg témákon, vagy ilyen vagy olyan komplex problémák egyes kérdésein a Lomonoszov Egyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem rokon tanszékei dolgozhatnának.

Kiindulva abból a tényből, hogy a tanárok és az egyetemisták mindig nagy érdeklődéssel fogadják a Magyarországra érkező vagy a hazánkban tartózkodó szovjet vendégek előadásait, rendkívül produktív lenne a meghívott tanárok kölcsönös cseréjét megvalósítani Egyetemeink között. Ennek következtében a Lomonoszov Egyetem tanárait felkérnénk, hogy időnként tartsanak nálunk előadásokat.

Az egyetemisták részéről is találkozunk az elvtársi, baráti együttműködés néhány példájával. Sokan leveleznek szovjet egyetemistákkal.

Úgy gondoljuk, hogy a baráti levelezés még teljesebb kiterjesztése hozzájárulna az egyetemisták között már meglevő őszinte barátság elmélyítéséhez, és ily módon ifjúságunk megismerhetné a szovjet egyetemisták életét.

Ezt a célt szolgálná — amennyiben ez megvalósítható — az egyetemisták kölcsönös látogatásai. Valamivel később az önképzőköri csoportok kölcsönös látogatásai is segítenének megismerkedni népeink kultúrájával.

Ezeket a javaslatokat annak reményében fejtettük ki, hogy azok vagy azok egy része az előttünk álló munka során hamarosan megvalósíthatók.

[1] AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

49.

A Lomonoszov egyetem rektorának válaszlevele az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektorához, melyben elfogadja a tudományos együttműködés kiszélesítésére tett javaslatokat

*1956. április 24.**

Mélyen tisztelt Rektor Elvtárs!

Nagy érdeklődéssel olvastuk az Ön levelét, melyben azt javasolja, hogy egyetemeink között létesítsünk szoros kapcsolatot.

Kétségtelen, hogy a tudományos munkák rendszeres cseréje, oktatási és tudományos kérdésekről a folyamatos, kölcsönös információ, a két egyetem tudósainak és diákjainak személyes találkozásai elősegítik a magyar és a szovjet nép barátságának megerősítését és a tudományos kutatások fejlődésére is jótékony hatást gyakorolnak. A moszkvai egyetemen például tanulmányozzák a Magyar Népköztársaság földrajzát, gazdaságát, történelmét, irodalmát és tudósaink szoros kapcsolata a budapesti Egyetem tudósaival elősegítik a hasonló tudományágak oktatásának javítását és a tudományos kutatások kiszélesítését a fenti ismeretek területein.

Nagyon hasznosnak tekintjük az Ön irodalomcserére vonatkozó javaslatát és úgy gondoljuk, hogy az már a közeli jövőben megvalósítható. Ezzel a levéllel egyidőben küldjük Önnek a moszkvai Egyetem utóbbi időben megjelent tudományos kiadványait.

Nem kevésbé fontos az Ön tanárcserére vonatkozó javaslata sem. Számunkra, vitathatatlanul, nagy érdeklődésre tart számot az a lehetőség, hogy a magyar tudomány legismertebb képviselőit, a budapesti Egyetem tudósait Moszkvába hívhatunk előadások tartására. Az Ön javaslatának gyakorlati realizálása érdekében kérjük, közölje velünk, hogy a moszkvai Egyetem tudósai közül kit hívna meg, mennyi időre és milyen tanfolyamok előadására. Az Ön válasza után dönteni tudnánk arról, hogy egyetemünk tanulmányi tervével összhangban, mikor, melyik tudósunknak lesz lehetősége Önökhöz utazni.

Mi nagyon örülünk az Ön javaslatának. Úgy véljük, hogy éppen ezen az úton lehet a magyar és a szovjet tudósok között személyes kapcsolatot teremteni és egyetemeink azonos tanszékei között érdemi együttműködést, amely kifejezésre juthat egyes tudományos probléma együttes kidolgozásában is.

* A levélen keltezés nincs, ezért a levelet az SZSZKSZ Külügyminisztériumába érkezésének a keltével közöljük.

Országaink ifjúsága közötti barátság megerősítése céljából igen hasznosnak bizonyul a budapesti és a moszkvai egyetemek diákszervezeteinek rendszeres levelezése. Az ilyen kapcsolatok felvételét igen hasznosnak tekintjük. A művészeti önképzőkörök együtteseinek és egyetemi küldöttségei cseréjének kérdéséről a kapcsolatok fejlesztésének menetében lehet dönteni.

[1]AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

50.
Részlet Rónai Sándor, a magyar parlamenti küldöttség vezetőjének a moszkvai rádióban és televízióban elhangzott beszédéből*

1956. május 6.

... A szívélyes fogadtatást, amelyben bennünket részesítettek, egész népünk iránti baráti érzésnek tekintettük, amely a Magyar Dolgozók Pártja vezetése alatt sikeresen építi országában a szocializmust. Mi a Szovjetunióba történelmi időszakban érkeztünk, amikor a szovjet embereket a Szovjetunió Kommunista Pártja XX. kongresszusának határozatai lelkesítik, amikor az országuk gazdasági, politikai, kulturális életének soha nem látott felemelkedéséért dolgoznak....

Örömteli érzéssel láttuk, hogy a barátságról itt nemcsak beszélnek, hanem az őszintén él az emberek szívében. Az itt szerzett sok tapasztalat és élmény sokaságán kívül legnagyobb öröm volt számunkra a szovjet emberek szíve mélyéből fakadó szeretet. A szovjet elvtársak ismertették eredményeiket, ezzel is őszinte segítséget kívántak nyújtani számunkra, de nem takargatták a hiányosságokat sem. Ezért nincs mit csodálkozni azon, hogy mi úgy éreztük magunkat a Szovjetunióban, mint otthon, és boldogan bevalljuk, hogy a jelenlegi Szovjetunió a mi jövőnk is. Meg vagyunk győződve, hogy a Szovjetunióban tett látogatásunk még jobban megerősíti a népeink közötti barátságot és a testvéri együttműködést....

Pravda, 1956. május 7.

* Az MNK parlamenti küldöttsége, Rónai Sándornak, az Országgyűlés elnökének vezetésével 1956. április 20—május 9. között tartózkodott a Szovjetunióban.

51.

Egyezmény az SZSZKSZ által a Magyar Népköztársaságnak nyújtott gazdasági segítségről*

1956. október 4.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormányának arra irányuló egyetértésével kapcsolatban, hogy eleget tesz a Magyar Népköztársaság Kormányának a Magyar Népköztársaság számára nyújtandó gazdasági segítség iránti kérésének, a két Kormány az alábbiakban állapodott meg:

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya az 1957. évben 100 millió rubel összegű hitelt nyújt a Magyar Népköztársaság Kormányának, ezen belül 60 millió rubel összegben, a Szovjet—Magyar kereskedelmi egyezmény árain és feltételei mellett, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségéből a Magyar Népköztársaság részére a Mellékletben felsorolt árucikkek szállításával, 40 millió rubel összeget pedig szabad valutában.

A hitelt évi két százalékos kamat terheli.

2. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott hitel törlesztése a Magyar Fél részéről 1960—1965. folyamán magyar árucikkeknek a hatályban levő Szovjet—Magyar Kereskedelmi Egyezmény alapján egyenlő éves részletekben a Szovjetunióba való szállításával történik.

3. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott kamatot a hitel megfelelő része felhasználásának időpontjától kell felszámítani.

Az 1957—1959. évekre felszámított kamatokat 1960. első negyedévében, az 1960—1964. évekre felszámított kamatokat azt az évet követő év első negyedévében kell kifizetni, amelyre a kamatokat felszámították, 1965. évre pedig az alaphitel törlesztését szolgáló utolsó fizetéssel egyidejűleg, a hatályban levő Szovjet—Magyar Kereskedelmi Egyezmény szerinti magyar árucikkek Szovjetunióba történő szállításával kell kiegyenlíteni.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Szabad Nép, valamint a Pravda 1956. október 5. számában.

4. cikk

A Szovjetunió Állami Bankja és a Magyar Nemzeti Bank együttesen állapítják meg a jelen Egyezményben előirányzott hitel felhasználásának és törlesztésének, valamint e hitel alapján felszámított kamatok kiegyenlítésének rendjét.

Készült Moszkvában, 1956. október 4-én két eredeti példányban, mindkét példány orosz és magyar nyelven, mindkét szöveg egyaránt hiteles.

AVP SZSZSZR.

52.
A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány felhívása a magyar néphez*

1956. november 4.

Magyarországon, november 4-én, az események a reakciós erők teljes vereségéhez vezettek. A reakció és az ellenforradalom útját megtisztító Nagy Imre kormány széthullott és megszűnt létezni.

Feltárulnak a forradalmár munkásokon, közéleti személyiségeken, békés lakosokon a reakció által elkövetett garázdálkodások és megtorlások súlyos képei.

A népi Magyarország szocialista erői és a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány által segítségül hívott Szovjet Hadsereg egységei önmegtagadóan teljesítették feladatukat.

Az illegalitásból előkerülnek a rendszerhez, a szocializmus nagy ügyéhez hű forradalmár-munkások, kommunisták, közéleti személyiségek.

A népi Magyarország forradalmi kormánya felhív minden munkást, parasztot, értelmiségit, egyetemistát, az ifjúságot, minden hazafit az országban, nyújtsanak széles körű támogatást a kormánynak és intézményeinek, és mindenki a maga munkahelyén, a maga őrhelyén lásson hozzá kötelességei teljesítéséhez.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánynak mély meggyőződése, hogy az egész országban a közeli napokban visszaáll a biztos rend és a nyugalom.

Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány

Pravda, 1956. november 5.

* A felhívást a magyar rádió sugározta 1956. november 4-én az esti órákban.

53.

Apró Antal, Kádár János, Kossa István és Münnich Ferenc nyílt levele a magyar dolgozó néphez, amely a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány intézkedéseinek támogatására hív fel

1956. november 4.

Honfitársaink, munkás és paraszt testvéreink!

Az alulírottak: Apró Antal, Kádár János, Kossa István és Münnich Ferenc miniszterek, Nagy Imre kormányának volt tagjai bejelentjük, hogy 1956. november 1-én megszakítva ezzel a kormánnyal minden kapcsolatunkat, kiléptünk a kormányból és kezdeményeztük a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány megalakítását.

Erre a felelős lépésünkre annak felismerése késztetett, hogy a reakció nyomása alá került és tehetetlenné vált Nagy Imre kormányán belül nem volt többé semmi módunk cselekvésre a Népköztársaságunkat, a munkás-paraszt hatalmat, szocialista vívmányainkat megsemmisítéssel fenyegető, mind nagyobb erővel jelentkező ellenforradalmi veszéllyel szemben.

Meggyilkolták a munkásmozgalom több évtizedes múltra visszatekintő megbecsült harcosait: Mező Imrét, a Nagybudapesti Pártbizottság titkárát, Kalmár elvtársat, a munkásmozgalom régi csepeli harcosát, Sziklai Sándor ezredest, a Hadtörténelmi Múzeum igazgatóját. Ezeken kívül tömegesen irtották ki a munkásosztály és a parasztság közmegbecsülésben állott fiait.

Nem nézhettük tovább tétlenül a cselekvésre képtelenné vált kormány tagjaiként, hogy a demokrácia leple alatt ellenforradalmi terroristák és banditák állati módon gyilkolják le legjobb munkás és paraszt testvéreinket, rettegésben tartsák békés állampolgárainkat, anarchiába döntsék hazánkat, és hosszú időre az ellenforradalom igájába hajtsák egész népünket.

Magyar dolgozók, honfitársak, munkástestvéreink, elvtársak!

Elhatároztuk, hogy minden erőnkkel küzdünk a reakció, a fasizmus, fenyegető veszélye és azok népgyilkos bandái ellen.

Felhívjuk Népköztársaságunk minden hű fiát, a szocializmus minden hívét, elsősorban a kommunistákat, a magyar munkásokat, bányászokat, a parasztság és értelmiség legjobb fiait, támogassák a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány minden intézkedését, egész népfelszabadító harcát.

MSZMP KB Párttörténeti Intézet Archívuma, Röpiratgyűjtemény, A/IV./1., valamint Pravda, 1956. november 5.

54.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány felhívása a baráti szocialista országok kormányaihoz, amelyben anyagi segítséget kér az ország normális életének helyreállításához

1956. november 5.

Elvtársak! Hazánk és népünk rendkívül nehéz eseményeket élt át. Jelenleg végzetes csapásokat mérünk az ellenforradalom erőire, melyek népi demokratikus rendszerünk, szocialista vívmányaink megsemmisítését tűzték ki célul. Az adott pillanatban fő feladatunk: visszatérni a normális, békés élethez, begyógyítani az okozott sebeket. Ennek, a lehető leggyorsabb elérése érdekében, kérjük az Önök baráti segítségnyújtását. Most különösen nagy szükségünk van élelmiszerre, fűtőanyagra, építőanyagokra, és orvosságra.

Meg vagyunk győződve arról, hogy az általános eszmékért, a szocializmusért harcoló összes baráti ország és nép kérésünknek eleget tesz.

Kádár János
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke

Pravda, 1956. november 6.

55.

Az SZSZKSZ Minisztertanácsa elnökének távirata a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökéhez, amelyben közli, hogy a szovjet kormány térítésmentes segítséget nyújt a magyar dolgozóknak

1956. november 5.

A szovjet kormány megvizsgálta az önök felhívását és elhatározta, hogy ellenszolgáltatás nélküli testvéri segítséget nyújt a magyar dolgozóknak és azonnal a következő árukat küldi Magyarországra:

50 000 tonna gabonát és lisztet, 3000 tonna húst, 2000 tonna vajat és zsíradékot, 3 millió doboz tejkonzervet, 5000 tonna cukrot, 10 000 tonna cementet, 10 000 köbméter faárut, 5000 köbméter rönkfát, 30 000 négyzetméter ablaküveget, 1000 tonna tetőfedőlemezt, 3000 tonna hengerelt vasárut.

A fenti árukon kívül, hogy a munka folytonosságát biztosítani lehessen Magyarországon mind az iparban, mind a népgazdaság egyéb

ágaiban, a szovjet kormány kötelezte a Szovjetunió Külkereskedelmi Minisztériumát, hogy haladéktalanul szállítsa le azokat a nyersanyagokat, félkészárukat, fűtőanyagokat és más olyan árukat, melyek kereskedelmi szerződések szerint 1956. év negyedik negyedévében esedékesek, valamint azokat az árukat is, melyek az 1957. év első negyedévében esedékesek.

Utasították a Szovjetunió Egészségügyi Minisztériumát, hogy haladéktalanul, ellenszolgáltatás nélkül küldjön a Magyar Népköztársaságnak olyan gyógyszereket, melyekre a lakosságnak szüksége van.

Népszabadság, 1956. november 8.,
valamint Pravda, 1956. november 5.

56.

Az SZSZKSZ vaskohászati miniszterhelyettesének rendelkezése a Magyarországnak szállítandó áruk sürgős továbbításáról

1956. november 6.

Végrehajtásra átadom a Szovjetunió Minisztertanácsa 1956. november 5-én kelt „A Magyar Népköztársaság részére történő sürgős áruszállításokról" szóló határozatát, amelyben a Szovjetunió Minisztertanácsa:

1. Kötelezte a Külkereskedelmi Minisztériumot, hogy a magyar dolgozók részére történő testvéri segítségnyújtás céljából egy héten belül szállítson a Magyar Népköztársaságba ellenszolgáltatás nélkül több árucikket, ezen belül fedéllemezből 1000 tonnát, hengerelt vasból 3000 tonnát.

A Szovjetunió Minisztertanácsa kötelezte a minisztériumokat, ezen belül a Szovjetunió Vaskohászati Minisztériumát, hogy biztosítsa a Külkereskedelmi Minisztérium megrendeléseiben felsorolt árucikkek Magyarországra történő sürgős szállítását.

A Szovjetunió Állami Gazdasági Bizottsága utasítást kapott, hogy egy napon belül közölje a szállító minisztériumokkal azokat a forrásokat, ahonnét a szóban forgó árucikkek elszállíthatók.

2. Kötelezte a Külkereskedelmi Minisztériumot, hogy az ipari termelőmunka helyreállítása, valamint az ipari berendezések és lakóházak kijavítása érdekében szállítsa le a Magyar Népköztársaság számára azokat az anyagokat, nyersanyagokat, fűtőanyagot és más árucikkeket, amelyeket az 1956. évi áruszállítási terv szerint kell leszállítani, két hónapon belül pedig azokat az árucikkeket, amelyek leszállítását az 1957. évi első negyedévre szóló tervben irányoztak elő.

3. Kötelezte a szállító minisztériumokat, hogy különleges feladatként biztosítsák a Magyarországra irányuló szállításokat:

a) 25 napos határidőn belül az olyan anyagokat, nyersanyagokat, fűtőanyagokat és egyéb árucikkeket, amelyeket a Külkereskedelmi Minisztérium 1956. évi szállítási terve szerinti megrendelések tartalmaznak, de Magyarországra való szállításukra a folyó évben még nem került sor.

b) 2 hónapos határidőn belül a Külkereskedelmi Minisztérium 1957. évi szállítási tervében feltüntetett anyagokat, nyersanyagokat, fűtőanyagokat és más árucikkeket, előlegezve az 1957. évi I. negyedévi szállítási tervben előirányzott mennyiségben.

A Szovjetunió Állami Gazdasági Bizottsága egy napon belül közölje a szállító minisztériumokkal azokat a forrásokat, ahonnét a szóban forgó árucikkek elszállíthatók.

4. Kötelezte a Közlekedésügyi Minisztériumot (Bescsev elvtársat), hogy biztosítsa az említett határozat 1. 2. és 3. pontjában felsorolt árucikkek elszállításához szükséges vasúti teherkocsik soronkívüli rendelkezésre bocsátását, a szállító minisztériumok igényeinek megfelelően és állítson fel diszpécserfelügyeletet, valamint a teherkocsiknak Magyarország területére történő átadása céljából.

5. Kötelezte a Tengerhajózási Minisztériumot, hogy a Külkereskedelmi Minisztérium igényeinek megfelelően biztosítsa a szállítmányok soron kívüli hajórarakását és Magyarországra szállítását.

CGANH SZSZSZR.

57.

Sajtóközlemény a Moszkvai Városi Tanács Budapestnek nyújtott segítségéről

1956. november 18.°

Budapest Főváros Tanácsa szombaton közölte, hogy Moszkva város szovjetjének küldötte Budapestre érkezve felkereste a fővárosi tanács végrehajtó bizottságát és a következő üzenetet adta át:

A moszkvai városi szovjet Budapest megsegítésére — közvetlenül Budapest Főváros Tanácsának — az alább felsorolt építőanyagokat küldi: 8000 tonna cementet, 10 000 köbméter épületfát, több mint 300 000 négyzetméter üveget, 5000 köbméter gömbfát, 10 000 tonna bádoglemezt, és 3000 tonna hengerelt vasat.* E küldeményeknek egy része vagonba rakva már a határon van, s azonnal Budapestre szállítható. Ez a segítség független attól a küldeménytől, amelyet a Szovjetunió kormánya már előzőleg felajánlott Magyarországnak.

Népszabadság, 1956. november 18.

* Helyesen: acélt.

58.

Kádár János, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének nyilatkozata a szovjet sajtó tudósítójának

1956. november 26.

— Mint ismeretes, a szovjet csapatok Magyarországon azon szerződésekkel és egyezményekkel egyetértésben tartózkodnak, melyeket a magyar kormány írt alá és a magyar parlament hagyott jóvá. A szovjet csapatok bevonulása, hogy segítséget nyújtsanak a magyarországi ellenforradalom leverésében, a magyar kormány kérésére történt. Meg kell mondanom, hogy az az elhatározás, hogy a szovjet csapatok nyújtsanak segítséget a magyar népnek, nem volt könnyű dolog sem a magyar kormány, sem a szovjet kormány számára. Kérdezik, hogy: miért? Nagyon jól tudtuk, hogy az ellenséges propaganda kihasználja ezt, hogy megvádolja a Szovjetuniót más államok belügyeibe való beavatkozással. Ami a szovjet kormányt illeti, nemcsak az anyagi és emberi áldozatokról volt szó, hanem az erkölcsi felelősségről is. És az a körülmény, hogy a magyar kormány, mindent mérlegelve, elhatározta, hogy kéri ezt a segítséget, és a szovjet kormány szintén mindent mérlegelve elhatározta a segítség megadását, ez azt jelenti, hogy erre komoly szükség volt.

A szovjet kormány segítségnyújtása a magyar népnek nemcsak az egyezményekből adódó kötelezettségek teljesítését jelentette, hanem a bonyolult helyzet mély megértését is. A szovjet kormány nemcsak segített megállítani a vérontást Magyarországon, megakadályozni a kapitalista restaurációt országunkban, hanem megelőzte a háború tűzfészkének keletkezését, amely létrejöhetett volna. Volt-e reális veszélye egy új háborúnak? Vitathatatlanul volt.

Figyelembe kell venni, hogy Magyarországhoz a történelmi fejlődése során különböző területek tartoztak, melyek később a szomszéd államok területeihez kerültek. Ismeretes, hogy jelenleg is a Magyarországgal szomszédos mindegyik országban élnek magyar nemzetiségű emberek. Még 25 évvel ezelőtt, a Horthy-rendszer idején állandóan területi követeléseket hangoztattak, ami fő akadálya volt annak, hogy Magyarország jószomszédi kapcsolatokat teremtsen egy sor országgal. Teljesen világos, hogy ha az ellenforradalom hatalomra jutott volna hazánkban, a következő napon fegyverrel a kezében támadhatott volna más államokra. Ezt nem nehéz megérteni. Ily módon, a Szovjetunió segítségnyújtása Magyarországnak kiterjedt más országokra is, megszüntetve számukra a háborús fenyegetést. Nem lehet nem megemlíteni e kérdés még egy vonatkozását. Közismert, hogy már nyolc éve Nyugat-Németországban olyan katonai egységek léteznek, melyeket a horthysta elemek és a

csendőrség különböző rangú képviselőiből toborozták. Ezeket felszerelték és felfegyverezték. Jogos a kérdés: vajon milyen célból? Az egységek valódi jelentősége a közelmúltban lezajlott események napjaiban mutatkozott meg. Ezeket az alakulatokat a magyarországi reakció megsegítésére használták. Ha ezeknek az embereknek sikerült volna magukhoz ragadni a hatalmat, akkor mindent a külföldi gazdáik utasításai szerint hajtottak volna végre. Ezt sohasem szabad elfelejteni.

Még egy kérdéssel szeretnék foglalkozni. A külföldi sajtó nagyon sokat írt az ENSZ főtitkárának, Hammarskjöldnek, és az ENSZ-megfigyelőknek Magyarországra utazásával kapcsolatban. Miért utasítottuk el e látogatásokra tett javaslatokat? Jogi természetű megfontolásokból. A magyarországi események — a mi belügyünk és mi megvédjük szuverenitásunkat. De van a kérdésnek egy másik oldala is. Az október 30-i tűzszünet egyoldalú volt, az ellenforradalmárok nem szüntették be a tüzet, sőt mi több, fokozták a vérontást és a kegyetlenkedést. Ámde megfelelő választ kaptak akkor, — ahogy mondani szokás — „szorult a hurok a nyakukon" és az ellenforradalom összes felhívása egyben összpontosult: tartsatok ki, jönnek az amerikai csapatok, tartsatok ki, jönnek az ENSZ-csapatok. Sok ember fejében az amerikai és az ENSZ-csapatok között a különbség összemosódott. Ezért maga az a tény, hogy az ENSZ ilyen vagy olyan képviselője Magyarországra érkezik, megzavarhatta volna az embereket. Bizonyos elemek feltehetően nem tették volna le a fegyvert. És abban a pillanatban, amikor mi konszolidációra törekedtünk, egy ilyen természetű zavartság visszalépést jelentett volna. Egyébként miért kellettek volna megfigyelők, amikor ebben az időszakban Magyarországon a nyugati sajtó több mint 600 képviselője tartózkodott, akik mindent láttak és akik előtt nem volt titok. Csak akkor utaztak el, amikor a fegyveres ellenállást már likvidáltuk és minden világossá vált. Ami az ENSZ főtitkárát illeti, elegendő mennyiségű anyagot, dokumentációt, bizonyítékokat küldtünk neki. A főtitkárnak javasoltuk, hogy találkozzon a képviselőnkkel Rómában, hogy nem jött el, az már nem a mi hibánk.

A mi alapvető elvi vonalunk a konszolidáció, az előrehaladás érdekében a nép összes erejének a bekapcsolása. Természetesen ezen az úton találkozunk bizonyos akadályokkal, de teljes eltökéltségünk, hogy mindent elhárítunk, mely zavarja konszolidációnkat. Jól tudjuk, hogy vannak ellenforradalmi elemek és vannak ideiglenesen megtévedtek, különösen az intelligencia körében, akik különböző befolyások hatására különböző gazdasági és politikai jellegű követeléseket terjesztenek be. E követelések némelyike mondvacsinált és zavarja a konszolidációt. Mi megmutatjuk e követelések tarthatatlanságát. Tanultunk a Nagy-kormány tapasztalataiból és tudjuk, hogy mit jelent és mihez vezet az ellenforradalmi követelések teljesítése. Követelik, hogy távolítsuk el a kormányból az egyik minisztert — eltávolítják, követelik, hogy távo-

lítsák el a másik minisztert — szintén beleegyeznek és ez így megy a végtelenségig. A Nagy-kormány annyiszor változott, hogy a végén a saját szülőanyja sem tudta volna megismerni. Van azonban a munkásosztálynak teljesen jogos követelése is, melyek jelenleg nem teljesíthetők. Amíg nem normalizálódik az élet, amíg teljes mértékben nem áll helyre a rend az országban, ezeket a követeléseket nem lehet teljesíteni. Nem nehéz megszavazni ezt vagy azt a gazdasági követelést, de valami alappal is rendelkezni kell ahhoz, hogy az teljesíthető legyen. Sajnos, jelenleg még keveset termelünk. Hogy lehet teljesíteni például a munkabérek felemelésének követelését? Természetesen a nyomdagépeket be lehet indítani teljes kapacitással és lehet nyomni bankjegyeket, de ehhez árut kell biztosítani, ez viszont azt jelenti, hogy dolgozni kell. Ha dolgozni fogunk, rendet csinálunk, megvizsgálhatjuk akkor azt a kérdést is, hogy bővítsük a kormány összetételét és megvizsgálhatjuk a gazdasági kérdéseket is.

— Arról a kormányról, melyet én vezetek, a nemzetközi reakció sok nemlétező dolgot terjeszt. De senki sem mondja és nem is mondhatja, hogy mi a bankárok és a földesurak kormánya vagyunk. Mi — munkásemberek — munkás-paraszt kormány vagyunk, és az ellenforradalom nagyon sajnálja, hogy mi nem a bankárok és földesurak kormánya vagyunk, hanem munkás-paraszt kormány.

Pravda, 1956. november 29.

59.
Kádár János, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének nyilatkozata az Izvesztija budapesti tudósítójának a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának évfordulója alkalmából

1957. február 17.

A Magyar Népköztársaság igazi és őszinte hívei nagy jelentőséget tulajdonítanak és nagyra értékelik a magyar és szovjet nép közötti barátságot, valamint az államaink közötti baráti és szövetséges kapcsolatokat.

A magyar nép történetében döntő fordulat állott be, amikor a Szovjetunió a népi felszabadító háború során kiűzte Magyarország területéről a fasiszta bitorlókat, aminek eredményeképpen visszaszereztük nemzeti függetlenségünket és népünk előtt megnyílt a társadalmi haladás útja, a szocializmus útja.

A kilenc évvel ezelőtt aláírt magyar—szovjet baráti, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés Magyarország nemzeti független-

ségének biztos garanciája volt. Ezzel a szerződéssel a magyar nép a szocialista Szovjetunió személyében erős, hatalmas barátra és szövetségesre tett szert és egyenrangú tagja lett a szocializmust építő országok és népek nagy családjának.

Mindezek jelentősége különös erővel mutatkozott meg a közelmúltban, amikor az államunk és társadalmi rendszerünk ellen folyamatos aknamunkát folytató imperialisták, az árulók — magyar ellenforradalmárok segítségével, 1956 őszén felkelést szerveztek munkás-paraszt államunk ellen.

Ezekben a döntő napokban népünk a Szovjetunió, nagy és önzetlen barátunk segítségével visszaverte és szétzúzta az ellenforradalmi imperialista támadást, megvédte a szocializmus és a nemzeti függetlenség szent ügyét.

A magyar—szovjet baráti, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés 9. évfordulóját a Szovjetunió és a szovjet nép iránti őszinte tisztelet és hála érzésével köszöntjük.

Bár a magyar nép ellenségei az októberi és novemberi események idején a nép körében reakciós nacionalista és soviniszta nézeteket terjesztettek, a szovjet nép meggyőződött arról is, hogy a magyar dolgozó nép döntő tömegei körében a magyar—szovjet barátság megszilárdult. A magyar nép szeretete a baráti szovjet nép iránt évről-évre mélyülni és erősödni fog. Népünk öntudatos fiainak és lányainak eltökélt szándékuk munkálkodni azon, hogy a múlt hibáit elkerülve, az ellenforradalmi támadás okozta sebeket begyógyítsák, az általa keletkezett károkat helyreállítsák és a Magyar Népköztársaságot megerősítsék.

Úgy gondoljuk, ezen az úton haladva, mindennél jobban bizonyíthatjuk, hogy a magyar nép méltó a szovjet nép barátságára, ami számára oly sokat jelent.

Izvesztija, 1957. február 17.

60.

Részlet az MNK és az SZSZKSZ kormányának közös nyilatkozatából

1957. március 28.

A Magyar Népköztársaság kormányküldöttsége és a Szovjetunió kormányküldöttsége 1957. március 20-tól 1957. március 28-ig Moszkvában tárgyalásokat folytatott...

A Magyar Népköztársaság kormányának és a Szovjetunió kormányának tárgyalásai az igaz barátság légkörében folytak le. A Felek teljesen egyetértenek mind a magyar—szovjet kapcsolatok fejlődésének összes alapvető kérdéseiben, mind a jelenlegi nemzetközi helyzet értékelésében. A tárgyalásokon kicserélték nézeteiket a közelmúltban Magyarországon lezajlott ellenforradalmi eseményekről,* az ezek következtében kialakult helyzetről, valamint a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kapcsolatainak további fejlesztéséről. Megállapították, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió 1948. február 18-án megkötött barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződése teljesen megfelel mindkét ország érdekeinek és biztosítja a teljes egyenjogúság, a függetlenség és a szuverenitás tiszteletben tartásának elvein alapuló gyümölcsöző együttműködés további fejlődését. A magyar kormány kijelenti, hogy teljesen egyetért a Szovjetunió és a többi szocialista ország közötti barátság és együttműködés fejlesztésének és további erősítésének alapjairól szóló 1956. október 30-i szovjet kormánynyilatkozattal...

A tárgyalásokon minden oldalról megvizsgálták a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság kapcsolatainak kérdéseit. A Felek megállapítot-

* Az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottsága az 1956. decemberi ülésén elfogadott határozatában az 1956-os eseményeknek mély marxista—leninista elemzését adta. A határozat feltárta az események belső okait: az MDP-vezetés szektás-dogmatikus hibáit és a bürokratikus módszereit, Nagy Imre revizionista csoportjának heves támadását a párt ellen, a horthysta, földesúri ellenforradalmi erők aktív részvételét a rendszer-ellenes lázadás előkészítésében és végrehajtásában. Ugyanakkor világosan kimutatta, hogy a magyar eseményekben döntő és alapvető szerepet játszott a nemzetközi imperializmus. Többek között kiemelte az imperialista körök azon törekvését, hogy megdöntsék a népi demokratikus rendszert Magyarországon, hogy meggyengítsék a szocialista tábort, hogy háborús tűzfészket hozzanak létre Európában, felhasználva e céljaik érdekében azokat a fasiszta és burzsoá elemeket, amelyek aktívan tevékenykedtek mind Magyarországon és mind határain kívül.

Az Ideiglenes Központi Bizottság határozata kijelölte Magyarország bel- és külpolitikájának elsőrendű feladatait, hangsúlyozta, hogy az ország „külpolitikájának alapja a Szovjetunióval és a népi demokráciák országaival való szoros barátság és együttműködés a teljes nemzeti függetlenség, önállóság és szuverenitás elvei szerint". (Az MSZMP határozatai és dokumentumai 1956—1962. Kossuth Könyvkiadó, 1964. 24. old.)

ták, hogy a magyar és a szovjet nép baráti kapcsolatainak mély gyökerei vannak. Az elnyomott magyar népnek is a Nagy Októberi Szocialista Forradalom mutatta meg a szocializmushoz vezető utat. A magyar nép büszke arra, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban a magyar nép legjobb fiai is részt vettek, mintegy 70—80 000 magyar hadifogoly harcolt a szocialista forradalom győzelméért.

A szovjet nép hű szövetségest talált az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság munkás és paraszthatalmában. Magyarországon a Horthy-rendszer céltudatos, szovjetellenes fasiszta propagandája sem tudta elfojtani a magyar dolgozók legjobbjainak szolidaritását a világ első munkás és paraszt állama iránt. Amikor a szovjet hadsereg felszabadította a magyar népet a fasizmus igája alól, ez az érzés a két nép közötti igazi barátsággá fejlődött. A magyar munkás és paraszt tudja, hogy csak a szovjet hadsereg felszabadító harcának eredményeképpen vehette birtokába a gyárat és a földet, és szabadulhatott meg a tőkés és földesúri kizsákmányolástól.

A két Fél egybehangzóan megállapítja, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió viszonya a teljes egyenjogúságon és az önzetlen testvéri barátságon alapszik. Ez az egyenjogúság gyökeresen különbözik attól az úgynevezett egyenjogúságtól, ami az imperialista államok és a kis országok között áll fenn és ami valójában a kis országok népeinek az imperialista monopóliumok által történő kizsákmányolását, országuk kirablását jelenti.

Az effajta burzsoá, nacionalista „egyenjogúsággal" szemben az egyenjogú magyar—szovjet kapcsolatok lényege ezen országok dolgozóinak jólétéről történő, a proletár internacionalizmus szellemétől áthatott sokoldalú gondoskodás. Ezért a magyar dolgozók és következésképpen az egész szocialista tábor érdekében is a Szovjetunió széles körű gazdasági és egyéb segítséget nyújt Magyarországnak abból a célból, hogy a magyar nép a lehető leggyorsabban leküzdhesse az ellenforradalom következményeit és tovább haladhasson az anyagi és kulturális fellendülés, a szocializmus sikeres építésének útján.

Ezt a segítséget nem valamely árufelesleg elhelyezése céljából nyújtják, ahogy az a kapitalista világban szokásos, amikor „segélyt" adnak. A szovjet nép segítséget nyújt a baráti országoknak, a szocializmust építő valamennyi nép közös érdekében, a kommunizmus nagy ügyéért. A Szovjetunió a proletárinternacionalizmus nemes elvei alapján építette és építi kapcsolatait a szocialista tábor országaival, köztük a testvéri Magyar Népköztársasággal.

A tárgyalásokon sokoldalúan megvizsgálták és megvitatták a magyar—szovjet gazdasági kapcsolatokat. Megállapították, hogy a két ország gazdasági együttműködése a fentiek szerint értelmezett egyenlőség, a kölcsönös előnyök és a kölcsönös segítés elvei alapján fejlődik. Ez az együttműködés nagy jelentőségű volt Magyarország népgazdaságának

fejlődése szempontjából és megteremtette annak lehetőségét, hogy Magyarország függetlenné váljék az imperialista államoktól.

A kormányküldöttségek megelégedéssel állapították meg, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti kereskedelmi kapcsolatok eredményesen fejlődtek a kölcsönös áruszállításokról szóló éves és hosszúlejáratú egyezmények alapján. Az áruforgalom a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió között az utolsó nyolc év alatt több mint a három és félszeresére növekedett.

A Magyar Népköztársaság, minthogy nem rendelkezik elegendő hazai nyersanyagforrással, nyersanyagszükségletének jelentős részét a Szovjetunióból származó behozatal útján fedezi, így többek között vasércből, nyersvasból, gyapotból, kőolajból, ólomból, nikkelből, műtrágya gyártáshoz szükséges alapanyagokból, épületfából és egyéb faanyagokból. 1956-ban a Szovjetunióból származó magyar behozatal mintegy 85%-a volt nyersanyag, segédanyag és félkészgyártmány. Magyarország a Szovjetunióból számos, népgazdasága számára fontos egyéb árut kap, ideértve az ország részére szükséges ipari berendezéseket is. A Szovjetunió a magyar ipar exporttermékeinek nagy és állandó piaca. 1956-ban a Szovjetunióba irányuló magyar kivitelnek 72%-a volt ipari készáru, túlnyomó részében gépipari termék. A magyar népgazdaság további fejlődésének ez fontos tényezője.

A kormányküldöttségek megállapították, hogy a Magyarország és a Szovjetunió közötti kereskedelem jelenleg — mint korábban is — világpiaci árakon bonyolódik.

A Szovjetunió kormánya, hogy megkönnyítse a Magyar Népköztársaság gazdasági nehézségeinek leküzdését, teljesíti a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánynak azt a kérését, hogy 1957-ben jelentősen növelje a nyersanyagok, félgyártmányok, berendezések és egyéb, a Magyar Népköztársaság népgazdasága számára, valamint a lakosság szükségleteinek kielégítésére szükséges áruk szállítását. A folyó évben a Szovjetunió összesen 1010 millió rubel értékű árut szállít Magyarországnak, többek között 450 000 tonna búzát, 200 000 tonna takarmánygabonát, több mint 1,2 millió tonna vasércet, 150 000 tonna hengereltárut, 110 000 tonna nyersvasat, 500 000 tonna kokszot, 1,2 millió tonna szenet, 900 000 tonna kőolajat, 400 000 m^3 fűrészelt árut, 8000 tonna rezet, 8000 tonna alumíniumtömböt, ezen kívül pakurát, ónt, ólmot, nikkelt, közfogyasztású és más cikkeket. 250 000 tonna búza, 150 000 tonna takarmánygabona és egyéb áruk jelentős részének szállítása 1957. év első felében megtörténik.

Mivel a hosszú lejáratú egyezmények mindkét ország gazdaságának tervszerű fejlődésére kedvező hatással vannak, a Felek megállapodtak abban, hogy megbízzák az illetékes szerveket, dolgozzanak ki megfelelő javaslatokat és folytassanak 1957. év folyamán tárgyalásokat az 1958—1960. évekre szóló kölcsönös áruszállítási egyezmény létesítése céljából.

A szovjet kormány, hogy segítséget nyújtson a Magyar Népköztársaság kormányának a magyar népgazdaság megszilárdításához és továbbfejlesztéséhez, s hogy lehetővé tegye az ország növekvő belső szükségleteinek kielégítésén túlmenően a külkereskedelmi forgalomból eredő fizetések egyensúlyának biztosítását és a lakosság életszínvonalának emelését is, ez évben felhasználható 750 millió rubel összegű hosszú lejáratú hitelt nyújt Magyarországnak. A hitelből 200 millió rubel szabad deviza. A Szovjetunió a hitelt kedvezményes feltételekkel évi 2%-os kamat mellett nyújtja. A hitel törlesztése 1961. évben kezdődő tíz év alatt, Magyarország által általában exportált áruk szállítása útján történik.

A Szovjetunió már korábban nyújtott hitelek alapján ez évben további 85 millió rubel értékű árut szállít és 40 millió rubel összegű szabad devizát ad át Magyarországnak.

Ezek szerint Magyarország 1957-ben összesen 875 millió rubel értékű árut és szabad devizát kap hitelbe a Szovjetuniótól.

A fent említett hitel által nem fedezett szovjet szállítások ellenértékeként a Magyar Népköztársaság 1957-ben a Szovjetuniónak a magyar export szokásos árucikkeiből a többi közt a következő árukat szállítja: hajókat, úszó és kikötő darukat, vasúti személykocsikat, forgácsoló szerszámgépeket, ellenőrző mérőműszereket, hűtőberendezéseket, varrógépeket, bútorokat és más iparcikkeket, valamint bizonyos mezőgazdasági termékeket.

A Szovjetunió kormánya hosszabb haladékot adott a Magyarországnak korábban nyújtott hitelekből fennálló több mint 150 millió rubel tartozás törlesztésére is, és elengedte a magyar kormánynak a korábban Magyarország részére átadott volt német tulajdonért és a volt szovjet—magyar vegyestársaságok szovjet érdekeltségéért járó több mint egy milliárd forint összegben fennálló tartozását.

A fent említett célokból kiindulva a Szovjetunió kormánya a Magyar Népköztársaság kormánya kívánságának megfelelően kész arra, hogy jóindulatúan megvizsgálja egyes magyar ipari vállalatok építéséhez és rekonstrukciójához, valamint a közlekedés fejlesztéséhez szükséges gazdasági és műszaki segítség nyújtásának kérdéseit. A Felek megbízták az illetékes szerveket, hogy 1957. évben folytassanak e tárgyban tárgyalásokat és készítsenek megfelelő javaslatokat.

A kormányküldöttségek megvizsgálták és mindkét Fél számára előnyösen megoldották a két ország közötti pénzügyi elszámolásokkal kapcsolatos minden kérdést. A Felek többek között megállapították, hogy a nem kereskedelmi jellegű fizetések elszámolási rendje mindkét ország részére kölcsönös előnyt biztosít.

A Felek megállapították, hogy a szocialista államok együttműködésének egyik legfontosabb formája a tudományos-műszaki és termelési tapasztalatok kölcsönös és térítésmentes kicserélése, ami mindkét ország

népgazdasága számára rendkívül jelentős. A Felek szükségesnek tartják, hogy minden módon elősegítsék a Magyarország és a Szovjetunió közötti tudományos-műszaki együttműködés további fejlesztését.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormánya nagy jelentőséget tulajdonítva az atomenergia békés célokra való felhasználásának, véleménycserét folytatott az e téren történő további fokozott együttműködésről. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió a továbbiakban is részt vesz az Egyesített Atomkutató Intézet munkájában. A Szovjetunió gazdasági és műszaki segítséget nyújt a Magyar Népköztársaságnak az uránelőfordulások geológiai feltárásában és speciális berendezések, készülékek, valamint műszerek szállítása útján.

A tárgyalásokon megegyeztek abban, hogy a Szovjetunió továbbra is nyújt ilyen segítséget; ezen kívül a Szovjetunió segíti a Magyar Népköztársaságot atomerőművek építésében és biztosítja ezeknek hasadó anyagokkal való ellátását. A Felek megegyeztek abban, hogy Magyarország az uránérc termelésének megszervezése után az érc azon részét, amely népgazdasága számára nem szükséges, igazságos, kölcsönösen előnyös áron a Szovjetuniónak adja el.

A két kormány, megállapítva, hogy a szocialista országok közötti együttműködés és kölcsönös segítség kiszélesítése és megszilárdítása elősegíti ez országok gazdasági fejlődését és népeik életszínvonalának növelését, egyetértően elhatározta, hogy minden erővel fejleszti a szoros gazdasági együttműködést mind a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió között, mind a többi szocialista országgal.

A két kormány nagy jelentőséget tulajdonít a kulturális együttműködésnek, mert ennek fontos szerepe van a magyar—szovjet barátság további megszilárdításában és hozzájárul a két ország népei kultúrájának kölcsönös gazdagításához. A magyarországi ellenforradalom éppen ezért nagy erőfeszítéseket tett, hogy népszerűtlenné tegye a magyar nép előtt a szovjet kultúrát.

A tárgyaló Felek, a népeik közötti baráti kapcsolatok további erősítése végett, arra az egyöntetű véleményre jutottak, hogy továbbfejlesztik tudományos és kulturális együttműködésüket az 1956. június 28-án Moszkvában a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között megkötött tudományos és kulturális együttműködési egyezmény alapján.

A két küldöttség, miután megvitatta a két ország kapcsolatait, megegyezett abban, hogy egyezményeket köt egyes állampolgársági kérdések rendezéséről, kölcsönös polgári- és bűnügyi jogsegély nyújtásáról, vagyoni- nyugdíj, és örökösödési ügyek rendezéséről, valamint a Felek megegyezése alapján más kérdésekről.

A tárgyalásokon megvitatták a két Félnek a varsói szerződésben való részvételére vonatkozó kérdéseket.

A két kormány véleménye szerint mindaddig, amíg a nyugati hatal-

mak fegyverkezési hajszát folytatnak, makacsul elutasítják a leszerelésre, valamint a katonai tömbök megszüntetésére és az európai kollektív biztonság rendszerének kialakítására vonatkozó javaslatokat, a szocialista tábor országai kötelesek minden intézkedést megtenni, hogy megőrizzék országaik dolgozóinak vívmányait, Európa és a világ békéjét és biztonságát. A Magyar Népköztársaság kormánya és a Szovjetunió kormánya kifejezi azt a készségét, hogy a leghatározottabban támogatja és erősíti a varsói szerződést, amely arra hivatott, hogy biztos védelmet nyújtson az imperialista államok agresszív köreinek minden mesterkedésével szemben.

Az ellenforradalmi propaganda most azzal kísérletezik, hogy a szovjet csapatok Magyarország területén való tartózkodásának tényét nacionalista hangulat keltésére használja ki, hogy a kispolgári elemeket és a magyar dolgozók legelmaradottabb rétegeit a Szovjetunió ellen uszítsa. A magyar kormány kijelenti, hogy mindazok, akik szívükön viselik a proletariátus és a népi Magyarország ügyét, világosan látják, hogy a jelenlegi nemzetközi helyzetben a szocialista országok dolgozói számára a legfontosabb kérdés szocialista vívmányaik megvédésének biztosítása. A szovjet hadsereg egységeinek jelenléte Magyarország területén döntő tényező az imperialisták minden agresszív kísérletének megfékezésére, amint ez a múlt év október-novemberi napokban bebizonyosodott.

A két kormány kijelenti, hogy a varsói szerződésben részt vevő országok fegyveres erői elhelyezésének kérdése nem úgy oldódik meg, ahogy azt az imperialisták és a zsoldjukban álló nacionalista elemek szeretnék, hanem a dolgozó magyar nép és a szocialista táborhoz tartozó valamennyi ország népeinek érdekében, a közöttük érvényben levő megállapodások alapján úgy, ahogy azt biztonságuk és a népeik békés építő munkájához szükséges feltételek megteremtése megköveteli.

A két kormány abból indult ki, hogy a kialakult nemzetközi helyzetben — amikor fennáll az agresszív észak-atlanti tömb (NATO), amikor újból felfegyverzik Nyugat-Németországot és ott aktivizálják a revansra vágyó erőket, amikor az Amerikai Egyesült Államok és az észak-atlanti tömb más országai nagy létszámú hadsereget és sok támaszpontot tartanak fenn a szocialista országok határainak közelében, valamint aknamunkát fejtenek ki ezen országok ellen, s nem hajlandók elindulni a leszerelés, az atomfegyver betiltása útján —, feltétlenül szükséges, hogy a varsói szerződés alapján ideiglenesen szovjet csapatok tartózkodjanak Magyarországon. A Varsói Szerződés Szervezete teljes egészében védelmi jellegű, azt az észak-atlanti tömb agresszív tevékenységének fokozódása, valamint az e tömbben részt vevő államok vészes fegyverkezési hajszája és más katonai intézkedései miatt kellett megalakítani.

A két Fél megegyezett, hogy a közeljövőben tanácskozásokat folytat a szovjet csapatok magyarországi tartózkodásának, létszáma és állománya meghatározásának, valamint elhelyezésének kérdéséről, és e célból

egyezményt köt, amely szabályozza a Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok jogi helyzetét.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormányai, miután megvitatták a jelenlegi nemzetközi helyzet legfontosabb problémáit, egyöntetűen megállapítják, hogy a nemzetközi helyzet parancsolóan szükségessé teszi a szocialista tábor még szilárdabb összefogását. Az e tábor országaiban élő dolgozók vívmányait a nyugati imperialista körök állandóan támadják és agresszív terveket készítenek, hogy a kapitalizmust visszaállítsák mindazokban az országokban, ahol a proletariátus kezébe vette a hatalmat. Az imperialisták arra törekszenek, hogy egyes országokat kiszakítsanak a szocialista táborból, megbontsák és gyengítsék a szocialista tábort, s ezzel az egész világon csapást mérjenek a kapitalista kizsákmányolás alól való felszabadulásért küzdő proletariátus érdekeire . . .

A Magyar Népköztársaság kormánya és a Szovjetunió kormánya kifejezi szilárd meggyőződését, hogy a tárgyalások során történt sokoldalú véleménycsere hozzájárul a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti igaz barátság és együttműködés további megszilárdításához és fejlődéséhez a két ország népeinek érdekében, elősegíti a szocialista országok egységének megerősítését, a világ békéjének és biztonságának megszilárdítását.

Népszabadság, 1957. március 29.,
valamint Izvesztija, 1957. március 29.

61.

Részlet az MSZMP* és az SZKP küldöttségeinek tárgyalásairól kiadott közös nyilatkozatból

1957. március 28.

1957. március 27—28-án tárgyalások folytak a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségei között...

Az SZKP és az MSZMP képviselői megtárgyalták a nemzetközi helyzet és a nemzetközi munkásmozgalom kérdéseit, tájékoztatták egymást az SZKP és az MSZMP belső életéről, megegyeztek a két párt közti viszony és együttműködés kiszélesítésének intézkedéseit illetően, és véleménycserét folytattak a két pártot érdeklő más kérdésekről.

A tárgyalások meleg baráti légkörben, a teljes kölcsönös megértés és mindkét küldöttség nézetének azonossága szellemében folytak le az összes megtárgyalt kérdésekre vonatkozóan.

A tárgyalások résztvevői hangsúlyozták, hogy az imperialista körök az utóbbi időben fokozták kísérleteiket a nemzetközi légkör megmételyezésére, hogy meghiúsítsák a különböző politikai rendszerű államok egymásközti viszonyában megmutatkozott javulást, és aláássák a szocialista országok egységét.

A legkomolyabb provokációk egyike az imperialisták által Magyarországon szervezett ellenforradalmi lázadás volt.

A Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt képviselői teljesen egyetértettek a Magyarországon 1956 október—novemberében végbement események jellegét illetően, s azt úgy értékelték, mint ellenforradalmi lázadást, mely a népi demokratikus rendszer megdöntésére irányult Magyarországon és arra, hogy az országban visszaállítsa a tőkések és földesurak hatalmát és aláássa a szocialista tábor egységét, Magyarországot pedig Európában háborús tűzfészekké, az imperialista hatalmak agresszív köreinek eszközévé változtassa.

A második világháború folyamán a szovjet hadsereg a hitleri hadak szétzúzásával felszabadította Magyarországot az idegen elnyomás alól. Magyarország a német Habsburg-monarchia négy évszázados elnyomása és a fasiszta Horthy-rendszer 25 éves uralma után, amely az ország gaz-

* 1956. október végére az MDP vezetése a soraiban helyet foglaló áruló revizionisták és a szektások durva hibái következtében cselekvésképtelenné vált. A Központi Vezetőség bejelentette önfeloszlatását. Ennek következtében fokozódott az ideológiai és politikai zűrzavar az országban. Ebben a kritikus helyzetben a magyar kommunisták marxista—leninista csoportja, Kádár Jánossal az élen, világos cselekvési programot adott, új forradalmi központot hozott létre és hozzálátott a magyar kommunisták pártjának újjászervezéséhez. A múlt hibáival való határozott szakítás világossá tétele érdekében a párt nevét Magyar Szocialista Munkáspárt névre változtatta. (Népszabadság, 1956. november 8.)

dasági és politikai életét a külföldi imperialista erők érdekeinek rendelte alá, első ízben kapott nemzeti függetlenséget. A felszabadult magyar nép lerázta magáról a népellenes fasiszta rendszert, megsemmisítette a tőkések és földesurak hatalmát, népi demokratikus rendszert létesített, s a szocialista építés útjára lépve a Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével az élet minden területén nagy sikereket ért el.

A népi demokratikus hatalom átadta a földet a dolgozó parasztságnak, a gyárakat és üzemeket az egész nép tulajdonává tette, ezzel megszabadította a dolgozókat a kapitalista kizsákmányolás szörnyűségeitől és széles körű demokratikus jogokat biztosított a dolgozó népnek. A népi hatalom évei alatt a magyar ipar termelése több mint a háromszorosára növekedett, komoly lépések történtek a mezőgazdaság szocialista átalakulásának útján, növekedett a lakosság életszínvonala, jelentősen felvirágzott a formájában nemzeti, tartalmában szocialista magyar kultúra.

Ugyanakkor a szocialista építés gyakorlatában a párt régi vezetősége komoly hibákat követett el, ami elégedetlenséget váltott ki a párton belül és a párton kívül dolgozók körében. A magyar ellenforradalom, népellenes restauráció céljából felhasználta ezt az elégedetlenséget, igyekezett minden módon azt a népi demokratikus rendszer ellen irányítani, e rendszer vezető erejét a munkásosztály pártját aláásni. A külföldi imperialista erők által buzdított ellenforradalmi összeesküvők dühödt propagandát indítottak és megkísérelték, hogy befeketítsék a népi demokratikus rendszert, gyalázzák Magyarországon a szocialista építés eredményeit és azt az elvitathatatlan tényt, hogy éppen a népi demokratikus rendszer évei alatt ért el a történelem során eddig nem tapasztalt virágzást Magyarország népgazdasága és kultúrája, jelentősen javult a magyar dolgozók élete.

A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége hangsúlyozta, hogy az összeesküvőknek mindenekelőtt azért sikerült ellenforradalmi lázadást kiprovokálni, mert a Nagy-Losonczy áruló csoport személyében szövetségeseik voltak az MDP soraiban, amely már jóval az októberi események előtt együttműködött az ellenforradalmárokkal, s emellett magát a szocializmus iránti hűségnyilatkozatokkal palástolta.

Ez a csoport huzamos ideje belülről bomlasztotta a Magyar Dolgozók Pártját, aláásta sorainak egységét, revizionista nézeteket terjesztett, és nacionalista hangulatot szított. A Nagy-Losonczy csoport pártellenes céljaira felhasználta azt, hogy a múltban elkövetett hibák következtében a Magyar Dolgozók Pártja soraiba nagy számban furakodtak be megalkuvó, karrierista, sőt, a szocializmussal szemben ellenséges elemek; ez a csoport felhasználta továbbá a párttagok eszmei és szervezeti összetartásának és a pártfegyelemnek a meggyengülését. A pártmunka gyakorlatában nem fordítottak kellő figyelmet a soviniszta és nacionalista irányzatok elleni harcra, nem számoltak kellő mértékben azzal, hogy a reakciós Horthy-rendszer 25 év folyamán fasiszta ideológiát terjesztett,

s a revansizmus eszméit véste be a néptömegek tudatába. Nagy Imre és cinkosai a revizionisták szokásos útját tették meg. Eltérve a marxizmus—leninizmus elveitől, hamarosan az ellenforradalmi erők nyílt támogatásának útjára süllyedtek, és a reakció akaratának végrehajtóivá váltak.

Az MSZMP küldöttsége rámutatott továbbá: frakciók létezése a munkásosztály hatalmon levő marxista—leninista pártjában, mint ezt a magyar tapasztalat is bizonyítja, oda vezet, hogy a párt ellen harcoló opportunista frakciók, amelyek antimarxista, antileninista nézeteket vallanak, egybeforrnak az ellenforradalommal és annak eszközévé válnak. Az SZKP küldöttsége teljes egyetértését fejezte ki az MSZMP küldöttségének álláspontjával.

A magyar kormányt 1956 október-novemberében vezető Nagy Imre áruló politikája megtisztította az utat az ellenforradalomnak és a fasiszta terror tombolásához vezetett. Az a reális veszély jött létre, hogy megsemmisülnek a magyar nép összes forradalmi vívmányai, Magyarországon pedig véres fasiszta rendszer jön létre és az ország játékszerré válik az imperialista reakció kezében.

Az országban kialakult nehéz viszonyok között a magyar nép egészséges erői konszolidálódtak, megalakították a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányt, és a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével határozott harcot folytattak az ellenforradalom ellen.

A Szovjet Hadsereg, amely a magyar kormány felszólítására lépett fel, segítette a magyar népet az ellenforradalmi erők szétzúzásában és a törvényes rend helyreállításában. A nemzetközi kötelességét teljesítő szovjet hadsereg testvéri segítségével a magyar nép megvédte országa nemzeti függetlenségét és a népi demokratikus rendszer vívmányait. Ily módon útját állták annak a veszélynek, hogy Magyarország Európa kellős közepében egy agresszió tűzfészkévé és az imperialisták katonai támaszpontjává változzon; felszámolták azt a reális veszélyt, amely a szocialista országok népeinek életbevágó érdekeit és a világbékét fenyegette. A Magyarországon tartózkodó szovjet csapatok a jelen viszonyokban a magyar nép szabadságát és függetlenségét védelmező feladatokat látnak el a nemzetközi reakció agresszív terveivel szemben.

A Szovjetuniónak a magyar nép megsegítésére irányuló intézkedései egyöntetű támogatásra találtak a Kínai Kommunista Párt, a Bolgár Kommunista Párt, a Román Munkáspárt, Csehszlovákia Kommunista Pártja és más kommunista és munkáspártok részéről, mint olyan intézkedések, amelyek megfelelnek a proletárnemzetköziség érdekeinek, a szocializmus, a népek békéje és biztonsága ügyének. Valamennyi országban a békéért és demokráciáért küzdő körök egyre nagyobb és nagyobb részei helyeslik ezeket az intézkedéseket.

A magyarországi események megmutatták: az imperialista erők nem hagynak fel kísérleteikkel, hogy bármilyen eszközzel megbontsák a szo-

cialista tábor egységét, és ezzel megpróbálják egyenként szétzúzni a szocialista országokat, aláásni a szocialista világrendszert. Ezek az események újra megerősítették, hogy a szocialista országokon belül a burzsoázia megdöntése után sem szűnik meg az osztályharc, hogy a hatalomból eltávolított kizsákmányoló osztályok és lakájaik szövetségben a külföldi imperialistákkal, felhasználva a proletárdiktatúra és a pártvezetés bármilyen meggyengülését, tevékenyen harcolnak a népi demokratikus rendszer ellen, saját népük ellen, a kapitalisták és földesurak hatalmának visszaállításáért.

Minden egyes szocialista ország és az egész szocialista tábor dolgozóinak érdeke, a béke biztosításának, a népek biztonságának és a szocializmus győzelmének érdeke határozottan megköveteli a népi demokratikus rendszer állhatatos továbbszilárdítását, ennek a rendszernek erélyes védelmezését az imperialisták és a belső ellenforradalmi erők minden mesterkedésével szemben, megkövetelik a forradalmi éberség állandó fokozását.

Az ellenforradalom szétzúzása Magyarországon megsemmisítő csapást mért a szocializmus országaiban létező szocialistaellenes erőkre és külföldi imperialista pártfogóikra, mindazokra, akik a népi demokratikus rendszer aláásására és megsemmisítésére törekszenek. A szocialista országok nagy baráti közössége kézzelfoghatóan megmutatta, hogy határozottan és keményen vissza tudja verni mindazokat a kísérleteket, amelyek ezen országok dolgozóinak életbevágó érdekeire törnek, megmutatta, hogy nem hagyja bántani e baráti közösség egyetlen résztvevőjét sem.

Az SZKP és az MSZMP küldöttségei nagy megelégedéssel állapították meg, hogy a magyar nép a Szovjetunió és más szocialista országok baráti segítségére támaszkodva komoly sikereket ért el az ellenforradalmi lázadás következményeinek felszámolásában és az ország életének normalizálásában. A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével megvédte a szocialista vívmányokat, helyreállította és állandóan szilárdítja a dolgozó parasztsággal szövetségben levő munkásosztály hatalmát. Az országban helyreállt a rend, a nyugalom és a forradalmi törvényesség.

Jelentős sikereket értek el az ipari és mezőgazdasági termelés fejlesztésében és a lakosságnak szükséges árukkal való ellátásában. Sikeresen normalizálódik az ország egész gazdasági élete, amelyet az ellenforradalmi összeesküvők megzavartak. A Magyar Szocialista Munkáspárt a dolgozókat a termelékenység további emelésére, az ország termelőerőinek további kibontakoztatására mozgósítja. Az MSZMP figyelembe véve a mezőgazdaság fejlesztésének fontos jelentőségét, a magyar nép életszínvonalának emelése érdekében a dolgozó parasztság erőfeszítéseit a mezőgazdasági termelés sokoldalú és gyors fellendítésére irányítja. Az MSZMP küldöttsége hangsúlyozta, hogy a gazdasági élet normalizálásá-

ban a magyar dolgozók saját erőfeszítésein kívül nagy szerepet játszott a testvéri szocialista országok segítsége.

Az MSZMP és az SZKP küldöttségei megelégedéssel állapították meg, hogy a magyar dolgozók túlnyomó többsége helyesen értékeli az októberi-novemberi eseményeket, az országban kialakult helyzetet és erőfeszítéseit arra irányítja, hogy minden módon szilárdítsa a népi demokratikus államot, mielőbb helyreállítsa és továbbfejlessze az ország népgazdaságát, megerősítse testvéri szövetségét a szocialista tábor országaival.

Kihangsúlyozták, hogy az ellenforradalom sikeres leverésében, továbbá az ország gazdasági és társadalmi életének helyreállításában nagy érdeme van a Magyar Szocialista Munkáspártnak. Kudarcot vallottak az ellenforradalmi köröknek a magyar munkásosztály marxista—leninista pártja megsemmisítésére irányuló erőfeszítései. A Magyar Szocialista Munkáspárt, amely összeforrasztotta a marxizmus—leninizmushoz hű erőket, és biztosította sorainak egységét, a széles néptömegeket a reakció megzabolázására, a népellenes és szocialistaellenes erők szétzúzására, az ellenforradalmi lázadás következményeinek felszámolására mozgósította.

Az SZKP és az MSZMP rámutatnak: Magyarország példája újra bebizonyította Marx—Lenin — a proletariátus nagy tanítóinak igazát, hogy a munkásosztály marxista pártja döntő szerepet játszik, mint a nép mozgósító, szervező és vezető ereje, hogy milyen óriási jelentősége van a párt eszmei és nevelő tömegmunkájának, a párt és a vezetősége szoros, mindennapi kapcsolatának a néptömegekkel. A magyarországi események megmutatták továbbá, hogy a munkásosztály pártjában minden módon szilárdítani kell a fegyelmet és erélyesen harcolni kell a pártegység megbontására irányuló bármilyen kísérlet ellen. „Az, aki valamennyire is gyengíti a proletariátus pártjának vasfegyelmét (különösen a proletárdiktatúra idején), az a valóságban a burzsoáziát segíti a proletariátus ellen" (Lenin).

Az SZKP és az MSZMP küldöttségei kihangsúlyozták, hogy a magyarországi események újra kifejezésre juttatták a szocialista országok, azok népei, valamint kommunista- és munkáspártjai egységének és tömörülésének szükségességét. A szocialista tábor országainak akcióegysége volt az a hatalmas erő, amely segítette a magyar népet a fasiszta rendszer visszaállítása fenyegető veszélyének gyors felszámolásában, biztosította a feltételeket a magyar népnek, hogy tovább haladjon előre a szocializmus felé. Mindkét párt kihangsúlyozza megmásíthatatlan elhatározását, hogy továbbra is fáradhatatlanul szilárdítani fogja a szocialista tábor egységét és erejét, ami fő biztosítéka a szocialista országok szabadságának és függetlenségének, hatalmas támasza azoknak a népeknek, amelyek vagy már lerázták a gyarmati rendszer igáját, vagy harcolnak az imperialista elnyomás alóli felszabadulásért.

Az SZKP és az MSZMP legfontosabb feladatuknak tartják, hogy országaik népeit továbbra is a proletár nemzetköziség és a dolgozók nemzetközi szolidaritásának szellemében, a burzsoá nacionalizmus és sovinizmus minden megnyilvánulása elleni kérlelhetetlen harc szellemében neveljék. Mindkét párt határozottan síkraszáll mindennemű kísérlet ellen, amely revízió alá veszi a marxizmus—leninizmus olyan alapvető tételeit, mint a proletárdiktatúráról, a párt vezető szerepéről szóló tanítások; harcolni fog a marxista—leninista ideológia bármilyen elferdítése és meghamisítása ellen, a bárhonnan jövő különböző kísérlet ellen, amely arra irányul, hogy az ideológia területén széttépje és elkülönítse a szocialista országokat, azok kommunista és munkáspártjait.

Az SZKP és az MSZMP úgy vélik, hogy az utóbbi időben egyes „teoretikusok" által terjesztett úgynevezett „nemzeti kommunizmus" eszméi ártalmasak, semmi közük sincs a marxizmus—leninizmushoz, és nagy kárt okoznak a szocialista tábornak. Ezek az eszmék lényegében véve arra irányulnak, hogy megingassák a proletár nemzetköziség sziklaszilárd alapjait, szétválasszák és egymással szembeállítsák a szocialista országok népeit, kettészakítsák a szocialista tábort, meggyengítsék a kommunista mozgalmat, aláássák a dolgozók bizalmát a kommunista- és munkáspártok iránt, feltartóztassák a népek előrehaladását a szocializmushoz vezető úton. A marxista—leninista nagy tanítás nem nemzeti, hanem nemzetközi jellegű. A szocializmus építése, a marxista—leninista tudomány által feltárt törvényekre támaszkodva különböző országokban a fő és alapvető kérdésekben közös úton halad, és továbbra is ezen az úton fog haladni, és a marxista—leninista tudomány által feltárt törvényekre támaszkodik. Emellett természetes, hogy minden egyes ország nemzeti hagyományainak és sajátosságainak figyelembevételével lehetségesek és a gyakorlatban meg is vannak a szocializmus építésének különböző formái és módszerei, a szocialista építés feladatainak különféle megoldásai. Ennek azonban semmi köze sincs a nemzeti korlátoltságokhoz, az egyik szocialista ország tapasztalatának a másikéval való szembeállításához, a proletár nemzetköziség elveinek elfeledéséhez, a nacionalizmus álláspontjaira való süllyedéshez.

A marxizmus—leninizmus nemzetközi tanítás, ugyanakkor teljes egészében tükrözi a népek alapvető nemzeti érdekeit. A marxista—leninista tanításra épülő párt politikája, tevékenysége teljesen megfelel az adott ország néptömegei életbevágó nemzeti érdekeinek és biztosítja ezeknek a helyes összeegyeztetését a munkásosztály és minden dolgozó nemzetközi érdekeivel.

A tárgyalások résztvevői rámutattak, hogy az egyenjogúság és a testvéri együttműködés elvei alapján mennyire fontos a kommunista- és munkáspártok közötti érintkezések és kölcsönös baráti kapcsolatok sokoldalú kiszélesítése, a párt vezető funkcionáriusainak esetenkénti találkozásai és értekezletei formájában, pártküldöttségek kicserélése, a párt-

munka tapasztalatának kölcsönös tanulmányozása, a pártkiadványok és okmányok kicserélése, valamint más, ilyen intézkedések útján. Mindkét párt úgy véli: rendkívül hasznos, és gyümölcsöző a kommunista- és munkáspártok közötti együttműködés, a barátság megerősödését szolgálja a nemzetközi helyzet és a nemzetközi munkásmozgalom legfontosabb kérdéseiben, valamint a pártok belügyeire vonatkozóan kialakult és az utóbbi időben különösen kifejlődött kölcsönös tájékoztatás gyakorlata, ezért ezt a gyakorlatot meg kell erősíteni és tovább kell fejleszteni.

A tárgyalások résztvevői kifejezték azt a szándékukat, hogy továbbra is erőfeszítéseket tesznek a szocializmus eszméiért küzdő munkáspártok, valamint politikai irányzatok és csoportok közötti kapcsolat és együttműködés megteremtéséért a munkás világmozgalom akcióegységének létrehozása céljából.

Az SZKP és az MSZMP küldöttségei nagy megelégedéssel állapítják meg, hogy a két párt közötti viszony a szoros eszmei barátság, a kölcsönös testvéri megértés, az együttműködés és kölcsönös segélynyújtás szellemében fejlődik. Rámutattak, hogy az SZKP és az MSZMP kölcsönös viszonya a marxizmus—leninizmus elvei iránti tántoríthatatlan hűségen, a forradalmi törekvések közösségén, valamint a szocializmus és a kommunizmus felépítéséért, a népek közötti békéért és barátságért folyó harc feladatainak közösségén nyugszik.

Az MSZMP küldöttsége hangsúlyozta, hogy a szocializmus felépítésére irányuló gyakorlati tevékenységében — a világtörténelmi jelentőséggel bíró nagy lenini tanításra, az SZKP és a szovjet nép tapasztalataira, továbbá más szocialista országok és marxista—leninista pártok tapasztalataira és gyakorlatára támaszkodik és továbbra is azokra fog támaszkodni.

Magyarország éppúgy, mint a népi demokrácia bármelyik más országa a jelenlegi viszonyok között csak úgy tudja megőrizni függetlenségét, ha a szocialista országok baráti családjának egyenjogú tagjaként halad a szocializmus útján. Ezért az úgynevezett „semlegességi" jelszó a valóságban nem más, mint a reakciós erők törekvése arra, hogy elszakítsák Magyarországot a szocialista tábortól, megtagadtassák vele nemzeti függetlenségét és a külföldi imperialista államok alá helyezzék.

Az SZKP küldöttsége kijelentette, hogy a Szovjetunió népei nagyra értékelik a magyar nép harcát az 1848-as forradalomban, nagyra értékelik a magyar forradalmi munkásmozgalom harcos hagyományait, melyek a legragyogóbban 1919-ben a magyar szocialista Tanácsköztársaság megteremtésekor, a magyar kommunisták vezette 25 éves kitartó fasisztaellenes harcban nyilvánultak meg, továbbá a II. világháború után a szocializmus építését célzó önfeláldozó munkában, 1956 októbernovemberi napokban az ellenforradalmárok és az imperialista ügynökök elleni erélyes harcban, az ellenforradalmi lázadás következményeinek felszámolására irányuló alkotó munkában és a Szovjetunió népei nagy

kegyelettel őrzik a Szovjet Köztársaságért Oroszországban harcolt magyar forradalmárok, internacionalisták emlékét.

A magyar forradalmárok részvétele az oroszországi szocialista forradalom győzelméért vívott harcban, a Szovjetunió segítsége a magyar népnek 1944-ben, a fasiszta leigázás alóli felszabadításában, valamint a szocializmus építésében, és 1956-ban az ellenforradalom támadásának visszaverésében, mindez ragyogó megnyilvánulása az igazi nemzetköziségnek, tartós alapját képezi a szovjet és a magyar nép, az SZKP és az MSZMP közötti barátság és együttműködés további megszilárdításának és fejlesztésének.

A Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt kijelentik, hogy minden módon szilárdítani és fejleszteni fogják a baráti viszonyt és együttműködést a szovjet és a magyar nép, az SZKP és az MSZMP között, a szovjet és a magyar szakszervezetek, valamint az ifjúsági és más társadalmi szervezetek között a legcélravezetőbb formában.

A Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt minden erejüket latbavetik, hogy tovább növekedjék és erősödjék a szocialista országok, azok kommunista- és munkáspártjainak kölcsönös barátsága és megértése, hogy szilárduljon ezekben az országokban a szocialista tábor egysége és ereje a szocializmus és a kommunizmus sikeres építése, a népek biztonsága és a világbéke érdekében.

Népszabadság, 1957. március 29.,
valamint Izvesztija, 1957. március 29.

62.
Kiss Árpád, az Országos Tervhivatal elnökének nyilatkozata a Magyarországnak nyújtott szovjet gazdasági segítségről

1957. április 3.°

A Szovjetuniótól kapott áru- és devizahitel, egymilliárd forintos tartozásunk elengedése és a távlati terveinkhez kilátásba helyezett gazdasági és műszaki segítség szinte felbecsülhetetlen érték számunkra. Az ellenforradalmi események kártevése e szovjet segítség nélkül tartós gazdasági romlást, nagyarányú munaknélküliséget okozott volna.

Elsősorban ennek a baráti támogatásnak köszönhetjük, hogy iparunk termelése elérte a régi eredmény 70 százalékát, s nagyobb munkanélküliség sem következett be. A szocialista országok áldozatkészsége és bányászaink jó munkája nélkül a jelenlegi gazdasági színvonalnak még a 35 százalékát sem tartanánk.

A Szovjetunió szén, olaj, koksz, fa, hengerelt áru, gabona és egyéb áruszállításai szilárd alapot jelentenek népgazdaságunk stabilizálásához és továbbfejlesztéséhez. A hitelek birtokában két héten belül elkészítjük az idei végleges népgazdasági tervet, ami rendezettebbé, célravezetőbbé teszi vállalataink munkáját. Lehetőségünk nyílt arra, hogy pótoljuk az ellenforradalom során elvesztett értékeket és megfelelő mennyiségű árucikket adjunk a lakosságnak. Tavaly a teljes ipari termelés 34 százalékát, az idén az össztermelésnek 42,5 százalékát bocsátjuk a lakosság rendelkezésére. A szovjet segítség nyomán stabilizálódó iparunk lehetővé teszi, hogy a második negyedévben még több dolgozót foglalkoztassunk, mint az év első negyedében.

Ha a rendelkezésünkre álló nyersanyaggal jól gazdálkodunk, akkor terveink teljesítését nyersanyaghiány nem akadályozza. Jó beosztással élelmiszerellátásunknál sem lesz baj.

Hangsúlyozni kívánom, hogy a Szovjetunió anyagi támogatása csak alap népgazdaságunk talpraállításához, továbbfejlesztéséhez. A kapott javak nem termelésünket pótolják, hanem arra valók, hogy segítségükkel megfelelő bázist teremtsünk továbbhaladásunkhoz.

Népszabadság, 1957. április 3.

63.

Részlet a Csepel Vas- és Fémművek munkásainak a Szovjet Hadsereg katonáihoz küldött leveléből

1957. április 4.°

Kedves Elvtársak! Szovjet Katonák!

Magyarország hitleri hordák elnyomása alóli felszabadításának 12. évfordulója alkalmából fordulunk Önökhöz, hogy a „Vörös Csepel" sokezres munkás kollektívája nevében kifejezzük őszinte, végtelen szeretetünket, hálánkat és megbecsülésünket Önöknek, a nagy szovjet nép katonáinak azért az önzetlen segítségért, melyet két alkalommal nyújtottak nekünk a történelem e viszonylag rövid ideje alatt.

Büszkék vagyunk arra, hogy a Csepel Vas- és Fémművek kollektívája bennünket bízott meg e levél aláírásával és azzal, hogy átadjuk a szovjet barátoknak a hála és a köszönet szavait.

Korban már nem vagyunk fiatalok, közülünk egyesek már túl vannak a hatvanadik esztendőn. Ennek ellenére továbbra is aktívan részt veszünk a párt- és társadalmi munkában. Most összejöttünk az alapszervezetünk helyiségében, hogy ezt a levelet megírjuk Önöknek.

Beszélgettünk a múltról, forradalmi harcainkról, a jelenlegi esemé-

nyekről és a jövőről. Beszélgettünk Önökről is, kedves szovjet katonák és a szabadságról, melyet 12 évvel ezelőtt Önök hoztak nekünk 1945. áprilisában, amikor a szovjet testvérek az utolsó fasiszta bandität is kikergették magyar földünkről . . .

1945. január 9-én a Szovjet Hadsereg teljesen felszabadította szeretett Csepelünket. Budapesten akkor még folytak a harcok. A Budapestért folyó harcok résztvevői sokat tudnának mesélni Önöknek, ezekről a napokról, rólunk, csepeli munkásokról, akik azonnal felvettük a munkát. Nem volt villanyáramunk, nem volt nyersanyagunk, nem voltak munkaeszközeink. Csepel fölött ágyúgolyók, aknák fütyültek, de mi dolgoztunk, kézzel hajtottuk gépeinket, annak érdekében, hogy minél gyorsabban helyreállítsuk tankjaikat, kocsijaikat, hogy azok ismét részt tudjanak venni a harcban.

Azóta 12 esztendő eltelt. A magyar nép ez idő alatt sok mindent tett. A kommunisták, mint a nép vezető ereje, a saját kezükbe vették a hatalmat. A parasztok földet kaptak. A gyárak, bankok, bányák, a vasutak az állam kezébe kerültek. A munkások, parasztok és a dolgozó értelmiség gyermekei jogot kaptak az ingyenes tanulásra. Az egyszerű emberek megtanulták az állami vezetést. Csak a mi „Vörös Csepelünk"-ből kb. ötezer embert emeltek ki felelős posztokra. Sok csepeli lett miniszter, tábornok, gyárigazgató, magas beosztású pártmunkás. Munkánkat a szocializmus építésében megszakította 1956, az ellenforradalmi felkelés. . . .

És ismételten Önök, testvéreink, segítettek nekünk. Önök segítettek leverni az ellenforradalmi felkelést és elhárítani a veszélyt, mely hazánkat fenyegette. Ismételten, mint a második világháború éveiben, a magyar földön a nagy szovjet nép fiainak vére folyt. Lehet-e szavakat találni, mellyel kifejezhetjük köszönetünket ezért az önfeláldozó, nemes hőstettért? És vajon van-e olyan mérték, mellyel meg lehetne mérni a gyermekeinkért életét áldozó szovjet ember életét és mellyel megmérhetnénk az édesanyák könnyeit?

Tudjuk, hogy minden egyes szovjet katona, ki vérével festette vörösre a magyar földet, arról álmodott, hogy szabadnak, függetlennek, a szocializmust építő népköztársaságnak láthatja hazánkat. Tudjuk, hogy őszintén örülnek a magyar nép sikereinek a szocializmus építésében, melyet az ellenforradalom következményei felszámolásáért vívott küzdelemben ért el. Ez látható volt a szovjet katonák örömteli, boldog arcán, amikor mi először vonultunk ki az ellenforradalmi lázadás után a Kádár János által vezetett Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány melletti szimpátiatüntetésre. Ez látható abban a szívélyes, meleg fogadtatásban, melyben kormányunk, pártunk delegációját részesítették a Szovjetunióban. Ez látható azokból a történelmi dokumentumokból, melyeket Moszkvában aláírtak, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság kormány-nyilatkozatából, a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt nyilatkozatából.

Április 4-én a magyar nép ünnepli Magyarországnak a hitleri megszállóktól a szovjet hadsereg által történt felszabadulásának 12. évfordulóját. Országunkban ez a nap mindenkor ünnepnap volt, de most százszorosan nagyobb ünnep.

Napról napra fejlődik, erősödik a szabad, független magyar állam. Népköztársaságunk tovább folytatja a szocializmus építését. Kétszer kaptuk meg szabadságunkat a Szovjet Hadsereg harcosaitól. Örökké hálásak leszünk a szovjet népnek a nemes hőstettéért és mindent el fogunk követni, hogy a mi szabad földünkön soha ne legyen ellenforradalom és hogy az imperialista bérencek soha ne merjék sárbataposni vérrel átitatott zászlónkat. A fiatal nemzedéket a közös ügy szolgálatára, a kommunizmus, nagy barátunk, a Szovjetunió és hadseregének a szeretetére neveljük. Hazugság, vagy más becstelen cselekedet soha sem mocskolta be pártos és munkás lelkiismeretünket. Bennünk mindenkor bízott a sokezres csepeli kollektíva. Ezért amikor arról esett szó, hogy ki írja alá ezt a levelet, ránk esett a választás.

Drága szovjet katonák! Kérjük Önöket, higgyenek nekünk, öreg csepelieknek. Higgyenek szavaink őszinteségében, higgyenek a szocializmus ügye iránti hűségünkben. Jobban megismerhetnek bennünket, ha elolvassák rövid párt- és munkáséletrajzunkat, melyet leírtunk és aláírunk ebben a levélben.

Krasznaja Zvezda, 1957. április 16. — oroszból fordítva.

64.
Az MSZSZOSZ és az SZSZKT képviselőinek közös nyilatkozata

1957. április 7.

A Szovjetunió Szakszervezetei Központi Tanácsának meghívására 1957. március 28-tól április 8-ig Somogyi Miklós elvtársnak, a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége elnökének vezetésével magyar szakszervezeti küldöttség tartózkodott a Szovjetunióban. Ez idő alatt a küldöttség meglátogatott moszkvai és leningrádi iparvállalatokat, kultúrintézményeket, találkozott munkásokkal, alkalmazottakkal és szakszervezeti aktívákkal.

Ez alkalommal a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége és a Szovjetunió Szakszervezetei Központi Tanácsa képviselői tárgyalásokat folytattak a szakszervezetek kapcsolatai és együttműködése továbbfejlesztéséről, valamint Magyarország és a Szovjetunió dolgozói barátságának megszilárdításáról. Ezek a tárgyalások a legteljesebb kölcsönös megértés és őszinte barátság szellemében folytak le.

A tárgyalások során kiemelték, hogy Magyarország dolgozói a népi hatalom évei alatt nagy sikereket értek el az ország gazdaságának és kultúrájának fejlesztésében, a dolgozó nép életszínvonalának emelésében. Ez idő alatt létrejöttek a dolgozók létfontosságú érdekeit képviselő szakszervezetek működésének széles körű feltételei is.

A szocializmus építése során Magyarországon voltak nehézségek, amelyeket mindenekelőtt az ország politikai és gazdasági vezetésében — az utóbbi években — elkövetett hibák váltottak ki. Ezeket a nehézségeket használták ki a nemzetközi reakció és a belső ellenforradalom erői, amelyek a munkásosztály árulóinak, a Nagy Imre—Losonczi-csoportnak a segítségével megkísérelték a népi demokratikus rendszer megdöntését és a régi földbirtokosi, tőkés rend visszaállítását. Magyarországot a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni háború felvonulási területévé akarták változtatni.

Az imperialista reakció tervei azonban meghiúsultak. A szocializmus ügyéhez hű magyar dolgozók a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány vezetésével, a Szovjetunió segítségével szétzúzták az ellenforradalmi erőket.

Az októberi—novemberi események bebizonyították, hogy az imperialista erők nem mondtak le arról, hogy megbontsák a szocialista országok egységét. Széles körű aknamunkát folytatnak a Szovjetunió és a népi demokráciák országai ellen. Éppen ezért a szakszervezeteknek széles körű felvilágosító munkával, az éberség fokozásával, a reakciós erők mesterkedéseinek a leleplezésével kell határozottan szembe szállniuk a béke és a szocializmus ellen irányuló ellenséges tevékenységgel. A szakszervezeteknek elő kell segíteniük a termelés növekedését, mely a dolgozók anyagi jólétének alapja, valamint a munkafeltételek megjavítását, s a dolgozók életszínvonalának emelését.

A Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége és a Szovjetunió Szakszervezetei Központi Tanácsa képviselői megelégedéssel állapították meg, hogy Magyarország dolgozói a szocialista országok népeinek önzetlen segítségével jelentős sikereket értek el az ország gazdasági és kulturális élete helyreállításában.

A Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége és a Szovjetunió Szakszervezetei Központi Tanácsa képviselői arra az egységes véleményre jutottak, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormány- és pártküldöttségei közötti tárgyalások elősegítették a szocialista tábor további erősödését, valamint a magyar és a szovjet nép közötti barátság megszilárdítását. Magyarország és a Szovjetunió szakszervezetei teljes egészében helyeslik a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormánya nyilatkozatában, az MSZMP és az SZKP küldöttségeinek tárgyalásairól kiadott közleményben meghatározott intézkedéseket és minden erejükkel elősegítik azok megvalósítását.

A két ország szakszervezetei közötti testvéri együttműködés további

megszilárdítása érdekében szélesítik a szakszervezeti és munkásküldöttségek cseréjét és továbbfejlesztik az azonos jellegű vállalatok dolgozói közötti kapcsolatokat. Elhatározták, hogy rendszeressé teszik Magyarország és a Szovjetunió dolgozóinak életét és munkáját, szakszervezeteinek tevékenységét ismertető információs anyagok, irodalom, filmek, fényképkiállítások cseréjét. Elősegítik műkedvelő művészeti csoportjaik kölcsönös szereplését és a dolgozók öntevékeny képzőművészeti alkotásainak cserekiállításait.

A magyar és a szovjet szakszervezetek a munkásosztály nemzetközi egysége megszilárdításának érdekében — mint az SZVSZ tagjai — a jövőben is tevékenyen részt vesznek a Szakszervezeti Világszövetség munkájában. Fejlesztik kapcsolataikat az SZVSZ-hez nem tartozó, de a dolgozók érdekeiért, a népek közötti béke megszilárdításáért harcoló szakszervezetekkel.

A Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége és a Szovjetunió Szakszervezetei Központi Tanácsa képviselői bizonyosak abban, hogy a magyar és a szovjet szakszervezetek közötti testvéri együttműködés, munkatapasztalataik gyümölcsöző cseréje elő fogja segíteni Magyarország és a Szovjetunió népei barátságának további megszilárdulását, a szocializmus táborának erősödését, a világ békéjének tartóssá tételét.

Szakszervezeti Értesítő, 1957 május hó,
valamint Pravda, 1957. április 9.

65.

A Szovjet Hadsereg katonáinak levele a Csepel Vas- és Fémművek munkásaihoz*

1957. április 16.

Nagy figyelemmel olvastuk az egész világon ismert Csepeli Vasmű dolgozóinak a Szovjet Hadsereg harcosaihoz küldött bensőséges, testvéri levelét.

Kedves Barátaink! Számunkra oly közeliek és érthetők azok a gondolatok és vágyak, amelyek ebben a levélben kifejeződtek. Hiszen a Nagy Október fáklyája a mi hazánkban gyulladt ki. Ez a fáklya világítja meg minden dolgozó számára azt az egyenes utat, amely oly boldog és örömteli életbe visz, mint amilyenben mi és önök élnek.

* Válasz a 63. sz. dokumentumra.

Jó érzés tudni azt, hogy ezen az úton kemény léptekkel haladnak a szocialista tábor dolgozói.

A múlt év őszén úgy alakult a helyzet, hogy mi is, mint a Szovjet Hadsereg más harcosai segítséget nyújtottunk Magyarország dolgozóinak az ellenforradalom elleni harcához. Mély meggyőződéssel tettünk eleget ennek a nemes küldetésnek, a szovjet kormány vezetésével eleget tettünk a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány segítség kérésének.

Saját szemünkkel láttuk, hogy a magyar dolgozóknak milyen nehéz megpróbáltatásokat és nélkülözéseket kellett átélniök az ellenforradalom napjaiban. A magyar nép mégis meg tudta védeni a fenkölt jogát a szabadsághoz. Az ellenforradalmárok és sugalmazóik elszámították magukat. Az imperialista rablók véres kalandja vereséget szenvedett.

A proletárinternacionalizmus szellemében nevelkedett szovjet harcosok testvéri segítséget nyújtottak a magyar dolgozóknak a szabadságukért folyó harcukhoz.

Ezzel a hadseregünk ismételten megmutatta a világnak a nemes jellemét — egy felszabadító hadsereg jellemét — nagymértékben hozzájárult a szocialista világ megerősítéséhez.

Az ellenforradalmi lázadás napjaiban, a Magyar Népköztársaság számára oly nehéz napokban mégegyszer meggyőződtünk arról, hogy bármennyire is alattomos az ellenség, akármilyen aljas politikát folytat, nyitott szemmel kell figyelni az imperialisták agresszív próbálkozásait.

A fentieket figyelembe véve kitartóan elsajátítjuk a katonai ismereteket, napról napra tökéletesítjük szakmai jártasságunkat, fokozzuk harci felkészültségünket. Teljes szívből fogadjuk a Vörös Csepel dolgozóinak forró háláját és szeretetét, magunk részéről őszintén biztosítjuk barátainkat arról, hogy a jövőben is éberen őrködünk a szocializmus érdekei felett.

A szovjet katonák egy csoportjának aláírásai

Krasznaja Zvezda, 1957. április 16.

66.

Az MNK Országgyűlésének távirata az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsához, amelyben megköszöni a magyar népnek nyújtott testvéri segítséget

1957. május 9.

Kedves elvtársak, barátaink! A Magyar Népköztársaság országgyűlése az egész dolgozó magyar nép nevében, testvéri üdvözletét küldi a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelsőbb Tanácsának. Ezúton is forró köszönetet mondunk a Szovjetunió Kommunista Pártjának, a Szovjetunió kormányának, az egész szovjet népnek azért az önzetlen, testvéri segítségért, amelyet az ellenforradalom leküzdésében, szocialista vívmányaink megőrzésében, szabadságunk és függetlenségünk megvédésében nyújtott. Övezze örök hála és dicsőség az ellenforradalmi bandák elleni harcokban életüket és vérüket áldozó szovjet hősöket.

Az Önök népeinek hősies helytállása, politikai és gazdasági támogatása találkozott ezekben a sorsdöntő napokban népünk legjobbjainak akaratával és lehetővé tette, hogy a magyar országgyűlés ezekben a napokban szocialista országépítő munkánk kérdéseiről tanácskozzék. Egész dolgozó népünk örömmel üdvözli és teljes erejével támogatja a Szovjetunió kormányának új kezdeményezését, amely a világ békéjének biztosítására, a leszerelésre, az atom- és hidrogénfegyver betiltására, a különböző társadalmi rendszerek békés egymás mellett élésére irányul.

Szilárdan hisszük, hogy a szocialista tábor országaival egységben folytatott harcunk elnyeri a világ valamennyi jóakaratú népének elismerését és támogatását. Eltökélt szándékunk, hogy hűek maradunk a proletár nemzetköziség magasztos eszméjéhez, fokozottan mélyítjük népeink testvéri barátságát, erősítjük a szocialista országok egységét és hazánkban is diadalra visszük a szocializmus ügyét. Ebben a szellemben kívánunk Önöknek, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának sikerekben gazdag munkát.

Népszabadság, 1957. május 10.,
valamint Pravda, 1957. május 10.

67.

Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának távirata az MNK Országgyűléséhez, melyben megköszöni az Országgyűlés baráti üdvözletét

1957. május 10.

Drága elvtársak és barátaink! A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Legfelsőbb Tanácsa szívből jövő köszönetét fejezi ki a Magyar Népköztársaság országgyűlésének baráti üdvözletéért. A Legfelsőbb Tanács küldöttei forró baráti üdvözletüket küldik önöknek, országgyűlési képviselő elvtársak, s az önök személyén keresztül az egész magyar népnek.

A Magyar Népköztársaság országgyűlésének ülésszaka felelősségteljes időben ült össze, amikor a magyar nép — miután meghiúsította a nemzetközi és belső reakciónak a földesúri, kapitalista rendszer visszaállítására irányuló törekvéseit — mind szorosabban tömörül a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány és a Magyar Szocialista Munkáspárt köré és egész erejét latba veti az ország népgazdaságának helyreállításáért, további szocialista építéséért.

Baráti üdvözletünket küldjük a Magyar Szocialista Munkáspártnak és a Magyar Népköztársaság kormányának. A szovjet emberek mindig testvéri szeretettel kísérték figyelemmel a tehetséges, szabadságszerető magyar nép életét, harcát, és most teljes szívből örülnek sikereinek. A magyar nép győzelme a hazája szabadságáért és függetlenségéért vívott harcában, és eredményei a szocialista rendszer megerősítésében, jelentősen hozzájárulnak a világ békéjének és biztonságának megszilárdításához.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelsőbb Tanácsának szilárd meggyőződése, hogy a magyar nép a reakció táborának minden mesterkedése ellenére, szoros egységben együttműködve a szocialista tábor népeivel, rövid időn belül új, hatalmas sikereket fog elérni hazája gazdasági és kulturális fejlesztésében, a nép jólétének emelésében. Mi tudjuk, hogy hatalmas feladatok állnak önök előtt, a nép képviselői előtt, akik a dolgozók mélységes bizalmát élvezik. Hisszük, hogy méltó módon betöltik megtisztelő küldetésüket.

Drága Elvtársak! Sok sikert kívánunk nemes munkájukhoz!

MNK Országgyűlés it., Országgyűlési Napló
1744. old., 1957. év májusi ülés,
valamint Izvesztija, 1957. május 11.

68.

Sajtótájékoztató az MSZT* tevékenységéről

1957. május 16.°

Az októberi ellenforradalom fő csapásainak egyike a magyar—szovjet barátság ellen, s annak ápolójára: a Magyar—Szovjet Társaságra irányult. Ideiglenesen ugyan sikerült az MSZT-szervezeteket megszüntetni, de hogy a legegyszerűbb emberek tömege mindvégig tántoríthatatlanul állt a magyar—szovjet barátság ügye mellett, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a levéltömeg, amely naponta az ország legkülönbözőbb részeiről érkezik a Kultúrkapcsolatok Intézetében székelő MSZT országos vezetőségéhez. Arról szólnak a levelek, hogy országszerte újra megalakulnak az MSZT szervezetei. A fővárosban és Szombathelyen például az ellenforradalmárok elleni harcban részt vett szovjet katonákkal való baráti találkozókat tartottak a minap, Szolnokon a magyar—szovjet kereskedelmi kapcsolatokról nagy érdeklődést kiváltó előadást rendeztek.

Az újjáalakuló MSZT szervezetek szép és változatos tervei pedig minden bizonnyal még több emberben mélyítik el a magyar—szovjet barátság eszméjét: a fővárosban nemsokára megnyílik a Gorkij-fasorban a Szovjet Kultúra Háza, amelyben otthonra talál az MSZT tizenegy régebbi tudományos és művészeti szakköre, s feleleventik a régebben rendszeres találkozásokat a hazánkba érkező szovjet szakemberekkel, művészekkel. A megalakítandó filmklubban nemcsak új, hanem régebbi szovjet filmeket, sőt némafilmeket is bemutatnak. Ezenkívül irodalmi és zenei estek, kiállítások rendezésével is igyekeznek minél több érdeklődőt megismertetni a legkiválóbb szovjet művészeti alkotásokkal. A Szovjet Kultúra Házának gazdag könyvtárában otthonra találnak a szovjet tudomány és művészet iránt érdeklődők. Itt szeretnék elsősorban tömöríteni a Szovjetunióban tanult volt ösztöndíjas diákokat is.

Vidéken és üzemekben az MSZT-t társadalmi szervezetté kívánják tenni, függetlenített funkcionáriusok helyett társadalmi munkások tevékenykednek majd az MSZT szervezetekben. Nem rendszeresítenek tagsági könyvet, hiszen a múltban sem csak az MSZT-tagkönyvvel rendelkezők voltak a magyar—szovjet barátság hívei.

* 1957. június 15-én ült össze az MSZT újjáalakult elnöksége, amely úgy döntött, hogy a jövőben a Társaság nem zárt szervezeti keretekben, hanem tömegmozgalomként tevékenykedik, az egyéni tagságot kollektív tagság váltja fel. A Társaság nevét Magyar—Szovjet Baráti Társaság névre változtatta.

1973. január 1-én az MSZBT 868 tagcsoporttal rendelkezett — gyárak, üzemek, termelőszövetkezetek, intézmények, intézetek és városok — közöttük a Lenin nevét viselő Leninváros is.

Az MSZT, rendezvényein és társadalmi tevékenységén keresztül akar minden emberrel kapcsolatot teremteni. Vidéken külön helyisége sem lesz az MSZT szervezeteinek: a kultúrotthonokban működnek, mert a kultúrotthonok rendezvényei bőséges alkalmat teremtenek működésükhöz.

A Magyar—Szovjet Társaságot feladatainak megoldásában hathatósan fogja segíteni az MSZT, a Kultúrkapcsolatok Intézete és az Országos Béketanács nemsokára megjelenő képes hetilapja is.

Az MSZT két hét múlva összeülő országos vezetősége kiegészíti majd az eddigi terveket, s megszabja a további feladatokat.

Népszabadság, 1957. május 16.

69.
Egyezmény az MNK Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok jogi helyzetéről*

1957. május 27.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya,

attól az elhatározástól vezettetve, hogy minden erejüket latbavetik Európa és az egész világ békéjének és biztonságának megvédése és megszilárdítása érdekében,

tekintettel arra, hogy a jelenlegi nemzetközi helyzetben — amikor fenáll az agresszív Északatlanti Szövetség, folyamatban van Nyugat-Németország újrafelfegyverzése, ahol mind tevékenyebbekké válnak a revansra vágyó erők s az Amerikai Egyesült Államok és az Északatlanti Szövetség más tagállamai nagylétszámú csapatokat és katonai támaszpontokat tartanak fenn a szocialista államok közelében — a szocialista államok biztonságát veszély fenyegeti,

figyelembe véve, hogy ilyen körülmények között a szovjet csapatoknak a Magyar Népköztársaság területén való ideiglenes tartózkodása az esetleges agresszió elleni közös védekezés biztosítására célszerű és megfelel a nemzetközi egyezményeknek, valamint

rendezni óhajtván a szovjet csapatoknak a Magyar Népköztársaság területén való ideiglenes tartózkodásával kapcsolatos kérdéseket,

* Az MNK és az SZSZKSZ kormánya 1958. április 24-én egyezményt kötött a szovjet csapatoknak az MNK területén való ideiglenes tartózkodásával kapcsolatos ügyekben kölcsönösen megújítandó jogsegélyről.

a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya 1957. március 28-i Nyilatkozatának megfelelően elhatározták, hogy a jelen Egyezményt megkötik és ebből a célból meghatalmazottaikként kijelölték:

(— a továbbiakban a meghatalmazottak nevei következnek —)

akik kellő alakban és teljesen rendben talált meghatalmazásaik kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A szovjet csapatok ideiglenes tartózkodása a Magyar Népköztársaság területén semmiképpen sem érinti a magyar állam szuverénitását; a szovjet csapatok nem avatkoznak be a Magyar Népköztársaság belügyeibe.

2. cikk

1. A Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok létszámát és azok állomáshelyeit a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya külön egyezmények alapján határozza meg.

2. A szovjet csapatoknak a Magyar Népköztársaság területén állomáshelyeiken kívül történő csapatmozdulataihoz minden esetben a Magyar Népköztársaság Kormányának, vagy a Kormány által meghatalmazott magyar hatóságoknak beleegyezése szükséges.

3. A szovjet csapatok a Magyar Népköztársaság területén az állomáshelyeiken kívüli gyakorlataikat vagy az arra meghatalmazott magyar hatóságokkal egyeztetett tervek szerint, vagy a Magyar Népköztársaság Kormánya, illetve az általa meghatalmazott magyar hatóságok esetenként adott engedélye alapján végzik.

3. cikk

A Magyar Népköztársaság területén tartózkodó szovjet csapatok, az állományukba tartozó személyek, valamint ezek családtagjai, kötelesek tiszteletben tartani és megtartani a magyar jogszabályok rendelkezéseit.

4. cikk

1. A Magyar Népköztársaság területén tartózkodó szovjet csapatok katonái a számukra előírt egyenruhát és a szovjet hadseregben rendszeresített fegyverzetet viselik.

2. A szovjet katonai alakulatok gépjárműveit jól látható rendszám-

táblával kell ellátni, amelyet a szovjet csapatok parancsnoksága határoz meg és amelynek mintáját az illetékes magyar szervekkel közli.

3. Az illetékes magyar szervek az illetékes szovjet hatóságok által a Magyar Népköztársaság területén tartózkodó szovjet csapatok kötelékébe tartozó személyek részére kiadott gépjárművezetői jogosítványokat vizsga letétele és illeték fizetése nélkül érvényesnek ismerik el.

5. cikk

A szovjet csapatoknak a Magyar Népköztársaság területén való tartózkodásával kapcsolatos joghatósági kérdések tekintetében az alábbi szabályok az irányadók:

1. A szovjet csapatok állományába tartozó személyek, vagy azok családtagjai által a Magyar Népköztársaság területén elkövetett bűntettekre és szabálysértésekre — általános szabályként — a magyar jogszabályok alkalmazandók, ilyen ügyekben a magyar bíróságok, a magyar ügyészség, valamint a bűntettek és szabálysértések üldözésére illetékes más magyar szervek járnak el.

A szovjet katonai személyek által elkövetett bűntettek tekintetében a nyomozást a magyar katonai ügyészség végzi és ezeket az ügyeket a magyar katonai bíróság tárgyalja.

2. A jelen cikk első pontjában foglaltak nem alkalmazhatók:

a) abban az esetben, ha a szovjet csapatok állományába tartozó személyek, vagy azok családtagjai kizárólag a Szovjetunió ellen, vagy a szovjet csapatok állományába tartozó személyek, illetve azok családtagjai ellen követnek el bűntettet vagy szabálysértést;

b) abban az esetben, ha a szovjet csapatok állományába tartozó személyek szolgálati kötelességük teljesítése közben követnek el bűntettet vagy szabálysértést.

Az *a)* és *b)* alatt meghatározott ügyekben a szovjet jogszabályok alkalmazandók, ilyen ügyekben a szovjet bíróságok, a szovjet ügyészség, valamint a bűntettek és szabálysértések üldözésére illetékes más szovjet szervek járnak el.

3. Az illetékes magyar és szovjet szervek a jelen cikkben megjelölt egyes ügyekben kölcsönösen kérhetik egymástól a joghatóság átruházását; az ilyen kérelmeket jóindulatúan fogják elbírálni.

6. cikk

A Magyar Népköztársaság területén tartózkodó szovjet csapatok, vagy azok állományába tartozó személyek elleni bűntettek esetében az elkövetőket a Magyar Népköztársaság bíróságai előtt ugyanúgy kell felelősségre vonni, mint a magyar néphadsereg alakulatai, illetve a magyar néphadsereg tagjai elleni bűntettek elkövetőit.

7. cikk

1. Az illetékes magyar és szovjet szervek a jelen Egyezmény 5. és 6. cikkében megjelölt bűntettek és szabálysértések üldözése terén mindennemű kölcsönös segítséget megadnak egymásnak — ideértve a jogsegélyt is.

2. A jelen cikk 1. pontjában említett segítségnyújtás elveit és rendjét, valamint a szovjet csapatoknak a Magyar Népköztársaság területén való tartózkodásával kapcsolatban felmerülő polgári jogi ügyek terén nyújtandó jogsegélyt a Szerződő Felek külön Egyezményben szabályozzák.

8. cikk

A szovjet csapatok állományába tartozó azt a személyt, aki a magyar jogrendet megsérti, az illetékes magyar szervek kívánságára a szovjet szervek a Magyar Népköztársaság területéről visszahívják.

9. cikk

1. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya megtéríti a Magyar Népköztársaság Kormányának azokat az anyagi károkat, amelyeket a szovjet katonai egységek vagy azok állományába tartozó egyes személyek cselekménye vagy mulasztása a magyar államnak okoz, valamint azokat a károkat, amelyeket a szovjet katonai egységek, vagy azok állományába tartozó személyek szolgálati kötelességük teljesítése közben magyar szerveknek és állampolgároknak vagy a Magyar Népköztársaság területén tartózkodó idegen állampolgároknak okoznak. A kártérítés mértékét mindkét esetben a bejelentett igények alapján a jelen Egyezmény 17. cikke értelmében létrehozott Vegyesbizottság a magyar jogszabályok rendelkezéseinek figyelembevételével határozza meg.

A szovjet katonai egységek kötelezettségeivel kapcsolatban esetleg felmerülő vitás kérdéseket ugyancsak a Vegyesbizottság vizsgálja meg a fenti alapelveknek megfelelően.

2. A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya ugyancsak megtéríti a Magyar Népköztársaság Kormányának azokat a károkat, amelyeket a szovjet csapatok állományába tartozó személyek szolgálati kötelezettségük teljesítésén kívül cselekményük vagy mulasztásuk által a magyar szerveknek és állampolgároknak, vagy a Magyar Népköztársaság területén tartózkodó idegen állampolgároknak okoznak, valamint a szovjet csapatok állományába tartozó személyek

családtagjainak cselekményeiből vagy mulasztásából eredő károkat éspedig mindkét esetben olyan mértékben, ahogy azt az illetékes magyar bíróság a kárt okozó személy ellen támasztott igény alapján hozott határozatában megszabja.

10. cikk

1. A Magyar Népköztársaság Kormánya megtéríti a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormányának azokat a károkat, amelyeket magyar állami szervek cselekményükkel, vagy mulasztásukkal a Magyar Népköztársaság területén tartózkodó szovjet katonai egységek vagyonában, vagy az állományukhoz tartozó személyeknek okoznak. A kártérítés mértékét a bejelentett igények alapján a jelen Egyezmény 17. cikke alapján létrehozott Vegyesbizottság a magyar jogszabályok rendelkezéseinek figyelembevételével határozza meg.

A magyar állami szerveknek a szovjet egységekkel szemben fennálló kötelezettségeiből felmerülő esetleges vitás kérdéseket ugyancsak a Vegyesbizottság vizsgálja meg a fenti alapelveknek megfelelően.

2. A Magyar Népköztársaság Kormánya megtéríti a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormányának azokat a károkat is, amelyeket a magyar állampolgárok cselekményükkel vagy mulasztásukkal a Magyar Népköztársaság területén állomásozó szovjet katonai egységeknek, azok állományába tartozó személyeknek és családtagjaiknak okoznak éspedig olyan mértékben, ahogy azt az illetékes magyar bíróság a kárt okozó személy ellen támasztott igény alapján hozott határozatában megszabja.

11. cikk

1. A 9. és 10. cikkben említett károkat a Szovjet, illetve a Magyar Fél a Vegyesbizottság határozathozatalának napjától, illetve a bíróság határozata jogerőre emelkedésének napjától számított három hónapon belül téríti meg. A károsultaknak járó kárösszegeket a jelen Egyezmény 9. cikkében tárgyalt esetekben az illetékes magyar szervek, a 10. cikkben megjelölt esetekben pedig az illetékes szovjet szervek fizetik ki.

2. A 9. és 10. cikkben említett olyan kártérítési igényeket, amelyek a Magyarországgal kötött békeszerződés hatálybalépése óta keletkeztek, de a jelen Egyezmény hatálybalépése előtt kielégítésre nem kerültek, a Vegyesbizottság tárgyalja meg.

12. cikk

A szovjet csapatok állomáshelyén épületek, repülőterek, utak, hidak, állandó rádióösszeköttetési felszerelések építéséhez, valamint az utóbbiak hullámhosszának és teljesítményének meghatározásához az illetékes magyar szervek engedélye szükséges. Ugyanilyen engedély szükséges a szovjet csapatok állomáshelyén kívül, a szovjet csapatok állományába tartozó személyek személyes szükségletére szolgáló állandó jellegű építmények létesítéséhez is.

13. cikk

A Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok által használt laktanyák és szolgálati helyiségek, raktárak, repülőterek, gyakorlóterek, szállítási és hírközlési eszközök, elektromos energia, közüzemi és kereskedelmi szolgáltatások igénybevételének rendjét és feltételeit a Szerződő Felek illetékes szervei által kötött külön egyezmények szabályozzák; az e kérdésekben jelenleg hatályban levő egyezményeket a Felek szükség esetén felülvizsgálják és helyesbítik.

14. cikk

A szovjet csapatok a 13. cikkben említett objektumokat és eszközöket, amennyiben igénybevételükre szükség nincs, a magyar szerveknek juttatják vissza.

A Magyar Népköztársaság területén tartózkodó szovjet csapatok által a magyar hatóságoknak átadandó objektumokkal kapcsolatos kérdéseket, ideértve azokat is, amelyek a szovjet csapatok által épített objektumokkal függenek össze, külön egyezmények fogják szabályozni.

15. cikk

A szovjet csapatok magyarországi tartózkodásával kapcsolatban folyamatosan felmerülő kérdések megfelelő rendezése céljából a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a szovjet csapatok magyarországi tartózkodásával foglalkozó Meghatalmazottakat nevez ki.

16. cikk

A jelen Egyezmény alkalmazása szempontjából
„a szovjet csapatok állományába tartozó személy" megjelölésen
a) a szovjet hadsereg katonáját,

b) a Magyar Népköztársaság területén tartózkodó szovjet csapatoknál alkalmazott szovjet állampolgárságú polgári személyt,

„állomáshely" megjelölésen a szovjet csapatok rendelkezésére bocsátott azt a területet kell érteni, amely magában foglalja a csapatok elhelyezési körletét, a csapatok által használt gyakorlótereket, lőtereket és más objektumokat.

17. cikk

A jelen Egyezmény értelmezésével és alkalmazásával, valamint az abban tervbevett kiegészítő egyezményekkel kapcsolatos kérdések megoldására Magyar—Szovjet Vegyesbizottság alakul, amelybe mindkét Szerződő Fél három-három képviselőt jelöl ki.

A Vegyesbizottság az általa elfogadott szabályzat alapján működik.

A Vegyesbizottság székhelye: Budapest.

Ha a Vegyesbizottság valamely kérdésben nem tudna dönteni, a vitát diplomáciai úton kell a lehető legrövidebb időn belül megoldani.

18. cikk

A jelen Egyezményt meg kell erősíteni. Az Egyezmény a megerősítő okmányok kicserélésének napján lép hatályba; az okmányok kicserélése Moszkvában történik.*

19. cikk

A jelen Egyezmény mindaddig hatályban marad, amíg a Magyar Népköztársaság területén szovjet csapatok tartózkodnak. Az Egyezmény a Szerződő Felek közös egyetértésével módosítható.

A jelen Egyezmény Budapesten, 1957. május 27-én készült két példányban, magyar és orosz nyelven. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles.

Fentiek hiteléül fent nevezett Meghatalmazottak a jelen Egyezményt aláírták és pecsétjükkel ellátták.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 118—120. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v „Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR. sz. inosztrannümi goszudarsztvami", vüp. XIX, M., 1960. sztr. 79—86.

* A megerősítő okmányok cseréje 1957. augusztus 16-án volt Moszkvában. Az egyezményt Magyarországon 1957. szeptember 15-én az 1957. évi 54. sz. tvr-rel hirdették ki.

70.

A Somogy megyei Tanács VB levele az MNK területén ideiglenesen tartózkodó Szovjet Hadsereg Parancsnokságához

1957. május 31.

Somogy megye Végrehajtó Bizottsága mély háláját fejezi ki a Szovjet Parancsnokságnak azért a munkáért és segítségért, amelyekkel a megye és a város területén elősegítette a kulturális és elvtársi kapcsolataink elmélyítését a Szovjet Katonai Parancsnokság és a helyi szervezetek között.

Felejthetetlen maradt a megye dolgozói számára az Alexandrov Együttes. A Szovjet Hadsereg Napján felemelkedett volt az emberek hangulata, el voltak ragadtatva a Szovjet Hadsereg mesteri mutatványaitól. A közös ügy számára a legtöbbet adta az, amikor a megye és a város kommunista ifjúsági szervezetei találkoztak a katonákkal.

Kérjük, hogy ezen a vonalon a továbbiakban is tegyék lehetővé, hogy a kapcsolatok még jobban kiszélesedjenek és elmélyüljenek és hogy a mi ifjúságunk ily módon gyakrabban találkozhasson.

AMO SZSZSZR., — oroszból fordítva.

71.

A Csepel Vasmű pártkonferenciájának levele az SZKP Központi Bizottságához

1957. június 12.

Kedves Elvtársak!

Mi, a Csepeli nehézipari kombinát kommunistái, május 30-án pártkonferenciát tartottunk, amelyen megvitattuk az elmúlt félévi munkánkat. Értékeltük az elért eredményeket és ezzel egyidőben bátran feltártuk munkánk hiányosságait.

Az elmúlt félév számunkra nehéz és tövises út volt. Gazdag tapasztalatot szereztünk és sok tanulságot vontunk le. A nemzetközi reakciónak és belső követőinek célja az volt, hogy elszakítsanak bennünket a Szovjetunió vezette szocialista tábortól, hogy visszaállítsák országunkban a kizsákmányoló rendszert és hazánkat ezzel háborús tűzfészekké változtassák. Az ellenforradalom szétzúzásában és megsemmisítésében saját erőink gyengén működtek közre, részben a korábbi vezetés hibái, részben Nagy Imre és áruló csoportja aljas tevékenysége miatt.

Kiindulva a nemzetközi proletár-szolidaritás elveiből, melyekhez a szovjet nép a hűségét már annyiszor demonstrálta, Önökhöz, igaz és hű barátainkhoz azzal a kéréssel fordultunk, hogy nyújtsanak segítséget a munkáshatalom védelméhez.

Ezt a segítséget Önök készséggel megadták nekünk az ellenforradalom elleni közvetlen fegyveres harccal, szovjet emberek vére árán, később pedig felbecsülhetetlen politikai és gazdasági támogatással.

Ez a segítség, nekünk, csepeli kommunistáknak, nagy erőt adott soraink összekovácsolásához, a párt újjáteremtéséhez és egységének megszilárdításához.

Ezért a baráti segítségért mélységes hála érzése tölt el bennünket az egész szovjet nép iránt, akinek köszönetünket küldjük.

Kifejezve hálánkat Önöknek, ígérjük, a jövőben úgy építjük a szocializmust, hogy soha többé országunkban ne ismétlődhessék meg az ellenforradalom és Vörös Csepel méltó maradhasson dicsőséges, hagyományos nevéhez.

Éljen a Szovjetunió Kommunista Pártja, amely a nemzetközi proletár szolidaritás elveit hűen valósítja meg!

Éljen a megbonthatatlan magyar—szovjet barátság!

Forró elvtársi üdvözlettel:

Vörös Csepel kommunistáinak pártkonferenciája

[1]AVP SZSZSZR., — oroszból fordítva.

72.

Az MSZSZOSZ Elnökségének levele az SZSZKT Elnökségéhez a magyar gyermekek szovjetunióbeli üdültetése tárgyában

1957. augusztus 5.

Kedves Grisin Elvtárs!

Engedje meg, hogy a Magyar Szakszervezetek Országos Tanácsának Elnöksége, a szervezett dolgozók nevében szívből jövő köszönetemet fejezzem ki a V. C. Sz. P. Sz. Elnökségének, a Szovjetunió szakszervezeteinek, a szervezett munkásoknak és személyesen Önnek azért, hogy lehetővé tették 515 magyar gyermek egyhónapos üdülését a Szovjetunióban.

Felejthetetlen élményt jelentett gyermekeink számára a szocializmus országában eltöltött négy hét. Büszkén mesélik hozzátartozóiknak és is-

merőseinek azokat az élményeket, melyeket a Kremlben, a Mauzóleumban, a metrón, a mezőgazdasági kiállításon stb. szereztek. Nem győzik hangoztatni azt, hogy a pionír táborok szovjet vezetői és összes alkalmazottai mily nagy körültekintéssel és odaadással foglalkoztak velük és törekedtek arra, hogy mennél jobban érezzék magukat a táborokban.

Meg vagyok győződve arról, hogy a szovjet és magyar gyerekek között kialakult igaz barátság is részévé válik annak a széttéphetetlen kapocsnak, mely a szovjet és magyar népet összefűzi. Kérem, fogadják még egyszer hálás köszönetünket gyermekeink baráti fogadtatásáért és velük szemben tanúsított gondoskodásukért.

Elvtársi üdvözlettel:

Magyar Szabad Szakszervezetek Országos
Szövetségének Elnöksége
Gáspár Sándor

SZOT L.

73.
Az MSZOSZ Elnökségének távirata
a Szovjetunió Szakszervezeti Központi Tanácsához
a szovjet szakszervezetek megalakulásának 50. évfordulója alkalmából

1957. augusztus 15.

Drága Elvtársak!

A Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének Elnöksége úgy saját, mint 2 milliós tagsága nevében forró testvéri szeretettel köszönti a Szovjetunió szervezett munkásainak hatalmas táborát, a szovjet szakszervezeteket, megalakulásuknak 50. évfordulóján.

A magyar dolgozók ismerik és nagyra értékelik a szovjet szakszervezetek szerepét az 1905—1907-es forradalomtól mind a mai napig, amikor valóban a kommunizmus iskoláinak szerepét töltik be.

Ismerjük és igen nagyra értékeljük azt a szívós munkát, melyet a szovjet szakszervezetek végeztek és végeznek a nemzetközi munkásosztály egységének megteremtése, a proletárinternacionalizmus eszméjének ápolása, a világbéke megvédése érdekében.

A Szovjetunió szakszervezeteinek eredményei mutatják nekünk, hogy a proletárdiktatúra szakszervezetei csak akkor tölthetik be hivatásukat, ha szoros és széttéphetetlen a kapcsolatuk a tömegekkel, ha a tömegeket

nemcsak nevelik és tanítják, de tanulnak is tőlük, ha minden tettükkel a dolgozók jólétét, kulturális színvonaluk emelését tartják szem előtt, ha a Kommunista Párt legfőbb segítőivé válnak, elsősorban a termelés vonalán.

A magyar dolgozók soha nem felejtik el, hogy a szovjet szakszervezetek a legnehezebb időkben egységesen melléjük álltak — az 1956-os véres októberi-novemberi napokban —, akkor, amikor a munkások hatalmára támadt az ellenforradalom. Emlékezünk mindig arra az önzetlen és testvéri támogatásra, amelyet a szovjet nép, a szovjet szakszervezetek nyújtottak nekünk. S hálásan gondolunk arra az elvi támogatásra, amelyet nekünk nyújtottak az eszmei zűrzavar heteiben és hónapjaiban és amelynek építő hatását még ma is érezzük.

A magyar szervezett dolgozók, a magyar szakszervezetek eltökélt szándéka, hogy még szorosabbra fűzik kapcsolataikat a szovjet szakszervezetekkel, lelepleznek és szétzúznak minden olyan törekvést, amely éket próbál verni a két nép barátsága közé és maguk is teljes erejükből részt vesznek abban a harcban, mely a világ népeinek összefogásáért, a nemzetközi munkásmozgalom egységének megteremtéséért folyik.

Szakszervezeteink mindinkább élvezik a tömegek bizalmát, munkájuk minden területén érzik pártunk segítségét és így minden remény megvan arra, hogy betölthetik hivatásukat.

Az 50 éves szovjet szakszervezeteknek tiszta szívből kívánjuk, hogy további sikereket érjenek el a dolgozók nevelésében, életszínvonaluk emelésében a kommunizmus felépítéséért folytatott harcban.

Somogyi Miklós
a Magyar Szabad Szakszervezetek
Országos Szövetsége Elnökségének
elnöke

SZOT L.

74.

Konzuli Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között*

1957. augusztus 24.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelső Tanácsának Elnöksége

attól az óhajtól áthatva, hogy szabályozzák a két állam között fennálló konzuli kapcsolatokat,

elhatározták, hogy Konzuli Egyezményt kötnek és ebből a célból Meghatalmazottaikká kinevezték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

Konzulátusok létesítése, konzulok kinevezése és befogadása, a konzulátusok személyzete

1. cikk

(1) Mindkét Szerződő Félnek jogában áll a jelen Egyezménynek megfelelően a másik Szerződő Fél területén konzulátusokat létesíteni.

(2) A konzulok székhelyét és konzuli kerületét a Felek esetenként közösen állapítják meg.

2. cikk

(1) A konzult küldő állam diplomáciai képviselete a fogadó állam külügyminisztériumának bemutatja a konzul kinevezési okmányát, amelyben fel kell tüntetni a konzul személyi adatait, a konzuli kerületet és a konzul székhelyét.

(2) A konzul akkor kezdheti meg működését, amikor a fogadó állam kormánya őt ebben a minőségében elismerte. Ezt az elismerést a kinevezési okmány bemutatása után adott működési engedély (exequatur) tartalmazza.

(3) A konzul elismerése után a fogadó állam hatóságai minden szükséges intézkedést megtesznek avégből, hogy a konzul hivatali tevékenységét folytathassa és mindazokat a mentességeket és előjogokat élvezhesse, amelyeket a jelen Egyezmény és a fogadó állam jogszabályai a számára biztosítanak.

* 1971. március 19-én új konzuli egyezményt írtak alá.

3. cikk

(1) A konzul működése visszahívás, a működési engedély megvonása és a konzul halála következtében ér véget.

(2) A konzul visszahívása a működési engedély megvonása, a konzul halála és távolléte, valamint betegsége esetén a küldő állam a konzulátus ideiglenes vezetésével megbízhatja saját diplomáciai képviseletének valamelyik tagját vagy a kérdéses konzulátuson vagy más konzulátuson működő valamely személyt, akinek nevét a fogadó állam külügyminisztériumával előzetesen közölni kell.

(3) A konzulátus ideiglenes vezetésével megbízott személyt megilletik a jelen Egyezményben a konzul számára biztosított előjogok és mentességek.

4. cikk

(1) A jelen Egyezményben a „konzulátus" megjelölésen főkonzulátus, konzulátus, alkonzulátus és konzuli ügynökség, a „konzul" megjelölésen pedig főkonzul, konzul, alkonzul és konzuli ügynök értendő.

(2) A „konzulátus személyzete" megjelölésen a konzul, a konzuli tisztviselők és a konzulátus munkatársai értendők.

(3) A „konzuli tisztviselők" megjelölésen a konzulátus titkárai, előadói és gyakornokai értendők.

(4) A „konzulátus munkatársai" megjelölésen az irodavezetők, fordítók, gyors- és gépírónők, könyvelők, gondnokok, gépkocsivezetők stb. értendők.

A konzulok, konzuli tisztviselők
és a konzulátusok munkatársai előjogai és mentességei

5. cikk

A Szerződő Felek konzuljai, konzuli tisztviselői és a konzulátusok munkatársai, amennyiben a küldő állam polgárai, hivatali működésük tekintetében nincsenek a fogadó állam joghatóságának alávetve.

6. cikk

A konzul a konzulátus épületén elhelyezheti a küldő állam címerét és a konzuli hivatalt megjelölő feliratot; a konzul a küldő állam lobogóját kitűzheti az említett épületre és az általa használt járműveken is elhelyezheti.

7. cikk

A konzul, a konzuli tisztviselők és a konzulátusok munkatársai, ezek házastársai és kiskorú gyermekei, amennyiben a küldő állam polgárai, mentesek a fogadó állam polgárait terhelő egyenes adók és személyes szolgálat alól.

8. cikk

A küldő állam tulajdonában álló azok az ingatlanok, amelyek a konzulátus elhelyezésére, illetőleg a konzulátus személyzetének lakásául szolgálnak, mentesek minden egyenes adó alól.

9. cikk

A konzult, a konzuli tisztviselőket és a konzulátusok munkatársait, amennyiben a küldő állam polgárai — viszonosság alapján — ugyanaz a vámmentesség illeti meg, mint amelyet a diplomáciai képviseletek munkatársai élveznek.

10. cikk

A 9. cikk rendelkezéseit a konzullal együttélő házastársra és kiskorú gyermekeire is alkalmazni kell.

11. cikk

(1) A konzulnak, a konzuli tisztviselőknek és a konzulátusok munkatársainak idézésre a fogadó állam bíróságai előtt tanúként meg kell jelenniök.

(2) Abban az esetben, ha a konzul, a konzuli tisztviselők vagy a konzulátusok munkatársai — amennyiben a küldő állam polgárai — a bíróság előtti megjelenésben szolgálati körülmények miatt vagy egyéb okból akadályozva vannak, a lakásukon vagy hivatalos helyiségükben kötelesek tanúvallomást tenni vagy írásban nyilatkozni, ha ez a fogadó állam jogszabályainak megfelel.

(3) A konzul, a konzuli tisztviselők és a konzulátusok munkatársai a hivatali működésüket érintő körülményekre nézve megtagadhatják a tanúvallomást.

12. cikk

(1) A konzul hivatalos levelezése sérthetetlen és nem ellenőrizhető. Ugyanez vonatkozik a távközlési úton továbbított közleményekre is.

(2) A konzulátusok hivatalos helyiségei sérthetetlenek. Ezekben a helyiségekben és a konzul lakásán a fogadó állam hatóságai semmiféle kényszerintézkedést nem foganatosíthatnak.

(3) A konzuli irattár sérthetetlen. A konzuli irattárban magánjellegű iratok nem tarthatók.

(4) A konzulnak a küldő állam hatóságaival való érintkezése során joga van rejtjel használatára és igénybe veheti a diplomáciai futárszolgálatot. Az általános távközlési eszközök igénybevételénél a konzulra ugyanaz a díjszabás irányadó, mint a diplomáciai képviselőre.

A konzuli hivatalok jogköre

13. cikk

(1) A konzul védelemben részesíti a küldő államnak, valamint a küldő állam polgárainak (természetes és jogi személyek) jogait és érdekeit.

(2) A konzul hivatali jogköre gyakorlása során a konzuli kerületben levő helyi hatóságokhoz fordulhat, ezeknél a küldő állam és polgárai jogainak és érdekeinek megsértése miatt felszólalhat.

14. cikk

A konzulnak jogában áll a fogadó állam bíróságai és más hatóságai előtt a múlhatatlanul szükséges intézkedések megtétele végett a küldő állam polgárainak képviseletében eljárni, amennyiben a kérdéses személy távollét következtében, vagy más okból nincs abban a helyzetben, hogy kellő időben megvédje jogait és érdekeit; ez a képviselet mindaddig fennáll, amíg a képviselt meghatalmazottat nem nevez ki, illetve önmaga át nem veszi jogai és érdekei védelmét.

15. cikk

(1) A konzul jogosult a küldő állam polgárait nyilvántartásba venni, részükre útlevelet vagy más személyi igazolványt kiállítani vagy meghosszabbítani, valamint a küldő állam polgárainak nyilvántartásával és személyi okmányaik kiállításával kapcsolatos egyéb teendőket ellátni.

(2) A küldő államba való be- és kiutazáshoz szükséges engedélyt (vízumot) a küldő állam polgárai, valamint a külföldi állampolgárok és hontalan személyek részére a konzul adja meg.

(3) A konzul — amennyiben erre a küldő állam joga felhatalmazza — jogosult a küldő állam polgárainak születését és halálát anyakönyvezni. A születésekre és elhalálozásokra vonatkozóan bejegyzett adatokat a fogadó állam illetékes hatóságaival közölni kell.

16. cikk

(1) A konzulnak joga van a küldő állam jogának megfelelően közreműködni a házasság megkötésénél, illetve a házasságkötést az anyakönyvbe bejegyezni, ha mindkét házasuló a küldő állam polgára.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései vonatkoznak a házasság felbontásának anyakönyvi bejegyzésére is.

(3) A házasságkötésről és a konzul előtt kötött házasság felbontásának bejegyzéséről a fogadó állam illetékes hatóságát értesíteni kell.

17. cikk

A konzul jogosult a konzulátuson, lakásán vagy a küldő állam polgárainak lakásán, valamint ennek az államnak lobogóját vagy felségjelvényét viselő hajón vagy repülőgépen az alábbi cselekmények végzésére:

1. átveszi, irásba foglalja vagy hitelesíti a küldő állam polgárainak kérelmeit;

2. írásba foglalja, hitelesíti és megőrzi a küldő állam polgárainak végrendeleteit;

3. írásba foglalja vagy hitelesíti a küldő állam polgárai között létrejött jogügyleteket és azok egyoldalú jogügyeleteit, amennyiben e jogügyleteket a fogadó állam jogszabályai nem tiltják. A konzul nem foglalhat írásba és nem hitelesíthet olyan jogügyletet, amely a fogadó államban fekvő ingatlanra vonatkozó dologi jogok alapítására vagy átruházására irányul;

4. írásba foglalja vagy hitelesíti a küldő állam polgárai és a fogadó állam polgárai között létrejött jogügyleteket, ha ezek kizárólag a küldő állam területén fennálló érdekekre vonatkoznak, vagy ennek az államnak a területén teljesítendők, feltéve, hogy az ilyen jogügyeletet a fogadó állam jogszabályai nem tiltják;

5. hitelesíti a küldő állam vagy a fogadó állam hatóságaitól vagy hivatalos személyeitől származó iratokat, valamint ezeknek az iratoknak másolatát, kivonatát és fordítását;

6. hitelesíti a küldő állam polgárainak aláírását bármely iraton, ha ennek tartalma nem ütközik a fogadó állam tiltó jogszabályaiba;

7. megőrzésre átvesz a küldő állam polgáraitól, vagy ezek számára vagyontárgyakat és iratokat, amennyiben ezt a fogadó állam jogszabályai nem titlják;

8. a hivatali jogkörébe tartozó egyéb olyan cselekményeket végez, amelyeket a fogadó állam jogszabályai nem tiltanak.

18. cikk

(1) Azok a 17. cikkben említett iratok, másolatok, fordítások vagy az ezekből készült kivonatok, amelyeket a konzul foglal írásba vagy hitelesít, a fogadó államban ugyanolyan jogi jelentőségűek és bizonyító erejűek, mint a fogadó állam illetékes hatóságai és hivatalos személyei által írásba foglalt, lefordított vagy hitelesített iratok, másolatok, fordítások és kivonatok.

(2) A fent említett iratokat, másolatokat, fordításokat vagy kivonatokat azonban felül kell hitelesíteni, ha ezt a fogadó állam jogszabályai megkívánják.

19. cikk

A konzuloknak a hagyatéki ügyekkel kapcsolatos teendőit a Szerződő Felek külön szerződésben szabályozzák.

20. cikk

(1) A konzul a küldő állam polgárai számára gyámot, illetve gondnokot rendelhet, amennyiben erre a küldő állam joga felhatalmazza. A konzul ilyen esetben jogosult a gyámság és a gondnokság gyakorlásának felügyeletére.

(2) Abban az esetben, ha a konzul tudomására jut, hogy a küldő állam polgárának vagyona felügyelet nélkül maradt, a konzul — amennyiben ezt a küldő állam joga megengedi — vagyonkezelőt nevezhet ki.

21. cikk

(1) A konzul személyesen vagy meghatalmazottja útján minden segítséget és támogatást megadhat a küldő állam lobogóját viselő hajóknak, ha azok a konzuli kerületben levő kikötőbe futnak be. Különösen érintkezésbe léphet a hajó legénységével és utasaival, felülvizsgálhatja a hajókmányokat, jegyzőkönyvet vehet fel a rakományról, az utazás céljáról és a különös eseményekről.

(2) Ha a fogadó állam hatóságai a küldő állam kereskedelmi hajóin valamely kényszerintézkedést szándékoznak foganatosítani, erről az il-

letékes konzult előzőleg értesíteni kell avégből, hogy a konzul ezeknél az intézkedéseknél jelen lehessen. Ez nem vonatkozik a hajó, a legénység és az utasok vám-, útlevél- és egészségügyi vizsgálatára.

22. cikk

Ha az egyik Szerződő Fél lobogóját viselő hajó hajótörést szenved, zátonyra fut vagy a Másik Szerződő Fél partjára veti ki a víz vagy más hajókár éri, az illetékes hatóságok erről haladéktalanul értesítik a konzult és egyidejűleg tájékoztatják arról, hogy az emberek, a hajó és a rakomány megmentésére milyen intézkedéseket tettek. Ezek a hatóságok a konzult a szükséges támogatásban részesítik a hajókárral kapcsolatban tett intézkedései végrehajtásánál.

23. cikk

A jelen Egyezmény 21. és 22. cikkében foglalt rendelkezések megfelelően alkalmazandók a repülőgépekre is.

Zárórendelkezések

24. cikk

A jelen Egyezménynek a konzulok jogaira és kötelességeire vonatkozó rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a diplomáciai képviseleteknek azokra a tagjaira, akik megbízást kaptak szolgálati helyükön a konzuli teendők ellátására. A konzuli teendők ellátása nem érinti e személyek diplomáciai kiváltságait és mentességét.

25. cikk

A jelen Egyezményt meg kell erősíteni. Az Egyezmény a megerősítő okiratok kicserélésétől számított harmincadik napon lép hatályba. A megerősítő okiratok kicserélése Moszkvában történik.*

* A megerősítő okmányok cseréjére 1957. december 16-án került sor Moszkvában. Az egyezményt Magyarországon 1958. január 3-án az 1958. 1. sz. tvr-rel hirdették ki.

A jelen Egyezmény öt évig marad hatályban. Ha az Egyezményt az egyik Szerződő Fél e határidő lejárta előtt hat hónappal fel nem mondja, az Egyezmény az említett felmondási határidővel mindenkor további öt-öt évig marad hatályban.

Készült Budapesten, 1957. évi augusztus hó 24. napján, két példányban, mindkét példány magyar és orosz nyelven. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 124—126. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami, vüp. XX. M. 1961. sztr. 155—162.

75.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között a kettős állampolgárságú személyek állampolgárságának rendezéséről

1957. augusztus 24.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya

tekintettel arra, hogy a Szerződő Felek területén olyan személyek is laknak, akiket mindkét Fél a saját jogszabályai alapján állampolgárainak tart,

attól az óhajtól vezetve, hogy az érdekelt személyek kettős állampolgársága — önkéntes elhatározásuk alapján — megszűnjék,

elhatározták, hogy megkötik a jelen Egyezményt és ebből a célból Meghatalmazottaikká kinevezték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A Szerződő Felek területén lakó azok a személyek, akiket mindkét Szerződő Fél állampolgárainak tekint, a jelen Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően választhatnak atekintetben, hogy melyik Szerződő Fél állampolgárságát kívánják fenntartani.

2. cikk

A jelen Egyezmény 1. cikkében meghatározott azoknak a személyeknek, akik nem annak a Szerződő Félnek az állampolgárságát választják, amelynek területén laknak, a jelen Egyezmény hatálybalépésének napjától számított egy éven belül írásbeli nyilatkozatot kell benyújtaniok a másik Szerződő Fél nagykövetségéhez.

3. cikk

A 2. cikkben említett nyilatkozat megtételére nagykorú személy jogosult. A jelen Egyezmény alkalmazása szempontjából nagykorúnak azt a személyt kell tekinteni, aki 18. életévét betöltötte, vagy aki ennek az életkornak a betöltése előtt házasságot kötött.

4. cikk

(1) A kiskorú gyermekek a szülők állampolgárságát követik, ha mindkét szülőnek a jelen Egyezmény rendelkezései következtében azonos állampolgársága lesz.

(2) Ha a jelen Egyezmény alapján az egyik szülő az egyik, a másik szülő pedig a másik Szerződő Fél állampolgára lesz, kiskorú gyermekeik állampolgársága tekintetében megegyezhetnek. A megegyezést a 2. cikk alapján benyújtott nyilatkozatba kell foglalni. Megegyezés hiányában a kiskorú gyermekek annak a Szerződő Félnek az állampolgárai maradnak, amelynek területén a szülők azon a napon laknak, amelyen a 2. cikk értelmében nyilatkozatot tevő szülő állampolgárságának fennállását megállapító határozat kelt. Különélő szülők gyermekei — megegyezés hiányában — a szülői felügyeletet gyakorló szülő állampolgárságát követik.

(3) Azok a kiskorú gyermekek, akiknek szülői nem élnek, vagy ismeretlen helyen tartózkodnak, annak a Szerződő Félnek az állampolgárai maradnak, amelynek területén a jelen Egyezmény hatálybalépésének első évfordulóján laknak.

5. cikk

(1) A jelen Egyezmény 1. cikkének hatálya alá tartozó azok a személyek, akiknek nyilatkozata alapján állampolgárságuk fennállását megállapították, kizárólag ama Szerződő Fél állampolgárainak tekintendők, amelynek állampolgárságát választották.

(2) Ha a nyilatkozat tekintetében határozó Szerződő Fél azt állapította meg, hogy a nyilatkozattevő által választott állampolgárság nem áll fenn, őt úgy kell tekinteni, mintha a nyilatkozatot nem tette volna meg; állampolgársága tekintetében a 6. cikk rendelkezése irányadó.

(3) A jelen Egyezmény hatálybalépésétől számított 18 hónapon belül a Szerződő Felek kölcsönösen tájékoztatják egymást arról, hogy a nyilatkozatok alapján kinek állapították meg az állampolgárságát.

6. cikk

Azt a személyt, aki az Egyezmény 2. cikkében meghatározott időtartam alatt nem nyújtott be nyilatkozatot, kizárólag ama Szerződő Fél állampolgárának kell tekinteni, amelynek területén lakik.

7. cikk

Az a személy, akinek állampolgársága fennállását nyilatkozata alapján megállapították, továbbra is annak a Szerződő Félnek a területén maradhat, ahol a lakóhelye van; reá nézve a külföldi állampolgárokra vonatkozó szabályok irányadók.

8. cikk

A jelen Egyezmény 2. cikkében említett írásbeli nyilatkozatok és az azokkal kapcsolatosan hozott határozatok illetékmentesek.

9. cikk

(1) A jelen Egyezményt meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat Moszkvában kell kicserélni.*

* A megerősítő okmányok cseréjére 1957. december 16-án került sor Moszkvában. Az egyezményt Magyarországon 1958. január 3-án az 1958. évi 2. sz. tvr-rel hirdették ki.

(2) Az Egyezmény a megerősítő okiratok kicserélésétől számított harmincadik napon lép hatályba.

(3) A Szerződő Felek a jelen Egyezmény szövegét a megerősítő okiratok kicserélése után az érdekelt személyek tájékoztatása céljából a napi sajtóban közzéteszik.

Készült Budapesten, 1957. évi augusztus hó 24. napján két példányban, magyar és orosz nyelven. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 126—127. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR. sz inosztrannümi goszudartszvami, vüp. XX. M., 1961. sztr. 212—214.

76.
Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulója alkalmából tartott ülésszakán

1957. november 6.

Mélyen tisztelt Legfelsőbb Tanács! Kedves elvtársak, barátaink!

Engedjék meg, hogy átadjam önöknek, az egész szovjet népnek, a népet vezető lenini pártnak a szocializmus ügyéhez rendíthetetlenül hű magyar nép, a Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány szívből jövő, forró testvéri üdvözletét.

Amikor a szovjet nép ma visszatekint negyvenéves győzelmes útjára, a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat ünnepli. Nincs a világon jelenleg egyetlen olyan ország sem, ahol a szovjet néppel együtt ne ünnepelnék meg ezt a nagy napot. A szovjet néppel együtt ünnepel a Magyar Népköztársaság minden munkása, parasztja, értelmiségije is.

Most együtt emlékezünk meg arról a napról, amelyen negyven esztendővel ezelőtt a Szovjetunióban kibontották a Nagy Októberi Szocialista Forradalom zászlaját.

Ahogyan a csillagot nem lehet letagadni az égről, ma már a szocializmus ellenségei sem tagadhatják, hogy a föld egyhatodán fennáll a szilárd Szovjetunió. A magyar dolgozók figyelemmel kísérték azokat a keserű hangú közleményeket, amelyek az angol és az amerikai sajtóban jelentek meg arról, hogy a Szovjetunió milyen nagyszabású tudományos eredményeket ér el, hogy nemcsak a tudományos káderek szá-

ma és minősége tekintetében, hanem a tudományos munka gyakorlati eredményeiben is maga mögött hagyta a legfejlettebb tőkésországokat, köztük az Amerikai Egyesült Államokat is. A magyar dolgozók véleménye szerint csak a szocialista rendszer képes arra, hogy azt az országot, amely negyven évvel ezelőtt a babona, a sötétség és a tudatlanság országaként volt ismeretes, mára a világ élenjáró országává alakítsa át.

A magyar dolgozók örülnek szovjet barátaik sikereinek és hálásak a szovjet népnek mindazért, amit a magyar dolgozóknak nyújtott.

A világ ipari munkássága, amely a tudományos szocializmus elméletével volt felfegyverezve, több mint száz évvel ezelőtt emelte először magasra a szocializmus, a társadalmi haladás zászlaját. Ennek az elméletnek, s a bolsevisták és Lenin küzdelmeinek eredményeként valósult meg 1917 októberében a szocialista forradalom, majd jött létre a Szovjetunió.

A forradalom győzelme nemcsak Oroszország népeinek életében jelentett alapvető fordulatot, hanem egyszersmind az egész emberiség történetében is hatalmas lépés volt. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom, a kommunista párt és Lenin útmutatása nyomán, az októberi forradalom szellemében döntötte meg 38 évvel ezelőtt a magyar munkásosztály is a földesurak és nagytőkések rendszerét, és kiáltotta ki 1919. március 21-én a Magyar Tanácsköztársaságot.

A Szovjetunió népünknek az élet minden területén hatalmas segítséget nyújtott. Az októberi forradalom gyermekei 1945-ben, vérük feláldozásával űzték ki hazánkból a fasiszta hordákat, vívták ki a magyar nép nemzeti függetlenségét és szabadságát. Azóta a magyar dolgozók, forradalmi pártjuk vezetésével, hatalmas sikereket értek el a szocialista építésben. De a munkában voltak hibáink és nehézségeink is.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa felmérhetetlen segítséget nyújtott a magyar munkásosztálynak: a marxizmus—leninizmus tanításainak alkalmazásával módot nyújtott a hibák kiküszöbölésére. A kongresszus útmutatásai ma is jelentős erőt képeznek a Magyar Szocialista Munkáspárt szellemi fegyvertárában.

Az októberi forradalom fiai siettek a szocializmust építő Magyar Népköztársaság segítségére 1956 októberében is, amikor az ellenforradalom az imperialisták uszítására támadást indított népünk ellen. Nincs okunk arra, hogy dicsekedjünk, de szégyen nélkül, bátran kiállhatunk mind önök, mind a világ minden tájáról itt megjelent barátaink elé. A segítség, amit kaptunk, nem volt hiábavaló. A szocializmus iránt odaadó magyar nép a Szovjetunió és a baráti országok segítségével győzelmet aratott az imperialisták szervezte ellenforradalom fölött. A Magyar Népköztársaság erősen áll a lábán és a magyar nép, a marxizmus—leninizmus szellemével áthatott forradalmi pártja vezetésével, folytatja a szocialista társadalom építését.

Kedves elvtársak! Ezen a nagy évfordulón a polgárháború éveiben a nagy orosz nép oldalán harcolt vöröskatonák, az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság harcosai, a Horthy-fasiszta diktatúra korának illegális harcosai, a Magyar Népköztársaság kiharcolói, az 1956-os ellenforradalommal szembeszállt harcosok népe, a szocializmus ügyéhez hű magyar nép kíván nagy, építő sikereket, békét és boldogságot a testvéri szovjet népnek, dicső Kommunista Pártjának, a Legfelsőbb Tanácsnak és a kormánynak.

Éljen a hős szovjet nép és kommunista pártja!

Éljen örökké a magyar és a szovjet nép barátsága!

Éljen a munkás nemzetköziség, a szocializmust építő népek testvéri barátsága!

Éljen a béke!

Kádár János: Szilárd népi hatalom: független Magyarország. Kossuth Könyvkiadó, 1958. 312—314. oldal.
Megjelent: Népszabadság, 1957. november 8.
Janos Kadar: Izbrannüje sztati i Mecsi, M. 1960. sztr. 310—312.

77.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulója alkalmából

1957. november 7.°

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió népeinek nagy nemzeti ünnepe, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulója alkalmából a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a forradalmi munkás-paraszt kormány, a Magyar Szocialista Munkáspárt és az egész magyar nép nevében forró testvéri üdvözletünket küldjük Önöknek és az egész szovjet népnek.

Negyven évvel ezelőtt a forradalmi orosz proletariátus, Lenin kommunista pártjának vezetésével lerázta az imperializmus láncait, megtörte a kizsákmányoló osztályok népelnyomó hatalmát és megteremtette a világ első szocialista államát; a cári Oroszország elnyomott népeit a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségesének nagy testvéri családjába tömörítette. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme

új korszakot jelent nemcsak a Szovjetunió, hanem a világ összes népei számára, mert megmutatta felszabadulásuk, boldogabb jövőjük útját.

A Szovjetunió dicső kommunista pártja vezetésével a Nagy Októberi Szocialista Forradalom óta eltelt négy évtized alatt — a világ imperialista erőinek minden összeesküvése ellenére — az elmaradt, félgyarmati cári Oroszországból hatalmas ipari országgá, vezető nagyhatalommá vált, amelynek tekintélye a világ népei előtt állandóan növekszik. Ez a négy évtized a marxizmus—leninizmus tanításainak, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom eszméinek diadalát bizonyítja.

A Szovjetunió a fasizmus felett aratott történelmi győzelmével a népek egész sorát szabadította fel az imperializmus igája alól és tette lehetővé számukra, hogy elinduljanak a nemzeti függetlenség, a gazdasági és kulturális felemelkedés útján. Ma már az országok egész sora halad a szocializmus útján: a szocializmus világrendszerré vált.

A világ népeinek szívében élő kiolthatatlan békevágyat fejezte ki a Nagy Októberi Szocialista Forradalom első gyümölcse: a békéről szóló dekrétum. A Szovjetunió azóta is, híven a Nagy Októberi Szocialista Forradalom eszméihez, szüntelen harcot folytat a békéért és a világ békét akaró népeinek százmilliói támogatják ebben a harcban.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulóját a szovjet néppel együtt ünnepli a szocialista tábor országainak családja, az elnyomott és szabadságukért küzdő népek, a békeszerető és haladó emberek az egész világon.

A magyar kommunistáknak és a magyar népnek különösen drágák a Nagy Október eszméi. Népünk, élén a Kommunisták Magyarországi Pártjával, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom példája nyomán, már 1919-ben kísérletet tett arra, hogy lerázza a földesurak és kapitalisták jármát. Ezt a kísérletet a nemzetközi reakció erői vérbefojtották. De a magyar munkásosztály, a magyar nép legjobbjai a fasiszta reakció negyedszázados elnyomása alatt is mindig reménységgel tekintettek az októberi forradalom vörös csillagára. Reményük csak 1945-ben válhatott valóra, amikor a hős szovjet hadsereg kiverte hazánkból a német fasiszta hódítókat, és lehetővé tette, hogy népünk a magyar munkásosztály, a kommunista párt vezetésével rátérjen a szocializmus építésének útjára.

Az azóta eltelt 12 esztendő alatt hazánk is forradalmi átalakuláson ment át. A Szovjetunió állandó és önzetlen segítségével, és négy évtizedes tapasztalatainak felhasználásával, a magyar történelemben páratlan eredményeket értünk el az ország ipari fejlődése, a magyar nép gazdasági és kulturális felemelkedése útján. Ezeket a forradalmi vívmányainkat akarta a múlt év októberében megsemmisíteni és hazánkat háborús tűzfészekké változtatni a nemzetközi imperializmus által támogatott véres ellenforradalom.

És e nehéz napokban ismét a Szovjetunió sietett segítségünkre. Az

októberi forradalom legyőzhetetlen eszméjének, a munkásosztály nemzetközi összefogásának köszönhető, hogy tavaly októberben meg tudtuk védeni a szocializmus és a béke ügyét hazánkban, és rövid idő alatt visszatérhettünk a békés szocialista építéshez.

Amikor a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulója alkalmából üdvözöljük a Szovjetunió népeit, a magyar nép örök háláját tolmácsoljuk azért a támogatásért, amit országunknak nyújtott. Ez a segítség és a szovjet nép által hozott áldozat eltéphetetlen baráti szálakkal fűzi össze népeinket. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy ezt a barátságot, híven az októberi forradalom eszméjéhez, örökké ápoljuk és erősítsük.

A magunk és az egész magyar nép nevében, további sikereket kívánunk Önöknek és az egész szovjet népnek szocialista országuk további felvirágoztatásához, a kommunizmus építéséhez, közös ügyünk, a szocializmus teljes győzelme és a béke érdekében, hogy a világ népei továbbra is úgy tekinthessenek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom országára, mint a béke megingathatatlan védelmezőjére, amelyre bizton számíthatnak és támaszkodhatnak a világ haladó erői.

Dobi István
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
elnöke

Kádár János
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Népszabadság, 1957. november 7.,
valamint Pravda, 1957. november 8.

78.

Egyezmény az SZSZKSZ által az MNK részére ipari üzemek építése és rekonstrukciója, valamint a közlekedés fejlesztése céljából nyújtott gazdasági és műszaki segítségről*

1957. december 18.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a Magyar Népköztársaság Kormányának, valamint a Szovjetunió Kormányának 1957. március 28-án kelt „Nyilatkozat"-ában foglaltakból kiindulva, kész arra, hogy a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya kérelmének megfelelően, gazdasági és műszaki segítséget nyújtson Magyarországnak a népgazdasági terv sikeres teljesítése érdekében, az ipar, közlekedés és mezőgazdaság egyes fontosabb ágainak további fejlesztéséhez. Ezzel kapcsolatban a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a következőkben állapodott meg:

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya 1958—1963. években műszaki segítséget nyújt a Magyar Népköztársaságnak az alant felsorolt üzemegységek építéséhez és rekonstrukciójához szükséges tervezési munkák elvégzése és gépi berendezések szállítása útján:

Dunai Vasmű hengerművei,

Debreceni Gördülőcsapágy Gyár,

Dieselgyártás fejlesztése három gépipari üzemben,

Villamos, elektronikus és geofizikai műszergyártás fejlesztése három üzemben,

Híradástechnikai berendezések gyártásának fejlesztése három üzemben,

Erősáramú berendezések gyártásának fejlesztése két gépipari üzemben,

Székesfehérvári alumínium hengermű présműve és öntödéje,

Négy darab hibridkukorica gyár,

Záhony vasútállomás fejlesztése.

A Szovjetunió ezen kívül gépeket és berendezéseket fog szállítani a Magyar Népköztársaságnak, már működő építőanyagipari, textil- és papíripari, kohászati és vegyipari üzemek, továbbá fúróberendezéseket az

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint a Pravda 1957. december 19-i számában.

olajbányászat és kompresszorokat a Kazincbarcikai Nitrogén Műtrágyagyár részére.

A felsorolt üzemegységek, iparágak és a közlekedés részére szükséges gépek szállítása, a tervezési munkák elvégzése és egyéb műszaki segítség nyújtása a Mellékletben megjelölt határidőkben történik.

2. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya 300 millió rubelig terjedő hitelt nyújt évi 2%-os kamat mellett a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának, a jelen Egyezmény első cikkében felsorolt üzemegységek, iparágak és a közlekedés részére szállítandó berendezések és a szovjet tervező szervek által elvégzendő tervezési munkák ellenértékének kiegyenlítésére.

A hitel törlesztése a mindenkor érvényben levő magyar—szovjet árucsereforgalmi megállapodás keretében, a Szovjetuniónak szállítandó magyar árukkal történik, a hitel megfelelő részének igénybevételét követő évtől kezdődő 10 év alatt, évi egyenlő részletekben.

A kamat a hitel megfelelő részének igénybevétele napjától kerül felszámításra és törlesztése a felszámítást követő év első negyedévében, ugyancsak a Szovjetuniónak szállítandó árukkal történik.

A jelen Egyezményben feltüntetett üzemegységek, iparágak és a közlekedés részére szállított berendezések és tervezési munkák értéke meghaladja a 300 millió rubelt, a Magyar Fél a többletösszeget a mindenkor érvényben levő magyar—szovjet árucsereforgalmi megállapodás keretében a Szovjetuniónak szállítandó magyar árukkal egyenlíti ki.

3. cikk

A Szovjetunió Kormánya, teljesítve a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának kívánságát, egyetért azzal, hogy a megfelelő szovjet szervek a Tiszavidéki Vegyikombinát tervezéséhez szükséges tanácsadást nyújtsanak.

4. cikk

Felek a Magyar Népköztársaság Kormányának kérésére megvizsgálták és a meglevő termelőkapacitások jobb kihasználása, a haladó technológia elsajátítása és ennek alapján a termelés színvonalának növelése céljából megállapodtak abban, hogy tovább szélesítik az erősáramú és gyengeáramú villamosberendezések, műszerek és dieselmotorok gyártása területén a hosszú távlatban megvalósítandó ipari kooperációt és műszaki-tudományos együttműködést. Figyelembe vették azt is, hogy

ez a kooperáció összhangban legyen a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának alapelveivel.

Felek megállapodtak abban, hogy egyrészről a Magyar Népköztársaság Országos Tervhivatala, valamint Kohó- és Gépipari Minisztériuma, másrészről a Szovjetunió Minisztertanácsának Külföldi Kapcsolatok Állami Bizottsága és a Szovjetunió Állami Tervbizottsága közös jegyzőkönyvet írnak alá a felsorolt iparágak területén történő termelési kooperáció és műszaki-tudományos együttműködés biztosításához szükséges konkrét intézkedésekre vonatkozóan.

5. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott hitel felhasználásával és törlesztésével kapcsolatos technikai kérdéseket a Magyar Nemzeti Bank és a Szovjetunió Állami Bankja közösen fogják megállapítani.

6. cikk

A jelen Egyezmény 1. cikkében előirányzott ipari berendezések szállítása és tervezőmunkák végzése, valamint egyéb műszaki segítség nyújtása az illetékes magyar és szovjet szervek között kötendő szerződések alapján történik.

Készült Moszkvában, 1957. évi december hó 18. napján, két példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét nyelvű példány azonos érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

79.

Megállapodás az MNK és az SZSZKSZ között 1958—1960 között bonyolítandó kölcsönös áruszállításokról*

1958. január 13.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya abból a célból, hogy elősegítse a Magyarország és a Szovjetunió közötti gazdasági kapcsolatoknak az egyenlőség és kölcsönös előnyök alapján történő továbbfejlesztését és megerősítését, a Magyarország és a Szovjetunió közötti 1958—1960. évekre érvényes kölcsönös áruszállítási megállapodás megkötésére vonatkozó, a Magyar Népköztársaság Kormányának és a Szovjetunió Kormányának 1957. március 28-i nyilatkozatában foglalt megegyezés alapján, továbbá figyelemmel a Magyarország és a Szovjetunió között 1947. július 15-én létrejött kereskedelmi és tengerhajózási szerződés** rendelkezéseiben foglaltakra, elhatározták a jelen Megállapodás megkötését, az alábbiak szerint:

1. cikk

1958. január 1-től 1960. december 31-ig a Magyarországról Szovjetunióba és a Szovjetunióból Magyarországra irányuló áruszállítások a jelen Megállapodáshoz mellékelt 1. és 2. sz. árujegyzékek alapján történnek.

A Magyarország Kormánya és a Szovjetunió Kormánya között 1956. június 30-án létrejött Megállapodás módosításaképpen a Magyar Népköztársaság a jelen Megállapodáshoz mellékelt 2. sz. árujegyzékben feltüntetett határidőkben és mennyiségben fog hajókat és úszódarukat szállítani a Szovjetunióba, 1958—1960. években.

Az éves kölcsönös árucserére vonatkozó jegyzőkönyvek elkészítésekor Felek ezeket a listákat megállapodás alapján pontosabbá teszik és kiegészítik.

2. cikk

Mindkét Fél illetékes szervei megtesznek minden intézkedést annak érdekében, hogy a jelen Megállapodás szerinti áruszállításokra vonatkozó szerződéseket kellő időben, de legkésőbb a megfelelő évi jegyzőkönyv aláírásától számított két hónap alatt megkössék.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint a Pravda 1958. január 14-i számában.

** A szerződést lásd a „Magyar—szovjet kapcsolatok 1945—1948" c. kötet, 202—210. old.

3 cikk

A jelen Megállapodás alapján szállított árukra vonatkozó árakat a magyar külkereskedelmi szervezetek és a szovjet külkereskedelmi szervezetek a közöttük létrejövő szerződések megkötésekor, a megfelelő áruk alapvető piacain kialakult világpiaci árak alapján állapítják meg.

4. cikk

A jelen Megállapodás alapján szállított árukra vonatkozó fizetések, valamint az áruforgalommal kapcsolatos költségek kiegyenlítése Magyarországon a Magyar Nemzeti Bankon, a Szovjetunióban a Szovjetunió Állami Bankján keresztül történnek.

Ebből a célból az említett Bankok külön rubelszámlát vezetnek és haladéktalanul értesítik egymást az e számlákra történt összes bejegyzésről.

A jelen Megállapodással kapcsolatos fizetések technikai rendjét a Magyar Nemzeti Bank és a Szovjetunió Állami Bankja együttesen határozzák meg.

5. cikk

A Magyar Nemzeti Bank és a Szovjetunió Állami Bankja között létrejövő megállapodás esetén a 4. cikkben említett számlára, a jelen Megállapodás 4. cikkében említetteken kívül, egyéb fizetéseket is lehet eszközölni.

6. cikk

A két Fél által teljesített szállítások és áruforgalommal kapcsolatos költségek összegének egyenlő nagyságúnak kell lennie olyképpen, hogy ezt az egyenlőséget jelen Megállapodás érvényességének ideje alatt éves időszakonként kell megtartani.

A kölcsönös szállítások árulistáinak az 1. cikk értelmében történő évenkénti pontosabbá tétele és kiegészítése alkalmával a Felek megegyeznek a 4. cikkben említett számlákra vonatkozó, az egyes éves időszakokra érvényes kölcsönös kamatmentes technikai hitel összegében.

Ha jelen Megállapodás érvényességi ideje alatt valamely év január hó 1. napján az egyik Fél szállításainak és áruforgalommal kapcsolatos költségeinek összege felülmúlja a másik Fél szállításainak és áruforgalommal kapcsolatos költségeinek összegét, akkor a két Kormány hivatott szervei — figyelembe véve a már korábban lekötött áruk bekövet-

kező szállítását — kiegészítő áruszállításokban állapodnak meg olyképpen, hogy a két Fél szállításainak és áruforgalommal kapcsolatos költségeinek értéke az elmúlt évre vonatkozóan, a folyó év április 1-ig kiegyenlítésre kerüljön.

7. cikk

A két Kormány képviselői, az egyik Fél kérésére, Budapesten és Moszkvában felváltva találkozni fognak a jelen Megállapodás teljesítése menetének megtárgyalása és szükség esetén megfelelő javaslatok kidolgozása céljából.

8. cikk

A Magyar Nemzeti Bank és a Szovjetunió Állami Bankja a jelen Megállapodás érvényességének lejáratát követően is el fogják fogadni a 4. cikkben említett számlákra teljesített befizetéseket és e számlákról kifizetéseket fognak eszközölni mindazon szerződésekkel kapcsolatban, melyek jelen Megállapodás alapján jöttek létre. Ha a 4. cikkben említett számlákon az egyik Félnek tartozása fog fennállani, akkor ez a Fél ezt az adósságot a Megállapodás lejártától számított hat hónap alatt, egyeztetett áruszállításokkal ki fogja egyenlíteni.

9. cikk

Jelen Megállapodás 1960. december 31. napjáig marad érvényben.

Készült Moszkvában 1958. évi január hó 13. napján, két példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét nyelvű szöveg egyformán érvényes.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

80.

Jegyzőkönyv az SZSZKSZ Kormánya részéről az MNK Kormányának szabad devizahitel nyújtásáról 1958-ban

1958. január 13.

A Magyar Népköztársaság Kormányának a Magyarország gazdasági megsegítésére vonatkozó kérésével kapcsolatosan a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SzSzK Szövetsége Kormánya a következőkben állapodtak meg:

1. cikk

Az SzSzK Szövetsége Kormánya 1958. évben 40 millió rubel (negyven millió rubel) összegű szabad devizahitelt nyújt a Magyar Népköztársaság Kormányának a tőkés piacokon történő réz, nyersgumi, golyóscsapágyak, hengereltáru és egyéb nyersanyag jellegű áruk vásárlására.

Ezt az összeget az SzSzKSz Állami Bankja átutalja 1958. évben a Magyar Nemzeti Bank javára a Bankok megállapodása szerinti időpontokban.

Az említett hitelt évi 2%-os kamat mellett nyújtják, amely az SzSzKSz Állami Bankja által a Magyar Nemzeti Bank javára történő deviza átutalásának napjától számítódik.

2. cikk

A hitel visszafizetése 1962. évben kezdődő 5 évi egyenlő évi részletben szabad devizában történik.

A hitelre vonatkozó kamatok szabad devizában fizetendők minden év első negyedében, amely azt az évet követi, amelyre azok számítódnak. A kamat első törlesztése 1959. év első negyedében eszközlendő.

3. cikk

A hitel igénybevételének és visszafizetésének, valamint a felszámított kamat törlesztésének nyilvántartása céljából a Magyar Nemzeti Bank és az SzSzKSz Állami Bankja hitelszámlát nyitnak egymásnak és kölcsönösen megállapodnak ezen számlák vezetésének technikai menetére vonatkozóan.

Kelt Moszkvában 1958. január hó 13.-án két példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét példány egyenlő erővel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

81.

Részlet az MTA és a SZUTA közötti együttműködési egyezményből*

1958. január 18.

A Magyar Tudományos Akadémia és a Szovjetunió Tudományos Akadémiája a magyar és a szovjet tudósok közti tudományos együttműködés megszilárdítása és továbbfejlesztése céljából a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1956. június 28-án megkötött tudományos és kulturális együttműködési egyezménynek megfelelően az alábbi egyezményt köti meg:

Általános rendelkezések

1. §

A Magyar Tudományos Akadémia és a Szovjetunió Tudományos Akadémiája (a továbbiakban: Akadémiák) tudományos együttműködést valósítanak meg, azaz koordinálják a legfontosabb problémákkal kapcsolatban folyó tudományos kutatásaikat, közös kutatásokat végeznek a kölcsönös érdeklődésre számot tartó témák terén, valamint megadják egymásnak a szükséges tudományos segítséget.

2. §

Az Akadémiák minden erejükkel elősegítik a közvetlen kapcsolatok kialakítását és a tapasztalatcserét az akadémiai tudományos intézmények és az egyes kutatók között.

3. §

Az Akadémiák lehetőség szerint meghívják egymás tudományos dolgozóit a legfontosabb kongresszusokra, konferenciákra és egyéb, kölcsönös érdeklődésre számot tartó tudományos rendezvényekre.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint a Pravda 1958. január 19-i számában.
A szerződés III. fejezete a „Tudományos irodalom és tájékoztató anyagok cseréjé"-ről, a IV. fejezet a „Tudományos kiküldetések"-ről, az V. fejezet a „Pénzügyi feltételek"-ről rendelkezik.

4. §

Az Akadémiák támogatják egymást az országban működő nem-akadémiai tudományos intézményekkel, levéltárakkal és könyvtárakkal való kapcsolatok kialakításában.

5. §

Az Akadémiák támogatják egymást tudományos célokat szolgáló anyagok, műszerek, irodalom, fotókópiák és mikrofilmek beszerzésében.

6. §

Az Akadémiák támogatják egymást nemzetközi tudományos szervezetekbe történő belépéskor, s képviselőik e nemzetközi szervezetekben, valamint a nemzetközi kongresszusokon együttműködnek.

II. A tudományos kutatások összehangolása és közös kutatások végzése

7. §

A tudományos kutatások összehangolását és közös kutatások végzését az Akadémiák rokon intézetei valósítják meg.

8. §

Az Akadémiák rokon intézetei elküldik egymásnak kutatási terveiket, ezután szükség szerint informálják egymást az őket érdeklő problémákról és év végén kicserélik azon tudományos kutatási témák és problémák jegyzékeit, amelyekkel kapcsolatban a következő évben kívánatos a közös munka, vagy a koordináció.

9. §

A koordinálandó tudományos problémák jegyzékét, valamint a közös tudományos kutatások tematikáját az év végén az Akadémiák képviselői a tudományos együttműködés munkaterve keretében hagyják jóvá.

10. §

A jóváhagyott évi együttműködési terv alapján az Akadémiák rokon tudományos intézetei elkészítik a közös tudományos kutatási tervek tervezetét, vagy az egyes problémák koordinációjának tervét és egyeztetés céljából megküldik egymásnak.

11. §

A közös kutatások befejeztével az Akadémiák érdekelt tudományos kutatóintézetei kicserélik az általuk végzett munkák eredményeit, mégpedig legfeljebb egy hónappal a kutatások befejezése után.

A prioritás és a találmányi jogok védelme céljából az Akadémiák a közös tudományos kutatások eredményeit csakis mindkét fél beleegyezésével közölhetik . . .

VI. Záró rendelkezések

36. §

Jelen Egyezmény az Akadémiák Elnökségeinek jóváhagyása után lép életbe. A jóváhagyás megtörténtéről a szerződő felek értesítik egymást.

37. §

Jelen Egyezmény érvénye 3 év, életbelépésének napjától számítva.*

38. §

Az Akadémiák képviselői évenként, legkésőbb december hónapban felváltva Budapesten, vagy Moszkvában összegyűlnek az Akadémiák közötti tudományos együttműködési évi munkaterv megkötésére, jelen Egyezmény értelmében.

39. §

Jelen Egyezmény bármikor teljes egészében, vagy részeiben módosítható az Akadémiák kölcsönös beleegyezésével.

40. §

Jelen Egyezmény aláíratott Moszkvában, 1958. január 18. napján, egyenlő érvényű 2 magyar és 2 orosz nyelvű példányban.

MNK KÜM L., MTA L., valamint AVP SZSZSZR.

* A jelen egyezmény hatályát a két akadémia képviselői által 1961. január 9-én Budapesten aláírt jegyzőkönyv meghatározatlan időre meghosszabbította, egyben a rendelkezéseit pontosabbá tette és kiegészítette.

Az MTA a SZUTA-val első ízben 1957 áprilisában kötött közvetlen tudományos együttműködési megállapodást. A jelen egyezmény alapján kidolgozott és elfogadott munkaterv volt az első, amely közös kutatási, illetve koordinációs kutatási témákat tartalmazott.

82.

Incze Jenő, külkereskedelmi miniszter sajtónyilatkozata az MNK és az SZSZKSZ külkereskedelmi kapcsolatairól

1958. február 1.°

Az 1957. november végétől 1958. január 15-ig — mindvégig igen baráti légkörben — folyt magyar—szovjet kormánytárgyalások célja az volt, hogy a kormányok közötti egyezményekkel is biztosítsuk a terveink megvalósításához szükséges előfeltételeket.

Ezek eredményeként az alábbi egyezmények jöttek létre:

Az 1958—1960. években bonyolítandó kölcsönös áruszállításokról;*

az 1958. évben kölcsönösen szállítandó árukról;

egyes ipari üzemek építése és rekonstrukciója, valamint a közlekedés fejlesztése céljából a Szovjetunió által nyújtott gazdasági és műszaki segítségről, valamint egyes gépipari és finommechanikai iparágak közötti kooperáció bővítéséről.

— Mit tartalmaz a hároméves árucsereforgalmi egyezmény?

Jelen viszonyaink között különös jelentősége van a hároméves, hosszúlejáratú árucsereforgalmi egyezménynek. Az egyezmény kötelező formában meghatározta a mindkét ország szempontjából fontos kiviteli és behozatali áruk mennyiségét és minőségét. Az egyezmény mintegy 60 alapvető behozatali árut és mintegy 60 alapvető kiviteli árut sorol fel.

A behozatali cikkek sorában megállapodás történt a bányászat és vaskohászat, a gép- és finommechanikai ipar, olajipar, textilipar, papíripar, vegyipar, nyomdaipar, gumiipar; a közlekedés, valamint a mezőgazdaság sok alapvető fontosságú nyersanyagának és félkészárujának mennyiségére.

Az olajbányászat, az építőipar, a gépipar, az élelmiszeripar, és a mezőgazdaság számára gépeket, továbbá személy- és tehergépkocsikat is vásárolunk, ezek ellenében is magyar árukat szállítunk.

Termelésünk szempontjából döntő jelentősége van az egyezményben biztosított nyersanyagoknak és félkészáruknak, hiszen olyan árukról van szó, amelyeknek 50—80 — sőt némelyiknek 100 százalékát importálnunk kell és amelyeknek előre való rögzítése nélkül tervezésünk és fejlődésünk kevésbé biztos alapokon nyugodnék. Az aláírt hosszúlejáratú megállapodás például 100 százalékig biztosítja olyan fontos anyagok és félkészáruk behozatalát, mint a vasérc, nyersvas, nyersolaj, ferroötvözetek, ugyanakkor 50—80 százalékig biztosítja az importszükségletet kohókokszból, bányafából, fenyőfűrész-áruból, cellulózból, színes fémekből.

Jellemző a hosszúlejáratú megállapodásra, hogy teljes importvolume-

* Lásd a 79. sz. dok.-ot.

nének több mint 90 százalékát a nyersanyagok és félkészáruk teszik ki. Ez az egész magyar népgazdaság anyag- és félkészáru importszükségletét körülbelül 40 százalékban fedezi.

— Milyen megállapodás jött létre az ez évi árucsereforgalmat illetően?

Az 1958. évi magyar—szovjet árucsereforgalmat szabályozó jegyzőkönyv a hosszúlejáratú megállapodásban biztosított importáruk mennyiségét további mintegy 15 százalékkal kibővíti és szabályozza a kevésbé alapvető nyersanyagok, félkészáruk és készáruk — utóbbiba beleértve a lakosság ellátását szolgáló közvetlen fogyasztási cikkek — szállítását.

Az 1958. évre előirányzott behozatal volumene 20 százalékkal nagyobb, mint az 1954. évi és mintegy 70—75 százalékkal nagyobb, mint akár az 1955. vagy 1956. évi importmennyiség.

— Milyen cikkeket szállítunk mi a Szovjetuniónak?

Ami a Szovjetunióba irányuló kivitelünket illeti, annak hosszúlejáratú részét az jellemzi, hogy mintegy 75 százalékát a gép- és finommechanikai iparunk gyártmányai teszik ki, a fennmaradó 25 százalékban döntően közszükségleti cikkek szerepelnek. A korábbi évekhez képest tehát az exportban jelentősen megnő a gép- és finommechanika részesedési aránya és csökken az anyag- és a mezőgazdasági termékek aránya. Külön sajátossága, hogy a gép- és finommechanikai kategórián belül erősen megnő a munkaigényesebb híradástechnikai cikkek, valamint komplett berendezések volumene.

Új vonása a megállapodásnak, hogy eddig nem szállított gépeket és berendezéseket is tartalmaz, mint például Diesel-mozdony, konzervgyár, paradicsompüré-gyár, hús- és baromfifeldolgozó berendezés, valamint egy sor híradástechnikai cikk. Nagy előnye a megállapodásnak az, hogy távlatban évekre előre biztosítja egy sor gyárunk kapacitásának helyes kihasználását, sőt nem egy esetben a modernizálandó vagy kibővítendő, tehát megnövelt kapacitású termelőrészleg tervszerű terhelését.

A magyar áruk mennyisége az 1957. évi kivitellel összehasonlítva lényegesen megnőtt, de még nem éri el a korábbi évek volumenét. Így, bár mintegy 40 százalékkal magasabb, mint az 1957. évi exportszállításunk, még mindig mintegy 25 százalékkal alatta marad az 1953. évi legmagasabb színvonalnak.

— Milyen beruházásokhoz nyújt gazdasági és műszaki segítséget a Szovjetunió?

Aláírásra került a Magyar Népköztársaság részére ipari üzemek építése és rekonstrukciója, valamint a közlekedés fejlesztése céljából nyújtott gazdasági és műszaki segítségről szóló egyezmény is. Ez az egyezmény az 1958—1963. éveket öleli fel. Tervezési munkák elvégzése és gépi berendezések szállítása útján lehetővé teszi a Dunai Vasmű hengerművének megépítését, a gördülőcsapágy- és dieselgyártás, a mű-

szer-, a híradástechnikai, az erősáramú-, az alumínium-, az építőanyag-, a textil-, a papír- és a műtrágyaipar, valamint a mezőgazdaság egyes ágainak (pl. hibridkukorica-termelés) fejlesztését.

A Szovjetunió tehát igen nagy segítséget nyújt ahhoz, hogy előrehaladjon hazánk az ipar kívánatos szerkezeti átalakításában és azt hazai adottságainknak és a gazdaságosságnak megfelelően fejlesszük.

Az előbb felsorolt beruházások megvalósítására a Szovjetunió kormánya 300 millió rubel hitelt bocsátott rendelkezésre, évi kétszázalékos kamat mellett, s ennek törlesztése az igénybevételt követő évtől kezdődő 10 év alatt, évi egyenlő részletekben magyar árukkal történik.

Megállapodtunk a Szovjetunió kormányával abban, hogy tovább szélesítjük az erősáramú és gyengeáramú villamos berendezések, műszerek és dieselmotorok gyártása területén a hosszú távlatban megvalósítandó ipari kooperációt és műszaki-tudományos együttműködést. Ez az együttműködés összhangban van a KGST alapelveivel és felölel olyan fontos területeket, mint az elektromos trakciós motorok gyártása, a szigeteléstechnika tökéletesítése, az újszerű és villamos forgógépek hűtéséhez szolgáló technológia fejlesztése, a vízierőművek automatikus szabályozása, az alumíniumtekercselések alkalmazása, a speciális szigetelő porcelánok alkalmazása, a nagyfeszültségű készülékek vizsgálatának tökéletesítése, a televízió területén való együttműködés, a félvezetők alkalmazásának kiszélesítése stb. stb.

Befejezésül megállapíthatjuk, hogy a Szovjetunióval és a szocialista országokkal kötendő egyezmények, a tőkésországokkal is tovább fejlesztendő kapcsolatainkkal együtt a külkereskedelmi vonatkozásban megadják a Magyarország gazdasági fejlődését szolgáló biztos alapokat. Sok múlik azonban rajtunk, hogyan használjuk fel a kapott lehetőségeket, ezért komoly szervezési és takarékossági intézkedéseket kell tennünk.

Népszabadság, 1958. február 1.

83.

Részlet P. N. Fedoszejev, a SZUTA levelező tagjának* az SZMBT moszkvai alakuló ülésén mondott beszédéből

1958. február 14.

Kedves Elvtársak, kedves magyar vendégeink!

Több elvtársi csoport javaslatára azért gyűltünk ma össze, hogy megvitassuk a Szovjet—Magyar Baráti Társaságnak a Szovjetunióban való megalakítása kérdését.

A Szovjetunió és Magyarország népei közötti barátságnak mély történelmi gyökerei vannak. Ez a barátság régóta megmutatkozik a magyar és orosz tudósok, írók, művészek, az élenjáró társadalmi személyiségek hagyományos kapcsolataiban. Milyen lelkesedéssel és büszkeséggel beszéltek forradalmi demokratáink, Herzen, Csernyisevszkij az orosz népnek a magyar nép oly kiváló fiairól, mint Kossuth és Petőfi, Magyarország népi tömegeinek felszabadító harcáról az 1848-as forradalomban.

A mi barátságunk még tovább erősödött a cári Oroszország és az Osztrák-Magyar Monarchia tőkései és földesurai elleni harcban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a polgárháború éveiben, amikor a harctereken a magyar vöröskatonák ezrei vállvetve harcoltak az orosz vöröskatonákkal. A forradalmi harcosok testvérisége világosan megnyilvánult a Magyar Tanácsköztársaság dicső napjaiban, amely a fiatal szovjet állam forró szimpátiáját és támogatását élvezte.

A szovjet—magyar barátság, amelyet a jobb jövőért, a kommunizmusért folyó közös harcban kiontott vér erősített meg, szilárd és megbonthatatlan. Ez év február 18-án lesz tíz éve annak, hogy aláírták a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződést. E szerződés alapján sikeresen fejlődik a sokoldalú szovjet—magyar együttműködés, amely felöleli népeink politikai, gazdasági és kulturális életének minden területét.

A külföldi imperialisták által felbújtott antidemokratikus elemek, akik 1956. októberében ellenforradalmi lázadást robbantottak ki Magyarországon, megkísérelték, hogy aláássák a testvéri szovjet—magyar barátság alapjait, szétszakítsák a népeink között fennálló gazdasági és kulturális kapcsolatokat és hogy Magyarországot kiszakítsák a szocialista táborból. A magyar dolgozók, miután a szovjet hadsereg testvéri segítségével szétverték az ellenforradalmi bandákat, hajthatatlanul ha-

* Jelenleg a SZUTA rendes tagja és a SZUTA alelnöke.

ladnak a szocializmus útján, szoros baráti együttműködésben a szocialista tábor országaival, élen a Szovjetunióval.

Ebben a harcban, mely Magyarország szocialista vívmányainak megóvásáért és erősítéséért folyik, országaink népei még közelebb kerültek egymáshoz és még szorosabbra fűzték a barátság szálait. A Szovjetunió és Magyarország közötti barátság fejlődésében új szakaszt jelentettek a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága és a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, valamint a Szovjetunió és Magyarország kormányai között 1957 márciusában Moszkvában lefolytatott tárgyalások, továbbá a közös párt- és kormánynyilatkozat, amelyek ismételten megerősítették a két félnek az országaink között meglevő testvéri, baráti szövetség megerősítésére irányuló készségét és őszinte törekvését, és azt az elhatározását, hogy visszavernek az imperialista országok részéről történő bármilyen merényletet, a szocialista államok belügyeibe való bármilyen beavatkozást . . .

Az egyenjogúság és a proletár internacionalizmus elveinek szigorú betartására épített baráti kapcsolataink széles körűek és sokrétűek.

A magyar és szovjet nép közötti barátság és a sokoldalú együttműködés erősítésének ügyében nagy szerepet játszik a Magyar—Szovjet Baráti Társaság.

A Társaság széles körű és sokoldalú tevékenységet fejt ki a Szovjetunió életének a magyar néppel történő megismertetése terén. A Társaság és a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiadásában megjelenő „Ország-Világ" nevű hetilap bemutatja azokat a legfontosabb eseményeket, amelyek a Szovjetunió politikai, gazdasági és kulturális életében történnek. Az országban ez a legnépszerűbb folyóirat. A Társaságnak Magyarország minden sarkában vannak fiókjai.

Budapesten megnyílt a Barátság Háza, amelyben a tömegrendezvényeken kívül a Társaság osztályai végzik tevékenységüket. Ismét megnyílt a Gorkij Könyvtár, melyben nagy számban találhatók a kultúra és tudomány különböző ágaival foglalkozó szovjet könyvek. Több olvasóterem és könyvtárfiók, továbbá hanglemeztár is megnyílt, ahonnan bérbe lehet venni a különböző orosz és szovjet zenei hanglemezeket.

Az utóbbi időben, a sokoldalú együttműködés szélesedésével, a találkozások és levelezés útján kialakult személyes kapcsolatok erősödésével, a magyar nép élete, tudománya, művészete, kultúrája iránti érdeklődés növekedésével kapcsolatban egyre gyakrabbá váltak az olyan javaslatok, hogy létre kell hozni a Szovjetunióban a Szovjet—Magyar Baráti Társaságot, amelynek az lenne a célja, hogy elősegítse a szovjet és magyar nép közötti testvéri barátság és együttműködés továbbfejlesztését és megerősítését, kulturális kapcsolataink kiszélesítését, a tapasztalatcserét a gazdasági és kulturális építőmunka különböző területein, a magyar nép sikereinek a szovjet társadalommal való széles körű

megismertetését, valamint hogy segítse a Magyar—Szovjet Baráti Társaságot abban, hogy a magyar népet megismertesse a Szovjetunió népeinek életével.

A Szovjet—Magyar Baráti Társaság megalakítására tett javaslatok élénk érdeklődést váltottak ki a szovjet társadalom széles köreiben. A Külföldi Kulturális Kapcsolatok Össz-szövetségi Társaságához tömegesen érkeztek olyan levelek és táviratok, amelyek támogatják a Társaság megalakítására irányuló javaslatokat és kifejezésre juttatják a Társaság munkájában való aktív részvételre irányuló szándékukat. Ilyen táviratok érkeztek vállalatok, kolhozok és intézetek kollektíváitól, munkásoktól és kolhoztagoktól, társadalmi személyiségektől és a tudomány és kultúra képviselőitől.

A Szovjet—Magyar Baráti Társaság mindenképpen elősegíti, hogy a szovjet társadalom megismerje a magyar nép életét, a politikai, a gazdasági és kulturális építés területén elért eredményeit, közreműködik a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság állampolgárai közötti baráti kapcsolatok és személyes kontaktusok fejlesztésében, fejleszti és erősíti a szovjet és a magyar nép testvéri barátságát és együttműködését.

A kezdeményező csoport megbízásából javaslatot terjesztek elő arra, hogy a Szovjetunióban hozzák létre a Szovjet—Magyar Baráti Társaságot, amely eredményesen járulhat hozzá a népeink közötti testvéri barátság és együttműködés fejlesztéséhez és megszilárdításához.

Mély meggyőződésünk, hogy a Szovjet—Magyar Baráti Társaság létrehozását a Szovjetunióban minden szovjet ember lelkesedéssel fogadja és a Társaság munkájában teljes támogatást és segítséget kap majd.

Éljen és virágozzék a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népeinek örök és megbonthatatlan barátsága!

Éljen a világbéke!

Arhiv Szojuza szovjetszkih obcsesztv druzsbü i kulturnoj szvjazi sz zarubezsnümi sztranami — a beszédet ismertette a Népszabadság, 1958. február 15.

84.

Az MSZBT elnökségének távirata a VOKSZ elnökéhez és az SZMBT elnökségéhez a Szovjet—Magyar Baráti Társaság megalakulása alkalmából

1958. február 14.°

A Baráti Társaság Elnökségének és a Szovjetunió magyar barátainak nevében melegen üdvözöljük a Moszkvában megalakult Szovjet—Magyar Baráti Társaságot és annak minden tagját. Meg vagyunk győződve, hogy a társaság aktív munkájával nagy mértékben hozzá fog járulni a két nép kölcsönös megismertetéséhez.

Drága Barátaink, az Önök hasznos munkájához nagyon sok sikert kívánunk a magyar és szovjet nép barátságának elmélyítése terén és a világbéke erősítése terén.

Arhiv Szojuza szovjetszkih obscseszty druzsbü i kulturnoj szvjázi sz zarubezsnümi sztranami, — oroszból fordítva.

85.

Az SZMBT alakuló gyűlése résztvevőinek távirata az MSZBT vezetőségéhez az SZMBT megalakulása alkalmából

1958. február 14.

Kedves Barátok!

Örömmel közöljük Önökkel és a Magyar—Szovjet Baráti Társaság összes tagjával, hogy február 14-én, Moszkvában, a szovjet társadalom képviselői egyhangúan elfogadott határozattal létrehozták a Szovjetunióban a Szovjet—Magyar Baráti Társaságot.

A Szovjet—Magyar Baráti Társaság létrehozásában a szovjet népnek az az őszinte törekvése jutott kifejezésre, hogy megszilárdítsa baráti kapcsolatait Magyarország dolgozóival.

A Társaságnak a célja — a szovjet állampolgárok önkéntes szervezetének — a szovjet—magyar barátság további megszilárdítása, népeink sokoldalú együttműködésének, a Szovjetunió dolgozóinak még szélesebb körű megismertetése a magyar nép életével, a népgazdaság és a kultúra terén elért eredményeivel.

Meggyőződésünk, hogy a Szovjet—Magyar Baráti Társaság szorosan

együttműködve a Magyar—Szovjet Baráti Társasággal, hozzájárul a Szovjetunió és a Népi Magyarország közti barátság és kulturális együttműködés további megszilárdításához.

Erősödjék és szélesedjék a szovjet és magyar nép testvéri barátsága és együttműködése, amely a proletár internacionalizmus nagy elvein nyugszik!

Arhiv Szojuza szovjetszkih Obscsesztv druzsbü
i kulturnoj szvázi sz zarubezsnümi sztranami.

86.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánynak távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának 10. évfordulója alkalmából

1958. február 17.

Kedves Elvtársak!

A magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés megkötésének 10. évfordulója alkalmából a magyar nép, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és Minisztertanácsa, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében szívből jövő jókívánságainkat tolmácsoljuk a Szovjetunió népeinek, Legfelsőbb Tanácsa elnökségének, kormányának, a Szovjetunió dicső kommunista pártja központi bizottságának és személy szerint Önöknek.

Népünk nagyra értékeli azt, hogy a Szovjetunió volt az első hatalom, amely a fasizmus elleni felszabadító háború befejezése után elismerte az új, demokratikus Magyarországot és kész volt vele a teljes egyenjogúság alapján tartós szövetséget kötni.

A magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés példája annak, hogy a nagy és kis országok között is lehetséges mindkét fél részére előnyös, igaz baráti szövetség, ha ezt a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus eszméitől áthatott, a nép akaratát kifejező kormányok valósítják meg. Ezért lett ez a szerződés a népeink közti testvéri szövetségnek, a magyar nép nemzeti függetlenségének, felemelkedésének és szocialista építőmunkájának szilárd alapja.

Az elmúlt évtized során bebizonyosodott, hogy e szerződés alapján alakult szocialista jellegű kapcsolatok, amelyek a kölcsönös előnyök

alapján fejlődtek, igen gyümölcsözőek voltak országunk politikai, gazdasági és kulturális fejlődése, népi demokratikus államunk megszilárdulása szempontjából, és teljes mértékben megfelelnek országaink és a szocialista tábor érdekeinek, mert népeink jólétét, a szocializmus és a béke ügyét szolgálják.

Szerződésünk kiállta az idők próbáját, minden imperialista mesterkedés, népeink minden rendű és rangú ellenségeinek szakadatlan aknamunkája, provokációi, sőt, az imperialisták által szított, a Magyar Népköztársaság léte ellen irányuló fegyveres puccskísérlet közepette is.

A magyar dolgozó nép nagyra értékeli azt a felbecsülhetetlen, sokoldalú politikai és gazdasági segítséget, amelyet az elmúlt évtized során a Szovjetuniótól kapott, őszinte hálát érez a szovjet nép iránt és szívügyének tekinti a magyar—szovjet barátságot, mert ezeréves története során soha nem volt olyan hű, igaz és áldozatokra kész szövetségese, mint a Szovjetunió.

A szabadságáért és nemzeti függetlenségéért vívott évszázados harcokban oly sokat szenvedett népünk leghőbb vágya a béke. Ezért teljes erőnkből támogatjuk azokat a kezdeményezéseket, amelyeket a béketábor vezető ereje, hatalmas szövetségesünk, a Szovjetunió tesz a pusztító atomháború megakadályozására és a béke megőrzésére az egész világon.

Meggyőződésünk, hogy népeink barátsága és együttműködése a marxizmus—leninizmus halhatatlan eszméinek alapján a jövőben még tovább erősödik és elmélyül mindkét ország népeinek javára.

Örökké éljen a magyar és a szovjet nép megbonthatatlan barátsága!

Dobi István
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
elnöke

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Dr. Münnich Ferenc
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke

Népszabadság, 1958. február 18.,
valamint Pravda, 1958. február 18.

87.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának 10. évfordulója alkalmából

1958. február 17.

Kedves Elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződés 10. évfordulója alkalmából forró jókívánságainkat tolmácsoljuk személy szerint Önöknek és az egész magyar népnek.

Ez a szerződés, akárcsak a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság kormányának 1957. március 28-i nyilatkozata — amely összefoglalta és továbbfejlesztette az 1948. február 18-i szerződés elveit — szilárd alapja népeink testvéri barátságának. A szovjet és a magyar nép barátsága a legutóbbi években komoly megpróbáltatások közepette is helyreállt, megerősödött és széttéphetetlen, legyőzhetetlen erővé vált.

A szovjet emberek őszinte szívvel kívánnak további sikereket a magyar népnek a szocialista építésben, a népi hatalom erősítésében.

Szilárd meggyőződésünk, hogy országaink testvéri kapcsolatai továbbra is sikeresen fejlődnek a béke és a szocializmus érdekében.

Népszabadság, 1958. február 18.,
valamint Pravda, 1958. február 18.

88.

Részlet az MNK és az SZSZKSZ párt- és kormányküldöttségeinek tárgyalásairól kiadott közös nyilatkozatból

1958. április 10.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány meghívására április 2-től 10-ig a magyar párt- és kormányküldöttség múlt évben a Szovjetunióban tett útja viszonzásául a Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége látogatást tett a Magyar Népköztársaságban ...

A tárgyalásokat mindvégig a szívélyes barátság légköre és a teljes egyetértés jellemezte.

A Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége részt vett a Magyarország nemzeti ünnepe — a fasiszta iga alól történt felszabadulása 13. évfordulója — alkalmából rendezett országos ünnepségeken, meglátogatott ipari üzemeket, tudományos intézményeket és termelőszövetkezeteket, járt az ország különböző városaiban és falvaiban.

A Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége magyarországi látogatása idején számos ízben találkozott és folytatott baráti beszélgetést párt- és állami vezetőkkel, közéleti személyiségekkel, munkásokkal, parasztokkal, értelmiségiekkel. E találkozókon és beszélgetéseken őszinte véleménycsere folyt a két ország baráti, testvéri kapcsolatainak fejlődését és további megerősödését érintő különböző kérdésekről.

A Szovjetunió párt- és kormányküldöttségének alkalma volt meggyőződni a magyar dolgozók növekvő politikai aktivitásáról és munkalendületéről. Mindez arról tanúskodik, hogy a magyar dolgozók rendíthetetlenül hisznek a szocializmus nagy eszméjében és eltökélték, hogy szorosan összefogva a szocialista tábor többi országaival, felépítik hazájuk boldog jövőjét. A küldöttség személyesen is meggyőződött arról, hogy a magyar dolgozókban mélyen él a barátság a szovjet nép iránt és őszintén kívánják, hogy fejlődjenek és erősödjenek a magyar—szovjet kapcsolatok a testvéri kölcsönös segítség és a proletár internacionalizmus magasztos elvei alapján.

A szovjet küldöttségnek a Magyar Népköztársaságban alkalma volt megismerkedni azokkal a nagy sikerekkel, amelyeket a magyar nép a háború utáni években, majd pedig az ellenforradalmi felkelés következményeinek felszámolásáért és a népi hatalom megerősítéséért vívott harcában elért.

A Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége a maga részéről szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy a Szovjetunió politikai és erkölcsi támogatása jelentős mértékben hozzájárult az ellenforrada-

lom következményeinek gyors felszámolásához, anyagi segítsége pedig hozzásegítette a Magyar Népköztársaság kormányát ahhoz, hogy igen rövid idő alatt úrrá legyen a gazdasági nehézségeken, elhárítsa a munkanélküliség veszélyét és elkerülje az inflációt.

*

A tárgyalásokon a küldöttségek tájékoztatták egymást pártjuk és országuk belső kérdéseiről, eszmecserét folytattak a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió baráti kapcsolatainak továbbfejlesztését szolgáló lépésekről, a nemzetközi helyzetről és a békeharc időszerű problémáiról. A küldöttségek az eszmecsere alapján megállapították, hogy nézeteik valamennyi megtárgyalt kérdésben teljesen azonosak.

A tárgyalásokon a Felek megelégedéssel szögezték le, hogy az 1957. március 28-i közös nyilatkozatukban foglaltak végrehajtása előmozdította a két ország testvéri kapcsolatainak mélyülését, a magyar és a szovjet nép barátságának erősödését. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió baráti kapcsolatainak és együttműködésének elmélyítése céljából több fontos megállapodást írtak alá. Létrejött a Magyarország területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok jogi helyzetére vonatkozó egyezmény, a kettős állampolgárságú személyek állampolgárságának rendezéséről szóló egyezmény és a konzuli egyezmény. Előkészületben van több más, a két ország kapcsolatait érintő egyezmény.

A Felek nagy megelégedéssel szögezték le, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió gazdasági együttműködése az 1957. március 28-i közös nyilatkozatban foglaltak szellemében eredményesen fejlődik. A közös nyilatkozatnak megfelelően aláírták az 1958—1960. évi hosszú lejáratú áruszállítási egyezményt, amely biztosítja Magyarország ipari kapacitásának kihasználását és megfelelő magyar iparcikkek exportját a Szovjetunióba.

A hosszú lejáratú kereskedelmi egyezmény a kölcsönös áruszállítások további növelését irányozza elő. A magyar kormány kérésére a szovjet kormány a magyar népgazdaság további fejlődését elősegítendő, kiegészítő gazdasági segélyt nyújt a kohászati-, gépgyártási-, elektrotechnikai-, vegyi-, olaj-, könnyűipari és más ipari és közlekedési üzemek építéséhez és rekonstrukciójához.

Hosszú időre szóló megállapodást kötöttek és annak alapján bővítik a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió iparának tudományos és műszaki együttműködését az erős és gyengeáramú berendezések, műszerek és Diesel-motorok gyártásában.

A küldöttségek hangsúlyozzák, hogy népgazdaságuk fellendítése, népeik életszínvonalának további emelése végett fokozottabban össze kell hangolniuk népgazdaság-fejlesztési terveiket országaik lehetőségeinek

és gazdaságuk fejlesztési távlatainak legmesszebbmenő figyelembevételével.

A Felek nagy megelégedéssel állapítják meg, hogy a két ország tudományos és kulturális kapcsolatai eredményesen és gyümölcsözően fejlődnek. A tudományos és kulturális kapcsolatok fejlesztésében elért sikerek nagymértékben hozzájárultak a magyar és szovjet nép barátságának elmélyítéséhez és egyben gazdagították mindkét nép kultúráját. 1957-ben a magyar tudományos és kulturális élet számos képviselője járt a Szovjetunióban. Nagy számban érkeztek Magyarországra is a szovjet tudomány és kultúra ismert művelői. E látogatások lehetővé teszik a két ország gazdag tudományos és kulturális örökségének kölcsönös megismerését, ami előtt a szocializmus viszonyai között korlátlan távlatok nyílnak. A kulturális és tudományos kapcsolatok további fejlesztése érdekében aláírták az 1958. évi kulturális munkatervet és a két ország tudományos akadémiájának megállapodását.

A Felek nagyra értékelik a Magyar Népköztársaságban és a Szovjetunióban működő Baráti Társaságok munkáját a két nép kulturális kapcsolatainak bővítése szempontjából és kijelentik, hogy ezeknek a szervezeteknek minden támogatást megadnak.

*

A tárgyalások folyamán a nézetek teljes azonossága nyilvánult meg a védelmi jellegű Varsói Szerződés szerepét és jelentőségét illetően; ez a szerződés a benne részt vevő országok biztonságának fontos tényezője az agresszív Északatlanti Tömb mind fokozódó háborús készülődéseivel szemben.

A Felek tárgyalásaikon egyöntetűen leszögezték, hogy minden szocialista ország nemzeti függetlenségének és szuverenitásának legfőbb biztosítéka a szocialista államok egységes táborba való szoros tömörülése a kölcsönös testvéri segítség, a teljes egyenjogúság, a területi sérthetetlenség, az állami függetlenség és szuverenitás, az egymás belügyeibe való be nem avatkozás elveinek tiszteletbentartása alapján. A szocialista államok szolidaritása egyetlen állam ellen sem irányul, hanem az összes népek érdekeit szolgálja, mert fékezi az imperialista körök agresszív törekvéseit és támogatja a béke és haladás nap mint nap növekvő erőit.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió külpolitikai téren az egyetemes béke megszilárdítása érdekében ezután is a hatalmas szocialista tábor összefogásának és további megerősítésének feladataiból indul ki. Semmilyen erő nem képes megbontani ezt az egységet, amely a marxizmus—leninizmus közös nagy eszméin, a kommunista társadalom felépítésének közös célján és a szocialista országoknak azon elszántságán alapul, hogy visszavernek minden kísérletet, amely zavarni próbálná népeik békés építőmunkáját.

A tárgyalásokon megállapítást nyert, hogy mindkét fél azonos álláspontot foglal el a jelenlegi nemzetközi helyzet minden kérdésében.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió, híven a kommunista és munkáspártok által 1957 novemberében Moszkvában aláírt nyilatkozat és békekiáltvány elveihez és eszméihez, legfontosabb feladatának tartja, hogy minden erővel elősegítse a béke összes erőinek összefogását, a népek valódi biztonságáért, az új háború veszélyének elhárításáért vívott harcban...

*

A szovjet párt- és kormányküldöttség magyarországi tartózkodása idején a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja képviselői között széles körű eszmecsere folyt a két párt kapcsolatait érintő kérdésekről. A szívélyes baráti légkörben lefolyt megbeszéléseken a két párt között az összes megtárgyalt kérdésekben teljes egyetértés nyilvánult meg.

A két párt képviselői megállapították, hogy az MSZMP és az SZKP együttműködése teljes egészében a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja küldöttségének tárgyalásairól 1957. március 28-án Moszkvában aláírt nyilatkozat alapján fejlődik. Az elmúlt időszakban a két párt kapcsolatai még jobban megerősödtek és jelenleg az MSZMP és az SZKP állandó kapcsolatban vannak, hogy tájékoztassák egymást a kölcsönös érdeklődésre számot tartó legfontosabb kérdésekről.

Az MSZMP és az SZKP képviselői egyöntetűen leszögezték: a Magyar Népköztársaság gazdasági és belpolitikai helyzetének gyors konszolidációja annak köszönhető, hogy az MSZMP a marxizmus—leninizmus megingathatatlan elvein alapuló helyes politikát folytat. Ez a politika teljes mértékben megfelel a magyar dolgozó nép alapvető érdekeinek és óhajának, alkotóan egyezteti össze a szocialista forradalom és a szocialista építés általános törvényszerűségeit a Magyar Népköztársaság fejlődésének konkrét történelmi feltételeivel.

Az MSZMP és az SZKP képviselőinek termékeny eszmecseréje a testvéri kommunista és munkáspártok kétoldalú tanácskozásainak feltétlen hasznosságát bizonyítja. A Felek hangsúlyozzák, hogy a pártjaikat érdeklő kérdések közös megbeszélése végett a jövőben is találkozni kívánnak. Emellett a két párt képviselőinek véleménye szerint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom érdeke szempontjából hasznos megszervezni a testvéri kommunista és munkáspártok képviselőinek többoldalú időnkénti találkozóit is. A két küldöttség úgy véli, hogy a testvérpártok képviselőinek 1957. novemberi moszkvai értekezletei nagymértékben hozzájárultak a nemzetközi kommunista mozgalom egységéhez és összekovácsoltságához, valamint a népek közötti béke megvédéséhez.

A két párt képviselői hangsúlyozzák a kommunista és munkásmozgalomban mutatkozó opportunista áramlatok elleni harc és a marxista—leninista tanok eszmei tisztaságáért folyó harc nagy fontosságát.

A jelen körülmények között, amikor az imperialista reakció különös erőfeszítéseket tesz, hogy meggyengítse a kommunista és munkáspártokat, aláássa azok egységét, meggyengítse összekovácsoltságukat és szilárdságukat, a reakció egyik fő fegyvere a revizionizmus különböző áramlatainak támogatása a kommunista és munkáspártokon belül, hogy így fékezze a kommunista eszmék mindinkább növekvő befolyását a világ népeire. Ezért mindkét párt kötelességének tartja, hogy határozott harcot folytasson a revizionizmus, mint a párt egységét fenyegető veszély ellen.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja képviselői rámutatnak arra a veszélyre is, amelyet a dogmatizmus és a szektásság jelent a kommunista és munkásmozgalomban, minthogy ezek a jelenségek gátolják a marxista—leninista elmélet fejlődését, annak konkrét viszonyokra való alkalmazását és betűrágással helyettesítik az egyes országokban fennálló konkrét körülmények tanulmányozását. A dogmatizmus és szektásság elszakítja a pártot a tömegektől, ami semmi esetre sem vezethet a munkásosztály, s a szocializmus ügyének győzelméhez.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja kifejezi a proletár internacionalizmus lenini elveihez való tántoríthatatlan hűségét és kijelenti, hogy a két párt a jövőben is elszánt harcot folytat az ellenség arra irányuló kísérletei ellen, hogy a nacionalizmust a népek közötti ellenségeskedésre és gyűlöletkeltésre használják fel.

A tárgyalások folyamán a két párt képviselői megvitatták a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja testvéri kapcsolatainak további bővítését célzó konkrét intézkedéseket.

*

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségei teljes megelégedésüket fejezték ki a tárgyalások eredményeivel kapcsolatban és megállapították, hogy megvan minden lehetősége a két ország közötti baráti együttműködés továbbfejlesztésének a politika, a gazdaság és a kultúra minden területén. Kifejezték szilárd elhatározásukat, hogy népeik javára a jövőben is fejleszteni fogják kapcsolataikat, ami tovább erősíti a szocialista tábor országainak testvéri összefogását és hozzájárul a világbéke megszilárdításához.

Népszabadság, 1958. április 10.,
valamint Pravda, 1958. április 10.

89.

Részlet az 1961—1965 közötti gazdasági együttműködésről és az 1961—1965. évek közötti kölcsönös áruszállításról kiadott közös közleményből

1958. június 3.°

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Magyar Népköztársaság népgazdaságfejlesztési távlati terveinek előkészítésével kapcsolatban 1958. május 18. és június 2. között a Szovjetunió és Magyarország küldöttsége ... Moszkvában tárgyalásokat folytatott ...

A barátság és az egyetértés szellemében végbement tárgyalásokon a küldöttségek az egymással összefüggő népgazdasági ágak szakosításának és kooperációjának fejlesztése végett eszmecserét folytattak a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság gazdasági együttműködéséről és az 1961—1965. évre szóló kölcsönös áruszállításról.

A küldöttségek megállapították, hogy a két ország gazdasági együttműködése és áruforgalma a teljes egyenjogúság és a kölcsönös előnyök alapján fejlődik.

Megállapodás jött létre, hogy a Szovjetunió — műszaki tervek kidolgozásával és különböző berendezések szállításával — technikai segítséget nyújt a Magyar Népköztársaságnak számos ipari üzem építésében és bővítésében, továbbá vasércet, öntöttvasat, szénféleségeket, kokszot, nyersolajat, papatitkoncentrátumot, faanyagokat, gyapotot és más árukat szállít a Magyar Népköztársaságnak. A Magyar Népköztársaság gépeket és berendezéseket, hajókat, orvosi felszereléseket, gyógyszereket, textilárukat, lábbeliket és más árucikkeket szállít a Szovjetuniónak. A tárgyalások mindkét országnak segítséget nyújtanak ahhoz, hogy a népgazdaságfejlesztés további terveinek kidolgozásánál figyelembe vehessék a kölcsönös érdekeket.

A tárgyalásokról megfelelő jegyzőkönyvet írtak alá.

Népszabadság, 1958. június 3.,
valamint Izvesztija, 1958. április 10.

90.

Szerződés az MNK és az SZSZKSZ között a polgári, családjogi és bűnügyi jogsegélyről

1958. július 15.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelső Tanácsának Elnöksége

attól az óhajtól áthatva, hogy mindkét ország szoros és tartós barátsága a jogi együttműködés terén is megerősödjék, elhatározták, hogy polgári, családjogi és bűnügyi jogsegélyszerződést kötnek.

Ebből a célból Meghatalmazottaikként kinevezték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

I. Rész
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk
Jogvédelem

(1) Az egyik Szerződő Fél állampolgárai (természetes és jogi személyek) a másik Szerződő Fél területén személyük és vagyonuk törvényes védelmét illetően ugyanolyan jogvédelemben részesülnek, mint ennek a Szerződő Félnek a saját állampolgárai.

(2) Az egyik Szerződő Fél állampolgárai a másik Szerződő Fél polgári, családjogi és bűnügyekben eljáró hatóságai előtt ugyanazon feltételek mellett léphetnek fel, nyújthatnak be kereseteket, terjeszthetnek elő kérelmeket és panaszokat, mint a másik Szerződő Fél állampolgárai.

2. cikk
Jogsegély nyújtása

(1) A Szerződő Felek bíróságai, ügyészségei és állami közjegyzői polgári, családjogi és bűnügyekben jogsegélyt nyújtanak egymásnak.

(2) Az (1) bekezdésben említett hatóságok a polgári, családjogi és bűnügyekben eljáró egyéb hatóságoknak is jogsegélyt nyújtanak.

3. cikk
Az érintkezés módja

(1) A 2. cikk (1) bekezdésében említett hatóságok a jogsegélyforgalom során központi hatóságaik útján érintkeznek egymással, kivéve, ha a jelen Szerződés másképpen rendelkezik.

(2) A polgári, családjogi és bűnügyekben eljáró egyéb hatóságok a jogsegély iránti megkereséseiket a 2. cikk (1) bekezdésében említett hatóságokhoz intézik, amennyiben a jelen Szerződés egyes esetekre másként nem rendelkezik.

4. cikk
A Jogsegély terjedelme

A jogsegély kiterjed egyes eljárási cselekmények foganatosítására, különösen házkutatásra, lefoglalásra, zárlat foganatosítására, tárgyi bizonyítékok megküldésére és kiadására, felek, terheltek, tanúk, szakértők és egyéb személyek meghallgatására, bírói szemle foganatosítására, kézbesítési kérelmek elintézésére, ügyiratok megküldésére, valamint okiratok kiállítására és megküldésére.

5. cikk
A jogsegély iránti megkeresés alakiságai

(1) A jogsegély iránti megkeresésnek a következő adatokat kell tartalmaznia:

a) a megkereső hatóság megjelölését;

b) a megkeresett hatóság megjelölését;

c) annak az ügynek a megjelölését, amelyben a jogsegélyt kérik;

d) a felek, terheltek vagy elítéltek családi és utónevét, lakóhelyét, illetőleg tartózkodási helyét, állampolgárságát, foglalkozását, valamint bűnügyekben — lehetőség szerint — a terheltek születési helyét és idejét, továbbá a szülők nevét is;

e) a jogi képviselők nevét és lakcímét;

f) a megkeresés tartalmát és a megkeresés tárgyára vonatkozó szükséges adatokat, bűnügyekben pedig a cselekmény leírását is.

(2) A jelen Szerződés alapján továbbításra kerülő iratokat aláírással és pecséttel kell ellátni.

(3) A Szerződő Felek a jogsegély iránti megkeresésekhez kétnyelvű űrlapokat használnak, amelyeknek a szövegét közlik egymással.

6. cikk
Az elintézés módja

(1) A jogsegély teljesítésénél a megkeresett hatóság saját államának joga szerint jár el. Ez a hatóság azonban kérelemre a megkereső hatóság államának eljárási jogszabályait is alkalmazhatja, ha ez nem áll ellentétben a belföldi jog kötelező rendelkezéseivel.

(2) Ha a megkeresett hatóság a megkeresés elintézésére nem illetékes, azt eljuttatja az illetékes hatósághoz és erről a megkereső hatóságot értesíti.

(3) A megkeresett hatóság a megkereső hatóság kérelmére kellő időben közli a kért jogsegély teljesítésének helyét és idejét.

(4) A jogsegély iránti kérelem elintézése után a megkeresett hatóság az ügyiratot a megkereső hatóságnak visszaküldi vagy közli a teljesítés akadályát.

7. cikk
A tanúk és szakértők védelme

(1) Az olyan tanú vagy szakértő ellen, aki a megkeresett Szerződő Fél hatósága által részére kézbesített idézésre a megkereső Szerződő Fél hatósága előtt megjelenik, sem az eljárás tárgyát tévő bűntett, sem valamely oly más bűntett miatt, amelyet még a megkereső állam határának átlépése előtt követett el, büntető eljárás nem indítható, letartóztatás nem foganatosítható és ellene ilyen bűntett miatt kiszabott büntetést sem lehet végrehajtani.

(2) Megszűnik ez a védelem akkor, ha a tanú vagy szakértő a megkereső Szerződő Fél területét attól a naptól számítva, amelyen a kihallgató hatóság közölte vele, hogy további jelenlétére nincsen szükség, egy hónapon belül nem hagyta el. Ebbe a határidőbe nem számít be az az idő, amely alatt a tanú vagy szakértő a megkereső Szerződő Fél területét hibáján kívül nem hagyhatta el.

8. cikk
Kézbesítési kérelmek

(1) A megkeresett hatóság a kézbesítést a belföldi iratok kézbesítésére irányadó jogszabályok szerint teljesíti, feltéve hogy a kézbesítendő irat a megkeresett Szerződő Fél nyelvén készült, vagy ha ahhoz ezen a nyelven hiteles fordítást csatoltak. Ellenkező esetben a megkeresett hatóság az iratot a címzettnek csak akkor adja át, ha azt önként elfogadja.

(2) A kézbesítési kérelemben fel kell tüntetni a címzett pontos lakcímét és a kézbesítendő irat nemét.

(3) Ha a kézbesítés a kérelemben megjelölt címen nem teljesíthető, a megkeresett hatóság a cím megállapítására szükséges intézkedéseket hivatalból teszi meg. Ha a cím nem állapítható meg, erről a megkereső hatóságot a kézbesítendő irat visszaküldésével értesíteni kell.

9. cikk
A kézbesítés igazolása

A kézbesítés megtörténtét a megkeresett Szerződő Félnek a kézbesítéséről szóló szabályai szerint kell igazolni. A kézbesítést igazoló iratban fel kell tüntetni a kézbesítés idejét és helyét.

10. cikk
Kézbesítés saját állampolgárok részére

(1) Mindegyik Szerződő Fél jogosult saját állampolgárai részére diplomáciai vagy konzuli képviselete útján kézbesíteni.
(2) Az ilyen kézbesítésnél kényszer alkalmazásának nincs helye.

11. cikk
A jogsegély költségei

(1) A megkeresett Szerződő Fél a jogsegély teljesítéséért költséget nem számíthat fel. A Szerződő Felek maguk viselik a jogsegélyforgalom következtében saját területükön felmerült költségeket.
(2) A megkeresett hatóság a megkereső hatósággal közli a felmerült költségek összegét. Ha a megkereső hatóság ezeket a költségeket a megtérítésre köteles személytől behajtja, a befolyt összeg a behajtó Szerződő Felet illeti.

12. cikk
Tájékoztatás

A Magyar Népköztársaság Igazságügyminisztériuma és a SZSZKSZ Minisztertanácsa mellett működő Jogi Bizottság kérelemre tájékoztatják egymást az államukban hatályban levő vagy hatályban volt jogszabályokról, valamint a Szerződő Felek illetékes bíróságainak jogszabályértelmezéséről.

13. cikk
Nyelvhasználat a jogsegélyforgalomban

A Magyar Népköztársaság hatóságai a kölcsönös jogsegélyforgalomban a magyar nyelvet, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének hatóságai pedig az orosz nyelvet használják.

14. cikk
Okiratok hitelesítése és elismerése

(1) Az egyik Szerződő Fél területén valamely hatóság vagy közhitelességgel felruházott személy által ügykörén belül kiállított, felvett vagy hitelesített és hivatali pecséttel ellátott okiratoknak a másik Szerződő Fél területén való felhasználásához felülhitelesítésre nincs szükség.

(2) Az egyik Szerződő Fél területén kiállított közokiratot a másik Szerződő Fél területén is megilleti a közokiratok bizonyító ereje.

II. Rész
KÜLÖNÖS RÉSZ

I. Fejezet
Jogsegély polgári és családjogi ügyekben

Perköltségbiztosíték alóli mentesség és a perköltség végrehajtása

15. cikk

Az egyik Szerződő Fél állampolgára, aki a másik Szerződő Fél bírósága előtt fellép és a Szerződő Felek egyikének területén tartózkodik, nem kötelezhető semmiféle biztosíték adására, sem abból az okból, mert külföldi, sem azért, mert belföldön sem lakóhelye, sem pedig állandó tartózkodási helye nincsen.

16. cikk

(1) Ha az előző cikk alapján biztosíték letétele alól mentes felet az eljárási költségek viselésére kötelezték, a másik Szerződő Fél illetékes bírósága az eljárási költségek tekintetében a végrehajtási eljárást költség- és illetékmentesen indítja meg.

(2) Az eljárási költségekhez tartoznak a 17. cikkben említett okmányok fordítása és azok hitelesítése folytán felmerült költségek is.

17. cikk

(1) A végrehajtási eljárás megindítására irányuló kérelemhez csatolni kell az eljárási költségeket megállapító bírói határozat hitelesített másolatát, valamint a határozat jogerőre emelkedését és végrehajthatóságát igazoló bírói végzést.

(2) Ezeket az okmányokat annak a Szerződő Félnek a nyelvén készült fordítással kell ellátni, amelynek területén a végrehajtási eljárást le kell folytatni.

(3) A bíróság a végrehajtási eljárás megindításánál csupán azt vizsgálja, hogy

a) a határozat jogerejét és végrehajthatóságát igazolták-e,

b) a jelen cikk (1) bekezdésében említett okmányok hiteles fordítással vannak-e ellátva.

18. cikk

A másik Szerződő Fél területén az eljárási költségek végrehajtására irányuló kérelmet elő lehet terjeszteni:

a) annál a bíróságnál, amely a költségre vonatkozó határozatot hozta vagy annál, amely az ügyben első fokon határozott; a bíróság a kérelmet a jelen Szerződés 3. cikk (1) bekezdésében megállapított módon küldi meg a másik Szerződő Fél illetékes bíróságának,

b) közvetlenül a másik Szerződő Félnek annál a bíróságnál, amely a végrehajtási eljárás megindítására illetékes, feltéve, ha a kérelmező ennek a Szerződő Félnek a területén lakik.

19. cikk

(1) A bíróság a végrehajtási eljárás megindításáról a felek meghallgatása nélkül dönt.

(2) A végrehajtási eljárás megindítására illetékes bíróság a végrehajtási eljárást a 16. cikk (2) bekezdésében említett költségek tekintetében is megindítja. Ezeket a költségeket annak a Szerződő Félnek az illetékes bírósága állapítja meg, amelynek területén azok felmerültek.

(3) A végrehajtási eljárás megindítása nem tagadható meg amiatt, hogy a kérelmező nem előlegezte a végrehajtás költségeit.

Költségmentesség

20. cikk

(1) Az egyik Szerződő Fél állampolgárai a másik Szerződő Fél területén a költségmentesség, az illetékmentesség, az illetékfeljegyzési jog, valamint az ingyenes jogi képviselet kedvezményében ugyanolyan feltételek mellett és ugyanolyan terjedelemben részesülnek, mint a belföldiek.

(2) A költség- és illetékmentesség, valamint az illetékfeljegyzési jog

minden eljárási cselekményre kiterjed, ideértve a végrehajtási cselekményeket is.

(3) Ha a fél az egyik Szerződő Fél joga szerint költség- és illetékmentesség, valamint illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesül, ez a felet megilleti minden olyan perbeli cselekménynél is, amelyet ugyanabban az ügyben a másik Szerződő Fél bírósága előtt foganatosítanak.

21. cikk

(1) A kérelmező személyi, családi, kereseti (jövedelmi) és vagyoni viszonyairól annak a Szerződő Félnek illetékes hatósága állít ki bizonyítványt, amelynek területén a kérelmezőnek lakó- vagy állandó tartózkodási helye van.

(2) Ha a kérelmezőnek az egyik Szerződő Fél területén sincs lakóvagy állandó tartózkodási helye, a bizonyítványt a kérelmező hazájának diplomáciai vagy konzuli hatósága állíthatja ki.

(3) Az a bíróság, amely a költségmentesség megadásáról határoz — ha szükségesnek találja — a 3. cikkben meghatározott úton kiegészítő felvilágosítást kérhet a bizonyítványt kiállító hatóságtól.

22. cikk

(1) Ha valamelyik Szerződő Fél állampolgára a másik Szerződő Fél bírósága előtt a költség- és illetékmentesség, az illetékfeljegyzési jog vagy az ingyenes jogi képviselet kedvezményében kíván részesülni, eziránti kérelmét a lakó- vagy állandó tartózkodási helye szerint illetékes bíróság előtt jegyzőkönyvbe mondhatja. A bíróság a jegyzőkönyvet a 21. cikkben megjelölt bizonyítvánnyal és a fél által benyújtott egyéb mellékletekkel együtt a 3. cikk (1) bekezdésében meghatározott módon a másik Szerződő Fél illetékes bíróságához juttatja el.

(2) A jegyzőkönyvet annak a bíróságnak a nyelvén kell kiállítani, amely ezt készíti.

23. cikk
Anyakönyvi kivonatok és egyéb okiratok megküldése

(1) Mindegyik Szerződő Fél — diplomáciai úton előterjesztett kérelemre — köteles a másik Szerződő Fél részére megküldeni az anyakönyvi kivonatokat, képesítésre és a szolgálati időre vonatkozó okiratokat, valamint olyan egyéb okiratokat, amelyek a másik Szerződő Fél állampolgárainak személyes jogait és érdekeit érintik.

(2) Az (1) bekezdésben említett okiratokat a másik Szerződő Félnek diplomácai úton, fordítás nélkül, költség- és illetékmentesen kell megküldeni.

Személyi jog

24. cikk
Cselekvőképesség

A személy cselekvőképességét annak a Szerződő Félnek a joga határozza meg, amelynek ez a személy állampolgára.

25. cikk
Eltűntnek és holtnaknyilvánítás

(1) Valamely személy eltűntnek nyilvánítására, illetőleg holtnaknyilvánítására, valamint a halál tényének megállapítására azon Szerződő Fél hatóságának van joghatósága, amelynek ez a személy életbenlétére utaló legutolsó adatok alkalmával állampolgára volt.

(2) Az egyik Szerződő Fél hatósága e Szerződő Fél területén lakó személy kérelmére a másik Szerződő Fél állampolgárát eltűntnek vagy holtnak nyilváníthatja, valamint halálának tényét megállapíthatja, ha ehhez a kérelmezőnek e Szerződő Fél jogszabályai alapján jogi érdeke fűződik.

(3) A (2) bekezdés értelmében hozott határozat csak annak a Szerződő Félnek a területén hatályos, amelynek hatósága a határozatot hozta.

(4) Az (1) és (2) bekezdésben szabályozott esetekben a Szerződő Felek hatóságai saját államuk jogát alkalmazzák.

Családi jog

26. cikk
A házasság felbontása és érvénytelenné nyilvánítása

Az egyik Szerződő Fél bíróságának a házasság felbontása, érvénytelenné nyilvánítása, illetőleg a házasság létezésének vagy nem létezésének tárgyában hozott jogerős határozatát a másik Szerződő Fél területén minden további eljárás nélkül el kell ismerni, ha a határozat jogerőre emelkedésekor legalább az egyik házastárs annak a Szerződő Félnek állampolgára volt, amelynek bírósága a határozatot hozta és ha a másik Szerződő Fél illetékes bírósága az ügy érdemében megelőzőleg nem hozott jogerős határozatot. Ezt a rendelkezést a jelen szerződés hatályba lépése előtt keletkezett határozatok tekintetében is alkalmazni kell.

Szülők és gyermekek közötti jogviszony

27. cikk

Az apaság vélelmének megtámadására, az apaság vagy anyaság, illetőleg a gyermek egy meghatározott házasságból történt származásának megállapítására annak a Szerződő Félnek a jogát kell alkalmazni, amelynek állampolgárságát a gyermek születésével megszerezte.

28. cikk

Ha a gyermek szülei nem kötöttek egymással házasságot, a gyermek és a gyermek anyja, illetőleg apja közötti jogviszonyra — ideértve az apaság vagy anyaság megállapítását is — annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek a gyermek állampolgára.

29. cikk

A 27. és 28. cikkben említett jogviszonyokra vonatkozó határozatok meghozatalára azon Szerződő Fél bíróságának van joghatósága, amelynek jogát ezekben az esetekben alkalmazni kell. Ha az érdekelt személyek ugyanazon Szerződő Fél területén laknak, e Szerződő Fél bírósága is eljárhat.

Örökbefogadás

30. cikk

(1) Az örökbefogadásra annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek az örökbefogadó állampolgára.

(2) Ha a gyermeket olyan házastársak fogadják örökbe, akik közül az egyik az egyik Szerződő Félnek, a másik pedig a másik Szerződő Félnek az állampolgára, az örökbefogadásnak meg kell felelnie mindkét Szerződő Fél hatályos jogszabályainak.

(3) Ha a gyermek az egyik Szerződő Fél, az örökbefogadó pedig a másik Szerződő Fél állampolgára, az örökbefogadáshoz — amennyiben erre a gyermek hazai joga szerint szükség van — be kell szerezni a gyermek hozzájárulását, továbbá be kell szerezni a gyermek törvényes képviselőjének vagy a gyermek hazája illetékes hatóságának hozzájárulását.

31. cikk

Az örökbefogadásról szóló határozatok meghozatalára azon Szerződő Fél hatóságának van joghatósága, amelynek az örökbefogadó állampolgára. A 30. cikk (2) bekezdésében említett esetben annak a Szerződő Félnek a hatósága jár el, amelynek területén a házastársak közös lakóhelye vagy állandó tartózkodási helye van vagy legutoljára volt.

32. cikk

A 30. és 31. cikk rendelkezéseit az örökbefogadás megszűnésére is megfelelően alkalmazni kell.

Gyámság és gondnokság

33. cikk

(1) A Szerződő Felek állampolgárainak gyámsági és gondnoksági ügyeiben — amennyiben a jelen Szerződés másképpen nem rendelkezik — annak a Szerződő Félnek hatóságai járnak el, amelynek a gyámolt vagy gondnokolt állampolgára.

(2) A gyámság és gondnokság létesítésének, illetőleg megszüntetésének feltételeire annak a Szerződő Félnek a jogát kell alkalmazni, amelynek a gyámolt, illetőleg gondnokolt állampolgára.

(3) A gyám és a gyámolt, illetőleg a gondnok és gondnokolt közötti jogviszonyra annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek hatósága a gyámot vagy gondnokot kirendelte.

(4) A gyámság, illetőleg a gondnokság elfogadásának kötelezettségére annak a Szerződő Félnek a jogát kell alkalmazni, amelynek a leendő gyám, illetőleg gondnok állampolgára.

34. cikk

(1) Ha az egyik Szerződő Félnek olyan állampolgára érdekében, akinek lakó-, illetőleg állandó tartózkodási helye vagy vagyona a másik Szerződő Fél területén van, gyámsággal vagy gondnoksággal kapcsolatos hatósági intézkedés szükséges, a másik Szerződő Fél hatósága erről a szóbanlevő személy hazájának diplomáciai vagy konzuli képviseletét haladéktalanul értesíti.

(2) Sürgős esetekben a másik Szerződő Fél hatósága a körülményeknek megfelelően ideiglenes intézkedéseket (elhelyezés, tartás, gondozás) tehet, ezekről azonban a szóbanlevő személy hazájának diplomáciai

vagy konzuli képviseletét haladéktalanul tájékoztatnia kell. Ezek az intézkedések a diplomáciai vagy konzuli képviselet, illetőleg a 33. cikk (1) bekezdésében említett hatóság eltérő intézkedéséig maradnak hatályban.

35. cikk

(1) A hazai hatóság felkérheti a másik Szerződő Fél illetékes hatóságát, hogy olyan személy tekintetében, akinek lakóhelye, állandó tartózkodási helye vagy vagyona a másik Szerződő Fél területén van, a gyámságot vagy a gondnokságot gyakorolja. A megkeresett hatóság a tett intézkedésekről a megkereső hatóságot a jelen Szerződés 3. cikkében megállapított módon értesíti.

(2) Az (1) bekezdés alapján eljáró hatóság saját államának jogszabályát alkalmazza, a jog- és cselekvőképesség tekintetében azonban ilyen esetben is a kiskorú vagy gondnokolt hazájának jogszabályai irányadók. Ez a hatóság a cselekvőképtelen személy személyállapotát érintő határozatok hozatalára nem jogosult, megadhatja azonban a gyámolt, illetőleg gondnokolt hazai joga szerint a házasságkötéshez szükséges engedélyt.

Öröklési jog

36. cikk
Egyenlő elbánás elve

Az egyik Szerződő Fél állampolgárai a másik Szerződő Fél területén levő javakban való törvényes vagy végrendeleti öröklés, valamint a végrendeletek alkotása és visszavonása tekintetében a másik Szerződő Fél területén a belföldiekkel egyenlő elbánásban részesülnek.

37. cikk
Az alkalmazandó jog

(1) Az ingó hagyaték öröklésére annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek az örökhagyó elhalálozásakor állampolgára volt.

(2) Az ingatlan hagyaték öröklésére annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek területén az ingatlan fekszik.

38. cikk
Uratlan hagyaték

Ha az örökhagyó után örökösök nem maradtak, az öröklésről mindegyik lemondott vagy öröklési képességét elvesztette, az ingatlan arra a Szerződő Félre száll, amelynek területén az fekszik, az ingóságok pedig azt a Szerződő Felet illetik, amelynek az örökhagyó elhalálozásakor állampolgára volt.

39. cikk
Végrendelet

(1) A végrendelet alaki kellékeire annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek a végrendelkező a végrendelet alkotásakor állampolgára volt. Elegendő azonban, ha megtartották annak a Szerződő Félnek a jogszabályait, amelynek területén a végrendeletet alkották. Ezeket a rendelkezéseket a végrendelet visszavonására is alkalmazni kell.

(2) A végrendelet alkotására és visszavonására való képesség, továbbá az akarathiány joghatása tekintetében annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek az örökhagyó az akaratkijelentés idején állampolgára volt.

40. cikk
Joghatóság hagyatéki ügyekben

(1) Az ingó hagyaték tekintetében a hagyatéki eljárás lefolytatására — kivéve a (4) bekezdésben foglalt esetet — annak a Szerződő Félnek hatóságai jogosultak, amelynek az örökhagyó elhalálozásakor állampolgára volt.

(2) Az ingatlan hagyaték tekintetében a hagyatéki eljárás lefolytatására annak a Szerződő Félnek a hatóságai jogosultak, amelynek területén az ingatlan fekszik.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltakat megfelelően alkalmazni kell az öröklési joggal kapcsolatos perekben is.

(4) Ha az egyik Szerződő Fél állampolgára után maradt ingó hagyaték teljes egészében a másik Szerződő Fél területén van, bármelyik örökös vagy hagyományos kérelmére a hagyatéki eljárást a másik Szerződő Fél hatósága folytatja le, ha ebbe valamennyi, ismert helyen lakó vagy tartózkodó örökös beleegyezik.

41. cikk
Értesítés a halálesetről

(1) Ha az egyik Szerződő Fél állampolgára a másik Szerződő Fél területén hal meg, az illetékes hatóság haladéktalanul köteles a halálesetről az elhunyt hazájának diplomáciai vagy konzuli képviseletét értesíteni és vele mindazt közölni, ami az örökösökre, hagyományosokra, azoknak lakó- vagy tartózkodási helyére és címére, a hagyaték állagára és az esetleges végrendeletre vonatkozóan előtte ismeretes. Az említett hatóság hasonló értesítést küld abban az esetben is, ha arról szerez tudomást, hogy az elhunyt után harmadik államban maradt hagyaték.

(2) Ha az (1) bekezdés szerint értesítést kapott Szerződő Fél illetékes hatósága arról szerez tudomást, hogy területén vagy külföldön az értesítésben nem szereplő örökösök vagy hagyományosok vannak, vagy az örökhagyó végrendeletet hagyott hátra, erről a másik Szerződő Fél illetékes hatóságát értesíti.

(3) Ha az egyik Szerződő Fél állampolgára ennek a Szerződő Félnek a területén hal meg és az örökhagyó után a másik Szerződő Fél állampolgára örökösként vagy hagyományosként van érdekelve, az egyik Szerződő Fél illetékes hatósága a halálesetről a jelen cikk (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a másik Szerződő Fél diplomáciai vagy konzuli képviseletét értesíti.

42. cikk
A diplomáciai vagy konzuli képviselet jogköre

(1) A Szerződő Felek diplomáciai és konzuli képviseletei a másik Szerződő Fél hatóságai előtt hagyatéki ügyekben saját állampolgáraik képviseletében külön meghatalmazás nélkül is eljárhatnak, ha az illető állampolgárok vagy azok meghatalmazottai nincsenek jelen.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél állampolgára a másik Szerződő Fél területén utazás közben hal meg, s ott sem lakó-, sem tartózkodási helye nem volt, a nála található tárgyakat minden további eljárás nélkül hazája diplomáciai vagy konzuli képviseletének rendelkezésére kell bocsátani.

43. cikk
Végrendelet kihirdetése

A végrendeletet annak a Szerződő Félnek illetékes hatósága hirdeti ki, amelynek területén a végrendelet van. A végrendelet másolatát és a kihirdetésről szóló jegyzőkönyv másolatát — kérelemre a végrendelet eredeti példányát is — az örökhagyó hazája illetékes hatóságának meg kell küldeni.

44. cikk
A hagyaték biztosítása

(1) Annak a Szerződő Félnek a hatósága, amelynek területén a másik Szerződő Fél állampolgára után hagyaték maradt, köteles a hagyatéki vagyon megőrzésére és kezelésére a szükséges intézkedéseket a belföldi jog szerint megtenni.

(2) A másik Szerződő Fél diplomáciai vagy konzuli képviseletét az (1) bekezdés értelmében tett intézkedésekről haladéktalanul értesíteni kell. A képviselet az intézkedések foganatosításánál közvetlenül vagy meghatalmazottja útján közreműködhetik, kérésére a tett intézkedések módosíthatók vagy megszüntethetők.

(3) A Szerződő Felek jogszabályaiban a hagyaték elfogadására megállapított határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen az örökhagyó haláláról a diplomáciai vagy konzuli képviseletet értesítették.

45. cikk
A hagyaték kiszolgáltatása

(1) Ha az ingó hagyatékot illetőleg az ingó vagy ingatlan hagyatéki vagyontárgyak eladásából befolyt összeget a hagyatéki eljárás lefolytatása után a másik Szerződő Fél területén tartózkodó örökösöknek kell átadni, az ingó hagyatékot vagy a befolyt összeget az utóbbi állam diplomáciai vagy konzuli képviseletének kell kiszolgáltatni.

(2) A hagyatéki ügyben eljáró hatóság akkor rendeli el a hagyaték kiszolgáltatását a diplomáciai, vagy konzuli képviseletnek, ha

a) az örökhagyó örököseinek, hagyományosainak a hitelezőinek minden olyan követelését kielégítették, vagy biztosították, amelyet annak a Szerződő Félnek a jogszabályaiban meghatározott határidőn belül jelentettek be, amelynek területén a hagyatéki vagyontárgyak találhatók;

b) ha az örökösödési adót és illetéket kifizették vagy biztosították;

c) az illetékes hatóságok a hagyatéki vagyontárgyak kiviteléhez, illetőleg az eladásból befolyt összeg átutalásához szükséges engedélyt megadták.

Határozatok elismerése és végrehajtása

46. cikk

(1) Az egyik Szerződő Fél bírósága vagy gyámhatósága által nem vagyonjogi ügyben a jelen Szerződés rendelkezéseinek megfelelően hozott jogerős határozatát a másik Szerződő Fél területén minden további eljárás nélkül el kell ismerni, feltéve, ha a másik Szerződő Fél valamely

bírósága vagy gyámhatósága az ügyben korábban jogerős határozatot nem hozott. Ezt a rendelkezést a jelen Szerződés hatálybalépése előtt jogerőre emelkedett határozatokra is alkalmazni kell.

(2) Az egyik Szerződő Fél területén polgári és családjogi ügyekben vagyonjogi igények tekintetében a jelen Szerződés hatályba lépése után hozott jogerős bírói határozatokat — a (3) bekezdésben említett határozatok kivételével — a másik Szerződő Fél területén el kell ismerni és végre kell hajtani. Ez a rendelkezés a bíróságok által a bűnügyekben érvényesített polgári jogi igény tekintetében hozott jogerős határozatokra is vonatkozik.

(3) Az egyik Szerződő Fél bíróságainak a 28. cikkben meghatározott jogviszonyokkal kapcsolatban hozott jogerős határozatait a másik Szerződő Fél területén csak akkor kell elismerni és végrehajtani, ha ez a jogviszony a jelen Szerződés hatályba lépése után keletkezett.

47. cikk

(1) A végrehajtási eljárás megindítására annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek területén a végrehajtási eljárást le kell folytatni.

(2) A kérelmet az ügyben elsőfokon eljárt bírósághoz vagy — amennyiben a kérelmező a másik Szerződő Fél területén tartózkodik — ennek a Szerződő Félnek illetékes bíróságához kell benyújtani. Az elsőfokon eljárt bíróság a hozzá benyújtott kérelmet a jelen Szerződés 3. cikkében meghatározott módon a másik Szerződő Fél illetékes bíróságához továbbítja.

48. cikk

A végrehajtási eljárás megindítására irányuló kérelemhez csatolni kell:

a) a bírói határozat teljes kiadmányát; a határozat jogerejét és végrehajthatóságát, ha az a kiadmányból nem tűnik ki, a bíróságnak külön igazolnia kell;

b) igazolást arról, hogy a perbe nem bocsátkozott alperes vagy meghatalmazottja legalább egy ízben kellő időben és szabályszerűen bírói idézést vett kézhez;

c) a jelen cikk *a)* és *b)* pontjában említett iratok hiteles fordítását.

49. cikk

A bíróság a végrehajtási eljárás megindítása előtt — szükség esetén — a kérelmezőt megidézheti, tőle felvilágosítást kérhet vagy hiánypótlásra hívhatja fel. A bíróság az adóst is meghallgatja a végrehajtási kérelem felől és felvilágosítást kérhet attól a bíróságtól, amely a határozatot hozta.

50. cikk

(1) A végrehajtás foganatosítására annak a Szerződő Félnek a joga irányadó, amelynek területén a végrehajtás történik.

(2) A végrehajtási eljárás megindításáról határozó bíróság előtt az adós mind a végrehajtás megengedhetősége, mind a bíróság által megítélt követelések tekintetében csak olyan kifogásokat terjeszthet elő, amelyek annak a Szerződő Félnek a joga szerint érvényesíthetők, amelynek a területén a határozatot hozták.

51. cikk
A bírói határozatok végrehajtásának megtagadása

A bírói határozatok végrehajtását meg kell tagadni, ha

a) a végrehajtani kért határozat nem jogerős;

b) az alperes vagy az a személy, aki ellen a végrehajtani kért határozatot hozták, azért nem bocsátkozott a perbe, mert részére vagy meghatalmazottjának kellő időben, szabályszerűen és a jelen Szerződés rendelkezéseinek megfelelő módon nem kézbesítettek idézést;

c) a bírói határozat ellentétes ugyanazon felek között, ugyanazon igényről, ugyanazon jogalapon annak a Szerződő Félnek a bírósága által korábban hozott jogerős határozattal, amely Szerződő Félnek a területén a határozatot elismerni és a végrehajtást foganatosítani kellene. Ez a rendelkezés nem vonatkozik arra az esetre, ha azok a körülmények, amelyek alapján a korábbi határozat a szolgáltatás mennyiségét vagy tartalmát megállapította, lényegesen megváltoztak.

52. cikk

A végrehajtási költségek tekintetében annak a Szerződő Félnek jogszabályai irányadók, amelynek területén a határozatot végre kell hajtani.

53. cikk

A jelen Szerződés 46-52. cikkeinek rendelkezéseit a bírói egyezségekre is alkalmazni kell.

II. Fejezet
Bűnügyi jogsegély

54. cikk
Kiadatási kötelezettség

(1) A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy a területükön tartózkodó személyeket a jelen Szerződésben meghatározott feltételek mellett kérelemre büntető eljárás lefolytatása vagy büntetés végrehajtása céljából egymásnak kiadják.

(2) Kiadatásnak oly cselekmény miatt van helye, amely mindkét Szerződő Fél jogszabályai szerint bűntett és a Szerződő Felek jogszabályai szerint egy évet meghaladó szabadságvesztéssel vagy más súlyosabb büntetéssel büntetendő (a továbbiakban: kiadatási bűntett).

55. cikk
A kiadás megtagadása

Kiadatásnak nincs helye, ha

a) a kiadni kért személy a megkeresett Szerződő Fél állampolgára;

b) a kiadni kért személy a bűntettet a megkeresett Szerződő Fél területén követte el;

c) a kiadatást oly bűntett miatt, illetőleg olyan ítélet alapján kérik, amelynek büntethetősége, illetőleg végrehajthatósága a megkeresett Szerződő Fél jogszabályai szerint elévülés folytán vagy más törvényes okból megszűnt;

d) a kiadni kért személy ellen a megkeresett Szerződő Fél területén ugyanazon bűntett miatt ítéletet hoztak vagy a büntető eljárást érdemi okból megszüntették;

e) a bűntett valamelyik Szerződő Fél jogszabályai szerint csak magánindítványra üldözhető és a sértett a magánindítványt kellő időben nem terjesztette elő.

56. cikk
A büntető eljárás kötelező átvétele

(1) A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy a másik Szerződő Fél kérelmére saját joguk szerint büntető eljárást indítanak olyan állampolgáraik ellen, akik a megkereső Szerződő Fél területén kiadatási bűntettet követtek el. A kérelemhez csatolni kell a bűntett leírását tartalmazó iratot, továbbá a bűntett elkövetésére vonatkozólag rendelkezésre álló bizonyítékokat.

(2) A büntető eljárás megindítására irányuló kérelmet magyar részről vádemelés előtt a Magyar Népköztársaság legfőbb ügyésze, vádeme-

lés után a Magyar Népköztársaság igazságügyminisztere, szovjet részről pedig az SZKPSZ legfőbb ügyésze terjeszti elő.

(3) A megkeresett Szerződő Fél értesíti a másik Szerződő Felet a büntető eljárás eredményéről és amennyiben az ügyben jogerős ítéletet hoztak, az ítélet másolatát is megküldi.

57. cikk
A kiadási kérelem

(1) A büntetés végrehajtására irányuló kiadatási kérelemhez csatolni kell a jogerős ítélet hiteles másolatát, valamint annak a jogszabálynak a teljes szövegét is, amelynek alapján a bűncselekményt minősítették. Amennyiben az elítélt büntetésének egy részét már kitöltötte, az erre vonatkozó adatokat is közölni kell.

(2) A büntető eljárás lefolytatására irányuló kiadatási kérelemhez mellékelni kell az elfogatóparancs hiteles másolatát, a bűncselekmény tényállásának leírását, valamint a bűntett minősítésére vonatkozó jogszabály szövegét; ha a bűntett vagyoni kárt okozott, ennek összegét is meg kell jelölni.

(3) Magánindítványra üldözendő bűntett esetén a kiadatási kérelemben meg kell jelölni a magánindítvány előterjesztésének időpontját. Amennyiben valamelyik Szerződő Fél joga a magánindítvány előterjesztésére záros határidőt állapít meg, az erre vonatkozó jogszabályt közölni kell.

(4) A kiadatási kérelemhez — lehetőség szerint — mellékelni kell a kiadni kért személy személyleírását, közölni kell személyi adatait, állampolgárságát, tartózkodási helyét, valamint meg kell küldeni fényképét és ujjlenyomatát is.

(5) A megkereső Szerződő Fél nem köteles a kiadni kért személy bűnösségére vonatkozó bizonyítékokat a kérelemhez mellékelni.

58. cikk
A kiadatási kérelem kiegészítése

Ha a kiadatási kérelem nem tartalmazza az összes szükséges adatokat, a megkeresett Szerződő Fél a kérelem kiegészítését kívánhatja és erre két hónapig terjedő határidőt állapíthat meg. Ez a határidő alapos okból meghosszabbítható.

59. cikk
Kiadatási letartóztatás

A kiadatási kérelem megérkezése után a megkeresett Szerződő Félnek a kiadni kért személy letartóztatása iránt haladéktalanul intézkednie kell, kivéve, ha a jelen Szerződés értelmében kiadatásnak nincsen helye.

60. cikk
Ideiglenes kiadatási letartóztatás

(1) Az olyan személyt, akit a jelen Szerződés alapján ki kell adni, a kiadatási kérelem megérkezése előtt is le lehet tartóztatni, ha azt a megkereső Szerződő Fél arra hivatkozással kéri, hogy a szóban forgó személy ellen elfogatóparancsot bocsátottak ki, illetőleg jogerős ítéletet, vagy más bírói határozatot hoztak. Az ilyen kérelem posta, távíró, távbeszélő vagy rádió útján terjeszthető elő.

(2) A Szerződő Felek illetékes hatóságai ilyen kérelem nélkül is letartóztathatják a területükön tartózkodó olyan személyt, aki tudomásuk szerint a másik Szerződő Fél területén kiadatási bűntettet követett el.

(3) Az (1) és (2) bekezdés alapján történt ideiglenes letartóztatásról a másik Szerződő Felet haladéktalanul értesíteni kell.

61. cikk
A kiadatási letartóztatás megszüntetése

(1) A megkeresett Szerződő Fél a letartóztatott személyt szabadlábra helyezheti, ha a megkereső Szerződő Fél az 58. cikknek megfelelően részére megállapított határidőn belül a kiadatási kérelem kiegészítéséhez szükséges adatokat nem közli.

(2) A 60. cikk alapján letartóztatott személyt szabadon lehet bocsátani, ha a kiadatási kérelem a letartóztatásról szóló értesítés elküldésétől számított két hónap alatt nem érkezik meg.

62. cikk
A kiadatás elhalasztása

Ha a megkeresett Szerződő Fél területén a kiadni kért személy ellen más bűntett miatt büntető eljárás van folyamatban vagy más bűntett miatt elítélték, a kiadatás elhalasztható mindaddig, amíg az eljárást megszüntették, az ítéletet végrehajtották vagy a büntetést elengedték.

63. cikk
Ideiglenes átadás

(1) A megkereső Szerződő Fél indokolt kérelmére a kiadni kért személyt a 62. cikkben említett esetben is ideiglenesen át lehet adni, ha a kiadatás elhalasztása a bűntett elévülését eredményezné, vagy a nyomozás lefolytatását jelentős mértékben megnehezítené.

(2) Az ideiglenesen átadott személyt annak az eljárási cselekménynek befejeztével, amelynek céljára átadták, haladéktalanul vissza kell szállítani.

64. cikk
Eljárás több állam kiadatási kérelme esetén

Ha valamely személy kiadatását több állam kéri, a megkeresett Szerződő Fél dönti el, hogy melyik kérelemnek tesz eleget.

65. cikk
A kiadott személy felelősségrevonásának korlátai

(1) A kiadott személy a kiadatás előtt elkövetett olyan bűntett miatt, amelyre a kiadatás nem terjed ki, a megkeresett Szerződő Fél hozzájárulása nélkül büntető eljárás alá nem vonható, a rá kiszabott büntetés végre nem hajtható és harmadik állam részére ki nem adható.

(2) Nincsen szükség a megkeresett Szerződő Fél hozzájárulására, ha

a) a kiadott személy annak a Szerződő Félnek területét, amelynek részére kiadták, a büntető eljárás befejezése, elítéltetése esetén pedig büntetésének kitöltése vagy elengedése után egy hónapon belül nem hagyta el; az említett határidőbe nem számít be az az idő, amely alatt a kiadott személy a megkereső Szerződő Fél területét önhibáján kívül nem hagyhatta el;

b) a kiadott személy a megkereső Szerződő Fél területéről eltávozott, de oda újból visszatért.

66. cikk
Átadás

A megkeresett Szerződő Fél közli a megkereső Szerződő Féllel az átadás helyét és idejét. A kiadni kért személyt szabadlábra lehet helyezni, ha őt a megkereső Szerződő Fél a kitűzött időponttól számított 15 napon belül nem veszi át.

67. cikk
Ismételt kiadatás

Ha a kiadott személy a büntető eljárás megindítása alól bármilyen módon kivonja magát és újra a megkeresett Szerződő Fél területén tartózkodik, őt újabb kérelemre az 57. cikkben említett iratok megküldése nélkül is ki kell adni.

68. cikk
Átszállítás

(1) A Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy azokat a személyeket, akiket valamelyik harmadik állam a másik Szerződő Fél részére kiadott, ennek a Szerződő Félnek a kérelmére saját területükön átszállítják. Az átszállítás kötelezettsége nem áll fenn, ha a kiadatást a jelen Szerződés rendelkezései értelmében nem kell engedélyezni.

(2) Az átszállítás iránti megkeresést ugyanúgy kell előterjeszteni és felszerelni, mint a kiadatási kérelmet.

(3) Az átszállítás módját, útvonalát és egyéb feltételeit ilyen esetekben a Szerződő Felek illetékes hatóságai közös megegyezéssel állapítják meg.

69. cikk
A büntető eljárás eredményének közlése

A Szerződő Felek a kiadott személy elleni bűntető eljárás eredményéről egymást értesítik. Ha a kiadott személyt elítélték, az ítélet jogerőre emelkedése után az ítélet másolatát meg kell küldeni.

70. cikk
Érintkezés kiadatási és átszállítási ügyekben

A bűntettesek kiadatásával és átszállításával, valamint a letartóztatott személyek átszállításával (71. cikk) kapcsolatos ügyekben a Magyar Népköztársaság igazságügyminisztere, illetőleg legfőbb ügyésze és az SZSZKSZ legfőbb ügyésze közvetlenül érintkezik egymással.

71. cikk
Letartóztatott személyek átszállítása

(1) Ha olyan személyt kell tanúként az egyik Szerződő Fél területén kihallgatni, aki a másik Szerződő Fél területén letartóztatásban van, a Szerződő Feleknek a jelen Szerződés 70. cikkében említett hatóságai a letartóztatott személyt a megkereső Szerződő Fél területére átszállíttathatják azzal a feltétellel, hogy az átszállított személyt letartóz-

tatásban kell tartani és kihallgatása után mielőbb vissza kell szállítani.

(2) Ha olyan személy tanúkénti kihallgatása válik szükségessé, aki harmadik államban van letartóztatásban, a megkeresett Szerződő Fél területén az átszállítást ennek a Szerződő Félnek a jelen Szerződés 70. cikkében említett hatóságai engedélyezik. Ez esetben a jelen Szerződés 7. cikkének rendelkezéseit alkalmazni kell.

72. cikk
Egyes tárgyak kiadása

(1) Azokat a tárgyakat, amelyek a bűntetteshez a kiadatási bűntett következtében kerültek, valamint minden egyéb tárgyat, amely az ügyben bizonyítékul használható fel, a megkereső Szerződő Fél részére még abban az esetben is át kell adni, ha a bűntettes kiadatása annak halála miatt vagy egyéb okból nem foganatosítható.

(2) A megkeresett Szerződő Fél az átadni kért tárgyakat ideiglenesen visszatarthatja, ha ezekre más büntető eljárásban még szükség van.

(3) Harmadik személyeknek ezekre a tárgyakra vonatkozó joga érintetlen marad. Ezeket a büntető eljárás befejezése után a jogosult részére történő kiszolgáltatás végett annak a Szerződő Félnek, amely ezeket kiadta, vissza kell adni.

73. cikk
Bűnügyi jogsegély megtagadása

A Szerződő Felek nem nyújtanak egymásnak bűnügyi jogsegélyt, ha azt olyan bűntettel kapcsolatban kérik, amely miatt kiadatásnak nincs helye.

74. cikk
Ítéletek közlése

(1) A Szerződő Felek évenként kölcsönösen közlik egymással a másik Szerződő Fél állampolgárai ellen bűnügyekben hozott jogerős ítéleteket. A közlés úgy történik, hogy a Szerződő Felek az ítéletek rendelkező részéről szóló másolatot küldik meg egymásnak.

(2) A Szerződő Felek kérelemre kölcsönösen közlik egymással azoknak a személyeknek büntetett előéletére vonatkozó adatokat, akik korábban a megkeresett Szerződő Fél területén laktak és ellenük a megkereső Szerződő Fél területén büntető eljárás indult.

(3) Az (1) és (2) bekezdés esetében a Szerződő Felek — lehetőség szerint — az elítéltek ujjlenyomatait is megküldik egymásnak.

(4) A Szerződő Felek az (1) és (2) bekezdésben említett adatokat a jelen Szerződés 3. cikkében meghatározott módon közlik egymással.

III. Rész
ZÁRÓRENDELKEZÉSEK

75. cikk

A jelen Szerződést meg kell erősíteni. A megerősítő okiratokat Budapesten kell kicserélni.*

76. cikk

(1) A jelen Szerződés a megerősítő okiratok kicserélésétől számított harminc nap elteltével lép hatályba és hatálybalépésétől számított tíz éven át marad érvényben.

(2) Ha az említett időtartam lejárta előtt egy évvel a Szerződő Felek egyike sem közölte azt a szándékát, hogy a Szerződést felmondja, az határozatlan ideig marad hatályban és attól a naptól számított egy év elteltével veszti hatályát, amikor azt a Szerződő Felek valamelyike felmondja.

77. cikk

A jelen Szerződés két eredeti példányban magyar és orosz nyelven készült. Mindkét példány egyaránt hiteles.

Ennek hiteléül a Szerződő Felek Meghatalmazottai ezt a Szerződést aláírták és pecsétjükkel ellátták.

Jegyzőkönyv

a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a polgári, családjogi és bűnügyi jogsegélyről Moszkvában, 1958. évi július hó 15. napján aláírt szerződéshez.

A polgári, családjogi és bűnügyi jogsegélyszerződés mai napon történt aláírása alkalmával a Szerződő Felek Meghatalmazottai kijelentik, hogy az alábbiakban állapodtak meg:

A polgári és családjogi jogsegélyforgalom során a Szerződés 3. cikkében említett érintkezés lehetséges módja az is, hogy az Ukrán Szovjet

* A megerősítő okmányok cseréje 1958. december 4-én volt Budapesten. Az egyezményt Magyarországon 1958. december 20-án az 1958. évi 38. sz. tvr-rel hirdették ki.

Szocialista Köztársaság viszonylatában a Magyar Népköztársaság és az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság illetékes központi hatóságai egymással közvetlenül érintkeznek.

A jelen jegyzőkönyv a fent megjelölt Szerződés kiegészítő része; a jegyzőkönyv két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven készült. Mindkét példány egyaránt hiteles.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 163—171. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami, vüp. XXI. M., 1967. sztr. 129—155.

91.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között a vámkérdésekben történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról*

1958. július 21.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a két ország vámszervei közötti együttműködés fejlesztése és a vámalakiságoknak a határon történő meggyorsítása céljából elhatározták a jelen Egyezmény megkötését és ebből a célból meghatalmazottaikként kinevezték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után a következőkben állapodtak meg:

I. Fejezet
Együttműködés a vámtevékenységben

1. cikk

A Szerződő Felek vámszervei, amelyek a két állam közös határán áthaladó szállítóeszközöknek, áruknak, az utasok poggyászának, a valutáknak és valutáris értékeknek ellenőrzését látják el, kölcsönösen segítséget nyújtanak egymásnak mindkét ország vámjogszabályai és valuta-

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint az Izvesztija 1958. november 6-i számában.

rendelkezései, valamint más vámkérdésekkel kapcsolatos előírásai betartására vonatkozó ellenőrzés végrehajtásában.

A Szerződő Felek vámigazgatásai jelen Egyezmény életbelépésétől számított három hónapon belül kölcsönösen átadják egymásnak a vámkérdésekre vonatkozó valamennyi jogszabályt, továbbá azokat az igazgatási jogszabályokat — beleértve a devizális vonatkozásúakat is —, és a büntetőjogszabályokat, amelyek a jelen Egyezményben szabályozott kérdésekre vonatkoznak és a jövőben haladéktalanul tájékoztatják egymást az említett jogszabályok valamelyikének megváltoztatásáról vagy visszavonásáról, valamint a fentiekkel kapcsolatos összes újonnan kiadott jogszabályokról.

2. cikk

A szállítóeszközöknek, az áruknak, az utasok poggyászának, valamint a valutáknak és valutáris értékeknek a Szerződő Felek közös határán történő átengedése a kölcsönös egyetértéssel meghatározott határátkelési helyeken történik.

A Szerződő Felek vámigazgatásai kölcsönösen egyeztetik a határvámhivatalok munkaidejét.

3. cikk

A Szerződő Felek közös határán átszállításra kerülő és vámkezelés alá tartozó szállítóeszközöket, árukat, az utasok poggyászát, valamint a valutákat és valutáris értékeket a magyar és szovjet vámszervek által megkövetelt okmányoknak kell kísérniök.

4. cikk

A Szerződő Felek vámszervei kölcsönösen elismerik az árukon és a szállítóeszközökön levő hivatalos jelzéseket, amelyek az áru megnevezésére, a súlyra, a térfogatra stb. vonatkoznak.

5. cikk

Az egyik Szerződő Fél vámszervei csak a vámkezelés alá tartozó olyan árukat, utasok poggyászát, valamint a másik Szerződő Fél valutáját és olyan valutáris értékeket engednek be saját országukba, amelyeket a másik Szerződő Fél vámszervei vámkezeltek és kiengedtek.

Ha valamelyik Szerződő Fél vámszervei megállapítják, hogy a vámkezelés alá tartozó árukat, utasok poggyászát, valamint a másik Szerződő Fél valutáját és valutáris értékeket a másik Szerződő Fél vámszervei nem vámkezeltek, ezeket az árukat, az utasok poggyászát, valamint valu-

tákat és valutáris értékeket visszatartják és erről a másik Szerződő Fél vámszervét értesítik. A továbbiakban az ilyen árukkal, az utasok poggyászával, valutákkal és valutáris értékekkel kapcsolatosan a másik Szerződő Fél vámszervének intézkedése szerint járnak el.

6. cikk

A Szerződő Felek vámszervei minden intézkedést megtesznek a szállítóeszközöknek, az áruknak, az utasok poggyászának, a közös államhatáron való átengedése meggyorsítására.

Ebből a célból a Szerződő Felek vámigazgatásai mindkét állam jogszabályainak betartásával közösen javaslatot dolgoznak ki a határvámkezelés végrehajtásának meggyorsítására.

II. Fejezet
Kölcsönös segítségnyújtás vámkérdésekben

7. cikk

A Szerződő Felek vámszervei kölcsönösen segítik egymást a vám és devizajogszabályokat sértő cselekmények elleni küzdelemben, többek között a csempészet elleni küzdelemben.

Minden esetben, amikor a Szerződő Felek vám vagy devizajogszabályait megsértik, annak a Félnek a vámigazgatása, amely a jogszabálysértést megállapítja, a másik Szerződő Fél vámigazgatásának kérésére szükség esetén tájékoztatást ad az adott jogszabálysértésre vonatkozó nyomozás lefolytatásáról, vagy közli azokat az okokat, amelyek megakadályozzák a tájékoztatás megadását.

8. cikk

Az olyan áruk, utasok poggyásza, valamint valuták és valutáris értékek tekintetében, amelyeket becsempésztek, a Szerződő Felek közül annak a Félnek a vámjogszabályai nyernek alkalmazást, amelynek területén a csempészett tárgyakat felfedezték.

9. cikk

Azok az okmányok, amelyek a jelen Egyezménynek megfelelően kerülnek átadásra, a Szerződő Felek vámszerveinek csak hivatali, belső használatára szolgálhatnak.

III. Fejezet
Zárórendelkezések

10. cikk

A Szerződő Felek vámigazgatásainak képviselői időszakonként, a szükséghez képest, a Szerződő Felek egymás területén felváltva, találkoznak egymással azoknak a kérdéseknek megtárgyalására, amelyek a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatosak.

A Szerződő Felek vámigazgatásai megállapítják az egymás és a közös államhatáron elhelyezett magyar és szovjet vámszervek közötti kapcsolat formáját a jelen Egyezmény végrehajtása céljából.

11. cikk

A jelen Egyezmény a Szerződő Felek belső előírásainak megfelelően kerül jóváhagyásra, hatályba lép az erre vonatkozó jegyzékváltástól* számított 30 nap elteltével és öt évig marad érvényben.

Ha a Szerződő Felek egyike sem jelenti be az említett határidő letelte előtt egy évvel írásbeli nyilatkozatban az Egyezmény felmondására vonatkozó kívánságát, az Egyezmény további öt évig marad érvényben és ugyanígy a továbbiakban is.

Készült Budapesten, 1958. év július 21. napján, két példányban, magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyformán érvényes.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968.
Budapest 1970. 5. köt. 160—161. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve V Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami.
M., 1961. vüp. XX. sztr. 451—454.

* A szerződés jóváhagyásáról szóló jegyzékváltás 1958. október 24-én volt. Az egyezményt Magyarországon 1958. november 22-én az 1958. évi 36. tvr-rel hirdették ki.

92.

Egyezmény az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a vegyipari vállalatok üzemegységeinek és kísérleti berendezéseinek a Szovjetunióban történő építésére vonatkozó együttműködésről

1958. november 5.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya a két ország közötti gazdasági és műszaki együttműködés további kiszélesítése érdekében az alábbiakban egyezett meg:

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya biztosítja a magyar szerveknek szovjet szervek által való bevonását a Szovjetunióban építendő vegyi termékeket előállító négy üzemegység és három kísérleti berendezés munkálataiba a melléklet szerint.

2. cikk

A Magyar Népköztársaság Kormánya biztosítja a magyar szervek részvételét a jelen Egyezmény 1. Cikkében említett üzemek építésében azáltal, hogy:

— kidolgozzák a műszaki-tervezési dokumentációt az említett melléklet szerinti terjedelemben és határidőkre;

— földgázból acetilént előállító hiperszorbciós kísérleti berendezéseket, vasgálicból vörös vasoxid gyártására alkalmas kísérleti berendezéseket, valamint ecetsavból ecetsavanhidrid előállítására szolgáló üzemhez egyes berendezéseket szállítanak, a Felek megegyezése szerinti terjedelemben;

— műszaki segítséget nyújtanak az említett üzemegységek és kísérleti berendezések építéséhez (szerzői felügyelet és konzultáció), a Magyar Népköztársaságból szállított berendezések szereléséhez, beállításához és üzembe helyezéséhez, mely célból magyar szakembereket küldenek Magyarországból a Szovjetunióba, a különböző szakterületeknek megfelelően, a Felek megegyezése szerinti számban és határidőkre.

3. cikk

A szovjet szervek:

— 1958. december 1-ig átadják a magyar szerveknek az alapvető szovjet állami szabványokat, normáliákat, műszaki feltételeket és katalógusokat, valamint kiinduló adatokat és záradékkal ellátott tervfeladatokat, melyekre a magyar szerveknek az említett műszaki-tervezési dokumentáció kidolgozásához szükségük van;

— szovjet szakembereket küldenek a Magyar Népköztársaságba a különböző szakterületeknek megfelelően — a Felek megállapodása szerinti számban és határidőkre — műszaki segítségnyújtás céljából a magyar szervek számára az említett műszaki-tervezési dokumentáció egyes részeinek kidolgozásához.

4. cikk

A jelen Egyezmény 1. Cikkében említett műszaki-tervezési dokumentációk és berendezések ellenértékének a szovjet szervek által való kifizetése szovjet áruknak Magyarországra való szállításával fog történni, a mindenkor érvényben levő Magyar—Szovjet Kereskedelmi Egyezmény keretében.

5. cikk

A magyar és a szovjet szakértők jelen Egyezményben előirányzott kiküldetése a mindenkor érvényben levő, e kérdésekre vonatkozó, magyar—szovjet egyezmény feltételeinek megfelelően fog történni.

6. cikk

A megfelelő magyar és szovjet szervek 1958. év végéig egymással szerződéseket fognak kötni a jelen Egyezményben előirányzott műszaki-tervezési dokumentáció kidolgozása tárgyában és 1959. első felében a berendezések szállítása és egyéb műszaki segítség nyújtása tárgyában. Ezekben a szerződésekben a Felek megállapítják, többek között, a kötelezettségek terjedelmét, határidejét, az árakat és más részletes feltételeket.

Készült Moszkvában, 1958. november 5-én, két eredeti példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvénnyel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

93.

Egyezmény az SZSZKSZ által a Magyar Népköztársaságnak egyes ipari vállalatok építéséhez és bővítéséhez nyújtandó műszaki segítségről*

1958. november 5.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya az alábbiakban állapodott meg:

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya biztosítja a magyar szervek részére, hogy a szovjet szervek a Borsodi Nitrogén-műtrágyagyár (földgáz bázison való) bővítéséhez szükséges tervek kidolgozásához és a berendezések szállításával, a Székesfehérvári Alumíniumhengermű ötvözött alumíniumlemez gyártó műhelyének építéséhez, valamint gázolajkéntelenítő beréndezés felállításához műszaki segítséget nyújtanak, továbbá három hőerőmű részére kazánautomatikát és komplett hőtechnikai műszereket szállítanak Magyarországra.

2. cikk

A jelen Egyezmény 1. cikkében foglaltak teljesítésére a szovjet szervek:

— a Borsodi Nitrogén-műtrágyagyár évi 37 ezer tonna ammóniára átszámított műtrágya kapacitásról évi 74 ezer tonna kapacitásra (földgáz bázison) történő kibővítéséhez — a Felek megegyezése szerinti terjedelemben és időpontban — átadják a magyar szervek részére: a rendelkezésükre álló analóg tervdokumentációt, amely szükséges a magyar szerveknek az ammóniák-termelés földgáz bázison történő kibővítése megtervezéséhez;

— konzultációt nyújtanak a földgáz-konvertáló üzemegység olyan kapacitásra való megtervezéséhez, amely biztosítja évi 74 ezer tonna ammóniák termelését, valamint berendezéseket szállítanak Magyarországra a gyár kibővítéséhez az 1962—1963 években, a magyar szervek által a szovjet szerveknek 1960. évben átadandó specifikáció szerint.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint az Izvesztija 1958. november 6-i számában.

— a Székesfehérvári Alumíniumgyár három „Kvarto" állványos, évi 15 ezer tonna ötvözött alumíniumlemez gyártási kapacitású üzemegységével kapcsolatban; a Felek megegyezése szerinti terjedelemben és időpontban, konzultációt nyújtanak a fenti üzemegység tervezéséhez a magyar szervek részére, valamint az 1965—1966 években három, összesen kb. 8 ezer tonna súlyú „Kvarto" állványt szállítanak Magyarországra azzal, hogy az állványok tervezéséhez szükséges tervfeladatokat a magyar szervek átadják a szovjet szerveknek 1963. első negyedében, a többi berendezésre vonatkozó specifikációt pedig — 1964. első negyedében;

— évi 240 ezer tonna dieselolajat kéntelenítő berendezéssel kapcsolatban-, műszaki segítséget nyújtanak a magyar szerveknek a tervezéshez szükséges előterv összeállításához és kiinduló adatok összegyűjtéséhez, továbbá tervezési munkákat végeznek a Felek megegyezése szerinti terjedelemben és határidőkre, valamint 1964-ben berendezést szállítanak Magyarországra;

— a három hőerőmű számára szükséges kazánautomatikával és hőtechnikai műszerekkel kapcsolatban-, a Felek megállapodása szerinti terjedelemben és időpontban, műszaki segítséget nyújtanak a magyar szervek részére a tervezéshez szükséges előterv összeállításához és a kiinduló adatok összegyűjtéséhez, elvégzik a tervezési munkákat, valamint a Szovjetunió ipara által gyártott nomenklatura szerint az 1961—1963 években műszereket és készülékeket szállítanak Magyarországra.

3. cikk

A szovjet szervek, a Felek megállapodása szerinti terjedelemben és időpontban, konzultációt nyújtanak a magyar szervek részére az évi 0,8—1,0 millió darab precíziós miniatűr golyóscsapágy gyártási kapacitású üzemegység tervezéséhez és az autó diesel-motorgyár rekonstrukciója tervezéséhez.

4. cikk

A szovjet szervek szovjet szakértőket küldenek ki Magyarországra a különböző szakterületek igényeinek megfelelően, a Felek megállapodása szerinti számban és határidőkre, a magyar szerveknek a jelen Egyezmény alapján előirányzott műszaki segítségnyújtás céljából.

A szovjet szakértők kiküldetése Magyarországra a mindenkor érvényben levő, e kérdésre vonatkozó, magyar—szovjet egyezmény feltételeinek megfelelően fog történni.

5. cikk

A jelen Egyezmény értelmében szovjet szervek által nyújtott műszaki segítség kifizetése magyar áruknak Szovjetunióba való szállításával fog történni, a mindenkor érvényben levő Magyar—Szovjet Kereskedelmi Egyezmény keretében.

6. cikk

A jelen Egyezmény által előirányzott műszaki segítség nyújtása a magyar és a szovjet szervek által megkötendő szerződések alapján fog lebonyolódni, amely szerződéseket a megfelelő műszaki segítségnyújtás évét megelőző év első felében kell megkötni. Ezen szerződésekben a Felek, többek között, meghatározzák a kötelezettségek terjedelmét, határidejét, az árakat és más részletes feltételeket.

Készült Moszkvában, 1958. november 5-én, két eredeti példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvénnyel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

94.
Egyezmény az SZSZKSZ által a Magyar Népköztársaságnak nitrogén műtrágyagyár építéséhez nyújtandó műszaki segítségről, továbbá a Magyarország részére szállítandó olajipari berendezésekről*

1958. november 5.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya az alábbiakban állapodott meg:

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a magyar szervek részére műszaki segítséget nyújt a Magyarországon felépítendő nitrogén-műtrágyagyár építéséhez, valamint berendezéseket szál-

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint az Izvesztija 1958. november 6-i számában.

lít a Magyar Népköztársaság olajipara számára. Ezzel kapcsolatban a szovjet szervek:

— a Felek megállapodása szerinti időpontban és terjedelemben átadják a magyar szerveknek a földgázbázison működő, évi 100 ezer tonna ammóniák kapicitású nitrogén-műtrágyagyár műszaki tervezése dokumentációját;

— a fenti nitrogén-műtrágyagyár céljaira az 1961—1963. években berendezéseket szállítanak Magyarországra azzal, hogy az egyes években a szállítandó berendezések terjedelmére vonatkozólag a Felek később állapodnak meg;

— olajipari kutatások számára 1961—1965. években a jelen Egyezmény melléklete szerinti számban és időpontban nehéz és könnyű olajipari berendezéseket, cementező agregátokat és speciális tehergépkocsikat szállítanak Magyarországra;

— a Felek megállapodása szerinti számban és időpontban a különböző szakterületek igényeinek megfelelően a nitrogén-műtrágyagyár tervezéséhez, építéséhez (szerzői felügyelet és konzultáció), szereléséhez és a gyár berendezéseinek beállításához, valamint üzembe helyezéséhez szükséges műszaki segítség nyújtásra szovjet szakértőket küldenek Magyarországra;

— a Felek megállapodása szerinti számban és időpontban a különböző szakterületek igényeinek megfelelően magyar szakértőket fogadnak abból a célból, hogy azok a jelen Egyezményben szereplő gyárhoz hasonló szovjet vállalatoknál műszaki-gyártási oktatásban részesüljenek.

2. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya hiteleket nyújt a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának a jelen Egyezmény 1. cikkében felsorolt tervezési munkák és berendezések ellenértékének kiegyenlítésére, a következők szerint:

— a nitrogén műtrágyagyárhoz szükséges tervezési munkák és berendezések ellenértékének kiegyenlítésére — 110 millió rubel erejéig, 10 év alatt történő törlesztésre;

— az olajipari berendezések ellenértékének kiegyenlítésére — 30 millió rubel erejéig, 5 év alatt történő törlesztésre.

A fenti hitelek után évi 2%-os kamat fizetendő.

A hitelek törlesztése a mindenkor érvényben levő Magyar—Szovjet Kereskedelmi Egyezmény keretében Szovjetuniónak szállítandó magyar árukkal történik, a hitel megfelelő részének igénybevételét követő évtől kezdődően évi egyenlő részletekben.

A kamatok a hitel megfelelő részének igénybevétele napjától kerülnek felszámításra, törlesztésük pedig a felszámítást követő év első negyedében, ugyancsak a Szovjetuniónak szállítandó magyar árukkal történik.

Amennyiben a nitrogén-műtrágyagyárhoz szükséges tervezési munkák és berendezések, valamint az olajipari berendezések értéke meghaladja a 110 millió rubeles hitel, illetve a 30 millió rubeles hitel keretét, a magyar Fél a többlet összegét a mindenkor érvényben levő Magyar—Szovjet Kereskedelmi Egyezmény keretében magyar áruknak a Szovjetunióba történő szállításával egyenlíti ki.

3. cikk

A szovjet szakértők Magyarországra és a magyar szakértők Szovjetunióba, műszaki segítségnyújtás és műszaki-gyártási oktatás céljából való kiküldetése az e kérdésekre vonatkozó, mindenkor érvényben levő, magyar—szovjet egyezmények feltételei szerint történik.

4. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott hitelekkel kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank és a Szovjetunió Állami Bankja speciális hitelszámlákat nyitnak egymás számára és együttesen állapítják meg a fenti számlák és hitelelszámolások vezetésének technikai rendjét.

5. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott berendezések szállítása, a tervezési munkák elvégzése és az egyéb formában nyújtandó műszaki segítség a magyar—szovjet szervek között megkötendő szerződések alapján fog lebonyolódni, amely szerződéseket a megfelelő műszaki segítségnyújtás évét megelőző év első felében kell megkötni. Ezekben a szerződésekben a Felek, többek között, meghatározzák a kötelezettségek terjedelmét, határidejét, az árakat és más részletes feltételeket.

Készült Moszkvában, 1958. november 5-én két eredeti példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvénnyel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

95.

Az SZKP Központi Bizottságának távirata az MSZMP Központi Bizottságához a Magyar Kommunista Párt megalakulásának* 40. évfordulója alkalmából

1958. november 20.°

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága forró, testvéri üdvözletét küldi az MSZMP Központi Bizottságának és pártjuk valamennyi tagjának, minden magyar dolgozónak a Magyar Kommunista Párt megalakulásának dicsőséges 40. évfordulója alkalmából.

A Magyar Kommunista Párt megalakulása új szakaszt nyitott a magyar forradalmi munkásmozgalom fejlődésében. A fiatal kommunista párt élére állott a munkásosztály forradalmi harcának, amely 1919 márciusában a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásához vezetett. A Magyar Tanácsköztársaság, bár az imperialistáknak sikerült megfojtaniuk, nagy hatást gyakorolt a nemzetközi munkásmozgalom fejlődésére és hatalmas szerepet töltött be a magyar munkásosztály öntudatának és szervezettségének fokozásában.

A Magyar Kommunista Párt, a Horthy-fasiszta rendszer 25 éves rémuralmának szörnyű éveiben magasra emelte a marxizmus—leninizmus nagy tanításának zászlaját és vezette a magyar nép harcát az ország felszabadításáért és a nemzeti függetlenségért. Ez a harc a népi demokratikus rend megteremtéséhez vezetett.

A magyar dolgozók a marxizmus—leninizmus eszméitől lelkesítve nagy nehézségeket küzdöttek le és jelentős sikereket értek el a szocializmus építésének útján. A belső és külső reakció erői által kirobbantott ellenforradalmi felkelés napjaiban a Magyar Szocialista Munkáspárt, tömörítve a szocializmus ügyéhez hű erőket, megvédte a munkáshatalmat és a magyar nép szocialista vívmányait. A Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Kommunista Párt harcos hagyományainak örököse, a néphatalom további megszilárdításáért, a szocializmus felépítéséért és az egész nép életszínvonalának emeléséért vívott önfeláldozó harcában élvezi a magyar dolgozók támogatását. Ennek ragyogó bizonyítéka a Magyar Népköztársaság országgyűlésének és helyi tanácsának néhány nappal ezelőtt történt megválasztása.

A dolgos magyar nép, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével,

* A 60-as évek közepéig a magyar kommunisták minden évben november 20-án emlékeztek meg a Kommunisták Magyarországi Pártja — KMP — megalakulásáról. A sokoldalú és alapos kutatások alapján megállapítást nyert, hogy a KMP 1918. november 24-én alakult meg. A párt megalakulása 50. évfordulója megünneplésére már november 24-én került sor. (Lásd a 197. sz. dok.-ot.)

ma a hatalmas szocialista tábor baráti népei családjának egyenrangú tagjaként halad a szocializmust építő és a békéért és a nemzetközi biztonságért harcoló népek első soraiban. További nagy sikereket kívánunk a Magyar Szocialista Munkáspártnak a szocializmus teljes győzelmének eléréséhez.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar nép vezető és irányító ereje a szocializmus építésében!

Éljen és erősödjék a nagy szocialista tábor országainak sokoldalú együttműködése!

Éljen a szovjet és a magyar nép örök, megbonthatatlan barátsága!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

Népszabadság, 1958. november 20.,
valamint Pravda, 1958. november 20.

96.

Az SZKP Központi Bizottságának távirata az MSZMP Központi Bizottságához az országgyűlési és helyi tanácsi választásokon aratott győzelem alkalmából*

1958. november 20.°

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága forró üdvözletét küldi Önöknek abból az alkalomból, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt vezette Hazafias Népfront** nagyszerű győzelmet aratott az országgyűlési és helyi tanácsi választásokon.

A választások ékesszólóan bizonyították a magyar nép erkölcsi és politikai egységének megerősödését, szoros összefogását az MSZMP körül. A választások eredményei megmutatták, hogy a magyar nép egy emberként támogatja az MSZMP politikáját és teljes bizalmat tanúsít iránta.

* Az országgyűlési és a tanácsi választás 1958. november 16-án volt. A szavazatok 99,6%-át a Hazafias Népfront jelöltjei kapták meg.

** A Hazafias Népfront 1954 októberében alakult meg a Magyar Függetlenségi Népfront utódaként. (Lásd a 9. sz. dok. jegyzetét.)

A Hazafias Népfront a kommunisták és a pártonkívüliek politikai szövetsége, kb. 60 különböző tömeg- és társadalmi szervezetet egyesít. Jelenleg a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke Kállai Gyula, az MSZMP KB Politikai Bizottságának tagja.

Amikor a magyar nép egyöntetűen a Hazafias Népfront jelöltjeire adta szavazatát, pozdorjává zúzta a nemzetközi és a belső reakció reményét. A reakció arra számított, hogy visszaállíthatja a kapitalista rendet Magyarországon és kiszakíthatja az országot a szocialista táborból.

A magyar nép a Hazafias Népfront jelöltjeire leadott szavazataival újból megerősítette, hogy a szocializmus építését legsajátabb ügyének tekinti és tántoríthatatlanul akar harcolni országában a népi demokratikus rend további megszilárdításáért, a szocialista tábor egységének és hatalmának megerősítéséért, a világ népeinek békéjéért és biztonságáért.

Kedves Elvtársak, szívünk mélyéből további sikereket kívánunk Önöknek és az egész magyar népnek a szocializmus magyarországi végérvényes győzelméért folytatott harcukhoz.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

Népszabadság, 1958. november 20.,
valamint Pravda, 1958. november 20.

97.
Czottner Sándor, nehézipari miniszter nyilatkozata a Szovjetunióban járt magyar vegyipari küldöttség tapasztalatairól

1959. január 23.°

— Küldöttségünknek háromhetes útján módjában volt átfogó képet kapni a szovjet vegyipar eredményeiről. Részletesen tanulmányozhattuk több vegyipari üzem és kutatóintézet munkáját, közelebbről pedig azokat a kérdéseket, amelyek a magyar vegyipar jövőbeni fejlődése szempontjából fontosak, elsősorban a különböző műanyagok és műszálak gyártását. Utunk tapasztalatai arról győztek meg szakembereinket, hogy a szovjet vegyipar igen magas fejlettségi fokon áll, korszerű gépekkel, kiválóan képzett szakemberekkel rendelkezik, s így biztosíthatják az iparág-fejlesztés nagyszabású programjának megvalósulását.

Tapasztalataïnkat igen jól tudjuk alkalmazni a magyar vegyipar fejlesztésében, elsősorban egyes ipari üzemek bővítése, új műanyagok, műszálak gyártásának bevezetése terén. A látottak alapján haladéktalanul hozzálátunk majd az együttműködés konkrét programjának kidolgozásához, a szakemberek tapasztalatcseréjének megindításához.

Népszabadság, 1959. január 23.

98.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 40. évfordulója alkalmából

1959. március 20.

Kedves Elvtársak! A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa elnöksége, a Szovjetunió Minisztertanácsa és az egész szovjet nép forrón üdvözli önöket és az egész magyar népet a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 40. évfordulója alkalmából.

A magyar dolgozók 1919 márciusában Oroszország munkásosztályát és dolgozó parasztságát követve megdöntötték hazájukban a burzsoázia és a földesurak hatalmát. Ez a történelmi jelentőségű győzelem ragyogó megnyilvánulása annak a hatalmas forradalmi fellendülésnek, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal kezdődött és egy új korszaknak — a kapitalizmus összeomlása és a kommunizmusba való fokozatos átmenet korszakának — kezdetét jelentette. A magyar proletárdiktatúra megteremtése újból szemléltetően megmutatta a dicső marxista—leninista eszmék mindent legyőző erejét, a munkásosztály forradalmi hősiességét, a dolgozók jobb életéért vívott önfeláldozó harcát. A nagy Lenin forrón üdvözölte a Magyar Tanácsköztársaság megszületését.

A nemzetközi imperializmus erőitől támogatott magyar kapitalistáknak és földesuraknak sikerült megfojtaniok a munkások és parasztok fiatal államát, de nem tudták kiirtani a magyar nép szabadságszeretetét, a ragyogó jövő, a kommunizmus iránti törekvését. A szocialista forradalom eszméi akkor diadalmaskodtak Magyarországon, amikor a Szovjetuniónak a német fasiszta megszállók felett aratott világtörténelmi jelentőségű győzelmei következtében a magyar dolgozók lerázták magukról a horthysta zsarnokság jármát, s az új szocialista Magyarország építésének útjára léptek.

A magyar dolgozók most a szocialista országok egyenjogú népeinek hatalmas családjában, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével eredményesen építik hazájukban az új életet. A szabadságszerető magyar nép, amely saját történelmi tapasztalatából ismeri a burzsoá reakció gonoszságát és terrorját, éberen őrzi szocialista vívmányait és senkinek sem engedi meg, hogy boldogságára és szabadságára törjön. A Magyar Népköztársaság dolgozói a 200 milliós szovjet népben hűséges barátra és szövetségesre találtak.

Kedves Elvtársak! További sikereket kívánunk a szocializmus építésében, új győzelmeket a béke és a népek közötti barátság erősítéséért vívott harcban.

Éljen a munkaszerető és tehetséges magyar nép!

Éljen a hatalmas szocialista tábor minden országának megbonthatatlan és szoros összefogása!

Erősödjék és fejlődjék Magyarország és a Szovjetunió népeinek örök testvéri barátsága és együttműködése!

Népszabadság, 1959. március 21.,
valamint Pravda, 1959. március 21.

99.

Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ kormánya között az egészségügy és az orvostudomány terén való együttműködésről

1959. április 17.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya abban a törekvésben, hogy a népeik közötti baráti kapcsolatokat elmélyítsék és a kölcsönös együttműködést az egészségügy és az orvostudomány terén kiszélesítsék, elhatározták, hogy jelen Egyezményt megkötik s e célból Meghatalmazottaikként kinevezték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik a jó és kellő alakban talált meghatalmazásuk kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A két ország népei egészségügyi helyzetének állandó javítása érdekében a Szerződő Felek továbbfejlesztik és megszilárdítják az egymás közötti kölcsönös együttműködésüket és kölcsönösen segítséget nyújtanak egymásnak az egészségügy és az orvostudomány terén.

2. cikk

A Szerződő Felek az orvostudomány, az orvos- és az egészségügyi dolgozók továbbképzése terén való együttműködés céljából az alábbi intézkedéseket teszik:

1. Kicserélik az orvos- és gyógyszerészképzés, továbbképzés, valamint

az orvosi szakképzés módszertani anyagait (tantervek, programok, oktatási segédeszközök).

2. Kicserélik a legfontosabb orvosi és gyógyszerészi tudományos kongresszusok és konferenciák programját és kölcsönösen lehetővé teszik a másik Fél tudósainak és egészségügyi dolgozóinak az azokon való részvételt.

3. Az orvostudomány terén folyó tudományos kutatások lehető kölcsönös összehangolása céljából kicserélik tudományos terveiket és tájékoztatják egymást a közösen kidolgozásra kerülő tudományos témákkal kapcsolatos kutatási eredményekről.

4. Tudományos tervek, kiadványok cseréje, közös kutatások végzése és tudományos kutatóknak mindkét Felet érdeklő témákban tapasztalatcsere céljából történő kiküldése útján elősegítik az együttműködést egyfelől a Magyar Népköztársaság Egészségügyi Minisztériuma és a Magyar Tudományos Akadémia, másfelől a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Egészségügyi Minisztériuma és Orvostudományi Akadémiája orvostudományi kutatóintézetei között.

Az együttműködő kutatóintézetek jegyzékét a Felek az évi munkatervek kidolgozásával egyidejűleg állítják össze.

5. Elősegítik az együttműködést az orvosi sajtóban, tudományos művek kiadása terén és előmozdítják azt, hogy tudósaik résztvegyenek a másik ország orvosi tudományos folyóiratai szerkesztő bizottságainak munkájában.

3. cikk

A Szerződő Felek a lakosság egészségvédelme terén megvalósítandó együttműködés céljából az alábbi intézkedéseket hajtják végre:

1. Tájékoztatják egymást azokról a fertőző megbetegedésekről és járványügyi szempontból jelentős eseményekről, amelyek kihatással lehetnek a másik ország járványügyi helyzetére.

2. Tájékoztatják egymást azokról a vesztegzárkötelezettség alá eső fertőző megbetegedésekről, amelyek az egyik Félnek azokon az áru- és személyforgalmú útvonalain fordultak elő, amelyeken a másik Féltől kiinduló személy- és áruforgalmat bonyolítanak le.

3. Kicserélik tapasztalataikat különböző megbetegedések gyógyítása és megelőzése, valamint a lakosságnak nyújtandó orvosi segítség megszervezése terén.

4. Szükséges esetekben különleges gyógykezelést biztosítanak a másik Szerződő Fél állampolgárainak, a két ország egészségügyi minisztériumai közötti megállapodás alapján.

5. A Szerződő Felek azon állampolgárainak, akik ideiglenesen tartózkodnak a másik Szerződő Fél területén, heveny megbetegedés és halasztthatatlan beavatkozást kívánó állapot esetén ingyenes gyógykezelést biztosítanak.

4. cikk

Jelen Egyezmény végrehajtására a Szerződő Felek

1. az évi munkaterveknek megfelelően kölcsönösen kiküldik egymáshoz egészségügyi dolgozóikat az egészségügy és az orvostudomány különböző kérdéseiben tapasztalatcsere, valamint tudományos és gyakorlati segítség nyújtása céljából;

2. kicserélik az egészségügyre vonatkozó legfontosabb jogszabályaikat és egyéb rendelkezéseiket, tudományos közleményeiket, monográfiáikat, folyóirataikat, tudományos dokumentációikat, egészségügyi tárgyú filmjeiket, különböző baktériumtörzseket, vírustörzseket és egyéb anyagokat az évi munkaterv, illetőleg a Felek közötti megállapodás alapján.

5. cikk

1. A jelen Egyezmény végrehajtása a Magyar Népköztársaság Egészségügyi Minisztériumának és a Magyar Tudományos Akadémiának, valamint a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Egészségügyi Minisztériumának és az Orvostudományi Akadémiájának a feladata.

2. A fenti szervek a sajátos egészségügyi és orvostudományi munkatervekben évenként meghatározzák az együttműködést célzó konkrét intézkedéseket és gondoskodnak azok végrehajtásáról.

3. Az egészségügyi és orvostudományi évi együttműködési munkatervek a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között megkötött kulturális és tudományos együttműködési munkatervek különálló részét képezik.

4. A 2. pontban említett munkatervet minden évben a naptári év megkezdése előtt kell aláírni.

6. cikk

A Szerződő Felek jelen Egyezmény végrehajtásánál pénzügyi szempontból az alábbi feltételek szerint járnak el.

1. A jelen Egyezményben előírt tájékoztató anyagok és dokumentációk cseréje rendszerint ingyenesen történik.

Amennyiben az átadásra kerülő anyagok értéke magasnak bizonyul, mindkét Fél megkeresi a költségek kölcsönös megtérítésének módozatait.

2. Az egyik Fél szakembereinek a másik Fél országában rendezett orvosi kongresszusokra és konferenciákra való hivatalos meghívása esetén a fogadó Fél fedezi a szakemberek összes ott-tartózkodási költségeit, az oda- és visszautazás költségeinek kivételével.

A Szerződő Felek segítséget nyújtanak egészségügyi dolgozóiknak a másik Fél országában rendezett tudományos kongresszusokon és konferenciákon saját költségükön való részvételben.

3. A Szerződő Felek a lehető legnagyobb mértékben megvalósítják szakembereik — jelen Egyezményben előírt — cseréjét a kölcsönösség és a devizamentes elszámolás alapján. Ebben az esetben a fogadó Fél viseli a másik Fél szakembereinek országában való tartózkodásával kapcsolatos összes költségeket. Az oda- és visszautazás költségeit a küldő Fél fedezi.

4. Az egészségügy és az orvostudomány különböző kérdéseinek tanulmányozására egészségügyi dolgozók kiküldésével kapcsolatos olyan költségeket, amelyek túlmennek a kölcsönösség keretein, a küldő Fél viseli.

5. A tudományos és módszertani segítség nyújtására és tanácskozásra, valamint előadások tartására meghívott szakemberek utazási és tartózkodási költségeit a fogadó Fél viseli.

6. A Szerződő Felek a másik ország — jelen Egyezmény 3. cikkének 4. és 5. pontjában felsorolt — beteg állampolgárai számára biztosítják az orvosi ellátás minden fajtáját, beleértve a kórházi tartózkodás ideje alatt szükséges élelmezést és gyógyszereket is.

A jelen Egyezmény 3. cikk 4. pontjában említett betegeknek a rendeltetési helyig és visszautazásának költségeit, valamint a másik országban a kórházi kezelést megelőző és követő időszakban való tartózkodási költségeit a küldő Fél fedezi.

7. cikk

A jelen Egyezményt a Szerződő Felek hazai jogszabályai szerint kell megerősíteni és az Egyezmény a megerősítéséről szóló jegyzékek kicserélésének napján lép hatályba.*

Az Egyezmény öt évig marad érvényben. Amennyiben a Szerződő Felek egyike sem jelenti be az említett határidő lejárta előtt hat hónappal az Egyezmény felmondására vonatkozó óhaját, az Egyezmény mindenkor további öt-öt évig marad hatályban.

Jelen Egyezmény Budapesten, 1959. évi április hó 17. napján két példányban, magyar és orosz nyelven készült, mindkét szöveg egyformán érvényes.

Ennek hiteléül a Meghatalmazottak az Egyezményt aláírták és pecsétjükkel ellátták.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 223—225. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve V Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR. sz inosztrannümi goszudarsztvami, vüp. XXI. M., 1967. sztr. 457—463.

* A megerősítő okmányok cseréjére 1959. november 27-én került sor Moszkvában. Az egyezményt Magyarországon 1960. február 6-án az 1960. évi 4. sz. tvr-rel hirdették ki.

100.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának választávirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 40. évfordulója alkalmából

1959. április 22.°

Kedves Elvtársak!

Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság 40. évfordulója alkalmából hozzánk intézett üdvözlő levelüket hálásan köszönjük.

Dicsőséges Tanácsköztársaságunk a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom hősi fejezete, mérföldkő azon az úton, amelyen hazánk és a világ dolgozói szabadságukért és boldogságukért, a szocialista társadalomért harcolnak. Népeink barátsága e közös célokért folytatott harcban kovácsolódott egybe. A Magyar Népköztársaság a Tanácsköztársaság ügyének folytatója. Minden erőnket latbavetjük azért, hogy a Tanácsköztársaság történelmi dicsőségéhez, áldozatos harcaihoz méltóan népünk mai küzdelmei győzelemmel végződjenek.

Kedves Elvtársak!

További sikereket kívánunk a népünknek példát mutató szovjet népnek a kommunizmus építésében, új győzelmeket a béke és a népek közötti barátság megerősítéséért vívott harcban.

Éljen és virágozzék népeink barátsága!

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának
első titkára

Dobi István
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
elnöke

Dr. Münnich Ferenc
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke

MNK KÜM L., valamint Pravda, 1959. április 22.

101.

A Déli Hadsereg Csoport parancsnokságának irányelve az egységek parancsnokai és a politikai szervek vezetői számára a KISZ* építőtáborok munkájának támogatására

1959. június 27.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága ez év júliusában és augusztusában egyetemi hallgatók és a tanuló ifjúság részvételével intézkedéseket tesz mocsár lecsapolására, gátak építésére és új földterületek meghódítására szőlők telepítéséhez.

A felsorolt célkitűzések végrehajtásához való segítségnyújtás és a Magyar Népköztársaság dolgozó ifjúságával való baráti kapcsolatok megerősítése céljából.

JAVASOLJUK:

1. Vegyünk részt a KISZ KB által szervezett munkákban.
2. A parancsnokok és a politikai munkatársak felvilágosító munkát végezve, állítsák össze a vasárnapi munkákban részt venni kívánó komszomolisták csoportjait. Minden csoportba azokat a legjobb komszomolistákat kell felvenni, akik kiválóak a katonai és politikai felkészülésben és akik járatosak a talajjavító munkákban.
3. Meg kell szervezni a katonai művészeti öntevékeny csoportok fellépését a magyar ifjúság nyári táboraiban és sportrendezvényeket kell szervezni (labdarúgás, röplabda, könnyű atlétika, asztali tenisz).
4. A munkában részt vevő katonák és a magyar ifjúság kulturális szabadidejének megszervezése céljából rendelkezésre kell bocsátani a klub kocsijait, hanglemezgyűjteménnyel, asztali játékokkal és rádióval felszerelve. Az alakulatok parancsnokai és politikai munkatársai személyesen ellenőrizzék, biztosították-e a vasárnapi munkákban résztvevők gépkocsi-szállítását, orvosi ellátását, étkeztetését (tábori konyhák), szerszámait és gondoskodjanak arról, hogy a sportolók és a művészeti öntevékeny együttesek készen állnak-e.
5. A jelen utasítás kézhezvétele után kapcsolatot kell létesíteni a közös intézkedések végrehajtási térségének helyi szerveivel.

AMO SZSZSZR.

* A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség 1957. március 21-én alakult meg az 1956-os ellenforradalom idején dezorganizálódott Dolgozó Ifjúsági Szövetség (DISZ) helyett, amely 1950. június 15-én alakult meg.

A KISZ első Országos Értekezlete 1957. október 25—27-én volt, amelyen a KISZ első titkárává Komócsin Zoltánt választották meg.

102.

Egyezmény az MNK Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között vegyipari üzemek és egyéb ipari objektumok Magyarország részére történő felépítéséhez nyújtandó műszaki segítségről*

1959. augusztus 7.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya az ipari üzemek Magyarországon történő felépítésében nyújtandó műszaki segítségre vonatkozó korábban megkötött Egyezmények kiegészítéseként a következőkben állapodtak meg.

1. Fejezet

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya a Magyar Népköztársaság részére műszaki segítséget nyújt a polietilén, metanol, polivinilklorid és kénsav; amino és fenoplasztok, polimerizációs műgyanták és nyersolaj feldolgozó, valamint egyéb üzemek Magyarországon történő felépítéséhez a melléklet szerinti felsorolásban.

2. Fejezet

A jelen Egyezmény első fejezetében a Magyar Népköztársaság részére előirányzott műszaki segítség a szovjet szervezetek által teljesített tervezési munkák, a tervdokumentációk átadásával, berendezések szállításával a melléklet szerinti terjedelemben és határidőben; a szovjet szakértők az építésben történő segítségnyújtása (szerzői ellenőrzés és konzultáció), szerelés és üzembehelyezés céljából Magyarországra történő kiküldetése útján; valamint a magyar szakértők a felek által egyeztetett szakmákban, létszámban és időben a szovjet üzemekben történő termelési műszaki betanítása útján történik.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint a Pravda 1959. augusztus 8-i számában.

1961. június 20-án az MNK és az SZSZKSZ kormánya jegyzőkönyvet írt alá, amely az SZSZKSZ műszaki segítségének további kiszélesítését irányozta elő a lángkorom, a formaldehid, a ftálsavanhidrid és a gépkocsi-gumiabroncs újra futózó üzemek magyarországi építésében, valamint a szuperfoszfát üzem bővítésében.

3. Fejezet

A szovjet szervezetek költségeinek megtérítése, amelyek a polietilén, metanol, polivinilklorid; amino és fenoplasztok, polimerizációs műgyantákat feldolgozó üzemek Magyarországra szállításához nyújtott műszaki segítséggel kapcsolatban felmerülnek az 1957. december 18-i Magyar—Szovjet Egyezmény értelmében a Magyar Népköztársaságnak nyújtott 300 millió rubel hitel fel nem használt részének terhére történik. A hitel ezen részének felhasználása és megtérítése az említett Egyezményben előírt ügyrend és feltételek mellett történik.

Amennyiben a jelen fejezet első bekezdésében előirányzott üzemek építésében a szovjet szervezetek által nyújtott műszaki segítség költségeinek összege meghaladja a fent említett hitel fel nem használt összegét, amely 97 millió rubelt tesz ki, úgy a többlet összeget a Magyar Fél a folyó árucsere keretében magyar áruk SZSZKSZ-be irányuló szállításával téríti meg. Ugyanígy téríti meg a Magyar Fél a szovjet szervezetek költségeit, amelyek a jelen Egyezmény mellékletében előirányzott egyéb üzemek Magyarországon történő felépítéséhez nyújtandó műszaki segítséggel kapcsolatban merülnek fel.

4. Fejezet

A szovjet szakértők a jelen Egyezmény értelmében nyújtandó műszaki segítség végett a Magyar Népköztársaságba történő kiküldetése a „Műszaki segítségnyújtás és egyéb szolgáltatások céljából a magyar szakértők a SZSZKSZ-be és szovjet szakértők a Magyar Népköztársaságba történő kiküldetése feltételeiről" szóló 1959. január 28-i Magyar—Szovjet Megállapodás szerint történik. A magyar szakértők fogadása szovjet üzemekben termelési műszaki betanítás céljából a „magyar és szovjet szakértők, valamint munkások termelési, műszaki betanítása feltételeiről" szóló és ugyanazon napon kelt Magyar—Szovjet Megállapodás szerint történik.

5. Fejezet

A magyar és szovjet szervezetek a jelen Egyezmény által előirányzott műszaki segítségnyújtásra vonatkozó szerződéseket egymás között megkötik.

Kelt Moszkvában, 1959. augusztus 7-én két példányban, magyar és orosz nyelven, mindkettő egyenlő érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

103.
Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MSZMP VII. kongresszusához*

1959. december 1.

Kedves Elvtársak, a Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusának küldöttei!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, országunk minden kommunistája és minden dolgozója nevében forró, testvéri üdvözletét küldi önöknek és önökön keresztül a Magyar Szocialista Munkáspárt minden tagjának, a Magyar Népköztársaság munkásainak, parasztjainak és értelmiségének, egyszersmind őszinte szívvel sikeres munkát kíván a Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusának.

A Szovjetunió Kommunista Pártja forrón üdvözli testvérét és elvtársát, a Magyar Szocialista Munkáspártot, amely bölcs hozzáértéssel vezeti a magyar munkásosztályt és Magyarország minden dolgozóját a jobb jövő megteremtésének, a szocialista és kommunista társadalom felépítésének útján. A Magyar Szocialista Munkáspárt letéteményese és hűséges folytatója annak az ügynek, amelyet a magyar kommunisták 41 esztendővel ezelőtt kezdtek meg. Egész tevékenységében a marxizmus—lenizmus halhatatlan elmélete vezérli, s ezt az elméletet alkotóan alkalmazza országának konkrét feltételeire.

A Magyar Szocialista Munkáspártnak és Központi Bizottságának hozzáértő vezetése révén a magyar nép sikeresen visszaverte a belföldi és a nemzetközi reakció támadását, rövid idő alatt begyógyította az ellenforradalmi lázadás által okozott sebeket, és újabb nagyszerű eredményeket ért el a szocializmus építésében. A revizionistáknak, valamint a szektásoknak és a dogmatikusoknak semmiféle próbálkozásukkal sem sikerült letéríteni a Magyar Szocialista Munkáspártot erről az útról, és ma a Magyar Szocialista Munkáspárt, tömegkapcsolatai további erősítésének útján haladva, elismert vezére a dolgozó magyar népnek, a nagy ügy, a szocializmus és a kommunizmus diadaláért folytatott harcban.

Az önök nagyszerű sikerei büszke örömmel töltik el a szovjet dolgozók szívét, akik őszinte és megbízható barátai a magyar népnek.

A magyar kommunisták a testvéri kommunista és munkáspártokkal vállvetve, a szocialista táborhoz tartozó országok népeinek összeforrott családjában az első sorokban harcolnak a békéért és a nemzetközi feszültség enyhítéséért, a földkerekség valamennyi népét egybefűző barátság erősítéséért és fejlesztéséért.

Újabb nagy sikereket kívánunk a Magyar Szocialista Munkáspárt VII.

* A kongresszus 1959. november 20. és december 5. között ülésezett.

kongresszusa küldötteinek, és önökön keresztül a Magyar Szocialista Munkáspárt minden tagjának, az egész magyar dolgozó népnek a politikai, gazdasági és kulturális építésben, a dolgozók jólétének további fokozásában, a hatalmas szocialista tábor valamennyi országának erősítéséért és tömörítéséért vívott harcban.

Éljen a szocializmust építő, testvéri magyar nép!

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Erősödjön és viruljon a megbonthatatlan szovjet—magyar barátság!

Éljen és erősödjön a szocialista tábor országainak és a nemzetközi kommunista mozgalomnak egysége!

Éljen a marxizmus—leninizmus!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

Az MSZMP VII. kongresszusának jegyzőkönyve.
Kossuth Könyvkiadó, 1960. 155—157. old.,
valamint Pravda, 1959. december 2.

104.
Egyezmény az SZSZKSZ, az MNK és a Csehszlovák Köztársaság kormányai között a Szovjetunió—Csehszlovák Köztársaság—Magyar Népköztársaság kőolajvezeték építéséről*

1959. december 19.

A Magyar Népköztársaság Kormánya, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya és a Csehszlovák Köztársaság Kormánya,

annak érdekében, hogy tovább szélesítsék a Szerződő Felek közötti gazdasági együttműködést,

számításba véve a Magyar Népköztársaságnak és a Csehszlovák Köztársaságnak a Szovjetunióból szállítandó nyersolajra vonatkozó szükségletének növekedését,

abból a célból, hogy a nyersolaj szállítását a Szovjetunióból a Magyar Népköztársaságba és a Csehszlovák Köztársaságba a legésszerűbb módon biztosítsák és

figyelembe véve a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa X. ülésszakának ajánlásait a SZSZKSZ — a Csehszlovák Köztársaság — a Magyar Népköztársaság közötti olaj-fővezeték építésére vonatkozólag, az alábbiakban egyeztek meg:

* A „Barátság" kőolajvezeték felavatása 1962. október 13. Lásd a 116. sz. dok.-ot.

1. cikk

A Magyar Népköztársaság Kormánya, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya és a Csehszlovák Köztársaság Kormánya biztosítják a SZSZKSZ — a Csehszlovák Köztársaság — a Magyar Népköztársaság közötti olaj-fővezeték építését az 1959—1963. évek időszakában.

Az említett nyersolaj-vezeték keresztül fog haladni: a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége területén, Mozir városától a szovjet—csehszlovák határig Uzsgorod város körzetében; a Csehszlovák Köztársaság területén a csehszlovák—szovjet határtól Bratiszlava városig, elágazással a Magyar Népköztársaság területére a magyar—csehszlovák határtól — Sahy város körzetében — Budapestig.

A nyersolaj-vezeték, valamint a szivattyú állomások építését elsősorban Brodi város — szovjet—csehszlovák határ szakaszán, a csehszlovák—szovjet határtól Bratislava városig terjedő szakaszon 1961. évben fogják befejezni. A nyersolaj-vezeték építése a csehszlovák—magyar határon levő Sahy városától Budapestig 1982-ben lesz befejezve.

2. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott nyersolaj-vezeték építését a szovjet tervező szervek által kidolgozott és a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Köztársaság megfelelő szerveivel egyeztetett általános séma alapján fogják végrehajtani.

A nyersolaj-vezeték egyes szakaszaira vonatkozó kutató és tervezési munkát azon ország tervező szerveinek erőivel fogják elvégezni, amelynek területén a nyersolaj-vezeték adott szakasza áthalad.

3. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott nyersolaj-vezeték szakaszainak építését és üzemeltetését mindegyik Szerződő Fél a saját területén a saját erőivel és eszközeivel fogja megvalósítani.

A jelen Egyezményben előirányzott nyersolaj-vezeték szakaszai annak az országnak a tulajdonát fogják képezni, amelynek területén azok keresztül haladnak.

4. cikk

A Szerződő Felek megfelelő szervei a nyersolaj-vezeték tervezésénél és építésénél abból fognak kiindulni, hogy az olajvezetéken szállításra kerülő olajmennyiség számbavétele a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Köztársaság számára épülő belépő szivattyú-állomásokon és tároló telepeken fog megtörténni.

5. cikk

A Szerződő Felek segítséget fognak nyújtani egymásnak a jelen Egyezményben előirányzott olajvezeték építéséhez csövek, berendezések, valamint speciális építőgépek és szerkezetek szállítása útján az 1., 2., 3. és 4. Melléklet szerinti terjedelemben és határidőre.

Az említett mellékletekben felsorolt csövek, berendezések és szerkezetek azokon a mennyiségeken felül kerülnek szállításra, amelyeket az 1960—1965. évekre vonatkozó megfelelő kölcsönös áruforgalmi megállapodásokban előirányoznak.

Ezenkívül a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége műszaki együttműködést fog nyújtani a Magyar Népköztársaságnak és a Csehszlovák Köztársaságnak a nyersolaj-vezeték építésében:

szovjet szakembereknek az olajvezeték tervezése, építése (beleértve a szerelést) és üzembehelyezése kérdéseiben való konzultációra kiküldetése;

a nyersolaj-vezeték számára a Német Demokratikus Köztársaságban legyártandó fő-szivattyú berendezések és a Csehszlovák Köztársaságban legyártandó záró-szerelvények kipróbálásának végrehajtása;

a nyersolaj-vezeték tervezésével és építésével, valamint az ahhoz szükséges berendezések gyártásával kapcsolatos műszaki dokumentáció átadása útján, a Magyar Népköztársaság megfelelő szervei, valamint a SZSZKSZ és a Csehszlovák Köztársaság megfelelő szervei között egyeztetett terjedelemben és határidőkre;

magyar és csehszlovák szakembereknek és munkásoknak a SZSZKSZ-ben épülő olajvezetékeknél termelési-műszaki kiképzés, valamint az építkezéssel és üzemeltetéssel való megismerkedésük céljából történő fogadása útján.

6. cikk

A szovjet szakemberek kiküldetése a Magyar Népköztársaságba és a Csehszlovák Köztársaságba, valamint a magyar és csehszlovák szakemberek fogadása a SZSZKSZ-ben létszám, szakma és határidő szerint, a Magyar Népköztársaság, valamint a SZSZKSZ és a Csehszlovák Köztársaság megfelelő szervei közötti megegyezéssel történik, a Magyar Népköztársaság és a SZSZKSZ, valamint a SZSZKSZ és a Csehszlovák Köztársaság között a szakemberek műszaki segítségnyújtás céljából való kiküldetése feltételeire és a termelési-műszaki kiképzés feltételeire vonatkozólag érvényben levő egyezményeknek megfelelően.

7. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott berendezések, csövek és szerkezetek szállításának, valamint egyéb műszaki együttműködés nyújtásával kapcsolatos költségeknek a kifizetése az érdekelt országok között érvényben levő Kereskedelmi Megállapodások feltételei szerint fog megtörténni.

8. cikk

Mindegyik Szerződő Fél megbízást ad illetékes szerveinek, hogy az érdekelt Fél illetékes szerveivel közösen állapítsák meg a jelen Egyezményben előirányzott nyersolaj-vezeték nyomvonala kijelölésének és az építkezésnek végrehajtási rendjét a határmenti övezetekben.

9. cikk

A Szerződő Felek megfelelő szervei szerződéseket kötnek egymással a jelen Egyezményben előirányzott csövek és berendezések szállítására, valamint az egyéb műszaki együttműködés nyújtására.

10. cikk

A Szerződő Felek a jelen Egyezményben előirányzott nyersolaj-vezeték üzembehelyezése előtt hat hónappal külön Megállapodást kötnek egymással ezen nyersolaj-vezeték üzemeltetési kérdéseinek szabályozására.

11. cikk

Jelen Egyezmény az aláírás napjával lép érvénybe.

Készült Moszkvában, 1959. december 19-én, három példányban, mindegyik magyar, orosz és cseh nyelven, amelyek mind egyforma érvénnyel bírnak.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR., — „Szovjetszko—csehszlovackie otnosenija. 1945—1960 gg" M., 1972., sztr. 478—481.

105.
Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából

1960. április 3.

Hazánk felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából őszinte szeretettel köszöntjük Önöket és személyükben a felszabadító testvéri szovjet népet; egyben megköszönjük a magyar nép nagy ünnepe alkalmával küldött üdvözleteiket és jókívánságaikat.

A szovjet hadsereg 15 évvel ezelőtti világtörténelmi jelentőségű győzelme a fasiszták felett meghozta a magyar nép számára az évszázadok óta hőn óhajtott szabadságot: népünk véglegesen megszabadult idegen és hazai elnyomóitól.

Azóta a magyar nép a 15 év előtti elmaradott agrár-ipari ország helyén, a nyomor és munkanélküliség földjén virágzó, fejlett ipari országot teremtett, olyan néphatalmat, amelyben állandóan emelkedik a dolgozók jóléte és egyre nyilvánvalóbbá lesz a nép anyagi és szellemi felemelkedése.

Népünk minden sikerének részese a testvéri szovjet nép, amely mindig önzetlen segítséget nyújtott építő munkájában. A szovjet—magyar testvéri barátság 15 éve nagyszerű példája a két nép igaz, őszinte barátságának, a proletár nemzetköziségnek. Népünk tudja, hogy ilyen barátság és együttműködés csak a szocialista országok testvéri közösségében képzelhető el. Éppen ezért, hazánk e nagy ünnepén, szabadságunk 15. évfordulója alkalmából ismételten hitet tesz a nagy

Szovjetunióval és valamennyi szocialista országgal való testvéri szövetség mellett.

Népünket lelkesítik azok a páratlan sikerek, amelyeket a Szovjetunió a nemzetközi politikai életben, a szovjet népgazdaság felvirágoztatásában, a tudomány és technika fejlesztésében elért, s amelyek nemcsak a Szovjetunió és a többi szocialista ország népeinek, hanem az egész világ dolgozóinak ügyét szolgálják. A Szovjetunió kormányának erőfeszítéseit, amelyeket a béke biztosítása, a tömegpusztító fegyverek betiltása, a lefegyverzés ügyének érdekében tesz, a magyar nép is teljes szívvel támogatja.

A magyar nép további sikereket, győzelmeket, boldogságot kíván nagy testvérének, a szovjet népnek.

Éljen a magyar és a szovjet nép örök, megbonthatatlan barátsága!

Dobi István
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Dr. Münnich Ferenc
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke

Népszabadság, 1960. április 4.,
valamint Pravda, 1960. április 5.

106.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához Magyarország felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából

1960. április 3.

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának elnöksége és a Szovjetunió Minisztertanácsa a szovjet nép nevében szívből köszönti Önöket, a Magyar Népköztársaság összes dolgozóit, Magyarország felszabadulásának, a fasiszta uralom megszüntetésének 15. évfordulója alkalmából.

A magyar nép a felszabadulás óta eltelt másfél évtizedben — a munkásosztály forradalmi pártjának vezetésével — történelmi jelentőségű lépést tett országa fejlesztésében, a szocializmus útján.

A magyar nép, kipróbált vezére, a Magyar Szocialista Munkáspárt köré szorosan tömörülve, visszaverte a belső és a nemzetközi reakció támadását. Nagyszerű sikereket ért el az évek során a népi demokratikus rendszer megszilárdításában, a szocialista gazdaság és kultúra sokoldalú fejlesztésében, a dolgozók életszínvonalának állandó emelésében.

A dolgozó magyar nép és az egész nemzetközi kommunista mozgalom életében nagy jelentőségű esemény volt az MSZMP VII. kongresszusa, amely megvonta a Magyar Népköztársaság eredményeinek mérlegét és a marxista—leninista tanítást szem előtt tartva, átfogó munkaprogramot dolgozott ki a szocialista társadalom alapjai lerakásának befejezéséhez.

A Magyar Népköztársaság méltó helyet foglal el a szocialista országok nagy családjában, kiveszi részét a szocialista világrendszer további erősítéséből, a szocialista országok egységének és együttműködésének megszilárdításából. A Magyar Népköztársaság következetesen békeszerető politikát folytat, harcol a különböző társadalmi rendszerű államok békés együttműködése elvének érvényesítéséért, síkra száll valamennyi nép barátságának és együttműködésének fejlesztése, a világ békéje és biztonsága mellett.

A szovjet emberek nagyra értékelik a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság barátságát, őszintén örülnek azoknak a bámulatos győzelmeknek, amelyeket a magyar dolgozók az új élet építésében aratnak. A szovjet—magyar barátság és együttműködés a szocialista internacionalizmus elvein felépülő új típusú kapcsolatok nagyszerű példája.

A szovjet nép nagy megelégedéssel nyugtázza, hogy a Magyar Népköztársaság kormánya és az egész magyar nép támogatja az általános és a teljes leszerelésről a legfontosabb és a leginkább időszerű problémák megoldására hivatott kormányfői értekezlet összehívásáról szóló szovjet javaslatokat.

Magyarország felszabadulásának 15. évfordulóján, e nevezetes napon szívből jövő üdvözletünket küldjük Önöknek, az egész testvéri magyar népnek, újabb sikereket kívánunk a hazájuk derűs jövőjéért folytatott harcban, a szocialista társadalom építésében, a nagy szocialista közösséghez tartozó országok barátságának és egységének erősítésében, a világbéke megszilárdításában.

Éljen a szocializmust sikeresen építő testvéri magyar Nép! Erősödjék és virágozzék a szovjet és a magyar nép megbonthatatlan barátsága!

Éljen a világ békéje!

Népszabadság, 1960. április 4.,
valamint Pravda, 1960. április 4.

107.
Megállapodás az MNK és az SZSZKSZ között az 1961—1965 évekre vonatkozó kölcsönös áruszállításokról*

1960. május 6.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya

tekintettel a kölcsönös áruszállításokra vonatkozó hosszúlejáratú megállapodások nagy jelentőségére a két ország közötti gazdasági kapcsolatok kölcsönös érdekeknek megfelelő megerősítésében és következetes fejlődésében, valamint a népgazdasági tervek sikeres teljesítésében,

figyelembevéve a Magyarország és az SZSZKSZ közötti 1958. január 13-án kelt és folyó évben lejáró kölcsönös áruszállításokra vonatkozó Megállapodás pozitív tapasztalatait és sikeres teljesítését, megegyeztek az alább következőkben:

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint az Izvesztija 1960. május 7-i számában.

1. cikk

A SZSZKSZ-ből Magyarországra és Magyarországról a SZSZKSZ-be irányuló áruszállítások az 1961. január 1-től 1965. december 31-ig terjedő időszakra a jelen Megállapodáshoz mellékelt 1. és 2. sz. listákban előirányzott kontingensek alapján fognak bonyolódni.

Ezen listákat Felek a kölcsönös áruszállításokról szóló éves jegyzőkönyvek aláírásakor a soronkövetkező szállítási év kezdetéig megállapodás szerint pontosabbá teszik és kiegészítik.

2. cikk

A két Fél illetékes szervei mindent elkövetnek annak érdekében, hogy jelen Megállapodással kapcsolatos áruszállításokra vonatkozó szerződések időben lekötésre kerüljenek, azonban nem később, mint a tárgyévre vonatkozó jegyzőkönyv aláírásától számított két hónap; ugyanakkor figyelembe veendő, hogy hosszabb átfutási időt igénylő áruk szállítására vonatkozó szerződések olyan időpontban kerüljenek lekötésre, hogy azok szállítása a jelen Megállapodás által előirányzott határidőn belül megvalósuljon.

3. cikk

A jelen Megállapodás alapján szállítandó áruk árait a magyar és szovjet külkereskedelmi szervek a szerződések megkötésekor állapítják meg a megfelelő áruk alapvető piacain kialakult világpiaci árak bázisán.

4. cikk

A jelen Megállapodás alapján szállított árukra vonatkozó fizetések, valamint az áruforgalommal kapcsolatos költségek kiegyenlítése a Magyar Népköztársaságban a Magyar Nemzeti Bankon keresztül, a Szovjetunióban pedig a SZSZKSZ Állami Bankján keresztül történnek.

Az említett bankok ebből a célból külön rubelszámlákat nyitnak egymás részére és a fizetéseket teljesítik, függetlenül az ezen számlákon levő fizetési eszközök helyzetétől.

A Magyar Nemzeti Bank és az SZSZKSZ Állami Bankja együttesen megállapítják a jelen Megállapodással kapcsolatos fizetések technikai rendjét.

5. cikk

A Magyar Nemzeti Bank és a SZSZKSZ Állami Bankja között történő megállapodás szerint a fent megjelölt számlákon a jelen Megállapodás 4. cikkében említett fizetéseken kívül lehet teljesíteni más fizetéseket is.

6. cikk

Mindkét Fél és a Magyarországgal és az SZSZKSZ-vel fizetési megállapodással rendelkező harmadik ország illetékes szervei beleegyezésével átutalásokat lehet eszközölni az említett fizetési megállapodásoknak megfelelően nyitott számlákra.

7. cikk

Mindegyik Fél összes szállításainak és szolgáltatásainak értéke egyenlő kell legyen, mégpedig ezen egyensúlyt a jelen Megállapodás érvényességének éves vonatkozásaiban kell betartani.

A kölcsönös szállítások árulistáinak az 1. cikk értelmében történő évenkénti pontosabbá tétele és kiegészítése alkalmával a Felek megegyeznek a 4. cikkben említett számlákra vonatkozó, az egyes éves időszakokra érvényes kölcsönös kamatmentes technikai hitel összegében.

Ha a Megállapodás érvényességi ideje alatt valamely év január hó 1. napján az egyik Fél szállításainak és szolgáltatásainak értéke meghaladja a másik Fél szállításainak és szolgáltatásainak értékét, akkor a két Kormány illetékes szervei — figyelembe véve a már korábban lekötött szerződések alapján bekövetkező áruszállításokat és szolgáltatások kifizetését —, kiegészítő áruszállításokban állapodnak meg, azzal, hogy a két Fél szállításainak és szolgáltatásainak értéke az elmúlt évre vonatkozóan ugyanazon év április 1-ig kiegyenlítésre kerüljön.

8. cikk

A két Kormány képviselői, az egyik Fél kérésére, találkozni fognak felváltva Budapesten és Moszkvában a jelen Megállapodás teljesítése menetének a megvizsgálása és szükség esetén megfelelő javaslatok kidolgozása céljából.

9. cikk

A Magyar Nemzeti Bank és a SZSZKSZ Állami Bankja a jelen Megállapodás érvényességi idejének lejártát követően is el fogják fogadni a 4. cikkben említett számlákra teljesített befizetéseket és e számláról kifizetéseket fognak eszközölni a jelen Megállapodás alapján létrejött

összes ügyletekkel kapcsolatban. Emellett, ha az említett számlákon az egyik Félnek tartozása lesz megállapítva, akkor ez a Fél ki fogja egyenlíteni ezt a tartozását egyeztetett áruszállításokkal a Megállapodás lejártától számított hat hónapon belül.

10. cikk

Jelen Megállapodás aláírása napjától lép érvénybe.

Készült Moszkvában 1960. május 6-án két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvénnyel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

108.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között az egyetemi hallgatók és aspiránsok a másik Fél polgári főiskoláin és tudományos kutató intézeteiben való kölcsönös oktatásának feltételeiről*

1960. november 4.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya annak tudatában, hogy kívánatosnak tartják az egyetemi hallgatók és aspiránsok jelenleg gyakorlattá vált, a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kulturális és tudományos együttműködésről szóló Egyezmény 2. cikkelye alapján folyó kölcsönös oktatásának elveit rögzíteni, az alábbiakban egyeztek meg:

* A tárgyban az első egyezményt az MNK és az SZSZKSZ kormánya Moszkvában 1948. október 28-án kötötte meg. Ez a szerződés 1952. szeptember elsejéig volt hatályban; melyet az 1952. május 19-én Moszkvában aláírt egyezmény váltott fel, amely viszont 1961. január 1-ig, a jelen egyezmény hatályba lépéséig volt érvényben.

A Szovjetunió polgári jellegű főiskoláin az első egyezmény megkötése előtt is tanultak magyar állampolgárok. Az 1948. évi egyezmény 20 helyet biztosított a magyar állampolgároknak a Szovjetunió főiskoláin. Mégis az 1949/50-es tanévben már 467, az 1950/51-es tanévben pedig 866 fő ösztöndíjas tanult a Szovjetunió polgári jellegű felsőfokú intézményeiben. Az egyetemi hallgatókon kívül még 46

1. cikkely

A Szerződő Felek elhatározzák, hogy a másik Fél állampolgárait egyetemi hallgatóként és aspiránsként felveszik polgári főiskoláikra és tudományos kutatóintézményeikbe.

A két Szerződő Fél által oktatás céljából felveendő egyetemi hallgatók és aspiránsok számát, a Fogadó Fél országába való érkezésük időpontját a Két Fél illetékes szervei közötti kölcsönös megállapodásban határozzák meg.

2. cikkely

A Felek olyan személyeket küldenek oktatás céljából főiskolára és aspirantúrára, akiknek az egészségi állapota erre megfelel, lehetőség szerint ismerik a Fogadó Fél nyelvét és a következő előképzettséggel rendelkeznek:

a) egyetemi hallgatóknál: befejezett középiskolai vagy befejezetlen főiskolai képzettség. Ez utóbbi esetben a hallgatók felvehetők a másik Fél főiskolájának megfelelő évfolyamára a tanulmányok folytatása céljából. Az első évfolyamra küldött egyetemi hallgatók nem tesznek felvételi vizsgát, ha annak eleget tettek saját országukban;

b) aspiránsoknál: főiskolai végzettség és bizonyos eredmények a tudományos munkában, ami önálló tudományos tevékenység iránti tehetségről tesz tanúbizonyságot. A saját országban egyes tárgyakból tett kandidátusi vizsgát a fogadó országban az illetékes Felek előzetes megállapodás alapján beszámítják.

A Felek olyan személyeket is küldhetnek, akik főiskolai végzettséggel és az önálló tudományos munkához szükséges előképzettséggel rendelkeznek, szakképzés céljából (az aspiránsokra vonatkozó feltételek szerint).

A fogadó ország nyelvét kellően nem ismerő személyek a fogadó országban előkészítő tanfolyamon vesznek részt a nyelv elsajátítása érdekében. Az előkészítő tanfolyamon való részvétel idejét a Felek egymás között határozzák meg.

Az egyetemi hallgatók és aspiránsok oktatása a fogadó országban érvényes tantervek alapján történik, éspedig ez lehet teljes vagy részleges, beleszámítva a levelező oktatási formát is, a Két Fél közti előzetes

aspiráns is tanult a Szovjetunióban. Az 1952/53-as tanévben az ösztöndíjasok száma már 1416 főre emelkedett.

Az 1952. évi egyezmény az ösztöndíjasok és aspiránsok számának meghatározását a két Fél illetékes szerveinek hatáskörébe utalta.

A felvételhez az orosz nyelv kellő mértékű elsajátítását is megkövetelte. Azok részére, akiknek nyelvtudása nem volt megfelelő, hat hónaptól egy évig terjedő előkészítő orosz nyelvű tanfolyamon való részvételt írt elő.

megállapodástól függően. A disszertáció témáját a Küldő Fél határozza meg, a Fogadó Fél lehetőségeinek figyelembevételével.

A Felek előzetes megállapodása alapján egyetemi hallgatók és aspiránsok cseréje is megvalósítható egyes tudományos feladatok elvégzése vagy termelési gyakorlatok folytatása céljából.

3. cikkely

A jelen Egyezmény alapján a másik ország polgári felsőoktatási intézeteibe és tudományos kutató intézményeibe felvett személyekre kiterjednek mindazon szabályok, amelyek a fogadó ország megfelelő tanintézeteiben és tudományos kutatóintézményeiben tanuló egyetemi hallgatókra, aspiránsokra és szaktanulmányaikat folytató személyekre vonatkoznak, ha más megállapodás nem jön létre.

A másik Fél polgári felsőoktatási intézményeiben tanulmányaikat vagy az aspirantúrát befejezett, úgyszintén tudományos minősítést elnyert személyeknek a fogadó országban érvényes okmányt adják ki.

A tudományos szakosításra kiküldött személyek olyan bizonyítványt kaphatnak, amely igazolja a szakosítás tárgyaiból letett vizsgákat.

Az aspiránsok és a tudományos szakosítást folytató személyek tudományos kutatási eredményeit mind a fogadó, mind a küldő országban publikálhatják.

4. cikkely

A Szerződő Felek kölcsönösen elismerik a főiskolák elvégzését és a tudományos minősítés elnyerését igazoló okleveleket.

5. cikkely

A Küldő Fél fizeti főiskolai hallgatóinak, aspiránsainak és a tudományos szakosításra küldött személyeknek az ösztöndíjat az általa megállapított összegben és viseli az adott személyek oda-vissza utazásának költségeit.

A Fogadó Fél viseli a jelen Egyezmény alapján érkező egyetemi hallgatók, aspiránsok és tudományos szaktanulmányaikat folytató személyek összes taníttatási költségeit, beleértve a szakmai gyakorlatok költségeit is; a megérkezés alkalmával a Fogadó Fél fővárosától az oktatás színhelyére történő utazás és az országon belüli, tanulmányokkal kapcsolatos utazások költségeit; valamint diákszállói elhelyezést és ingyenes orvosi ellátást biztosít számukra saját országa egyetemi hallgatóival és aspiránsaival egyenlő feltételek mellett.

6. cikkely

A Magyar Népköztársaságban az aspiránsképzés ügyeit a Tudományos Minősítő Bizottság, míg az egyetemi hallgatók ügyeit a Művelődésügyi Minisztérium intézi.

Aspiráns és főiskolai képzéssel a Szovjetunió Felső- és Középfokú Szakoktatásügyi Minisztériuma foglalkozik.

7. cikkely

A jelen Egyezmény hatálybalépésének napjától érvényét veszti a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya közötti, 1952. május 19-én aláírt, a magyar állampolgároknak a Szovjetunió polgári főiskoláin való oktatásáról szóló Egyezmény.

8. cikkely

A jelen Egyezmény 1961. január 1-én lép érvénybe és akkor veszti hatályát, ha valamelyik Fél hat hónappal előbb az Egyezmény felbontását bejelenti.

Aláírták Budapesten, 1960. november 4-én, két-két példányban, magyar és orosz nyelven, mindkét szöveg egyenlő érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami, vüp. XXIII. M., 1970., sztr. 484—486.

109.

A Lenini Komszomol Központi Bizottságának üdvözlete a KISZ első kongresszusához*

1960. december 17.°

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetségének Központi Bizottsága, a komszomolisták és a szovjet fiatalok nevében szívélyes, testvéri üdvözletét küldi a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség I. kongresszusa küldötteinek, és tiszta szívből sikeres munkát kíván a kongresszusnak.

A szovjet ifjúság a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetségben a Magyar Szocialista Munkáspárt hű segítőtársát, a népi Magyarország szocializmust építő fiataljainak élenjáró csapatát, a békéért és a világ valamennyi országa ifjúságának barátságáért küzdő, fáradhatatlan harcosát látja.

A Lenini Komszomol büszke a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség sikereire, amelyeket a népi demokratikus rendszer megerősítésében és továbbfejlesztésében, a szocialista ipar megteremtésében és a mezőgazdaság kollektivizálásában elért. A Szovjetunió fiataljai ismerik a magyar ifjúság kezdeményező készségét, hatalmas lelkesedését, amelynek fényes megnyilvánulása a fontos vegyipari és cementipari létesítmények határidő előtti felépítése, a fiatalok védnökségvállalása a nagyüzemi állattenyésztéshez szükséges helyiségek felépítése, valamint a mocsarak lecsapolása felett.

A szocialista munkabrigádok mozgalma, amelyben a munka termelékenységének emelése szervesen összekapcsolódik a fiatalok kommunista nevelésével, a mindennapi életben és a tanulásban, kialakítja az új embertípust, saját hazájának gazdáját, aki mindig előre néz, mert, gondolkodik, alkot.

A szovjet és a magyar ifjúság a szocialista tábor valamennyi országa fiataljaival évről évre erősödő barátsága a marxizmus—leninizmus nagy tanítása iránti megingathatatlan hűségen, a proletár nemzetköziség elvén alapul. Valamennyiünk nagy célja: a szocializmus és a kommunizmus felépítése.

Országaink ifjúságának harca, amely a boldog jövő megteremtésére, a háborúk kiküszöbölésére, az általános és teljes leszerelésre, a szégyenletes gyarmati rendszer végleges megszüntetésére irányul, nagyban hozzájárul a világ békéjének megőrzéséhez és tartóssá tételéhez.

Kedves Elvtársak! A Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szö-

* A kongresszus 1960. december 16—18. között ülésezett.

vetségének Központi Bizottsága sok sikert kíván Önöknek, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetségnek az ifjúság kommunista neveléséhez, a szocializmus alapjainak lerakásáért végzett munkához.

Éljen a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, a szocializmus ifjú építőinek dicső élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt reménysége, hűséges segítőtársa és harci tartaléka!

Virágozzék és erősödjék a szovjet és a magyar ifjúság örök és megbonthatatlan barátsága!

Éljen a kommunizmus, az egész emberiség fényes jövője!

Népszabadság, 1960. december 17.

110.

Az MNK Országgyűlése elnökének levele az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsának és Nemzetiségi Tanácsának elnökéhez, melyben baráti látogatásra hívja meg a Legfelsőbb Tanács küldöttségét*

1961. január 3.

Kedves Lobanov és Pejve elvtárs!

A szovjet és a magyar nép közötti testvéri barátság és gyümölcsöző együttműködés érdekeit szolgálta az az 1955-ben, illetve 1956-ban létrejött küldöttségcsere, amely a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának 1955 februári felhívása nyomán törvényhozó testületeink között megvalósult.

Mély meggyőződésünk, hogy a kialakult kapcsolatok elmélyítését és kiszélesítését szolgálná, ha a testvéri szovjet nép képviselőit ismételten körünkben üdvözölhetnénk, s ezért a Magyar Népköztársaság Országgyűlése nevében a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának küldöttségét tisztelettel meghívom a Magyar Népköztársaságban teendő látogatásra.

Országgyűlésünk és a magam nevében kifejezem azt a reményünket, hogy a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa elfogadja meghívásunkat és módot talál arra, hogy küldöttsége alkalmas időpontban — esetleg már ez év március közepén — találkozhassék a szovjet nép iránt testvéri barátságot és őszinte elismerést érző magyar néppel és képviselőivel.

Meghívásunkat megismételve fogadják, kedves Lobanov és Pejve elvtárs, legőszintébb nagyrabecsülésem kifejezését.

Elvtársi üdvözlettel:

Rónai Sándor
a Magyar Népköztársaság Országgyűlésének elnöke

MNK Országgyűlés it., valamint APVSZ SZSZSZR.

* A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa küldöttsége N. N. Orgonov, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökhelyettesének vezetésével 1961. augusztus 4—14. között tartózkodott Magyarországon.

111.

Az MSZMP Központi Bizottságának és a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánynak távirata az SZKP Központi Bizottságához, a Szovjetunió Minisztertanácsához J. A. Gagarin űrrepülése alkalmából*

1961. április 13.

Örömmel és elragadtatással értesültünk a tudomány új diadaláról, az ember első űrutazásának megvalósulásáról. Ez az emberiség, a szocialista szovjet rendszer soha el nem halványuló történelmi győzelme.

Ebben a percben a magyar kommunisták és minden magyar dolgozó legmelegebb, testvéri üdvözletét tolmácsoljuk önöknek. Üdvözöljük a baráti szovjet embereket, akik munkájukkal megteremtették az emberiség álmának, a világűr meghódításának a feltételeit. Üdvözöljük bámulatra méltó tudósaikat, akiknek nevét mindenkor az emberi tudomány legnagyobbjai között fogják emlegetni. S külön is üdvözletünket küldjük az űr első, bátor utasának, J. A. Gagarin őrnagy elvtársnak, a nagyszerű, bátor szovjet embernek.

Fogadják, elvtársak szívből jövő szerencsekívánatainkat.

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Dr. Münnich Ferenc
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke

Népszabadság, 1961. április 13.,
valamint Pravda, 1961. április 14.

* Az SZKP KB és az SZSZKSZ Minisztertanácsa választáviratában köszönetét fejezte ki az őszinte, meleg üdvözlő szavakért és szívélyes jókívánságokért.

Kádár János, az MSZMP KB első titkára J. Gagarin űrrepülése alkalmából külön is nyilatkozott a Népszabadságnak. (1961. április 13.)

Az MNK kormányának meghívására J. A. Gagarin 1961. augusztus 19—22. között Magyarországra látogatott, és részt vett a magyar dolgozók által rendezett találkozókon.

1964. április 29. és május 4. között A. G. Nyikolájev űrhajós őrnagy látogatott el Magyarországra. Magyarország felszabadulása 20. évfordulója alkalmából (1965. április 2—9.) Nyikolájev feleségével, V. V. Tyereskovával, a világ első űrhajósnőjével újra Magyarországra érkezett. 1967. augusztus 30-án „A Szovjet Tudomány és Technika 50 éve" c. kiállítás megnyitására Borisz B. Jegorov űrhajós orvos érkezett Budapestre. A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségeken (1969. március 19—24.) pedig P. J. Beljajev vett részt.

112.

Szerződés az MNK és az SZSZKSZ kormánya között a magyar—szovjet államhatár rendjének megállapítása, határkérdésekben a kölcsönös segítségnyújtás és együttműködés tárgyában*

1961. október 3.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya megállapítani óhajtván azokat a szabályokat, melyek alkalmasak a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti államhatár rendjének kellő fenntartására, valamint a határkérdéseknek az együttműködés és kölcsönös segítségnyújtás szellemében történő rendezésére, elhatározták, hogy ebből a célból megkötik a jelen Szerződést és kinevezik meghatalmazottaikként:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik a kellő alakban és teljesen rendben talált meghatalmazásaik kölcsönös kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

I. Fejezet

A HATÁRVONAL MENETE, A HATÁRJELEK, A HATÁR MEGJELÖLÉSE ÉS KARBANTARTÁSA

1. cikk

1. A Magyarországgal kötött és Párizsban 1947. évi február hó 10-én aláírt Békeszerződés 1. cikkének 3. pontja által a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között megállapított államhatár vonala a helyszínen úgy halad, amint azt meghatározzák:

a) A Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti államhatár redemarkációjára alakult magyar—szovjet

* 1950. február 24-én az MNK és az SZSZKSZ kormánya a jelen szerződés 60. §-ában megnevezett szerződést és egyezményt aláírták Moszkvában, amelyek 1962. február 27-ig voltak érvényben.

Az új szerződés számos kiegészítést és pontosítást tartalmaz, valamint megerősíti mindkét fél együttműködése eredményeként a Magyarország és a Szovjetunió határőrizeti szervei között kialakult viszony normáit.

Vegyesbizottság által Moszkvában, 1949. évi július hó 30-án aláírt redemarkációs okmányok;

b) A Magyar Köztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Csehszlovák Köztársaság államhatárai csatlakozását megállapító okmányok, melyeket a Magyar Köztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Csehszlovák Köztársaság közötti államhatár redemarkálására alakult magyar—szovjet Vegyesbizottság és a Csehszlovák Köztársaság bizottsága írt alá 1949. július 18-án Uzsgorodon;

c) A Magyar Köztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Román Népköztársaság államhatárainak csatlakozását megállapító okmányok, melyeket a Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között húzódó államhatár redemarkálására alakult magyar—szovjet Vegyesbizottság, valamint a Szovjet Szocialista Köztársaságok és a Román Népköztársaság között húzódó államhatár redemarkálására alakított szovjet—román Vegyesbizottság román delegációja írt alá 1949. július 30-án Moszkvában;

d) A magyar—szovjet államhatár redemarkációs okmányainak mellékletei és kiegészítései, valamint azon kiegészítések, melyek jelen Szerződés érvényességének időtartama alatt készülhetnek.

2. Redemarkációs okmányoknak tekintendők:

a) A Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1948—1949. években redemarkált államhatár vonalának menetéről készült Jegyzőkönyv-i leírás;

b) A Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1948—1949. években redemarkált államhatár térképei;

c) A Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1948—1949. években redemarkált államhatár határjeleinek jegyzőkönyvei;

d) A fentebb felsorolt okmányok megfelelő mellékletei és kiegészítései.

2. cikk

1. A jelen Szerződés 1. cikkében említett okmányok által meghatározott vonalon húzódó államhatár függőleges irányban határt von a légi térben, illetve a föld mélyében is.

2. Az államhatár vonala helyett jelen Szerződésben a továbbiakban a „határ" vagy „határvonal" szavak szerepelnek.

3. cikk

1. A szárazföldi szakaszon, úgyszintén az álló, illetve folyóvizekkel átszegdelt terepen a határ állandó jellegű és általában egyenes vonalban halad egyik határjeltől a másikig a redemarkációs okmányoknak megfelelően.

2. Vízi szakaszokon a határ a folyók, patakok, csatornák közepén haladó mozgó jelleggel, egyenes, tört vagy görbe vonalban, egyik határjeltől a másikig.

4. cikk

1. Folyókon, patakokon és csatornákon a határvonal menete a partok természeti változásai következtében a folyók, patakok és csatornák középvonalában beállt áthelyeződésnek megfelelően módosul.

2. A határvonalnak a helyszínen való megállapításánál, ha az olyan folyók, patakok vagy csatornák közepén halad, melyekben öblök vannak, az öblök nem veendők figyelembe és ezen esetekben a folyók, patakok és csatornák közepének azt a kiegyenesített vonalat kell tekinteni, amely egyenlő távolságnyira van a két part megfelelő kiegyenesített vonalától. Ott, ahol a partok fent említett vonalát pontosan nem lehet megállapítani, a jelen pontban felsorolt határvizek közepének a közép víz állású vízfelszín közepe tekintendő.

3. A jelen cikk 1. pontjában körülírt változásokat szükséghez képest mindkét Fél illetékes hatóságai együttesen állapítják meg.

Azokat az okmányokat, melyek rögzítik a határfolyók, patakok és csatornák középvonalának változásait, nem kell a redemarkációs okmányokhoz mellékelni, hanem a Szerződő Felek azon hatóságainak őrizetében maradnak, melyek az adott határszakasz őrzéséért felelősek.

4. A határmenti folyók, patakok vagy csatornák medrének természeti jelenségek következtében történt olyan változása, amely valamely teleknek, emberi lakóhelynek, értékes berendezésnek, épületnek stb. területi hovatartozása tekintetében változást idézett elő, a határvonal menetét nem változtatja meg, hacsak a Szerződő Felek e tekintetben külön megegyezést nem létesítenek a vízi határszakaszok vonalának a jelen szerződés 5. cikkében meghatározott közös ellenőrzése alkalmával.

5. A jelen cikk 1. pontjában körülírt határvonal változások nem módosítják a határfolyóban levő s a határ redemarkációja során egyik vagy másik Félhez került szigetek területi hovatartozását, hacsak a Szerződő Felek e tekintetben külön megállapodást nem kötnek a vízi határszakaszok vonalának a jelen Szerződés 5. cikkében meghatározott közös ellenőrzése alkalmával.

6. Jelen cikk 4. pontjában említett változások esetén, ha a jelen Szerződés 16. cikkének 5. pontjában előírt intézkedések megtételére nincs

mód, a határvonalat — amennyiben az többé már nem folyón, patakon vagy csatornán halad — a vízi határszakaszok határvonalának a jelen Szerződés 5. cikkében meghatározott közös ellenőrzése alkalmával állapítják meg.

5. cikk

1. Mindkét Szerződő Fél illetékes hatóságai 1962. évben mérések és más eszközök útján közösen ellenőrzik a helyszínen a folyókon, patakokon és csatornákon haladó határvonalat. Továbbiakban az ilyen együttes ellenőrzéseket minden 10 évben kell elvégezni azzal a feltétellel, hogy jelen Szerződés érvényben lesz.

2. A vizes határszakaszon a határvonal közös ellenőrzése nyári időszakban történik. A határvonal közös ellenőrzésének megkezdése előtt Szerződő Felek illetékes szervei előre megállapodnak egymással abból a célból, hogy mindkét Fél elvégezhesse a szükséges előkészületi munkálatokat.

3. Amennyiben megállapítást nyer, hogy a folyók, patakok vagy csatornák egyes szakaszain a határvonal menetében az 1948—1949. években, vagy az ezt követően aláírt redemarkációs okmányoktól eltérés mutatkozik, mindkét Szerződő Fél illetékes hatóságai megállapítják a határvonal új menetét, valamint meghatározzák a szigetek hovatartozását a határ ezen szakaszain.

A határfolyók szigetei területileg egyik vagy a másik Félhez tartoznak a határvonalhoz viszonyított fekvésüktől függően és az új redemarkációs okmányokban sorszámmal jelölendők.

4. A folyók, patakok és csatornák azon szakaszán, ahol a határvonal menetében változás történt, mindkét Szerződő Fél illetékes hatóságai új redemarkációs okmányokat készítenek két példányban, mindegyiket magyar és orosz nyelven, a jelen Szerződés 1. cikkében említett redemarkációs okmányoknak megfelelően.

5. Az említett munkálatok elvégzéséhez Szerződő Felek illetékes szervei paritásos alapon mindkét Fél részéről szakértőket, szakembereket és más, e munkához szükséges személyeket vonnak be.

Ezen munkákkal kapcsolatos kiadások egyenlő arányban terhelik mindkét Szerződő Felet.

6. A vízi határszakaszok új redemarkációs okmányai, melyeket a két Szerződő Fél illetékes hatóságai készítenek el, mindkét Szerződő Fél Kormánya által jóváhagyásra szorulnak és a jóváhagyásról szóló értesítések kicserélése napján lépnek érvénybe.

7. A folyók, patakok és csatornák egyes szakaszainak a jelen cikk 6. pontjában feltüntetett új okmányai helyettesítik az ezen szakaszokra vonatkozó s 1948—1949. években és az ezt követően készült redemarkációs okmányokat.

6. cikk

1. A határ a terepen olyan határjelekkel van megjelölve, ahogy ez a magyar—szovjet államhatár 1948—1949. évi redemarkációs okmányaiban Magyarország, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, Csehszlovákia, valamint Magyarország, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és Románia államhatárai csatlakozási pontjának okmányaiban szerepel.

2. A magyar—szovjet államhatáron az 1948—1949. évi redemarkálás alkalmával elhelyezett fából készült határoszlopokat vasbetonoszlopokra cserélik ki 1962. október 30-ig a Szerződő Felek illetékes hatóságai által egyeztetett mintadarabok szerint.

3. Az egyes határjelek leírását, az államhatárhoz viszonyított helyzetét a megfelelő redemarkációs okmányok, az államhatár csatlakozásait megállapító okmányok, valamint olyan új okmányok határozzák meg, melyek jelen Szerződés érvényességi ideje alatt készülnek el.

7. cikk

1. A Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy a határvonal megjelölése céljából felállított határjeleket és a határmenti nyiladékokat olyan rendben tartják, hogy a határjelek fekvése, alakja, képe, méretei és színezése, a nyiladékok szélessége és tisztasága megfeleljen az 1948—1949. évi redemarkációs okmányok, valamint azon új okmányok követelményeinek, melyek jelen Szerződés 6. cikkének 2. pontja alapján a határjelek kicserélésével kapcsolatban készülnek.

2. Határjeleken a továbbiakban a magyar és szovjet fa vagy vasbeton oszlopok — köztük facövek vagy vasbeton — középpontokkal, valamint gránit — vagy vasbetonoszlopok, gránit, vagy betontömbök értendők.

8. cikk

A határjeleket a Szerződő Felek karbantartás céljából a következőképpen osztják fel egymás között:

a) A fa, gránit, vasbeton határoszlopok karbantartásáról az a Fél gondoskodik, amelynek területén a szóbanforgó határoszlop áll.

b) Magán a határvonalon felállított facövek, vasbeton és kőtömb határjelközéppontok karbantartásáról;
a páratlan számozású határjel középpontok esetében a Magyar Fél, a páros számozású határjel középpontok esetében a Szovjet Fél gondoskodik.

9. cikk

1. A határjelek állapotát és fekvését, valamint a határmenti nyiladékok állapotát a Szerződő Felek illetékes hatóságai saját belátásuk szerint szemlélik meg, jelen Szerződés 8. cikkének megfelelően.

Az egyoldalú szemléken felül azonban a Szerződő Felek illetékes hatóságai kötelesek 2 évenként egy alkalommal közös határjel ellenőrző szemlét tartani.

2. A közös határjel ellenőrző szemle nyári időszakban történik. A szemle kezdetét a két Szerződő Fél illetékes hatóságai minden esetben egyetértőleg állapítják meg.

3. Abban az esetben, ha a határjelek újabb együttes szemléje válik szükségessé, az egyik Szerződő Fél illetékes hatóságai írásban értesítik erről a másik Szerződő Fél illetékes hatóságait. A közös határjel ellenőrző pótszemlének — a vonatkozó értesítésnek a másik Szerződő Fél illetékes hatóságai által való kézhez vétele után, 10 napon belül meg kell történnie.

4. Abban az esetben, ha a szemle során megállapítást nyert, hogy a helyszínen végzett közös mérések eredményei eltérnek a redemarkációs okmányokban szereplő adatoktól és ha megállapítják, hogy a határjelek fekvése a redemarkáció óta nem változott, mérvadónak a helyszíni mérés eredményeit kell tekinteni.

5. A határ redemarkációjára vonatkozó okmányoknak a jelen cikk 4. pontjában leírt esetben szükséges kijavítása vagy kiegészítése a két Szerződő Fél illetékes hatóságai közti megegyezés alapján történik és ezen okmányokhoz csatolandó.

6. Az ellenőrző szemlék eredményéről a két Szerződő Fél illetékes hatóságainak képviselői két példányban jegyzőkönyvet készítenek, mindegyiket magyar és orosz nyelven.

10. cikk

1. A határjel (egészbeni vagy részbeni) eltűnése, elpusztulása, vagy megrongálása esetén annak újra felállítását, vagy megjavítását azon Fél illetékes hatóságainak kell haladéktalanul elvégezniök, amelynek a területén a szóbanforgó határjel áll, vagy amely annak karbantartásáról gondoskodni köteles. A határjelek újrafelállítási, vagy javítási munkálatainak megkezdéséről az egyik Szerződő Fél illetékes hatóságai legalább 10 nappal a munkálatok megkezdése előtt kötelesek a másik Szerződő Fél illetékes hatóságait írásban értesíteni.

2. Az eltűnt, elpusztult, vagy megrongált határjelek helyreállítása a másik Fél illetékes hatóságai képviselőinek jelenlétében, az arra hivatott Fél illetékes hatóságai által történik.

3. A határjel újrafelállítása vagy javítása esetén gondoskodni kell

arról, hogy annak helyszíni fekvése ne változzék. Ebből a célból a redemarkációs okmányokat kell alapul venni és a bennük szereplő adatokat helyszíni ellenőrző mérésekkel kell felülvizsgálni.

4. Vízi szakaszon az áradás, jégzajlás, vagy a part természetes alámosása által megrongált vagy elpusztított határjelek helyre- vagy visszaszállítása esetén előbbi elhelyezésüket meg lehet változtatni a határvonal menetének megváltoztatása nélkül és olyan ponton lehet azokat felállítani, ahol a határoszlopok épségben maradása biztosítva van.

A határoszlopok áradás, jégzajlás vagy a part természetes alámosása által történő esetleges megrongálódása vagy elpusztulása megelőzése céljából időben intézkedéseket kell foganatosítani ezen oszlopok biztonságos helyre történő átvitelére.

A határjelek új helyre való áthelyezése szükség esetén megengedhető a határ szakadékos szakaszán is. A határjelek említett áthelyezése a vizes és szakadékos határszakaszon mindkét Szerződő Fél illetékes hatóságainak beleegyezése alapján történik.

5. A határjelek helyreállításáról, kijavításáról vagy új helyen történt felállításáról Szerződő Felek illetékes hatóságai jegyzőkönyvet készítenek 2 példányban, mindegyiket magyar és orosz nyelven.

Ezenkívül minden új helyen felállított határjelre vonatkozóan egy hónapon belül el kell készíteni a határjel-jegyzőkönyvet és helyszínrajzi vázlatot, melynek teljesen meg kell felelnie a többi redemarkációs okmánynak és ezeket az utóbbiakhoz kell csatolni.

6. Szükség esetén mindkét Szerződő Fél illetékes szervei együttesen megállapodhatnak abban, hogy a határvonalon kiegészítő határjeleket állíthatnak fel, a határvonal menetének megváltoztatása nélkül.

A határon pótlólag felállított kiegészítő határjeleket jelen cikk 5. pontjában említettek szerint okmányolni kell.

7. A helyreállítás alkalmával újonnan készült vagy a határon kiegészítésképpen felállított határjeleknek meg kell felelniök annak a mintának, melyet Szerződő Felek illetékes hatóságai állapítanak meg a Felek között megkötött megfelelő megállapodás alapján.

8. Azoknak a határjeleknek a kijavítását, melyeknek karbantartása jelen Szerződés 8. cikkének megfelelően egyik vagy másik Félre hárul, mindegyik Szerződő Fél önállóan a másik Fél illetékes hatósága képviselőinek részvétele nélkül végzi.

9. A Szerződő Felek megfelelő intézkedéseket tesznek a határjelek kellő őrzése céljából és felelősségre vonják azokat a személyeket, akiknek bűnössége a határjelek áthelyezésében, megrongálásában vagy megsemmisítésében megállapítást nyert. Ilyen esetekben a másik Fél lakossága által megrongált vagy megsemmisített határjelek helyreállítása ennek a Félnek terhére történik.

11. cikk

1. A fák koronái között 10 méter szélességű határmenti nyiladékot (a határvonal mindkét oldalán 5—5 méter) teljesen rendben kell tartani és a szükséghez képest meg kell tisztítani azt a bokroktól és a látást zavaró más növényzettől. A föld felszántása, bármilyen berendezés létesítése vagy építmény emelése ezekben a nyiladékokban nem engedhető meg.

2. A határmenti nyiladék tisztántartását mindegyik Fél saját területén maga végzi. A Szerződő Felek illetékes hatóságai a határmenti nyiladék tervbe vett tisztíttatásáról a munka megkezdése előtt legalább 10 nappal értesítik egymást. A másik Szerződő Fél illetékes hatóságainak képviselői jelen lehetnek az ilyen munkálatoknál.

12. cikk

1. A határ szárazföldi szakaszain 10 méter szélességű sávban (a határvonal mindkét oldalán 5—5 méter) nem állhat semmiféle berendezés vagy épület. A Szerződő Felek megtesznek minden szükséges intézkedést az említett sávban ma még fennálló berendezések és építmények fokozatos eltávolítása, illetve újabbak létesítésének megtiltása iránt. A Szerződő Felek illetékes hatóságai kölcsönös megegyezés alapján kivételt tehetnek. Fenti rendelkezések nem vonatkoznak a határőrizeti célokat szolgáló berendezésekre és építményekre.

2. A Szerződő Felek gondoskodnak arról, hogy a határ közvetlen közelében megmaradt vagy a jövőben épülő berendezések és építmények megfeleljenek a tűzrendészeti szabályoknak. Ezeket a szabályokat a Szerződő Felek illetékes hatóságai egymás között kicserélik.

II. Fejezet

HATÁRVIZEK, A HATÁRT ÁTSZELŐ VASÚTVONALAK ÉS MŰUTAK HASZNÁLATÁNAK SZABÁLYAI

13. cikk

1. Határvíznek tekintendő minden olyan folyó, patak és csatorna, melyen a határvonal halad.

2. A Szerződő Felek megtesznek minden szükséges intézkedést abból a célból, hogy a határvizek használata során jelen szerződés rendelkezéseit betartsák és tiszteletben tartsák a másik Szerződő Fél vonatkozó jogait és érdekeit.

14. cikk

1. A Szerződő Felek hajói és a határőrizeti szervek csónakjai a Tisza fő hajóútjának teljes szélességében, a Szerződő Felek többi csónakjai pedig a folyó közepén húzódó határvonalig közlekedhetnek.

2. A Szerződő Felek vízi járművei (hajók, csónakok) csak végszükség esetén (vihar, szerencsétlenség stb.) köthetnek ki a másik Fél folyópartján. Ebben az esetben a megfelelő határőrszervek kellő segítséget tartoznak egymásnak nyújtani.

15. cikk

1. A Szerződő Felek vízi járművei a határvizeken csak nappal közlekedhetnek. Az éjszaka folyamán saját partjukon kell azokat kikötni, illetve saját vizükön lehorgonyozni. Nappali időszak alatt félórával napfelkelte előttől félórával napnyugta utánig terjedő időszak értendő.

2. A Szerződő Feleknek a határvízen közlekedő minden vízijárművet el kell látni, — mégpedig önmeghajtású hajót és vontatott uszályt —, a saját állama megfelelő lobogójával, név vagy szám megjelölésével; csónakot orrán és farán számmal és az állam lobogójának színeivel festett sávozással.

A nevet és a számot fehér vagy fekete festékkel kell feltüntetni olyan módon, hogy az mindkét partról világosan látható legyen.

16. cikk

1. A Szerződő Felek gondoskodnak a határvizek megfelelő rendben tartásáról. Megtesznek minden intézkedést továbbá az iránt is, hogy a határvizek partjainak szándékos megrongálását megelőzzék.

2. Abban az esetben, ha a jelen cikk 1. pontjában körülírt kötelezettségek be nem tartása következtében az egyik Szerződő Fél hibájából, a másik Szerződő Fél számára anyagi kár áll elő, ezt a kárt az azt előidéző Fél téríti meg.

3. A határfolyóvizek helyzetét és irányát lehetőleg változatlan állapotban kell tartani. Ebből a célból Szerződő Felek illetékes hatóságai együttesen megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy eltávolítsák az olyan akadályokat, amelyek határfolyók, patakok vagy csatornák medrének megváltozását idézhetik elő, vagy megnehezítik rajtuk a víz természetes lefolyását.

Az e célból szükségesnek mutatkozó munkálatok együttes végzése esetén a munkálatok rendjét a két Fél illetékes hatóságai állapítják meg, az azok eszközlésével kapcsolatos költségek pedig a két Szerződő Fél között egyenlően oszlanak meg, hacsak nem jön létre e tekintetben külön megegyezés közöttük.

4. Abból a célból, hogy a határfolyók, patakok vagy csatornák medrének megváltoztatása megelőztessék, a partokat meg kell erősíteni azokon a helyeken, amelyeken azt a Szerződő Felek megfelelő hatóságai együttesen szükségesnek tartják. Ezeket a munkálatokat az a Fél végzi és az viseli a kapcsolatos költségeket, amelyikhez az adott part tartozik.

5. A határfolyók, patakok vagy csatornák medrének természetes úton, vagy elemi jelenségek következtében történt megváltozása esetén a Szerződő Felek kötelesek a medert együttesen és egyenlő alapon kijavítani, amennyiben azt megfelelő hatóságaik szükségesnek tartják. Ezeket a munkálatokat a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1950. június 9-én megkötött Egyezménynek megfelelően végzik.

17. cikk

1. A határfolyóvizek, valamint a hozzájuk tartozó árterület vizének természetes lefolyása nem változtatható, vagy nehezíthető meg a másik Fél kárára, vízi-, vagy parti berendezések és építmények létesítése vagy átépítése útján.

2. A Szerződő Felek illetékes hatóságai megállapodnak a határvizek lefolyása és levezetése megszervezésének rendjére vonatkozólag, valamint minden más, a határvizek rendjére vonatkozó kérdés tekintetében.

18. cikk

1. A határfolyóvizeket azokon a szakaszokon, amelyeken azt a Szerződő Felek megfelelő hatóságai együttesen szükségesnek tartják, tisztítani kell. Ilyen esetekben a tisztíttatási költségeket a Szerződő Felek egyenlő arányban viselik.

2. A határvizek azon szakaszainak tisztítását, melyek teljes egészükben a Szerződő Felek egyikének területén fekszenek, a szükségeshez képest saját költségén ez a Fél végzi.

3. A határfolyóvizek tisztítása alkalmával kiemelt talajrészeket és köveket a parttól olyan távolsagra kell hajítani és úgy kell azokat szétteríteni, hogy sem a partok beomlásának, sem a folyómeder eltömődésének veszélye ne következhessék be és hogy a víz lefolyása áradás esetén ne nehezíttessék meg.

19. cikk

A Szerződő Felek illetékes hatóságai megteszik a szükséges intézkedéseket a határvizek megfelelő tisztántartása céljából, hogy azok mérgezése vagy bepiszkítása savakkal vagy gyári, üzemi hulladékokkal, valamint minden más úton történő beszennyeződésük megelőztessék.

20. cikk

1. A határfolyóvizeken levő hidak, gátak, zsilipek, töltések és más hasonló berendezések fenntartandók és használhatók, kivéve azokat, amelyeknek eltávolítását mindkét Szerződő Fél szükségesnek tartja.
2. A jelen cikk 1. pontjában említett berendezések átépítésének vagy eltávolításának szükségessége esetén, amennyiben az a másik Szerződő Fél területén a vízszint megváltozását vonná maga után, a megfelelő munkálatokat csak akkor lehet elkezdeni, ha azokhoz a másik Fél hozzájárult.
3. A határvizeken új hidakat, gátakat, zsilipeket, töltéseket és egyéb hydrotechnikai berendezéseket létesíteni és azokat használni csak a Szerződő Felek közös megállapodása alapján lehet.

21. cikk

A Szerződő Felek megfelelő hatóságai kölcsönösen és idejében kicserélik egymással értesüléseiket a mindkét Szerződő Felet érdeklő folyók víz- és jégállásáról, ha az ilyen közlések útján árvízből, vagy jégzajlásból eredő veszélyek előzhetők meg. Áradás vagy jégzajlás idején az említett hatóságok a rendszeres jelzőszolgálatra vonatkozólag is megegyeznek. Az ilyen közlések késedelmes volta vagy meg nem történte nem szolgálhat alapul az áradás vagy jégzajlás által okozott károk megtérítésére irányuló igényeknek.

22. cikk

1. A fa úsztatása a határfolyóvizek egész hosszában mindkét Fél részéről akadálytalanul folyhat, beleértve azokat a helyeket is, ahol mindkét part ugyanannak a Szerződő Félnek a területéhez tartozik.
2. A jelen cikk 1. pontjában említett faanyag vízrebocsátásának és úsztatásának idő- és sorrendjét mindkét Szerződő Fél illetékes hatóságai évenként kellő időben megállapíthatják, mégpedig legalább két hónappal a hajózásnak a határvizeken való megkezdése előtt. Az úsztatási munkálatok megkezdésének napjáról legalább 5 nappal előbb kölcsönösen értesítik egymást a Szerződő Felek.

23. cikk

1. A faúsztatás zavartalanságának biztosítása céljából mindkét Szerződő Fél illetékes hatóságai kölcsönös megegyezés alapján jelen Szerződés 51. cikk 4. pontjának megfelelően hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a szomszédos parton munkások szállhassanak ki, ott közlekedhessenek, ideiglenesen úsztatóberendezéseket létesítsenek a fa lebocsátásához és a partot az úsztatott fától megtisztítsák.

2. A helyet, az időt és azon munkások létszámát, akiknek a jelen cikk 1. pontjában előírt munkálatok elvégzése céljából a szomszédos parton ki kell szállniok, a Szerződő Felek illetékes hatóságai kellő időben, azaz legalább 5 nappal a munkálatok megkezdése előtt kölcsönösen megállapítják.

3. Mindkét Szerződő Félnek a határfolyókon úsztatott faanyaga minden vámtól és illetéktől mentes.

A jelen pontban meghatározott szabály nem terjed ki azokra a faanyagokra, amelyeket a másik Szerződő Fél területére úsztatnak.

24. cikk

1. Minden úsztatott fát jellel kell ellátni; ebből a célból a Szerződő Felek kölcsönös megállapodás alapján kellő időben meghatározzák a jelzés mintáit és egymás között kicserélik azokat.

2. Abban az esetben, ha az úsztatott fa kérgét lehántják, a kéreg nem kerülhet a határfolyók medrébe.

25. cikk

A határvizek használatának, karbantartásának, faanyagok határfolyókon való úsztatásának kérdésében, valamint hydrometeorológiai kérdésekben az együttműködés tekintetében külön egyezmények megkötésének lehetősége nincs kizárva.

26. cikk

1. A határon átvezető vasútvonalak, műutak és vízi utak forgalmát, valamint az ezeken az útvonalakon levő határátlépési pontokat a Szerződő Felek egymás között külön megállapodásban fogják szabályozni.

2. Azokon a pontokon, amelyeken vasút és műút halad át a határvonalon, mindegyik Szerződő Fél saját területén megfelelően karbantartott különleges jelzéseket és sorompókat, ha pedig víziutak keresztezik a határt, speciális jelzéseket létesít és tart fenn.

3. A Szerződő Felek intézkednek az iránt, hogy a határon átvezető és a forgalom számára megnyitott vasutak, műutak és vízi utak jó állapotban tartassanak. Javításukat mindkét Szerződő Fél a határvonalig saját költségén végzi.

27. cikk

1. Szerződő Felek jóváhagyják az 1948—1949. évi redemarkálás alkalmával megállapított azon rendelkezést, hogy a határvonal a hidakat felezi, függetlenül attól, hogy hol megy a határvonal a vízen.

2. A határon átvezető és a forgalom számára megnyitott hidakat mindkét Szerződő Fél a saját költségén karbantartja és javítja a hídon megállapított határig, hacsak közöttük erre vonatkozóan külön megállapodás nem jön létre. A javítási munkálatok rendjét, időpontját és jellegét a Szerződő Felek illetékes hatóságai kellő időben megállapítják.

3. Mindkét Szerződő Fél a szükséghez mérten műszaki szemlét tarthat a határon levő hidak azon részén, mely a másik Fél területén fekszik; az egyik Fél illetékes hatóságai az előirányzott szemléről a másik Felet legalább 48 órával annak megkezdése előtt értesíteni kötelesek, megjelölve a szemle időpontját, a szemle befejezése után pedig közölni kell a másik féllel annak eredményeit. A szemle a másik Fél illetékes hatóságainak jelenlétében történik.

4. A forgalom rendjét a határon átvezető hidakon és más átjárókon az illetékes hatóságok képviselői egymás közötti megegyezéssel szabályozzák.

5. Jelen cikk rendelkezései vasúti hidakra nem vonatkoznak.

6. Új hidakat, bürüket, vagy kompokat a Szerződő Felek illetékes hatóságai képviselőinek megegyezése alapján lehet létesíteni. Ezek a képviselők előzetesen megállapítják a létesítés helyét, a híd, a bürü, vagy komp típusát és az ezen hidak, bürük, vagy kompok létesítésével kapcsolatos költségek felosztásának módját. Az ilyen megegyezést tartalmazó jegyzőkönyvek az illetékes felsőbb hatóságok jóváhagyására szorulnak.

28. cikk

Ha a jelen Szerződés 16., 18. és 27. cikkeiben említett közös munkálatok alkalmával felmerül annak szükségessége, hogy egyik Szerződő Fél területéről másik Szerződő Fél területére kell anyagot szállítani, úgy ebben az esetben ilyen anyagoknak a határon való átszállítása mentesül mindennemű illeték és vám alól.

Az átszállított anyagok ellenőrzésének rendjét a Szerződő Felek illetékes hatóságai közösen határozzák meg.

III. Fejezet

HALÁSZAT, VADÁSZAT, ERDŐGAZDASÁG ÉS BÁNYÁSZAT A HATÁR MENTÉN

29. cikk

1. Mindkét Szerződő Fél lakosai halászhatnak a határvizeken a határ vonaláig a területükön érvényben levő szabályok szerint, azzal a feltétellel, hogy tilos:

a) robbanó, mérgező- és kábítószereket használni, melyek a halállomány tömeges pusztulását és sérülését eredményezik;

b) éjszaka a határvizeken halászni.

2. A határvizekben a halak védelme és tenyésztése, valamint egyes halfajták halászásának egyik vagy másik szakaszon való megtiltása, a halászati időszak meghatározása és egyéb, a halászattal kapcsolatos gazdasági jellegű intézkedések a Szerződő Felek között külön megállapodásokkal nyerhetnek rendezést.

30. cikk

1. Mindkét Szerződő Fél gondoskodik a területén érvényben levő vadászati szabályoknak a határvonal közelében való szigorú betartásáról, valamint arról, hogy a határon átfutó és átrepülő vadra ne lőjenek, illetve hogy azt a határon át ne üldözzék.

2. Szerződő Felek illetékes hatóságai a szükséghez mérten megállapodnak a futó és szárnyas vad védelmének minden kérdésében, valamint a határ egyes szakaszain a vadászati tilalmi idő egységesítése tekintetében.

31. cikk

1. A Szerződő Felek a határvonal mentén fekvő szakaszon oly módon fogják az erdőgazdaságot folytatni, hogy abból ne származzék kár a másik Fél erdőgazdaságára.

2. Amennyiben a határvonal közelében erdőtűz üt ki, az a Szerződő Fél, amelynek területén a tűz keletkezett, köteles a lehetőségekhez képest minden tőle telhető intézkedést megtenni a tűz helyhezkötésére, eloltására, valamint a határon való átterjedésének megakadályozására.

3. Ha az a veszély forog fenn, hogy az erdőtűz a határon átterjedhet, úgy annak a Szerződő Félnek az illetékes hatósága, melynek területéről ez a veszély fenyeget azonnal figyelmezteti erre a körülményre a másik Szerződő Fél illetékes hatóságait, hogy a tűz terjedésének a határon való megállítása céljából intézkedéseket tehessenek.

4. Ha természeti jelenségek következtében vagy fakitermelés során fák átesnek a határvonalon, úgy a Szerződő Felek illetékes szervei intézkednek arra vonatkozóan, hogy ezek a fák át legyenek szállítva annak a Félnek a területére, amelynek tulajdonát képezik. Ilyen esetekről annak a Félnek illetékes hatóságai kötelesek a másik Fél illetékes hatóságait értesíteni, melynek a fa tulajdonát képezi.

A fenti esetekben a fának a határon való átszállítása mentesül mindennemű vám és illeték alól.

32. cikk

1. A bányászatra és ásványkutató munkálatokra vonatkozólag a határ közvetlen közelében annak a Félnek a szabályai érvényesek, amelynek területén a kitermelési helyek fekszenek.

2. A határvonal sérthetetlenségének biztosítása céljából mindkét oldalon 20 méter széles sávot kell hagyni, melyben a jelen cikk első pontjában említett munkálatok tilosak és csak különleges esetekben engedélyezhetők a Szerződő Felek illetékes hatóságai közötti megállapodás alapján.

3. Ha egyes esetekben a jelen cikk 2. pontjában említett sáv létesítése nem célszerű, a Szerződő Felek illetékes hatóságai kölcsönös megállapodás alapján a határvonal sérthetetlenségét biztosító más elővigyázatossági rendszabályokat foganatosítanak.

IV. Fejezet

HATÁRMEGBÍZOTTAK, AZOK JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI, A HATÁRÁTLÉPÉS RENDJE

33. cikk

A jelen Szerződésben említett illetékes hatóságok: A Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége határmegbízottai, azok helyettesei és segítői.

34. cikk

1. A Magyar Népköztársaság Kormánya, valamint a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya nevezi ki az egyes határmegbízottakat és azok helyetteseit.

2. Mindkét Fél határmegbízottja a másik Fél határmegbízottjával

együttműködve köteles eleget tenni azon kötelezettségeinek, amelyek jelen Szerződés rendelkezéseiből reá hárulnak.

3. A helyettesek jogköre azonos a határmegbízottak jogkörével, amikor a helyettesek a Felek képviseletében ténykednek.

35. cikk

1. Határmegbízottaknak kell tekinteni:

a) A Magyar Népköztársaság részéről

azt a határmegbízottat, kinek működési területe a magyar—szovjet határon a Magyar Népköztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság határtalálkozási pontján elhelyezett „Tisza" határjeltől a Magyar Népköztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Román Népköztársaság határtalálkozási pontján elhelyezett „Tur" határjelig terjed.

b) A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége részéről

azt a határmegbízottat, akinek működési területe a magyar—szovjet határon a Magyar Népköztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság határtalálkozási pontján elhelyezett „Tisza" határjeltől a Magyar Népköztársaság, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Román Népköztársaság határtalálkozási pontjain elhelyezett „Tur" határjelig terjed.

2. A határmegbízottak és helyetteseik családi és utónevét, hivatalos tartózkodási helyét, diplomáciai úton kölcsönösen közölni kell.

3. Amennyiben a határmegbízottak számában, beosztásában, működési területében vagy hivatalos tartózkodási helyében változás válik szükségessé, erről a Felek diplomáciai úton állapodnak meg.

36. cikk

1. A határmegbízottaknak joguk van maguk mellé megfelelő számú segítőt kijelölni, illetve szakértőt meghívni.

2. A határmegbízottak kölcsönösen közlik egymással segítőik családi és utónevét, valamint azok hivatalos tartózkodási helyét, a jelen Szerződés hatálybalépése utáni első ülésükön.

3. A határmegbízottak segítőinek számát és hivatalos tartózkodási helyét az illetékes határmegbízottak a jelen Szerződés érvénybenléte alatt megváltoztathatják.

4. A segítők hatáskörét a határmegbízottak által részükre kiadott meghatalmazás állapítja meg.

37. cikk

A jelen Szerződés 33. cikkében szereplő személyek számára a magyar és orosz nyelven kiállított írásbeli meghatalmazást kiadja:

a Magyar Népköztársaság határmegbízottjának és helyettesének a Magyar Népköztársaság Határőrségének Parancsnoka;

a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége határmegbízottjának és helyettesének — a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Határőrségének Parancsnoka;

a segítőknek az illetékes határmegbízottak.

38. cikk

Mindkét Szerződő Fél illetékes hatóságai kötelesek:

1. A határ rendje megsértéseinek megelőzésére szükséges intézkedéseket megtenni.

2. Megtenni a szükséges intézkedéseket annak megakadályozása érdekében, hogy egyik vagy másik Fél területére illetéktelen személyek illegálisan átmenjenek és értesíteni ezekről a másik Szerződő Fél illetékes hatóságait.

3. Kivizsgálni és elrendezni minden határmenti rend megsértési esetet, kivéve azokat az eseteket, melyek diplomáciai úton történő elrendezést igényelnek.

4. Hatáskörükön belül kivizsgálni és elrendezni minden egyik vagy másik határrend megsértési esetből származó kártérítési igényt, amelyet az egyik Fél vagy ennek területén tartózkodó személy nyújtott be. A határmenti rend megsértési eseteinek elrendezésével egyidejűleg illetékes hatóságok megállapodnak azon vagyontárgyak visszaadásának módjában is, melyek a másik Fél területére kerültek át.

5. Abban az esetben, ha háziállatok és baromfik mennek át a másik Fél területére, ezen Fél illetékes hatóságai intézkednek felkutatásukra és azon Fél területére történő visszaadásukra, amely Fél területéről átmentek. Felkutatásuk eredménytelensége azonban nem lehet kártérítési igény alapja.

39. cikk

1. Azokat a személyeket, akiket nem szándékosan elkövetett törvénytelen határátlépésért fogtak el az egyik Szerződő Fél területén, a lehető legrövidebb időn belül át kell adni azon Fél határmegbízottjának, amelynek területéről jöttek.

2. A határmegbízottak kötelesek meghatározni a jelen cikk 1. pontjában említett személyek visszaadásának rendjét.

Szerződő Felek megállapodnak abban, hogy egyiküknek sincs joga ezen személyek visszavételét megtagadni.

40. cikk

1. Azokat a magyar vagy szovjet állampolgárokat, akik szándékosan illegálisan lépték át a határt és akiket elfogtak, az elfogást eszközlő Fél illetékes hatóságainak döntése alapján át fogják adni azon Fél illetékes hatóságainak, melynek területéről azok jöttek.

2. A jelen cikk 1. pontjában említett személyek átadása a másik Fél részére nem kötelező, ha

a) annak a Félnek állampolgárai, amely őket elfogta,

b) az illegális határátlépés bűncselekményén kívül annak a Félnek a területén, ahova átszöktek, még más bűncselekményt is elkövettek.

3. Ha a jelen cikk 1. pontjában említett személyek elfogását eszközlő Fél szükségesnek tartja az ügy kiegészítő tisztázását, úgy ezeket a személyeket visszatarthatja az ilyen tisztázás céljából szükséges időre, értesítve az elfogásról a másik Fél határmegbízottját. Ebben az esetben az elfogott személyek visszaadásának kérdésében az elfogást eszközlő Fél illetékes hatóságai jelen cikk 1. és 2. pontjainak megfelelően döntenek.

4. Ha a jelen cikk 1. pontjában említett személyek nem kerülnek átadásra a 2. pontban felsorolt okoknál fogva, vagy ha valamilyen egyéb okból kifolyólag az átadás nem történik azonnal, erről a másik Szerződő Fél határmegbízottját értesíteni kell.

41. cikk

1. A határ vonalának személyek által történő átlépése (átutazás, átrepülés), közlekedési eszközökkel történő átszelése csak a nemzetközi forgalom számára megnyitott átkelési helyeken eszközölhető, megfelelő engedély esetén. A határátlépések más rendje a Felek megegyezése esetén állapítható meg.

2. Azokat a személyeket, akik határátkelőponton keresztül az egyik Szerződő Fél területéről átutaznak, de a másik Fél határőrizeti szerveinek véleménye szerint nem rendelkeznek érvényes útiokmánnyal, azonnali visszaküldés esetén köteles átvenni az a Fél, amelynek területéről azok jöttek.

42. cikk

1. A határmegbízottaknak saját belátásuk szerint joguk van bármilyen különösen fontos kérdést diplomáciai úton való rendezésre utalni, értesítve erről a másik Fél határmegbízottját.

2. A határon történt, különösen súlyos eseteket, mint pl. emberölés, súlyos testi sértés, minden esetben diplomáciai úton való rendezésre kell utalni. Azonban minden ilyen esetben a határmegbízottak köte-

lesek a megfelelő kivizsgálást elvégezni és az ülés jegyzőkönyvébe rögzíteni a kivizsgálás eredményét.

3. Azokat az eseteket, melyek elrendezése tárgyában a határmegbízottak nem jutottak megegyezésre, átadják diplomáciai úton való elrendezésre.

Jelen cikk rendelkezései nem zárják ki annak lehetőségét, hogy a diplomáciai úton megvizsgált kérdéseket visszaadják a határmegbízottaknak elrendezésre.

43. cikk

1. A határmegbízottak és helyetteseik által együttesen hozott határozatok, melyek valamilyen határrend megsértési esetet teljesen tisztáznak, kötelezőek és végérvényesek, a megvizsgált kérdésben készült jegyzőkönyv aláírásakor lépnek érvénybe.

Azokat a kártérítési eseteket azonban, melyeknek összege meghaladja a 7000,— Ft-ot (a Magyar Népköztársaság területén okozott károk) vagy 500 rubelt (a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége területén okozott károk) átadják diplomáciai úton a Felek jóváhagyására.

2. A kölcsönösen elismert károk alapján az egyes Feleket megillető összegek összeállítása a határmegbízottak által minden év március 31-én, június 30-án, szeptember 30-án és december 31-én történnek.

44. cikk

Mindegyik Fél fedezi a jelen Szerződésből rá háruló kötelezettségek végrehajtásával kapcsolatos költségeket. A fenti szabály nem vonatkozik a vízügyi-műszaki munkálatok elvégzésével kapcsolatos költségek elszámolási rendjére, melyeket egy speciális egyezmény szabályoz.

A Szerződés rendelkezéseiből eredő elszámolások rendjét diplomáciai úton állapítják meg.

45. cikk

1. Mindkét Fél határmegbízottai és azok helyettesei együttes munkájukat rendszerint üléseken vagy találkozásokon végzik. A határmegbízottak vagy helyetteseik minden ülésről jegyzőkönyvet készítenek, melyben röviden fel kell tüntetni az ülés lefolyását, a hozott határozatokat és azok végrehajtásának határidejét is.

Kisebb kérdések elintézést nyerhetnek a határmegbízottak közötti levélváltás, vagy más híradó eszköz útján, amennyiben egyikük sem ragaszkodik az ügynek ülésen vagy találkozáson való megvizsgálásához.

2. A határmegbízottak segítői együttes munkájukat rendszerint találkozások alkalmával végzik. A segítők minden találkozásáról jegyzőkönyvet kell készíteni, melyben részletesen feltüntetik az elvégzett ténykedésüket, szükség esetén következtetéseiket és javaslataikat írásban készítik el. A segítők által hozott határozatok csak a határmegbízottaik jóváhagyása után lépnek életbe.

Azokat a kérdéseket, melyekben a segítők között nem történik megegyezés, döntésre kell adni a határmegbízottaknak.

A határmegbízottak és helyettesei üléseiről, úgyszintén a segítők találkozásairól a jegyzőkönyvek 2 példányban készülnek, mindegyik magyar és orosz nyelven.

46. cikk

1. A határmegbízottak üléseit, vagy találkozásait egyikük javaslatára és lehetőleg a javaslatban feltüntetett időpontban kell megtartani. A meghívóra lehetőleg azonnal, de minden esetben legfeljebb 48 órával a meghívó kézhezvétele után kell választ adni. Ha az ülés, vagy találkozás javasolt időpontja nem fogadható el, a válaszban mindjárt új időpontot is kell közölni.

2. Az egyik Fél határmegbízottja a másik Fél határmegbízottja által javasolt ülésen, vagy találkozáson személyesen köteles megjelenni. Abban az esetben, ha a határmegbízott méltánylandó ok következtében (betegség, kiküldetés, szabadság) nem jelenik meg, helyettese helyettesíti, aki idejében tartozik erről a körülményről a másik Fél határmegbízottját értesíteni.

3. A határmegbízottak megállapodása szerint helyetteseik is ülésezhetnek és találkozhatnak.

A segítők találkozásának csak a határmegbízottak felhatalmazása alapján van helye.

4. A határmegbízottak, helyetteseik, vagy segítőik ülésein és találkozásain részt vehetnek a titkárok, tolmácsok, szakértők és a felek által meghívott más személyek.

47. cikk

1. Az ülések és találkozások, melyekről jelen Szerződés 46. cikkében volt szó, rendszerint annak a Félnek a területén folynak le, amelyik határmegbízottjának kezdeményezésére az ülést vagy találkozást összehívták. A határmegbízottak vagy segítőik azonban eltérhetnek ettől az elvtől, amennyiben az eltérés érdekében célszerűségi szempontok szólnak.

2. Az üléseken és találkozásokon annak a Félnek a határmegbízottja vagy segítője elnököl, amelynek területén a tárgyalások folynak.

3. Az ülések napirendjét a meghívással egyidejűleg kell közölni és előzetes megbeszélés vagy levélváltás útján kell meghatározni. Rendkívüli esetekben — kölcsönös megegyezés alapján — megtárgyalhatók olyan kérdések is, amelyek a napirendbe nem voltak felvéve.

48. cikk

A határmegbízottak és segítőik előzetes megegyezés alapján a határrendmegsértési esetek kivizsgálása céljából helyszíni vizsgálatokat folytathatnak.

Az ilyen munkálatokat az a Fél vezeti, amelynek területén a vizsgálat folyik.

A vizsgálatokról megfelelő jegyzőkönyvet vagy más okmányt kell készíteni és ezt az ülés jegyzőkönyvéhez kell csatolni. Az említett jegyzőkönyvek, illetve okmányok készítése jelen Szerződés 45. cikkében körülírt szabályok figyelembevételével történik.

A közös helyszíni vizsgálat alatt nem értendő olyan nyomozati cselekmény, vagy hasonló ténykedés, mely a Felek bírói vagy közigazgatási szerveinek hatáskörébe tartozik.

49. cikk

A határmegbízottak kötelesek az üléseken vagy találkozásokon hozott határozatok végrehajtására tett intézkedésekről egymást a legrövidebb időn belül tájékoztatni.

50. cikk

1. A határmegbízottak kölcsönös megegyezés alapján meghatározzák a határon azokat a találkozási pontokat, ahol a hivatalos levélváltásuk, valamint emberek és javak átadása történik.

A határmegbízottak vagy segítőik minden ilyen átadás helyéről és idejéről megállapodnak egymásközt.

2. Személyek átadását a határmegbízottak vagy segítőik személyesen eszközlik. Minden más, a jelen cikkben felsorolt hivatalos ténykedés a határmegbízott utasítása alapján, annak személyes jelenléte nélkül, a határőrizeti szervek tisztjei útján történhetik.

3. A hivatalos levelezés átvétele éjjel-nappal, ünnepekre és munkaszüneti napokra való tekintet nélkül történik.

4. Állatok, szárnyasok átadása abban a körzetben történik, amelyben azok átlépték a határt.

5. A határmegbízottak kölcsönösen megállapítják a levelezésük vagy állatok és más javak átvétele alkalmával használandó nyugták mintáit.

6. A határmegbízottak együttesen megállapítják a másik Fél határőrizeti szerveinek meghívására alkalmazandó jelzéseket; ott ahol lehetséges, egymással távbeszélő- vagy más összeköttetést létesítenek.

7. A határmegbízottak jelen Szerződés érvénybe lépése után az első ülésen megállapítják a határtalálkozási pontokat.

Ezen pontok számát és helyeit a határmegbízottak kölcsönös egyetértés alapján megváltoztathatják.

51. cikk

1. A határmegbízottak, helyetteseik, segítőik, a titkárok, tolmácsok és szakértők a jelen Szerződés rendelkezéseiből folyó hivatalos feladataik ellátása céljából átléphetik a határt.

A határmegbízottak, helyetteseik és segítőik a határt jelen Szerződés 37. cikkében előírt írásbeli meghatalmazás alapján léphetik át; ezen rajta kell lennie a tulajdonos fényképének, aláírásának — a segítőén viszont ezen kívül a másik Fél határmegbízottjának láttamozása. (A meghatalmazás mintája — 1. és 2. sz. melléklet.)

2. A titkárok, tolmácsok és szakértők a határt az egyik Fél határmegbízottja által kiadott igazolvány alapján léphetik át. Az igazolványon rajta kell lennie a tulajdonos fényképének és aláírásának, valamint a másik Fél határmegbízottja láttamozásának. (Az igazolvány mintája — 3. sz. melléklet.)

3. A 2. pontban említett láttamozások, úgyszintén a határmegbízottak segítői részére adott láttamozások többszöri határátlépésre jogosítanak és legfeljebb 12 havi időtartamra szólnak.

4. Azon személyek, akiknek jelenléte szükséges egyes kérdések tisztázásához, vagy akik a határmegbízott megbízásából valamilyen munkát végeznek, átléphetik a határt mindkét irányba 24 órás időtartamra, egyszeri átlépésre jogosító igazolvánnyal, vagy névjegyzékkel.

Az igazolványokat és névjegyzékeket az egyik Fél határmegbízottja írja alá és láttamozza a másik Fél határmegbízottja. (Az igazolvány mintája — 4. sz. melléklet.)

Munkáscsoportok csak nappali időszakban lépik át a határt vezetőjükkel együtt, névjegyzék alapján, mely a csoportvezető részére kiadott igazolvány mellékletét képezi.

5. A határmegbízottak a jelen cikk 1., 2. és 4. pontjában feltüntetett és láttamozásra átvett okmányokat három napon belül láttamozzák.

6. A két Szerződő Fél között létrejött megállapodásoknak megfelelően a határforgalomban részt vevő vasúti személyzet és a közlekedési berendezések, hidak, vízi berendezések építkezéseit és karbantartását, valamint folyók szabályozását, méréseket és egyéb hasonló munkálatokat végző személyek olyan határátlépési engedéllyel közlekedhetnek a határon, amelyeket az egyik vagy a másik Fél által megálla-

pított szabályok szerint adtak ki a két Fél között meglevő megállapodások alapján.

Mindkét Fél határmegbízottai együttesen állapítják meg a fent felsorolt személyek határátlépésének helyét és idejét és megfelelő jelzést tesznek azok határátlépési engedélyére.

7. A Szerződő Felek munkásai, akik átmennek a másik Fél területére, semmi mást nem vihetnek magukkal, mint szerszámaikat és szállító eszközöket azzal a feltétellel, hogy azokat ismét visszaviszik, ezenkívül a munkálatok idejére szükséges élelmezési cikkeket és dohányárut.

Ha a munkálatok néhány napig elhúzódnak, akkor ezeket a tárgyakat a munkahelyen lehet hagyni a másik Szerződő Fél illetékes szerveinek hozzájárulásával.

8. A határátlépésre jogosító igazolvány vagy engedély elvesztése esetén azonnal jelentést kell tenni a legközelebbi határőrizeti szervnek, amely erről a tényről értesíti a másik Szerződő Fél határőrizeti szerveit.

Mindkét Fél illetékes szervei kölcsönösen tájékoztatják egymást a határátlépésre jogosító igazolványok és engedélyek érvénytelenítéséről.

9. Azokat a személyeket, akik határátlépési engedélyt kaptak, tájékoztatni kell mindkét Fél vám- és valutatörvényeinek betartásával kapcsolatos kötelességeikről. Azoktól a személyektől, akik nem tartják be ezen törvényeket, meg lehet vonni a határátlépési engedélyt.

10. A vámmentesen és illetékmentesen szállítható anyagok és tárgyak ellenőrzésének rendjét a jelen Szerződés szerint a két Szerződő Fél illetékes hatóságai közösen határozzák meg.

52. cikk

A határátlépésre jogosult személyek minden határátlépés alkalmával kötelesek láttamozás céljából felmutatni a Szerződő Felek határőrizeti szerveinek határátlépési igazolványukat, illetve engedélyüket.

53. cikk

1. A határ átlépése csak a jelen Szerződés 50. cikkében meghatározott pontokon történhet, hacsak a határmegbízottak vagy segítőik kölcsönösen más határátlépési pontot nem állapítanak meg.

2. A jelen Szerződés 51. cikkének 1. és 2. pontjában feltüntetett személyek minden határátlépésének napjáról és órájáról idejében és minden esetben legalább 12 órával annak megtörténte előtt értesíteni kell a másik Fél legközelebbi határőrizeti szervét, amely köteles a találkozás helyére saját részéről kísérőt kiküldeni.

3. A határmegbízottak, valamint a jelen Szerződés 51. cikkének 1. és 2. pontjában említett más személyek a határ átlépése alkalmával egyenruha és fegyver viselésére jogosultak.

54. cikk

1. A határmegbízottak, helyetteseik és segítőik, valamint jelen Szerződés 51. cikkének 1. és 2. pontjában szereplő és velük egy tekintet alá eső személyek részére biztosítani kell személyi sértetlenségüket és a náluk levő hivatalos iratok sérthetetlenségét.

Fent említett személyeknek jogukban áll a másik Fél területére magukkal vinni vám- és illetékmentesen a munkájukhoz szükséges tárgyakat és szállítási eszközöket azzal a feltétellel, hogy azokat ismét visszaviszik, úgyszintén személyes ellátásukhoz szükséges élelmezési cikkeket és dohányárut.

2. A jelen Szerződés 51. cikkének 4. és 6. pontjaiban szereplő személyek sérthetetlenséget élveznek a másik Fél területén való tartózkodásuk idején és nem tartóztathatók le.

55. cikk

Mindegyik Fél megfelelő támogatásban részesíti a másik Félnek a jelen Szerződés végrehajtásával kapcsolatban területén tartózkodó személyeit közlekedési eszközök és szállás, valamint saját hatóságaikkal való összeköttetés fenntartása tekintetében is.

56. cikk

A jelen Szerződés rendelkezéseinek végrehajtásával kapcsolatos határátlépés joga teljesen, vagy szükséghez mérten részlegesen felfüggeszthető, amennyiben egészségügyi vagy más okokból a határforgalom le van zárva.

A határátlépés jogának felfüggesztéséről előzetesen értesíteni kell a másik Fél illetékes szerveit.

57. cikk

Tűz vagy más elemi csapás esetén a Szerződő Felek a lehetőségek szerint minden tőlük függő intézkedést megtesznek, hogy a tűz vagy más elemi csapás a másik Fél területére ne terjedjen át. Ilyen esetekben a Szerződő Felek illetékes hatóságai biztosítják a tűzoltó csapatok és más mentőcsoportok határátlépését névjegyzék alapján a nap és az éjszaka bármelyik pillanatában, miután előzetesen megállapodtak a másik szerződő Fél határmegbizottjával a határon való átkelés helyét és idejét illetően.

V. Fejezet

ZÁRÓRENDELKEZÉSEK

58. cikk

A jelen Szerződést meg kell erősíteni. A szerződés a megerősítő okmányok kicserélése napján lép hatályba.

A megerősítő okmányok kicserélése Moszkvában történik, a lehető legrövidebb időn belül.*

59. cikk

A jelen Szerződés a hatálybalépés napjától számított 10 évig marad érvényben. Ha a Szerződő Felek egyike sem jelenti be a jelen Szerződés hatályának lejárta előtt hat hónappal annak felmondására vagy módosítására irányuló szándékát, a Szerződés további 5—5 évre marad hatályba mindaddig, amíg a soronlevő ötéves időszak letelte előtt 6 hónappal a Szerződő Felek egyike be nem jelenti a felmondásra irányuló szándékát.

60. cikk

A jelen Szerződés hatálybalépése napján a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya között a magyar—szovjet államhatár rendjére vonatkozó és 1950. február hó 24-én Moszkvában aláírt Szerződéssel és Zárójegyzőkönyvvel együtt, valamint a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya között a határkonfliktusok és határincidensek rendezésének szabályozása tárgyában megkötött és Moszkvában 1950. február hó 24-én aláírt egyezmény a Jegyzőkönyvvel és Zárójegyzőkönyvvel együtt hatályát veszti.

61. cikk

A jelen Szerződés 2 példányban, magyar és orosz nyelven készült. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 340—349. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami vüp. XXII. M. 1967. sztr. 38—63.

* A megerősítő okmányok cseréje 1962. február 27-én volt Moszkvában. A szerződést Magyarországon 1962. július 13-án az 1962. évi 16. sz. tvr.-rel hirdették ki.

113.

Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsa elnökének és Nemzetiségi Tanácsa elnökének levele az MNK Országgyűlése elnökéhez, melyben magyar parlamenti küldöttséget hívnak meg baráti látogatásra*

1962. január 4.

A Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népei közötti széttéphetetlen testvéri barátság továbbfejlesztése és megszilárdítása érdekében a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Legfelsőbb Tanácsa a Magyar Népköztársaság Országgyűlésének küldöttségét Szovjetunióbeli látogatásra tisztelettel meghívja 1962. tavaszára—nyarára.

Reméljük, hogy a küldöttség utazása, mint ahogyan a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság parlamenti küldöttségeinek cseréje 1955-ben és 1956-ban, továbbá a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa küldöttségének magyarországi útja 1961. augusztusában, országaink népei közötti barátság és kölcsönös együttműködés hagyományos szálai megerősítése ügyét fogja szolgálni.

Hálásak lennénk Önöknek, hogyha az elfogadott döntésükről és a küldöttség Szovjetunióba érkezésének időpontjáról értesítenének bennünket.

MNK ET it., valamint APVSZ SZSZSZR.

* Az MNK parlamenti küldöttsége Rónai Sándor, az MSZMP KB Politikai Bizottsága tagjának, az MNK Országgyűlése elnökének vezetésével 1962. július 6—21. között tartózkodott a Szovjetunióban.

114.

Részlet a Nemzetközi Lenin Békedíj Bizottság határozatából: Dobi István, az MNK Elnöki Tanácsa elnöke részére Lenin Békedíj adományozásáról*

1962. május 1. °

A béke megőrzéséért és megszilárdításáért folyó harcban szerzett kiemelkedő érdemeinek elismeréséül „A népek közötti béke megszilárdításáért" Nemzetközi Lenin Békedíjat ítéli oda . . .

Dobi István államférfinak (Magyar Népköztársaság) . . .

Pravda, 1962. május 1.
A határozatot ismertette a Népszabadság, 1962. május 3.

115.

Kádár János, az MSZMP KB első titkárának üdvözlete az SZKP KB központi lapja, a PRAVDA szerkesztő bizottságához a lap megalapításának 50. évfordulója alkalmából

1962. május 5.°

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében szívből üdvözlöm testvérpártunknak, a Szovjetunió Kommunista Pártjának nagy forradalmi múltú lapját, a Pravdát, megjelenésének 50. évfordulója alkalmából.

A lenini Pravda elévülhetetlen érdemeket szerzett a munkásosztály forradalmi, marxista—leninista pártjának létrejöttében, együtt vívta meg a forradalmi harcot a párttal a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelméért, a szocialista társadalom megteremtéséért, és ma a kommunista társadalom felépítésére lelkesít.

A Pravda fél évszázados munkájával nemcsak a Szovjetunió népeinek, hanem a világ valamennyi dolgozójának harcát segítette.

Ma fényszóróként világítja meg az emberiség boldogabb jövőjéhez vezető utat, híven képviseli a Szovjetunió Kommunista Pártjának politi-

* 1962. szeptember 26-án a Nemzetközi Lenin Békedíjat D. V. Szkobelcin akadémikus adta át Dobi Istvánnak, az MNK Elnöki Tanácsa elnökének, a Szovjetunió magyarországi nagykövetségén.

káját, és hangja eljut a világ minden pontjára, minden sora visszhangra talál, mert a lenini Pravda a legkövetkezetesebben síkraszáll a békés egymás mellett élés politikája mellett, s a tartós béke megteremtéséért vívott harc fontos fegyvere.

A lenini Pravda megjelenésének 50. évfordulója alkalmából forrón üdvözöljük a Szovjetunió Kommunista Pártját, annak központi lapját és a Pravda minden munkatársát. Az egész haladó emberiség érdekében kifejtett forradalmi munkásságukhoz kívánunk további sok sikert.

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának
első titkára

Népszabadság, 1962. május 5.,
valamint Pravda, 1962. május 6.

116.
Részlet Fock Jenő, az MNK Minisztertanácsa elnökhelyettesének a „Barátság" kőolajvezeték* magyarországi szakaszának felavatásán mondott beszédéből

1964. október 13.

... A szocialista országok társadalmi-gazdasági fejlődésük során most jutottak el odáig, hogy az eddig is nagy eredményeket adó együttműködésük új szakaszát kezdhetik meg. Létrejöttek és megértek a feltételek a gazdasági, a tudományos és műszaki együttműködés és kölcsönös segítségnyújtás magasabb színvonalra emelésére, az együttműködés különböző formáinak fejlesztésére és újabbak, az eddiginél hatékonyabbak bevezetésére. Erről tanúskodik a már fokozódó együttműködés jegyében létrejött és most felavatásra kerülő Barátság kőolajvezeték is.

Ez a vezeték nem véletlenül nyerte el a Barátság elnevezést. Valóban, e mű kifejezi, jelképezi a szocialista országok népeinek testvéri barátságát, közös célok megvalósítására irányuló lelkes szellemi, fizikai munkáját, minden nehézséget legyőzni tudó együttműködését.

A vezeték a Közép-Volga vidékéről, Kujbisev környékéről indulva szállítja az olajat Lengyelországba, a Német Demokratikus Köztársaságba, Csehszlovákiába és Magyarországra. Több ezer kilométeren át, hegyeken, völgyeken, folyókon és patakokon keresztül húzódik ez a ve-

* Lásd a 104. sz. dok.-ot.

zeték, mely a maga nemében az egész világon páratlan műszaki létesítmény. A vezeték csehszlovákiai szakaszát ez év februárjában avatták fel. A csehszlovákiai Tupától leágazó magyar szakasz már mintegy egy hónapja üzemben van. A vezeték építésének terve szerint 1964-ben a Német Demokratikus Köztársaságba és Lengyelországba is áramlani fog a kőolaj.

A Barátság kőolajvezetéken át szállított olaj különös jelentőségű számunkra. Magyarország energiahordozókban közismerten szegény ország. Most azonban a rendelkezésünkre álló energiabázis kiszélesült. A vezetéken át jelenleg évente másfél, ötéves tervünk végére csaknem 2 millió tonna kőolaj jut el hozzánk.

A Barátság kőolajvezetéken érkező olaj rendkívül fontos egész népgazdaságunk számára. Hozzásegít, hogy előbbre haladjunk népgazdaságunk szerkezetének átalakításában. A gazdaságosságnak megfelelően javíthatjuk az olaj részesedését a fűtőanyagokban, meggyorsíthatjuk a vegyipar, ezen belül a petrokémiai ipar fejlesztését. Ez máris kézzelfogható. Hiszen most a Barátság kőolajvezetékkel egyidejűleg még három ipari üzemet avatunk fel. A szőnyi termikus krakküzemet, az évi 1 millió tonna kapacitású kőolaj desztillációs üzemet és egy évi 50 000 tonna kapacitású kenőolajfinomító üzemet is. Ezen üzemek létesítésénél is felhasználtuk a KGST adta lehetőségeket. Tanulmányoztuk a hasonló, magas fejlettségű szovjet üzemeket. A gépi berendezések jelentős része is a Szovjetunióból származik. A most felavatásra kerülő üzemek hozzájárulnak, hogy kőolajiparunk fejlettebb legyen, rugalmasabban dolgozzék, és az igényeknek megfelelőbben biztosíthassa a motorhajtó és fűtőolajok termelését, több és jobb kenőolajat állíthasson elő.

A Barátság kőolajvezetéken hozzánk érkező nyersanyag jelentős mértékben segíti a vegyiparnak olajbázisra való átállítását. Ezzel az egész magyar vegyipar korszerűsítése gyorsabbá válik...

Amikor a párt és a kormány nevében felavatom a Barátság nemzetközi kőolajvezeték magyarországi szakaszát, a szőnyi kőolaj-desztillációs és krakküzemet, valamint az almásfüzitői kenőolaj-finomító üzemet, üdvözlöm a tervezőket, az építőket, a munkában részt vett fizikai és szellemi dolgozókat, magyarokat és más nemzetiségűeket. Köszönetet mondok a kőolajvezeték szovjet generáltervezőinek és építőinek. Szovjet barátaink lelkes munkája, műszaki segítsége, szocialista munkaversenye lendületet adott a vonalat építő csehszlovák és magyar dolgozóknak. Csehszlovák barátaink jó munkával járultak hozzá, hogy az országhatáron mielőbb összekössük a vezetéket. A magyar kőolaj és gázipari dolgozók — akik iparáguk 25 éves jubileumát is ünneplik — szintén derekas munkát végeztek. Az építésben részt vett dolgozók erőben,

egészségben, boldogságban gyarapodva érjenek el még nagyobb sikereket egész népük javára.

Kívánom, hogy az az együttműködés, mely a most felavatásra kerülő művek építése során minden részt vevő ország számára oly szép sikereket eredményezett, egyre szélesedő folyamat legyen, amelynek során mindannyian elérjük célunkat, amiért munkásnemzedékek oly sok áldozatot hozva küzdöttek, felépítjük a szocializmust, a kommunizmust.

Népszabadság, 1962. október 14.

117.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ közötti együttműködésről a timföld és alumínium területén*

1962. november 15.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya mindkét ország alumínium-iparának fejlesztése terén történő együttműködés további kiszélesítése céljából az alábbiakban állapodott meg:

1. Cikkely

Magyarország 1967. évtől kezdve a következő timföldmennyiségeket fogja a Szovjetunióba szállítani:

1967 évben	30 ezer tonna
1968 évben	60 ezer tonna
1969 évben	60 ezer tonna
1970 évben	120 ezer tonna
1975 évben	240 ezer tonna
1980 évben	330 ezer tonna

Az 1971—1974. években és az 1976—1979. években szállításra kerülő timföldmennyiségeket a Felek legkésőbb 1970-ben, illetve 1975-ben fogják egyeztetni.

A magyar Fél gondoskodik a timföld csomagolásáról, amennyiben az annak szállításakor szükséges lesz.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság 1962. november 16. és az Izvesztija 1962. november 15. számában. Lásd a 119. sz. dok.-ot.

2. Cikkely

A Szovjetunió 1968. évtől kezdve a következő alumíniumtömb mennyiségeket fogja Magyarországra szállítani:

1968 évben	30 ezer tonna
1969 évben	30 ezer tonna
1970 évben	60 ezer tonna
1975 évben	120 ezer tonna
1980 évben	165 ezer tonna

Az 1971—1974. években és az 1976—1979. években szállításra kerülő alumíniumtömb mennyiségeket a Felek legkésőbb 1970-ben, illetve 1975-ben fogják egyeztetni.

3. Cikkely

A Felek megállapodtak, hogy a jelen Egyezmény alapján szállításra kerülő timföld és alumíniumtömb mennyiségek kölcsönösen összefüggenek, vagyis a Szovjetunióból Magyarországba szállítandó alumíniumtömb mennyisége nem haladhatja meg a megfelelő évben Magyarországról a Szovjetunióba eszközölt timföldszállítások felét.

4. Cikkely

A jelen Egyezmény alapján szállítandó timföld és alumínium minősége a SZSZKSZ-ben elfogadott állami szabványoknak fog megfelelni.

5. Cikkely

A jelen Egyezmény 1. és 2. cikkelyében előirányzott timföld és alumíniumszállításokat azon kereskedelmi egyezményekben foglalt feltételek és árak szerint fogják eszközölni, amelyek a Magyar Népköztársaság és az SZSZKSZ között érvényben lesznek.

6. Cikkely

A jelen Egyezmény 1. és 2. cikkelyében feltüntetett timföld és alumíniumtömb mennyiségeket ielveszik a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti árucsereforgalomra vonatkozó hosszú lejáratú egyezményekbe és azokat az áruforgalomra vonatkozó éves jegyzőkönyvek megkötésekor pontosítják; a timföld és az alumínium értéke közötti különbözetet a két ország közötti áruforgalomra vonatkozó éves jegyzőkönyvekbe felvételre kerülő magyar áruknak a SZSZKSZ-be történő szállításával fogják fedezni.

A jelen Egyezmény aláírása napján lép érvénybe és 1980. december 31-ig érvényes.

Kelt Moszkvában, 1962. év november 15. napján, két példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlően érvényes.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

118.
Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MSZMP VIII. kongresszusához*

1962. november 21.

Kedves küldött elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága forró, testvéri üdvözletét küldi Önöknek és Önökön keresztül minden magyar kommunistának, a Magyar Népköztársaság dolgozóinak, és kongresszusuk munkájához sok sikert kíván.

Az MSZMP VII. kongresszusa óta eltelt években hazájuk dolgozói marxista—leninista pártjuk vezetésével nagyszerű győzelmeket arattak. Befejezvén a szocializmus alapjainak lerakását, pártjuk biztos kézzel vezeti népüket tovább a szocialista társadalom teljes megvalósítása útján. Pártjuknak ez a mostani, VIII. kongresszusa úgy vonul be a történelembe, mint az a kongresszus, amely nemcsak összegezi egy fontos és dicsőséges időszak eredményeit, hanem kijelöli a magyar nép még magasztosabb győzelmeinek távlatait is a szocializmus győzelméért folytatott harcában.

A magyar kommunisták sikerei mindenekelőtt annak köszönhetők, hogy a Magyar Szocialista Munkáspártot egész tevékenységében rendíthetetlenül a marxista—leninista tanítások vezérlik. Az MSZMP hűsége Marx és Lenin győzelmes zászlajához, a szocialista nemzetköziség elveihez, a szocialista országokkal való tartós barátsághoz a legszilárdabb záloga a magyar nép alapvető létérdekei biztosításának, becsülete, szabadsága és függetlensége megvédésének. A magyar nép éppen ezért fordul pártjához egyre növekvő bizalommal és támogatja azt mind erőteljesebben.

* A kongresszus 1962. november 20—24. között ülésezett.

A Szovjetunió kommunistái büszkék azokra a győzelmekre és eredményekre, amelyeket magyar elvtársaik — testvéreik az osztályharcban és a nagy közös célokban — elérnek. Mélységesen örülnek annak, hogy országaink és népeink barátsága és minden oldalú együttműködése egyre erősödik. A Szovjetunió Kommunista Pártja nagyra értékeli a Magyar Szocialista Munkáspárt hozzájárulását a világ kommunista és munkásmozgalma sorainak egységéért vívott küzdelemhez a marxi—leninii elvek és a testvérpártok 1957. és 1960. évi értekezletein kidolgozott elvek következetes végrehajtása alapján.

A Magyar Népköztársaság éppen úgy, mint a többi szocialista ország, következetesen síkraszáll a különböző társadalmi felépítésű államok békés egymás mellett éléséért, a népek közötti béke és barátság politikáját folytatja, és tevékenyen küzd az új világháború elhárítása érdekében az imperialisták agresszív cselszövései ellen.

Az SZKP Központi Bizottsága szívből kíván a magyar kommunistáknak és a Magyar Népköztársaság minden dolgozójának új eredményeket a szocialista építésben, a magyar nép javáért és boldogulásáért, az általános béke megszilárdításáért folytatott küzdelemhez.

Éljen a magyar nép kipróbált élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Erősödjék és virágozzék a megbonthatatlan szovjet—magyar barátság!

Éljen a szocialista összeforrottság és az egész nemzetközi kommunista és munkásmozgalom megbonthatatlan marxista—leninista egysége!

Éljen a marxizmus—leninizmus mindent legyőző zászlaja!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

Az MSZMP VIII. kongresszusának jegyzőkönyve, Kossuth Könyvkiadó 1962. 112—114. old.,
valamint Pravda, 1962. november 22.

119.

Az MNK Minisztertanácsának állásfoglalása a magyar—szovjet timföld- és alumíniumegyezményről*

1962. november 30.°

A Minisztertanács ülésén a timföld- és alumíniumtermelés területén megvalósításra kerülő magyar—szovjet együttműködésről előterjesztett jelentés beszámolt arról, hogy a Magyar Népköztársaság kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének kormánya között 1962. november 15-én kötött államközi egyezmény alapján hazánk 1967-től kezdődően 1980-ig fokozatosan évi 330 ezer tonnára növekvő mennyiségű timföldet szállít a Szovjetunióba kohósítás céljából, és az így előállított alumíniumot a Szovjetunió teljes egészében visszaszállítja Magyarországra. A szállított timföldnek megfelelően, a visszaszállított alumínium legnagyobb éves mennyisége 165 ezer tonna lesz. Ez több, mint a magyar alumíniumkohók jelenlegi termelésének háromszorosa és mintegy hét új — inotai nagyságú — kohó kapacitásának felel meg.

A magyar timföld- és a szovjet alumíniumszállítások elszámolása a szocialista világpiac árain, a két ország közötti áruforgalom keretében történik. A timföld és az alumínium értéke közötti különbözetet a két ország közötti áruforgalom keretében, a szokásosan exportra kerülő magyar áruknak a Szovjetunióba történő szállításával egyenlítjük ki.

Amint az államközi egyezmény megkötéséről nyilvánosságra hozott hivatalos közlemény megállapította, a timföld- és alumíniumtermelés területén megvalósításra kerülő magyar—szovjet együttműködés mindkét országnak kedvező, mivel egyesíti a gazdaságos magyar timföldgyártásból, illetve az igen kedvező önköltséggel előállított szovjet vízierőművi villamosenergia-termelésből, valamint a termékek olcsó, vízi úton történő szállításából származó előnyöket.

Az egyezmény igen nagy fontosságú a magyar népgazdaság kívánatos irányú, további fejlődése szempontjából, különös tekintettel az alábbi tényezőkre:

A magyar alumíniumipar fejlesztéséhez biztosítja a szovjet vízienergia-források igénybevételét; ezzel elhárítja azt az akadályt, amelyet viszonylagos villamosenergia-szegénységünk immár évtizedek óta bauxitvagyonunk teljes és gazdaságos kiaknázásának útjába állított. Az a villamosenergia-mennyiség, amelyet a Szovjetunió a kohóalumínium gyártásához fel fog használni, mintegy 500 megawatt hőerőművi kapacitás-

* Lásd a 117. sz. dok.-ot.

nak felel meg. A magyar energiagazdálkodásban ez egyenértékű 3 milliárd kilowattóra villamos energia importjával, ami 1961. évi teljes hazai villamosenergia-termelésünk 40 százalékával azonos mennyiségű villamos energia.

Ha alumíniumtermelésünknek az egyezmény segítségével elérhető fejlesztését saját erőből akarnánk megvalósítani, az eddigi számítások szerint ehhez körülbelül 30 milliárd forintos beruházásra lenne szükség. Ha azonban a 30 milliárd teljes egészében nem állna rendelkezésre, alumíniumtermelésünket a következő 15—20 évben csak jóval kisebb mérvben tudnánk növelni. Az egyezmény alapján hazánk mentesül az alumíniumtermelés ilyen mértékű fejlesztéséhez szükséges kohászati, villamosenergia-termelő és alumíniumipari segédanyagtermelő kapacitások beruházásainak terhei alól. Az alumíniumtermelés említett mérvű fejlesztése 30 milliárd helyett mintegy 16 milliárd forintos beruházással megvalósítható; ezt 1980-ig a magyar bauxitbányák további fejlesztésére, új timföldgyárak építése és a régiek bővítésére fordítjuk. A Magyarország részéről megtakarítható mintegy 14 milliárd forint beruházással szemben a Szovjetunió végez beruházásokat — vízi erőművei mellett — kohászati és segédanyaggyártó üzemek, továbbá szállítási létesítmények építésére.

A magyar külkereskedelmi forgalomban szokásosan exportra kerülő áruk ellenében nyersanyagokban viszonylag szegény népgazdaságunk a jövőben megnövekedett mennyiségben gyártott alumíniumban igen jól hasznosítható ipari nyersanyaghoz jut. Ezen az alapon tovább fejleszthetjük alumínium félgyártmány- és alumíniumfeldolgozó iparunkat, valamint gépgyártásunkat. Ez pedig lehetővé fogja tenni, hogy nagymértékben kiszélesítsük alumíniumipari exportáruink és gépipari termékeink választékát. Ezek az exportáruk elsősorban a baráti országokba irányulnak majd, a magyar—szovjet egyezmény megállapodásai tehát a többi szocialista ország szempontjából is kedvezőek.

Az államközi egyezmény a Szovjetunió számára lehetővé teszi, hogy vízierőműveiben igen kedvező önköltséggel előállított villamos energiáját feldolgozott alumínium formájában, azaz közvetve exportálja világpiaci áron országának olyan területéről, ahonnan a villamos energia közvetlen exportja egyébként csak kevésbé gazdaságosan lenne megoldható.

A magyar timföld feldolgozása céljából szükségessé váló beruházások — számítások szerint — a Szovjetunió számára mintegy másfél évtized alatt megtérülnek, tekintettel arra, hogy a szovjet vízierőművekben termelt villamos energia lényegesen olcsóbb, mint az alumínium árában foglalt villamos energia világpiaci ára.

A magyar—szovjet timföld- és alumíniumegyezmény tehát mindkét ország és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában részt vevő valamennyi állam szempontjából előnyös; ezen belül igen kedvező a magyar

ipar, az egész magyar népgazdaság gyorsabb és gazdaságosabb fejlesztése szempontjából. Az egyezmény újabb bizonyítéka a Szovjetunió baráti internacionalista segítőkészségének, egyben kifejezi a KGST-ben részt vevő országok együttműködésében rejlő nagy lehetőségek hasznosításának értékét.

Népszabadság, 1962. november 30.

120.
Egyezmény az MNK és az SZSZK közötti együttműködésről a szociális ellátás területén

1962. december 20.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége

azon óhajtól vezetve, hogy a két ország közötti baráti kapcsolatok szellemében tovább mélyítsék és szélesítsék az együttműködést a szociális ellátások terén, elhatározták, hogy Egyezményt kötnek és ebből a célból Meghatalmazottaikként kinevezték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaikat kicserélték és az alábbiakban állapodtak meg:

I. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ALAPELVEI

1. cikk

A Szerződő Felek együttműködnek a szociális ellátásnak és a társadalombiztosításnak valamennyi kérdésében. Ezért mindkét Szerződő Fél illetékes szervei:

a) közlik egymással a szociális ellátási és a társadalombiztosítási jogszabályaikat;

b) kölcsönösen rendelkezésre bocsátják a szociális ellátás és a társadalombiztosítási kérdések vizsgálatára alkalmas adatokat, szakirodalmat és időszaki kiadványokat;

c) kölcsönösen rendelkezésre bocsátják a szociális ellátásra vonatkozó kutatómunkák eredményeit;

d) elősegítik a szociális ellátási és társadalombiztosítási kérdésekkel foglalkozó szakemberek tapasztalatcseréjét és kölcsönös látogatásait;

e) elősegítik a Szerződő Felek állampolgárainak a szociális ellátás és társadalombiztosítási szolgáltatások jogosultságának megállapításához szükséges okmányok beszerzését;

f) a jelen Egyezmény rendelkezései szerint biztosítják az állampolgárok szociális ellátásból és társadalombiztosításból eredő igényeinek kielégítését.

2. cikk

Az egyik Szerződő Fél azon állampolgárai, akik a másik Szerződő Fél területén tartózkodnak — ha a jelen Egyezmény másként nem rendelkezik — a munkajogi rendelkezések, a szociális ellátás és a társadalombiztosítási szolgáltatások tekintetében a saját állampolgáraival teljesen azonos elbánásban részesülnek.

II. SZOCIÁLIS ELLÁTÁS ÉS TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS

1. Fejezet
Általános rendelkezések

3. cikk

Jelen Egyezmény kiterjed minden olyan természetben és pénzben járó szolgáltatásra, amelyet a Szerződő Felek törvényhozása az állampolgárok részére öregség, rokkantság, az eltartó elvesztése, valamint betegség, terhesség, szülés és egyéb esemény bekövetkezésekor biztosít, vagy a jövőben biztosítani fog.

4. cikk

(1) A jelen Egyezményben előírt minden természetben és pénzben járó szolgáltatást annak a Szerződő Félnek illetékes szerve nyújtja saját jogszabályai szerint, amelynek területén az igényjogosult személynek állandó lakóhelye van.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezéstől eltérően

a) a diplomáciai, a konzuli és kereskedelmi képviseletek dolgozóinak, valamint az egyik állam egyéb intézményei dolgozóinak, akiket a másik állam területére küldtek ki, a szociális ellátás szolgáltatásait a küldő állam illetékes szervei a reájuk érvényes jogszabályok szerint nyújtják, ha a kiküldött dolgozók a küldő államnak az állampolgárai. Ezeket a rendelkezéseket kell alkalmazni az említett intézmények dolgozói által foglalkoztatott alkalmazottak részére nyújtandó szolgáltatásoknál is, ha a küldő állam állampolgárai,

b) az egyik állam vállalatának dolgozói részére, akiket munka végzésére a másik állam területére küldtek ki, a szociális ellátás szolgáltatásait annak az államnak illetékes szervei nyújtják a reájuk érvényes jogszabályok szerint, amelynek területén a szóban forgó vállalat székhelye van.

(3) A jelen cikk (2) bekezdésében említett állampolgárok részére a gyógyellátást a jelen Egyezmény 8. cikkében foglaltak szerint kell nyújtani.

5. cikk

(1) A nyugellátásra és egyéb szolgáltatásokra való igényjogosultság elbírálásánál és azok összegének megállapításánál be kell számítani mindkét Szerződő Fél területén szerzett szolgálati (biztosítási), valamint az annak tekinthető minden időt.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél illetékes szervére érvényes jogszabályok szerint egészségre ártalmas munkakörben, illetőleg nehéz körülmények között végzett munkában eltöltött idő a nyugellátás és egyéb szolgáltatás esetén az igénylő részére kedvezményt biztosít, a másik Szerződő Fél területén ilyen munkakörben eltöltött időt is kedvezményre jogosító időként kell számításba venni.

(3) A harmadik állam területén szerzett szolgálati (biztosítási) és annak tekintendő idők beszámításának kérdésében mindkét Szerződő Fél saját jogszabályai szerint jár el.

6. cikk

Azokban az esetekben, amikor az egyik Szerződő Fél jogszabályai a jogok szerzését, érvényét és feléledését, vagy a szolgáltatások összegét a saját területükön való tartózkodástól teszik függővé, a másik Szerződő Fél területén tartózkodást saját területén való tartózkodásnak kell tekinteni.

2. Fejezet

Ideiglenes munkaképtelenség és egyéb esetben járó szolgáltatások

7. cikk

(1) Az ideiglenes munkaképtelenség esetén járó táppénzt, a terhességi-, gyermekágyi-, szülési- és egyéb segélyt, valamint a családi pótlékot a reá nézve érvényes jogszabályok szerint és saját terhére annak a Szerződő Félnek illetékes szerve állapítja meg és folyósítja, amelynek területén a jogosultnak állandó lakóhelye van.

(2) Ha az említett szolgáltatásban részesülő személy a másik Szerződő Fél területére költözik át, a szolgáltatás folyósítását az átköltözés napjától kezdődően be kell szüntetni. Annak a Szerződő Félnek illetékes szerve, amelynek területére a jogosult átköltözött, a nála érvényes jogszabályok szerint a szolgáltatást a beszüntetés napjától kezdődően megállapítja és folyósítja.

8. cikk

(1) Az egyik Szerződő Fél állampolgárainak, ha a másik Szerződő Fél területén tartózkodnak, az utóbbi Szerződő Fél saját állampolgárai részére meghatározott azonos feltételekkel nyújtja a gyógyellátást.

(2) Az egyik Szerződő Fél állampolgárainak a másik állam egészségügyi intézményeibe kezelésre történő beutalásának feltételeit külön egyezmények szabályozzák.

3. Fejezet
A nyugellátások megállapítása és folyósítása

9. cikk

(1) A rokkantsági (beleértve az üzemi baleset és foglalkozási betegség alapján járó nyugellátásokat is), öregségi, valamint hozzátartozói nyugellátást annak a Szerződő Félnek az illetékes szerve állapítja meg és folyósítja saját államának jogszabályai szerint és saját terhére, amelynek területén a jogosultnak a kérelem benyújtásakor állandó lakóhelye van.

(2) Ha a nyugellátásban részesülő személy a másik Szerződő Fél területére költözik át, a nyugellátás folyósítását az áttelepülés hónapjának végével be kell szüntetni. A nyugellátást a fogadó Szerződő Fél illetékes szerve legkorábban az átköltözést követő hónap első napjától a saját államának jogszabályai szerint állapítja meg és saját terhére folyósítja. A nyugellátásra való jogosultságot fennállónak kell tekinteni, amennyiben a fogadó Szerződő Fél jogszabályai azonos nemű nyugellátást biztosítanak. Korhatár betöltéséhez kötött nyugellátást attól az időponttól folyósítják, amikor a jogosult a fogadó Szerződő Fél jogszabályai szerint a nyugellátásra jogosító korhatárt betöltötte.

(3) Azoknak az állampolgároknak a részére, akik az egyik Szerződő Fél területéről a másik Szerződő Fél területére költöztek, azonban az átköltözés után nem dolgoztak tovább, a nyugellátás összegét a megfelelő képzettséggel rendelkező és a nyugellátás megállapítása időpontjában a fogadó állam hasonló tevékenységet folytató dolgozója szakmai átlagkeresete alapján kell kiszámítani.

(4) Azoknak a személyeknek a részére, akik az egyik Szerződő Fél területéről a másik Szerződő Fél területére költöztek és tovább dolgoztak, a nyugellátás összegét a fogadó Szerződő Fél jogszabályai szerint kell megállapítani.

4. Fejezet
A szociális ellátás más formái

10. cikk

(1) Az egyik Szerződő Fél állampolgárainak, ha állandó lakóhelyük a másik Szerződő Fél területén van, a szociális gondozást és segélyezést (szociális otthonban való elhelyezés stb.) a másik Szerződő Fél illetékes szervei azonos mértékben és feltételekkel nyújtják, mint saját állampolgáraiknak.

(2) Az (1) bekezdés szerint nyújtott szociális gondozás költségeinek megtérítését a Szerződő Felek egymástól nem követelik.

III. VEGYES RENDELKEZÉSEK

11. cikk

(1) Az egyik Szerződő Fél illetékes szervei és intézményei, az állampolgárok szociális ellátásának érdekében, a másik Szerződő Fél szerveinek és intézményeinek olyan mértékben nyújtanak jogi támogatást, mintha a saját szociális ellátásra vonatkozó jogszabályaikat a saját államukban hajtanák végre.

(2) A kérelmeket és egyéb beadványokat bármelyik Szerződő Fél illetékes szervénél elő lehet terjeszteni. Az egyik Szerződő Fél illetékes szervénél a törvényes határidőben benyújtott kérelmeket és egyéb beadványokat a másik Szerződő Fél illetékes szervénél is határidőben benyújtottaknak kell tekinteni.

(3) Ha a jelen Egyezményen alapuló jogok megállapításához adatok (orvosi zárójelentés, életbenléti igazolás stb.) beszerzése szükséges, az egyik Szerződő Fél illetékes szervének megkeresésére, a másik Szerződő Fél illetékes szerve az adatok beszerzésére a szükséges intézkedéseket megteszi és annak eredményét a megkereső illetékes szervvel közli.

(4) A jelen cikk rendelkezései szerint végzett tevékenységekért, illetőleg szolgáltatásokért a Szerződő Felek egymással szemben költségtérítési igényt nem támasztanak.

12. cikk

Az egyik Szerződő Fél diplomáciai és konzuli szervei jogosultak saját állampolgáraikat külön meghatalmazás nélkül képviselni és nevükben a jelen Egyezményből eredő és annak végrehajtását célzó minden ügyben a másik Szerződő Fél szociális ellátási és egyéb szerveinél eljárni, feltéve, hogy az érdekelt személy más meghatalmazottat nem bízott meg.

13. cikk

A jelen Egyezmény végrehajtása során esetleg felmerülő vitákat a Szerződő Felek központi szervei (15. cikk) oldják meg. A központi szervek által meg nem oldott kérdéseket diplomáciai úton döntik el.

14. cikk

A beadványokat és a Szerződő Felek illetékes szervei által kiadott hivatalos iratokat diplomáciai vagy konzuli szervekkel hitelesíttetni nem kell.

15. cikk

A Szerződő Felek a jelen Egyezmény hatályba lépését követően haladéktalanul tájékoztatják egymást, hogy a szociális ellátás szervei mely központi szervek útján érintkeznek egymással a jelen Egyezmény végrehajtása érdekében. A Felek haladéktalanul értesítik egymást mindazon változásokról, amelyek a jövőben e tekintetben bekövetkeznek.

16. cikk

Mindkét Szerződő Fél jelen Egyezményt a saját országuk szakszervezeteivel való szoros együttműködésben hajtja végre.

IV. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

17. cikk

(1) A jelen Egyezmény 9. cikkének hatálya kiterjed azokra az esetekre is, amikor a nyugellátásra vonatkozó igény az Egyezmény hatályba lépése előtt nyílott meg. Ebben az esetben a nyugdíjakat annak a Szerződő Félnek illetékes szerve állapítja meg és folyósítja saját terhére és

a reá nézve érvényes jogszabályok szerinti feltételekkel, amelynek területén az állampolgárnak állandó lakóhelye van.

(2) A jelen Egyezmény alkalmazásánál az Egyezmény hatálybalépését megelőzően szerzett szolgálati (biztosítási) vagy ennek tekintendő időket is figyelembe kell venni.

18. cikk

(1) Az egyik Szerződő Fél illetékes szerve által az Egyezmény hatálybalépése előtt megállapított és a másik állam területére folyósított nyugellátásokra vonatkozó igények fennmaradnak és e nyugellátásokat annak a Szerződő Félnek illetékes szervei folyósítják saját terhükre, amelynek területén a nyugdíjasnak állandó lakóhelye van.

(2) Az Egyezmény hatályba lépését követő egy hónapon belül mindkét Szerződő Fél átadja egymásnak azoknak a nyugdíjasoknak a jegyzékét, akiknek részére az illetékes szervek az Egyezmény hatálybalépése előtt nyugellátást megállapítottak és a másik állam területére folyósítottak. A jegyzékben szereplő személyek nyugellátásának átutalását a jegyzék kicserélését követő harmadik naptári hónap utolsó napjával a nyugellátást addig folyósító szerv beszünteti. A jegyzék kicserélését követő negyedik naptári hónaptól a nyugellátást saját terhére annak a Szerződő Félnek illetékes szerve folyósítja, amelynek területén az állampolgárnak állandó lakóhelye van. A nyugellátásokat annak a Szerződő Félnek jogszabályai szerint kell megállapítani és folyósítani, amelynek területén a jogosult személynek állandó lakóhelye van, de nem kisebb összegben, mint amely addig átutalásra került.

19. cikk

(1) Jelen Egyezmény rendelkezései nem terjednek ki a személyi nyugdíjra, amelyeket a Szerződő Felek a saját jogszabályaik alapján állapítottak meg. Ezeket a nyugellátásokat változatlanul tovább folyósítja az a Szerződő Fél, amelyik azt megállapította.

(2) Jelen Egyezmény 9. cikk (2) bekezdésétől eltérően a háborús rokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák nyugellátását az egyik Szerződő Fél területéről a másik Szerződő Fél területére történő átköltözés esetén annak a Szerződő Félnek illetékes szerve folyósítja változatlan összegben és saját terhére, amelynek területére áttelepültek.

20. cikk

(1) A jelen Egyezményt meg kell erősíteni. A megerősítő okmányokat a lehető legrövidebb időn belül Moszkvában kell kicserélni*. Az Egyezmény a megerősítő okmányok kicserélését követő hónap első napjával lép hatályba.

(2) Az Egyezmény hatályba lépése napjától öt évig marad érvényben és érvénye mindannyiszor öt évvel meghosszabbodik, amíg azt a Szerződő Felek bármelyike a lejárat előtt legalább egy évvel nem mondja fel.

(3) Jelen Egyezmény hatályának megszűnése esetén az Egyezmény alapján szerzett jogok továbbra is érvényben maradnak.

21. cikk

A jelen Egyezmény Budapesten az 1962. évi december hó 20. napján két példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven készült. Mindkét nyelvű szöveg azonos érvényű.

Ennek hiteléül a kinevezett Meghatalmazottak ezt az Egyezményt aláírták és pecsétjükkel ellátták.**

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 420—422. old.
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudartszvami, vüp. XXIII. M. 1970. sztr. 86—92.

* A megerősítő okmányok cseréje 1963. június 6-án volt Moszkvában. Az egyezményt Magyarországon 1963. július 14-én az 1963. évi 16. sz. tvr.-el hirdették ki.

** A jelen egyezmény aláírásakor a Szerződő Felek az egyezményhez kapcsolódó kiegészítő jegyzőkönyvet is aláírták, melyben az alábbiakban állapodtak meg: „I. Az Egyezmény 4. cikkéhez. A jelen Egyezmény rendelkezései kiterjednek a fegyveres testületek tagjaira (ideértve azokat is, akik katonai szolgálat teljesítése közben rokkantak meg). II. A jelen Egyezmény rendelkezései nem terjednek ki azokra a személyekre, akiket a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szovetségének Kormánya között a Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok jogi helyzete tárgyában 1957. évi május 27. napján aláírt egyezmény 16. cikke megjelöl.

A jelen Jegyzőkönyv a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között megkötött, a szociális ellátás terén történő együttműködésről szóló Egyezmény szerves részét képezi." (MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.)

121.

Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között a kettős állampolgárság eseteinek kiküszöböléséről

1963. január 21.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya

attól az óhajtól vezettetve, hogy a kettős állampolgárság eseteit kiküszöböljék

elhatározták, hogy megkötik a jelen Egyezményt és ebből a célból Meghatalmazottaikká kinevezték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után a következőkben állapodtak meg:

1. cikk

A jelen Egyezmény hatálya kiterjed:

(1) azokra a gyermekekre, akiknek egyik szülője az egyik Szerződő Fél, a másik pedig a másik Szerződő Fél állampolgára;

(2) azokra a személyekre, akik az Egyik Szerződő Fél állampolgárai és a másik Szerződő Fél állampolgárságát kívánják megszerezni.

2. cikk

(1) A szülők kölcsönös megegyezéssel választhatják a jelen Egyezmény 1. cikkének (1) bekezdésében említett gyermekek számára az egyik Szerződő Fél állampolgárságát.

(2) Amennyiben a szülők gyermekük számára annak a Szerződő Félnek az állampolgárságát választják, amelynek területén laknak, erről a gyermek születésétől számított egy éven belül ennek a Szerződő Félnek illetékes hatóságánál írásbeli nyilatkozatot tehetnek.

(3) Amennyiben a szülők gyermekük számára nem annak a Szerződő Félnek az állampolgárságát választják, amelynek területén laknak, úgy a gyermek születésétől számított egy éven belül e tárgyban írásbeli nyilatkozatot kell benyújtaniok a másik Szerződő Fél diplomáciai, vagy konzuli képviseletében.

3. cikk

A szülők megegyezhetnek azoknak a gyermekeiknek az állampolgársága tekintetében is, akik az 1959. január 15-e (vagyis a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a kettős állampolgárságú személyek állampolgárságának rendezéséről 1957. augusztus 24-én aláírt egyezmény 2. cikkében írt nyilatkozattételi határidő lejárta) és a jelen Egyezmény hatályba lépése között eltelt időben születtek. Az erről szóló írásbeli nyilatkozatot a szülők a jelen Egyezmény hatályba lépését követő egy éven belül nyújthatják be a jelen Egyezmény 2. illetve 7. cikkében említett illetékes hatóságoknál.

4. cikk

Amennyiben a szülők a jelen Egyezmény 2. illetve 3. cikke értelmében nem tesznek nyilatkozatot, a gyermekek kizárólag annak a Szerződő Félnek az állampolgárai lesznek, amelynek területén az említett cikkekben írt nyilatkozattételi határidő lejártakor laknak.

5. cikk

(1) Az a gyermek, akinek egyik szülője meghalt, vagy a jelen Egyezmény 2. illetve 3. cikkében említett nyilatkozattételi határidő lejártáig ismeretlen helyen tartózkodik, kizárólag a másik szülőjének állampolgárságát követi.

(2) Külön élő szülők gyermeke — a szülők megegyezésének hiányában — annak a szülőnek az állampolgárságát követi, aki felette a jelen Egyezmény 2. illetve 3. cikkében említett nyilatkozattételi határidő lejártakor a szülői felügyeletet gyakorolja.

6. cikk

Az a gyermek, akinek szülei nem élnek, vagy ismeretlen helyen tartózkodnak, kizárólag annak a Szerződő Félnek állampolgára lesz, amelynek területén a jelen Egyezmény 2. illetve 3. cikkében említett nyilatkozattételi határidő lejártának napján lakik.

7. cikk

(1) Harmadik állam területén lakó szülők a gyermekük állampolgársága tárgyában tett megegyezésére vonatkozó nyilatkozatot a jelen Egyezmény 2. illetve 3. cikkében említett határidőben annak a Szerződő Félnek diplomáciai vagy konzuli képviseletéhez nyújthatják be, amelynek állampolgárságát gyermekük számára választják.

ipar, az egész magyar népgazdaság gyorsabb és gazdaságosabb fejlesztése szempontjából. Az egyezmény újabb bizonyítéka a Szovjetunió baráti internacionalista segítőkészségének, egyben kifejezi a KGST-ben részt vevő országok együttműködésében rejlő nagy lehetőségek hasznosításának értékét.

Népszabadság, 1962. november 30.

120.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ közötti együttműködésről a szociális ellátás területén

1962. december 20.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége.

azon óhajtól vezetve, hogy a két ország közötti baráti kapcsolatok szellemében tovább mélyítsék és szélesítsék az együttműködést a szociális ellátások terén, elhatározták, hogy Egyezményt kötnek és ebből a célból Meghatalmazottaikként kinevezték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaikat kicserélték és az alábbiakban állapodtak meg:

I. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ALAPELVEI

1. cikk

A Szerződő Felek együttműködnek a szociális ellátásnak és a társadalombiztosításnak valamennyi kérdésében. Ezért mindkét Szerződő Fél illetékes szervei:

a) közlik egymással a szociális ellátási és a társadalombiztosítási jogszabályaikat;

b) kölcsönösen rendelkezésre bocsátják a szociális ellátás és a társadalombiztosítási kérdések vizsgálatára alkalmas adatokat, szakirodalmat és időszaki kiadványokat;

c) kölcsönösen rendelkezésre bocsátják a szociális ellátásra vonatkozó kutatómunkák eredményeit;

d) elősegítik a szociális ellátási és társadalombiztosítási kérdésekkel foglalkozó szakemberek tapasztalatcseréjét és kölcsönös látogatásait;

e) elősegítik a Szerződő Felek állampolgárainak a szociális ellátás és társadalombiztosítási szolgáltatások jogosultságának megállapításához szükséges okmányok beszerzését;

f) a jelen Egyezmény rendelkezései szerint biztosítják az állampolgárok szociális ellátásból és társadalombiztosításból eredő igényeinek kielégítését.

2. cikk

Az egyik Szerződő Fél azon állampolgárai, akik a másik Szerződő Fél területén tartózkodnak — ha a jelen Egyezmény másként nem rendelkezik —, a munkajogi rendelkezések, a szociális ellátás és a társadalombiztosítási szolgáltatások tekintetében a saját állampolgáraival teljesen azonos elbánásban részesülnek.

II. SZOCIÁLIS ELLÁTÁS ÉS TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS

1. Fejezet
Általános rendelkezések

3. cikk

Jelen Egyezmény kiterjed minden olyan természetben és pénzben járó szolgáltatásra, amelyet a Szerződő Felek törvényhozása az állampolgárok részére öregség, rokkantság, az eltartó elvesztése, valamint betegség, terhesség, szülés és egyéb esemény bekövetkezésekor biztosít, vagy a jövőben biztosítani fog.

4. cikk

(1) A jelen Egyezményben előírt minden természetben és pénzben járó szolgáltatást annak a Szerződő Félnek illetékes szerve nyújtja saját jogszabályai szerint, amelynek területén az igényjogosult személynek állandó lakóhelye van.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezéstől eltérően

a) a diplomáciai, a konzuli és kereskedelmi képviseletek dolgozóinak, valamint az egyik állam egyéb intézményei dolgozóinak, akiket a másik állam területére küldtek ki, a szociális ellátás szolgáltatásait a küldő állam illetékes szervei a reájuk érvényes jogszabályok szerint nyújtják, ha a kiküldött dolgozók a küldő államnak az állampolgárai. Ezeket a rendelkezéseket kell alkalmazni az említett intézmények dolgozói által foglalkoztatott alkalmazottak részére nyújtandó szolgáltatásoknál is, ha a küldő állam állampolgárai,

A javítási, mentési és kiürítési munkálatokban összesen 2060 katona, tiszthelyettes és tiszt, 192 gépjármű és különböző műszaki eszköz vett részt. A folyók és az elárasztott körzetek állapotának felderítéséhez helikoptereket és repülőgépeket használtunk.

Az árvíz elleni küzdelem összes intézkedésének irányítását a Magyar Népköztársaság területén A. V. Volkov altábornagy vezetése alatt álló operatív csoport végezte. Az operatív csoport részletes terveket dolgozott ki az árvíz elleni küzdelemre, amelyek alapján az egységek végrehajtották az árvíz elleni intézkedéseket. Az operatív csoport szoros kapcsolatot tartott fenn a Magyar Népköztársaság szerveivel.

A végzett munkák eredményeképpen az elárasztott területekről a hadsereg a Magyar Népköztársaság 2508 állampolgárát, néhány száz állatot mentett ki, elszállított 420 tonna különböző rakományt, 7 hidat mentett meg a pusztulástól.

A tavaszi áradás nehéz körülményei között végzett munkák idején a katonai alakulatok személyi állománya magas szervezettséget és fegyelmet tanúsított. A katonák, tiszthelyettesek és tisztek hősies és önmegtagadó magatartásról, internacionalista kötelességük magas fokú megértéséről tettek tanúbizonyságot. Több órát tartózkodva a jeges vízben, öregeket, gyermekeket, nőket mentettek ki az elöntött és düledező házakból...

Az árvíz idején a Magyar Népköztársaság polgárainak megmentésére irányuló feladat példás teljesítéséért és nekik nyújtott segítségéért, továbbá ebben a helyzetben tanúsított bátorságért és kezdeményezésért a Hadseregcsoport parancsnoka kiemelte az egységek és alegységek példás tevékenységét és 54 harcost, tiszthelyettest és tisztet dicséretben részesített.

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság Szolnok megyei szervezete az egyik egységet a Társaság jelvényével és elismerő oklevéllel tüntette ki. Több katonánkat a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága jelvénnyel tüntette ki.

Az árvíz idején a magyar lakosság, az állami és társadalmi vagyon mentésében tanúsított hősiességért, bátorságért és leleményességért, a szovjet internacionalista kötelességének a szülőhaza határain túli példás teljesítéséért kérjük a következő katonák, tiszthelyettesek és tisztek dicséretben való részesítését...

AMO SZSZSZR.

123.

Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között, a Záhony—Csop közötti útszakaszon levő Tisza folyó feletti közúti híd közös használatáról és fenntartásáról

1963. június 11.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya, az 1961. október 3-án, a magyar—szovjet államhatár rendjének megállapítása, határkérdésekben kölcsönös segítségnyújtás és együttműködés tárgyában létrejött Szerződés rendelkezései által vezérelve úgy határoztak, hogy megkötik a jelen Egyezményt, a Szovjet Fél által, kölcsönös egyetértéssel újjáépített, Záhony—Csop közötti útszakaszon levő, Tisza folyó feletti közúti híd közös használatáról és fenntartásáról. A Magyar Fél köszönetét fejezi ki, hogy a Szovjet Fél önzetlenül, saját erejéből és eszközeivel újjáépítette ezt a hidat.

Szerződő Felek a jelen Egyezmény megkötése érdekében Meghatalmazottaikként kijelölték:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik a jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A Záhony—Csop közötti útszakaszon levő, Tisza folyó feletti közúti híd közös üzemeltetését nem később, mint 1963. augusztus 15-én meg kell kezdeni.

A Szerződő Felek illetékes hatóságai kijelölik megfelelő megbízottaikat, megállapítják a híd elkészültét, megfelelő okiratot készítenek és megállapítják a fenti híd üzembe helyezésének időpontját.

2. cikk

A Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti államhatár vonalát a Tisza folyó hídjának közepén jelölik meg, függetlenül a folyó vizén húzódó határvonaltól.

A Szerződő Felek mindegyike saját oldalán őrzi a hidat. A Szerződő Felek mindegyike felállítja és kellően karbantartja a hídon és a híd körül szükséges különleges jelzéseket és sorompókat.

3. cikk

A híd üzembehelyezésének időpontjáig a Szerződő Felek, mindegyik a saját területén, az érvényes belső szabályoknak megfelelően felszereli az utasok, poggyászok, teheráruk és közlekedési eszközök átbocsátása számára szolgáló határőrségi és vámkezelési ellenőrző-átbocsátó helyeket, valamint az utasok részére szolgáló helyiségeket.

4. cikk

A Szerződő Felek mindegyike saját terhére valósítja meg saját hídfelének és hídfeljárójának karbantartását és javítását.

A javítás rendjére, határidőre és jellegére nézve a Felek illetékes szervei a jéglevonulással, a nagy vizek levezetésével és a természeti csapásokkal kapcsolatos együttes intézkedésekre nézve is megállapodnak.

A híd műszaki szemléje és állapotának ellenőrzése céljából a Szerződő Felek illetékes szervei időszakonként magyar—szovjet műszaki vegyesbizottságokat hoznak létre.

A Szerződő Felek bármelyike a szükségeshez mérten elvégezheti a híd másik Fél területén levő részeinek műszaki szemléjét, melynek illetékes hatóságait az előirányzott szemle előtt legalább 48 órával értesíteni kell, megjelölve annak kezdési időpontját, a szemle befejezése után pedig közölve a szemle eredményét.

A szemle e Fél illetékes hatóságainak jelenlétében történik.

5. cikk

Ha a javítási munkák vagy a híd átépítése során felmerül annak szükségessége, hogy az egyik Szerződő Fél területéről a másik Szerződő Fél területére kell anyagot átszállítani, úgy ez esetben a határon átszállított ilyen anyagok mentesülnek mindennemű vám és illeték alól.

6. cikk

Utasoknak, poggyászoknak, teheráruknak és közlekedési eszközöknek a magyar—szovjet vegyesbizottságok tagjainak és azon személyeknek — akiknek jelenléte valamely kérdés tisztázása vagy a hídon való munkavégzés szempontjából szükséges — a híd körzetében való tartózkodását az 1961. október 3-i magyar—szovjet államhatár rendjének megállapítása, határkérdésekben kölcsönös segítségnyújtás és együttműködés tárgyában létrejött szerződésnek megfelelően valósítják meg.

7. cikk

A jelen Egyezmény aláírása napján lép hatályba és hatályát veszti 6 hónappal azután, hogy a Szerződő Felek egyike bejelenti annak felmondását.

A jelen Egyezmény magyar és orosz nyelven készült, két-két példányban és mindkét szöveg egyaránt hiteles.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.,
közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij,
i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami
vüp. M. 1970. sztr. 509—511.

124.
Részlet az MNK és az SZSZKSZ párt- és kormányküldöttsége tárgyalásairól kiadott közös nyilatkozatból

1963. július 20.

A Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége Kádár Jánosnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárának, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének vezetésével baráti látogatást tett a Szovjetunióban a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormányának meghívására 1963. július 10-től 22-ig.

A Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége a Szovjetunióban való tartózkodása alatt tárgyalásokat, megbeszéléseket folytatott, s ellátogatott Taskentbe, Irkusztba és Bratszkba.

A küldöttség személyes kapcsolatba került a Szovjetunió mai életével, a szovjet nép munkája eredményeivel és látta, hogy a szovjet nép sikeresen teljesíti a kommunizmus építésének, a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának magasztos programját.

A küldöttség tagjai Moszkvában, Taskentben, Irkusztban és Bratszkban találkoztak és beszélgettek szovjet munkásokkal, kolhoztagokkal, az értelmiség és az ifjúság képviselőivel.

Ezek a találkozások megható és felejthetetlen megnyilatkozásai voltak a magyar—szovjet testvéri barátságnak és szolidaritásnak, amely egymáshoz fűzi a magyar és a szovjet népet a békéért, a szocializmusért és a kommunizmusért vállvetve harcoló szocialista országok népeinek közösségében . . .

I.

A Magyar és Szovjet Fél a tárgyalások során tájékoztatta egymást országa belső helyzetéről, az új társadalom építésén fáradozó mindkét ország pártja és kormánya tevékenységéről.

A Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége kifejezte őszinte elismerését a kimagasló eredmények és nagyszerű tervek felett, melyekkel a szovjet nép, a Szovjetunió Kommunista Pártja és annak lenini Központi Bizottsága vezetésével szilárd léptekkel halad előre a kommunista társadalom teljes felépítésének útján. A szocialista társadalom felépítése a Szovjetunióban, a kommunizmus anyagi-műszaki bázisának megteremtése, a Szovjetunió fölénye a kapitalizmussal folytatott gazdasági versenyben, a népjólét emelkedése, a szovjet tudomány és technika ragyogó sikere, a kulturális fejlődés, a világűr meghódításában elért eredmények sokasága — lelkesítő példaként hat az egész világ dolgozóira a boldog jövőért vívott küzdelemben.

A magyar nép szívből örül a szovjet munkások, kolhozparasztok és értelmiségek áldozatos, hősies munkája eredményeinek. A szovjet nép alkotó munkájának köszönhető, hogy a Szovjetunió ma a világ legfejlettebb országainak egyike, amely a gazdasági élet számos területén elérte, sőt túlszárnyalta a kapitalista országok vezető hatalmát, az Amerikai Egyesült Államokat. Különösen megmutatkozik a Szovjetunió fölénye és elsőbbsége a világűr békés felhasználása terén elért tudományos technikai eredményekben, melyek új távlatokat nyitnak a világtörténelemben.

A magyar küldöttség hangsúlyozza a Szovjetunió tapasztalatainak nagy jelentőségét a lenini elvek alkalmazásában a népgazdaság párt- és állami irányításának, ellenőrzésének fejlesztése, valamint a párt ideológiai tevékenységének fokozása terén.

A Szovjet Fél nagy megelégedéssel állapítja meg, hogy a Magyar Népköztársaság dolgozói a Magyar Szocialista Munkáspárt és annak Központi Bizottsága vezetésével kimagasló sikereket ért el a szocializmus építésében, a népgazdaság fejlesztésében, erkölcsi-politikai egysége megszilárdításában.

A magyar nép életében történelmi jelentőségű esemény a Magyar Szocialista Munkáspárt VIII. kongresszusa, amely kifejezésre juttatta a párt sorainak megbonthatatlan egységét, a párt rendíthetetlen hűségét Marx és Lenin tanításához. A kongresszus megállapította, hogy az országban befejeződött a szocialista társadalom alapjainak megteremtése és meghatározta a szocializmus teljes felépítésének programját, az alapvető gazdasági feladatok húsz éves távlatát.

A szovjet emberek őszintén örülnek a magyar nép kimagasló eredményeinek, a Magyar Szocialista Munkáspárt állandóan növekvő tekinté-

lyének, a Magyar Népköztársaság szocialista társadalmi viszonyai zavartalan fejlődésének.

A Magyar Népköztársaság és a többi szocialista ország gyorsütemű politikai, gazdasági és kulturális fejlődése igazolja azt a marxi—lenini tételt, hogy a szocialista országok többé-kevésbé egyidejűleg, egy történelmi korszak keretein belül, érkeznek el a kommunizmus időszakába.

Ennek a célnak az elérésében a belső erőforrásoknak és az egyes országok lehetőségeinek legmesszebbmenő felhasználása mellett fontos szerepe van a termelés szakosításának és az együttműködés további bővítésének, a szocialista világpiac lehetőségei hatékony felhasználásának, a nemzetközi szocialista munkamegosztás további szélesítésének. Mindkét Fél megállapította, hogy az ilyen együttműködés előnyeinek felhasználásával a szocialista baráti közösség minden egyes országa egyfelől teljes mértékben megőrzi szuverenitását, másfelől nemcsak saját erejére, hanem az egész baráti közösség segítségére támaszkodik.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretében mindkét Fél szükségesnek tartja — együttműködve a többi tagországgal — a népgazdasági tervek koordinálásának továbbfejlesztését, valamint a termelésnek és a kollektív gazdasági együttműködés más formáinak szakosítását.

A Felek kifejezésre juttatták nagy megelégedésüket azzal kapcsolatban, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatai eredményesen fejlődnek a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségeinek 1957. és 1958. évi cserelátogatásai során aláírt közös nyilatkozatokban foglalt megállapodások szellemében. Ezek a kapcsolatok a teljes egyenjogúságra és mindkét ország szuverenitásának tiszteletbentartására épülnek.

A tárgyalások során hangsúlyozták a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió gyümölcsöző, baráti gazdasági együttműködésének nagy fejlődését, amely megfelel a két ország népei életbevágó érdekeinek. Állandóan növekszik a két ország árucsere-forgalma. A Szovjetunió ipari nyersanyagot, továbbá sokféle gépet és gépi berendezést szállít Magyarországnak. A Szovjetunió közreműködik több magyar iparvállalat és üzem építésében. A Magyar Népköztársaság különféle ipari termékeket, ezen belül vegyészeti, élelmiszeripari és más iparágak üzemeihez szükséges berendezéseket, valamint egyéb árukat szállít a Szovjetunió-nak.

Mindkét Fél megállapította, hogy a magyar timföld és a szovjet villamos energia egységes termelési ciklusban való felhasználására vonatkozó alumínium-egyezmény egyik ragyogó példája a mindkét ország javát egyaránt szolgáló baráti gazdasági kapcsolatoknak. Hangsúlyozták, hogy a továbbiakban kívánatos lesz újabb ilyen hosszú lejáratú megállapodások létrehozása a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió gazdasági kapcsolatainak különböző területein.

Mindkét Fél nagy jelentőséget tulajdonít a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió távlati népgazdasági tervei egyeztetéséről folyó tárgyalásoknak.

A tudományos és kulturális kapcsolatok fejlesztése tekintetében a Felek szükségesnek tartják: a tudomány, kultúra és művészet területén dolgozók kölcsönös utazásainak, filmek, sajtókiadványok cseréjének, a rádió és televízió kapcsolatainak további bővítését, hogy ezáltal előmozdítsák mindkét ország népei életének szélesebb körű kölcsönös megismerését, a mindennapi alkotómunkában szerzett tapasztalatok kölcsönös felhasználását, mindkét ország kultúrájának gazdagodását.

Mindkét Fél pozitívan értékelte a magyar és a szovjet társadalmi szervezetek, üzemek és tanintézetek, testvérvárosok és megyék közötti sokoldalú kapcsolatok fejlődését. A kulturális együttműködés fejlesztése és a tapasztalatok kölcsönös kicserélése terén mind nagyobb feladat vár a Magyar—Szovjet és a Szovjet—Magyar Baráti Társaságokra, amelyek mindkét ország dolgozói között széles körű tevékenységet folytatnak.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió Kormányai kifejezésre juttatták meggyőződésüket, hogy a szocialista internacionalizmus megingathatatlan elvein alapuló testvéri barátság és sokoldalú együttműködés a két ország között zavartalanul fejlődik és tovább erősödik a magyar és a szovjet nép, a szocializmus és a kommunizmus ügyének javára.

II.

A tárgyalások során véleménycserét folytattak a jelenlegi nemzetközi helyzet leglényegesebb kérdéseiről.

A véleménycsere igazolta, hogy a Felek egyetértenek a mai nemzetközi helyzet értékelésében és az eltökéltségben, hogy tovább folytatják harcukat az új háború veszélye ellen a tartós világbékéért. Külpolitikájában mind a Magyar Népköztársaság, mind a Szovjetunió a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élése lenini elveihez igazodik. Ezek az elvek valamennyi ország és nép békéjét és biztonságát szolgálják . . .

III.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja képviselői kölcsönösen tájékoztatták egymást pártjaik tevékenységéről. Emellett véleménycserét folytattak a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja testvéri kapcsolatai további kibővítéséről és elmélyítéséről, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom fejlődésére vonatkozó kérdésekről.

Mindkét Fél megállapítja a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja teljes nézetazonosságát a szocialista és kommunista építés, a nemzetközi helyzet, a kommunista és munkás világmozgalom jelenlegi helyzete és fejlődése kérdéseiben.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja képviselői egyöntetűen hangsúlyozták, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége között 1957-ben és 1958-ban folytatott tárgyalások óta eltelt időre a két párt közötti testvéri kapcsolatok további elmélyülése jellemző. Mindkét párt egész tevékenységét áthatja a magasztos forradalmi törekvés, hogy szilárdítsák és fejlesszék a magyar és a szovjet nép barátságát, sokoldalú együttműködését a szocializmus és a kommunizmus eszméinek teljes diadala érdekében.

A Felek rámutatnak arra, hogy a két párt közötti tapasztalatcserének és kölcsönös konzultációnak nagy jelentősége van. Ez biztosítja a nézetek egységét és a pártok cselekvésének egyeztetését a közös célokért vívott harcban. A pártmunka során gyűjtött tapasztalatok állandó cseréje a szocialista és kommunista építés minden területén elősegíti a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja előtt álló feladatok gyorsabb és eredményesebb megoldását. Mindkét Fél nagy jelentőséget tulajdonít a pártmunkások küldöttségei rendszeres cseréjének, mivel ez nyújtja a legjobb lehetőséget a két párt tapasztalatainak kölcsönös tanulmányozására és felhasználására.

A testvéri és egyenjogú kapcsolatok a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja között a szocialista internacionalizmus forradalmi elvei alkalmazásának nagyszerű példái, mert a marxizmus—leninizmus nagy tanításához való megingathatatlan hűségre épülnek.

Mindkét Fél megelégedéssel hangsúlyozta, hogy az elmúlt éveket nagy győzelmek jellemzik, melyeket a szocialista baráti közösség országai a politikai, gazdasági és kulturális élet minden terén elértek a népeknek a békéért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harca élén járva.

A nagy sikerek elérését jelentősen elősegítette a személyi kultusz káros következményeinek kiküszöbölése, a lenini normák teljes helyreállítása a párt és az állami élet minden terén.

A Felek hangsúlyozták a kommunista és munkáspártok képviselőinek 1957-es és 1960-as moszkvai értekezletén egyhangúlag elfogadott nyilatkozatok nagy jelentőségét és újból kifejezésre juttatták a szilárd és megingathatatlan elhatározásukat, hogy következetesen védeni fogják a marxista—leninista eszmék tisztaságát, a kommunista világmozgalom közös irányvonalát, amely ezekben a történelmi jelentőségű okmányokban nyert megfogalmazást.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista

Pártja szilárd meggyőződésként vallja, hogy az egész világ kommunista és munkáspártjai legfontosabb feladata egységük erősítése az alkotó marxizmus—leninizmus szilárd alapjain. Abból indulnak ki, hogy a kommunista és munkáspártok igazi egységét csak úgy lehet biztosítani, hogy ha határozottan harcolunk mind a revizionizmus bármiféle megnyilvánulása ellen, mind a dogmatizmus és szektásság ellen a kommunista világmozgalom soraiban. Az utóbbi idők eseményei szemmelláthatóan megmutatták, hogy bizonyos körülmények között a dogmatizmus és a szektásság, ahogy erre a kommunista és munkáspártok képviselői 1960-as értekezletének nyilatkozata rámutat, főveszéllyé válhat egyes pártok bizonyos fejlődési szakaszán. A tapasztalat azt mutatja, hogy a dogmatizmus és a szektás magatartás komoly akadállyá válhat a kommunisták és a világ többi haladó erőinek tömörülése útjában, az imperializmus ellen folytatott harcban.

A nemzetközi kommunista és munkásmozgalomnak egy a célja: az imperializmus elleni harc, a béke és a szocializmus ügyének végleges diadala az egész világon. A marxizmus—leninizmus tanításához való hűség, annak alkotó alkalmazása a társadalom fejlődése mai körülményei között, biztosítja a kommunista mozgalom és valamennyi haladó erő harcának sikerét.

Mindkét Fél különös erővel hangsúlyozza, hogy az emberiség ragyogó jövőjéért vívott nagy harcban az újabb sikerek záloga a szocialista közösség valamennyi országának harcos összefogásában rejlik. Mindkét párt a jövőben is minden erejét arra irányítja, hogy erősítse a szocialista világrendszer egységét és összeforrottságát a marxizmus—leninizmus nagy és megingathatatlan tanításai alapján.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártjának képviselői újra hangsúlyozzák, hogy a világnak két rendszerre való tagolódása idején — mint ahogy erre rámutat a kommunista és munkáspártok 1960-as értekezletének nyilatkozata is — a nemzetközi viszonyulás egyetlen helyes és ésszerű lehetőségét a szocialista és kapitalista országok közötti békés egymás mellett élés és gazdasági verseny lenini elve biztosítja.

A különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élése a jelenlegi történelmi korszakban kedvező lehetőségeket biztosít az osztályharc további kibontakozására a tőkésországokban, a népek nemzeti felszabadító, imperialistaellenes harcának fejlesztésére nemzeti függetlenségük és gazdasági önállóságuk érdekében. A békés egymás mellett élés elvének megvalósítása hozzájárul a világforradalmi folyamatok meggyorsításához, további távlatokat nyit a szocializmus országai építő gazdasági fejlődéséhez, erősíti a szocializmus nemzetközi helyzetét, szemléltetően bizonyítva fölényét a kapitalizmus felett.

A szocialista országok politikájában a békés egymás mellett élés elvének következetes érvényesítése, az imperializmus ellen folytatott

legaktívabb politikai és ideológiai harc, az imperializmus népellenes volta leleplezésének további folytatását jelenti és éppen nem megszüntetését.

A szocialista országok közösségének növekvő ereje nem hagy semmi kételyt afelől, hogy a kapitalizmus már nem számíthat győzelemre a szocializmus és a kapitalizmus között folyó történelmi versenyben sem háború segítségével, sem a gazdasági verseny folyamán. Ezért az imperialista erők ma minden korábbinál szélesebb offenzívájukat a szocializmus ellen, az ideológiák békés egymás mellett élésének meghamisított jelszavával. Ezzel kapcsolatban mindkét párt képviselője újra hangsúlyozza, hogy az imperializmus ellen folytatott ideológiai harc fokozásának feladatai elsőrendű jelentőségűek.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja híven a marxizmus—leninizmus győzelmes zászlajához, mind újabb és újabb kiemelkedő győzelmeket arat a szocialista és a kommunista építésben és a többi testvéri párttal együtt összes erőiket és energiájukat az emberiségnek, az elnyomás és kizsákmányolás valamennyi formájától való megszabadításáért vívott harcnak szentelik . . .

*

A testvéri barátság, a teljes és kölcsönös megértés szívélyes szellemében folytatott tárgyalások újabb bizonysággal szolgálnak a két Fél nézeteinek egységéről valamennyi megvizsgált kérdésben.

A Magyar és a Szovjet Fél mélységes megelégedettségét fejezi ki a Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttségének szovjetunióbeli látogatása felett. Ez a látogatás tovább erősíti a magyar és a szovjet nép megbonthatatlan barátságát, eredményesen munkálja a szocialista közösséghez tartozó országok összefogását a világbékéért, a fényes jövőért, a kommunizmus felépítéséért vívott harcot.

Népszabadság, 1963. július 23.,
valamint Pravda, 1963. július 23.

125.

Kádár János, az MSZMP KB első titkárának üdvözlete az SZKP Központi Bizottságához az OSZDMP II. kongresszusa 60. évfordulója alkalmából

1963. július 30. °

Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt, jelenleg a Szovjetunió Kommunista Pártja II. kongresszusa 60 év távlatából sem vesztett óriási történelmi jelentőségéből. Ez a kongresszus nemcsak a régi cári Oroszország munkásosztálya és minden nép számára jelölte ki az utat, hanem döntő jelentősége volt az egész nemzetközi munkásosztály forradalmi harcának fellendülésében is az imperializmus korában.

Az azóta eltelt hatvan esztendő a lenini eszmék lenyűgöző diadalmenetének évei voltak. A második kongresszuson Leninnek minden időszakban érvényes tézise aratott győzelmet, amely szerint a proletariátus forradalmi élcsapatává csak a szervezett, fegyelmezett, elveiben és gyakorlatában egységes marxista párt válhat. A leninizmus, az imperializmus korszakának marxizmusa, győzelmet aratott a reformizmus és a kispolgári álradikalizmus felett. Lenin, kiindulva a kor konkrét viszonyaiból, kidolgozta a proletariátus harci programját és feladatait.

A történelemben nem volt még egy olyan párt, amely ilyen híven őrizte volna az eszmék tisztaságát és ilyen teljességgel valósította volna meg programját, mint a Szovjetunió Kommunista Pártja. Így történt ez az első programmal, amelynek célja a hatalom megragadása volt a munkásosztály által. Így történt ez a második programmal is, amely a szocialista társadalom felépítését tűzte ki feladatul. Semmi kétség aziránt, hogy így lesz ez az SZKP XXII. kongresszusán elfogadott harmadik programmal is — a kommunista társadalom felépítésének programjával.

A világtörténelmi jelentőségű események megmutatták, hogy a lenini párt és ennek helyes programja megnyitják az utat a munkásosztály számára a győzelemhez.

Napjainkban aktuális a második kongresszuson meghirdetett tézis, amely szerint a munkásosztály pártja csak akkor tudja betölteni a maga történelmi küldetését, ha programját és feladatait a konkrét helyzetből kiindulva határozza meg, és ha mindenfajta opportunizmus, osztályárulás, revizionizmus ellen és ezzel egyidőben mindenfajta kispolgári álforradalmiság, dogmatizmus, szektásság ellen is harcol.

A szocializmust építő magyar kommunisták, a magyar nép a történelmi évforduló napján köszöntik a Szovjetunió Kommunista Pártját, a baráti szovjet népet. A kommunizmus építésének ragyogó lenini útján kívánunk Önöknek újabb és újabb sikereket.

Pravda, 1963. július 30. — oroszból fordítva.

126.

Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormányai között a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság létrehozásáról

1964. február 3.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya áthatva azon óhajtól, hogy:

kiszélesítsék és elmélyítsék az országaik közötti 1948. február 18-án Moszkvában megkötött barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási Egyezmény alapján eredményesen fejlődő gazdasági kapcsolatokat;

minden eszközzel fokozzák országaik között a proletár internacionalizmus elvein, az egyenjogúság, az állami függetlenség tiszteletbentartásán, kölcsönös előnyök és az elvtársi segítségnyújtáson nyugvó gazdasági együttműködést, népgazdaságaik fejlesztése és a népeik életszínvonalának emelése érdekében;

elősegítsék a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretében a két államra háruló sokoldalú együttműködési feladatok megvalósítását;

fokozottabban feltárják és hasznosítsák a két ország gazdasági szerkezeti különbözőségéből, a gazdasági fejlettség fokából és földrajzi helyzetéből adódó gazdasági együttműködési lehetőségeket;

a két ország párt- és kormányküldöttségei 1963 júliusában Moszkvában folytatott tárgyalásain történt megállapodásnak megfelelően az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A két ország közötti gazdasági együttműködésből eredő kérdések szervezettebb és gyorsabb megoldása, valamint a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa által elfogadott „A szocialista munkamegosztás alapelveinek" a gyakorlatba való hatékony átültetése érdekében a Szerződő Felek elhatározták az állandóan működő Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság megalakítását.

2. cikk

A Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa Alapelveinek megfelelően működik, munkája során figyelembe veszi a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa ajánlásait és határozatait, valamint a Szerződő Felek között megkötött megállapodásokat.

3. cikk

A Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság:

1. Megvizsgálja és elhatározza a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége éves és távlati népgazdaságfejlesztési terveinek összehangolásából eredő, a két ország együttműködési kérdéseit.

2. Megszervezi a szakosításon és a termelési kooperáción alapuló gazdasági kapcsolatokat a két ország iparának legfontosabb ágazataiban, elsősorban a vas- és színesfémkohászat, a gépipar, a vegyipar, az energetika, a könnyű- és élelmiszeripar, valamint a mezőgazdaság területén megfelelő megállapodások megkötésére irányuló javaslatok kidolgozása útján.

3. Javaslatokat készít elő az árucsere állandó növelésére, valamint a kölcsönös szolgáltatások bővítésére.

4. Javaslatokat dolgoz ki és intézkedéseket hoz, amelyek biztosítják a műszaki-tudományos együttműködés kiszélesítését és fokozását a két ország számára kölcsönösen érdekelt tudományos-kutató, tervező-szerkesztő munkák terveinek összehangolása, a műszaki dokumentációk és szabadalmak cseréje, a tudományos-kutató, tervező és szerkesztő intézetek és intézmények, valamint vállalatok közötti közvetlen kapcsolatok megszervezése, a két ország műszaki-tudományos eredményeinek, valamint élenjáró termelési tapasztalatai kölcsönös megismerése céljából tudósok és szakemberek cseréje útján;

5. Ellenőrzi saját határozatai, valamint a Szerződő Felek között létrejött gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésre vonatkozó megállapodások végrehajtását, intézkedéseket hoz a határozatok és megállapodások sikeres teljesítését gátló tényezők közös erőfeszítéssel történő elhárítására.

4. cikk

A Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság által hozott határozatok az aláírás után azonnal hatályba lépnek, amennyiben a határozatok más határidőt nem tartalmaznak. Kivételt képeznek ugyancsak azok a határozatok, amelyek valamelyik fél bejelentése alapján utólagos jóváhagyásra Kormányaik elé terjesztendők.

A Bizottság mindkét tagozatának elnöke kölcsönösen tájékoztatják egymást a határozatok Kormányaik által történt jóváhagyásáról.

5. cikk

A Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság átveszi a Szerződő Felek között 1949. július 26-án kötött Egyezmény alapján létrehozott Magyar—Szovjet Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság minden feladata végrehajtását.

A jelen Egyezmény helyettesíti az 1949. július 26-án aláírt „a Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti műszaki-tudományos együttműködési egyezményt", valamint a hozzátartozó 1961. augusztus 23-án kelt jegyzőkönyvet.

6. cikk

A Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság a szükséghez mérten létrehozza állandó és ideiglenes szerveit.

7. cikk

A Szerződő Felek a Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság munkájában való közreműködés érdekében a szükséges kölcsönös kapcsolatokat országaik külképviseletein keresztül biztosítják.

8. cikk

A Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Kormányközi Bizottság tevékenységét a jelen Egyezmény elválaszthatatlan részét képező Szabályzat szerint folytatja.

9. cikk

A jelen Egyezményben foglaltak nem érintik a Szerződő Felek jogait és kötelességeit, amelyek más, általuk kötött nemzetközi Egyezményből fakadnak.

A jelen Egyezmény aláírása után lép hatályba és határozatlan ideig érvényes.

Az Egyezményt a Szerződő Felek bármelyike felmondhatja. Az Egyezmény, a Felek egyike által történő felmondás kézhezvételétől számított hat hónap elteltével hatályát veszti.

Jelen Egyezmény készült Budapesten, 1964. évi február hó 3. napján két példányban, magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvényű.

Ennek hitelesítésére a Szerződő Felek meghatalmazott képviselői a jelen Egyezményt aláírták.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR., közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij
i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami,
vüp. XXIII. M. 1970. sztr. 243—247.

127.
Részlet a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság első üléséről* kiadott közleményből

1964. február 6.

A magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság, amely a két ország párt- és kormánydelegációja 1963 júliusi találkozóján elfogadott határozatoknak megfelelően az együttműködés további kiszélesítése és elmélyítése céljából jött létre, 1964. február 3—5 között Budapesten megtartotta első ülését.

A Magyar Népköztársaság kormánybizottságát Apró Antal, a magyar tagozat elnöke, a Minisztertanács elnökhelyettese vezette . . .

* 1964—1970 között a kormányközi bizottság összesen kilencszer ülésezett. A II. ülés 1964. július 20—25-én, a III. ülés 1965. október 22—27-én, a IV. ülés 1966. október 8—10-én, az V. ülés 1967. május 22—27-én, a VI. ülés 1968. február 21—26-án, a VII. ülés 1968. október 21—24-én, a VIII. ülés 1969. június 30—július 4-én, a IX. ülés 1970. május 27—30-án volt. Az ülésekről sajtóközleményeket is adtak ki mindkét országban.

Az ülésszakokon megvitatták a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés alapvető kérdéseit. Az ülésszakokon hozott döntések a kötetben közzétett egyezményekben, megállapodásokban realizálódtak.

A Szovjetunió delegációját M. A. Leszecsko, a szovjet tagozat elnöke, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökhelyettese vezette...

A bizottság ülésén Apró Antalnak, a Minisztertanács elnökhelyettesének elnökletével megvitatták a két ország közötti gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés, valamint a külkereskedelem legaktuálisabb és legfontosabb kérdéseit.

A bizottság munkájában a nemzetközi szocialista munkamegosztás alapelveiből, valamint a KGST-tagállamok kommunista és munkáspártjai központi bizottságainak első titkárai és kormányfői 1963 júliusi tanácskozásán elfogadott azon határozatokból indult ki, amelyek az említett országok 1966—1970. évi népgazdaság-fejlesztési terveinek koordinálására vonatkoznak.

A bizottság meghallgatta és megvitatta Magyarország és a Szovjetunió között az 1966—1970. időszakra vonatkozó tervegyeztető konzultáció eredményeiről szóló beszámolót. A konzultáció előzetes eredményeinek megvitatásakor különös figyelmet fordítottak mindkét ország, elsősorban Magyarország villamosenergia-, fűtőanyag-, valamint más alapanyagokban mutatkozó szükségleteinek kérdéseire. Ezzel kapcsolatban megvizsgálták a Szovjetunió energiaigényes alapanyaggyártó iparágainak fejlesztésében való együttműködés lehetőségeit azzal, hogy számításba vegyék a magyar népgazdaság nyersanyag-szükségleteit.

A tárgyalásokon a két fél véleménycserét folytatott a gépgyártás, a könnyű- és az élelmiszeripar területén mutatkozó további együttműködéssel kapcsolatos, valamint az 1966—1970. időszakra vonatkozó más gazdasági, műszaki-tudományos együttműködési kérdésekről.

A bizottság a KGST ajánlásainak figyelembevételével megvitatta a gépipari termelés szakosításának és kooperációjának kérdéseit a Szovjetunió és Magyarország között. A gépgyártás legfontosabb ágazataira vonatkozó szakosítási és kooperálási javaslatok kidolgozására munkacsoportokat alakítottak. Mindkét fél szükségesnek tartja, hogy a gépgyártási szakosítás és kooperáció tekintetében állandóan törekedni kell a műszaki színvonal emelésére, a gépek és a berendezések minőségének javítására, valamint a nagyobb gazdaságosságot biztosító sorozatgyártásra.

A bizottság, kedvezően értékelve a konzultációk eredményeit, ezeket egyben a két ország népgazdasági terveinek kölcsönös koordinálására vonatkozó rendszeres munka, valamint a KGST-tagországok közötti, 1966—1970. évekre vonatkozó sokoldalú koordináció kezdetének tekinti.

A bizottság meghallgatta a két ország műszaki-tudományos együttműködésének eredményeiről és a további feladatokról szóló beszámolókat. A felek megelégedéssel állapították meg, hogy az elmúlt időszakban a műszaki-tudományos együttműködés területén jelentős eredményeket értek el. A kölcsönös műszaki dokumentációcsere és az élenjáró ta-

pasztalatok felhasználása a népgazdaság különböző területein lehetővé tették mindkét ország számára, hogy komoly gazdasági eredményeket érjenek el.

A gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság megalakításával a magyar—szovjet műszaki-tudományos együttműködési bizottság a jövőben albizottságként működik. Az együttműködés további kiszélesítése és elmélyítése céljából a bizottság elhatározta, hogy bővíti az érdekelt iparágak, valamint mindkét ország iparirányításával foglalkozó szervek közötti együttműködést.

Annak érdekében, hogy növeljék az országok felelősségét az árucsere-forgalmi jegyzőkönyvekből eredő külkereskedelmi kötelezettségek végrehajtásáért, a bizottság elhatározta, hogy minden ülésszakán meghallgatja a külkereskedelmi minisztériumok jelentését kötelezettségeik végrehajtásáról.

A szovjet kormánybizottság magyarországi tartózkodása alatt a magyar fél meghívására több gépgyártó, vegyipari és könnyűipari üzemet látogatott meg.

A magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési bizottság munkája a barátság és a szívélyesség, a teljes egyetértés légkörében zajlott le és elősegítette a magyar—szovjet gazdasági együttműködés további elmélyülését.

Népszabadság, 1964. február 7.,
valamint Pravda, 1964. február 7.

128.

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének törvényerejű rendelete Kádár Jánosnak, az MSZMP KB első titkárának a Szovjetunió Hőse cím adományozásáról

1964. április 3.

Figyelembe véve Kádár János elvtárs kimagasló szerepét a szovjet és a magyar nép közös ellensége — a Horthy-rendszer és a Hitler-i fasizmus — ellen vívott harcban; nagy érdemeit a béke és a szocializmus ügyének, a szovjet és a magyar nép barátságának és együttműködésének megszilárdításában; Kádár János elvtársnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárának, a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya elnökének, a Szovjetunió Hőse címet adományozza, ezzel egyidejűleg a Lenin-renddel, valamint az „Arany Csillag" Éremmel tünteti ki.

L. Brezsnyev
az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke

M. Georgadze
az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének titkára

Vedomoszti Verhovnovo Szoveta Szojuza Szovetszkih Szocialiszticseszkih Reszpublik, N°15/1206/8 aprelja 1964 g.,
valamint Népszabadság, 1964. április 4.

129.

Részlet az MNK és az SZSZKSZ párt- és kormányküldöttsége tárgyalásairól kiadott közös nyilatkozatból

1964. április 9.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány meghívására... 1964. március 31-től április 10-ig baráti viszontlátogatást tett a Magyar Népköztársaságban a Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége.

A szovjet párt- és kormányküldöttség részt vett Magyarország felszabadulása 19. évfordulójának ünnepségein, felkeresett ipari és mezőgazdasági üzemeket, megismerkedett a magyar népnek a szocialista társadalom építésében elért legújabb eredményeivel. A küldöttség több alkalommal találkozott magyar munkásokkal, parasztokkal és az értelmiség képviselőivel. A forró, testvéri légkörben lefolyt találkozások hozzájárultak népeink barátságának további megerősítéséhez.

A szovjet párt- és kormányküldöttség forró köszönetét fejezi ki a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság Kormányának és az egész magyar népnek azért a testvéri és rendkívül szívélyes fogadtatásért, amelyben mindenütt részesítették.

A látogatás idején megbeszélésekre került sor a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány küldöttsége és a szovjet párt- és kormányküldöttség között...

I.

A Felek eszmecserét folytattak a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió politikai és gazdasági helyzetéről, a két ország pártjainak és kormányainak tevékenységéről, a szocializmus és a kommunizmus felépítéséért folytatott munka tapasztalatairól, valamint a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti sokoldalú együttműködés továbbfejlesztéséről.

A Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége az egész magyar nép nevében őszinte elismerését fejezte ki a szovjet népnek azokért a nagyszerű eredményekért, amelyeket a kommunista társadalom építésében a Szovjetunió Kommunista Pártja és annak lenini Központi Bizottsága vezetésével elért.

A Szovjetunió hatalmas ipari állam, amely nagy eredményeket ért el a kommunizmus anyagi-technikai bázisának megteremtésében és a dolgozók életszínvonalának emelésében. Vezető helyet foglal el a világűr meghódításában, a rakétatechnika és az atomipar létrehozásában, a tu-

domány és a technika számos más területén. A szovjet népnek a kommunizmus építésében elért eredményei történelmi jelentőségűek, megvilágítják az emberiség fejlődésének útját a boldog jövő felé. A szovjet munkások, kolhozparasztok és értelmiségiek sikerei buzdítóan hatnak a magyar dolgozókra.

A Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége nagy örömmel állapította meg, hogy a magyar nép kiemelkedő sikereket ért el a politikai, gazdasági és a kulturális élet minden területén, a jólét növelésében. A Magyar Népköztársaság és Központi Bizottságának tapasztalt vezetésével lelkesen, alkotó kezdeményezőkészséget tanúsítva magabiztosan haladnak a szocializmus maguk választotta útján. A szovjet emberek szívből örülnek azoknak a sikereknek, amelyeket a magyar nép a szocializmus építésében elért.

A szovjet küldöttség megállapította, hogy a magyar nép gazdag tapasztalatokat szerzett az állami munka, a pártépítés, valamint a gazdasági és kulturális élet területén. Ezekkel a tapasztalatokkal, amelyeknek alapja a szocializmus általános törvényszerűségeinek és az ország konkrét sajátosságainak helyes összhangja, a Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar nép értékesen járul hozzá a szocialista építés elméletéhez és gyakorlatához.

A Felek leszögezték, hogy a két ország kapcsolatai minden téren eredményesen fejlődnek. A küldöttségek a többi között megállapították, hogy a nemrég létrehozott Magyar—Szovjet Gazdasági és Műszaki-Tudományos Együttműködési Bizottság máris lényeges eredményeket ért el és kifejezték az a meggyőződésüket, hogy a bizottság munkája eredményeként tovább fejlődik és szélesedik a testvéri együttműködés a két ország népgazdaságának minden ágában. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti árucsereforgalom évről évre jelentősen növekszik és az utóbbi hat évben több mint kétszeresére emelkedett.

A Felek azonos nézetet vallanak abban, hogy tovább kell bővülnie a szocialista országok gazdasági együttműködésének a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében. Különösen fontosnak tartják távlati terveik egyeztetését és a kétoldalú együttműködés bővítésével egyidejűleg a többoldalú együttműködés hatékonyabb fejlesztését.

A Felek megelégedéssel állapították meg, hogy sikeres együttműködés alakult ki a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió tudományos és kulturális intézményei között és nagy jelentőséget tulajdonítanak az együttműködés továbbfejlesztésének.

A magyar—szovjet együttműködés kiszélesítésében nagy szerepük van a társadalmi szervezeteknek, a Magyar—Szovjet és a Szovjet—Magyar Baráti Társaságnak, a két ország megyéi és városai, üzemei, tudományos és kulturális intézményei közötti baráti kapcsolatoknak.

A két Fél mély megelégedéssel állapította meg, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kapcsolatait a rendkívüli melegség és szí-

vélyesség jellemzi. Ezek a kapcsolatok a szocialista nemzetköziség, a szoros együttműködés alapján, az idő megpróbáltatásait kiállt testvéri barátság szellemében fejlődnek, megfelelnek a két ország népei alapvető érdekeinek, az egész szocialista közösség érdekeinek.

II.

A Felek megállapítják, hogy a szocialista világrendszer erejének növekedése, a kapitalizmus mindinkább elmélyülő általános válsága, a nemzeti felszabadító mozgalom fejlődése következtében, továbbá annak eredményeként, hogy erősödik a nemzetközi proletariátus osztályharca a tőkésországokban, az erőviszonyok végérvényesen a szocializmus, a haladás és a béke javára változtak meg.

A különböző társadalmi rendszerű államok kapcsolataiban a Felek változatlanul a békés egymás mellett élés lenini elvét követik. Ez külpolitikájuk alapja, ez a jelen történelmi körülmények között az egyetlen politika, amely megfelel az emberiség, a béke érdekeinek és megkönnyíti a szocializmus hatalmas erőinek további előrehaladását.

A szocialista országok kezdeményezéseinek eredményeként az elmúlt években kedvezőbbé vált a nemzetközi helyzet, csökkent a nemzetközi feszültség. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió egyetért abban, hogy meg kell szilárdítani és tovább kell fejleszteni a már kivívott sikereket, el kell érni, hogy a nemzetközi helyzetben beállott enyhülés fordulópontja legyen a tartós békéért folyó küzdelemnek. E célból tovább kell keresni a megegyezést az erre megérett nemzetközi kérdésekben, olyan határozott intézkedések meghozatalára kell törekedni, amelyek a világháborús veszély elhárítását szolgálják. Minden kormánynak, amely tudatában van a népe sorsáért viselt felelősségének, kötelessége elősegíteni a nemzetközi feszültség további enyhülését.

A magyar nép tudatában van annak, hogy az emberiség békéjének, biztonságának legfőbb őre a Szovjetunió. A szovjet állam fennállása óta a béke megőrzésének lenini politikáját folytatja. Történelmi jelentőségű az emberiség számára a Szovjetuniónak a békéért, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséért folytatott küzdelme, e harcban tanúsított állhatatossága. A békéért, a nemzeti függetlenségért, a népek barátságáért világszerte küzdő százmilliók legfőbb támaszukat, legjobb szövetségesüket látják a Szovjetunióban. A Szovjetunió a második világháború befejezése óta szakadatlanul küzd a háború maradványainak felszámolásáért, a legégetőbb nemzetközi kérdések megoldásáért. Elsősorban a Szovjetuniónak köszönhető, hogy az emberiség az utóbbi években az imperialisták által sorozatosan előidézett súlyos nemzetközi válságok ellenére elkerülte a világháborút.

A szovjet nép nagyra értékeli a Magyar Népköztársaság erőfeszíté-

seit a béke biztosításáért, az államok közötti békés egymás mellett élés elveinek elfogadtatásáért és a szocialista közösség egységének, összeforrottságának megszilárdításáért vívott harcban. A szovjet emberek őszintén örülnek annak, hogy a Magyar Népköztársaság szüntelenül növeli nemzetközi tekintélyét, jelentősen bővítette külpolitikai kapcsolatait és tevékeny szerepet játszik az Egyesült Nemzetek Szervezetében, valamint más nemzetközi szervezetekben . . .

III.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja képviselői tájékoztatták egymást pártjaik tevékenységéről, megvizsgálták a két párt testvéri kapcsolatai további bővítésének és elmélyítésének lehetőségeit.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja képviselői megelégedéssel állapították meg, hogy a két pártnak a marxizmus—leninizmus magasztos eszméin alapuló kapcsolatai a magyar párt- és kormányküldöttség 1963. évi szovjetunióbeli látogatása óta tovább bővültek és fejlődtek. Mindkét párt változatlanul fontos feladatának tartja a magyar nép és a Szovjetunió népei testvéri barátságának további erősítését.

A két párt képviselői véleménycserét folytattak a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom jelenlegi helyzetéről és megállapították, hogy a két párt nézetei a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom minden fontos kérdésében teljesen megegyeznek. A két párt újból leszögezi, hogy az élet, a gyakorlat igazolta a kommunista és munkáspártok képviselőinek 1957. és 1960. évi moszkvai értekezletein elfogadott okmányaiban foglalt elemzés és következtetések helyességét és kijelentik, hogy ezeket a dokumentumokat egész tevékenységük vezérfonalának tekintik.

Korunk alapvető tartalma a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet, a két ellentétes rendszer harcának korszaka, a szocialista és nemzeti felszabadító forradalmak korszaka, az imperializmus összeomlásának és a gyarmati rendszer felszámolásának korszaka, az a korszak, amelyben mind újabb és újabb népek lépnek a szocializmus építésének útjára, amelyben a szocializmus és a kommunizmus világméretekben győzedelmeskedik. A történelmi fejlődés teljes egészében bebizonyította, hogy korunk fő megkülönböztető vonása az, hogy a szocialista világrendszer a társadalom fejlődésének döntő tényezőjévé válik.

A szocialista országok mindenekelőtt gazdasági sikereikkel gyakorolnak alapvető befolyást a világtörténelem menetére. A szocialista közösség gazdasági és katonai erejének növekedése, a nemzeti felszabadító harc, valamint a nemzetközi munkás- és kommunista mozgalom sikerei

a nemzeti küzdőtéren mindinkább a szocializmus javára változtatják meg az erőviszonyokat. Az élet igazolta a kommunista és munkáspártok azon következtetésének helyességét, hogy a jelen körülmények között a világháború nem végzetszerűen elkerülhetetlen, és a szocialista országok, a munkásosztály nemzetközi forradalmi mozgalma, a népek felszabadító mozgalma, valamennyi békeszerető erő egyesült erőfeszítéseivel meg lehet akadályozni az új világháborút, meg lehet védeni és szilárdítani a békét.

Mindkét párt képviselői megállapítják, hogy a békés egymás mellett élés politikája kedvező körülményeket teremt a kapitalista országok dolgozó tömegeinek osztályharca, a népek nemzeti felszabadító mozgalma számára. A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja nagyra értékeli azoknak a kommunista pártoknak aktív tevékenységét, amelyek a kapitalizmus bonyolult körülményei között vívják hősi harcukat a munkásosztály és valamennyi dolgozó egységéért és különböző — békés és nem békés, parlamenti és parlamenten kívüli — harci formákat alkalmazva küzdenek a munkásmozgalom céljainak valóra váltásáért.

A szocialista világrendszer létezésének és állandó erősödésének időszakában az imperialisták nem képesek a régi módon fellépni a népek, az egyre nagyobb sikereket elérő nemzeti felszabadító mozgalmak ellen. A gyarmatosítók a népek harca által kényszerítve sok esetben elismerték volt gyarmataik függetlenségét, de mindent megtesznek, hogy pozícióikat megtartsák, s nem riadnak vissza attól, hogy imperialista rabló módszerekkel számoljanak le a törvényes nemzeti jogaikat védelmező népekkel. A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja ismételten kijelenti, hogy határozottan támogatja a nemzeti függetlenségükért, szabadságukért és a haladásért küzdő ázsiai, afrikai és latin-amerikai népeket igazságos harcukban.

Az imperialisták minden lehetőséget igyekeznek felhasználni, hogy bomlasztó munkát végezzenek a szocialista országokban, megkísérlik gyengíteni a szocialista országok társadalmi rendjét és a szocialista országok testvéri közösségét. A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja szent kötelességének tartja, hogy küzdjön ez ellen a bomlasztó tevékenység ellen és felhívja a figyelmet mindenféle ellenséges ideológia elleni következetes harc fontosságára. A két párt képviselői kijelentik, hogy nem lehetséges az ellenséges ideológiák békés egymás mellett élése.

A nemzetközi kommunista mozgalom alapvető elveivel összhangban mindkét párt a továbbiakban is megalkuvás nélküli harcot folytat a revizionizmus, a dogmatizmus és a szektásság ellen, amelyek összeegyeztethetetlenek a marxizmus—leninizmussal, veszélyeztetik a kommunista és munkásmozgalom egységét, akadályozzák annak forradalmi harcát. A két párt képviselői egyetértenek abban, hogy meg kell védeni a szo-

cialista országok és a nemzetközi kommunista mozgalom egységét minden bomlasztó kísérlettel szemben, bármilyen oldalról is eredjen az.

Mindkét párt úgy véli, hogy a jelen viszonyok között a marxista—leninista pártok egyik legfontosabb feladata: harc a nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdításáért a Kínai Kommunista Párt vezetőinek szakadár tevékenysége ellen, amely nagy kárt okoz a szocializmusért és a kommunizmusért folyó küzdelemnek.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja a leghatározottabban elítéli a frakciós tevékenységet folytató kínai vezetőket, akik a marxizmus—leninizmus iránti hűségre hivatkozva szólamokkal, „baloldali", ultraforradalmi frázisokkal takarózva támadást intéztek a kommunista világmozgalom jelenlegi alapvető elméleti és politikai irányvonala ellen. A kínai vezetők a stratégia és a taktika valamennyi alapvető kérdésében eltávolodtak a kommunista világmozgalomnak, a kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozásain közösen kidolgozott lenini irányvonalától és meghirdették saját vonalukat, amelyben a kispolgári kalandor politika a nagyhatalmi sovinizmussal párosul. Számos kérdésben lényegében trockista álláspontra csúsznak. Beavatkozva más pártok belügyeibe, frakciókat szerveznek és saját külön álláspontjukat igyekeznek rákényszeríteni az egész szocialista táborra, a kommunista világmozgalomra.

A Magyar Szocialista Munkáspárt megelégedéssel állapítja meg, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja maximális türelmet és önfegyelmet tanúsított, minden lehetőt megtett, hogy beszüntesse a nyílt vitát, erősítse a szocialista közösség és a nemzetközi munkásmozgalom összeforrottságát. A Kínai Kommunista Párt vezetői mégis elutasították a Szovjetunió Kommunista Pártja kezdeményezését és a többi testvérpárt baráti figyelmeztetését. Eleinte saját külön ideológiai és politikai álláspontjukkal jelentkeztek, majd szüntelenül mélyítették és szélesítették a nézeteltérések körét, kiterjesztették azokat az államközi kapcsolatokra a szocialista közösségen belül, majd nyílt politikai harcot kezdtek a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Szovjetunió, a többi testvéri ország és párt ellen.

A Szovjetunió Kommunista Pártja nagyra értékeli a Magyar Szocialista Munkáspárt szilárd és következetes álláspontját a marxizmus—leninizmus elveinek védelmében, a kommunista világmozgalom egységének megszilárdításáért, a kommunista és munkáspártok 1957-es és 1960-as moszkvai tanácskozásán közösen kidolgozott fő irányvonal érvényesítéséért vívott harcban.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja úgy véli, hogy az adott helyzetben a leghatározottabban vissza kell utasítani a kínai vezetők antileninista koncepcióit és aknamunkáját. A kommunista és munkásmozgalom egységének és a szocialista közösségnek érdekei, valamennyi marxista—leninista párt internaciona-

lista kötelezettségei azt parancsolják, hogy nyílt, elvi harcot folytassunk azok ellen, akik az egységről szóló demagóg frázisokkal álcázzák opportunizmusukat, kispolgári, nacionalista mivoltukat és a forradalmi világmozgalom, valamint a nemzetközi helyzet legfontosabb kérdéseiben vallott lényegileg trockista nézeteiket.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja a marxizmus—leninizmus és a proletár nemzetköziség elvei alapján továbbra is fáradhatatlanul harcol a szocialista országok összeforrottságáért és a nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdításáért.

A Magyar Szocialista Munkáspárt nagyra értékeli a Szovjetunió Kommunista Pártjának a szocializmus és a kommunizmus felépítéséért vívott forradalmi harcában szerzett tapasztalatait és úgy véli, hogy e tapasztalatok tanulmányozása, alkalmazása nagy jelentőségű a Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar nép számára. A nemzetközi munkásmozgalomban az elmúlt esztendőkben végbement óriási fellendülés bizonysága annak, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjának elméleti munkássága, azt összefoglaló XX. és XXII. kongresszusa valamennyi kommunista párt számára nagy jelentőségű, mert általános érvényű. A világ kommunista és munkáspártjainak 1960-as történelmi jelentőségű tanácskozása megerősítette és okmányaiban rögzítette a Szovjetunió Kommunista Pártja XX. kongresszusának valamennyi nemzetközi érvényű megállapítását.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának képviselői megelégedéssel állapították meg, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt jelentősen hozzájárul az államok szocialista közösségének megszilárdításáért, a marxizmus—leninizmus győzelméért, a tartós békéért folyó harchoz az egész világon.

A Szovjetunió párt- és kormányküldöttségének látogatása és a látogatás alkalmával folytatott eszmecsere eredményeként tovább erősödött a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége népeinek baráti kapcsolata, testvéri együttműködése, tovább szilárdult a Magyar Szocialista Munkáspártnak és a Szovjetunió Kommunista Pártjának a marxizmus—leninizmus, a proletár nemzetköziség megingathatatlan elvein alapuló egysége és összeforrottsága.

Népszabadság, 1964. április 12.,
valamint Pravda, 1964. április 12.

130.

Egyezmény hajóknak, úszó-objektumoknak és hajóberendezéseknek a Magyar Népköztársaságból a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe történő szállításáról az 1966—1970 években*

1964. május 22.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a két ország között fennálló őszinte barátság és szoros gazdasági együttműködés elveitől vezérelve, valamint a hosszú lejáratú egyezmények előnyeit is figyelembe véve, az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A Magyar Népköztársaság Kormánya a csatolt mellékletnek megfelelően biztosítja a hajóknak, úszóobjektumoknak és hajóberendezéseknek a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe történő szállítását 1966—1970. években.

2. cikk

Az illetékes magyar és szovjet külkereskedelmi szervezetek megkötik a magánjogi szerződéseket, a jelen Egyezményben előirányzott hajókra, úszóobjektumokra és hajóberendezésekre. Ezekben a szerződésekben meghatározzák többek között a műszaki dokumentációkkal kapcsolatos kérdéseket, a műszaki mutatókat, az árat és a szállítás egyéb feltételeit.

3. cikk

Az 1. cikkben említett hajók és úszóobjektumok komplettálása elsősorban magyar és szovjet hajóberendezésekkel történik, valamint azon szocialista országok berendezésével, amelyek az adott berendezéstípus gyártására specializálódnak.

4. cikk

A magyar szervezetek — hajószállítók — szem előtt tartják a hajók és úszóobjektumok rendszeres műszaki fejlesztését annak érdekében, hogy a Szovjetunióba szállításra kerülő hajók és úszóobjektumok megfeleljenek a hajóépítő technika mindenkori világszínvonalának.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság 1964. május 24. és az Izvesztyija 1964. május 22. számában.

5. cikk

A jelen Egyezmény szerint a Szovjetunióba szállításra kerülő hajók, úszóobjektumok és hajóberendezések elszámolása a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a kölcsönös áruszállításokra évenként megkötendő jegyzőkönyvek szerint fog történni.

6. cikk

A jelen Egyezmény szerint szállításra kerülő hajók, úszóobjektumok és hajóberendezések beépítésre kerülnek a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kölcsönös áruszállításokra vonatkozó hosszú lejáratú és éves kereskedelmi megállapodásokba. Emellett a Felek, kölcsönös egyetértés esetén pontosíthatják a hajószállítások volumenét és a hajók típusait.

7. cikk

A jelen Egyezmény az aláírás napján lép érvénybe.

Készült Budapesten 1964. május 22-én két eredeti példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven, a két szöveg egyenlő érvénnyel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

131.

Kádár János, az MSZMP KB első titkárának távirata L. I. Brezsnyevhez, az SZKP KB első titkárává történt megválasztása alkalmából

1964. október 18. °

Kedves Brezsnyev Elvtárs!

Engedje meg, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, pártunk tagsága és a magam nevében köszöntsem Önt a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága első titkárává történt megválasztása alkalmából.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, mint eddig, úgy a jövőben is az SZKP XX. kongresszusa szellemében, a testvérpártok által 1957-ben és 1960-ban Moszkvában elfogadott nyilatkozatok irányvonalát teljes határozottsággal követve, a Szovjetunió Kommunista Pártjával vállvetve harcol a nemzetközi kommunista mozgalom egységéért és összeforrottságáért, a kommunista és munkáspártok közös feladatainak megoldásáért.

Kívánunk Önnek erőt, egészséget és eredményes munkát az új, felelősségteljes poszton.

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának
első titkára

Népszabadság, 1964. október 18.,
valamint Pravda, 1964. október 19.

132.

Kádár János, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének távirata A. N. Kosziginhez, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökévé történt kinevezése alkalmából

1964. október 18. °

Kedves Koszigin Elvtárs!

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a magam nevében köszöntöm Önt a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökévé történt kinevezése alkalmából.

Tiszta szívből kívánom, hogy a szovjet nép további nagy sikereket érjen el a kommunizmus építésében, a világ békéjének fenntartásáért vívott harcban. A magyar népet a testvéri barátság eltéphetetlen szálai kötik egybe a Szovjetunió népével. A Magyar Népköztársaság a Szovjetunióval vállvetve küzd tovább a népek közötti barátság erősítéséért, a szocialista országok összefogásáért, a béke védelméért.

Kívánok Önnek jó egészséget és eredményes munkát a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének felelősségteljes posztján.

Kádár János
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt
Kormány elnöke

Népszabadság, 1964. október 18.,
valamint Izvesztyija, 1964. október 20.

133.

Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkára vezette párt- és kormányküldöttségnek L. I. Brezsnyevnél, az SZKP KB első titkáránál tett látogatásáról

1964. november 11. °

A magyar párt- és kormányküldöttség Kádár János vezetésével november 9-én és 10-én látogatást tett Leonyid Brezsnyevnél, az SZKP Központi Bizottságának első titkáránál. Brezsnyev és a magyar küldöttség tagjai szívélyes, baráti megbeszéléseket folytattak.

Népszabadság, 1964. november 11.,
valamint Izvesztyija, 1964. november 11.

134.

Egyezmény az SZSZKSZ által történő komplett berendezés-szállításokról és műszaki közreműködés-nyújtásról, nagypanelos házépítő gyáraknak a Magyar Népköztársaságban történő építéséhez*

1964. november 21.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya,

a két ország között fennálló baráti kapcsolatokból kiindulva,

és azzal kapcsolatban, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya egyetért azzal, hogy műszaki közreműködést nyújtson a Magyar Népköztársaság részére nagypanelos házépítő gyárak építésében,

megállapodtak az alábbiakban:

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége az 1966—1970. években műszaki közreműködést nyújt a Magyar Népköztársaságnak I—464A típusú házakat (3600 mm harántállással) gyártó, egyenként évi 140 000 négyzetméter lakóterület teljesítményű, öt nagypaneles házépítő gyár építésében.

A fent említett cél érdekében a szovjet szervezetek:

átadják a szovjet szervezetek által kidolgozandó műszaki dokumentációt (3600 mm harántállás) és a magyar szervezetekkel együttesen elvégzik a nagypanelos házépítéshez szükséges tervezési munkákat és azoknak a berendezéseknek a szerkesztését, amelyeket a Magyar Népköztársaságban fognak gyártani;

leszállítják azokat a technológiai, emelő-szerelő és szállítóberendezéseket (köztük a házak szereléséhez valókat), amelyeket a Szovjetunióban gyártanak, kivéve azokat a berendezéseket, amelyeket a felek közötti megegyezés alapján magyar szervezetek fognak szállítani;

szovjet szakembereket küldenek a Magyar Népköztársaságba abból a célból, hogy közreműködést nyújtsanak a magyar szervezeteknek a kutatási és tervezési munkák teljesítésében, a berendezések szerelésében (szerelésvezetés), beszabályozásában és üzembehelyezésében;

* A jelen egyezmény tárgykorében az MNK és az SZSZKSZ kormánya 1962. november 3-án egy jegyzőkönyvet írt alá, melyben a Szovjetunió a magyar kormány kérésére vállalta, hogy 1962—1964-ben a műszaki segélynyújtás keretében segítséget nyújt évi 70 ezer m^2 kapacitású nagypanelos házgyártó kombinát építéséhez.

magyar szakembereket fogadnak konzultáció, szakértői véleményezés, a nagypanelos házépítés új technológiai folyamatainak és berendezéseinek megismerése céljából, valamint azért, hogy termelési-műszaki tárgyú kiképzésben részesüljenek a megfelelő szovjet vállalatoknál.

2. cikk

A jelen Egyezményben előirányzott műszaki közreműködést a felek megegyezése szerinti terjedelemben, mennyiségben és határidőben kell nyújtani.

A nagypanelos házépítő gyárakhoz szükséges berendezéseket a jelen Egyezmény Mellékletében foglalt határidőkben kell szállítani.

3. cikk

A jelen Egyezmény alapján magyar szakembereknek a Szovjetunióban történő fogadása és szovjet szakembereknek a Magyar Népköztársaságba történő kiküldése a műszaki segítségnyújtás és más szolgáltatások nyújtása céljából történő kölcsönös szakember kiküldésről, továbbá a szakemberek és munkások termelési-műszaki továbbképzéséről szóló 1959. január hó 28-i Magyar—Szovjet Egyezmény feltételei szerint fog történni.

4. cikk

A berendezésekért való fizetést és a szovjet szervezeteknek a jelen Egyezmény által előirányzott műszaki közreműködés nyújtásával kapcsolatos egyéb kiadásainak a megtérítését a Magyar Fél az érvényben levő Magyar—Szovjet Kereskedelmi Megállapodás szerint fogja eszközölni.

Emellett a szovjet szervezetek azon költségei mértékének megállapítása, amelyek a magyar szakembereknek konzultáció, szakértői véleményezés, a nagypanelos házépítés új technológiai folyamatainak és berendezéseinek megismerése céljából a Szovjetunióban való fogadásával kapcsolatosak, a szakemberek műszaki segítségnyújtás és más szolgáltatások céljából történő kölcsönös kiküldéséről szóló 1959. január hó 28-i Magyar—Szovjet Megállapodásban meghatározott térítési tételek alapján fog történni, a szovjet szakemberek képzettségének és a konzultációk adására, a szakértői véleményezésre és a magyar szakemberek tájékoztatására általuk fordított idő figyelembevételével.

5. cikk

A Felek illetékes szervezetei, a komplett berendezéseknek a két Fél közötti kölcsönös szállítását és az ezekkel kapcsolatos szolgáltatások nyújtását szabályozó, érvényben levő Egyezmények és megállapodások alapján, a berendezések szállításának megkezdése előtt egy évvel szerződéseket kötnek egymással, amelyekben meghatározzák a jelen Egyezményben előirányzott komplett berendezések szállításának és műszaki közreműködés nyújtásának konkrét határidőit és egyéb részletes feltételeit.

Ha a berendezések szállításának megkezdése előtt egy évvel a szerződések aláírása nem történik meg, a Felek minden tőlük függő intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a szerződések egy hónap alatt aláírásra kerüljenek. Abban az esetben, ha a szerződések aláírása ez alatt a hónap alatt, azaz 11 hónappal a berendezés szállításának megkezdése előtt sem történik meg, úgy a Felek a berendezés szállítására a jelen Egyezmény Mellékletében előirányzott szállítási határidők helyett új határidőkben fognak megegyezni.

6. cikk

A jelen Megállapodás aláírása napján lép életbe.

Készült Moszkvában, 1964. november 21-én két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven, azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő erővel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.,
közzétéve v Szbornike gyejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij
i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami.
vüp. XXII. M. 1970. sztr. 247—249.

135.

Egyezmény a Magyar Népköztársaságból a Szovjetunióba történő gyümölcs, zöldség- és gyümölcskonzervek szállításáról 1966—1970. években*

1964. december 4.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a nemzetközi szocialista munkamegosztás elvei alapján, törekedve a két ország közötti gazdasági együttműködés továbbfejlesztésére és figyelembe véve a hosszú lejáratú megállapodások előnyeit és hasznosságát, az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A Magyar Népköztársaságból a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségbe 1966—1970. években friss és mélyhűtött friss gyümölcs, zöldség- és gyümölcskonzervek kerülnek szállításra, éspedig ezen áruk szállítása 1970. évben a következő mennyiségeket éri el:

friss gyümölcs	155 e. tonna
ebből	
alma	145 e. tonna
őszibarack, sárgabarack, cseresznye és egyéb	10 e. tonna
zöldségkonzervek (lecsó, töltött és savanyított paprika, hámozatlan paradicsom és más)	120 e. tonna
gyümölcskonzervek és gyümölcslevek (vegyeskompótok, őszibarack, sárgabarack, szilva, birsalma, körte)	45 e. tonna
mélyhűtött friss gyümölcs (szilva, őszibarack, sárgabarack, eper, málna)	7 e. tonna

2. cikk

Ezen Egyezmény alapján 1966—1969. években szállításra kerülő friss és mélyhűtött friss gyümölcs, zöldség- és gyümölcskonzervek mennyiségét a Felek meghatározzák az MNK és az SZSZKSZ között a megfelelő évre vonatkozó éves áruforgalmi jegyzőkönyvnek megkötésénél.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg az Izvesztyija 1964. december 7. számában.

3. cikk

Jelen Egyezmény által előirányzott friss és mélyhűtött friss gyümölcs, zöldség- és gyümölcskonzervek szállításait a kölcsönös évi áruszállításokra vonatkozó éves jegyzőkönyvekbe veszik fel, melyek a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió között 1966—1970. években lesznek érvényben és a szállítások ezen jegyzőkönyvek feltételei alapján kerülnek lebonyolításra.

4. cikk

A magyar és szovjet külkereskedelmi szervek a jelen Egyezményben előirányzott áruszállításokra magánjogi szerződéseket kötnek.

5. cikk

Jelen Egyezmény teljesítése során a Felek tárgyalásokat kezdhetnek a Magyar Népköztársaságból a Szovjetunióba irányuló 1970. év utáni friss és mélyhűtött friss gyümölcs, zöldség- és gyümölcskonzervek lehetséges szállításával kapcsolatos kérdések megvizsgálására.

6. cikk

Jelen Egyezmény az aláírás napján lép érvénybe.

Készült 1964. december 4-én két példányban, magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

136.

Részlet Péter János, az MNK külügyminiszterének a Népszabadság részére adott nyilatkozatából

1965. január 31. °

... Népszabadság: Miben látja a magyar—szovjet barátság jelentőségét a jelen időszakban, amikor hazánk nemzetközi kapcsolatai nagymértékben kiszélesedtek és egyre aktívabb külpolitikai tevékenységet folytat?

Miniszter: Ennek is vannak egyfelől általános, másfelől sajátságos magyar vonatkozásai.

Döntő mértékben a Szovjetuniónak köszönheti az egész földkerekség azt, hogy mindmáig sikerült elhárítani a harmadik világháború, vagyis a termonukleáris háború kirobbantását. A Szovjetunió a fő támasza és védelmezője a gyarmati sorból felszabadult országoknak és a függetlenségükért küzdő népeknek. Nincs még egy nép a világon, amely annyit szenvedett, áldozott és alkotott volna más népek sorsának megkönnyítéséért, mint a Szovjetunió népei. A Szovjetunió a fő kezdeményezője az olyan javaslatoknak, amelyek a nemzetközi élet viszonylag békés fejlődésére irányulnak a nemzetközi gazdasági és kulturális együttműködés keretében. A Szovjetunióhoz való viszony tehát tulajdonképpen a világ bármely táján élő nép és bármely társadalmi rendszerhez tartozó ország számára lényeges kérdés.

A Magyar Népköztársaság a Szovjetunió győzelmeinek, a két ország szoros együttműködésének köszönheti, hogy a mai nemzetközi helyzetben külpolitikai tevékenységünket valóban a magyar nép alapvető érdekei és törekvései határozhatják meg. Ezért minden külpolitikai, diplomáciai lépésünk alkalmával a megbonthatatlan szovjet—magyar barátságot tartjuk szem előtt. Külpolitikánk sarkalatos kérdése volt és marad: ápolni e testvéri barátságot, erősíteni a bennünket összefűző politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatokat ...

Népszabadság, 1965. január 31.

137.

Közlemény L. I. Brezsnyev, az SZKP KB első titkárának és N. V. Podgornij, az SZKP KB titkárának magyarországi látogatásáról

1965. február 2. °

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására január 29-én baráti látogatásra hazánkba érkezett L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára és N. V. Podgornij, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága elnökségének tagja, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának titkára.

Magyarországi tartózkodásuk során szovjet vendégeink találkoztak, és a két felet érdeklő kérdésekről bensőséges elvtársi eszmecserét folytattak Kádár Jánossal, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkárával és a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagjaival.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága január 31-én estebédet adott L. I. Brezsnyev és N. V. Podgornij elvtárs tiszteletére.

L. I. Brezsnyev és N. V. Podgornij vasárnap este elutazott hazánkból.

Népszabadság, 1965. február 2.,
valamint Pravda, 1965. február 2.

138.

Részlet Ilku Pál, az MSZMP PB póttagjának, az MNK művelődésügyi miniszterének, a Budapesten felállított Lenin-szobor leleplezésekor mondott beszédéből

1965. április 2.

Szobrot állítunk hazánk fővárosában Leninnek, a dolgozók nagy tanítójának.

A XX. század e legnagyobb, legsokoldalúbb embere egész életét és tevékenységét az elnyomottak felszabadításának, a munkásosztály igazsága érvényesítésének, a szocializmus gondolatának megvalósításáért folytatott harcnak szentelte. Életműve új korszakot nyitott az emberiség történetében.

Ez a szobor annak is jelképe, hogy mi, magyarok is magunkénak valljuk Lenin szellemi hagyatékát. Népünk már 1919-ben találkozott Lenin eszméivel. A magyar munkásosztály is megteremtette lenini pártját, a Kommunisták Magyarországi Pártját, megvívta forradalmát, kezébe vette a hatalmat, kisajátította a kisajátítókat, kikiáltotta a Magyar Tanácsköztársaságot. Lenin nagyra értékelte a magyar dolgozóknak ezt a hősi küzdelmét, amelyet az idegen burzsoá hadseregek koalíciója és a velük összejátszó magyar földbirtokosok és tőkések szövetsége fojtott vérbe. Lenin országának dicsőséges hadserege szabadította fel hazánkat 1945-ben. A lenini Vörös Hadsereg szolgáltatott történelmi igazságot a magyar népnek az 1919-ben idegen fegyverekkel vérbe fojtott Magyar Tanácsköztársaságért...

Hirdesse ez a szobor az igazságos társadalomért, a szocializmusért harcoló, dolgozó, alkotó ember örök dicsőségét! Hirdesse korunk emberének rendíthetetlen elhatározását, hogy megvédi békéjét, és olyan társadalmat épít, amelyben — Lenin eszméi szerint — minden dolgozó ember otthonra talál és biztonságban él.

Népszabadság, 1965. április 3.
[A beszédet részletesen ismertette az Izvesztyija, 1965. április 3.

139.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulása 20. évfordulója alkalmából

1965. április 3.

Kedves Elvtársak!

Népünk nagy nemzeti ünnepe, Magyarország felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány, az egész magyar nép és a magunk nevében szívből köszönjük ünnepi jókívánságaikat és elvtársi szeretettel küldjük üdvözletünket Önöknek, a kommunizmust építő testvéri szovjet népnek.

A Szovjetuniónak a második világháborúban aratott történelmi győzelme hozta meg a magyar nép szabadságát, nemzetünk függetlenségét. Népünk élni tudott a szabadsággal: áldozatos, alkotómunkával kiemelte hazáját az elmaradottságból és eredményesen munkálkodik a szocialista társadalom teljes felépítésén.

A két évtizedes, küzdelmes, de sikerekben oly gazdag utunkon a szovjet nép mindig önzetlen segítségre kész, igaz barátunk volt. A jövőben is szent kötelességünknek tekintjük testvéri barátságunk erősítését, a szocialista közösség egységének védelmét és egybeforrottságának szilárdítását.

Nemzeti ünnepünkön további nagy sikereket kívánunk Önöknek, az egész szovjet népnek a kommunista társadalom építésében, a szocializmus erőinek összefogásáért, az emberi haladásért és a világbékéért vívott fáradhatatlan harcukban.

Dobi István
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
elnöke

Kádár János
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Népszabadság, 1965. április 4.,
valamint Pravda, 1965. április 5.

140.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához Magyarország felszabadulása 20. évfordulója alkalmából

1965. április 3.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége, a Szovjetunió Minisztertanácsa és valamennyi szovjet ember nevében szívből üdvözöljük Önöket, kedves Elvtársak, valamint az egész testvéri magyar népet nagy nemzeti ünnepükön, Magyarország felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából.

Az eltelt 20 esztendő Magyarország sorsa szempontjából történelmi jelentőségű volt. A magyar nép, miután kezébe vette a hatalmat, szilárdan és visszavonhatatlanul az új, szocialista társadalom építésének útjára lépett, s rendkívül mélyreható és nagyarányú változtatásokat hajtott végre. A mai Magyarország — a fejlett szocialista ipar, a szövetkezetekben egyesített mezőgazdaság s a magas fokú, sajátos vonásokkal rendelkező kultúra országa. A Magyar Népköztársaság aktívan harcol a szocialista közösséghez tartozó országok egységének és összefogásának további megszilárdításáért, a békéért és a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett éléséért, a gyarmatosítás szégyenletes maradványainak végleges felszámolásáért, s ezzel kivívta más népek jogos elismerését.

A szocialista Magyarország eredményei eltéphetetlen kapcsolatban vannak a Magyar Szocialista Munkáspártnak — a magyar munkásosztály legjobb forradalmi hagyományai örökösének — tevékenységével. A Magyar Szocialista Munkáspárt alkotó módon alkalmazva a marxizmus—leninizmus tanítását Magyarország konkrét viszonyaira, a széles néptömegek tevékeny részvételével, magabiztosan valósítja meg a szocializmus építésének befejezését elhatározó VIII. kongresszusának irányvonalát. A magyar kommunisták méltó módon hozzájárulnak a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységéért, a béke és a szocializmus erőinek további összefogásáért vívott küzdelemhez.

Az elmúlt 20 év alatt a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság között, pártjaink és népeink között a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus elvein alapuló őszinte barátság, kölcsönös segítségnyújtás és együttműködés alakult ki. Mély megelégedéssel állapít-

juk meg, hogy az utóbbi években ezek a kapcsolatok még inkább elmélyültek és megszilárdultak.

Kedves Elvtársak! Osztozva a Magyarország felszabadulásának 20. évfordulója alkalmával érzett örömükben, tiszta szívből kívánunk Önöknek és minden magyar dolgozónak új, még nagyszerűbb győzelmeket a maguk választotta úton — a szocializmus építésének útján.

Éljen a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság örök és megbonthatatlan barátsága!

L. Brezsnyev
a Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottságának első titkára

A. Mikojan
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének
elnöke

A. Koszigin
a Szovjetunió Minisztertanácsának
elnöke

Népszabadság, 1965. április 4.,
valamint Pravda, 1965. április 4.

141.
Az MNK Országgyűlésének 1965. évi II. törvénye a magyar nép felszabadulása történelmi jelentőségének törvénybe iktatásáról

1965. április 3.

Húsz évvel ezelőtt történelmi fordulat következett be országunk és népünk sorsában.

A fasizmus leverésére tömörült szövetségesek győzelmének, elsősorban a szovjet hadsereg áldozatos és diadalmas harcának eredményeként népünk felszabadult a sok évszázados úri zsarnokság és idegen elnyomás alól. Valóra vált amiért a magyar nemzet legjobbjai, a kommunisták és szövetségeseik, az elnyomott tömegek harcoltak: népünk elnyerte szabadságát, nemzeti függetlenségét és végre megnyílott előtte a társadalmi fejlődés útja.

Kegyelettel gondolunk a magyar szabadságharcosokra, örök hálával és igaz szeretettel emlékezünk hős felszabadítóinkra, a szovjet nép fiaira és a felszabadító harcokban részt vett román, bolgár, jugoszláv fegyvertársakra és más nemzetek fiaira, mindazokra, akik életüket áldozták, vérüket ontották népünk szabadságáért.

A szabad és önálló fejlődés útjára lépett magyar nép felszámolta a népelnyomó tőkés-földesúri rendszert, és szocialista társadalmi rendet teremtett. Két évtized alatt népünk szorgalma és teremtőereje az elmaradott tőkés-földesúri Magyarországot a fejlett szocialista ipar, a fejlődő szocialista mezőgazdaság, a kulturális felemelkedés országává tette. Az egykor anyagi és szellemi nyomorúságban sínylődő, elnyomott nép ma szilárdan kezében tartja a hatalmat, gyarapítja anyagi, szellemi, erkölcsi erőit, szabadon és öntudatosan dolgozik, sikeresen gazdálkodik az ország javaival és kincseivel.

Egész gazdaságunk szilárd szocialista alapokon nyugszik. Nem zsákmányol ki többé ember embert, senki sem élősködhet más munkájából. Leraktuk a szocializmus alapjait, a Magyar Népköztársaság a dolgozó emberek országa.

A Magyar Népköztársaság ott van azoknak az országoknak sorában, melyek állhatatosan küzdenek a békéért, a társadalmi haladásért. Népünk harcol az általános és teljes leszerelésért, hogy ne fenyegessék tömegpusztító fegyverek a ma élő és az utánunk jövő nemzedékek életét, küzd a népek szabadságáért, minden nép nemzeti függetlenségéért.

Az országgyűlés hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából, a következő törvényt alkotja:

nagyra értékelve azokat a hatalmas társadalmi, gazdasági és kulturális eredményeket, amelyeket a magyar nép a felszabadulás óta eltelt 20 év alatt elért,

annak biztos tudatában, hogy a magyar nép odaadó munkája eredményeként a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal testvéri összefogásban felépül hazánkban a szocializmus, és népünk békében, boldogságban élhet,

az Országgyűlés a magyar nép felszabadulásának történelmi jelentőségét

törvénybe iktatja.

MNK MÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970, 1. köt. 226. old.,
Népszabadság, 1965. április 4., valamint Pravda, 1965. április 5.

142.
Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a Győzelem Napja 20. évfordulója alkalmából a Pravdának adott nyilatkozatából

1965. május 9. °

A távlat még jobban mutatja, hogy a húsz évvel ezelőtt, a hitleri fasizmus felett aratott győzelem történelmi jelentőségű, amely kihatott az egész emberiség sorsára. A második világháború befejezésének huszadik évfordulóján minden haladó, békeszerető ember mély tisztelettel adózik az antifasiszta küzdelem fő erejének, a Szovjetuniónak, amelynek népe a legtöbbet áldozta a fasizmus feletti győzelemért, a népek szabadságáért, a békéért. A hatalmas antifasiszta koalíció, amely szétzúzta a világuralomra áhítozó, a népmilliókat elpusztító fasiszta Németországot, húsz év előtt a népek egyesített erejét képviselte. A történelmi példa ma is a haladás, a béke erőinek tömörítésére ösztönöz.

A régi magyar uralkodó osztályok a magyar népet is belesodorták a hitleri rablóháborúba. A fasizmus szétzúzásával azonban népünk számára is eljött az alkalom, hogy annyi szenvedés és küzdelem után új történelmi ösvényre lépjen, megteremtse saját társadalmi rendjét és békében éljen.

A szovjet hadsereg katonái, hősei nagy áldozatokkal, vérük és életük árán nyitották meg népünk számára az új társadalom felé vezető utat. Az elmúlt két évtized immár közös munkájában és harcaiban épült, erősödött és megbonthatatlanná vált a magyar és a szovjet nép barátsága.

A háború borzalmainak és szenvedéseinek emlékét elmoshatja az idő, de tanulságait bűn lenne elfelejtenünk. Igaz, az emberiség ma nyugodtabban élhet, mert a Szovjetunió hatalmas, a szocialista országok erősek, és a békéért vívott harcban velük együtt lépnek fel Ázsia és Afrika független országai, a világ összes békeszerető népei . . .

A hitleri fasizmus feletti győzelem huszadik évfordulója különösen alkalmas arra, hogy mindenki emlékezzék a második világháború történelmi tanulságaira. Emlékezni kell arra, hogy a pöffeszkedő hitleri fasizmus, amely erőit legyőzhetetlennek vélte, és kezet emelt a szocialista Szovjetunióra, megsemmisült. Emlékezni kell arra, hogy a szocializmus már akkor is legyőzhetetlen volt, ma pedig már három földrészre terjedő világrendszer, s a nemzetközi fejlődést meghatározó erő . . .

Mindenkinek tudnia kell, hogy a Szovjetunió, mely húsz esztendővel ezelőtt Berlintől Phenjanig országok egész sorába vitte el a fasizmus

feletti győzelem lobogóját, és népek millióit szabadította fel, ma erősebb, hatalmasabb, mint valaha.

Ez a legidőszerűbb és a legfontosabb, amit a fasizmus feletti győzelem huszadik évfordulóján mondanunk kell. A magyar nép, amely a szocializmus szabad társadalmának teljes felépítésében dolgozik, őszinte híve a békének, szemben áll az imperializmus erőivel, s együtt halad a győzelem napjának eljövetelében legnagyobb érdemekkel bíró nagy szovjet néppel, a szocializmus, a béke minden erejével.

Kádár János: Hazafiság és internacionalizmus.
Kossuth Könyvkiadó 1968. 88—90. old.
Megjelent: Népszabadság, 1965. május 9., valamint Pravda, 1965. május 10.

143.
Részlet A. A. Gromiko, az SZSZKSZ külügyminiszterének magyarországi látogatásáról kiadott közleményből

1965. május 15. °

Péter Jánosnak, a Magyar Népköztársaság külügyminiszterének meghívására, május 11. és 14. között baráti látogatást tett Magyarországon A. A. Gromiko, a Szovjetunió külügyminisztere. A szovjet külügyminisztert fogadta Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió külügyminisztere eszmecserét folytatott a jelenlegi nemzetközi helyzet több fontos kérdéséről.

Megállapították, hogy az Amerikai Egyesült Államoknak a Vietnami Demokratikus Köztársaság és Dél-Vietnam elleni agressziója veszélyezteti a békét Délkelet-Ázsia térségében, és az egész világon. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormánya a leghatározottabban elítéli az Amerikai Egyesült Államok kalandor- és agresszív politikáját, és követeli, hogy az Amerikai Egyesült Államok kormánya haladéktalanul szüntesse be agresszióját, és hajtsa végre az Indokínáról szóló 1954. évi genfi egyezményeket. A Magyar Népköztársaság kormánya teljes egyetértését és támogatását fejezte ki az 1965. április 17-én aláírt szovjet—vietnami közös közleményben foglaltakkal.

A Magyar Népköztársaság külügyminisztere és a Szovjetunió külügyminisztere megvitatta az európai népek biztonságának és együttműkö-

désének kérdéseit, a többi között az európai biztonság központi problémáját képező német kérdés békés rendezését.

A miniszterek megtárgyalták a magyar—szovjet kapcsolatok továbbfejlesztésének kérdéseit.

A szívélyes, baráti légkörben lezajlott megbeszéléseken kifejezésre jutott a felek teljes nézetazonossága valamennyi megtárgyalt kérdésben . . .

Népszabadság, 1965. május 15.,
ismertette a Pravda, 1965. május 15.

144.
Egyezmény az MRT, valamint az SZSZKSZ Minisztertanácsa Állami Rádió és Televízió Bizottsága között a rádió- és televízió-együttműködésről*

1965. május 28.

A Magyar Rádió és Televízió, a Szovjetunió Minisztertanácsa Állami Rádió és Televízió Bizottsága a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió között a gazdasági, politikai és kulturális élet minden területén fennálló baráti kapcsolatok és testvéri együttműködés megszilárdítására és továbbfejlesztésére, valamint a két rádió és televízió közötti kapcsolatok kiszélesítése érdekében az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikkely

A Magyar Rádió és Televízió, valamint a Szovjetunió Minisztertanácsa Állami Rádió és Televízió Bizottsága együttműködik a rádió és televízió minden területén a barátság és kölcsönös megértés szellemében.

* A magyar kormány kezdeményezésére az első magyar—szovjet rádióegyezményt 1950. április 12-én írták alá Budapesten. 1953. augusztus 23-án, majd 1956. június 14-én az együttműködésről pótjegyzőkönyvet írtak alá Moszkvában.

A továbbiakban az együttműködést a televíziós adások területére, valamint az OIR-ban való együttműködésre is kiterjesztették.

1957. június 15-én Moszkvában aláírt, két évre szóló egyezmény még tovább szélesítette a két fél együttműködését ezen a területen.

1960. június 16-án újabb két évre szóló egyezményt írtak alá Budapesten, amely 1965. május 28-ig, a jelen egyezmény aláírásáig volt érvényben.

Az MNK és az SZSZKSZ kormánya között 1968. november 16-án aláírt kulturális egyezmény óta (lásd a 195. sz. dok.-ot) a két Fél rádiójának és televíziójának együttműködése az MNK és az SZSZKSZ közötti kulturális és tudományos együttműködés munkaterve alapján valósul meg.

2. cikkely

A Szerződő Felek nagy figyelmet fordítanak arra, hogy megismertessék hallgatóikat országaik politikai, gazdasági és kulturális életének eredményeivel, a kommunista építés eredményeivel a Szovjetunióban, a szocialista építés vívmányaival Magyarországon.

Ennek érdekében a Felek előzetes megállapodás alapján, valamint a Felek kezdeményezésére, illetve kérésére rendszeresen és operatívan kicserélik rádióműsoraikat:

1. *Társadalmi, politikai jellegű rádióműsorok területén:*

a) riportokat, információkat és adásokat a fontos bel- és külpolitikai kérdésekkel kapcsolatban, az ipari, gazdasági és kulturális fejlődés kérdéseiről, a tudományos élet eredményeiről, az ipar és mezőgazdaság új munkamódszereiről és technológiai folyamatairól;

b) központi sajtótermékeiket, ideológiai folyóirataikat, valamint más társadalompolitikai adások készítéséhez szükséges időszaki kiadványaikat;

c) a magyar rádió a szovjet Fél kérésére havonta harmincperces speciális műsort küld a szovjet rádiónak orosz nyelven. Ezek a műsorok a Magyar Népköztársaság életének fontosabb eseményeivel, a gazdasági életben elért eredményekkel, valamint fontosabb nemzetközi eseményekkel foglalkoznak.

2. *Zenei adások területén:*

a) valamennyi zenei műfajból felvételeiket;

b) stúdióban, vagy helyszínen felvett hangversenyműsorokat, operaközvetítéseket;

c) zenei krónikákat országaik fontosabb zenei eseményeiről;

d) zenei ismeretterjesztő adásokat;

e) dokumentumfelvételeket, kottákat és más zenei tárgyú sajtótermékeket.

3. *Irodalmi, drámai műsorok területén:*

a) szövegben és felvételben kicserélik rádiójátékaikat, dramatizált műsoraikat, irodalmi összeállításokat, humoros és szatirikus műsorokat, elbeszéléseket, részleteket fiatal írók alkotásaiból;

b) aktuális beszélgetéseket, továbbá színházi és irodalmi szakmai kiadványokat, folyóiratokat és más anyagokat.

A szerződő Felek kölcsönösen támogatják a rádió dramaturgiai tervek keretében rendezett akciókat.

4. *A gyermek- és ifjúsági adások területén:*

A szerződő Felek kölcsönös javaslatok, illetve kívánságok alapján cserélnek népszerű-tudományos adások szövegét és felvételét; nevelő és

szórakoztató jellegű adásokat, valamint pedagógiai műsorokat; gyermek- és ifjúsági rádiójátékokat, úttörő műsorokat; gyermek- és ifjúsági dalok felvételeit, az ifjúság munkájáról és életéről szóló riportokat.

A szerződő Felek kölcsönös kívánságra kicserélik az Iskolarádióval kapcsolatos műsoraikat és tapasztalataikat.

3. cikkely

A Felek a másik szerződő Fél nemzeti ünnepe alkalmából „Kultúra Hetet" rendeznek.

A magyar Fél a „Szovjet Kultúra Hetét" a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója, november 7-e alkalmából rendezi meg.

A szovjet Fél a „Magyar Kultúra Hetét" a Magyar Népköztársaság nemzeti ünnepe, április 4-e alkalmából rendezi meg.

A szerződő Felek hat héttel a „Kultúra Hetének" megkezdése előtt megküldik a másik Félnek a megfelelő zenei hangfelvételeket és szöveges anyagokat.

II. TELEVÍZIÓ

4. cikkely

A szerződő Felek rendszeresen kicserélik az alábbi televíziós műsoraikat:

a) zenei, irodalmi, dramaturgiai, ifjúsági, gyermek és egyéb televíziós felvételeket;

b) televíziós híradóanyagaikat olyan időben és gyorsasággal, hogy azok aktualitásukból ne veszítsenek;

c) hangversenyműsort és rövid művészi televíziós filmeket;

d) teljes televíziós filmet, vagy színdarab filmfelvételét;

e) televíziós forgatókönyveket és más olyan anyagokat, melyeket televíziós műsoraikban felhasználhatnak.

A szerződő Felek együttműködnek televíziós koprodukciós filmek készítésében.

5. cikkely

A Magyar Népköztársaság, illetve a Szovjetunió nemzeti ünnepe alkalmából a szerződő Felek televíziós adásokat szerveznek ezen évfordulók tiszteletére.

III. ZÁRÓRENDELKEZÉSEK

6. cikkely

A két szerződő Fél előzetes megállapodás alapján kölcsönösen fogad rádiós és televíziós munkatársakat devizamentes cserealapon; a kiküldő Fél fedezi az útiköltséget a másik Fél fővárosába és vissza, a fogadó Fél fedezi az országban való tartózkodás minden költségét. A csere terjedelmét és időpontját, valamint egyéb feltételeit a Felek évente határozzák meg.

A szerződő Felek kölcsönös műszaki segítséget nyújtanak egymásnak olyan nemzetközi eseményeknél, amelyek mindkét Felet érdeklik, valamint műszaki és egyéb segítséget nyújtanak a másik szerződő Fél országukba kiküldött riportereinek, tudósítóinak és operatőrjeinek.

A hosszabb időre kiküldendő szakemberek cseréjében a Felek esetenként megállapodnak egymással.

A rendszeres tájékoztatás biztosítása céljából a szerződő Felek állandó tudósítókat vagy különtudósítókat küldhetnek. A tudósítók kiküldetésével kapcsolatos költségeket a küldő Fél viseli.

7. cikkely

A két szerződő Fél együttműködik a Nemzetközi Rádió és Televízió Szervezet (OIRT) által, vagy ennek kezdeményezésére szervezett akciókban és azokban a nemzetközi akciókban, amelyekben mindkét fél résztvesz.

8. cikkely

A szerződő Felek kicserélik a rádió és televízió területén a szervezéssel, műsortervezéssel és szerkesztéssel, a dolgozók továbbképzésével, a rádió és televízió műszaki fejlesztésével kapcsolatos anyagaikat és tapasztalataikat, valamint a szerződő Felek által kiadott szakmai (műszaki, módszertani és más kérdésekről) folyóirataikat.

9. cikkely

Az Egyezmény alapján küldött valamennyi cseremüsort a Felek saját döntésük szerint használják fel.

A jelen Egyezményben előirányzott műsorcsere ellenszolgáltatás nélkül történik.

A szerzői és licenc jogvédelem a küldő Fél kötelessége a mindkét országban érvényben levő jogszabályoknak megfelelően.

10. cikkely

Évente egyszer a szerződő Felek kicserélik írásbeli tájékoztatásaikat a jelen Egyezmény előírásainak végrehajtásáról.

11. cikkely

Jelen Egyezmény az aláírás napján lép hatályba, öt évre szól és automatikusan további öt évre érvényben marad, amennyiben a szerződő Felek egyike a folyó időszak letelte előtt legalább három hónappal nem jelenti be írásban az Egyezmény érvényességének hatálytalanítására vonatkozó szándékát.

Jelen Egyezmény aláírásával érvényét veszti a Magyar Rádió és Televízió valamint a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Állami Rádió és Televízió Bizottság között 1960. június 16-án aláírt együttműködési egyezmény.

Jelen Egyezmény készült Moszkvában 1965. május 28-án, két példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven, mindkét szöveg azonos érvénnyel bír.

MRT L., valamint AVP SZSZSZR.,
közzétéve v Szbornike gyejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami, vüp. XXIV. M. 1971. sztr. 419—422.

145.

Egyezmény az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között vegyipari, nyersolaj-feldolgozó és gumiipari üzemeknek Magyarországon történő létesítéséhez a Szovjetunió által eszközlendő komplett berendezés-szállításokról és műszaki közreműködés nyújtásáról

1965. május 29.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a Magyar Fél kérésével kapcsolatban és a két ország között fennálló baráti kapcsolatokból kiindulva az alábbiakban állapodott meg:

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya biztosítja vegyipari, nyersolajfeldolgozó és gumiipari üzemekhez a jelen Egyezmény 1. és 2. számú Mellékleteiben foglalt komplett berendezéseknek 1966—1970. években a Magyar Népköztársaságba történő szállítását, valamint az említett objektumok létesítése során műszaki közreműködés nyújtását.

2. cikk

A jelen Egyezmény 1. cikkében előirányzott kötelezettségek teljesítése érdekében a szovjet szervezetek felmérő és tervező munkálatokat végeznek; terv- és egyéb műszaki dokumentációkat adnak át; berendezéseket szállítanak; szovjet szakembereket küldenek a MNK-ba abból a célból, hogy műszaki közreműködést nyújtsanak a magyar szervezeteknek az általuk végzett felmérő és tervezési munkák teljesítésében, a berendezések szerelésében (szerelés-vezetés), beszabályozásában és üzembehelyezésében; magyar szakembereket fogadnak a Szovjetunióban termelési-műszaki továbbképzés, valamint megfelelő konzultáció és szakértői véleményezés céljából.

3. cikk

Az illetékes szovjet szervezetek a jelen Egyezmény alapján a Szovjetunió által szállítandó berendezések normális, zavartalan üzemeltetéséhez szükséges tartalékalkatrészeket fognak szállítani a Magyar Népköztársaságba, éspedig egyéves normális szükségletet a berendezések szállításával egyidőben — a többit pedig külön megrendelés esetén.

4. cikk

A Szovjetunióból a Magyar Népköztársaságba szállítandó berendezésekért és a jelen Egyezmény szerint nyújtandó műszaki közreműködésért a fizetés az alábbiak szerint történik:

az 1. sz. Mellékletben felsorolt objektumokért az 1957. december 18-án és 1958. november 5-én kelt Magyar—Szovjet Egyezményekben az SZSZKSZ részéről a Magyar Népköztársaságnak nyújtott hitelek maradványainak terhére, s a fenti maradványok teljes kihasználása után az érvényes Magyar—Szovjet Kereskedelmi Megállapodásban az árucsereforgalomra meghatározott feltételeknek megfelelően;

a 2. sz. Mellékletben felsorolt objektumokért a Magyar—Szovjet Kereskedelmi Megállapodásban az árucsere-forgalomra meghatározott feltételek szerint;

a hitelmaradványok felhasználásával és törlesztésével kapcsolatos technikai kérdéseket a Magyar Nemzeti Bank és a Szovjetunió Állami Bankja közösen fogják szabályozni.

5. cikk

A szovjet szakembereknek a Magyar Népköztársaságba történő kiküldetéséért fizetendő összegnek a megállapítása a magyar és szovjet szakemberek kölcsönös kiküldetésének feltételeiről szóló 1959. január 28-i Magyar—Szovjet Egyezménynek megfelelően fog történni, míg a termelési-műszaki továbbképzésre való fogadásért a szovjet és magyar szakértők és munkások termelési-műszaki továbbképzésre való fogadásáról szóló 1959. január 28-án kelt Magyar—Szovjet Egyezmény feltételei alapján fog történni.

A magyar szakembereknek a Szovjetunióban konzultáció és szakértői véleményezés céljából történő fogadásával kapcsolatban a szovjet szervezeteknél felmerülő költségek térítésének mértékét a magyar és szovjet szakértők műszaki segítségnyújtás és más szolgáltatások céljából történő kölcsönös kiküldéséről szóló 1959. január 28-i Magyar—Szovjet Egyezményben megállapított tételek alapján kell meghatározni, figyelembe véve a szovjet szakemberek képzettségét és az említett konzultációk és a szakértői véleményezések alkalmával általuk eltöltött időt.

6. cikk

A Magyar Fél a Szovjet Fél hozzájárulása nélkül nem fogja külföldi természetes vagy jogi személyeknek átadni a jelen Egyezmény alapján kapott tervdokumentációkat, biztosítja azok hozzáférhetetlenségét és a Szovjet Fél hozzájárulása nélkül nem fogja a fent említett tervdokumentációk alapján készített berendezéseket és műszereket harmadik országba kivinni.

7. cikk

A jelen Egyezmény megvalósítása érdekében az illetékes magyar és szovjet külkereskedelmi szervezetek a komplett berendezések kölcsönös szállítását szabályozó hatályos feltételeknek megfelelő szerződéseket fognak egymással kötni. A szerződéseket, amelyek alapján a jelen Egyezményben foglalt szállítások és egyéb kötelezettségek teljesítése történik, a jelen Egyezmény Mellékleteiben a szóban forgó berendezéssel kapcsolatban meghatározott legelső határidőt legalább 12 hónappal megelőzően kell megkötni. A szerződésekben részletesen meg kell határozni a tervezéssel, az áruszállítással, nemkülönben a szakemberek küldésével és fogadásával kapcsolatban a Felek kölcsönös kötelezettségeit és ezek teljesítésének határidejét.

8. cikk

A jelen Egyezmény aláírása napján lép hatályba.

Készült Budapesten, 1965. május 29-én két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg azonos érvénnyel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.,
közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij,
zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami,
vüp. XXIV. M. 1971. r. sztr. 117—119.

146.

Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának, Apró Antal és Biszku Béla, az MSZMP KB Politikai Bizottsága tagjainak szovjetunióbeli látogatásáról kiadott közleményből

1965. május 30. °

A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának meghívására május 23. és 29. között baráti látogatást tett a Szovjetunióban Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, a Minisztertanács elnöke, Apró Antal, a Politikai Bizottság tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese és Biszku Béla, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára.

A moszkvai látogatás során Kádár János, Apró Antal és Biszku Béla eszmecserét folytatott L. I. Brezsnyevvel, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkárával, A. N. Koszigginnel, az elnökség tagjával, a minisztertanács elnökével és N. V. Podgornijjal, az elnökség tagjával, a Központi Bizottság titkárával.

A véleménycserén részt vettek magyar részről: Szipka József, a Központi Bizottság tagja, moszkvai nagykövet és Erdélyi Károly külügyminiszter-helyettes; szovjet részről M. A. Leszecsko és P. F. Lomako, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának tagjai, a minisztertanács elnökhelyettesei, A. A. Gromiko, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának tagja, külügyminiszter és L. N. Tolkunov, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága külügyi osztályának helyettes vezetője . . .

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártjának vezetői kölcsönösen tájékoztatták egymást a szocialista és a kommunista társadalom hazájukban történő építésének menetéről, véleménycserét folytattak a magyar—szovjet kapcsolatok továbbfejlesztéséről és a jelenlegi nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről.

A magyar és a szovjet nép barátsága és szoros együttműködése a két nép létérdekeit szolgálja, elősegíti a magyar és a szovjet dolgozók történelmi céljainak megvalósítását, a kommunista társadalom felépítését.

A felek megelégedéssel állapították meg, hogy eredményesen fejlődik a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió testvéri barátsága és együttműködése a politikai, gazdasági és kulturális élet minden területén. A találkozó során újabb konkrét megállapodások születtek, amelyek az 1966—1970. évi új ötéves terv időszakában még tovább bővítik a két ország gazdasági együttműködését.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártjának képviselői nagyra értékelik a pártjaik közötti kapcsolatokat. A két testvérpárt széles fronton együttműködik, rendszeres vélemény-

csere folyik közöttük a kölcsönös érdeklődésre számot tartó legfontosabb kérdésekről. A megbeszélések igazolták a két párt nézeteinek teljes azonosságát a nemzetközi kommunista mozgalom helyzetének megítélésében. A felek kinyilvánították azon eltökéltségüket, hogy a jövőben is következetes harcot folytatnak a szocialista közösség országainak tömörítéséért, a nemzetközi kommunista mozgalom egységének az 1957. és 1960. évi nyilatkozatban kifejtett marxista—leninista, proletár internacionalista elvek alapján történő erősítéséért.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja vezetőinek véleménycseréje az álláspontok teljes egységét mutatta valamennyi fontos nemzetközi probléma megítélésében, a népek békéje, függetlensége és barátsága erősítésének kérdéseiben ...

A jelenlegi nemzetközi helyzet értékeléséből, a Varsói Szerződés tagállamai közös politikai vonalából kiindulva a felek szükségesnek látják a szocialista országok védelmi képességének további erősítését, és együttműködésük továbbfejlesztését a Varsói Szerződés kereteiben.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja vezetőinek eszmecseréjét a teljes megértés, szívélyesség és őszinte, testvéri barátság jellemezte.

Népszabadság, 1965. május 30.,
valamint Pravda, 1965. május 30.

147.
Részlet az MNK és az SZSZKSZ 1966—1970. évi népgazdasági terveinek egyeztető kétoldalú konzultációjáról felvett jegyzőkönyvből

1965. június 4.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa XVIII. ülésszaka határozatának megfelelően a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió tervező szervei kétoldalú konzultációkat folytattak a MNK és a SZSZKSZ 1966—1970. évi népgazdasági tervei koordinálásáról.

„A szocialista nemzetközi munkamegosztás alapelvei"-től vezérelve, a tervező szervek megvitatták az MNK és az SZSZKSZ ipara és mezőgazdasága fejlesztésének legfontosabb problémáit és a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti gazdasági kapcsolatok további kiszélesítésének és elmélyítésének útjait, amelyek mindkét ország és az egész szocialista közösség népeinek érdekét szolgálják.

Az MNK és az SZSZKSZ gazdasági kapcsolatainak a konzultációkon 1966—1970. évekre előirányzott további fejlesztési arányai kedvező feltételeket teremtenek a Magyar Népköztársaság legfontosabb iparágai

további fejlődéséhez és mindenekelőtt az ország műszaki fejlődésének alapját képező gépipar, vegyipar, energetika fejlesztéséhez, valamint lényeges segítséget nyújtanak a SZSZKSZ népgazdasága egyes fontos ipari és mezőgazdasági termékben jelentkező szükségleteinek kielégítéséhez.

Az MNK és az SZSZKSZ tervező szervei között az 1966—1970. évi népgazdasági tervek egyeztetéséről lefolytatott konzultációk megfelelnek mindkét ország gazdasága újabb fellendítése, az ipar, mezőgazdaság továbbfejlesztése és ezen alapulva a magyar és szovjet nép életszínvonala növelése feladatainak.

Mindkét ország termelési-gazdasági feltételeiből kiindulva, a tervező szervek ajánlásokat egyeztettek gépek és berendezések gyártásának szakosítására. Előirányozták, hogy Magyarország szakosodik nagy befogadóképességű autóbuszok, speciális gépkocsik, dömperek és motorvonatok gyártására és a Szovjetunióba történő szállítására, ami lehetővé teszi a Magyar Népköztársaság számára ezen gépek gyártási sorozatának növelését és ezen az alapon a termelési költségek csökkentését. Ezen kívül a Szovjetunió Magyarországtól hírközlési berendezéseket, csőhengerdei berendezéseket, portáldarukat, az élelmiszeripar, kábel- és elektrotechnikai ipar számára technológiai berendezéseket vásárol...

MNK KÜM L.

148.
Közlemény az MSZMP Budapesti Bizottsága küldöttségének, Németh Károly, a Pártbizottság első titkárának vezetésével a Szovjetunióban tett látogatásáról

1965. szeptember 25. °

Az SZKP Moszkvai Városi Bizottsága meghívására Moszkvában tartózkodott az MSZMP Budapesti Bizottságának delegációja, a Pártbizottság első titkára, Németh Károly vezetésével.

A pártmunkás delegáció megismerkedett a moszkvai városi pártszervezet munkájának és a pártépítés kérdéseinek tapasztalataival.

Az SZKP MVB-ban, az SZKP Pervomájszki és Szverdlovszki Kerületi Bizottságban elmondták a magyar elvtársaknak a moszkvai pártszervezet munkájának tapasztalatait, feladatait, összetételét. A Moszkvai Tanács végrehajtó bizottságában a vendégek megismerkedtek a városi gazdálkodás fejlesztésének perspektíváival, Moszkva rekonstrukciójával és az építkezésével.

A delegáció tagjai itt tartózkodásuk alatt találkoztak a lihacsevi autógyár dolgozóival, a második óra és a villámoslámpagyár dolgozóival, ismerkedtek a termelésszervezéssel és a pártbizottságok munkájának tapasztalataival; meglátogatták a M. V. Lomonoszov Moszkvai Állami Egyetemet, a moszkvai úttörők és iskolások palotáját, egy sor kiállítást és Moszkva színházait.

A budapesti párt-delegációt fogadta az SZKP KB titkára, J. V. Andropov.

A magyar barátok látogatása meleg, elvtársi légkörben folyt le és hozzájárult Moszkva városa és Budapest városa dolgozói és pártszervezetei közötti baráti kapcsolatok további kiszélesítéséhez és elmélyítéséhez.

Pravda, 1965. szeptember 25.

149.
Bíró József külkereskedelmi miniszter nyilatkozata a magyar—szovjet áruforgalomról

1965. október 12.°

Hogyan fejlődik az idén a két ország kereskedelmi kapcsolata?

1965 végéhez közeledünk. Így nagyobb tévedés veszélye nélkül már megmondhatjuk a forgalom várható alakulását. Ebben az évben a szállításra kerülő export és importáruk összmennyisége jelentősen — kb. 11%-kal — meghaladja az 1964-ben kölcsönösen szállított áruk volumenét. A forgalom növekedését részben a hagyományosan szállított termékek mennyiségének emelkedése, részben új árucikkek szállítása eredményezi.

Importoldalon tovább bővítettük a hagyományosan behozott termékek közül a nyersolaj, az elektromos energia, a színes fémek, a fenyőfűrészáru, a gyapot, a személygépkocsik, műszerek, traktorok, behozatalát, hogy csak néhányat ragadjunk ki a sok közül. A Szovjetunió 1965-ben első ízben szállított, illetve szállít ötvenkét 2000 lóerős Dieselmozdonyt.

A magyar—szovjet árucserében tradicionálisan szereplő exporttételeink közül 1965-ben a korábbiakhoz képest fokozta vásárlásait a Szovjetunió szerszámgépekből, portáldarukból, komplett vegyi laboratóriumokból, vasbetonalj-gyárakból, műszerekből, híradástechnikai cikkekből, konzervekből, könnyűipari cikkekből.

Az 1965-ben először jelentkező magyar termékek közül feltétlen említést érdemelnek az ipari varrógépek és vasalógépek, amelyek gyártását a KGST keretében meghatározott szakosítási ajánlások alapján ho-

nosítottuk meg. A szovjet konfekcióipar már az idei esztendőben millió rubeles nagyságrendű rendelést adott fel a magyar külkereskedelemnek.

Milyen fontosabb termékeket szállít Magyarországnak a Szovjetunió?

Közismert, hogy hazánk — természeti, geológiai adottságait tekintve — rendkívül szegény. Magyarországon az 1 km^2-re jutó energiahordozó készletek nagysága $^1/_{13}$-a a világátlagnak. Nem kedvezőbb az ipari nyersanyagbázis helyzete sem. Kedvezőtlen geológiai adottságainkat az is mutatja, hogy egy főre számítva a Szovjetuniónál hatszor, Lengyelországnál kétszer, Romániánál megközelítően két és félszer több nyers- és fűtőanyagot vásárolunk külföldön.

A magyar népgazdaság nyersanyagszükségletének kielégítésében elsősorban a Szovjetunióra támaszkodik. A második ötéves terv időszakában mintegy 10 millió tonna vasércet, 3 millió tonna kohókokszot, 7 millió tonna nyersolajat, 6 millió köbméter faárut, 200 ezer tonna gyapotot vásárolt Magyarország a Szovjetuniótól. A magyar kohóipar nagyrészben krivojrogi vasérccel dolgozik, kőolajfeldolgozó iparunk nyersolajszükségletének mintegy a felét az Urál vidékéről fedezi. A textilipari üzemeinkben feldolgozott gyapotnak több mint 60%-át Szovjet-Üzbegisztánban termelik.

A szovjet külkereskedelem nagyarányú nyersanyagszállításaival kapcsolatban érdemes egy fontos momentumra felfigyelni. Arra, hogy az alapanyag-termelés beruházási igénye meghaladja a feldolgozóiparét. (Magyarországon például száz forint beruházás a feldolgozóiparban kb. kétszer nagyobb termelési értéket biztosít, mint az alapanyagiparban.) A Szovjetunió tehát a szocialista országok ellátása érdekében többletberuházásokat vállal magára, amikor saját szükségleteit meghaladó mértékben bővíti alapanyag-termelő ágazatait.

A magyar népgazdaság fejlődésében fontos szerepet töltenek be a szovjet gépszállítások is. Szovjet berendezésekkel szereltük fel a magyar ipar olyan fontos létesítményeit, mint a Dunai Vasmű, a Tiszai Vegyikombinát, a Dunai Kőolajfinomító Kombinát stb. Jelentősen hozzájárultak mezőgazdaságunk gépesítéséhez a szovjet traktorok, mezőgazdasági gépek. A mezőgazdasági munkák legnehezebbjében, a gabonabetakarításban egyre nagyobb segítséget nyújtanak az SzK—4-es kombájnok.

A fogyasztóközönség körében népszerűek és igen keresettek a Szaratov hűtőszekrények, a Csajka porszívók, a villanyborotvák. Az idei BNV-n nagy sikert aratott új típusú Moszkvics 408-as személygépkocsikból már ez évben kapunk kétszáz darabot, 1966-ban pedig ezres nagyságrendben importáljuk.

Magyarország milyen árukat exportál a Szovjetunióba?

Hazánk adottságainak megfelelően alapvető jelentősége van annak, hogy az importért elsősorban munkaigényes ipari késztermékkel fizet-

hessünk. A Szovjetunió messzemenően figyelembe veszi ezt a kívánalmat. A behozott nyersanyagok értékét Magyarország nagyrészt feldolgozóiparának termékeivel egyenlíti ki. Ennek a ténynek jellemzésére elegendő csupán arra utalni, hogy 1964-ben a Szovjetunió által Magyarországra szállított áruk súlya csaknem 17-szerese volt a magyar szállításokénak.

A Szovjetunióba irányuló kivitelünknek nagyobbik részét a gép- és finommechanikai termékek adják. A magyar gépipar exportgyártmányainak mintegy a felét a Szovjetunió veszi át. Szállításainkkal — szerény erőnkhöz mérten — mi is hozzájárulunk a Szovjetunió népgazdaság-fejlesztési terveinek megvalósításához. Híradástechnikai berendezéseink, konzervgyáraink, autóbuszaink, fénycsőgyáraink, hajóink, daruink elismerést vívtak ki a szovjet szakemberek körében. Jó hírük van a magyar műszereknek és komplett vegyi laboratóriumoknak. A szeptember folyamán Moszkvában lezajlott vegyipari kiállítás végén tartott sajtókonferencián a kiállítás szovjet vezetője az egyik újságírónak arra a kérdésére, mit tart a kiállítás szenzációjának, a nyugatnémet és olasz műanyag-feldolgozó gépek után közvetlenül a magyar komplett laboratóriumokat említette.

Keresettek a magyar gyógyszeripar készítményei is, az iparág gyors ütemű fejlődése nem kis részben a nagy volumenű szovjet rendelések eredménye. Könnyűiparunk termékei igen népszerűek a szovjet fogyasztók körében. Szívesen vásárolják divatos konfekcionált termékeinket, kötöttáruinkat, cipőinket.

Gyakran felvetődik a kérdés: milyen árakon kereskedünk a Szovjetunióval? Kérjük, erről is tájékoztassa olvasóinkat.

A magyar—szovjet árucsere-forgalom a tőkés világpiaci árak figyelembevételével kétoldalúan, közös megállapodással kialakított, hosszabb időre — 5—6 évre — rögzített stabil árakon bonyolódik. A szocialista országok közötti áraknak jellemzője, hogy nincsenek kitéve a tőkés konjunktúra ingadozásából, a spekulatív tevékenységből származó árváltozásoknak. Az országok közötti kereskedelmi kapcsolatok megítélésében fontos szerepet játszanak az árak. Egyes kiragadott cikkek konkrét árának vizsgálata azonban önmagában nem nyújt megfelelő támpontot e kapcsolatok jellemzésére. Helytálló következtetések levonására a cserearányok elemzése, az export- és importszint egybevetése ad tájékoztatást. A magyar—szovjet árucserében a cserearányok számunkra kedvezők.

Ez annyit jelent, hogy az áruk ugyanazon mennyiségének tőkés viszonylatban történő exportjáért kisebb mennyiségű más terméket tudnánk ott vásárolni, mint a Szovjetunióval bonyolított csere esetén. Ehhez járul még, hogy szovjet exportárainkat nem terhelik olyan — a nettó devizabevételt csökkentő — költségek, amelyek tőkés eladások-

nál mindennaposak, mint például tranzit-fuvardíj (harmadik országon való keresztülszállítás költsége), ügynöki jutalék stb.

A Szovjetunió jelentős összegű hitelek nyújtásával is segíti hazánkat. A felszabadulás óta szovjet közreműködéssel létesített gép és nehézipari nagy objektumok legtöbbjének gépi berendezéseit, technológiai sorait a Szovjetunió hitelben szállította. A hitelek feltételei igen kedvezőek, mivel hosszú időtartamra — általában tíz évre — és alacsony kamatlábbal — 2% — kapjuk. Tőkés hitelezők szocialista országok viszonylatában általában rövidebb időre, 6%-os kamattal nyújtanak hitelt.

Milyen eredményei vannak a műszaki-tudományos együttműködésnek?

A magyar—szovjet gazdasági kapcsolatok fontos területe a műszaki-tudományos együttműködés. Ennek keretében 1949 óta ezres nagyságrendben cseréltünk műszaki dokumentációkat, lényegében ingyen (csupán a dokumentációk fénymásolási költségeit térítjük egymásnak). 1964-ben 169-et vettünk át és 93-at adtunk. 1949 óta több ezer magyar szakember járt tanulmányúton a Szovjetunióban és mintegy feleannyi szovjet specialista Magyarországon.

A fenti adatok tartalmát gazdasági építőmunkánk eredményei világítják meg. Magyarország több mint félszáz üzemet épített szovjet műszaki segítséggel. A szovjet közreműködéssel épült üzemek produkálják például a magyar acéltermelésnek egyötödét, a nyersvastermelés kétötödét, a hengereltáru-termelésnek több mint egyharmadát. A szovjet tervjavaslatok és műszaki kiviteli tervek átvétele egyes nagyobb objektumok megalkotásánál — például Tiszai Vegyikombinát, Dunai Vasmű stb. — magasan kvalifikált szakemberek munkaóráinak tízezreit takarította meg a magyar népgazdaság számára.

Nem kevésbé jelentősek azok a műszaki eljárások, amelyek átvételével új termékek gyártását honosítottuk meg, illetve biztosítani tudjuk a műszaki haladást a gépipar különböző területein, pl. a hajógyártásban (hegesztett kivitel, szekciós építés), a műszergyártásban (elektronikus orvosi műszerek), a csapágygyártásban stb.

A műszaki-tudományos együttműködés keretében Magyarország is értékes tapasztalatokat és dokumentációkat adott át a Szovjetuniónak. Hogy csak néhányat említsünk: a gépiparban úszódaruk, iszapszivatytyúk, fénycsövek, vevőerősítő csövek gyártására, a vegyiparban különféle gyógyszerek előállítására, a szénbányászatban a nálunk alkalmazott robbantástechnikára, a meddőhányók hasznosítására vonatkozó tapasztalatokat és dokumentációkat bocsátottunk a Szovjetunió rendelkezésére.

Népszabadság, 1965. október 12.

150.

Megállapodás az MNK és az SZSZKSZ között az 1966—1970. évi árucsere-forgalomról és fizetésekről*

1965. október 20.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya

attól az óhajtól vezetve, hogy a nemzetközi szocialista munkamegosztás alapján elősegítse a két ország és a szocialista államok egész közössége kölcsönös érdekeit szolgáló kereskedelmi kapcsolatok további fejlesztését,

megállapítva a hosszú lejáratú árucsere-forgalmi megállapodásoknak a két ország népgazdasági tervei sikeres teljesítésében betöltött nagy jelentőségét,

a Magyar Népköztársaság és az SZSZKSZ között 1947. július 15-én létrejött kereskedelmi és tengerhajózási Szerződés rendelkezéseitől vezettetve,

az 1960. május 6-án aláírt, sikeresen teljesülő 1961—1965. évi magyar—szovjet kölcsönös áruszállítási Megállapodás hatályának ez évben történő lejártára tekintettel,

elhatározták, hogy egy újabb ötéves időszakra megkötik a jelen árucsere-forgalmi és fizetési Megállapodást és

az alábbiakban egyeztek meg:

1. cikk

1966. január 1-től 1970. december 31-ig az SZSZKSZ-ből Magyarországra és Magyarországról az SZSZKSZ-ba irányuló áruszállítások teljesítése a jelen Megállapodáshoz csatolt 1. és 2. listában előirányzott kontingensek alapján fog történni.

A Felek ezeket a listákat a szállításokat megelőző év november havának végéig éves kölcsönös áruszállítási Jegyzőkönyvek felvétele útján pontosíthatják és kiegészíthetik.

A Felek az árucsere-forgalom növelésére és a kölcsönös szállítandó áruféleségek, nemkülönben ezek választékának bővítésére fognak törekedni. Ennek megfelelően az említett 1. és 2. lista nem korlátozó jellegű és a két Fél külkereskedelmi szervezetei szerződéseket köthetnek az ezen listákban nem foglalt vagy az azokban feltüntetett mennyiségeket és összegeket túllépő áruszállításokra.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint a Pravda 1965. október 21. számában.

2. cikk

Egyrészről a magyar külkereskedelmi szervezetek és másrészről a szovjet külkereskedelmi szervezetek szerződéseket — köztük hosszú lejáratú szerződéseket — fognak kötni egymással a jelen Megállapodás szerinti áruk szállítására.

3. cikk

A két Fél illetékes szervei minden intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a jelen Megállapodás szerinti áruszállításokra vonatkozó szerződéseket idejében, de legkésőbb a tárgyévre vonatkozó jegyzőkönyv aláírásától számított két hónapon belül megkössék; ennek során figyelembe fogják venni, hogy a hosszabb gyártási időt igénylő árukra vonatkozó szállítási szerződéseket kellő időben kell megkötni ahhoz, hogy a szállításokat a jelen Megállapodásban előirányzott határidőben teljesíteni lehessen.

4. cikk

A jelen Megállapodás értelmében szállítandó áruk árát a megfelelő áruk fő piacain érvényesülő világpiaci árak alapján fogják megállapítani.

5. cikk

A jelen Megállapodás alapján szállítandó árukat csupán az exportőr ország előzetes hozzájárulásával lehet harmadik országokba reexportálni.

6. cikk

A jelen Megállapodás értelmében szállítandó árukért a fizetéseket, a Magyar Népköztársaság és az SZSZKSZ közötti megfelelő Megállapodások alapján nyújtott hitelek törlesztéseként esedékes fizetéseket, a felszámított kamatok kifizetését, valamint az árucsere-forgalommal kapcsolatos költségekkel összefüggő azokat a fizetéseket, amelyek nem tartoznak a nem kereskedelmi fizetések elszámolása tárgyában 1963. február 8-án kelt Megállapodás alapján eszközlendő fizetések körébe, transzferábilis rubelben fogják eszközölni a Magyar Nemzeti Banknak és a SZSZKSZ Külkereskedelmi Bankjának a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bankban vezetett folyószámláin keresztül a transzferábilis rubelben történő sokoldalú elszámolásokról és a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bank létrehozásáról 1963. október 22-én kötött Egyezmény értelmében.

7. cikk

A két Kormány képviselői a Felek egyikének javaslatára találkoznak egymással felváltva Moszkvában és Budapesten a jelen Megállapodás teljesítése menetének megvitatása és szükség esetén megfelelő intézkedések megtétele céljából.

8. cikk

A Magyar Nemzeti Bank és az SZSZKSZ Külkereskedelmi Bankja a jelen Megállapodás érvényességi idejének letelte után is el fogják fogadni a jelen Megállapodás alapján kötött, de a Megállapodás érvényességi idejének leteltéig nem teljesített szerződésekkel kapcsolatos fizetések eszközlését szolgáló okmányokat. Abban az esetben, ha az egyik Fél nem teljesíti maradéktalanul a jelen Megállapodás szerinti áruszállítási kötelezettségeit, úgy ez a Fél megteszi a szükséges intézkedéseket e kötelezettségeknek a jelen Megállapodás hatályának leteltétől számított hat hónapon belül teljes mértékben történő teljesítésére.

9. cikk

A jelen Megállapodás az aláírás napján lép hatályba.

Készült Budapesten, 1965. október 20. napján, két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

151.

Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának és Biszku Béla, az MSZMP KB titkárának a Szovjetunióban tett baráti látogatásáról kiadott közleményből

1965. december 16. °

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára és Biszku Béla, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára december 11. és 14. között az SZKP Központi Bizottságának meghívására baráti látogatást tett a Szovjetunióban.

A Szovjetunióban tett látogatásuk során Kádár János és Biszku Béla találkozott és megbeszéléseket folytatott L. I. Brezsnyevvel, az SZKP

Központi Bizottságának első titkárával, A. N. Kosziginnal, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökével és N. V. Podgornijjal, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnökével, az SZKP Központi Bizottsága elnökségének tagjaival. Az SZKP és az MSZMP vezetői tájékoztatták egymást az országukban folyó szocialista és kommunista építés eredményeiről, megvitatták a szovjet—magyar kapcsolatok kérdéseit, eszmecserét folytattak a nemzetközi helyzet, valamint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom problémáiról. Mindkét fél igen kedvezően értékelte az SZKP és az MSZMP kapcsolatait, a két párt testvéri barátságát és teljes nézetazonosságát. A találkozó részvevői örömmel állapították meg, hogy minden területen eredményesen fejlődik a Szovjetunió és Magyarország együttműködése. Emellett megvitatták az együttműködés kibővítésére számba jövő intézkedéseket.

A szovjet és a magyar vezetők megbeszéléseit a szívélyes barátság és a teljes megértés légköre jellemezte.

A megbeszéléseken részt vettek még: szovjet részről J. V. Andropov, az SZKP Központi Bizottságának titkára, magyar részről Szipka József, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság moszkvai rendkívüli és meghatalmazott nagykövete és Erdélyi Károly külügyminiszter-helyettes . . .

Népszabadság, 1965. december 16.,
valamint a Pravda, 1965. december 16.

152.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között a nemzetközi gépjármű közlekedésről

1966. március 19.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya

— attól a szándéktól vezetve, hogy a szocialista országok közötti együttműködést a nemzetközi gépjármű közlekedés területén továbbfejlessze,

— a két ország közötti és az azok területén át harmadik országba áthaladó gépjárműforgalom lebonyolításának megkönnyítésére törekedve,

— a fenti kérdéseket a kölcsönös segítségnyújtás, baráti együttműködés és kölcsönös előnyök szellemében óhajtván szabályozni,

elhatározta jelen Egyezmény megkötését, s e célból meghatalmazottként kinevezte:

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik kellő formában kiállított és helyesnek talált meghatalmazásaik kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

Szerződő Felek kölcsönösen elősegítik a két ország közötti, valamint a területükön át harmadik országba irányuló gépjármű-közlekedés bonyolítását és fejlesztését.

2. cikk

Jelen Egyezmény értelmében rendszeres autóbusz-fuvarozás az olyan autóbusszal végzett fuvarozás, amelyet a Szerződő Felek illetékes szervei által egyeztetett útvonalon, meghirdetett menetrend és díjszabás alapján végeznek.

3. cikk

1. A jelen Egyezmény alapján végzett autóbusz-fuvarozások engedélyezési kötelezettség alá esnek.

2. A rendszeres autóbusz-fuvarozásokat a Szerződő Felek illetékes szervei által közös egyetértésben kiadott engedélyek alapján kell lebonyolítani. Mindegyik Szerződő Fél illetékes szerve arra a vonalszakaszra adja ki az engedélyt, amelyik saját területére esik.

3. Mentesek az (1) bekezdésben említett engedélyezési kötelezettség alól, ha az út egész folyamán zárt csoportban ugyanazokat a személyeket ugyanazzal az autóbusszal fuvarozzák:

a) az olyan körutazások, amelyek az autóbuszt nyilvántartó Szerződő Fél területén kezdődnek és fejeződnek be;

b) az olyan egyirányú utazások, amelyek kiindulópontja az autóbuszt nyilvántartó Szerződő Fél területén, végpontja a másik Szerződő Fél területén levő helységben van.

4. A (3) bekezdésben említett fuvarozások jellegét az a körülmény, hogy a fuvarozó a meghibásodott autóbuszt más üzemképes autóbusszal pótolta, nem érinti.

4. cikk

A rendszeres autóbuszjáratok indítására irányuló javaslatokat a Szerződő Felek illetékes szervei egymásnak kölcsönösen átadják. A javaslatnak tartalmaznia kell az útvonalra, a menetrendre és a díjszabásokra, valamint az üzem megkezdésének tervezett időpontjára vonatkozó adatokat.

5. cikk

Az autóbusszal végzett esetenkénti személyfuvarozások engedélyezése iránti kérelmeket közvetlenül a másik Szerződő Fél illetékes szervéhez kell megküldeni. A kérelemnek tartalmaznia kell a fuvarozás jellegét és az autóbusz a célországban szándékolt tartózkodásának időtartamára vonatkozó adatokat.

6. cikk

Személygépkocsival végzett utazásokhoz engedély nem szükséges.

7. cikk

1. Az olyan árufuvarozásokhoz, amelyeknél a feladás helye az egyik Szerződő Fél területén és a rendeltetési hely a másik Szerződő Fél területén van, valamint az olyan árufuvarozásokhoz, amelyek a másik Szerződő Fél területén át harmadik országba irányulnak, a Szerződő Felek illetékes szervei által kiadott engedély szükséges.

2. Minden tehergépjárműre vagy járműszerelvényre külön fuvarozási engedélyt kell kiadni. Egy engedély egy oda- és egy visszaút lebonyolítására jogosít fel.

3. A kölcsönösen kiadásra kerülő fuvarozási engedélyek mennyiségét a Szerződő Felek illetékes szervei, a viszonosság elvének figyelembevételével évenként közösen állapítják meg.

8. cikk

1. Nem esik engedélyezési kötelezettség alá:

a) az átköltözködési ingóságok fuvarozása,

b) vásári- és kiállítási tárgyak, valamint felszerelések fuvarozása,

c) versenylovak, versenyjárművek és más meghatározott sportrendezvények céljait szolgáló sportfelszerelési cikkek fuvarozása,

d) színházi díszletek és kellékek, hanszerek, filmfelvételek, rádió- és televízió-közvetítések céljait szolgáló felszerelések fuvarozása,

e) a hullafuvarozás.

2. A b), c) és d) pontokban felsorolt kivételek csak akkor érvényesek, ha az árukat a gépjárművet nyilvántartó Szerződő Fél területére visszavagy harmadik állam területére továbbfuvarozzák.

9. cikk

Olyan árufuvarozást, amelynél mind a feladási, mind a rendeltetési hely az egyik Szerződő Fél területén van, vagy amelynél a feladás he-

lye az egyik Szerződő Fél és a rendeltetési hely harmadik ország területén van, tilos a másik Szerződő Fél által nyilvántartott tehergépjárművel lebonyolítani. E tilalom alól azonban a Szerződő Felek illetékes szervei felmentést adhatnak.

10. cikk

Olyan fuvarozások esetében, amikor a fuvarozást végző gépjármű és a rakomány együttes súlya, vagy terjedelme meghaladja a másik Szerződő Fél területén engedélyezett súly- illetve mérethatárokat, a fuvarozás lebonyolításához e Szerződő Fél illetékes hatóságának különleges engedélye szükséges. A Szerződő Felek illetékes szervei kötelesek az ilyen engedélyre irányuló kérelmet a kézhezvételtől számított 10 napon belül megválaszolni.

11. cikk

A jelen Egyezmény alapján lebonyolított gépjárműforgalommal kapcsolatos szervezési-, műszaki- és kereskedelmi kérdéseket a Szerződő Felek illetékes szervei kétoldalú megállapodásokkal és jegyzőkönyvekben fogják szabályozni.

12. cikk

Az áru- valamint személyfuvarozás szervezése és végrehajtása céljából az egyik Szerződő Fél gépjármű-közlekedési szervezetei a másik Szerződő Fél területén képviseletet létesíthetnek.

13. cikk

A jelen Egyezmény végrehajtásából eredő fizetések és elszámolások a Szerződő Feleket kötelező, mindenkor érvényben levő fizetési megállapodások rendelkezéseinek megfelelően történnek.

14. cikk

A jelen Egyezmény alapján autóbusszal végzett személyfuvarozások és tehergépkocsival végzett árufuvarozások, valamint az e fuvarozásokat lebonyolító járművek a másik Szerződő Fél területén kölcsönösen adó- és illetékmentesek.

15. cikk

A határ-, vám- és egészségügyi vizsgálatoknál, valamint minden olyan esetben, amelyre jelen Egyezmény különleges rendelkezést nem

tartalmaz, azoknak a nemzetközi egyezményeknek a rendelkezéseit kell alkalmazni, amelyeknek a Szerződő Felek részesei; ilyen rendelkezések hiányában a Szerződő Felek belső jogszabályait alkalmazzák.

16. cikk

A Szerződő Felek illetékes szervei a menetrendszerű autóbuszfuvarozásoknál és a gyorsan romló áruk fuvarozásánál a határ-, vám- és egészségügyi vizsgálatokat soron kívül végzik.

17. cikk

Szerződő Felek jelen Egyezmény zavartalan végrehajtása és a nemzetközi gépjárműforgalom szervezésének tökéletesítése, továbbá az e téren szerzett tapasztalatok kicserélése érdekében illetékes szerveik útján közvetlen kapcsolatot tartanak fenn egymással.

18. cikk

A jelen Egyezmény végrehajtásával és értelmezésével kapcsolatban esetleg felmerülő vitás kérdéseket a Szerződő Felek közvetlen tárgyalások útján rendezik.

19. cikk

Ezt az Egyezményt a Szerződő Felek kormányainak jóvá kell hagyniok. Az Egyezmény a kormány-jóváhagyásról szóló diplomáciai jegyzékváltás napján lép hatályba* és érvényben marad attól a naptól számított kilencven nap elteltéig, amikor a Szerződő Felek egyike a felmondásra irányuló szándékát közli.

Készült Budapesten 1966. évi március hó 19. napján, két-két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven; mindkét szöveg egyaránt hiteles.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968.
Budapest 1970. 5. köt. 644—645. old.,
valamint AVP SZSZSZR.,
közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij,
zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami,
vüp. XXIV, M., 1971. sztr. 449—451.

* A szerződés jóváhagyásáról szóló jegyzékváltás 1966. július 12-én volt. Az egyezményt Magyarországon 1967. július 20-án az 1967. évi 17. sz. tvr-rel hirdették ki.

153.
Kádár János, az MSZMP KB első titkárának felszólalása az SZKP XXIII. kongresszusán

1966. március 31.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Küldöttségünk a Magyar Szocialista Munkáspárt nevében szívből köszönti a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIII. kongresszusát. Átadjuk a kongresszusnak és a kommunizmust építő nagy szovjet népnek a szocializmust építő magyar nép forró, testvéri üdvözletét és őszinte jókívánságait.

Elvtársak! Még nincs ötven éve annak, hogy az orosz proletárok, a cári birodalom elnyomott népeinek fiai és leányai, 1917-ben, Lenin, a bolsevikok szavát követve felkeltek és kivívták a hatalmat. Romokban heverő országban, meggyötört és véráztatta földön fogtak hozzá egy új világ, a szocialista társadalom felépítéséhez. Azóta a párt vezette szovjet nép a régi világ romjait eltakarítva, szinte a semmiből hatalmas gazdaságot, virágzó kultúrát teremtett. A Szovjetunió ma a fejlett tőkésországokat megelőzve, élen jár a rakétatechnika, az űrkutatás, az elektronika, valamint a tudomány és az alkotó munka számos más területén.

A szovjet nép az emberiség úttörőjeként, példátlan nehézségeket leküzdve tör előre céljai felé, s ma már a kommunista társadalom megteremtésén dolgozik. A Szovjetunió hatalmas eredményei méltán vívták ki a haladó emberiség legnagyobb elismerését. Ezen a történelmi úton mérföldkő volt a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. és XXII. kongresszusa, és nyilvánvaló új fejlődés kezdete és lendítőereje lesz a mostani, XXIII. kongresszus is, amelynek munkájához sok sikert kívánok.

Elvtársak! A kongresszus bonyolult nemzetközi helyzetben végzi munkáját. Történelmileg az imperializmus hanyatlik, a szocialista világrendszer ereje, a népek szabadságharca, a világ kommunista pártjainak és haladó mozgalmainak befolyása növekszik. Ugyanakkor a nemzetközi helyzet éleződik, mert a vesztüket érző imperialisták fokozzák agresszióikat, különösképpen az amerikai imperializmus, amely durva támadások sorozatát követte és követi el a dél-vietnami nép és a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen.

Ebben a helyzetben éberségre, az imperialistaellenes erők összefogására, Vietnam és más megtámadott népek hatékony megsegítésére van szükség.

Mindezt figyelembe véve, a Magyar Népköztársaság két- és többoldalú megállapodások alapján állandóan szilárdítja egységét és együttműködését mindenekelőtt a Szovjetunióval, a szocialista országokkal.

Támogatjuk a szocializmus és a béke szempontjából oly nagy fontosságú nemzetközi szervezetek, a Varsói Szerződés Szervezete és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa hatékonyságának növelését.

Elítéljük a Vietnam népe elleni amerikai agressziót, követeljük annak beszüntetését, segítjük az agresszió ellen harcoló vietnami testvéreinket, s az imperialisták ellen harcoló más népeket. Azt tartjuk, hogy az imperialistákra kudarc vár, a világháború megakadályozható, mert a hatalmas Szovjetunió, a szocialista országok, a szabadságukért harcoló népek, a világ haladó mozgalmainak együttes ereje legyőzhetetlen.

Az imperializmus ellen harcoló forradalmi erőket támogatva, a szocialista és kapitalista országok állami kapcsolatai vonatkozásában fontosnak tartjuk és változatlanul követjük a békés egymás mellett élés politikáját, a szuverenitás tiszteletben tartása, a belügyekbe való be nem avatkozás, a kölcsönös előny elveinek érvényesítése alapján.

A nemzetközi helyzetet bonyolítja, a szocializmus előrehaladását fékezi, az imperializmusnak kezére játszik az, hogy jelenleg a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom egységtörekvéseit szakadárok akadályozzák. A Magyar Szocialista Munkáspárt a marxizmus—leninizmus elvei alapján küzd az álbaloldali kalandorság, a nacionalizmus, a szovjetellenesség, a revizionizmus és minden más káros irányzat ellen, és bizton hiszi, hogy az egység gondolata győzedelmeskedni fog.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja között teljes az elvi és politikai egység, örülünk annak, hogy ezt itt, az SZKP XXIII. kongresszusán alkalmunk van ismét kijelenteni. Megragadva az alkalmat, hogy a teremben minden kontinensről jelen vannak a kommunista világmozgalom képviselői, a magyar kommunisták nevében elvtársi tisztelettel köszöntjük őket. Mi abban a meggyőződésben vívtuk harcunkat eddig és folytatjuk a jövőben is, hogy nemzetközi mozgalmunk fő stratégiai irányvonala, amelyet a testvérpártok 1957-es és 1960-as moszkvai értekezlete dolgozott ki, helyesnek bizonyult az eddigiekben is, és a világ forradalmi erőinek hatékony fegyvere marad ezután is. Kifejezzük azt a meggyőződésünket, hogy ha állhatatosan harcolunk internacionalista egységünkért, az eredményes lesz, és ezzel szolgáljuk legjobban a szocializmus, a nemzeti függetlenség és béke erőinek ügyét.

Kedves elvtársak! A Szovjetunió internacionalista segítséget nyújtott a magyar népnek, amikor megszabadította a hitleri fasisztáktól és háborújuktól, amikor segített az ellenforradalmi felkelés leverésében, amikor segít a békés építőmunkában. A szovjet nép által nyújtott segítség nem volt hiábavaló. Mert igaz, megoldandó feladat van nálunk is — és nem kevés —, a legfontosabb azonban az, hogy a magyar népi hatalom szilárd, a gazdasági és kulturális munkában előrehaladunk, a szocialista társadalom teljes felépítésén dolgozunk sikerrel.

A Magyar Népköztársaság belpolitikája a népi hatalom védelmét és erősítését, a szocialista demokrácia fejlesztését szolgálja. Változatlanul törekszünk a szocializmust a nemzet céljaként elfogadni kész, minden haladó erő tömörítésére.

A Szovjetuniót és a Magyar Népköztársaságot ma az eszmék és a célok közösségén alapuló mély barátság, együttműködés, jószövetségi viszony fűzi össze. Ezek a kapcsolatok nem függnek az időjárástól, nem szezonjellegűek, hanem szilárdak, maradandóak, történelmiek. Pártjaink, országaink, a szovjet és a magyar nép együtt halad a jövőben is Marx—Engels—Lenin útján, a szocializmus, a kommunizmus útján a végső győzelem felé.

Kedves elvtársak! Ezekben a napokban a világ közvéleménye, barát és ellenség egyaránt, Moszkva, a Kreml felé tekint, a Szovjetunió Kommunista Pártja kongresszusára figyel. Az igaz ügyért harcolók, az elnyomottak és megtámadottak, a békéért aggódók reménnyel és támaszt várva tekintenek a kongresszusra, s ez természetes. Érthető az is, hogy a kommunizmus ellenségei gyűlölködve néznek a Szovjetunióra. Viszont különös, hogy manapság olyanok is akadnak, akik „igazi marxista—leninistának" nevezik magukat, ugyanakkor szovjetellenes hangulatkeltéssel próbálkoznak. A magyar kommunisták azt vallják, hogy az internacionalizmus próbaköve volt mindig és ma is a Szovjetunióhoz való elvi, elvtársi viszony. Szovjetellenes kommunizmus nem volt, nincs és nem is lesz sohasem.

Ezekre gondol küldöttségünk, amikor kijelenti, hogy a magyar kommunisták teljes mértékben és fenntartás nélkül szolidárisak szovjet elvtársaikkal. Meghallgattuk a Központi Bizottság beszámolóját, amelyet Brezsnyev elvtárs adott elő. Küldöttségünk egyetért az abban kifejtett fő politikai irányvonallal és törekvésekkel. Sikert kívánunk testvérpártunknak, a Szovjetunió Kommunista Pártjának, a szovjet népnek a kongresszus határozatainak végrehajtásához, az ötéves terv megvalósításához.

Éljen a Szovjetunió, a szovjet nép és lenini kommunista pártja!

Éljen és legyen mindig erősebb a magyar—szovjet barátság!

Éljen a proletár internacionalizmus, a kommunista és munkáspártok egysége!

Éljen a kommunizmus és a béke!

Kádár János: Hazafiság és internacionalizmus. Kossuth Könyvkiadó, 1968. 167—170. old.,
valamint Janos Kadar: Izbrannüje sztati i recsi. M. 1970. sztr. 120—124.

154.

Részlet az SZKP XXIII. kongresszusának határozatából

1966. április 8.

... A világ fejlődése igazolta pártunknak, az egész kommunista mozgalomnak azt a következtetését, hogy korunkban a történelmi fejlődés fő irányát a szocialista világrendszer, a társadalom szocialista átalakításáért az imperializmus ellen harcoló erők határozzák meg.

A szocialista világrendszer az elmúlt időszakban jelentősen megerősödött, nemzetközi tekintélye és az emberiség sorsára gyakorolt hatása megnövekedett. A beszámolási időszakot az jellemzi, hogy a szocialista országok és testvéri pártjaik kapcsolatai a marxizmus—leninizmus, a szocialista internacionalizmus, az egyenjogúság, a belügyekbe való be nem avatkozás, egymás tiszteletben tartása, a pártok és államok önállósága alapján megerősödtek. A Szovjetunió kapcsolatai a szocialista országokkal az utóbbi években gazdagodtak, szorosabbá és szívélyesebbé váltak. A testvéri szocialista országok vezetői között rendszeressé vált a politikai konzultáció és a vélemények kicserélése.

A szocialista országok gazdasági együttműködése magasabb színvonalra emelkedett. Ebben egyre nagyobb a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának szerepe.

Erősödött a Szovjetunió és más szocialista országok közötti szerződéses kapcsolatok rendszere. Ezekben a szerződésekben népeink testvéri barátsága ölt testet. Bővült a szocialista országok katonai együttműködése. Erősödik és tökéletesedik a Varsói Szerződés mechanizmusa.

A kongresszus megbízza az SZKP Központi Bizottságát, hogy a marxizmus—leninizmus elvei alapján továbbra is fejlessze és erősítse az eszmei-politikai kapcsolatokat valamennyi szocialista ország kommunista és munkáspártjaival, minden eszközzel mozdítsa elő a szocialista közösség összeforrottságát, erejének és befolyásának növekedését, bővítse a gazdasági, a tudományos-műszaki együttműködést és a kulturális kapcsolatokat, nevelje a szovjet embereket a testvéri országok népeivel való barátság és internacionalista szolidaritás szellemében ...

A Szovjetunió Kommunista Pártja külpolitikájában a szovjet nép létérdekeit, a testvéri szocialista országok és az egész világ dolgozói iránti internacionalista forradalmi kötelességét tartja szem előtt. A szovjet állam külpolitikájának az a célja, hogy a többi szocialista országgal együtt biztosítsa a szocializmus és a kommunizmus felépítéséhez a kedvező nemzetközi feltételeket, erősítse a szocialista országok egységét, összefogását, barátságát és testvériségét, támogassa a nemzeti felszabadító mozgalmakat, sokoldalú együttműködést teremtsen a fiatal, fejlődő államokkal, következetesen védelmezze a különböző tár-

sadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének elvét, erélyesen visszaverje az agresszív imperialista erőket, s megmentse az emberiséget egy újabb világháborútól.

A béke megszilárdítása és védelme szükségessé teszi, hogy a békeszerető erők állandóan növeljék ütőképességüket, fokozzák tevékenységüket, s nagy néptömegek vegyenek részt a békeharcban. A béke védelmében különleges szerep jut a szocialista országoknak. Pártunk meggyőződése szerint helyes a nemzetközi kommunista mozgalomnak az a következtetése, hogy az agresszort meg lehet fékezni, egy újabb világháborút el lehet hárítani . . .

Az SZKP XXIII. kongresszusa. 1966. március 29—április 8. Kossuth Könyvkiadó 1966. 382—386. old.,
valamint Materialü XXIII. szezda KPSZSZ M. 1966. g. sztr. 183—187. old.

155.

Részlet R. J. Malinovszkij honvédelmi miniszternek a Népszabadság részére adott nyilatkozatából

1966. április 23. °

— *Miniszter elvtárs, Ön egyike volt azoknak, akik a szovjet csapatok hadműveleteit vezették hazánk felszabadításakor. Azóta már járt néhányszor országunkban. Milyen benyomásokat szerzett látogatásai alkalmával és most?*

— Valóban, az utóbbi években néhányszor meglátogattam az Önök csodálatos országát. Minden új találkozás Magyarországgal, amelynek a hitleri rabság alól való felszabadításában én is részt vehettem, nagy örömet szerzett és szerez nekem. Jólesik látnom, hogy, hála a magyar nép önfeláldozó munkájának, az ország már régen felgyógyult a háború alatt kapott súlyos sebeiből, s arculata teljesen megváltozott. Több száz kilométert tettem meg Magyarország útjain, sok várost és falut láttam, ipari létesítményeket, állami gazdaságokat, termelőszövetkezeteket és iskolákat látogattam meg, jártam a magyar néphadsereg alakulatainál. Sok emberrel találkoztam és beszélgettem, akik a legkülönbözőbb korosztályokat és foglalkozásokat képviselték. Minden ilyen együttlét mély benyomást tett rám, s világosan megmutatta, hogy milyen nagy utat tett meg ezekben az években a népi Magyarország.

Vajon össze lehet-e hasonlítani például a mai Hevest azzal a háborúban lerombolt faluval, amelyet több mint húsz évvel ezelőtt láttam, ahol egy időben a Második Ukrán Front főhadiszállása volt? . . .

Nem lehet közömbösnek maradni a szocialista Magyarország első új városa, Dunaújváros szépsége, a Dunai Vasmű munkásainak sikerei láttán. Ez valóban tanulságos. Csak az új társadalmi rendszer, a szocializmus volt képes létrehozni a feltételeket, amelyek rövid idő alatt ilyen nagyszerű városok, gyárak, üzemek és kombinátok megszületését tették lehetővé.

Budapestről nem is szólva: ezt a várost először akkor láttam, amikor romokban hevert, a fasiszták által felrobbantott hidakkal. Milyen más ma ez a város! Valahányszor újra önökhöz érkezem, észreveszem, miként alakul és szépül az önök gyönyörű fővárosa.

Mint minden szovjet ember, szívemből örülök a magyar nép sikereinek, annak, hogy határozott léptekkel halad a szocializmus építésének befejezéséhez vezető úton.

— *Ön, miniszter elvtárs, látogatást tett a magyar néphadsereg néhány alakulatánál. Milyen benyomásokat szerzett ez alkalmakkor?*

— A lehető legpozitívabbakat. Azoknak az egységeknek, amelyeket meglátogattam, jó az elhelyezésük, pontos a szolgálati rendjük, kiválóan

szervezett a tanulásuk és a szolgálatellátásuk. A magyar néphadsereg alakulatainál járva, nem kerülheti el az ember figyelmét a személyi állomány magas képzettsége, a korszerű technika és fegyverzet kitűnő kezelése és az elszántság, hogy a végsőkig védik a szocializmus nagy vívmányait. Különösen nagy hatást gyakoroltak rám a magyar vadászrepülők. Kiváló pilótateljesítményük kemény, mindennapi munkának, katonahivatásuk szeretetének, fizikai edzettségüknek és kiváló harci moráljuknak eredménye.

És végül a legkellemesebb az volt, hogy látogatásunk során ismét meggyőződtünk az őszinte, baráti érzésekről, amelyeket a magyar haza védői táplálnak a szovjet fegyveres erők harcosai iránt.

A szovjet és a magyar harcosok barátságában testvéri országaink erősödő egységének és összeforrottságának megnyilvánulását látjuk, amiről olyan kifejezően szólt az SZKP XXIII. kongresszusán Kádár János elvtárs.

— *Kérjük, szóljon Malinovszkij elvtárs az utóbbi években a szovjet fegyveres erők fegyverzetében és szervezetében végbement jelentős változásokról.*

— E kérdésről részletesen beszéltem felszólalásomban az SZKP XXIII. kongresszusán. Röviden a következőket mondhatom:

Az utóbbi években több intézkedést hoztunk, amelyek lehetővé tették a különböző rendeltetésű nukleáris fegyverzet készleteinek növelését, és a fegyveres erők valamennyi haderőnemének felszerelését megfelelő célba juttató eszközökkel.

Változatlanul nagy figyelmet fordítottunk a stratégiai rendeltetésű rakétaalakulatok fejlesztésére. Egész sereg elvileg új rakétafegyverfajta jött létre. Már van hatalmas rakétahordozó tengeralattjáró flottánk, amely képes mind a tengeri, mind a szárazföldi ellenséges célpontokra megsemmisítő csapást mérni. Megnőtt nagy hatósugarú rakétahordozó légierőink atomütőereje.

Új, nagy hatású légelhárító rakétarendszereket és elfogó-repülőgép komplexumokat dolgoztunk ki és vezettünk be. Légvédelmi eszközeink megbízhatóan biztosítják az ellenség bármely repülőgépének és különféle rakétáinak megsemmisítését.

Minőségileg megváltozott légi haderőnk is; bővült és megújult a harci repülőgéppark. Egyszersmind megnőtt fegyveres erőink ellátottsága a hagyományos harci eszközökkel is.

Azzal összhangban, hogy a szovjet hadsereget és haditengerészeti flottát új, legmodernebb haditechnikával szerelték fel, végbement a fegyveres erők szervezeti tökéletesítése is.

Mégis, a szovjet fegyveres erők erejét nemcsak a rendelkezésre álló elsőrendű fegyverzet adja. Ez elválaszthatatlanul összefügg harcosaink emberi tulajdonságaival, népünk iránti önfeláldozó odaadásukkal, hűségükkel a kommunista párt eszméihez. Hadseregünk és flottánk har-

cosai jól megértik, hogy a párt vezetésében, a néppel való elszakíthatatlan egységben van erejük és legyőzhetetlenségük forrása.

Hadseregünk magas képzettségű, technikailag jól felkészült, a párthoz és a kormányhoz a végsőkig hű káderekkel rendelkezik.

Feltétlenül hangsúlyoznom kell azt is, hogy a legutóbbi években elmélyült a harci barátság a Varsói Szerződés államainak hadseregeivel. Ezt az egyezményt, amely népeinek békés munkájának védelmére jött létre, a szocialista államok érdekeinek egysége hatja át.

Mindezek után azt mondhatom, hogy a szovjet fegyveres erők a testvéri hadseregekkel együtt képesek teljesíteni feladataikat a béke biztosításában és hazánk, valamint az egész szocialista közösség szent határainak védelmében; hadseregünk és flottánk mindig kész megsemmisítő csapással válaszolni bármely agresszor támadására.

Népszabadság, 1966. április 23.

156.

Részlet Péter János, az MNK külügyminiszterének szovjetunióbeli látogatásáról kiadott közleményből

1966. július 23. °

Péter János, a Magyar Népköztársaság külügyminisztere a szovjet kormány meghívására 1966. július 13-tól 21-ig hivatalos baráti látogatást tett a Szovjetunióban.

Szovjetunióbeli tartózkodása idején Péter Jánost fogadta L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, valamint A. N. Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke . . .

Péter János több alkalommal találkozott és eszmecserét folytatott A. A. Gromikóval, a Szovjetunió külügyminiszterével . . .

A baráti találkozók és megbeszélések során termékeny eszmecsere folyt a magyar—szovjet kapcsolatok és a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről.

A két külügyminiszter nagy megelégedéssel állapította meg, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti testvéri barátság és szoros, gyümölcsöző együttműködés minden területen állandóan bővül és mélyül. A miniszterek a teljes nézetazonosság jegyében cserélték ki véleményüket a két ország testvéri kapcsolatai fejlesztésének kérdéseiről.

A megbeszéléseken nagy fontosságot tulajdonítottak a Magyar Nép-

köztársaság és a Szovjetunió külügyminisztériumai közötti állandó kapcsolatnak és konzultációnak. Pozitívan értékelték az eddig kialakult gyakorlatot, s kifejezték óhajukat, hogy továbbfejlesztik és tökéletesítik együttműködésüket.

Az eszmecsere során mindkét fél kifejezésre juttatta, hogy nagy jelentőséget tulajdonít a Varsói Szerződés szervezetének és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának, s mélységesen érdekelt abban, hogy e szervezetek még nagyobb hatékonysággal, még tökéletesebb formákban és módszerekkel folytassák a szocialista országok erejének és nemzetközi befolyásának növelésére irányuló tevékenységüket.

A nemzetközi kérdéseket a két külügyminiszter azoknak a határozatoknak szellemében vizsgálta, amelyeket a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1966. július 4—6 bukaresti értekezletén a tagállamok közös egyetértésben fogadtak el. A miniszterek hangsúlyozták: kormányuknak eltökélt szándéka, hogy az európai békét és biztonságot, valamint az Egyesült Államok vietnami agressziójának megszüntetését szolgáló, és az említett okmányokból következő minden szükséges lépést megtesz.

Kifejezték azt a szilárd meggyőződésüket, hogy a Varsói Szerződés tagállamainak bukaresti értekezletén az európai béke és biztonság megerősítéséről elfogadott nyilatkozat nemcsak Európa, hanem az egész világ békéjéért és biztonságáért folyó harc reális programja. Ezsmecserét folytattak azokról a lehetséges lépésekről, amelyek az összeurópai értekezlet összehívására vonatkozó javaslat megvalósítását segíthetnék, s amelyek az európai biztonság és béke biztosításának, valamint az európai országok és népek közötti együttműködés kialakításának alapjául szolgálhatnak.

A miniszterek kölcsönösen tájékoztatták egymást azokról az intézkedésekről, amelyeket kormányuk a bukaresti dokumentumok alapján kíván foganatosítani, hogy még hatékonyabb gazdasági és katonai segítséget nyújtson a testvéri vietnami népnek az amerikai agresszorok ellen vívott harcához, különös tekintettel a vietnami háború új szakaszának viszonyaira.

Az általános és teljes leszerelés kérdéseinek megvitatása során a miniszterek rámutattak, hogy a nemzetközi feszültség éleződése, amelyet az Egyesült Államoknak és más imperialista hatalmaknak a világ különböző részein folytatott agresszív politikája váltott ki, aktív tevékenységet követel minden békeszerető országtól a fegyverkezési hajsza megszüntetése, a leszerelés előmozdítása érdekében. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormánya támogatja a valamennyi ország részvételével megtartandó leszerelési világértekezlet gondolatát és szükségesnek tartja konkrét lépések megtételét egy ilyen konferencia mielőbbi összehívásának előkészítésére.

A két miniszter, hangsúlyozva a fiatal, független államok növekvő

nemzetközi jelentőségét, kifejezésre juttatta kormányának szilárd elhatározását, hogy a továbbiakban is hathatósan támogatni fogják a felszabadult országok törekvéseit, amelyek politikai és gazdasági függetlenségük megszilárdítására irányulnak. Küzdeni fognak a még gyarmati elnyomás alatt élő országok és népek függetlenségének megadásáról szóló ENSZ-határozat haladéktalan megvalósításáért.

A felek fontosnak tartják az ENSZ erősítését, hogy alapokmánya szellemében nagyobb szerepet tölthessen be a békéért és a népek biztonságáért folyó harcban.

A miniszterek tolmácsolták kormányuk törekvését, hogy a jövőben is elősegítik az ENSZ azon tagállamainak összefogását, amelyek harcolnak az agresszió ellen, a békéért és biztonságért, a gyarmati rendszer végleges felszámolásáért.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió külügyminiszterének találkozói és megbeszélései minden megvitatott kérdésben az álláspontok teljes egységét és azonosságát tükrözték. A két fél kifejezésre juttatta meggyőződését, hogy Péter Jánosnak a Szovjetunióban tett hivatalos baráti látogatása hozzájárul a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió testvéri kapcsolatainak további fejlesztéséhez.

Népszabadság, 1966. július 23.,
valamint Izvesztyija, 1966. július 23.

157.

Egyezmény az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között kohászati üzemeknek* Magyarországon történő létesítéséhez és rekonstrukciójához a Szovjetunió által eszközlendő komplett berendezések szállításáról és műszaki közreműködés nyújtásáról

1966. augusztus 15.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya a magyar Fél kérésével kapcsolatban és a két ország között fennálló baráti kapcsolatokból kiindulva az alábbiakban állapodott meg:

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Kormánya biztosítja 1966—1970. években komplett berendezések szállítását kohászati üzemek számára a Magyar Népköztársaságba és a műszaki közreműködést ezen üzemek létesítése és rekonstrukciója során, a jelen Egyezmény mellékletében foglalt szállítási határidőkre és terjedelemben.

2. cikk

A jelen Egyezmény 2. cikkében előirányzott kötelezettségek teljesítése érdekében a szovjet szervek tervező munkálatokat végeznek; terv és egyéb dokumentációkat adnak át, az SZSZKSZ-ben gyártott komplett berendezéseket szállítanak; szovjet szakembereket küldenek az MNK-ba abból a célból, hogy műszakilag közreműködjenek a magyar szervek által végzendő felmérő és tervezési munkák elvégzésében, berendezések szerelésében (szerelés-vezetés), beszabályozásában és üzembehelyezésében; magyar szakembereket fogadnak a Szovjetunióban termelési-műszaki továbbképzés, valamint megfelelő konzultáció és szakvélemény céljából.

* A következő vasművekről van szó: „Dunai Vasmű", „Ózdi Vasmű", „Lenin Kohászati Művek".

3. cikk

Az illetékes szovjet szervek a jelen Egyezmény alapján a Szovjetunió által szállítandó komplett berendezések normális, zavartalan üzemeltetéséhez szükséges tartalékalkatrészeket fognak szállítani a Magyar Népköztársaságba — éspedig egyéves normál szükségletet a berendezések szállításával egyidőben — a többit pedig külön megrendelés esetén. A tartalékalkatrész szállítás feltételeit a KGST tagországok és a Jugoszláv SZSZK kölcsönös kereskedelmi forgalmának keretében szállítandó gépek és berendezések tartalékalkatrész ellátására vonatkozó általános elvek szerint határozzák meg.

4. cikk

A jelen Egyezmény 2. cikkében előirányzott kötelezettségek teljesítéséért a szovjet szervek költségeit a magyar Fél az érvényben levő Magyar—Szovjet Kereskedelmi Megállapodás szerint fizeti meg.

4. cikk

A jelen Egyezmény 2. cikkében előirányzott szovjet szakemberek Magyar Népköztársaságba történő kiküldetése és magyar szakembereknek a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében történő fogadása — a szovjet szakembereknek az MNK-ba, a magyar szakembereknek a SZSZKSZ-be műszaki segítségnyújtás és más szolgáltatások nyújtása céljából történő kiküldetéséről, továbbá magyar és szovjet szekemberek és munkások termelési-műszaki továbbképzéséről szóló 1959. január 28-i Magyar—Szovjet Megállapodás, valamint a szovjet szakértőknek az MNK-ba és magyar szakértőknek az SZSZKSZ-be, műszaki segítségnyújtás és más szolgáltatások nyújtása céljából történő kiküldésével kapcsolatos 1959. január 28-i Megállapodást kiegészítő 1965. május 29-i Magyar—Szovjet Jegyzőkönyv alapján történik.

6. cikk

A jelen Egyezmény megvalósítása érdekében az illetékes magyar és szovjet külkereskedelmi szervek a komplett berendezések kölcsönös szállítását szabályozó hatályos feltételeknek megfelelő szerződéseket fognak egymással kötni. A szerződéseket, amelyek alapján a jelen Egyezményben foglalt szállítások és egyéb kötelezettségek teljesítése történik, a jelen Egyezmény Mellékletében a szóbanforgó berendezéssel kapcsolatban meghatározott legelső határidőt legalább 12 hónappal megelőzően kell megkötni. A szerződésekben részletesen meg kell ha-

tározni a tervezéssel, az áruszállítással, nem különben a szakemberek küldésével és fogadásával kapcsolatban a felek kölcsönös kötelezettségeit és ezek teljesítésének határidejét.

7. cikk

A jelen egyezmény aláírása napján lép hatályba.

Készült Moszkvában, 1966. augusztus 15. két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg azonos érvénnyel bír.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR,
közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami, vüp. XXIV. M. 1971. sztr. 123—124.

158.
Közlemény L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának magyarországi baráti látogatásáról

1966. szeptember 27. °

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására szeptember 25-én és 26-án baráti látogatást tett hazánkban Leonyid Brezsnyev elvtárs, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára. Látogatására elkísérte Jurij Andropov elvtárs, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának titkára.

A látogatás idején Leonyid Brezsnyev és Kádár János elvtárs baráti eszmecserét folytatott. A megbeszélésen szovjet részről Jurij Andropov elvtárs és F. J. Tyitov elvtárs, az SZKP KB tagja, a Szovjetunió magyarországi nagykövete, magyar részről Biszku Béla és Komócsin Zoltán elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, a KB titkárai vettek részt.

Leonyid Brezsnyev és Kádár János elvtárs tájékoztatták egymást a kommunizmus és szocializmus országaikban folyó építéséről, megvitatták a pártjaik, országaik közötti testvéri kapcsolatok és sokoldalú együttműködés további fejlesztésének s elmélyítésének feladatait és megelégedéssel állapították meg, hogy sikeresen fejlődnek a mindkét ország népeinek érdekeit szolgáló szovjet—magyar kapcsolatok.

A találkozón a megbeszélések résztvevői hangsúlyozták, hogy aktív harcot kell folytatni az USA vezette imperializmus agresszív cselekmé-

nyei ellen, s hogy az amerikai imperialisták a vietnami néppel szemben végrehajtott katonai agresszióval tovább élezik a nemzetközi helyzetet. Kifejezték készségüket, hogy a jövőben is sokoldalú segítséget nyújtanak a szabadságáért és hazája függetlenségéért harcoló hős vietnami népnek.

Mindkét részről nagy megelégedéssel állapították meg, hogy az SZKP és az MSZMP, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság között teljes a nézetazonosság a tekintetben, hogy az európai békét és biztonságot a Varsói Szerződés tagállamai bukaresti nyilatkozatában előirányzott intézkedéseknek megfelelően kell biztosítani. Kifejezésre jutott a két testvérpárt szilárd törekvése, hogy a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus elvei alapján létre jöjjön a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom összeforrottsága, erősödjék a szocialista világrendszer.

A megbeszéléseket a szívélyes barátság és az összes megvitatott kérdésben megnyilvánult teljes nézetazonosság jellemezte.

Népszabadság, 1966. szeptember 27.,
valamint Pravda, 1966. szeptember 27.

159.
Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának az MSZMP IX. kongresszusán* tartott beszámolójából

1966. november 28.

... Külpolitikai kapcsolataink közül különösen jelentős számunkra a legszorosabb együttműködés ápolása és fejlesztése a Szovjetunióval, valamint a Varsói Szerződéshez és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsához csatlakozott szocialista országokkal, közvetlen szövetségeseinkkel.

A Szovjetunió, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom szülötte és hazája, a lenini eszmei örökség leghűbb letéteményese. Éppen ezért a nemzetközi munkásosztálynak, a szocialista világrendszer országainak és népeinek, minden imperialistaellenes erőnek és békeszerető embernek leghatalmasabb és legbiztosabb támasza. A Szovjetunióhoz való viszony mindig próbakő volt. Az elmúlt ötven évben az imperialistáknak nem volt a Szovjetuniónál gyűlöltebb ellenségük, mindazoknak pedig, akik a szocialista forradalomért, a népek szabadságáért, a békéért síkraszálltak, nem volt a Szovjetuniónál igazabb barátjuk és támogatójuk.

* A kongresszus 1966. november 28. és december 3. között ülésezett.

A magyar nép a szocialista társadalmat építi, békét kíván. Ez népünk boldogulásának egyetlen és biztos útja. Ezen az úton járva a legjobb segítőként és önzetlen barátként mindig maga mellett tudja a hatalmas Szovjetuniót. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kapcsolatai bensőségesek és valóban testvériesek. A magyar—szovjet barátság és együttműködés világnézetünkből következik, internacionalista elveinknek és nemzeti érdekeinknek egyaránt megfelel, ezért ápoljuk és erősítjük szüntelenül tovább az élet minden területén . . .

Kádár János: Hazafiság és internacionalizmus. Kossuth Könyvkiadó 1968. 245—246. old.
Az MSZMP IX. kongresszusának jegyzőkönyve. Kossuth Könyvkiadó 1967. 24. old.

160.
Részlet L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának az MSZMP IX. kongresszusi felszólalásából

1966. november 29.

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, minden szovjet kommunista nevében az SZKP küldöttsége forró testvéri üdvözletét tolmácsolja a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusának, valamennyi magyar kommunistának, a szocialista Magyarország egész népének.

Mi nagyra értékeljük azt a lehetőséget, hogy jelen lehetünk a magyar kommunisták legfelsőbb pártfórumán, amely azért gyűlt össze, hogy megvitassa a pártéletnek, a párt bel- és külpolitikájának legfontosabb kérdéseit. Valamennyi testvérpárt számára nevezetes esemény minden egyes kongresszus. Érthető, hogy a kommunisták őszintén, elvtársi módon érdekeltek egymás ügyeiben és sikereiben. Hiszen egy cél felé haladunk, szoros egységben és együttműködésben, a marxizmus—leninizmus zászlaja alatt. Pártjainknak és népeinknek közösek az érdekeik és közösek a feladataik, magasztos és nagy céljuk van — a kommunizmus!

Az MSZMP Központi Bizottságának Kádár János elvtárs által előterjesztett beszámolójából látható, milyen nagy munkát végzett a magyar nép az utóbbi négy évben, hogy hazája fejlődjön, milyen nagyszerű eredményeket ért el a szocialista Magyarország a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével. Magyarország mind gazdagabbá és szebbé vá-

lik évről évre változik az ország arculata. Modern gyárak és erőművek épülnek, új városok létesülnek, új módon él a magyar falu. A mai Magyarország a szó szoros értelmében véve az alkotó munka országa, egy nagy építkezés színtere, amely építkezésen az egész nép munkálkodik.

A magyaroknak van mivel büszkélkedniük! Melyik európai kapitalista ország dicsekedhet azzal, hogy ipari termelése több mint hatszorosa a háború előttinek, hogy nemzeti jövedelme több mint háromszorosára növekedett. Az egész kapitalista Európában nincs ilyen ország! Ilyen fejlődési ütemre csak az a nép képes, amely lerázta magáról a kapitalizmus igáját, saját kezébe vette sorsának intézését, és magabiztosan halad a szebb, a boldogabb jövő felé.

Nyilvánvaló, hogy ezek a sikerek nem az égből pottyantak, hanem a munkások, a parasztok, az értelmiségiek önfeláldozó munkájának köszönhetők. Ezek a sikerek a magyar kommunisták nagy szervező munkáját dicsérik, ezért teljes joggal nevezik őket a szocialista építés lelkének. A nép boldogságáért vívott bátor harcukkal a kommunisták nagy tekintélyt szereztek maguknak a dolgozó tömegek között.

Az egész világ tudja, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt a magyar munkásosztály és az egész magyar dolgozó nép harcedzett élcsapata. A párt a harc, a megpróbáltatások és a győzelmek dicső útját tette meg. A magyar forradalmárok mindenkor aktívan, állhatatosan és bátran harcoltak és harcolnak az új világért, hűségesen szolgálják a nép boldogulását, a kommunizmust.

A szovjet emberek sohasem felejtik el, hogy a Nagy Októbert követően éppen a magyar kommunisták emelték magasra a proletárforradalom vörös zászlaját. 133 napig hősiesen harcolt a magyar munkásosztály az ellenforradalmárok túlereje ellen, az antant szuronyai és ágyúi ellen. „Az a háború, amelyet ti viseltek — mondotta V. I. Lenin a magyar forradalmárokhoz intézett üzenetében —, az egyetlen jogos, igazságos, igazán forradalmi háború, az elnyomottak háborúja az elnyomók ellen, a dolgozók háborúja a kizsákmányolók ellen, háború a szocializmus győzelméért. Az egész világon a munkásosztály minden becsületes tagja a ti pártotokon áll . . .

Legyetek szilárdak! A győzelem a tietek lesz!"*

Nagy történelmi igazság van a támogatás és szolidaritás e szavaiban. A győzelem mindig azoknak az oldalán van, akik a legszélesebb néptömegek érdekeit fejezik ki, akik bátran menetelnek a társadalmi haladás zászlaja alatt. Akkor a helyzet olyan volt, hogy a reakciónak sikerült vérbe fojtania az első Magyar Tanácsköztársaságot. De a reakciósok nem tudták megtörni a magyar dolgozó tömegek akaratát. Az első magyar proletárforradalom ügye ma győzedelmeskedik a szabad Magyarországon, a nép nagyszerű tetteiben, munkagyőzelmeiben és me-

* V. I. Lenin művei 29. kötet. Szikra 1953. 397. old.

rész elképzeléseiben, mert a nép saját maga építi boldog, szocialista életét.

Ahogy 1905-ös forradalom a győzelmes 1917-es forradalom „főpróbája" volt, ugyanúgy a Magyar Tanácsköztársaság a jövendő osztályharcoknak és az új társadalmi rendszer győzelmének volt az előhírnöke a magyar földön. Most, fél évszázad múltán, a Nagy Október eszméit követő magyar proletárforradalom történelmi jelentősége még világosabbá válik. A történelmi tapasztalat bizonyítja, hogy a szocializmus nagy ügye akkor is legyőzhetetlen, ha a harc során ideiglenes visszavonulások és akadályok keletkeznek, ha nem minden forradalom vezet azonnali győzelemre.

A mai szocialista Magyarország átvette a történelmi stafétabotot az 1919-es magyar kommunistáktól, és becsülettel viszi tovább.

A magyar kommunisták a szocializmus és az internacionalizmus elveihez való hűségükkel, más népek forradalmi harca iránt tanúsított szolidaritásukkal általános elismerést keltettek és rokonszenvet ébresztettek sok ország dolgozóiban és forradalmáraiban. Nem kevés ragyogó oldalt írtak be a nemzetközi proletár testvériség krónikájába. A szovjet nép emlékezetében mélyen él a magyar internacionalistáknak az a segítsége, amelyet az orosz munkásoknak és parasztoknak a szovjet hatalomért vívott harcához nyújtottak. Feledhetetlenek a magyar internacionalisták — a magyar kommunista önkéntesek — hőstettei Madrid falainál, a spanyol polgárháború frontjain. Az illegalitás és a horthysta terror és a második világháború nehéz időszakában a kommunisták, népük hű fiai, tántoríthatatlan antifasiszták voltak. Ők is hozzájárultak a fasizmus felett aratott győzelemhez.

A népek szívükbe zárták a dicső magyar kommunistákat — Kun Béla, Szamuely Tibor, Zalka Máté elvtársakat és a forradalom más rendíthetetlen hacosait. Az ő nevük példakép a forradalmárok új nemzedékei számára, az ifjúságot apáink útjának folytatására buzdítja.

Elvtársak!

A világ forradalmi átalakítása nem ismer kitaposott és sima utakat, minden körülmények között alkalmazható kész recepteket és képleteket. Minden kommunista párt maga szabja meg haladásának útját a szocialista fejlődés általános törvényszerűségeinek ismeretében, ezen törvényszerűségek felhasználásával, a testvérpártok tapasztalatainak figyelembevételével. Nem könnyű dolog a nép élcsapatának lenni, a nép élén haladni. A marxizmus—leninizmushoz, a munkásosztály és a dolgozó nép ügyéhez való rendíthetetlen hűségre, éleslátásra és világos tájékozódásra, elvhűségre s egyben rugalmas taktikára, állhatatosságra és higgadtságra van szükség ahhoz, hogy le tudjuk küzdeni a nehézségeket. A magyar kommunisták pártjának érettségét bizonyítja, hogy a történelem váratlan fordulatai közepette is mindig a helyzet magaslatán állt. Különösen meggyőzően bizonyítja ezt az utóbbi évtized története.

1956 bonyolult és nehéz viszonyai között a magyar kommunisták bátorságról tettek tanúbizonyságot, magukkal tudták ragadni a széles tömegeket. Igazi lenini alapon újjászervezték pártjukat, gyökerükig feltárták a korábbi hibákat és fogyatékosságokat, megerősítették a szocialista törvényességet és demokráciát, a párt- és állami munka új hatékony formáit és módszereit alkalmazták. Pártja vezetésével a magyar nép nagy sikereket ért el a szocialista társadalom építésében. A Magyar Szocialista Munkáspárt tettekkel bizonyította, hogy mit jelent a párt vezető szerepe a szocialista építés minden területén.

A magyar kommunisták mint következetes és határozott internacionalisták hű hazafiak voltak és maradtak: ők a múlt haladó hagyományainak hűséges őrei és folytatói, ők népük élenjáró nemzeti erői.

A szocialista világmozgalom fejlődésének tapasztalataihoz hasonlóan a magyar kommunisták tevékenysége ismételten aláhúzza, hogy a kommunista pártnak döntő szerepe van a szocializmus építésében. Az új társadalmi viszonyok sikeres építése, a népgazdaság és a kultúra fejlesztése, a szocialista tudat formálása csak a kommunista párt vezetésével lehetséges. A szocializmus és a párt, a párt és a nép elválaszthatatlan egymástól. Ez a szocialista társadalom erejének és szilárdságának egyik legfontosabb feltétele.

Kedves elvtársak!

Kongresszusuk szószékéről szeretném kifejezni az őszinte megbecsülés és az elvtársi szolidaritás érzését, amelyet a Szovjetunió kommunistái táplálnak a magyar dolgozók harcedzett élcsapata: a Magyar Szocialista Munkáspárt, a párt vezető magja: a Központi Bizottság, s az annak élén álló nagyszerű kommunista és kiváló ember, a magyar és a nemzetközi kommunista mozgalom kimagasló forradalmi személyisége: Kádár János elvtárs iránt. Nagy örömünkre szolgál, hogy ez alkalommal is hangsúlyozhatjuk a Szovjetunió Kommunista Pártjának és a Magyar Szocialista Munkáspártnak a szocializmus építése, a kommunista világmozgalom fejlődése valamennyi alapvető kérdésében megnyilvánuló teljes egységét.

A népi Magyarország sikereit ma nemcsak barátai, hanem ellenségei is elismerik, akik pedig nemrég még a szocialista rendszer csődjét jósolták. Az együgyű prófétákat az élet tette nevetségessé. Nem a szocialista Magyarország jutott csődbe, hanem az elszigetelés és a blokád makacs politikája, amelyet az imperialisták a Magyar Népköztársasággal szemben próbáltak alkalmazni.

Mi, szovjet kommunisták, örülünk magyar barátaink nemzetközi sikereinek, népköztársaságuk terebélyesedő nemzetközi kapcsolatainak. Nagyra értékeljük országaink szilárd testvéri barátságát. A magyar—szovjet barátság a szocialista közösség egységének fontos eleme, a népek békéjéért és biztonságáért folytatott közös harcunk fontos tényezője. Az SZKP Központi Bizottsága és a szovjet kormány nagy fontos-

ságot tulajdonít annak, hogy országaink kapcsolatai állandóan fejlődjenek, mind sokoldalúbbá és termékenyebbé váljanak.

Örömmel állapítjuk meg, hogy évről évre fejlődik az országaink számára kölcsönösen hasznos magyar—szovjet gazdasági együttműködés. 1965-ben árucsere-forgalmunk hatalmas összeget, csaknem egymilliárd rubelt ért el. Sikeresen folytatjuk népgazdasági terveink összehangolását, sok iparágban szakosítást és termelési kooperációt hajtunk végre.

Szükséges, hogy tanuljunk egymástól, merítsünk egymás értékes és hasznos tapasztalataiból. Szükségleteinknek és az országainkra váró feladatoknak megfelelően állandóan tökéletesednek együttműködésünk formái és módszerei. Azt vesszük át egymás tapasztalataiból, ami valóban alkalmazható és hasznot hajtó. Csak ilyen alapon válik a haladás igazi motorjává a tapasztalatcsere.

A szocialista országok együttműködése és szolidaritása erőink nagyszerű éltető forrása. A hűség a szocialista internacionalizmus nemes elveihez biztos záloga közös ügyünknek, a békének, a népek szabadságának és boldogságának, a szocializmus és a kommunizmus eljövendő győzelmeinek . . .

Elvtársak!

A mi nagy ügyünk legyőzhetetlen. Eszméink a világ dolgozói százmillióinak érdekeit fejezik ki. A jövő a mi eszméinké. Nem kételkedünk abban, hogy mozgalmunk minden nehézséget leküzdve, még érettebben, még erősebben és edzettebben kerül ki a megpróbáltatásokból.

Az önök kongresszusát átható egység és internacionalista szolidaritás szelleme nagy lépéssel viszi előre a kommunisták nemzetközi egységének megerősítését is.

Engedjék meg kedves barátaim, hogy újabb nagy sikereket kívánjak hazájuk szocialista fejlődéséhez. Ami bennünket, szovjet kommunistákat illet, mi a jövőben is minden erővel a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság testvéri barátságának erősítésén leszünk. Nem fogjuk kímélni erőnket a szocialista közösség egybeforrottságának fokozásáért, a világ kommunistái sorainak tömörítéséért folyó harcban.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, a szocializmust építő magyar dolgozók élcsapata!

Erősödjék és virágozzék a Szovjetunió és Magyarország népeinek testvéri barátsága és együttműködése!

Éljen a nemzetközi kommunista mozgalom egysége és egybeforrottsága — a szocializmus és a népek felszabadító harca új győzelmeinek biztos záloga! Éljen a kommunizmus!

Az MSZMP IX. kongresszusának jegyzőkönyve.
Kossuth Könyvkiadó 1967. 144—153. old.

161.
Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MSZMP IX. kongresszusához

1966. november 29.

Kedves elvtársak!

Kifejezésre juttatva a Szovjetunió kommunistáinak, minden szovjet embernek gondolatait és érzéseit, a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága testvéri üdvözletét küldi önöknek, a népi Magyarország legmagasabb pártfóruma — a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa — küldötteinek, és sikereket kíván a kongresszus munkájához. Az önök személyében forrón üdvözöljük a magyar kommunisták dicső pártját, üdvözöljük bajtársainkat, a szocializmus és kommunizmus eszméje diadaláért vívott nagy harcban velünk együtt küzdő elvbarátainkat és harcostársainkat.

A magyar nép a politikai, a gazdasági és a kulturális építés minden területén elért újabb nagy eredményekkel köszönti a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusát. A magyar dolgozók visszaverték a reakciós erők mindazon kísérleteit, hogy megakadályozzák az új élet építését; történelmileg rövid idő alatt lerakták országukban a szocializmus alapjait, és ma már magabiztosan haladnak előre a szocialista társadalom teljes felépítésének útján.

Mindezeket a sikereket a magyar nép a Magyar Szocialista Munkáspárt és annak Központi Bizottsága kipróbált vezetésével érte el. Országuk konkrét viszonyai között az MSZMP alkotó módon alkalmazza a marxizmus—leninizmus elveit, és következetesen a széles néptömegek életbe vágó érdekeinek megfelelő politikát folytat, sikeresen oldja meg a szocialista építőmunka bonyolult kérdéseit, és méltó módon járul hozzá a szocialista világmozgalom tapasztalatai közös kincsestárának gazdagításához.

A Magyar Népköztársaság, a többi szocialista országgal együtt, sokoldalú segítséget nyújt a testvéri vietnami népnek az Egyesült Államok rabló agressziójának visszaveréséhez, tevékenyen harcol a nemzetközi helyzet megjavításáért, a népek közötti béke és barátság megszilárdításáért. A szovjet kommunisták jól ismerik az MSZMP tevékenységét, amely arra irányul, hogy erősítse a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységét és összefogását, megvédje e mozgalomnak az 1957-es és 1960-as értekezleten közösen kidolgozott fő irányvonalát.

A szovjet és a magyar népet a proletár nemzetköziség elvein, a sorsuk közösségén, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tüzében született fegyverbarátságon alapuló testvériség szoros kötelékei fűzik egymáshoz. Pártjaink marxista—leninista egysége biztos záloga a Szovjet

unió és a Magyar Népköztársaság közötti barátság és sokoldalú együttműködés további szilárdításának és fejlesztésének.

Kedves elvtársak! Önöknek, a testvéri Magyarország valamennyi dolgozójának újabb nagy sikereket kívánunk a szocialista építőmunkában, a népgazdaság, a tudomány és a kultúra fejlesztésében, az egész magyar nép javára.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt — a magyar munkásosztály és az ország összes dolgozóinak élcsapata!

Éljen a Magyar Népköztársaság! Éljen a szovjet és a magyar kommunisták megbonthatatlan testvérisége!

Erősödjék a szocialista közösség országainak és a kommunista világmozgalomnak egysége és összefogása! Éljen a kommunizmus!

A Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottsága

Az MSZMP IX. kongreszusának jegyzőkönyve.
Kossuth Könyvkiadó 1967. 153—154. old.,
valamint Pravda, 1966. november 30.

162.

Kádár János, az MSZMP KB első titkárának üdvözlete L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának 60. születésnapja alkalmából

1966. december 18.

Tisztelt Brezsnyev elvtárs!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, valamennyi magyar kommunista és az egész dolgozó nép nevében elvtársi szeretettel köszöntjük Önt 60. születésnapja alkalmából.

A Szovjetunió Kommunista Pártja a marxizmus—leninizmus következetes alkalmazásával fáradhatatlanul küzd a kommunista társadalom felépítéséért, a nemzetközi kommunista mozgalom egységéért, a népek barátságáért, a békéért. Pártjaink, népeink kapcsolatai felhőtlenek; teljes közöttük az egyetértés mozgalmunk, a fejlődés minden fontos kérdésében, erősödik és megbonthatatlan a magyar—szovjet barátság. Pártunk és népünk mindezt, s ebben az Ön személyes szerepét nagyra értékeli, internacionalista kapcsolatainkat szocialista fejlődésünk zálogának tekinti.

A Szovjetunió kommunistáinak és népének teljes sikert, Önnek, kedves Brezsnyev elvtárs, felelősségteljes főtitkári munkásságához jó egészséget, eredményekben gazdag, hosszú életet kívánunk.

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának
első titkára

Népszabadság, 1966. december 18.,
valamint Pravda, 1966. december 19.

163.

Az MSZMP Központi Bizottságának határozata a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának megünnepléséről

1967. február 15.

I.

Fél évszázaddal ezelőtt, 1917. november 7-én győzött a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, létrejött a világ első munkás-paraszt állama, a Szovjet Szocialista Köztársaság, és ezzel megkezdődött az elnyomás és kizsákmányolás világuralmának alkonya.

Az első győztes proletárforradalommal a marxizmus—leninizmus elmélete, a munkásosztály ideológiája gyakorlattá vált. Megszületett a világ első munkáshatalma, a munkásosztály forradalmi pártjának, a nagy Leninnek vezetésével létrehozta a proletárdiktatúrát, a szocialista forradalom államhatalmát. A marxizmus eszméi, amelyek háromnegyed évszázaddal azelőtt még „kísértetként járták be Európát", a világ egyhatodán élő valósággá, világot formáló erővé váltak.

Az októberi forradalom az emberiség eddigi történelmének legnagyobb fordulata. Megkezdődött a kizsákmányolás több ezer éves uralmának felszámolása, elkezdődött az emberiség legújabb kori történelme. Fél évszázad alatt megváltozott a világ arculata.

Az októberi forradalom megmutatta az emberiség legégetőbb problémáinak megoldását és a világforradalmi folyamat azóta feltartóztathatatlanul halad előre. A Szovjetunió léte, harca és forradalmasító példája nyomán már tizenhárom ország népei vívták meg sikerrel harcukat a néphatalom megteremtéséért.

A Szovjetunió a második világháborúban a háború fő terhét viselve, szétzúzta az imperializmus rohamcsapatát, az állig felfegyverzett náci fasizmust. Győzelme világszerte új lendületet adott a társadalmi haladásért és a nemzeti függetlenségért folyó harcnak. Az elmúlt két évtizedben létrejött a szocialista világrendszer, amely ma a világtörténelem alakulásának döntő tényezője. Példátlanul gyors történelmi fejlődésében a szocializmus életereje és fölénye fejeződik ki.

Az októberi forradalom, majd a szocialista világrendszer létrejötte és támogatása lehetővé tette, hogy a népek szabadságharcának csapásai szétzúzzák a szégyenletes gyarmati rendszert. Újabb és újabb népek léptek és lépnek a függetlenség útjára. Önálló fejlődésükért vívott harcuk legfőbb támasza ma a Szovjetunió és a szocialista világrendszer.

A nagy októberi forradalom, a szocializmus eszméi uralják korunkat, és mind több ember agyát és szívét hódítják meg. A Szovjetunió és a

szocialista világrendszer az imperializmus, a kizsákmányolás ellen nemzetközi méretekben folyó osztályharc legfontosabb bázisa. Harca, eredményei az egész emberiséget szolgálják. A valósággá vált szocializmussal az imperializmus minden vonatkozásában számolni kénytelen, és ez kedvező feltételeket teremt a kapitalista világ dolgozóinak politikai jogaikért, gazdasági helyzetük javításáért, a békéért és a társadalmi haladásért vívott harcához.

A Szovjetunió népei hatalmas áldozatokat vállalnak a világimperializmus elleni küzdelem és a hazájuk felvirágoztatásáért folyó óriási építőmunkában. A megvalósult leghaladóbb társadalmi rend a forradalom előtti elmaradott országból szocialista nagyhatalmat teremtett, amely a földkerekség egyik legfejlettebb országa, és egy sor alapvető területen első helyen áll a világon. Termelése a modern tudomány és technika vívmányainak segítségével viharos gyorsasággal fejlődik.

A világ első szocialista országa az emberiség békéjének legfőbb, legbiztosabb támasza. Hadserege, amely a legerősebb a világon, őrködik a béke fenntartásán, hatalmas ereje visszarettenti az agresszorokat.

Az imperializmus minden erejét arra összpontosítja, hogy megállítsa a szocializmus előretörését, visszaszerezze elvesztett pozícióit. A profitért és a világuralomért folyó esztelen hajsza az emberiség létét, fennmaradását fenyegető atomháborúba is belesodorhatja a világot. Az imperializmus agresszív köreit csak a népek harca, az emberiség békeakarata és mindenekelőtt a Szovjetunió és a szocialista világrendszer ereje fékezheti meg.

A Szovjetunió az emberi haladásért, a demokráciáért és a szocializmusért küzdő erők példaképe és legfőbb támasza. A függetlenné vált vagy függetlenségükért harcoló ázsiai, afrikai, latin-amerikai népeket a történelem tényei győzik meg egyre inkább arról, hogy önzetlen segítséget a Szovjetuniótól és a szocialista országoktól várhatnak.

Ma, amikor kibékíthetetlen harcban állnak egymással a szocializmus és az imperializmus erői, nemcsak a kommunisták hatalmas serege sorakozik fel a Szovjetunió mellett, hanem ott áll száz- és százmillió olyan becsületes ember is, akinek drága a béke, a haladás és a nemzetközi függetlenség ügye. Kialakulóban van és egyre szilárdul az emberiség legjava, kommunisták és nem kommunisták összefogása, a béke, a haladás és a nemzeti függetlenség védelmében.

II.

A magyar dolgozó nép élete, küzdelmeinek láncolata az elmúlt fél évszázadban elszakíthatatlanul összeforrt a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal. A magyar dolgozó nép meghallotta Október szavát, megértette, hogy a forradalom minden ország dolgozójának utat mutat. Jo-

gosan lehetünk büszkék arra, hogy a szocialista forradalom Oroszország után, az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság létrejöttével, a mi hazánkban győzött először, és hogy az Októberi Forradalom oroszországi harcaiban százezernyi magyar internacionalista harcos vett részt.

Függetlenségünk, önálló nemzeti létünk sokszor forgott veszélyben történelmünk során. A felszabadulás után a szocializmusban, az Októberi Forradalom által feltárt útban megtaláltuk a nemzeti függetlenség megszilárdításának, népünk felemelkedésének, anyagiakban és kultúrában gazdag élete megteremtésének útját.

Testvéri barátságunk és szövetségünk a Szovjetunióval szilárd és megbonthatatlan, mert a proletár internacionalizmus elvi alapján áll és összhangban van népünk létérdekeivel. Céljaink, elveink közösek és hazánk felvirágoztatásának, szocialista vívmányaink erősítésének, terveink valóra váltásának záloga a további szoros testvéri barátság, a politikai, a gazdasági, tudományos, kulturális és katonai együttműködés a világ első szocialista országával, az ötvenesztendős Szovjetunióval.

A világ, az emberiség sorsa a két világrendszer között folyó nagy történelmi küzdelemben dől el. Ebben a harcban tanúi lehetünk a forradalmi mozgalom nagy fellendüléseinek, győzelmeinek, de ideiglenes visszaéséseknek is. A harc végső kimenetele azonban nem kétséges.

A nagy Október óta eltelt fél évszázad, mely alapvetően megváltoztatta a világ arculatát, világosan, félreérthetetlenül felrajzolta a jövő perspektíváját is: a szocializmus győzelmét az egész világon. A harc a jövőben sem lesz könnyű, további nagy erőfeszítésekre lesz szükség, de megvalósítjuk az emberiség legjobbjainak álmát: a boldog, békés szocialista világot.

III.

A Központi Bizottság, az illetékes állami, társadalmi szervek megfelelő központi rendezvényekkel gondoskodnak arról, hogy hazánkban is méltóképpen ünnepeljük a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének 50. évfordulóját. Az 50. évfordulóra készülve az országos szervek rendezzenek kiállításokat a Szovjetunió fejlődéséről. Adjanak ki tudományos, népszerű ismertető és irodalmi műveket. Mutassák be a kiemelkedő szovjet filmeket, színpadi alkotásokat és zeneműveket. A sajtó, a rádió és a televízió méltóképpen emlékezzék meg az évfordulóról.

A Központi Bizottság felhívja a párt-, állami, társadalmi és tömegszervezeteket, mozgalmakat, hogy a központi ünnepségekbe bekapcsolódva, működésük területén emlékezzenek meg ünnepélyesen a Nagy Októberi Szocialista Forradalomról.

Ismertessék meg minél több emberrel a Szovjetunió életét, politikai,

gazdasági, kulturális vívmányait és azt a szerepet, amelyet a világ első szocialista országa ma betölt a világban. Ismertessék közös céljainkat, közös harcunkat a békéért és a szocializmusért, mutassák be a magyar—szovjet kapcsolatok alakulását, fejlődését és szerepét népünk életében.

A Központi Bizottság felhívja a magyar dolgozó népet: induljon „jubileumi munkaverseny" a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának tiszteletére. A munkaverseny sikerei újabb nagy hozzájárulást jelentenek hazánk felvirágoztatásához, az Októberi Forradalom eszméinek, a béke, a haladás, és a szocializmus eszméinek diadalához. Az egész magyar nép — az alkotó munka jegyében is — együtt ünnepli majd a Szovjetunió népeivel és a világ erőivel a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóját.

Népszabadság, 1967. február 16.

164.

Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkárának vezetésével a magyar pártküldöttség Szovjetunióban tett baráti látogatásáról

1967. március 2. °

A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának meghívására február 25. és március 1. között baráti látogatást tett Moszkvában Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Biszku Béla, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára és Erdélyi Károly, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, külügyminiszter-helyettes.

Moszkvai tartózkodása során Kádár János, Biszku Béla és Erdélyi Károly elvtárs eszmecserét folytatott Leonyid Brezsnyevvel, az SZKP KB főtitkárával, Alekszej Koszigginnal, az SZKP Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagjával, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökével, Jurij Andropovval, az SZKP Központi Bizottsága titkárával és Andrej Gromikóval, az SZKP Központi Bizottsága tagjával, a Szovjetunió külügyminiszterével.

A véleménycseréken jelent volt Szipka József, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete, és Fjodor Tyitov, az SZKP Központi Bizottságának tagja, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

A szívélyesség és testvéri barátság légkörében tartott megbeszélések során a két párt képviselői beható eszmecserét folytattak a kommunizmus és a szocializmus országaikban folyó építésének kérdéséről, továb-

bá a bukaresti nyilatkozatnak és a Varsói Szerződés külügyminiszterei tanácskozásának szellemében megtárgyalták az európai biztonság kérdéseit.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártjának vezetői megelégedéssel állapították meg, hogy eredményesen fejlődik a magyar és a szovjet nép megbonthatatlan barátsága és sokoldalú testvéri együttműködése. Egybehangzóan aláhúzták, hogy teljes egység van közöttük valamennyi nemzetközi probléma, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom kérdéseinek megítélésében.

A Felek kifejezték azt az elhatározásukat, hogy fejlesztik a pártjaik, országaik és népeik javát szolgáló sokoldalú testvéri kapcsolataikat és együttműködésüket. Támogatják az amerikai imperialista agresszió ellen küzdő vietnami nép igazságos harcát. Szolidaritásukról biztosítják a szabadságukért és függetlenségükért harcoló népeket. Folytatják küzdelmüket a világ, Európa békéjéért és biztonságáért. Feladatuknak tekintik a szocialista országok egységének erősítését, a kommunisták és valamennyi dolgozó internacionalista szolidaritásának elmélyítését a béke, a demokrácia, a nemzeti felszabadítás és a szocializmus javára.

Népszabadság, 1967. március 2.,
valamint Pravda, 1967. március 2.

165.
Apró Antal, az MNK Minisztertanácsa elnökhelyettesének nyilatkozata a Népszabadság részére a magyar—szovjet gazdasági együttműködésről

1967. április 3.°

Kérdés: A magyar—szovjet gazdasági kapcsolatok nem új keletűek. Milyen szerepe van e kapcsolatoknak a gazdaság háború utáni talpraállásában, majd a szocialista népgazdaság kialakulásában, erősítésében?

Válasz: A kérdés helyes és időszerű. Szoros kapcsolataink valóban egyidősek az új Magyarország születésével. 22 év távlatában már az idősebb generáció is sok mindent elfelejt, a fiatalok meg nem is emlékezhetnek arra, honnan indultunk el. Úgy gondolom, nem leszek ünneprontó, ha egy kicsit visszatérek a kezdet kezdetére, hogy jobban lássuk a mélypontot, ahonnan elindultunk, s a fejlődést, a megtett utat.

A vesztett háború, az ellenforradalmi rendszer bukása szörnyű örökséget hagyott ránk. 1945-ben nem is reméltük, hogy viszonylag rövid két évtized alatt a szocializmus teljes felépítésén munkálkodhat a ma

élő magyar nemzedék. A fasiszta rablóháborúban több mint 600 ezer magyar pusztult el, s megsemmisült Magyarország nemzeti vagyonának mintegy 45%-a. Üzemeink, gyáraink alig 10%-a maradt épen; a német hadigépezet, és a nyilasok több mint 3 milliárd dollár értékben vittek ki az országból különféle gépeket, gyárberendezéseket, vasúti és közúti járműveket, készáruk és nyersanyagok sokaságát, jelentős állatállományt — pénzben szinte felbecsülhetetlen értékben raboltak el kulturális javakat. Gondoljunk csak a Budapesti Nemzeti Bizottság 1945. januári felhívására: „Tegnap a háború, ma az éhinség, holnap a járvány tizedeli sorainkat. Ha nem kapunk segítséget, szabadság helyett halál vár ránk".

Ilyen súlyos gondokkal küzdött a fiatal népi hatalom. Nehéz helyzetünkben elsőnek a Szovjetunió gazdasági segítsége érkezett hozzánk. Élelmiszereket kaptunk az éhező lakosság ellátására, nyersanyagot az ipar indulásához, szállítóeszközt az ország vérkeringésének elindításához, vetőmagot és igásállatot a nehéz helyzetben levő parasztság megsegítéséhez.

1945 augusztusában a Szovjetunióval kötöttünk először gazdasági egyezményt. Pamutot, gyapjút, vasércet, színesfémet, vegyi anyagokat kaptunk a termelés megindításához.

Saját erőfeszítéseinkre és a Szovjetunió baráti segítségére alapoztuk talpraállásunkat a háború súlyos pusztításaiból és elindulásunkat a szocialista fejlődés útján.

Népgazdaságunk 22 éves fejlődése szempontjából a szocialista országokkal fennálló gazdasági kapcsolataink között mindig a legjelentősebb a Szovjetunióval kialakított sokoldalú gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés volt. Kölcsönös kereskedelmünk, csakúgy, mint a gazdasági együttműködés egyéb formái, fontos szerepet játszanak népgazdaságunk fejlesztésében és ragyogó példát mutatnak a kis és nagy államok népei közötti barátság lenini elvének megvalósításában.

A magyar—szovjet árucsereforgalom 20 év alatt több mint 50-szeresére növekedett, és ma már eléri az évi 1 milliárd rubelt. A két ország közötti árucsere-forgalom az 1965. évi szinthez képest 1970-ig további 68—70%-kal növekszik. A Szovjetunióval folytatott kereskedelem Magyarország külkereskedelmi forgalmának 40—42%-át teszi majd ki 1970-ben. Az 1966—1970. években a Szovjetunió a többi között 16 millió tonna olajat, 7,1 millió tonna vasércet, 900 000 tonna nyersvasat, 1,4 millió tonna hengereltárut, 9,6 millió m^3 fát szállít Magyarországnak. Az előző ötéves tervidőszak folyamán Magyarország 2,3 milliárd kWó villamos áramot importált a Szovjetunióból, ebben az ötéves tervben pedig 10,8 milliárd kWó-t szállítanak.

Ugyanakkor a Szovjetunió a magyar ipar termékeinek legnagyobb és legszilárdabb felvevő piaca is. A harmadik ötéves terv időszakára, a hosszú lejáratú egyezmény alapján, a szovjet külkereskedelmi szer-

vek egyebek között megrendeltek tőlünk 41 vegyipari üzemet, 130 különféle hajót, 90 sajtgyárat, 200 zöldség- és gyümölcskonzervet termelő gépsort, jelentős mennyiségű közúti járművet, műszert és híradástechnikai eszközt, valamint sok más gépipari terméket. Fontos szerepe van a Szovjetunióba irányuló exportunkban a könnyűipari és közfogyasztási cikkeknek (cipő, készruha, kötöttáru, bőráru stb). Ezek részaránya a magyar exportban 18%. A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek a Szovjetunióba irányuló magyar export 15%-át teszik ki a harmadik ötéves terv idején.

Kérdés: Milyen lesz a magyar—szovjet áruforgalom összetétele és mennyiben tükrözi gazdasági adottságainkat?

Válasz: Magyarország kis területű, nyersanyagokban szegény, ugyanakkor viszonylag sűrűn lakott és fejlett feldolgozóiparral rendelkező ország. Az ilyen gazdasági és természeti adottságú országok számára nélkülözhetetlen, hogy alapanyagszükségletük jelentős részét külföldről fedezzék, ugyanakkor importjukat zömmel feldolgozott ipari termékek exportjával egyenlítsék ki. Az áruforgalomnak ezt a kedvezőtlen adottságaink mellett is előnyös összetételét legjobban a magyar—szovjet áruforgalom összetétele fejezi ki.

Amíg a nyers- és alapanyagok részesedése összimportunkban kereken 45%, a Szovjetunióból származó behozatalunk 61%-ban ezekből a termékekből áll.. A termeléshez szükséges alapvető nyersanyagok és energiahordozók importját csaknem teljes egészében vagy döntő részében a Szovjetunió biztosítja számunkra.

Ugyanakkor a termelés, a beruházások számára nélkülözhetetlen gépek és berendezések teszik ki a Szovjetunióból származó összbehozatal további 31%-át. A magyar mezőgazdaságban ma már közismertek a szovjet mezőgazdasági gépek; vasúti forgalmunk mind nagyobb hányadát bonyolítják le a szovjet gyártmányú Diesel-mozdonyok, a főváros közlekedésében pedig régóta ismertek a szovjet trolibuszok. Az említetteken kívül a fejlett és igen sokrétű szovjet gépipar sok terméke — a korszerű komplett termelőberendezésektől a keresett fogyasztási cikkekig — segíti a magyar népgazdaság fejlődését és lakosságunk jobb áruellátását.

Amíg a Szovjetunióból származó importunkban a nyers- és alapanyagok állnak az első helyen, addig az oda irányuló kivitelünk 51%-ban gépipari termékekből áll. (Összkivitelünkben ezek részesedése 35%). A magyar gépipar termékeinek csaknem a fele exportra kerül, és ennek több mint a felét a Szovjetunió vásárolja meg. A Szovjetunióba irányuló exportunk további része is döntően feldolgozott ipari termékekből áll. Például gyógyszeripari termelésünk több mint 40%-át a Szovjetuniónak adjuk el.

Gazdasági adottságaink helyes figyelembevételét fejezi ki, s a magyar—szovjet áruforgalom összetételét jól jellemzi az az adat is, amely

szerint a legutóbbi évben a Szovjetunióból importált áruk súlya csaknem 11 millió tonnát tett ki, az exportált áruk súlya azonban csak kereken 680 ezer tonna volt. Tehát: 1 kg magyar exportáruért kb. 16 kg szovjet árut importálunk.

Kérdés: Gyakran felvetődik, hogy milyen árakon bonyolódik a magyar—szovjet kereskedelem és vajon ezek az árak előnyösek-e számunkra?

Válasz: Az export-import árarányok összehasonlítása önmagában nem fejezi ki hűen azokat az előnyöket, amelyek a szovjet—magyar külkereskedelmi forgalomban megmutatkoznak. Az előnyök bemutatásához más fontos árképző tényezők figyelembevétele is szükséges. A feltett kérdésre mégis azt tudom válaszolni: a szovjet—magyar export-import-forgalom árai a kölcsönös előnyök elvére épülnek, ugyanakkor ezek az árak előnyösek számunkra.

Ez az előny akkor a legszembetűnőbb, ha árainkat a tőkés piacokon szokásos árkialakító tényezőkkel hasonlítjuk össze. Sok nyugati országban belső intézkedés vagy éppen diszkrimináció sújtja exportunkat, s már csak emiatt is kedvezőtlenebb árakat tudunk csak elérni. Az exportunkat a nyugati országokban nehezítő vámok, belföldi adók mértéke 5%-tól 30%-ig terjedhet. Ugyanakkor gyakran csak olyan eladóhálózaton keresztül tudjuk áruinkat értékesíteni, amely szintén drágítja az áru értékesítését. Gondolok itt például az ügynöki jutalékokra, amelyek 1-től 15%-ig terjednek. A tőkés piacok rendszabályai, szokásai, az áru közvetítése olyan többletkiadásokkal jár tehát, hogy ezeket is figyelembe véve, a szocialista országokkal is, és így a Szovjetunióval is, a kereskedelmi forgalom már csak emiatt is sokkal gazdaságosabb.

A Szovjetunióval való kereskedelemnek az árszínvonallal, árbevétellel, gazdasági hatékonysággal kapcsolatos előnyei azonban nem mérhetők le kizárólag az elért exportárak, illetve importárak figyelembevételével.

A hosszú lejáratú államközi megállapodások, a nagy tételekre vonatkozó szovjet megrendelések alapján időben tudjuk fejleszteni iparunk megfelelő ágazatait, s olyan mennyiségeket tudunk gyártani, amelyek mellett a szériagyártás költségcsökkentő hatásai nagymértékben érvényesülnek. Megemlítem, hogy például a közúti járműprogram keretében autóbuszgyártásunk a jelenlegi 3050 db-ról 1970-ig 7000 db-ra nő, és ebből a mennyiségből 4000 db-ot a Szovjetunió vesz át. Mindez nagymértékben növeli népgazdaságunk hatékonyságát, és végeredményben a költségek megtakarítása révén többlet bevételhez juttatja a magyar népgazdaságot. S hadd tegyem hozzá — amiről ritkán beszélünk —, hogy nem egy exportcikkünk esetében az így kialakított kedvező termelési körülmények teszik gazdaságossá a nyugati exportot is.

Nem jelentéktelen végül az a körülmény sem, hogy amíg nem szo-

cialista relációjú külkereskedelmünk ügyletei elaprózottak, sok-sok kis tételből tevődnek össze, addig főként a Szovjetunióból több millió forintos nagy tételekre vonatkozó rendeléseket kap a magyar ipar. E nagy volumenű rendeléseknél az egy devizaforintra jutó értékesítési költség 5—10-szer kisebb, mint a nem szocialista áruforgalom hasonló költségei.

Kérdés: Hogyan segíti a két ország gazdaságának korszerűsítését, az új technika térhódítását gazdasági együttműködésünk?

Válasz: Népgazdaságunk számára igen jelentősek azok a szovjet tapasztalatok, amelyeket egyes nagy létesítményeink megalkotásánál a tervezési munkákban, a korszerű technológia kidolgozásában, a berendezések szerkesztésében, és üzembe helyezésében kapunk, vagy amelyeket közösen dolgozunk ki. Együttműködésünk eredményét sok példával tudnám illusztrálni. Egyik legkiemelkedőbb létesítményünk, a Dunai Vasmű létrehozásában például kiemelkedő szerepe volt a Szovjetuniónak. Jelentős területe együttműködésünknek a Barátság kőolajvezetéken érkező nyersolaj feldolgozása is. Ennek segítségével petrokémiai és műszálgyártó iparunk termelését tudjuk megsokszorozni. Ismert a szovjet—magyar timföld—alumínium egyezmény is, amely lehetővé teszi számunkra, hogy bauxitvagyonunkat és az ebből termelt timföldet — a villamosenergia-igényes és ennek következtében számunkra költséges alumíniumtömb-gyártás fázisának kihagyásával feldolgozott alumínium formájában hasznosítsuk. Gazdasági együttműködésünk eredménye a korszerű Tiszai Vegyi Kombinát, amely az új technikai eljárások bevezetésével egymaga a magyar műtrágyaipar termelésének a felét adja.

A közelmúltban kezdődött meg és ma már igen nagy arányokban bontakozik ki a két ország közúti járműiparának együttműködése. Ez kiterjed a gyártmányok fejlesztésére, részegységek gyártásszakosítására és kooperációjára, valamint a késztermékek szállítására.

Élénkülnek a két ország közötti műszaki kapcsolatok a tudományos kutatóintézetek vonatkozásában is. Ehelyütt a csupán a híradástechnikai iparágunk fejlődése szempontjából oly jelentős „Barátság" (Druzsba) magisztrális rádiórelé-rendszer közös kutatásaira utalok, amelyekben részünkről a Távközlési Kutató Intézet vesz részt. Ennek keretében a hazai híradástechnika módot kapott arra, hogy viszonylag rövid idő alatt nagy kapacitású, világszínvonalú mikrohullámú rendszereket dolgozzon ki, s megszervezze a sorozatgyártást.

Büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy az együttműködés kölcsönössége nem formális. A szovjet szakemberek igen sok területen nagyra értékelik fejlettségünket, egyes iparágainkat, munkásaink, mérnökeink ügyességét, szakértelmét. Például a Szovjetunió 41 komplett festék- és műanyaggyár teljes felszerelését kötötte le, ami vegyipari gépgyártásunk egyértelmű elismerését jelenti. 1965-ig hat nagy teljesítményű fénycsőkombinátot szerelt fel az Egyesült Izzó a Szovjetunióban.

Nagyra értékelik a Szovjetunióban a magyar úszódaruk, iszapszivatytyúk, vegy- és gyógyszerek előállítására, a szénbányászatban a robbantástechnikára, a meddőhányók hasznosítására vonatkozó magyar tapasztalatokat és dokumentációkat, vagy olyan szabadalmat, mint a magyar Benedikt professzor Autodyn nevű elektromos készüléke, amely a váltakozó áramot közvetlenül egyenárammá alakítja át, s amelynek gyakorlati hasznosítása a Szovjetunióban kezdődött meg.

A magyar—szovjet kormányközi bizottság igen nagy gondot fordít arra, hogy a legújabb technika minél gyorsabban terjedjen el országainkban és minél nagyobb hatékonysággal segítse a két ország népgazdaságának korszerűsítését. Az ilyen irányú együttműködés az utóbbi időben olyan mértéket öltött, hogy a rugalmasabb és operatívabb, gyorsabb bonyolítás érdekében a kormányközi bizottság határozatot hozott a közvetlen minisztériumi kapcsolatok kiépítésére. Az ilyen közvetlen kapcsolatok kiépítése, a közös kutatás és tervezés minden bizonnyal mind nagyobb szerepet tölt majd be a két ország népgazdaságának korszerűsítésében és fejlesztésében.

Kérdés: Külön meg szeretnénk kérdezni, milyen segítséget nyújt a Szovjetunió hazánknak az atomenergia békés célú hasznosításához.

Válasz: Úgy vélem, erre a kérdésre mindenekelőtt azzal kell válaszolnom, hogy az atomenergia békés célú hasznosítását a magyar vezető szakemberek, tudósok nagy része a Szovjetunióban tanulta meg. Emellett a Szovjetunióban vásárolt műszerek, kutatási berendezések segítettek bennünket ezen nagyon fontos tudományos terület elindulásánál. Így például a csillebérci kutatóreaktor berendezéseit és üzemanyagát a Szovjetunió szállította.

Most már ott tartunk, hogy saját lábunkon állunk és közösen dolgozunk a szovjet intézetekkel, és iparunk nagy jelentőségű kutatási berendezések létrehozásán fáradozik. Így együttműködésünk a Szovjetunióval ma már minőségileg magasabb színvonalon folytatódik. 1959-ben helyezték üzembe hazánkban az első atomreaktort, amely azóta is teljesen üzembiztosan és minden jelentősebb üzemzavar nélkül működik. Ugyancsak 1959-ben alakult meg az Izotóp Intézet, amely azóta jelentősen kibővült.

A kutatás és annak eredményeinek alkalmazása ma már sok területen meghozza gyümölcsét. Megemlíthetem egyebek között, hogy a radioaktív izotópok alkalmazása a népgazdaság különféle ágazataiban jelenleg évente kb. 100—120 millió forintos megtakarítást eredményez.

E területen különösen hasznos az együttműködésünk. A Szovjetuniótól vesszük azokat az izotópokat, amelyek gyártását nálunk nem gazdaságos megszervezni — például azokat, amelyeket csak nagy gyorsítókon lehet előállítani. Az orvosi és ipari célokat szolgáló nagy sugárforrásaink tölteteit teljes egészében szintén a Szovjetuniótól vásároljuk. Viszont mi szállítunk különleges izotópkészítményeket, jelzett vegyüle-

teket, amelyek a tulajdonképpeni nukleáris technikán túl is igen kifinomult vegyészeti munkát követelnek. Nukleárisműszer-termelésünk ma már mintegy évi 100 millió forintot tesz ki, és ennek mintegy 40%-át exportáljuk.

Ezen a területen is jelentkezik tehát az a számottevő előny, amelyet számunkra a nagy és stabil szovjet piac nyújt. Különösen vonatkozik ez az urántermelésre.. A legfőbb uránvásárló országok készletei az utóbbi évek folyamán feltöltődtek,, az atomerőművek fűtőanyagszükséglete pedig még messze van a meglevő uránbányák és feldolgozó üzemek kapacitásától. Ezért a tőkés világ bányáinak nagy része leállt, a régi szállítási szerződések zömét nem újították meg, és az uránfeldolgozó vállalatok többsége csak részterheléssel és veszteséggel dolgozik. Az 1960-as évek elejétől a tőkés világ uránércbányászata kb. a felére csökkent.

Ilyen körülmények között számunkra különösen kedvező, hogy a Szovjetunió hosszú lejáratú szerződés alapján, veszi át tőlünk az uránércből készített koncentrátumot. Emellett ezen egész iparág gépi berendezéseit is a Szovjetuniótól vásároltuk. Nagy segítséget jelentett számunkra az a kamatmentes, 10 évre szóló szovjet hitel, amely a hazai uránbányászat megkezdését biztosította, de segítséget jelentett a nehézipar több ágazatának is. Arról most nem is szólva, hogy sikerült felépíteni a gyönyörű pécsi uránvárost is.

Az atomerőmű-egyezményről az utóbbi időben sok szó esett már. Mit jelent ez számunkra? Mindenekelőtt azt, hogy első atomerőművünkhöz a Szovjetunió üzembiztos reaktort szállít, megtakarítva számunkra a kezdet nehézségeit, a kutatásban elkerülhetetlen kudarcok és zsákutcák költségeit, veszteségeit. Ezzel egyidejűleg lehetőséget kapunk arra is, hogy megalapozzuk energetikai gépgyártásunk jövőjét, hiszen a magyar ipar messzemenően belekapcsolódhat az atomerőmű berendezésének előállításába.

Befejezésül szeretném hangsúlyozni, hogy kölcsönösen előnyös kapcsolataink a következő években még szorosabbá válnak. Nemsokára sor kerül a negyedik ötéves tervünkkel, 1971—1975. évi gazdasági programunkkal kapcsolatos konzultációs megbeszélésekre, s erre az együttműködés újabb lehetőségeinek kimunkálásával készülünk fel.

Népszabadság, 1967. április 3.

166.

Jegyzőkönyv a Magyar—Szovjet Kormányközi Kulturális Együttműködési Bizottság megalakításáról*

1967. május 29.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya

az MNK és az SZSZKSZ között 1948. február 18-án aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási Szerződésnek megfelelően,

attól a kívánságtól vezérelve, hogy az MNK és az SZSZKSZ között 1956. június 28-án aláírt tudományos és kulturális együttműködési Egyezmény alapján eredményesen fejlődő kulturális kapcsolatokat a két ország között a jövőben is tökéletesítsék,

törekedve arra, hogy minden eszközzel elősegítsék a kulturális cserét, a tudomány, az irodalom és a művészet dolgozóinak közös alkotó tevékenységét, a nemzeti kultúra kölcsönös gazdagításának és szocialista fejlődésének, a magyar nép és a szovjet nép megbonthatatlan barátsága erősítése érdekében

az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

Magyar—Szovjet Kormányközi Kulturális Együttműködési Bizottságot alakítanak.

2. cikk

A Magyar—Szovjet Kormányközi Kulturális Együttműködési Bizottság a jelen Jegyzőkönyv elválaszthatatlan részét képező Szabályzat szerint végzi tevékenységét.

* 1967—1970 között a kormányközi bizottság összesen hétszer ülésezett. A II. ülése 1967. november 13—17-én, a III. ülés 1968. május 20—22-én, a IV. ülés 1969. január 13—15-én, az V. ülés 1969. május 12—15-én, a VI. ülés 1969. december 8—11-én és a VII. ülés 1970. december 14—16-án volt. Az ülésekről sajtóközlemények et adtak ki mindkét országban.

Az üléseken megvizsgálták a nevelés, a filmművészet, a zeneművészet, a színház, az irodalom, a könyvkiadás, a könyvkereskedelem, a rádió- és televízióadás területén való együttműködés kérdéseit, valamint a képzőművészet területén, a nem kormányközi nemzetközi szervekben való együttműködést, továbbá a tapasztalatok cseréjét a nemzetközi versenyeken és fesztiválokon, úgyszintén megvitatták a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása 50., Magyarország felszabadulása 25. és V. I. Lenin születésnapja 100. évfordulójával kapcsolatos közös rendezvények terveit.

3. cikk

A jelen Jegyzőkönyv rendelkezései nem érintik a Szerződő Felek által megkötött más államközi egyezményekből folyó jogokat és kötelezettségeket.

4. cikk

A Jegyzőkönyv aláírásának napján lép hatályba és határozatlan ideig marad érvényben.

A Jegyzőkönyv attól a naptól számított 6 hónap elteltével hatályát veszti, amikor a Szerződő Felek valamelyike a Jegyzőkönyv hatályának felfüggesztésére vonatkozó kívánságát kifejezésre juttatta.

A Jegyzőkönyv 1967. május hó 29. napján Moszkvában két példányban készült magyar és orosz nyelven. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

A fentiek hiteléül a Szerződő Felek meghatalmazott képviselői a Jegyzőkönyvet aláírták.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

167.
Ilku Pál művelődésügyi miniszter nyilatkozata az Izvesztija tudósítójának a magyar—szovjet kulturális kapcsolatok alakulásáról

1967. május 29.°

Kérdés: Hogyan értékeli Ön a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kulturális kapcsolatainak fejlődését?

Válasz: Én már sok éve dolgozom a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kulturális kapcsolatai fejlesztésének területén. Meg kell állapítanom, hogy ez az együttműködés számunkra különösen kedvező, mert országaink népeit egyesíti a közös világnézet, és mi egy cél felé haladunk. Mi nagyon elégedettek vagyunk a magyar és a szovjet nép kulturális kapcsolatainak fejlesztése terén elért eredményekkel.

Kérdés: A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kulturális kapcsolatainak továbbfejlesztése ügyében milyen szerepet fog játszani a kulturális együttműködés szovjet—magyar kormányközi bizottsága?

Válasz: Egyöntetű véleményre jutottunk abban, hogy kulturális kapcsolatainkat elengedhetetlenül sokkal magasabb szintre kell emelni. Alá kell húzni, hogy a bizottság létrehozásának alapjául szolgál az SZKP és az MSZMP és a két ország kormányainak nézetazonossága,

államaink fejlődésére vonatkozó összes alapvető kérdésben. Ez teljes egészében vonatkozik a kultúra területére is. Országaink kulturális kapcsolatai most sokkal szilárdabb alapokon fognak nyugodni. Természetesen, folytathattuk volna együttműködésünket a korábbi szinten is, de a kialakult helyzet sürgetően követeli, hogy közös munkánk sokkal szorosabb, sokkal összehangoltabb legyen. Többször kell találkoznunk ahhoz, hogy együttműködésünk eredményeit elemezhessük, hogy Magyarország és a Szovjetunió népei kulturális kapcsolatai fejlődésének közös vonalát kidolgozhassuk.

A kulturális együttműködés szovjet—magyar kormányközi bizottságának létrehozása új ösztönzést ad a magyar és a szovjet alkotó szövetségek és szervezetek közti kapcsolatok szorosabbá tételéhez és kiterjesztéséhez a kultúra területén.

Izvesztyija, 1967. május 29.

168.

Dr. Ajtai Miklós, az MNK Minisztertanácsa elnökhelyettesének beszéde „A szovjet tudomány és technika 50 éve" c. kiállítás budapesti megnyitása alkalmából

1967. szeptember 1.

Kedves Vendégeink!
Kedves Barátaink!
Kedves Kirillin Elvtárs!

Engedjék meg, hogy a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány nevében üdvözöljem valamennyi kedves vendégünket. Mindenekelőtt szívélyesen köszöntöm a szovjet kormányküldöttséget és annak vezetőjét, Vlagyimir Alexejevics Kirillin elvtársat, a Szovjetunió Minisztertanácsának helyettes elnökét, akik a „Szovjet tudomány és technika 50 éve" kiállításának megnyitása alkalmából érkeztek hazánkba.

Nem puszta udvariasság és közhely, ha megállapítom: megtisztelő számunkra, hogy ezt a kiállítást szovjet barátaink első alkalommal hazánk fővárosában rendezték meg.

Az itt bemutatásra kerülő gazdag és sokrétű anyag természetesen csak jelképes ízelítő abból a hatalmas tárházból, amit a szovjet tudomány és technika a múlt fél évszázadban alkotott. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hazája megnyitotta a szovjet emberek előtt a kezdeményezés zsilipeit. Ennek beérő gyümölcseit láthatjuk itt a kiállítás pavilonjaiban. Éppen ezért, ez a nagyszabású, gondosan elő-

készített bemutató nem csupán műszaki és tudományos érdekességek gyűjteménye, hanem egyben mély emberi, társadalmi, politikai mondanivalót is tükröz.

Nehéz ennek a kiállításnak az anyagát átfogóan jellemezni. A szovjet nép, a szocialista ember, a szocialista tudomány és technika nagyszerű és eredményes harcát mutatja be a világűr végtelen térségeinek meghódításától az atom legkisebb részecskéi törvényeinek feltárásáig. A kiállítás egyben szemlélteti, hogy az önmagában is lenyűgöző tudományos eredmény hogyan válik kézzelfogható, technikai valósággá. Láthatjuk a Vosztok űrhajót, a mesterséges holdakat, új, különleges rendeltetésű atomerőműtípusokat, és az embert szolgáló technikai vívmányok ezer változatát. A tudományos és technikai eredmények jellege és egésze világosan mutatja nekünk a tartalmat és a célt: a szocialista humanizmust, azt, hogy mindez az emberért van, az embert szolgálja.

Korunkban a tudomány mindinkább termelőerővé válik. Szocialista munkánk, törekvéseink egyetlen végső célja, hogy a dolgozó ember jobban, szebben, boldogabban és kulturáltabban éljen. A gazdasági fejlődés a technika előretörése nélkül — ez viszont a tudomány gyors fejlődése nélkül — elképzelhetetlen. Nem kétséges, hogy a tudomány szerepe a társadalmi fejlődésben állandóan nő; akár a gazdasági ráfordításokat vizsgáljuk, akár a tudományban dolgozók számát vesszük figyelembe; egyaránt gyorsabban növekszik, mint a termelés, a nemzeti jövedelem és mint a fejlődés több más mutatója.

A „Szovjet tudomány és technika 50 éve" kiállítás egyértelműen tükrözi, hogy a szovjet hatalom — mélységesen felismerve a tudomány szerepét a társadalom fejlődésében — sikeresen valósítja meg a fejlődésnek ezt a törvényét a gyakorlatban.

A tudomány sikeres művelése századunkban új jelleget öltött. A tudományos eredmények elérése mindinkább kollektív társadalmi tevékenység. Egy-egy jelentős tudományos és technikai siker egyre inkább csak a kutatók széles kollektívájának, kutatóintézeteknek szoros együttműködésével lehetséges. Az egyes ember izolált tudományos alkotása mind ritkább és valószínűtlenebb. A tudományok ilyen jellegű változása, a tudományos kutatás szélesedése és társadalmi jellege természetes és törvényszerű.

A tudomány fejlődésének mai jellemvonásai, szerepének növekedése és társadalmi jellege világossá teszi előttünk, miért sikerült a szovjet népnek, a szovjet államnak ezeket a hatalmas, valóban lenyűgöző tudományos eredményeket elérnie. Nyilvánvalóan azért, mert a tudomány fejlődésének mai jellege a szocializmusnak, a szocialista tervgazdálkodásnak kedvez. Ott fejlődik leggyorsabban a tudomány, ahol a dolgozó nép saját kezébe vette sorsát, ahol a fejlődés irányítása — a tudományt is beleértve — tudatosan, a szocialista tervgazdálkodás alapján folyik. Aki e kiállítás anyagát áttekinti, aligha tud vitába szállni

az érvekkel, amelyek a szocialista tervgazdálkodás fölényét, erejét bizonyítják.

Kedves Vendégeink! Mint már említettem, ennek a kiállításnak kettős arculata van. Az egyik: mindaz a tudományos és műszaki eredmény, amelyet érdeklődéssel és elismeréssel megtekinthetünk, a másik: az emberi, társadalmi, politikai háttér, amely az alkotások mögött van. Ez a kiállítás csak úgy ad egységes benyomást, ha mind a két arculatát egyszerre látjuk.

A szovjet tudomány fél évszázados fejlődését dokumentáló kiállítás a szovjet nép 50 éves eredményes erőfeszítéseit is tükrözi, annak az országnak tudományos eredményeit, amely a világ első szocialista állama és a közeljövőben ünnepli születésének 50. évfordulóját.

A Szovjetunió sok szempontból sajátos ország, sajátosak a viszonyai. A Szovjetunió az első hatalom a világon, amelynek céljai, törekvései, érdekei azonosak és egybeesnek a haladás, az emberiség szebb jövője, a béke, a szabadság eszméivel, céljaival. A most megnyíló kiállítás a szovjet hatalom 50. évfordulójának küszöbén híven tükrözi ezt.

Kedves Vendégeink! Engedjék meg, hogy kormányunk nevében köszönetet mondjak a szovjet kormány küldöttségének, szovjet barátainknak, hogy ezt a nagyszerű kiállítást megrendezték, s hogy ezt valamennyien megtekinthetjük.

Kérem Vlagyimir Alexejevics Kirillin elvtársat, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökhelyettesét, szíveskedjék a kiállítást megnyitni.

MNK Minisztertanács it.,
A beszéd nagy részét közölte a Népszabadság, 1967, szeptember 2.

169.

V. A. Kirillin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökhelyettesének beszéde „A szovjet tudomány és technika 50 éve" c. kiállítás budapesti megnyitása alkalmából

1967. szeptember 1.

Kedves Ajtai Elvtárs!
Kedves magyar barátaim!
Tisztelt látogatók!

Nagy örömömre szolgál, hogy itt, a szovjet tudomány és technika jubileumi kiállításán üdvözölhetem önöket. Nagy jelentőséget tulajdonítunk ennek a kiállításnak elsősorban azért, mert bizonysága és egyúttal újabb tényezője a Szovjetunió és Magyarország eredményesen fejlődő együttműködésének, a népeink között erősödő politikai, gazdasági, tudományos, műszaki és kulturális kapcsolatoknak.

A kiállítás különös jelentőségét az adja, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának előestéjén nyitjuk meg. Olyan esemény jubileumához kapcsolódik, amely megnyitotta a világ szocialista megújhodásának korszakát, a kapitalizmusból a kommunizmusba vezető korszakot, és amely egyúttal a tudományos kommunizmus eszméinek gyakorlati megvalósítását jelenti.

A szovjet hatalom évei alatt, az elmaradt, főleg agrár Oroszország, hatalmas ipari országgá alakult át. Többek között erről tanúskodik a jelenlegi kiállítás is.

A kiállítás látogatói megismerkedhetnek a Szovjetuniónak a tudomány és technika különböző területein elért vívmányaival, meglát hatják, milyen hatalmas jelentőséget tulajdonít a mi országunk a tudománynak. Nyilvánvalóan a magyar tudósokat és szakembereket is érdeklik azok az új, különleges tulajdonságokkal rendelkező anyagok, amelyeket a szovjet tudomány hozott létre, és amelyeket már széleskörűen alkalmaznak a népgazdaság sok ágazatában. Bizonyára érdeklődéssel fogadják az energetika, a kvantumelektronika, az atommagfizika eredményeit. A kiállításon láthatják a világ legnagyobb — 4 millió 100 ezer kilowatt teljesítményű — vízierőművének, a bratszki vízierőműnek a makettjét. Bemutatjuk itt egy 2 400 000 kilowattos erőműnek, a novovoronyezsi és a bjelojarszki atomerőműnek, s a világ első szállítható atomerőművének a makettjét, továbbá termonukleáris reaktorokat, egy 2700 köbméteres kohókemence modelljét és az új technika sok más alkotását.

A kiállítás bizonyítja, milyen nagy jelentőséget tulajdonítanak a Szovjetunióban a természeti kincsek felkutatásának, tanulmányozásának és felhasználásának. Modelleken mutatjuk be a szén, az ércek és

más, a Szovjetunióban bőségesen található hasznos ásványok kitermelésének fejlett módszereit.

A Szovjetuniónak az űr meghódításában elért eredményeiről a kiállítás egyik leggazdagabb és legsokrétűbb része nyújt áttekintést. Ismerteti azokat az eszközöket, amelyek segítségével elsőként juttattak fel embert az űrbe. Látható a Vosztok hordozórakétája a hajtóművel együtt. Bemutatjuk a „proton" űrállomást, továbbá automatikus bolygóközi űrállomásokat, az úgynevezett lunyikokat, s a Kozmosz-sorozatba tartozó mesterséges szputnyikokat, amelyek száma meghaladja a 170-et.

Kedves Elvtársak, nagy jelentőséget tulajdonítunk az országaink közötti tudományos és technikai együttműködésnek, amely sikeresen fejlődik és már jó tradíciókkal rendelkezik. Most különös jelentősége van a közös, következetes tudományos munkáknak, a tudományos kutatóintézetek, a felsőoktatási intézmények és a vállalatok közötti közvetlen együttműködésnek.

Szisztematikusan kell dolgoznunk az országaink közötti tudományos-technikai együttműködés további javításáért és szervezéséért. Szeretnénk remélni, hogy a mostani kiállítás elősegíti e feladatok megoldását.

Évről évre erősödik a szovjet és a magyar nép barátsága, egysége. Magasra értékeljük ezt a barátságot és arra törekszünk, hogy mindenképpen tovább fejlesszük és erősítsük. Szintén örömmel említjük meg, hogy országaink között a nemzetközi kérdéseket illetően is teljes a nézetazonosság.

Ez különösen fontos most, amikor az imperializmus a föld különböző részein fegyverekkel akarja megállítani a népek felszabadító harcát. A Szovjetunió a testvéri országokkal együtt határozottan a vietnami nép mellett áll, síkraszáll a VDK elleni amerikai agresszió megszüntetéséért, az amerikai katonáknak és csatlósaiknak Dél-Vietnamból való kivonásáért, továbbá azért, hogy az izraeli területrablók kivonuljanak a megszállt arab területekről és felszámolják az izraeli agresszió következményeit, s általában a háborús tűzfészkek likvidálásáért, a békéért, és a népek biztonságáért.

Kedves barátaim!

Köszönetet szeretnék mondani a magyar elvtársaknak azért a nagy segítségért, amelyet a kiállítás megszervezéséhez nyújtottak. A szovjet tudomány és technika 50 éve jubileumi kiállítást a szovjet kormány nevében megnyitom.

AVP SZSZSZR. A beszéd nagy részét közölte a Népszabadság, 1967. szeptember 2.

170.

A. N. Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének üzenete „A szovjet tudomány és technika 50 éve" c. kiállítás látogatóihoz*

1967. szeptember 1.

Kedves magyar barátaink! Tisztelt látogató közönség!

Nagy megelégedésemre szolgál, hogy a Szovjetunió kormányának nevében, valamint saját nevemben szívélyesen üdvözölhetem önöket, a szovjet tudomány és technika 50 éve című jubileumi kiállításon.

Amidőn a kiállítást a Magyar Népköztársaság fővárosában a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának küszöbén megnyitjuk, örömmel mutatjuk be magyar barátainknak a szovjet dolgozók, tudósok és szakemberek által a tudomány és technika fejlődése terén a szovjethatalom évei alatt elért eredményeket.

Meggyőződésünk, hogy a kiállítás elősegíti az országaink közötti tudományos-műszaki együttműködés további fejlődését, a szovjet és magyar nép testvéri barátságának további erősödését. Élve az alkalommal, kívánok önöknek boldogságot, jó egészséget és további jelentős sikereket a szocializmus építésében Magyarországon.

A. Koszigin
a Szovjetunió Minisztertanácsa
elnöke

Népszabadság, 1967. szeptember 2.,
valamint Trud, 1967. szeptember 2.

* Az üzenetet V. A. Kirillin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökhelyettese olvasta fel a kiállítás megnyitásakor.

171.

Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segélynyújtási Szerződés az MNK és az SZSZKSZ között

1967. szeptember 7.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége híven a Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1948. február 18-án aláírt, a magyar és a szovjet nép testvéri kapcsolatait megerősítő és történelmi jelentőségű barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződésben foglalt célokhoz és elvekhez;

mélyen meggyőződve arról, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a szocialista internacionalizmus szilárd elvein nyugvó örök barátság, kölcsönös testvéri segítség és a minden irányú szoros együttműködés megfelel mindkét ország népei és az egész szocialista közösség alapvető érdekeinek;

attól a szándéktól vezérelve, hogy szakadatlanul erősítsék a szocialista közösség valamennyi országának egységét és összeforrottságát, következetesen végrehajtva az 1955. május 14-én Varsóban aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződésből eredő kötelezettségeket;

kifejezésre juttatva határozott szándékukat, hogy hozzájárulnak Európa, valamint a világ békéjének és biztonságának megszilárdításához és meggátolják a fasizmus és a militarizmus újjáéledését;

kiindulva az Egyesült Nemzetek Alapokmányában meghirdetett célokból és elvekből;

figyelembe véve a két ország szocialista és kommunista építőmunkájának tapasztalatait és eredményeit, valamint politikai, gazdasági és kulturális együttműködésünk fejlődését, továbbá az Európában és az egész világban végbement változásokat és azt, hogy az 1948. február 18-án aláírt szerződés megújításra szorul;

a következőkben állapodtak meg:

1. cikk

A Magas Szerződő Felek, a szocialista internacionalizmus elveivel összhangban, a jövőben is erősítik a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége népeinek örök barátságát, fejlesztik a két ország között a minden irányú együttműködést és testvéri segítséget nyújtanak egymásnak az állami szuverenitás kölcsönös tiszteletben tartása, az egyenjogúság és az egymás belügyeibe való be nem avatkozás alapján.

A Felek a jövőben is a szocialista országok egységének és összeforrottságának, barátságának és testvériségének megszilárdítása szellemében fognak tevékenykedni.

2. cikk

A Magas Szerződő Felek a kölcsönös baráti segítségnyújtás alapján és a nemzetközi szocialista munkamegosztás elveinek megfelelően minden eszközzel fejlesztik és mélyítik kölcsönösen előnyös kétoldalú és sokoldalú gazdasági és tudományos-műszaki együttműködésüket; emellett hozzájárulnak a gazdasági kapcsolatok és együttműködés további fejlesztéséhez a Kölcsönös Gazdasági Segitség Tanácsa keretében.

3. cikk

A Magas Szerződő Felek tovább fejlesztik és szélesítik a két ország együttműködését a tudomány, az oktatásügy, az irodalom és a művészet, a sajtó, a rádió, a televízió, az egészségügy, az idegenforgalom és a testnevelés terén, valamint más területeken, támogatva a közös alkotó tevékenység minden formáját.

4. cikk

A Magas Szerződő Felek a jövőben is intézkedéseket foganatosítanak a szocialista világrendszer erejének és hatalmának megszilárdítására, a népek nemzetközi békéjének és biztonságának az imperializmus és a reakció agresszív erőinek támadásaitól való megvédése, az általános és teljes leszerelés megvalósítása, a gyarmatosítás és a faji megkülönböztetés minden megnyilvánulási formájának végleges felszámolása, a gyarmati uralom alól felszabadult és a nemzeti függetlenség és szuverenitás megszilárdításának útján haladó országok megsegítése érdekében.

A Felek megerősítik, hogy készek együttműködni más államokkal a népek biztonsága és békéje biztosítására irányuló nemzetközi tevékenységben.

5. cikk

A Magas Szerződő Felek — következetesen folytatva a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének politikáját — erőfeszítéseket tesznek az európai helyzet megjavítására, az európai államok közötti kölcsönös megértés és együttműködés megszilárdítására, Európa biztonságának és tartós békéjének biztosítására, valamint az európai államok közötti jószomszédi kapcsolatok megteremtésére, összehangolva lépéseiket ezen a téren.

A Felek kijelentik, hogy az európai biztonság egyik legfőbb előfeltétele a második világháború után kialakult európai államhatárok sérthetetlensége. Kifejezik szilárd elszántságukat, hogy a Varsóban aláírt Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segélynyújtási Szerződés más tagállamaival együtt és a szerződéssel összhangban biztosítják a szerződés tagállamai határainak sérthetetlenségét és minden szükséges intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy megakadályozzák a militarizmus és a revansizmus bármely erőinek agresszióját és visszaszorítsák az agresszort.

6. cikk

Abban az esetben, ha a Magas Szerződő Felek egyikét valamely más állam vagy államcsoport részéről fegyveres támadás éri, a másik fél az egyéni vagy kollektív önvédelem természetes jogán — az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 51. cikkének megfelelően — azonnal megad számára minden segítséget, beleértve a katonai segítséget is és minden rendelkezésére álló eszközzel támogatást nyújt neki.

A jelen cikk alapján foganatosított intézkedésekről a Szerződő Felek haladéktalanul tájékoztatják az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsát és az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt rendelkezéseknek megfelelően járnak el.

7. cikk

A Magas Szerződő Felek a mindkét ország érdekeit érintő minden fontos nemzetközi kérdésben tanácskoznak egymással és a kölcsönös érdekeknek megfelelően egyeztetett közös álláspont szerint járnak el.

8. cikk

A Magas Szerződő Felek kinyilatkoztatják, hogy a hatályos nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeik nincsenek ellentétben e szerződés rendelkezéseivel.

9. cikk

Ezt a szerződést meg kell erősíteni és az a megerősítő okiratok kicserélésének napján lép hatályba. A megerősítő okiratok kicserélésére a legrövidebb időn belül, Moszkvában kerül sor.*

Ez a szerződés húsz évig marad érvényben és hatálya mindenkor további öt évre meghosszabbodik, ha azt az egyik Magas Szerződő Fél bármely lejáratot tizenkét hónappal megelőzően közölt értesítéssel fel nem mondja.

A Magyar Népköztársaság nevében
Kádár János
Fock Jenő

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége nevében
L. I. Brezsnyev
A. N. Koszigin

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 65—66. old.
Népszabadság, 1967. szeptember 8.,
valamint AVP SZSZSZR., Pravda, 1967. szeptember 8.

172.
Közlemény a magyar—szovjet párt- és kormányküldöttség tárgyalásairól

1967. szeptember 9.°

Pénteken a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának székházában befejeződtek a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségeinek szeptember 6-án megkezdett hivatalos megbeszélései.

A megbeszéléseken magyar részről részt vettek: Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, Fock Jenő, az MSZMP Po-

* A megerősítő okmányok cseréje 1967. november 28-án volt Moszkvában. A szerződést Magyarországon 1967. december 28-án az 1967. évi VI. törvénnyel hirdették ki.

A jelen kötet nem tartalmazza Fock Jenő, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének és A. I. Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének a szerződés aláírásakor mondott beszédét, valamint Kádár János, az MSZMP KB első titkárának és L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának a magyar—szovjet barátsági nagygyűlésen mondott beszédét, mivel ezek publikálásra kerültek a „Magyar—szovjet kapcsolatok 1945—1948" című dokumentum-kötetben. (268—292. old.)

litikai Bizottságának tagja, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke, Komócsin Zoltán, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, Vass Istvánné, az országgyűlés alelnöke, Péter János, a Központi Bizottság tagja, külügyminiszter és Szipka József, a Központi Bizottság tagja, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete; szovjet részről: L. I. Brezsnyev, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára, A. N. Koszigin, az SZKP Politikai Bizottságának tagja, a minisztertanács elnöke, A. A. Gromiko, az SZKP Központi Bizottságának tagja, külügyminiszter, K. V. Ruszakov, az SZKP Központi Revíziós Bizottságának tagja, a Központi Bizottság osztályvezető-helyettese, T. P. Januskovszkaja, az SZKP Központi Revíziós Bizottságának tagja, a közoktatási és tudományos dolgozók szakszervezetének elnöke és F. J. Tyitov, az SZKP KB tagja, a Szovjetunió budapesti nagykövete, valamint a két küldöttség szakértői.

Az eszmecserék során a két párt és kormány képviselői tájékoztatták egymást a szocialista és a kommunista társadalom hazájukban folyó építéséről. A felek megelégedéssel állapították meg, hogy a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus elvei alapján örvendetesen fejlődnek a magyar—szovjet kapcsolatok; egyben megvizsgálták e kapcsolatok további fejlesztésének lehetőségeit. A többi között megállapodtak abban, hogy még ebben az évben folytatni fogják a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés kiszélesítését célzó tárgyalásaikat. A magyar és a szovjet küldöttség véleményt cserélt a jelenlegi nemzetközi helyzet, valamint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom legfontosabb kérdéseiről is.

A két párt- és kormányküldöttségnek a teljes megértés, a szívélyesség és az őszinte testvéri barátság szellemében lefolytatott eszmecserái a nézetek teljes azonosságát mutatták valamennyi megtárgyalt kérdésben.

A Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége meghívta a Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttségét, hogy később egyeztetendő időpontban tegyen baráti látogatást a Szovjetunióban. A magyar fél a meghívást köszönettel elfogadta.

A felek kifejezték azon meggyőződésüket, hogy a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződése, a szovjet párt- és kormányküldöttség magyarországi látogatása, a két párt- és kormányküldöttség elvtársi eszmecseréje a két nép barátságát, a szocializmus és a béke ügyét szolgálja.

Népszabadság, 1967. szeptember 9.,
valamint Pravda, 1967. szeptember 9.

173.

L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának búcsúbeszéde a Magyarországon járt szovjet párt- és kormánydelegáció hazautazásakor

1967. szeptember 9.

Kedves Kádár elvtárs! Kedves Losonczi elvtárs! Kedves Fock elvtárs! Kedves magyar barátaink!

Most amikor elköszönünk vendégszerető hazájuktól, mély benyomásokat viszünk magunkkal, amelyeket itt-tartózkodásunk idején a magyar barátainkkal lezajlott találkozásaink során szereztünk. Nagy megelégedéssel töltenek el bennünket a magyar barátainkkal együtt végzett közös munka eredményei. Rendkívül nagy jelentőségű, hogy új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést írtunk alá. E szerződés kétségtelenül elő fogja segíteni a Szovjetunió és a szocialista Magyarország közötti testvéri kapcsolatok továbbfejlesztését, s ugyanakkor jól szolgálja majd az egész szocialista közösség erősítését.

Látogatásunk idején lehetőségünk nyílt arra, hogy véleményt cseréljünk az országainkat érdeklő kérdések széles köréből. E beszélgetések megmutatták, hogy egyformán közelítjük meg az összes elvi problémákat, egy nyelven beszéltünk és beszélünk, mert álláspontunk marxista—leninista álláspont.

Nagyon hálásak vagyunk Kádár elvtársnak és a többi magyar vezetőnek, összes magyar barátainknak, akik segítséget nyújtottak ahhoz, hogy ez a látogatás ilyen gyümölcsöző legyen. Nem sok időre válunk el egymástól, két hónap múlva, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója megünneplésének napjaiban boldogok leszünk, hogy fogadhatjuk Moszkvában a testvéri Magyarország párt- és kormányküldöttségét.

Mégegyszer kifejezzük őszinte hálánkat a forró, baráti fogadtatásért. Új sikereket kívánunk, drága barátaink, a szocialista építésben!

Éljen és virágozzék a szovjet és a magyar nép testvéri barátsága!

Éljen a szocialista országok népeinek nagy közössége!

A viszontlátásra a közeli találkozásig, drága barátaink!

Népszabadság, 1967. szeptember 10.,
valamint Pravda, 1967. szeptember 10.

174.

Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a szovjet párt- és kormányküldöttség elutazása alkalmából

1967. szeptember 9.

Kedves Brezsnyev elvtárs! Kedves szovjet barátaink!

Befejeződött magyarországi programjuk és látogatásuk. E program keretében új magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést kötöttünk. A két nép barátságának kikovácsolásáért szovjet és magyar forradalmárok nemzedékei harcoltak és dolgoztak, barátságunk szüntelenül erősödik. Ez így lesz nemzedékeken át. Barátságunk és együttműködésünk megfelel országaink népeink érdekeinek, s valamennyi szocialista ország, a haladás, a béke, a szocializmus nemzetközi érdekeinek is.

Ebben az ünnepi pillanatban, a megkötött szerződésre gondolva, még egyszer szeretném biztosítani önöket, nem kíméljük erőnket, hogy ez a barátság népeink javára erősödjék, hogy együttműködésünk az élet minden területén gazdag gyümölcsöt teremjen.

Most, a búcsú alkalmával, ismét köszönetet szeretnék mondani a Szovjetunió Kommunista Pártjának, kormányának, Legfelsőbb Tanácsának azért a döntéséért, hogy ezt a szerződést megkötötték velünk. Most, amikor elköszönünk önöktől, szerencsés utat kívánunk és azzal búcsúzunk: a mielőbbi viszontlátásra! A küldöttség minden tagjának, kíséretüknek jó egészséget, sikert kívánunk. Megkérjük önöket, vigyék magukkal forró elvtársi, testvéri üdvözletünket Moszkvának, a kommunizmust építő nagy szovjet népnek. Vigyék magukkal a magyar kommunisták, a dolgozó nép forró szívből jövő üdvözletét és azt a kívánságát, hogy sok siker, boldogság kísérje a nagy szovjet nép útját.

Éljen és erősödjék az örök, megbonthatatlan magyar—szovjet barátság!

Éljen a kommunizmus és a béke!

Még egyszer: szerencsés utat, viszontlátásra!

Népszabadság, 1967. szeptember 10.,
valamint Pravda, 1967. szeptember 10.

175.

Részlet az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének az internacionalisták kitüntetéséről szóló közleményéből

1967. október 29.°

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának 1967. október 28-i rendelete a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban, a polgárháborúban és a szovjet hatalom létrehozásában való aktív részvételért 1917—1922-ben, valamint a Nagy Október 50. évfordulója alkalmából a szocialista országok 3365 állampolgárát a Szovjetunió érdemrendjeivel és emlékérmeivel tünteti ki.*

Lenin-renddel 38 embert tüntettek ki: ... Garasin Rudolfot, László Aladárt, Münnich Ferencet — akik a Magyar Népköztársaság állampolgárai ...

Vörös Zászló-Érdemrenddel: 121; Munka Vörös Zászló-Érdemrenddel: 20; Vörös Csillag Érdemrenddel: 465; „Becsület"-Érdemrenddel: 51; „Bátorságért" Érdeméremmel: 214; „Harci Szolgálatért" Érdeméremmel: 2449; „Kiváló Munkáért" emlékéremmel: 5 személyt tüntettek ki.

Pravda, 1967. október 29.

* 1967. november 15-én adták át a kitüntetéseket a magyar internacionalista harcosoknak a Szovjetunió magyarországi nagykövetségén. A Vörös Zászló Érdemrendet 23, a Vörös Csillag Érdemrendet 41 magyar állampolgár kapta meg. A kitüntetések átadása alkalmából Kádár János, az MSZMP KB első titkára és F. E. Tyitov, a Szovjetunió magyarországi nagykövete mondott beszédet. (Lásd Népszabadság, 1957. november 16.)

Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa 1965. november 5-én a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban tanúsított bátor és hősies helytállásáért, a szovjethatalomnak a külföldi interveniósokkal szembeni aktív védelméért, valamint a magyar és a szovjet nép barátsága megerősítése érdekében kifejtett tevékenységéért Münnich Ferencnek Lenin-rendet, Garasin Rudolfnak és Révész Gézának Vörös Zászló rendet, Elek Bélának, Németi Lajosnak, Török Jánosnak és Hunya Istvánnak Vörös Csillag Érdemrendet, 14 személynek, köztük László Aladárnak Harci Szolgálatért Érdemérmet adományozta. (Pravda, 1965. november 5., a rendeletet ismertette a Népszabadság, 1965. november 6.)

176.

A. A. Gromiko, az SZSZKSZ külügyminiszterének beszéde az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének ülésén az SZSZKSZ—MNK baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés ratifikációja alkalmából

1967. november 1.

Elvtársak!

A Szovjetunió Minisztertanácsa a Legfelsőbb Tanács Elnökségéhez ratifikációra terjeszti elő a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Magyar Népköztársaság Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződését.*

A Szerződés ratifikálásának kérdését a Szövetségi Tanács és a Nemzetiségi Tanács Külügyi Bizottságának együttes ülésén megtárgyalták, és egyhangúan azt a határozatot fogadták el, hogy a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének javasolják a szóban forgó Szerződés ratifikálását.

A Szerződést Budapesten, 1967. szeptember 7-én, a szovjet párt- és kormányküldöttség Magyar Népköztársaságban tett látogatása idején írták alá. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének megbízásából L. I. Brezsnyev és A. N. Koszigin elvtársak, magyar részről Kádár János és Fock Jenő elvtársak írták alá.

A szovjet párt- és kormányküldöttség hivatalos, baráti látogatása a testvéri Magyar Népköztársaságban a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság új Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződés aláírása céljából azért nevezetes, mert erre a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója megünneplésének előestéjén került sor, amelynek az eszméi a jelenlegi szocialista Magyarországon is valóra váltak.

Az új Szerződés — mint azt L. I. Brezsnyev elvtárs a budapesti nagygyűlésen elhangzott beszédében megállapította — népeink történetében, a szocialista együttműködés fejlődésében és megszilárdulásában fontos esemény.

Kádár János ugyanezen a nagygyűlésen, aláhúzva a Szerződés jelentőségét, rámutatott arra, hogy az megfelel nemcsak országunk, hanem az egész szocialista barátság alapvető érdekeinek. Az új Szerződés jelentőségét igen nagyra értékelve, teljes joggal kijelenthetjük, hogy az 1948-as szerződés is sikeresen teljesítette fontos misszióját: két szuverén szocialista állam barátságának, egyenjogú együttműködésének, mély, kölcsönös

* Lásd a 171. sz. dok.-ot.

megbecsülésének szilárd alapjait rakta le. Az 1948-as Szerződés érvényességének egész időszakában az országaink közötti gazdasági, tudományos-technikai és kulturális együttműködés megmásíthatatlanul kiszélesedett.

Gazdasági területen ez az együttműködés kifejezésre jut a kölcsönös áruszállítás növekedésében, tíz és tíz ipari vállalat és más objektum tervezéséhez és felszereléséhez a Szovjetunió által nyújtott technikai segítségben, a tudományos-technikai együttműködés széles körű fejlesztésében..

Magyarország, mint ahogyan erről a magyar elvtársak számos esetben nyilatkoztak, a Szovjetuniótól létfontosságú segítséget kap különböző nyersanyagok szállításának formájában. A Szovjetunió fedezi Magyarország kohókoksz-, réz-, gyapotbehozatalának több mint a felét, a kén, az ólom 70—80%-át, a vasérc, a nyersvas, a nikkel, a farost közel 100%-át. Jelenleg a magyar nyersvastermelés $^2/_5$-ét és az acéltermelés $^1/_5$-ét a Szovjetunió részvételével felépült gyárak termelik.

Az utóbbi években a Szovjetunió és Magyarország közötti szocialista munkámegosztás, a népgazdasági tervek koordinálása, egy sor iparág termelésének specializálása és kooperálása területén határozott sikereket értek el.

A magyar népgazdaság számára hatalmas jelentőségű az európaközi „Barátság" kőolajvezeték-hálózat, a „Béke" energia-rendszer, a szovjet—magyar megállapodás az alumíniumipar területén való együttműködésről, amely ebben az évben lépett érvénybe, valamint az atomerőmű építése Magyarországon a Szovjetunió segítségével.

A Szovjetunióban nagy elismerésnek örvendenek a híradási eszközöket, hajókat, a vegyészeti- és élelmezési ipar számára készített komplex felszereléseket gyártó magyar ipari termékek, és különösen a Magyar Népköztársaság gyógyszerészeti és könnyűipari termékei.

Úgyszinén aktívan alakulnak a kapcsolatok a tudomány és a kultúra, a felsőoktatás, az irodalom, a rádió és a televízió területén, melyek mind a formát, mind a tartalmat tekintve meglehetősen gazdaggá és sokoldalúvá váltak. A társadalmi szervezetek vonalán is jelentősen kiszélesedtek a kapcsolatok. Nagy megelégedéssel tapasztalhatjuk, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság között a jelenlegi nemzetközi helyzet összes legfontosabb kérdésében a világ kommunista és munkásmozgalmának problémáiban, a szocializmus és a kommunizmus építésének kérdéseiben teljes a nézetazonosság.

A két baráti ország pártjai, kormányai és népei egyetértenek az Egyesült Államok barbár vietnami háborújának elítélésében, a hős vietnami nép támogatásában, szolidárisak az arab országok népeinek az izraeli agresszió következményeinek likvidálásáért folytatott harcával.

Bennünket szovjet embereket, örömmel tölt el az, hogy a kölcsönös segítség és támogatás, amely az új Szerződésben méltón tükröződik, jól szolgálja a szocialista és a kommunista társadalom építésének érdekeit, az országaink közötti baráti kapcsolatok mélyítését és az össz-szocialista egyetértés megszilárdítását.

Nagyra értékeljük a magyar elvtársak elvi álláspontját a marxizmus—leninizmus tisztaságáért, a szocialista építés elméletének és gyakorlatának és a szocialista államok egymás közötti együttműködésének meghamisítása ellen vívott harcában. Jó, helyes álláspontot foglalnak el a magyar barátok a Mao Ce-tung csoport kalandor, szakadár vonalával kapcsolatban. Mindannyian jól emlékszünk Kádár János elvtárs felszólalására az SZKP XXIII. kongresszusán *, pártunkról, népünkről tett meleg, baráti kijelentéseire, pontosabban azokra a szavaira, hogy „az internacionalizmus próbaköve a múltban és a jelenben is a Szovjetunióhoz való elvtársi, elvi viszony" és, hogy „szovjetellenes kommunizmus nem volt, nincs és sohasem lesz."

Az új szovjet—magyar Szerződés jelzi a megelőző, az 1948. évi Szerződés tételeinek továbbfejlődését. Számol azokkal a változásokkal, melyek az elmúlt időszakban Európában és az egész világon végbementek.

Kiindulva a szocialista internacionalizmus elveiből és a két baráti nép érdekeiből, a Szerződésben különös hangsúlyt kap a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népei közötti testvéri barátság tovább szilárdítása feladatainak jelentősége.

A Szerződés fontos jelentősége abban is kifejeződik, hogy a jövőben is biztosítja a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság szoros együttműködését nemzetközi téren, a Varsói Szerződés Szervezete által közösen kidolgozott álláspontok, elvek és feladatok alapján, előirányozza mindkét részről az aktív részvételt az imperializmus és a reakció agresszív erői elleni harcban, az alapvető nemzetközi problémák megoldásában.

Az új Szerződésben kifejezésre jut mindkét félnek az a szilárd elszántsága, hogy más államokkal, a Varsói Szerződés résztvevőivel, közösen biztosítsák a Szerződés államai határainak sérthetetlenségét, és szükséges intézkedéseket foganatosítanak a militarista és revansista erők agressziójának megfékezésére, az agresszor visszaverésére.

Ezzel összefüggésben meg kell jegyezni, hogy a magyar barátok velünk azonos álláspontot foglalnak el a Német Szövetségi Köztársaság kormányának az európai ügyekben tanúsított álnok taktikájával szemben, amely a szocialista közösség országainak megbontására irányul.

* Lásd a 153. sz. dok.-ot.

A Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti Szerződést a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa ratifikálta.*

Engedjék meg, Elvtársak, kifejezni azt a meggyőződésemet, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződést a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége ratifikálja.

AVP SZSZSZR. — A beszédet kivonatosan közölte az Izvesztyija, 1967. november 1.

177.
B. N. Ponomarjov, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Nemzetiségi Tanácsa Külügyi Bizottsága elnökének beszéde az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének ülésén az SZSZKSZ—MNK barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés ratifikációja alkalmából

1967. november 1.

Elvtársak! Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének tagjai!

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsának és Nemzetiségi Tanácsának külügyi bizottságai együttes ülésükön megtárgyalták és egyhangúan jóváhagyták a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Magyar Népköztársaság Barátsági Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződését, amelyet ez év szeptember 7-én Budapesten írtak alá.

A Bizottságok ülésén megállapították, hogy a Szerződés megfelel a szovjet és a magyar nép létérdekeinek és a szovjet—magyar viszonyok fejlődésében új szakasz kezdetét jelzi, elősegíti az egész szocialista együttműködés megerősítését, a szocialista és a kommunista építés feladatainak sikeres megoldását. Ebben a Szerződésben tovább fejlődtek népeink testvéri barátságának és összeforrottságának elvei, kifejeződik a közös elszántság: a szocializmus és a béke útján haladni a jövőben is, védelmezni a forradalmi vívmányokat, és a szuverenitásunkat. A Szerződésnek nagy nemzetközi jelentősége van. Az imperialista államok agresszív tevékenysége következtében éleződő nemzetközi helyzetben a Szovjetunió és Magyarország határozottan kijelentik, hogy a többi szocialista országgal együtt készek megvédeni a békét és a népek biztonságát, meggátolni az új világháború kirobbantását, határozottan szem-

* Az MNK Elnöki Tanácsa a barátsági szerződést 1967. szeptember 29-én fogadta el. A szerződés megerősítő okmányát ezen a napon írta alá.

beszállni az agresszív imperialista erőkkel és ennek érdekében minden eszközzel erősíteni a szocialista világrendszer erejét és egységét. A Szerződésben tükröződik államainknak az európai helyzet javítására, e fontos terület szilárd békéjének és biztonságának, az államhatárok sérthetetlenségének megőrzésére irányuló törekvése, ami összhangban áll a Karlovy-Vary-i konferencia határozataival, Európa és a világ összes népének létérdekeivel.

A Szovjet—Magyar Szerződés ratifikálására a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának előestéjén került sor. Az országaink közötti szoros baráti kapcsolatoknak dicsőséges tradíciói vannak és távoli évekre nyúlnak vissza, amikor hazánkban megszilárdult a szovjethatalom és létrejött 1919-ben az első Magyar Tanácsköztársaság. A szovjet és a magyar nép barátságának bölcsőjénél a nagy Lenin állt, aki lelkesítette és támogatta Magyarország forradalmi proletariátusát a hatalomért folyó harcában. Mint ismeretes, Vlagyimir Iljics Lenin javaslatára pártunk VIII. kongresszusa a Magyar Tanácsköztársaságnak üdvözlő táviratot küldött, melyben a Magyar Tanácsköztársaságnak forró üdvözletét küldte és kifejezésre juttatta Oroszország munkásosztályának teljes támogatását a magyar dolgozók hősi harcához.

A Külügyi Bizottságok tagjai kifejezték azt a meggyőződésüket, hogy a szovjet és a magyar nép testvéri barátsága, amely kiállotta az idők próbáját és az új Szerződéssel tovább erősödött, a jövőben is erősödni és szélesedni fog népeink érdekében, a szocializmus és a béke javára.

A Szövetségi Tanács és a Nemzetiségi Tanács Külügyi Bizottságai javasolják a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Magyar Népköztársaság Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződésének a ratifikálását.

A Külügyi Bizottságok véleményét e kérdésben a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének tagjai megkapták.

AVP SZSZSZR.,
A beszédet kivonatosan közölte az Izvesztyija,
1967. november 1.

178.

N. V. Podgornij, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökség elnökének beszéde az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének ülésén az SZSZKSZ—MNK barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés ratifikációja alkalmából

1967. november 1.

Elvtársak!

A Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződése, amelynek ratifikálási kérdését ma megvitatjuk, fontos, országaink kapcsolatának alapelveit rögzítő államközi okmány. AZ 1948. évi Szerződést váltja fel, amely — mint azt az elmúlt két évtized tapasztalatai bizonyítják — jól szolgálta a szovjet—magyar viszonyok sikeres fejlődésének és megerősödésének ügyét.

Az új Szerződés összeállításánál figyelembe vették a két ország jelentős eredményeit a szocializmus és a kommunizmus építésében, valamint a nemzetközi helyzetben időközben végbement változásokat. A Szerződés a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság baráti, testvéri kapcsolatainak további fejlődésében új fokozatot, új határkövet jelez. A Szerződés, mint ahogyan a felszólaló elvtársak jogosan megállapították, figyelembe veszi országaink sokoldalú kapcsolatainak bővítését minden területen.

Az új Szerződés különleges jelentőséget tulajdonít a szovjet és a magyar nép közötti örök barátság további erősítésének. Ez a barátság szép, tradíciókban gazdag és sok dicsőséges tettet ismer.

Az Októberi Forradalom félévszázados jubileumának előestéjén emlékezni kell arra, hogy a magyar internacionalisták tízezrei más országok bátor harcosaival egysorban a bolsevikokkal, Oroszország összes dolgozóival együtt fegyverrel a kézben harcoltak a szovjethatalom megvédéséért a mi hazánkban. Segítettek a szovjet népnek Nagy Október vívmányainak megvédésében, amelynek eszméi a magyar dolgozók számára is oly drágák voltak.

A szovjet emberek ugyanakkor forrón üdvözölték a Magyar Tanácsköztársaság létrejöttét 1919-ben, segítették a magyar testvéreiknek megvédeni az osztályellenség támadásaival szemben. Népeink barátságát a fasizmus, az 1956-os ellenforradalmi kísérlet elleni harcban kiontott vér erősítette meg. Ezt a barátságot a szocializmus ügyének diadaláért vívott harc edzette meg.

A szovjet—magyar Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződés nemcsak a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népeinek alapvető érdekeit szolgálja, hanem más országok népeiét is. A Szerződés előírja, hogy a Szovjetunió és Magyarország a jövőben is intézkedéseket tesz a szocialista világrendszer erejének és katonai hatal-

mának erősítésére a nemzetközi béke és a népek biztonságának védelmezésére az imperializmus és a reakció erőinek kísérleteivel szemben, az európai biztonság biztosítására, az általános és teljes leszerelés elérésére, úgyszintén a gyarmati rendszer felszámolására, és ebben a nemzeti függetlenség és szuverenitás megszilárdításáért küzdő országok támogatására.

A szovjet—magyar Szerződést a jubileum évében kötötték meg, amikor a Szovjetunió népei más országok népeivel, az egész haladó emberiséggel együtt megünneplik a tudományos kommunizmus eszméi megvalósításának kezdetét jelentő Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóját. Ezt az új Szerződést ezek a nagy eszmék hatják át, és ez ismételten bizonyítja, hogy a Szovjetunió és a szocialista Magyarország egysorban haladnak és együtt harcolnak az egész emberiség boldog jövőjéért.

Elvtársak! A Szovjetunió Minisztertanácsa által ratifikálásra előterjesztett új Szerződést a Szövetségi Tanács és a Nemzetiségi Tanács Külügyi Bizottságainak együttes ülésén megvitatták, és — ahogyan itt már megállapították — a bizottság tagjai egyhangúlag jóváhagyták. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének összes felszólaló tagja, kifejezvén a szovjet népnek azt az akaratát, hogy a szovjet—magyar barátságot, és a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti sokoldalú együttműködést tovább kell mélyíteni és szélesíteni, szintén jóváhagyta egyhangúan a Szerződést.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az országaink közötti Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződést ratifikálta.

A Szovjetunió Minisztertanácsa, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsának és Nemzetiségi Tanácsának Külügyi Bizottságai, az Elnökség ülésén felszólaló tagok javasolták a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Magyar Népköztársaság Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segélynyújtási Szerződésének ratifikálását.

Javasoljuk, hogy a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége fogadja el a törvényerejű rendeletet.*

AVP SZSZSZR.,
a Beszédet kivonatosan közölte az Izvesztyija,
1967. november 1.

* Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége a szerződést (lásd a 171. sz. dok.-ot) 1967. november 1-én ratifikálta.

179.

Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére Moszkvában rendezett jubileumi ülésszakon mondott beszédéből

1967. november 4.

Tisztelt ünnepi ülés!

Kedves elvtársak! Barátaim! A valóban nagy történelmi események nem ismerik az idő és a tér korlátait, hatnak mindenütt, nemzedékek életén át. Ezért van az, hogy ezekben a napokban a földkerekség minden országában, emberek milliói emlékeznek meg századunk legnagyobb horderejű politikai eseményéről, a szovjet forradalom győzelméről. A mi hazánkban, a Magyar Népköztársaságban évről évre, mint az egész haladó emberiség nagy napját ünnepeljük meg november 7-ét. Most, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének ötvenedik évfordulója alkalmából, küldöttségünk elhozta Moszkvába, és átadja önöknek, a Szovjetunió kommunistáinak, a kommunizmust építő nagy szovjet népnek a magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép forró, testvéri üdvözletét és legőszintébb jókívánságait.

Ma már általános a felismerés, hogy a halhatatlan Lenin, a bolsevikok pártja, a forradalmi tömegek világtörténelmi jelentőségű tettet vittek véghez a cári tőkés-földesúri rendszer megdöntésével, a világ első munkás-paraszt államának megteremtésével. A szovjet nép az ellenséggel vívott hosszan tartó és kegyetlen harcban megvédte hatalmát, a második világháborúban szétzúzta a fasizmus fő erőit Európában és Ázsiában, s élenjáró, legyőzhetetlen erejű szocialista világhatalommá fejlesztette a Szovjetuniót.

A Szovjetunió önzetlen, áldozatkész harca és sokoldalú segítsége döntő szerepet játszott abban, hogy a népek egész sora felszabadult a fasiszta elnyomók és a gyarmati kizsákmányolók uralma alól, és az önálló nemzeti fejlődés útjára lépett; abban, hogy a szocialista társadalmi rend három földrészre kiterjedő világrendszerré fejlődött. A Szovjetunió a leghatalmasabb támasza a szocialista országok népeinek, a függetlenségért harcoló nemzeteknek, minden haladó törekvésnek, a világháború megakadályozásáért, a tartós békéért küzdő embereknek. A kizsákmányoltak és elnyomottak, az igaz ügyért küzdő emberek reménységgel, bizalommal fordulnak Moszkva, a most ötven éves Szovjetunió felé.

A magyar nép, mint igaz barátjára, és hatalmas szövetségesére tekint a Szovjetunióra. A magyar—szovjet barátság népeink legjobbjainak a szocializmusért közösen vívott harcaiban született, erősödött; eszméink, érdekeink, céljaink azonosságán alapszik, és örök időkre szól. Barátságunk a szovjethatalom születésének időszakában kezdődött, akkor, amikor a magyarok tízezrei fegyvert ragadtak és a polgárháborúban a Vö-

rös Hadsereg, a partizánosztagok soraiban harcoltak az ellenforradalmárok és intervenciósok ellen. Követve a szovjet példát, hazánkban 1919-ben kikiáltották a Magyar Tanácsköztársaságot. A szovjet hadsereg a második világháború harcaiban, 1945-ben, kiűzve a Hitler-fasiszta megszállókat Magyarország területéről, felszabadította hazánkat, népünket. Abban, hogy ma a magyar nép szabad, s a szocialista társadalmat építi, a legszebben mutatkozik a Szovjetunió sokoldalú, internacionalista segítsége, a magyar—szovjet barátság eleven ereje . . .

Az internacionalista magatartásban nagyszerű és követendő példa számunkra a Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet nép ötvenesztendős helytállása. A szovjet nép vállalta és híven betöltötte az úttörő szerepét a szocializmus, a kommunizmus építésében; mindvégig példásan eleget tett internacionalista kötelességeinek minden téren. A szovjet nép ma is elsőként és a legnagyobb segítséget nyújtja nemcsak a szocialista országok népeinek, hanem az összes haladó erőknek, az imperializmus ellen küzdő minden népnek.

A Szovjetunió eredményeit hosszasan lehetne felsorolni, s ha egy szovjet ember visszapillant a megtett útra, ha az eredményekre gondol, csak büszke lehet hazájára, népére. De a legnagyobb dicsősége a szovjet népnek az, hogy bár kegyetlen megpróbáltatásokat kellett kiállnia és zászlaját sokszor szagatta ellenséges golyó és bőven áztatta vér, ez a zászló mindig magasan lobogott, nem hanyatlott le sohasem. A szovjet zászló ma, a forradalom ötvenedik esztendejében magasabban leng, mint valaha, és mutatja az egész emberiségnek a szebb jövendő felé vezető utat.

Elvtársak! Kedves szovjet barátaink! A szovjet nép ötven esztendőn át hallatlan nehézségeket leküzdve és világraszóló győzelmeket aratva, rendületlenül ment előre maga választotta útján. Eközben az ellenség szakadatlan támadásai kísérték és ingatag barátok is okoztak csalódást. De a szovjet nép érezze mindig, mert ez a fontosabb, hogy hazájának nevét a dolgozók mindenütt a szívükbe zárták, azt tisztelet övezi, a világ minden jobb jövőt kereső népe és tisztességes embere vele van és vele lesz a jövőben is.

Küldöttségünk a magyar kommunisták és a magyar nép nevében mégegyszer szívből sok sikert kíván a Szovjetunió párt- és állami vezetőinek, minden kommunistájának. Boldogságot, békét kívánunk a testvéri szovjet népnek, a forradalom győzelmének ötvenedik évfordulója alkalmából.

Éljen a Nagy Októberi Szocialista Forradalom! Éljen a Szovjetunió és lenini kommunista pártja! Éljen örökké a magyar—szovjet barátság! Éljen, diadalmaskodjék a kommunizmus, a béke!

Kádár János: Hazafiság és internacionalizmus.
Kossuth Könyvkiadó 1972. 496—499. old.
Megjelent: Népszabadság, 1967. november 5.,
valamint Janos Kadar: Izbrannüje sztati i recsi, (oktjabr 1964—aprel 1970).
M. 1970. sztr. 414—417.

180.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából

1967. november 5.

A Szovjetunió és a haladó emberiség nagy ünnepe, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány, az egész magyar nép és a magunk nevében forró, elvtársi üdvözletünket és legjobb kívánságainkat küldjük Önöknek és a testvéri szovjet népnek.

Fél évszázaddal ezelőtt az orosz proletariátus a Lenin vezette kommunista párt irányításával győzelemre vitte a szocialista forradalmat és megteremtette a világ első munkás-paraszt államát, a Szovjetuniót. Ezzel új korszak kezdődött az emberiség történetében: megszűnt a kizsákmányolók egyeduralma a világon és elindultak feltartózhatatlan útjukra Október, Lenin forradalmi eszméi, amelyek fél évszázad alatt megváltoztattak a világ arculatát.

Az elmúlt ötven év alatt a szovjet nép, a világ első, példát mutató bolsevik pártja vezetésével, a népek börtönének ismert, elmaradott cári Oroszország helyén szocialista nagyhatalmat épített. Az első szocialista ország társadalmi és gazdasági fejlődése, kultúrájának és tudományának felvirágzása, az embereket körülvevő messzemenő gondoskodása, a népek barátságáért, függetlenségéért, az egyetemes emberi haladásért, a békéért folytatott harca mind nagyobb elismerést kelt szerte a világon és növeli a szovjet dolgozók hazájának tekintélyét. A Szovjetunió sikerei, történelmet formáló győzelmei erősítik a népek hitét a szocializmus és a kommunizmus erejében, eszméinek igazában és további harcra, munkára bátorítják a szocializmus és a haladás minden hívét.

A szovjet nép sikerei igazolják a forradalom tüzében edződött lenini párt politikájának helyességét, és bizonyítják, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjának gyakorlati tetteiben és elméleti munkásságában egyaránt tovább élnek és virágoznak a Nagy Október eszméi. Mi becsüljük és tiszteljük szovjet testvérpártunkat, mert korunk valamennyi lényeges kérdésében az alkotó marxizmus szellemében foglal állást, egész tevékenységét áthatja a proletár internacionalizmus eszméje, lankadatlan odaadással küzd a szocializmus és a kommunizmus építéséért, a dolgozók érdekeiért, a népek javáért.

A kommunizmust építő szovjet állam léte és politikája nagy ösztönzést

és támogatást ad a népek szabadságharcának a szégyenletes gyarmati rendszer szétzúzásához, a kapitalista világ dolgozóinak a jogaikért és helyzetük javításáért folyó küzdelméhez, mindenkinek, aki erejét a béke fenntartása, az imperializmus megfékezése érdekében veti latba. A szocialista országok példátlanul gyors fejlődésének egyik lendítő rugója a szovjet nép önzetlen és sokrétű támogatása.

A magyar nép élete, küzdelmeinek láncolata az évtizedek hosszú során át elszakíthatatlanul összekapcsolódott a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal. A Szovjetunió hős fiai vérük hullatásával felszabadították hazánkat, s lehetővé tették, hogy népünk, a magyar munkásosztály és kommunista pártja vezetésével, rátérjen a szocializmus útjára.

Az elmúlt több mint húsz esztendőben elért sikereink is elválaszthatatlanok a Szovjetunió állandó és önzetlen segítségétől. A Szovjetuniónak és Magyarországnak, mint szocialista országoknak, közösek az érdekei és céljai mind az ország építésében, mind a nemzetközi politikában. Ebből az eszmei-politikai egységből fakad a népeinket összefűző, igazi proletár internacionalista kapcsolat, amely hazánk függetlenségének, szocialista vívmányaink erősítésének, terveink valóra váltásának záloga. Népünk, pártunk és kormányunk a jövőben is mindent megtesz, hogy a szovjet és a magyar nép harcokban megpecsételt barátsága napról napra terebélyesedjék, erősödjék.

Mi, magyarok együtt ünnepeljük Önökkel a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóját. Szívből örülünk a szovjet nép kimagasló eredményeinek és őszintén kívánunk további nagy sikereket a szovjet nép boldogságáért, a világbéke fenntartásáért vívott harcukban.

Éljen november 7-e, az emberi haladás, a béke és a szabadság ünnepe!

Éljen a magyar és a szovjet nép örök testvéri barátsága!

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
elnöke

Fock Jenő
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke

Népszabadság, 1967. november 7.,
valamint Pravda, 1967. november 7.

181.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között a szerzői jogok kölcsönös védelméről*

1967. november 17.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya

attól a törekvéstől vezetve, hogy a tudományos, irodalmi és művészeti művek felhasználásával továbbfejlesszék együttműködésüket a kulturális értékek kölcsönös cseréje terén és

felismerve annak szükségességét, hogy megállapítsák a szerzői jogok kölcsönös védelmének szabályait és feltételeit,

elhatározták ennek az Egyezménynek a megkötését és ebből a célból meghatalmazottaikká kinevezték

(— a meghatalmazottak felsorolása következik —)

akik a jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után az alábbiakban állapodtak meg:

1. cikk

A Szerződő Felek

a) szorgalmazzák a másik Szerződő Fél állampolgárai tudományos, irodalmi és művészeti műveinek kiadását;

b) szorgalmazzák továbbá, hogy a saját országuk színházai, zenekarai, zenei együttesei és szólistái a másik Szerződő Fél állampolgárai által alkotott színpadi és zenei műveket műsorukba felvegyék.

2. cikk

A Szerződő Felek elismerik a másik Szerződő Fél területén először nyilvánosságra hozott (kiadott vagy nyilvánosan előadott) tudományos, irodalmi és művészeti művekre vonatkozólag a másik Szerződő Fél azon állampolgárainak szerzői jogait, akiknek a Magyar Népköztársaság vagy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége területén van állandó lakhelyük és e jogok védelmét ugyanolyan feltételek mellett biztosítják, mint amilyeneket jogszabályaik saját állampolgáraik tekintetében megállapítanak.

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság 1967. november 18., valamint a Literaturnaja Gazeta 1967. december 5. számában.

A ki nem adott művek nyilvánosságra hozatalára, ha ez a két országban egyidejűleg, illetve először a másik Szerződő Fél területén történik, akkor kerülhet sor, ha a Szerződő Felek illetékes szervei ebben megegyeztek.

3. cikk

Az Egyezmény hatálya alá eső művek magyar és szovjet szerzőinek jogutódait megillető oltalmi idő tizenöt év, amit a szerző elhalálozása évének január 1. napjától kell számítani.

4. cikk

Az Egyezmény szerinti jogdíjak csak abban az országban esnek adó alá, ahol a jogdíj a jogosult részére kifizetésre kerül.

5. cikk

A szerzői jogdíjak elszámolása annak az államnak a pénznemében történik, ahol a művet felhasználták.

6. cikk

Az Egyezmény alapján oltalom alatt álló műveknek az egyik Szerződő Fél területén való felhasználásáért nem kell szerzői jogdíjat fizetni olyan esetekben, amikor ennek a Félnek az állampolgárait műveiknek a másik Szerződő Fél területén ugyanilyen módon történő felhasználásáért sem illeti meg szerzői jogdíj.

7. cikk

Az Egyezményben foglaltak gyakorlati végrehajtása a Szerződő Felek Szerzői Jogvédő Hivatalainak a feladata. A két Hivatal e célból megállapodást köt, amelyben szabályozza az Egyezmény alapján védelem alatt álló művek felhasználásához szükséges jogok átengedésével, valamint az állampolgárok szerzői jogainak védelmében való együttműködésükkel kapcsolatos kérdéseket, szabályozza továbbá a szerzőket megillető jogdíjak kifizetését és a kölcsönös elszámolás rendszerét.

8. cikk

Az Egyezmény hatálya kiterjed az oltalom alatt álló műveknek az Egyezmény hatályba lépése* után történő mindennemű felhasználására.

9. cikk

Ez az Egyezmény nem érinti a Szerződő Feleknek más nemzetközi egyezményből eredő kötelezettségeit.

10. cikk

Ezt az Egyezményt három évre kötötték; az Egyezmény 1968. január 1. napján lép hatályba.

Készült Budapesten, 1967. november 17. napján, 2—2 példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg azonos érvényű.

MNK KÜM L., Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye 1945—1968. Budapest 1970. 5. köt. 699—700. old., valamint AVP SZSZSZR.

182.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának választávirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából

1967. november 30.

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége, a Szovjetunió Minisztertanácsa és az egész szovjet nép nevében szívélyes köszönetet mondunk Önöknek és Önökön keresztül az MSZMP Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánynak és az egész testvéri magyar népnek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából kifejezésre juttatott for-

* Az egyezményt Magyarországon 1968. március 3-án az 1968. évi 6. sz. tvr.-rel hirdették ki.

ró üdvözletekért és baráti jókívánságokért. Mélyen hálásak vagyunk a szovjet nép iránt nyilvánított baráti érzelmekért, a kommunizmus építésében, a népek barátságáért, az emberiség haladásáért, a világ békéjéért vívott harcban elért eredményeinek magas fokú értékeléséért.

A szovjet emberekben mély megelégedést kelt, hogy a két ország dolgozóinak barátsága, amely ékesen megnyilvánult a szovjet hatalom létrejöttének napjaiban és tovább erősödött népeink legjobbjainak a boldog jövőért vívott vállvetett harcában, Magyarország felszabadulása után a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti sokoldalú s valóban testvéri kapcsolatok fejlődésének sarkköve lett. Ez a barátság, amely az ideológiai, politikai egységen és a proletár nemzetköziség elvein alapszik, biztosítja az országainkban folyó építőmunka sikerét.

A szovjet kommunisták hálás köszönettel fogadták, hogy Önök helyesléssel kísérik a Szovjetunió Kommunista Pártjának, a marxizmus—leninizmus nagy elvei megvalósítása érdekében, a szocialista közösség és a kommunista világmozgalom összefogásáért vívott harcban, a világ dolgozói érdekeinek védelmében kifejtett tevékenységét.

A Szovjetunió népei őszintén örülnek a magyar dolgozók kiváló eredményeinek, amelyeket a dicső Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével a politikai, a gazdasági és kulturális élet minden területén elértek és újabb győzelmeket kívánnak a testvéri Magyarországnak a szocializmus építésében, a békéért és Október eszméinek diadaláért vívott harcban.

L. Brezsnyev
az SZKP Központi Bizottságának
főtitkára

N. Podgornij
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének elnöke

A. Koszigin
a Szovjetunió Minisztertanácsának
elnöke

Népszabadság, 1967. december 3.,
valamint AVP SZSZSZR.

183.

Részlet Fock Jenő, az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének moszkvai tárgyalásairól kiadott közleményből

1967. december 1.°

Fock Jenő, a kormány elnöke november 25-től 30-ig baráti látogatást tett Moszkvában.

A szovjet párt- és kormányküldöttség idén szeptemberben Magyarországon tett látogatása során létrejött megállapodással összhangban Alexej Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke és Fock Jenő, magyar kormányelnök tárgyalásokat folytatott a Szovjetunió és Magyarország közötti testvéri együttműködés továbbfejlesztését érintő kérdések széles köréről . . .

A felek kifejezték azt a meggyőződésüket, hogy az elért megállapodás előmozdítja a két ország közötti együttműködés további elmélyítését és kiszélesítését, gazdasági, kereskedelmi, valamint műszaki és tudományos téren. A tárgyalások a teljes kölcsönös megértés és a testvéri barátság szellemében zajlottak le.

Népszabadság, 1967. december 1.,
valamint Izvesztyija, 1967. november 30

184.

Részlet Péter János, az MNK külügyminiszterének a magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés országgyűlési ratifikációs vitáján elhangzott előadói beszédéből

1967. december 20.

Tisztelt Országgyűlés! Kedves Elvtársak! A mai nemzetközi helyzetnek sajátságos eseménye az, hogy Országgyűlésünk az új magyar—szovjet barátsági szerződés törvénybe iktatásával foglalkozik. Az Országgyűlésnek ez az aktusa nemcsak a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kapcsolatait érinti, hanem kihat szélesebb nemzetközi összefüggésekre is. Ebben a szerződésben, annak törvénybe iktatásában átfogó körvonalakkal tükröződik mindannyiunk személyes sorsa, Magyarország történelmének alakulása, a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió népei életének fejlődése és az az általános nemzetközi helyzet, amely a termonukleáris háborús katasztrófa és az emberiség békés, virágzó jövőjének határmezsgyéjén ingadozik.

Kormányunk gondos vizsgálat eredményei alapján döntött úgy, tisztelt Országgyűlés, hogy a közel húsz évvel ezelőtt kötött barátsági szerződést nem bízza egyszerűen az automatikus megújulások sorozatára, hanem az első húszéves ciklus lejártával új szerződés kötésére tesz javaslatot a Szovjetuniónak. A Szovjetunió kormánya egyetértett ezzel a magyar kezdeményezéssel. Így történt meg, hogy ez év szeptember 7-én Kádár János és Fock Jenő elvtárs, valamint Leonyid Iljics Brezsnyev és Alekszej Nyikolajevics Koszigin elvtárs aláírta itt, ebben az épületben a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződését.

Mi vezette kormányunkat tisztelt Országgyűlés abban, hogy az 1948-ban aláírt első barátsági szerződés lejártával ne az automatikus meghosszabbításra hagyatkozzék, hanem új szerződés megfogalmazására és megkötésére tegyen javaslatot? Döntő oka ennek a kezdeményezésnek az volt, hogy szükségesnek láttuk új szerződésben megfogalmazni, államközi szerződésben is kifejezni az elmúlt két évtized történelmi változásait a két ország egymáshoz való viszonyában, belső társadalmi, gazdasági fejlődésében és a gyökeresen új nemzetközi viszonyokban. Mindezzel együtt ennek a kezdeményezésnek az is oka volt, hogy szükségét láttuk a mai nemzetközi viszonyok között a fegyveres konfliktusok növekvő veszélyei ellen az új szerződés kötésével együttjáró tárgyalások, a nyilvánosság előtt történő kötelezettségvállalások erejével megerősíteni a világméretű katonai, stratégiai vállalkozások szempontjából jelentős földrajzi helyzetű Magyarország és környéke békéjét és biztonságát...

Tisztelt Elvtársak! Ez a szerződés a barátság okmánya. A szerződés első cikkelye a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népeinek örök barátsága további erősítéséről szól. Ez az örök barátság okmánya...

Ez a szerződés a Szovjetunió és Magyarország népeinek benne kifejezett örök barátsága, tartós biztosítékot nyújt Közép-Európa békés fejlődéséhez. Nemcsak az államoknak, az államok között kötött szerződéseknek is van osztálytartalma. Sorsuk, létük, érvényük tartóssága osztálytartalmuk időálló képességétől függ. Ennek a mi szerződésünknek a végérvényes — a szerződés szavai szerint: örök — barátsági jellegét az az új osztálytartalom adja meg, amely a Szovjetunióban és Magyarországon, s velük együtt az egész szocialista világrendszerben végérvényesen uralmon van. Amiként ez a hatalmi rendszer rendíthetetlen, éppen úgy rendíthetetlen az a barátság, amelyet ez a szerződés kifejez.

Tisztelt Országgyűlés! Ez a szerződés a nemzetközi együttműködés okmánya. A függetlenség, a szuverenitás, az egymás belügyeibe való be nem avatkozás elveinek tiszteletben tartása alapján a gazdasági, kulturális és politikai együttműködés gazdag lehetőségeit iktatja törvénybe ez a szerződés. A mai nemzetközi élet nagyarányú gazdasági versenyében

Magyarországnak a Szovjetunió gigantikus méretű gazdasági életével való egybeszövődése a nemzetközi feszültségek hullámzásaitól védett, jól megalapozott fejlődést biztosít népgazdaságunk számára. Ez is magyarázata annak, hogy a nemzetközi piacon megbecsült partnerek vagyunk. Ki is fejezzük ebben a szerződésben a Szovjetunióval együtt készségünket arra, hogy együttműködünk más országokkal, függetlenül gazdasági rendszerüktől, hogy ezáltal is erősítsük a nemzetközi békét és biztonságot...

Tisztelt Országgyűlés! Kedves Képviselőtársak! A Szovjetunióval megkötött szerződésünk olyan okmány, amelynek tartalma azokra az évekre is kihat és előremutat, amelyek majd a NATO és a Varsói Szerződés megszünte után következnek. Mi, a Varsói Szerződés tagállamai, nem szününk meg hangoztatni nyugati partnereinknek, hogy téves az a nézet, amely Európa biztonságát a két katonai szervezet létére akarja alapozni. Mi erősítjük a Varsói Szerződést, növeljük annak hatékonyságát mindaddig, amíg fennál a NATO katonai szervezete és amíg a revansizmus és militarizmus veszélyei ólálkodnak határaink körül. De már most el kell kezdeni tárgyalni és tervezni az európai biztonságnak arról a rendszeréről, amely a katonai szervezetek feleslegessé válása után a népek és országok békés együttműködésén alapszik.

A magyar—szovjet szerződés olyan okmány, amely erre az új korszakra is példamutatóan fejezi ki a barátság, az együttműködés és a kölcsönös segítségnyújtás békés, alkotó elveit.

Tisztelt Országgyűlés! Azt a megbízatást kaptam a kormánytól, hogy tegyek javaslatot az Országgyűlésnek a magyar–szovjet szerződés törvénybe iktatására. Az elmondottak és az írásban a képviselőtársaknak átadott indokolás alapján kérem az Országgyűlést, hogy a magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést iktassa az ország törvényei közé.*

Országgyűlési Értesítő 1967—1971. évi ciklus 1967. december 20-án tartott 8. ülésének szószerinti jegyzőkönyve, 525—530. hasáb.
A beszédet ismertette a Népszabadság, 1967. december 21.

* Az MNK Országgyűlése a barátsági szerződés törvénybe iktatásáról szóló javaslatot egyhangúlag elfogadta.

185.

Részlet Komócsin Zoltán, az MSZMP KB titkárának a magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés országgyűlési ratifikációs vitájában elhangzott beszédéből

1967. december 20.

Tisztelt Országgyűlés!

A Magyar Népköztársaság nemzetközi politikai céljainak megvalósításában elért eredményeinket az is bizonyítja, hogy államunk sok két- és többoldalú, valamint egész sor nemzetközi szerződés részese.

Az az év szeptember 7-én aláírt és most törvénybe iktatásra javasolt magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés hazánk, népünk számára összes egyezményeink közül a legfontosabb, a legnagyobb jelentőségű. Ebből következik, hogy az országgyűlés törvényalkotó munkájával a mai napon a szokásosnál nagyobb, jelentősebb tettet hajt végre.

A magyar—szovjet együttműködés, pártjaink, kormányaink, népeink testvéri szövetsége érezteti hatását az élet minden területén. Kapcsolatainknak, a sokféle magyar—szovjet megegyezésnek összefoglaló alapokmánya a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés, amelyet első ízben 1948 februárjában írtak alá Moszkvában, s újólag 20 évre szeptember 7-én kötöttek meg Budapesten. Ezt a nagy jelentőségű okmányt iktatjuk a mai nap törvényeink közé.

A szovjet és a magyar nép barátsága, valamint a kapcsolatainkat, együttműködésünket szabályozó szerződés azonos elvekből fakad, s egyazon célt szolgál. A szerződő feleket a közös marxista—leninista világnézet, a szocializmus és a kommunizmus megvalósításának közös nagy célja fűzi egymáshoz megbonthatatlan szövetségesekként. Szerződésünkben, annak gyakorlati megvalósításában a proletár nemzetköziség eszméi tükröződnek. Éppen ezért a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének szerződése egyaránt szolgálja népeink nemzeti érdekeit és internacionalista céljait.

Ez a szerződés, mint ahogy általában az élet minden területén érvényesülő magyar—szovjet baráti együttműködés, nem irányul egyetlen más nép ellen sem, éppen ellenkezőleg: jól szolgálja a szocialista világrendszer országainak közös érdekeit, a társadalmi haladás, a demokrácia, a békéért harcoló erők nagy ügyét . . .

Országaink lakosságának szélesedő és mélyülő személyes kapcsolatai a magyar—szovjet barátság erejének és továbbfejlődésének egyik legfőbb forrását teremtik meg.

A mai korszerű magyar hazafiság, nemzeti büszkeség abból is táplálkozik, hogy az ipar, a mezőgazdaság dolgozói, a szellemi élet alkotói népünk életének jobbátételén, hazánk felvirágoztatásán fáradozva, egyidejűleg a magyar—szovjet barátságot is ápolják.

A magyar—szovjet gazdasági kapcsolatok hazánk felszabadulásától kezdve elsődleges jelentőségűek, és semmi mással nem pótolható szerepük van nagy célunk, a szocializmus teljes fölépítésének elérésében. A Szovjetunióból érkező sokféle nyersanyagnak és a technikai, műszaki, tudományos segítségnyújtásnak fontos szerepe van népgazdasági terveink szilárd megalapozásában. Cserébe a szovjet termékekért Magyarország gépeket, műszereket, elektrotechnikai, gyógyszer-, könnyű, és konzervipari termékeket szállít.

Képviselő elvtársak!

A magyar—szovjet szerződés 7. cikkelye így hangzik: „A Magas Szerződő Felek a mindkét ország érdekeit érintő, minden fontos nemzetközi kérdésben tanácskoznak egymással, és a kölcsönös érdekeknek megfelelően egyeztetett közös álláspont szerint járnak el." Az e cikkelyben vállalt kölcsönös kötelezettség szerves része mindkét ország külpolitikai, nemzetközi tevékenységének. A magyar—szovjet tanácskozások a nemzetközi kérdésekben azt a célt szolgálják, hogyan lehet még hatékonyabban dolgozni közös céljainkért.

Szerződésünknek ezt a pontját — melyben kölcsönösen kötelezettséget vállalunk a nemzetközi kérdésekben közös álláspont kialakítására és együttes eljárásra — politikai ellenfeleink gyakran támadják, úgy szeretnék feltűntetni, mintha ez a kölcsönös kötelezettségvállalás Magyarország részéről az önállóság és a függetlenség feladásával járna. Figyeljük meg, milyen logika, illetve logikátlanság van ebben az okoskodásban. A nyugati országok állam- és kormányfői, külügyminiszterei és más magas rangú diplomatái szüntelenül egyeztetik egymással két- és többoldalú megbeszéléseken s agresszív nemzetközi szervezeteikben a külpolitikai lépéseiket. Ha viszont a szocialista országok is ezt teszik, s egyeztetik lépéseiket, az a függetlenség feladása — az ő szemükben.

Világos, hogy miről van szó. A szocialista országok erejét, súlyát, erőfeszítéseik hatását növeli az, ha az álláspontokat egymással egyeztetve, egységesen lépnek fel a nemzetközi életben. Ettől félnek nyugati politikai ellenfeleink azért is, mert ilyen módon hatásosabban léphetünk föl nemzetközi céljaink megvalósítása érdekében. És azért is, mert a mi egyeztetéseinkben kifejeződnek azok az új típusú kapcsolatok, amelyek csak a szocializmust építő országok között lehetségesek: egymás önállóságának, az egymás belügyeibe való be nem avatkozás elveinek tiszteletben tartása, a kölcsönös segítségnyújtás, a politikai, gazdasági és katonai nyomás módszerének kiküszöbölése. Ezen elvek érvényesülése, a szocialista országok között megvalósult új típusú kapcsolatok mind nagyobb

hatást tesznek a tőlünk eltérő nézeteket valló, de a nemzeti önállóságukra és függetlenségükre érzékeny nemzetek vezetőire is . . .

Tisztelt Országgyűlés!

A Szovjetunió és Magyarország együttműködése kiterjed minden közös külpolitikai célunk eléréséért kifejtett erőfeszítésre. Együttesen teszünk lépéseket a szocialista világrendszer fejlesztéséért, egységének helyreállításáért, a nemzeti önállóságért és függetlenségért harcoló népek megsegítésére, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének megvalósítására. A Magyar Népköztársaság népünk ezeréves történelmének legszebb haladó hagyományait ápolja, amikor — a szocialista erőkkel és az egész haladó emberiséggel szövetségben — hűséggel vesz részt az egész emberiség legnagyobb ügyeinek szolgálatában. Soha, a történelem folyamán nem volt, nem lehetett a magyar népnek olyan hű szövetségese, mint ma nekünk a Szovjetunió és a többi szocialista ország. A ma élő magyar nemzedéknek jutott osztályrészül a nagy lehetőség: a Szovjetunióval és a többi szövetségesünkkel együtt, egymást kölcsönösen segítve, országainkban felépítjük a szocialista és a kommunista társadalmat, s a szocialista világrendszer közösségének erejével hozzájárulunk a kommunizmus előretöréséhez egész földkerekségünkön, és a béke ügyének győzelméhez.

Elvtársak!

A magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződésben kifejeződik az a teljes elvi, politikai és cselekvési egység, amely a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt között van. A magyar és a szovjet kommunisták immár fél évszázada menetelnek együtt a testvéri barátság, a proletár internacionalizmus útján. Pártjaink teljesen azonos módon ítélik meg a nemzetközi kommunista mozgalom mai helyzetét, és együttes erőfeszítést tesznek az egység helyreállítása és megszilárdítása érdekében.

A legutóbbi egy-másfél év leforgása alatt a kommunista és munkáspártok körében megerősödött az egység igénye. A testvérpártok túlnyomó nagy többsége különösen fontosnak tartja az akcióegység fokozását a vietnami nép harcának támogatásában. Napirendre került valamennyi kommunista és munkáspárt egységének, valamint a nemzetközi kommunista mozgalom és az összes antiimperialista erők egységének megerősítése az imperializmussal szemben folytatott harcban. A kommunistákra háruló feladatok eredményesebb megoldását segítené elő, ha a különböző kontinenseken harcoló testvérpártok nagy nemzetközi tanácskozásán demokratikusan, kollektívan megvitatnák a helyzetet és a szükséges tennivalókat.

A kommunista és munkáspártok nagy nemzetközi tanácskozásának megvalósítása útján új szakaszt nyitott a 18 párt november 25-én nyilvánosságra hozott közleménye, amelyben a testvérpártok konzultatív találkozójának összehívását javasolják jövő év februárjában Budapestre.

A magyar kommunistáknak öröm és megtiszteltetés, egyben internacionalista kötelességvállalás is, hogy Budapesten kerül sor a testvérpártok konzultatív találkozójára. Pártunk Központi Bizottsága mindent elkövet, hogy a jövő év februárjában jó körülmények között biztosítsa a demokratikus, kollektív eszmecsere lehetőségét a konzultatív találkozó összes résztvevői számára. Meg vagyunk róla győződve, hogy a budapesti találkozó a résztvevők kollektív erőfeszítése révén nagy lépéssel viszi előre a kommunista és munkáspártok nagy nemzetközi tanácskozásának megvalósítását.

Kedves képviselő elvtársak!

Az országgyűlés olyan időpontban tűzte napirendjére a magyar—szovjet szerződés törvénybe iktatását, amikor éppen csak befejeződött világszerte a megemlékezés a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének félévszázados jubileumáról.

A moszkvai ünnepségek az 50 év folyamán elért történelmi jelentőségű eredmények számbavételével a szocializmus minden meggyőződéses hívének örömét és büszkeségét váltották ki az egész világon. A világ majd minden országából jubileumi ünnepségekre a Szovjetunióba érkezett küldöttségek részeseivé váltak annak az általános atmoszférának, amelyet a nyugodt magabiztosság, a jövőt illető optimizmus jellemzett. Tanúi lehettek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom szellemét kifejező emelkedett ünnepélyes hangulatban megnyilvánuló egységnek, a Szovjetunió népei, kommunista pártja és kormánya összeforrottságának.

A moszkvai jubileumi ünnepségeken minden eddiginél erőteljesebben és hangsúlyozottabban jelentkezett a nemzetközi kommunista mozgalom részéről az Októberi Forradalom szelleméhez való hűség, a Szovjetunió iránt érzett rokonszenv és szolidaritás.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünnepségei hazánkban az utóbbi hónapok legjelentősebb politikai eseményeivé váltak. Népünk a haladó világgal együtt a jubileum jelentőségének megfelelően emlékezett, ünnepelt és dolgozott. Az áldozatos, de győzelmes és dicsőséges harcok áttekintése, a történelmi távlat, az internacionalizmus, a Szovjetunióhoz fűződő viszony és saját harcunk megbecsülése: mindez együttvéve nagy politikai iskola volt mindannyiunk számára.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójáról a Szovjetunióban és az egész világon történt megemlékezés nagy politikai és erkölcsi erőforrás, s ekként hatott a népek akaraterejére. Így hatott nálunk is. Megújult erővel dolgozunk nagy nemzeti művünkön, a szocializmus teljes fölépítésén, hűen a proletár internacionalizmushoz, egységben, együtt a Szovjetunióval, a világ összes haladó, demokráciát, szabadságot és függetlenséget, békét és szocializmust akaró embereivel.

A magyar országgyűlés nem csupán alkotmányos jogát és kötelességét teljesíti, hanem ünnepélyes keretek között előre is tekint a magyar—

szovjet barátság jövendő útjára, amikor törvénybe iktatja a magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést.

Ezeknek a gondolatoknak a jegyében, abban a meggyőződésben, hogy képviselői munkánk egyik legnagyszerűbb tettét hajtjuk végre, a beterjesztett törvényjavaslatot elfogadom, és a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében is képviselőtársaimnak elfogadásra ajánlom.

Komócsin Zoltán: Nemzeti érdekek, internacionalista célok.
Kossuth Könyvkiadó, 1972. 135—143. old.
Megjelent: Népszabadság, 1967. december 21.

186.
L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának nyilatkozata a Népszabadságnak

1967. december 31.°

— *Hogyan értékeli Brezsnyev elvtárs a múlt év eredményeit a nemzetközi élet vonatkozásában és mit vár az előttünk álló 1968-as esztendőtől?*

— A múlt év bővelkedett eseményekben, nagyobbakban és kisebbekben egyaránt. A szovjet embereket mindenekelőtt megelégedéssel töltötte el, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójáról szerte a világon, mint nagy és örömteli ünnepről emlékeztek meg. A szovjet állam jubileuma meggyőző erővel fényesen demonstrálta a dolgozó emberek egységét, a munkások, a parasztok, s a földkerekség valamennyi haladó emberének szolidaritását Október és Lenin eszméivel.

A múlt esztendőben összegeztük azokat az eredményeket, amelyeket a szovjet nép a szocializmus ügyéért folytatott fél évszázados győzelmes harcában elért, s azokat, amelyeket ez az ötven év a világ fejlődésében és a népek forradalmi harcában hozott. Ma három földrészen találhatók szocialista rendszerű államok. Ázsia, Afrika és Latin-Amerika sok országának népe levetette a gyarmati jármot, s a szabadság és a függetlenség útján halad. Az imperializmus, amely egykor az egész világot uralta, nagy vereségeket szenvedett, s mindinkább szűkül befolyási köre.

Az 1967-es esztendő nem alakult rosszul a szocialista közösség népei számára. Országaink az internacionalizmus és a kölcsönös, testvéri segítségnyújtás elvei alapján, gyümölcsöző politikai és gazdasági együttműködéssel, a múlt évben újabb nagy lépést tettek előre a társadalmi és gazdasági haladás útján. Gazdasági növekedésünk üteme határozottan

megelőzi a kapitalista világét. A KGST-országok például 1951-től 1967-ig 5,4-szeresére növelték ipari termelésüket, s ezzel több mint kétszeresen szárnyalták túl a főbb kapitalista országok fejlődési ütemét. A fejlődés alapján, amelyet ezek a számok mutatnak, tovább emelkedett népeink életszínvonala, mind teljesebben elégítjük ki anyagi és kulturális igényeiket.

Az is örömmel tölt el bennünket, hogy a múlt évben jelentősen szilárdult a testvéri szocialista országok politikai együttműködése. Ezen országok egymás közötti viszonyának új és magasabb fokát jelentik azok a barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződések, amelyeket az utóbbi időben több szocialista állam kötött egymással. Jó gyakorlattá vált országaink vezetőinek rendszeres találkozása, amelyek nem kis mértékben járulnak hozzá ahhoz, hogy kidolgozzuk nemzetközi akcióink egyeztetett irányvonalát.

A múlt évben a szocialista országok népeinek nemcsak békés alkotómunkával kellet foglalkozniuk. Vietnam hős népe, hű barátai segítségével, folytatja harcát az amerikai imperializmus barbár agresszója ellen. Ez a harc, amelyet az egész haladó emberiség csodálattal és rokonszenvvel kísér, eredményesen folyik. Az erők semmiféle növelése, a bűnös és szennyes háború semmiféle eszkalációja sem menti meg az amerikai imperializmust Vietnamban a szégyenletes vereségtől. Csakis az agresszió megszüntetése, az agresszor távozása a vietnami földről, s Vietnam népe nemzeti törekvéseinek teljesítése lehet a vietnami kérdés megoldásának alapja. Ehhez az első lépés: a Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázásának feltétel nélküli megszüntetése.

A múlt év ismét megmutatta, mennyire fontos és időszerű valamennyi olyan erő összefogása, amely fellép az imperializmus háborús politikája és a gyarmati rablás ellen. Ez annál is inkább fontos, mivel az amerikaiak vietnami agressziója mellett a háborús feszültségnek újabb veszélyes gócai alakulnak ki, így a Közel-Keleten, a nemzetközi imperializmus ugyanazon erői által támogatott Izrael agressziójának következtében. Fontos és időszerű ez azért is, mert az NSZK-ban aktivizálódnak a nácizmus és a militarizmus erői, s ez komolyan fenyegeti az általános békét.

Ha összegezzük a múlt év eredményeit, meg kell állapítanunk, hogy azok kedvezőek voltak a szocializmus számára, annak növekvő erejéről és fokozódó nemzetközi tekintélyéről tanúskodnak. Meggyőződésünk, hogy az 1968-as év újabb sikereket hoz abban a harcban, amelyet az agresszív imperialista politika ellen, a népek békéjének és biztonságának erősítéséért, a szocializmusért folytatunk. Erre irányulnak a testvéri szocialista országok és a nemzetközi munkásmozgalom fő erőfeszítései is.

— Hogyan vélekedik Brezsnyev elvtárs a nemzetközi kommunista mozgalom erősödő egységtörekvéseiről?

— E törekvések teljesen törvényszerűek. A kommunisták céljainak azonossága, az együttes cselekvés, a kölcsönös segítségnyújtás és szolidaritás, a forradalmi harcban szerzett tapasztalatok kicserélése — mindig is ebben volt mozgalmunk ereje. Ezt a dicső hagyományt Marx és Engels alapozta meg, s Lenin fejlesztette tovább. Az internacionalizmus a kommunizmus lényegéből következik, s a kommunizmus egyik fő eszmei pillére.

A jelenlegi körülmények között ez az egységtörekvés különösen nagy jelentőségű. A kapitalizmus és az imperializmus ellen folyó harc objektív követelményeiből következik, abból, hogy meg kell erősíteni az összes haladó erők széles antiimperialista frontját, amely képes meghiúsítani az imperialisták agresszív, népellenes politikáját. A kommunisták kötelessége — felfogásunk szerint —, hogy e harc élvonalában haladjanak, s törekedjenek az antiimperialista erők összefogására.

Jelentősnek tartjuk, hogy az egységtörekvés a legszélesebb visszhangra talált mozgalmunk soraiban, mondhatni pártjaink döntő többségénél. Már több esztendeje élénken és aktívan folynak a testvérpártok két- és többoldalú találkozói, amelyeken szabad elvtársi viták légkörében kerülnek megvitatásra és kidolgozásra az egyeztetett álláspontok közös harcunk időszerű kérdéseiről. Jelentősen és gyümölcsözően járult hozzá ezen egységtörekvéshez megítélésünk szerint, az európai kommunista pártok Karlovy Vary-i konferenciája, valamint a kommunisták több más nemzetközi találkozója.

A Szovjetunió kommunistái megelégedéssel fogadták több kommunista párt ama fontos kezdeményezését, hogy rendezzék meg Budapesten a kommunista pártok konzultatív találkozóját, az új nemzetközi tanácskozás összehívásával kapcsolatos véleménycsere céljából. Nagy elismeréssel adózunk a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, amely nem kevés munkát és gondot vállalt magára ezzel a találkozóval kapcsolatosan. Nem kételkedünk abban, hogy ez a találkozó sok hasznos és szükséges munka elvégzésére ad alkalmat, s lehetővé teszi, hogy gyakorlati lépésekre kerüljön sor a tanácskozás előkészítése érdekében. Ez teljességgel megfelel a testvérpártok többsége igényeinek és kívánságainak.

Ami bennünket illet, pártunk álláspontja jól ismert. Az SZKP a marxista—leninista pártok nemzetközi tanácskozásának összehívása mellett foglal állást. Pártunk mindig védelmezte és a jövőben is védelmezi valamennyi ország kommunistái nemzetközi szolidaritásának nagy ügyét. Meggyőződésünk, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom ma szilárdan halad sorai egységének és összeforrottságának erősítése útján. Hogy sikeresen haladhassunk előre ezen az úton, mindnyájunknak sokat kell tennünk.

— *Hogyan értékeli Ön a Szovjetunió gazdasági helyzetét, s melyek azok a közvetlen gazdasági feladatok, amelyeknek megoldásán a szovjet nép munkálkodik?*

— A szovjet embereknek minden alapjuk megvan arra, hogy elégedettek legyenek országunk gazdasági helyzetével.

Gazdaságunk, a nép életszínvonala, ma jóval nagyobb ütemben növekszik, mint ahogy azt az SZKP XXIII. kongresszusának irányelvei előirányozták. A szovjet ipar 1967-ben 10 százalékkal termelt többet, mint az előző évben. Jól dolgoztak a mezőgazdaságban is. Bár az ország több vidékén az időjárás kedvezőtlen volt, a terméseredmény egésze nem volt alacsonyabb, mint az 1966-os rekordtermés évében.

Szerte az országban lendületes munka folyik, a gazdasági kezdeményezés, a vállalati munka gazdasági hatékonyságának növekedése tapasztalható, és ez közvetlenül összefügg a pártnak és a kormánynak azokkal a fontos intézkedéseivel, amelyek a gazdaság szervezésének és irányításának tökéletesítését szolgálják. Már most látható, hogy a folyamatban levő gazdasági reform jó eredményeket hoz.

Központi feladatunk változatlanul az, hogy a tudomány és technika legújabb eredményeit alkalmazva, emeljük a társadalmi termelés hatékonyságát mind az iparban, mind a mezőgazdaságban. Mindez az ember érdekében történik, a dolgozók anyagi és kulturális ellátottságának további növekedését szolgálja. Új, nagy jelentőségű intézkedéseket valósítunk meg már az 1968-as év elejétől: 33—50 százalékkal emelkedik a minimális munkabér, növekszik a gép mellett dolgozó munkások és a nehéz éghajlatú körzetekben dolgozók egy sor kategóriájának munkabére. A következő két esztendőben be kívánjuk fejezni a népgazdaság valamennyi ágazatának átállását a tervezés és a gazdasági ösztönzés új módszereire.

Az országunk előtt álló gazdasági feladatok megoldását változatlanul összekötjük a testvéri szocialista országokkal történő gazdasági együttműködés további fejlesztésére irányuló intézkedésekkel: az áruforgalom növelésével, a termelés szakosításának és kooperációjának szélesítésével.

A szovjet nép — pártja vezetésével — lelkesen és magabiztosan dolgozik a világ első kommunista társadalmának létrehozásán, hozzájárulva ezzel népeink nagy, közös ügyéhez: a szocialista világrendszer erősítéséhez.

— *Mit üzen Brezsnyev elvtárs a magyar népnek az új esztendő küszöbén?*

— Mit üzenek magyar barátainknak? Kívánom nekik mindazt, amit közeli elvtársak, közös ügy harcosai kívánnak egymásnak.

Szívből kívánunk felvirágzást hazájuknak, új eredményeket a munkában, jó egészséget és boldogságot a Magyar Népköztársaság minden állampolgárának.

Kívánjuk, hogy kísérje siker a szocialista építésnek, a gazdaság, a kultúra, az életszínvonal emelésének ama nagy programját, amelyet a magyar nép, kipróbált élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével valósít meg.

És még egy kívánság. A múlt esztendő a Szovjetunió és Magyarország barátságának és együttműködésének további erősödését és fejlődését hozta. Új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt kötöttünk, amely kifejezi, hogy népeink mind közelebb kerülnek egymáshoz, tükrözi népeink testvériségét, közös céljainkat és eszméinket. Legyen a most beköszöntő, 1968-as év a megbonthatatlan szovjet—magyar barátság további elmélyülésének esztendeje.

Boldog új évet, drága magyar barátaink!

Népszabadság, 1967. december 31.

187.

Megállapodás az MNK és az SZSZKSZ között komplett berendezések szállításáról, valamint timföldgyár építésében való gazdasági és műszaki együttműködésről

1968. január 24.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya,

a két ország közötti baráti kapcsolatokból kiindulva és

a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti gazdasági és műszaki együttműködés további fejlesztése, a timföld és alumínium termelés területén való együttműködésre vonatkozó 1962. november 15-én kelt Megállapodás végrehajtásának elősegítése céljából

az alábbiakban egyezett meg:

1. cikkely

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya 1967—1971 években biztosítja a Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya részére komplett berendezések szállítását és egyéb műszaki közreműködést évi 240 000 tonna timföld kapacitású timföldgyár építésénél.

2. cikkely

Jelen Megállapodás 1. cikkelyében előirányzott kötelezettségek teljesítése céljából a szovjet szervezetek egyes tervezési munkálatokat végeznek, leszállítják a Szovjetunióban gyártandó berendezéseket, szakembereket küldenek ki a Magyar Népköztársaságba az építésnél (szerzői felügyelet azon részhez, amelynek építése szovjet tervek szerint valósul meg és konzultáció), valamint a Szovjetunióból szállítandó berendezések szerelésénél, beindításánál és üzembehelyezésénél történő műszaki közreműködésre, magyar szakembereket fogadnak a Szovjetunióban a szovjet üzemekben való termelő-műszaki betanításra, valamint konzultálásra és szaktanácsadásra.

3. cikkely

A berendezéseknek a Magyar Népköztársaságba történő szállításával és a tervmunkálatok teljesítésével kapcsolatban a szovjet szervezeteknél felmerülő költségeket a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége által a Magyar Népköztársaságnak az 1957. december 18-án kelt és 1958. november 5-én kelt magyar—szovjet megállapodások alapján nyújtott hitelek maradványaiból és ezen megállapodások feltételei szerint fogja a magyar Fél fizetni, a fent említett maradványok teljes felhasználása után pedig a magyar—szovjet árucsereforgalmi és fizetési megállapodás feltételei szerint.

4. cikkely

A jelen Megállapodás alapján a szovjet szakembereknek a Magyar Népköztársaságba való kiküldetése és magyar szakembereknek a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében betanítás céljából való fogadása a műszaki segítségnyújtás és egyéb szolgáltatások céljából történő kölcsönös kiküldetésekre vonatkozó 1959. január 28-án kelt magyar—szovjet Megállapodás, az említett Megállapodáshoz kapcsolódó 1965. május 29-én kelt Jegyzőkönyv és az 1959. január 28-án kelt, a szakértők és munkások termelői-műszaki betanításáról szóló Megállapodás feltételei alapján történik.

Magyar szakembereknek konzultáció és szaktanácsadás céljából a Szovjetunióban való fogadása a műszaki közreműködés és egyéb szolgáltatások céljából történő kölcsönös kiküldetésekre vonatkozó 1959. január 28-án kelt Megállapodás kiegészítéseként aláírt 1965. május 29-én kelt Jegyzőkönyv feltételei alapján történik.

5. cikkely

A megfelelő magyar és szovjet szervezetek a jelen Megállapodásban előirányzott kötelezettségek teljesítésével kapcsolatban szerződéseket kötnek egymással, amelyekben az 1967. szeptember 23-i szakértői tárgyalás jegyzőkönyvének figyelembevételével meghatározzák a tervmunkálatok volumenét és teljesítési határidejét, a berendezések volumenét és szállítási határidejét, az MNK-ba kiküldendő szovjet szakemberek létszámát és szakképzettségét, a Szovjetunióban fogadandó magyar szakemberek létszámát és szakképzettségét, valamint egyéb részletes feltételeket.

6. cikkely

Jelen Megállapodás az aláírás napján lép hatályba.

Készült Moszkvában, 1968. január 24-én, két eredeti példányban, magyar és orosz nyelven, s mindkét szöveg azonos érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.,
közzétéve v Szbornike gyejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij
i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami,
vüp. XXV. M. 1972. sztr.

188.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának 20. évfordulója alkalmából

1968. február 15.

Kedves Elvtársak!

Húsz évvel ezelőtt, 1948. február 18-án írták alá a két ország képviselői az első magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést. Erre emlékezve, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány és népünk nevében szívből köszöntjük Önöket, a Szovjetunió testvéri népeit.

Az elmúlt két évtized pártjaink és népeink barátsága elmélyülésének, országaink együttműködése kiszélesedésének, hazánk szocialista fejlődésének jelentős időszaka volt.

Az eddigi közös munkálkodás gazdag tapasztalatait összegeztük az 1967. szeptember 7-én aláírt új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződésünkben, s ezzel barátságunk, elvtársi együttműködésünk további fejlesztésének újabb távlataira tekintünk előre. Barátsági szerződésünk történelmi jelentőségét hangsúlyozva, pártunk, népünk ezután is alapvető kötelességének tekinti testvéri szövetségünk szüntelen erősítését, hazánk, a szocializmus és a béke javára.

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
elnöke

Fock Jenő
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke

Népszabadság, 1968. február 17.,
valamint Pravda, 1968. február 17.

189.
Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának 20. évfordulója alkalmából

1968. február 17.

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásának 20. évfordulója alkalmával a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége, a Szovjetunió Minisztertanácsa és minden szovjet ember nevében szívből üdvözöljük és köszöntjük Önöket és Önökön keresztül a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságát, a

Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsát, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányt, a testvéri Magyarország minden dolgozóját.

Népeink ma ünneplik 20. évfordulóját annak a történelmi okmánynak, amely lerakta a két szuverén állam mély kölcsönös megbecsülésének, szoros barátságának és mindenoldalú együttműködésének tartós alapjait. Az elmúlt évek során a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti kapcsolatok a szocialista internacionalizmus szellemében eredményesen fejlődtek, szélesedett a szovjet—magyar együttműködés a békéért, demokráciáért és a szocializmusért vívott harcban.

A testvéri barátságnak és széles körű kölcsönös segítségnek ebben a szerződésben kifejezésre jutott és országaink háború utáni történelmének egész menete által igazolt éltető elveit tovább fejleszti a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság között 1967. szeptember 7-én megkötött új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés. A testvéri szovjet magyar kapcsolatoknak az új szerződés alapján, a marxizmus—leninizmus elvei szellemében történő elmélyítése jelentős hozzájárulás a szocialista közösség erősítésének ügyéhez, Európa és az egész világ békéjének és biztonságának megszilárdításához.

Teljes szívből kívánunk Önöknek kedves elvtársak, és az egész magyar népnek új sikereket a szocialista építés feladatainak megoldásában és közös harcunkban a béke és a kommunizmus ügyének győzelméért.

L. Brezsnyev
a Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottságának főtitkára

N. Podgornij
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének elnöke

A. Koszigin
a Szovjetunió Minisztertanácsa
elnöke

Népszabadság, 1968. február 17.,
valamint Pravda, 1968. február 17.

190.

Részlet L. I. Brezsnyevnek, az SZKP KB főtitkárának a moszkvai magyar—szovjet barátsági gyűlésen mondott beszédéből

1968. július 3.

Kedves Elvtársaink és Barátaink!

Tisztelt Moszkvaiak!

Fővárosunk forrón és őszintén, hagyományos moszkvai vendégszeretettel fogadja ismét vendégeinket a testvéri Magyarországról. Pártunk Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége és a szovjet kormány nevében, valamennyi itt összegyűlt moszkvai lakos nevében szívből üdvözlöm kedves magyar barátainkat, Kádár János elvtársat, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkárát, Fock Jenő elvtársat, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökét, a magyar párt- és kormányküldöttség valamennyi tagját.

Kedves barátaink! Az önök szovjetunióbeli látogatását úgy tekintjük, mint pártjainkat, államainkat, népeinket egyesítő testvéri kapcsolatok, barátság és együttműködés fejlődésének és elmélyülésének új, fontos szakaszát.

Elvtársak!

A tárgyalások, amelyeket a magyar küldöttséggel folytattunk, ismét igazolták, hogy pártjaink és kormányaink között teljes a nézetazonosság a nemzetközi élet alapvető kérdéseiben. E tárgyalások lehetővé tették azt is, hogy a szovjet—magyar kapcsolatok egy sor fontos kérdését megvitassuk és tapasztalatcserére kerüljön sor az országainkban folyó belső építőmunka néhány időszerű feladatának megoldását illetően.

A Szovjetunió kommunistáit és egész népünket örömmel töltik el azok a nagy sikerek, amelyeket a Magyar Népköztársaság a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével, a szocializmus építésében elért. A magyar ipar mind több világszínvonalú terméket állít elő. Emelkedik a nép életszínvonala. A népgazdaság irányításának új rendszerére való áttéréssel kapcsolatban nagy munka folyik. Tovább tökéletesedik a szocialista demokrácia az országban, gazdagodik a magyar kultúra. Állandóan nő a Magyar Népköztársaság nemzetközi tevékenysége. Mindez a magyar munkások, a parasztság és az értelmiség lelkes és kitartó munkájának eredménye, a Magyar Szocialista Munkáspárt marxista—leninista politikájának az eredménye. Mindez meggyőzően bizonyítja, hogy Magyarország dolgozói eredményesen hajtották végre az MSZMP IX. kongresszusának határozatait, és határozott léptekkel haladnak a szocialista társadalom teljes felépítésének útján. A szovjet emberek ismerik és értékelik azokat a nagy érdemeket, amelyeket a testvéri Magyar-

ország pártjának és kormányának vezetősége, az itt jelen levő Kádár János és Fock Jenő szerzett ezeknek a sikereknek az elérésében.

Annál is inkább tiszteljük az új Magyarország nagy sikereit, mivel tudjuk, s jól emlékezünk arra, hogy milyen megpróbáltatáson mentek keresztül a magyar kommunisták és az önök országának összes dolgozói 12 évvel ezelőtt, amikor a belső és a nemzetközi reakció vad támadást indított a szocializmus magyarországi pozíciói ellen.

Az akkor kialakult bonyolult helyzetben arra volt szükség, hogy a magyar forradalom élcsapata, a magyar kommunisták pártja szilárd és határozott, bátor és elvhű legyen a dolgozók érdekeiért, a szocializmus ügyéért folytatott harcban. És a magyar kommunisták, akiket a munkásosztály, valamint a nép többsége támogatott, akik a többi szocialista országgal való testvéri internacionalista szövetségre támaszkodtak, visszatudták verni a reakciót és megvédték a szocializmust.

A Magyar Szocialista Munkáspárt maga köré tömörítette a munkásosztályt, a parasztságot, a szocializmushoz hű dolgozó értelmiséget, és az egész népet további győzelmekre vezette a szocialista építőmunka frontjain. A magyar kommunisták nehéz megpróbáltatások közepette, az osztályellenséggel való összecsapások során és a békés alkotómunka éveiben is tanúbizonyságot tettek arról, hogy igazi élcsapatot alkotnak, amely mint az ország társadalmi fejlődésének vezető ereje, élvezi a társadalom minden rétegének teljes bizalmát. Becsület és dicsőség a Magyar Szocialista Munkáspártnak, a szocialista Magyarország nagyszerű eredményei szervezőjének és ösztönzőjének!...

Mind a Szovjetunió Kommunista Pártja, mind a Magyar Szocialista Munkáspárt a sikeres szocialista építőmunka fontos feltételének tekinti a testvéri szocialista országok szoros, minden vonatkozásban megvalósuló együttműködését. Pártjaink egymással szoros kapcsolatot tartva fenn, tevékeny harcot folytatnak a szocialista közösség és a nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdításáért. Államaink szorosan együttműködnek a nemzetközi küzdőtéren.

A párt- és állami élet minden területén sikeresen fejlődik a szovjet—magyar együttműködés. Bővülnek gazdasági kapcsolataink, tökéletesednek azok formái. Csak az utolsó hét év folyamán kétszeresére növekedett az országaink közötti áruforgalom, jó tapasztalatokat gyűjtöttünk az ipar egy sor ágazatában, a kooperációban és a szakosításban. Ennek példájaként hadd tegyek említést az autóbuszok, Diesel-vonatok és más munkaigényes termékek gyártásában kialakuló munkamegosztásról, az alumíniumtermelésben létrejött együttműködésről.

Egyszóval, elvtársak, már sok munkát elvégeztünk, sok folyik most, de nem kevés az, amit még tennünk kell, és mi reméljük, hogy a Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége szovjetunióbeli látogatásának eredményeként tovább szélesedik országaink együttműködése.

Szeretném önöket, kedves barátaim, biztosítani afelől, hogy a Szovjetunió a jövőben is szilárdan és következetesen fog haladni ebben az irányban..

Elvtársak!

Az élet megköveteli, hogy a világimperializmus egyesített frontjával szembeállítsuk a béke, a demokrácia, a nemzeti függetlenség, a társadalmi haladás összes híveinek hatalmas, egybefonódott antiimperialista frontját. Ennek az egyesülésnek a magva a szocialista világrendszer, a nemzetközi kommunista mozgalom.

A jelenlegi feltételek között a szocialista országok összeforrottságának és cselekvési egységének különösen nagy jelentősége van. A Szovjetunió, a Magyar Népköztársaság és a többi testvéri ország ezért fordítja szüntelenül figyelmét az egység erősítésére. A testvéri pártok és államok találkozásai és megbeszélései, az államférfiak közötti különböző szintű rendszeres kapcsolatok lehetőséget nyújtanak arra, hogy sokoldalúan megvitassuk és kollektívan alakítsuk ki közös politikánkat a jelenkor fő kérdéseiben.

A szocialista országok körében a legszorosabb együttműködés a szocialista országok közössége biztonságának kérdésében valósul meg. Ebben nagy szerepet játszik a Varsói Szerződés Szervezete. E szövetség fő célja: biztosítani a békét az imperializmus háborús próbálkozásaival szemben. Mindaddig, amíg létezik a NATO agresszív tömbje, fennmarad és fejlődni fog a Varsói Szerződés Szervezete, az európai szocialista országok harcos politikai és katonai szövetsége. Tudja meg mindenki: a Varsói Szerződésnek elegendő lehetősége van ahhoz, hogy megbízhatóan védelmezze a szocializmus építőit, szavatolja minden résztvevője biztonságát.

A katonai és politikai együttműködés mellett a testvéri szocialista országok közötti kapcsolatokban lényeges helyet foglalnak el a gazdasági együttműködés kérdései. Mi arra törekszünk, hogy a lehető legnagyobb mértékben kihasználjunk minden előnyt, amelyet a szocializmus e téren nyújt. Ezzel összefüggésben mi csakúgy, mint a KGST többi tagállama, nagy jelentőséget tulajdonítunk a szocialista országok képviselői közeljövőben sorra kerülő magas szintű értekezletének, amelynek megtartásában a drezdai találkozón állapodtunk meg.

A szocializmus világa erőteljes, lendületes életet él, az állandó előrehaladás állapotában van. Természetesen ez bonyolult és nagyon sokrétű folyamat. Fejlődésük folyamán egy sor ország problémákkal találkozik, nehézségeket él át. Problémák támadnak a szocialista államok közötti kapcsolatokban is. A kommunisták látják ezeket a problémákat, és igyekeznek őket a tudományos szocializmus elvei alapján megoldani.

Rendkívül nagy jelentőségű ezeknek az elveknek a helyes értelmezése és megvédése.

A történelem alakulása olyan, hogy az egyes szocialista országok különböző feltételek között, a gazdasági és kulturális fejlődés különböző szintjein, különböző hagyományok és nemzeti sajátságok közepette fognak hozzá az új társadalmi rend felépítéséhez. Mindez azt eredményezi, hogy a közös gazdasági, társadalmi és politikai alapok mellett a szocializmus építésének konkrét útjai, konkrét formái, amelyekben kifejeződnek a szocialista társadalmi viszonyok, bizonyos sajátosságokkal eltérhetnek egymástól.

Ebben, elvtársak, nincs semmi csodálkoznivaló, semmi meglepő. Lenin, mint ismeretes, már 1916-ban ezt írta: „Minden nemzet eljut a szocializmushoz, ez elkerülhetetlen, de nem teljesen egyformán fognak eljutni, mindegyik sajátos vonást kölcsönöz majd a demokrácia ilyen vagy olyan formájának, a proletárdiktatúra ilyen vagy olyan válfajának, a társadalmi élet különféle területen végrehajtott szocialista átalakítások ilyen vagy olyan ütemének." Ma a gyakorlatban győződünk meg róla, hogy mennyire helyes volt e lenini előrelátás és minél több szocialista ország jelenik meg a világon, annál változatosabbak lesznek az új társadalom felépítésének módszerei, annál gazdagabb lesz azoknak a konkrét társadalmi formáknak a sokfélesége, amelyekben a szocialista életmód kiteljesedik.

Ugyanakkor azonban a szocialista országokat egységes elvek egyesítik. Egyesíti őket a mindannyiunk számára közös társadalmi, gazdasági és politikai alap. Ez az alap — a formák sokrétűsége, egyik vagy másik ország összes nemzeti sajátosságai mellett — mindig változatlan marad. Ha ez nem így lenne, megszűnne maga a szocializmus is. Nincs és nem is lehet szocializmus a termelőeszközök társadalmi tulajdona nélkül. Nincs és nem lehet szocializmus, ha a legszélesebb népi tömegeket nem vonják be a társadalom és az állam irányításába. Nincs és nem lehet szocializmus a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus eszméivel felfegyverzett kommunista párt vezető szerepe nélkül.

Mi, kommunisták, saját országainkban mindannyian szocializmust és kommunizmust építünk, s ezt tartjuk legfontosabb kötelességünknek. Ugyanakkor azonban meggyőződésünkből, nevelésünkből és szívünk akaratából következőleg internacionalisták vagyunk. Számunkra nem lehet és soha nem is lesz közömbös a szocialista építés sorsa más országokban, a szocializmus és a kommunizmus közös ügye a földön.

Erről beszélni kell most, amikor a burzsoá rend védelmezői készek bármilyen szocialista álruhát magukra ölteni, hogy megkíséreljék a „nemzeti formák" cégére alatt bomlasztani — ahogy ők mondják: fellazítani — a szocializmust, gyengíteni a szocialista országok közötti testvéri kapcsolatokat. Ezért most inkább, mint bármikor, az a feladat áll előttünk, hogy megsokszorozzuk erőfeszítéseinket a burzsoá ideológia elleni támadásainkban, hogy kommunista meggyőződésre, hazafiságra és proletár internacionalizmusra neveljük a dolgozókat.

Az SZKP mindig elsőrendű jelentőséget tulajdonított és tulajdonít a testvérpártok nemzetközi összeforrottságának, egységesen politikai front megszervezésének az imperializmus elleni harcban. E feladatok megoldásában nagy szerepet hivatott betölteni a kommunista és munkáspártok új nemzetközi tanácskozása, amelyre ez év novemberében kerül sor Moszkvában. Már a tanácskozásra való felkészülés — amelyben több mint hatvan párt vesz részt — megmutatta, milyen fontos érdekük a kommunistáknak, hogy korunk időszerű problémáit közösen megvitassák. Minden alapunk megvan arra, hogy biztosak legyünk: a tanácskozás fontos szakasza lesz a marxista—leninista pártok szolidaritása megszilárdításának.

Szeretném most különösen aláhúzni a Magyar Szocialista Munkáspárt szerepét a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának előkészítésében. Az MSZMP erőfeszítései, aktív tevékenysége — amely a marxista—leninista pártok közötti kapcsolatok megszilárdítására irányult — ismételten meggyőzően igazolják a magyar elvtársak álláspontjának elviségét, határtalan hűségét a proletár internacionalizmus eszméjéhez.

Elvtársak! Mindannyiunk szívéhez közel áll, mindannyiunknak drága az a barátság, amely a Szovjetunió és a népi Magyarország, az SZKP és az MSZMP között szövődött. E barátság közös vívmányunk, és nagy jelentőségű nemcsak a mi országaink, hanem a szocializmus nemzetközi pozíciói számára is. A szovjet emberek szilárd elhatározása, hogy tovább erősítik ezt a testvéri szövetséget. Kérjük, hogy adják át a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság kormányának és országgyűlésének, az önök testvéri országa kommunistáinak és minden dolgozójának forró kommunista üdvözletünket.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Éljen a Magyar Népköztársaság!

Éljen és virágozzék a megbonthatatlan szovjet—magyar barátság!

Éljen a kommunizmus!

Népszabadság, 1968. július 4.,
valamint L. I. Brezsnyev: Leninszkim kurszom Recsi i sztatyi.
T. II. M. 1970. g. sztr. 239—243., 248—252.
A beszédet közolte az Izvesztyija, 1968. július 3.

191.

Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a moszkvai magyar—szovjet barátsági gyűlésen mondott beszédéből

1968. július 3.

Kedves Elvtársak!

Kedves Szovjet Barátaink!

Szívből köszöntöm mai barátsági nagygyűlésünk tisztelt elnökségét, a gyűlés minden részvevőjét. Köszönöm Brezsnyev elvtárs meleg szavait, amelyekkel pártunk tevékenységét, népünk munkáját, országaink őszintén testvéri kapcsolatát méltatta.

Küldöttségünk egy hete tartózkodik a Szovjetunióban. Ez idő alatt élveztük Moszkva vendégszeretetét; ismételten tárgyaltunk a szovjet vezető elvtársakkal közös ügyeinkről; jártunk Volgográdban, tisztelegtünk a sztálingrádi csata hőseinek emléke előtt; ellátogattunk az Észt Szovjet Szocialista Köztársaság fővárosába, Tallinnba. Látogatásunk, tárgyalásaink eredményeivel meg vagyunk elégedve, azokat nagyra értékeljük. Rendkívül jól esett nekünk, hogy bármerre jártunk, utunk minden állomásán éreztük a magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép megbecsülését, a szovjet nép igaz barátságát.

Mindezért hálásak vagyunk. A Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége minden tagja nevében ismételten köszönetet mondok a Szovjetunió Kommunista Pártjának és kormányának a meghívásért. Köszönjük a szovjet embereknek a baráti fogadtatást, a vendégszeretetet, amellyel körülvettek bennünket. Megragadom az alkalmat és átadom önöknek, Moszkva lakosságának, a kommunizmust építő nagy szovjet népnek a magyar kommunisták, a magyar dolgozó nép forró, elvtársi üdvözletét és testvéri jókívánságait.

Kedves Elvtársak!

Küldöttségünk látogatásának célja kapcsolataink bővítése, együttműködésünk kiszélesítése, népeink barátságának további megerősítése volt. Úgy érezzük, hogy célunkat elértük, megbízatásunknak sikerrel eleget tettünk. Ezt nagymértékben megkönnyítette, hogy szovjet partnereinket is ugyanaz a szándék vezette. Munkánkat mindenekelőtt az segítette, hogy egységünk szilárd, a magyar—szovjet barátság megingathatatlan, eszményeink, érdekeink és céljaink közösek. Népeink barátsága töretlenül fejlődik és ma erősebb, mint korábban bármikor volt.

Barátságunk alapjait ötven évvel ezelőtt szovjet részről a halhatatlan Lenin és bolsevik kortársai, részünkről Kun Béla, Szamuely Tibor, az első magyar kommunisták vetették meg. Nemzedékek dolgoztak érte és sokan vérükkel szentelték meg. Barátságunk, amelyet egykor csak a legöntudatosabb, előretekintő vezetők hirdettek, napjainkra országaink-

ban milliók személyes ügyévé vált. Segíti közös céljaink valóra váltását, népeink barátságának elmélyítését, együttműködésünket, hogy a szovjet párt- és kormány vezetőihez fűződő személyes kapcsolatainkat a kölcsönös bizalom hatja át. Népünk tiszteletet és mély megbecsülést érez Brezsnyev, Koszigin és Podgornij elvtársak és mindazok iránt, akikre a szovjet párt, az állam és a társadalom vezetésének óriási feladata és felelőssége hárul. Ezt mindenki megérti, aki tudja, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet állam milyen fontos szerepet tölt be az emberiség jelenében és jövőjében.

Amikor küldöttségünk a szovjet nép képviselőivel barátságunk és együttműködésünk fejlesztéséről tárgyal, akkor a magyar munkásosztály, a magyar dolgozó nép érdekének, óhajának és akaratának megfelelően cselekszik. Ma tíz- és százezrek dolgoznak együttműködésunk elmélyítésén; a magyar—szovjet barátság a szó teljes értelmében népeink barátsága lett, milliók őrködnek felette és erősítik évről évre.

Elvtársak! Barátaim!

A magyar nép nagy rokonszenvvel figyeli és nagyra értékeli a szovjet emberek nagyszerű és áldozatos munkájának világszerte ismert eredményeit. Küldöttségünk mostani látogatása során újabb, közvetlen személyes benyomásokat szereztünk a Szovjetunió népgazdaságának gyors ütemű fejlődéséről... Szemmel látható és magával ragadó Moszkva, Volgográd, Tallinn és általában a szovjet városok hatalmas méretű fejlődése. A szovjet tudomány számos ágazata, az űrkutatás, a honvédelmi ipar nemzetközileg élen jár...

A mi hazánkban, a Magyar Népköztársaságban az emberek magabiztosan, a jövőbe vetett szilárd hittel munkálkodnak a szocialista társadalom teljes felépítésének nagy művén. Tízegynéhány esztendővel ezelőtt, az 1956-os ellenforradalmi felkelés tombolásának napjaiban, nem sokan gondolták volna azt, hogy 1968-ban Magyarország helyzetének legfőbb jellemzője a kiegyensúlyozott és szilárd szocialista viszonyokon alapuló rend és nyugalom lesz. És mégis bekövetkezett. Mindenekelőtt annak köszönhetően, hogy a párt, elnyerve a munkásosztály, a nép támogatását, leszámolt a dogmatizmussal és a revizionizmussal, politikailag elszigetelte és szétverte a burzsoá ellenforradalmi erőket.

A párt a tömegekkel összefogva dolgozik. Szövetségi politikánk szellemében, a közös szocialista cél szolgálatában a Hazafias Népfront-mozgalom átfogja és egységbe tömöríti társadalmunk, a nemzet minden alkotó erejét. Az összefogással népünk nagy eredményeket ért el a munka széles frontján, a haza szocialista átalakításában. A felszabadulás óta a magyar ipar termelése hatszorosára, a legutóbbi 10 év alatt kétszeresére növekedett. Mezőgazdaságunk 10 év alatt, az átszervezés időszakában és azt követően, 25 százalékkal növelte hozamát. Megszilárdítva rendünket, befejeztük a szocialista társadalom alapjainak lerakását és nagy fejlődést értünk el az építőmunka minden területén...

Pártunk, a magyar munkásosztály, népünk, annak idején elsőként követte a Nagy Októberi Szocialista Forradalom példáját, s 1919-ben létrehozta a Magyar Tanácsköztársaságot. Az első magyar munkáshatalmat akkor a nemzetközi imperializmus erőinek külső beavatkozásával, fegyverrel leverték, kegyetlen ellenforradalmi rendszert vezettek be, de bármit tettek osztályellenségeink, íme, a szocializmus mégis győzött a magyar földön!

Népünknek a szabadságot, az új élet lehetőségét a Szovjetunió felszabadító hadserege hozta el és a szovjet nép segítőként azt követően is mindig velünk volt, jóban és rosszban, harcban és építőmunkában egyaránt. A Szovjetunió internacionalizmusa példás, mi a Szovjetunióban látjuk a Magyar Népköztársaság leghűbb szövetségesét, igaz barátját. Népünk tudja, hogy mit köszönhet a Szovjetuniónak és nem felejti el! Utunk, sorsunk közös. Biztosak vagyunk abban, hogy egységünk, összeforrottságunk a jövőben még erősebb lesz.

Számos fontos kérdésről folytattunk eszmecserét. Sorra vettük a szocializmus, a kommunizmus építésének tapasztalatait országainkban, kétoldalú kapcsolataink és a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseit. Megbeszéléseink barátiak, szívélyesek voltak, ismételten jóleső érzéssel állapíthattuk meg közösen, hogy az összes érintett alapvető kérdésben nézeteink és törekvéseink egybeesnek és pártjaink, kormányaink álláspontja azonos.

Megbeszéléseink előrevitték együttműködésünket. Az újabb húsz évre szóló, nagy jelentőségű barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződésünket a múlt év szeptemberében Budapesten kötöttük meg. Most is a szerződés előírásainak és szellemének megfelelően végeztük közös munkánkat. Szilárd és közös az az elhatározásunk, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság együttműködését minden területen tovább szélesítsük és mindent megteszünk annak érdekében, hogy pártjaink, népeink egysége, a magyar—szovjet barátság mind erősebb, örök és megbonthatatlan legyen . . .

Kedves Elvtársak!

Napjainkban rendkívül nagy, a nemzetközi élet egészére kiható jelentősége van a szocialista országok egységének, belső szilárdságának, a Szovjetunióhoz fűződő kapcsolatának. Ezt az imperialisták is felismerték. Hatalmas összegeket áldoznak az ellenünk folytatott propagandaháborúra, még külön „tudományos kutatóintézetet" is létrehoztak, azzal a céllal, hogy ideológiai zűrzavart támasszanak, ily módon is kikezdjék a szocialista országok kapcsolatait, zavart keltsenek a haladó erők soraiban, gátat vessenek a világméretű antiimperialista összefogásnak. Főleg a nacionalizmus, a nemzeti gyűlölködés szításával igyekeznek megbontani a szocialista országok sorait. A céljuk az, hogy elszakítsák ezeket az országokat a Szovjetuniótól és szembefordítsák egymással. Minden ilyen ellenséges törekvéssel szemben következetes eszmei harcot kell folytat-

nunk, és erősíteni, fejleszteni kell a szocialista országok szervezeteit, a két- és többoldalú együttműködésük minden formáját.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Népköztársaság kormánya úgy véli, hogy a jelenlegi helyzetben nagyon fontos közös feladatunk az egység erősítése a szocialista országok között és a Varsói Szerződés, valamint a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében is.

A Varsói Szerződés országai ismételten kijelentik, változatlanul érvényes, hogy hajlandók megszüntetni védelmi szervezetüket, ha az imperialista hatalmak feloszlatják a NATO-t. Mindaddig azonban, amíg létezik az imperialisták agresszív, a népek békéjét fenyegető katonai tömbje, addig internacionalista kötelességünk szervezetileg és katonailag erősíteni, korszerűsíteni és még hatékonyabbá tenni közös védelmi szervezetünket.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában megvalósult együttműködésünk hasznosan segítette országunkat. A KGST kereteiben elért eredményeinket megtartjuk és fejlesztjük. Fontos és időszerű feladatunknak tekintjük a szocialista országok gazdasági együttműködésének hatékonyabbá tételét. Mi minden igyekezetünkkel erősítjük a KGST-t, tevékenyen részt veszünk munkájában. Az a véleményünk, hogy az önálló nemzetgazdaságok fejlesztése mellett lehetőség nyílnék a gazdasági kapcsolatok további erősítésére, a jobb kooperációra, együttműködésre. Helyeslünk minden ésszerű, országaink és népeink javát, gazdasági fejlődésünket szolgáló, az együttműködést magasabb szintre emelő lépést.

Eddigi tapasztalataink arra tanítanak bennünket, hogy szüntelenül harcolni kell minden olyan burzsoá, kispolgári és anarchista kísérlet ellen, amely a szocializmus építését egy adott országban, a szocialista országoktól elkülönülten, sőt a szocializmus építését kommunisták nélkül propagálja. A történelem bizonyította és bizonyítja, ahogy nincs szovjetellenes kommunizmus, úgy nincs kommunisták nélkül szocializmus sem.

A jelenlegi nemzetközi helyzetben különösképpen súlyos történelmi felelősség nehezedik a nacionalista útra tért kínai vezetők csoportjára, amely a kispolgári, álforradalmi eszmék terjesztésével, egységbontó, szakadár tevékenységével objektíve az imperialisták kezére játszik, nagy károkat okozott és okoz ma is a világ haladó mozgalmainak. A manapság ismét divatos nacionalizmussal párosult kispolgári forradalmiság nem azonos a proletárforradalmisággal. Amit Kínában „kulturális forradalomnak" neveznek, annak nincs semmi köze se a kultúrához, se a forradalomhoz, az nem más, mint a nacionalizmus, az anarchia, a rombolás elszabadult szelleme.

A szocializmus, a proletár internacionalizmus, a marxizmus—leninizmus igaz híveinek minden országban kötelességük védeni a párt poli-

tikáját és ideológiáját, a jobboldali és a „baloldali" torzításokkal szemben. Ugyancsak kötelességük harcolni a kispolgári álforradalmiság, a nacionalizmus, a nemzeti elzárkózás, a soviniszta gyűlölködés, mindenfajta ellenséges nézet ellen.

A mi legerősebb fegyverünk a világnézetünk, az elméletünk, a marxizmus—leninizmus. Politikánkat elsősorban eszmei fegyverekkel valósítjuk meg és védjük a szocialista országokban a hatalom birtokában is. Amint osztályellenségeink a szocialista rendszer alapjait kezdik támadni, szervezetten és erőszakos fellépésekkel, jogunk és kötelességünk hatalmi eszközt is igénybe venni a szocializmus, a munkásosztály ügyének védelmében.

A szocializmusért, az emberek értelméért, szívéért, meggyőződéséért vívott politikai, ideológiai harc világméretekben a két társadalmi rendszer között s a szocialista országokon belül egyaránt folyik. Mi elvetjük azt a tételt, hogy a szocializmus győzelmével és annak fejlődésével párhuzamosan az osztályharc automatikusan éleződik. De saját harcaink és más szocialista országok tapasztalatai azt bizonyítják ma is, hogy ez a küzdelem bizonyos körülmények között kiéleződik, bonyolultabbá válik, az osztályharc élesedik. Folyjék bármelyik országban ez a harc, a Magyar Szocialista Munkáspárt ilyen helyzetben is teljes mértékben a kommunistákkal, azokkal szolidáris, akik a dogmatizmussal, a revizionizmussal leszámolva, az osztályellenséggel szemben a munkásosztály hatalmát, a szocializmus ügyét védik. Mi megértjük harcukat és készek vagyunk minden internacionalista segítséget megadni hozzá.

Kedves Elvtársak!

A nemzetközi munkásmozgalomban az utóbbi időben erősödnek az egységtörekvések. Ennek jelentős kifejezése volt a testvérpártok februári budapesti konzultatív találkozója, ahol megállapodtak abban, hogy ez év novemberére, Moszkvába összehívják a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozását. A konzultatív találkozón egyetértés alakult ki abban, hogy meg kell teremteni a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységét az imperializmus elleni harc fő kérdéseiben. Azóta Budapesten lezajlott az előkészítő bizottság ülése és megtartotta első ülését a nemzetközi tanácskozás anyagait előkészítő munkacsoport is.

A Magyar Szocialista Munkáspárt a maga részéről mindig arra törekedett, hogy hozzájáruljon a munkásmozgalom egységének helyreállításához. Erre fog törekedni a jövőben is. Mély meggyőződésünk, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom moszkvai tanácskozása mérföldkő lesz az egység felé vezető úton, lehetővé teszi a legszélesebb körű és világméretű antiimperialista front kiszélesítését és hatékony fellépését, s ezzel nagy szolgálatot tesz a szocializmus, az emberi haladás, a béke ügyének.

A Szovjetunióban tett, nagy élményekben gazdag látogatásunk befejezéshez közeledik. Küldöttségünk a rábízott munkát felelősen elvégezve tér vissza hazájába, a szocialista Magyar Népköztársaságba.

Azzal a megtisztelő megbízatással érkeztünk a Szovjetunióba, hogy erősítsük tovább kapcsolatainkat. Mélyen meghat bennünket annak ezerféle megnyilvánulása, hogy a népeink közötti barátság eszméje a testvéri szovjet népben milyen mélyen él. Ismételten és sokféle formában tapasztaltuk, hogy a szovjet nép szereti, becsüli a magyar népet, megérti gondjait, támogatja törekvéseit.

Nincsen olyan földrész, ahol ne gondolnának elismeréssel az emberiség haladásának fő támaszára, a béke nagy erejére, a Szovjetunióra. Nincsen olyan földrész, ahol ne tisztelnék a szovjet népet, amely hősi munkájával, nagyszerű eredményeivel, a más népek sorsa iránt tanúsított mély felelősségével, az emberi haladásért vállalt nagy áldozataival csodálatot, megbecsülést és tiszteletet vívott ki magának.

Jólesik tudni, hogy mi a szovjet népet őszinte barátunknak, hűséges szövetségesünknek vallhatjuk. Mi ezt a barátságot az internacionalizmus szellemében féltett kincsünknek tekintjük, őrizzük, erősítjük. A szovjet nép barátsága a mi nemzeti létünk, szabadságunk, függetlenségünk, szocialista jövőnk erős támasza, fejlődésünk szilárd biztosítéka.

Most, amikor elköszönünk önöktől, élve az alkalommal, ismételten köszönetet mondunk a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának és kormányának, közvetlen vendéglátóinknak, Moszkva, Volgográd, Tallinn lakosságának, az egész szovjet népnek azért az őszinte rokonszenvért, meleg fogadtatásért, barátságért, amellyel itt-tartózkodásunk minden percében körülvettek bennünket.

Búcsúzóul még egyszer sok sikert, új eredményeket kívánunk testvérpártunknak, a Szovjetunió Kommunista Pártjának, igaz barátunknak és szövetségesünknek, a Szovjetuniónak itthon, a kommunizmus építésében, a nemzetközi küzdőtéren, az emberiség békéjéért vívott harcában. Őszinte szívvel sok sikert, boldogságot és békét kívánunk az egész szovjet népnek.

Éljen a Szovjetunió dicső Kommunista Pártja!

Éljen és virágozzék a nagy Szovjetunió!

Éljen, erősödjék szüntelen népeink testvérisége és egysége, a megbonthatatlan magyar—szovjet barátság!

Kádár János: A szocialista Magyarországért.
Kossuth Könyvkiadó, 1972. 64—78. old.
Megjelent: Népszabadság, 1968. július 4.,
valamint Janos Kadar: Izbrannüje sztatyi i recsi (oktyabr 1964—aprel 1970. M., 1970. sztr. 469—483.

192.

Részlet az MNK párt- és kormányküldöttségének szovjetunióbeli baráti látogatásáról kiadott közleményből

1968. július 4.

1968. június 27-e és július 4-e között a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának és a Szovjetunió kormányának meghívására Kádár János elvtársnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárának vezetésével hivatalos, baráti látogatást tett a Szovjetunióban a Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége.

A magyar párt- és kormányküldöttség Moszkván kívül ellátogatott Volgográdba és Tallinnba. A szovjet nép életével történt ismerkedés során a magyar küldöttség nagyra értékelte a szovjet dolgozóknak a kommunista társadalom építésében elért eredményeit, a mély és őszinte szeretet megnyilvánulásait a magyar nép iránt. A magyar nép képviselőit mindenütt szívélyes vendégszeretettel fogadták.

A két ország pártjainak és kormányainak vezetői a testvéri barátság és a kölcsönös egyetértés szellemében tárgyalásokat folytattak egymással. Az eszmecserék a nézetek teljes azonosságát mutatták valamennyi megtárgyalt kérdésben.

A tárgyalásokon részt vettek magyar részről: Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Fock Jenő, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke, Aczél György, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, Timár Mátyás, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökhelyettese, Péter János, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, külügyminiszter és Szipka József, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, moszkvai nagykövet...

Szovjet részről L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, A. N. Koszigin, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke N. V. Podgornij, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke, G. I. Voronov, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, az OSZSZSZK Minisztertanácsának elnöke, K. F. Katusev, az SZKP KB titkára*, M. A. Leszecsko, az SZKP KB tagja, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökhelyettese, A. A. Gromiko, az SZKP KB tagja, a Szovjetunió külügyminisztere és F. J. Tyitov, az SZKP KB tagja, a Szovjetunió budapesti nagykövete tárgyalt...

* K. F. Katusev neve a közlemény magyar szövegéből véletlenül kimaradt.

A kuldöttségek tájékoztatták egymást a szocializmus és a kommunizmus építésének menetéről a Magyar Népköztársaságban és a Szovjetunióban, a két ország fejlődésének időszerű kérdéseiről.

Megelégedéssel állapították meg, hogy az SZKP XXIII. kongresszusán és az MSZMP IX. kongresszusán kitűzött feladatok sikeres végrehajtása biztosítja a két ország népgazdaságának, tudományos és kulturális életének további fejlődését, elősegíti a gazdálkodás formáinak és módszereinek tökéletesítését, a termelés hatékonyságának növelését, a dolgozók jólétének emelését, a szocialista társadalmi viszonyok további fejlesztését, a szocialista demokrácia széles lehetőségeinek teljesebb kihasználását.

A kedvező tapasztalatokból kiindulva a felek megerősítették, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népgazdaságának további fejlesztése érdekében, mind bilaterálisan, mind pedig a KGST keretében a jövőben is minden eszközzel szélesítik és elmélyítik gazdasági és mélyítik gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésüket. Törekedni fognak az ipar és a mezőgazdaság legfontosabb ágazatai fejlesztésének hatékonyabb koordinálására, az új együttműködési formák, a termelési kooperáció és szakosítás kiszélesítésére.

A felek megelégedéssel szóltak a magyar—szovjet kulturális együttműködési kormányközi bizottság megalakulásáról és tevékenységéről. Kifejezték azon óhajukat, hogy tovább fejlesztik és erősítik a tudományos és a kulturális kapcsolatokat, az állami és társadalmi szervek együttműködését.

A felek kifejezték szilárd meggyőződésüket, hogy a magyar—szovjet kapcsolatoknak a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus szellemében, a magyar—szovjet barátsági együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés elvei szerint történő sokoldalú fejlesztése teljes mértékben megfelel országaik érdekeinek, s az egész szocialista közösség politikai, gazdasági és katonai erejének erősödését szolgálja . . .

A felek kinyilvánították eltökéltségüket, hogy erősíteni fogják a Varsói Szerződés Szervezetét, a szocialista országok biztonságának szilárd garanciáját. A szocialista közösség külpolitikája további aktivizálásának, az agressziók meghiúsításának, a népek közötti barátság érdekeitől vezettetve a felek a jövőben is koordinálni fogják nemzetközi tevékenységüket.

Az MSZMP és az SZKP képviselői nagy megelégedéssel állapították meg, hogy a két párt nézetei teljesen egybeesnek a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom helyzetének értékelésében. Megerősítették azon törekvésüket, hogy a jövőben is folytatják a kölcsönös konzultációkat, s egyeztetik álláspontjukat és tevékenységüket.

Az MSZMP és az SZKP egységes abban, hogy minden egyes marxista—leninista pártnak, miközben az előtte álló nemzetközi feladatok

megoldásán fáradozik, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalommal szembeni magas felelősség szellemében kell cselekednie, mindent meg kell tennie az összes kommunista erők nemzetközi összeforrottságának megszilárdítására.

A felek meggyőződése, hogy a kommunista világmozgalom egységének megerősítéséért folyó harc fő kérdése: a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának gondos előkészítése és megtartása. Meggyőződésük, hogy a küszöbön álló tanácskozás fontos szakaszt jelent az imperializmus elleni harcban, a jelenkor összes forradalmi erőinek tömörítésében és támogatást nyújt a szabadságukért és függetlenségükért küzdő népeknek. A testvérpártokkal szorosan együttműködve az MSZMP és az SZKP minden tőle telhetőt megtesz a kommunisták ezen nemzetközi fóruma sikeres lebonyolításának biztosítására.

A küldöttségek pozitívan értékelték a budapesti konzultatív találkozó eredményeit, valamint a testvérpártoknak a nemzetközi tanácskozás előkészítését célzó további együttes lépéseit. A szovjet fél elismeréssel méltatta az MSZMP nagy hozzájárulását ehhez a munkához.

Az MSZMP és az SZKP további erőfeszítéseket tesz a szocialista országok egységének erősítése, a szocialista közösség politikai, gazdasági és védelmi ereje szakadatlan növelése érdekében. A két testvérpárt határozottan elítéli Mao Ce-tung csoportjának politikáját, amely lábbal tiporja a marxizmus—leninizmus elveit, szakadár irányvonalat folytat a nemzetközi kommunista mozgalomban és ezzel kárt okoz az imperializmus elleni harc és a szocializmus kínai építése ügyének.

A tárgyalások részvevői hangsúlyozták, hogy az MSZMP és az SZKP szoros együttműködése és információcseréje, a küldöttségcserék, a két párt vezető személyiségeinek találkozói és konzultációi, a pártjaik közötti kapcsolatok lenini normáinak szellemében elősegítik az időszerű kérdések elvtársi légkörben történő operatív megoldását.

A felek célszerűnek tartják az MSZMP és az SZKP közötti együttműködés formáinak és módszereinek továbbfejlesztését.

A két ország párt- és kormányküldöttségének tárgyalásai a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság, az SZKP és az MSZMP közötti testvéri barátság és sokoldalú együttműködés erősödését szolgálták.

A magyar párt- és kormányküldöttség baráti látogatásra hívta meg a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségét a Magyar Népköztársaságba. A szovjet fél a meghívást köszönettel elfogadta.

Népszabadság, 1968. július 5.,
valamint Pravda, 1968. július 5.

193.

Egyezmény az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között személygépkocsik és komplettáló alkatrészek gyártása és szállítása terén való kooperációról és együttműködésről az 1969—1975 közötti időszakban

1968. október 24.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya,

a két ország közötti gazdasági együttműködésnek az egyenjogúság és kölcsönös előnyök alapján való kibővítése és elmélyítése céljából és

a két ország közötti ipari gyártásszakosítás és kooperáció további fejlesztésének szükségességéből kiindulva,

az alábbiakban állapodtak meg.

1. cikkely

A Magyar Népköztársaság részt vesz a Volgai Autógyárban személygépkocsik gyártásához szükséges komplettáló alkatrészek kooperációs szállításában.

A Magyar Népköztársaságbol 1969—1975-ben a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe szállításra kerülő komplettáló alkatrészek nomenklatúrája, mennyiségei és műszaki jellemzői a jelen Egyezmény 1. sz. Mellékletében vannak feltüntetve.

Az 1973—1975. években a Magyar Népköztársaságból a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe szállításra kerülő komplettáló alkatrészek mennyiségében és műszaki jellemzőiben beálló esetleges egyes változásokat a Felek 1971. június 30-ig pótlólag egyeztetik.

2. cikkely

A jelen Egyezmény 1. Cikkelyében említett komplettáló alkatrészek ellenében a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségéből az 1969—1975. években a Magyar Népköztársaságba a Volgai Autógyárban a Fiat—124 típusú gépkocsi alapján gyártott személygépkocsik és az azokhoz szükséges tartalékalkatrészek kerülnek szállításra a 2. sz. Mellékletben felsorolt mennyiségben.

Az 1973—1975. években a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségéből a Magyar Népköztársaságba szállításra kerülő fent említett típusú személygépkocsik és azokhoz szükséges tartalékalkatrészek mennyiségében, valamint jellemzőikben beállott esetleges egyes változásokat a Felek 1971. június 30-ig pótlólag egyeztetik.

3. cikkely

A Felek abból fognak kiindulni, hogy a jelen Egyezmény 1. cikkelye szerint a Magyar Népköztársaságból a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe szállításra kerülő komplettáló alkatrészek éves szállításai és a jelen Egyezmény 2. cikkelye alapján a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségéből a Magyar Népköztársaságba szállításra kerülő személygépkocsik és az azokhoz szükséges tartalékalkatrészek éves szállításai azonos értékűek lesznek.

4. cikkely

A jelen Egyezmény 1. cikkelyében említett komplettáló alkatrészeket a magyar fél saját erőből és a szovjet fél által átadott műszaki dokumentációk és műszaki feltételek alapján fogja gyártani, kivéve a tranzisztoros rádiókat és a fényszórók izzólámpáit, amelyek a magyar félnek — a szovjet féllel egyeztetett — műszaki feltételei alapján kerülnek gyártásra.

A fent említett, a magyar fél által gyártott komplettáló alkatrészek, a tranzisztoros rádiókészülékek és fényszórók izzólámpái kivételével, csak a Szovjetunióba történő szállításra, valamint a Magyar Népköztársaságban üzemelő személygépkocsik tartalékalkatrészeként használhatók fel.

5. cikkely

A Volgai Autógyárban a személygépkocsik gyártása és a szerelőszalagok munkája ütemességének lehetővé tétele céljából a Magyar Népköztársaságból a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe irányuló komplettáló alkatrész szállítások minden egyes éves időszakban fennakadás nélkül, egyenlő részletekben, a megfelelő magyar és szovjet külkereskedelmi szervezetek között a szerződéskötések alkalmával egyeztetésre kerülő ütemezéssel szigorú összhangban történnek.

Ugyanebből a célból a magyar fél olyan mennyiségű komplettáló alkatrészt gyárt, amely lehetővé teszi, hogy minden egyes komplettáló alkatrész-fajtából 2 hetes tartalékkal rendelkezzék.

6. cikkely

A Magyar Népköztársaságból a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe irányuló komplettáló alkatrészszállítások a jelen Egyezmény 3. sz. Mellékletében feltüntetett árakon történnek.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségéből a Magyar Népköztársaságba szállításra kerülő személygépkocsik és ezek alkatrészei-

nek szállítása a jelen Egyezmény 4. sz. Mellékletében feltüntetett árakon és műszaki jellemzők alapján történik.

A Felek megállapodtak, hogy az egyeztetett árak az Egyezmény hatályának teljes időszakában állandóak maradnak. A komplettáló alkatrészek, kész személygépkocsik és ezek alkatrészeinek említett árait csak abban az esetben fogják módosítani, ha műszaki mutatóiknak a felhasználásra kerülő anyagok, fuvarozási feltételek, a csomagolás és a konzerválás terén az árakat jelentősen befolyásoló változása áll be.

7. cikkely

A komplettáló alkatrészek, személygépkocsik és ezek alkatrészeinek szállítása felvételre kerül a kölcsönös szállításokról szóló éves és hosszú lejáratú egyezményekbe, amelyek a jelen Egyezmény hatályának időszakában hatályban lesznek és ezeknek az egyezményeknek a feltételei szerint történik.

8. cikkely

A megfelelő magyar és szovjet külkereskedelmi szervezetek a jelen Egyezmény alapján a komplettáló alkatrészek, személygépkocsik és ezek alkatrészeinek szállítására szerződéseket kötnek egymással, amelyekben meghatározzák a részletes szállítási feltételeket, a komplettáló alkatrészek mintapéldányainak gyártási és kipróbálási feltételeit, a késztermék minőségére vonatkozó garanciális határidőket, a szállító felelősségét a feladási ütemterv betartásáért, a csomagolást, a konzerválást, a fuvarozást, a kölcsönös, illetőleg a harmadik személyek részéről felmerülő esetleges igények rendezésének feltételeit és más feltételeket, valamint a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségéből a Magyar Népköztársaságba szállításra kerülő személygépkocsik műszaki szolgálatára vonatkozó megállapodásokat.

A két Fél képviselői, az egyik Fél javaslatára Budapesten és Moszkvában felváltva találkoznak a jelen Egyezmény teljesítésének megtárgyalása és szükség esetén megfelelő intézkedések meghozatala céljából.

Jelen Egyezmény az aláírás napján lép érvénybe és 1975. december 31-ig hatályos.

Készült Budapesten, 1968. október 24-én, két eredeti példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.,
közzétéve v Szbornike gyejsztvujscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami, vup. XXV. M. 1972. sztr.

194.

A KISZ Központi Bizottságának üzenete a Komszomol Központi Bizottságához a Lenini Komszomol megalakulása 50. évfordulója alkalmából

1968. október 29.

Kedves Elvtársak, Harcostársaink!

Lenini Komszomolisták!

Dicső jubileumotok ünnepi óráiban, amikor az egész világ haladó, demokratikus, békeszerető ifjúságának szíve veletek együtt dobban, mi a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség vezetői, fiai és leányai forró elvtársi üdvözletünket küldjük nektek, a nemzetközi kommunista ifjúsági mozgalom sok vihart látott és kipróbált harcosainak, példaképeinknek.

A kommunizmus nagy eszméiért lelkesedő és ezért minden erejével harcoló lánglelkű ifjak harci szövetségét tiszteljük a huszonhárom milliós Lenini Komszomolban, amely megalakulása óta a Szovjetunió Kommunista Pártja történelmi felelősségű feladatainak megvalósítását segíti. A Lenini Komszomol a világot, a történelmet és az embert formáló forradalmi változások cselekvő részese, hallhatatlan hősi tettek kovácsa volt és marad a jövőben is. Ez alatt a fél évszázad alatt új típusú szovjet emberek tíz- és tízmillióit nevelte fel, olyan embereket, akik ma

a politikai, társadalmi, gazdasági, tudományos, kulturális élet kiemelkedő munkásai, a kommunista építőmunka fáradhatatlan harcosai.

Internacionalista szellemű szövetségetek gigászi munkát végzett a társadalmi haladás nagy feladatainak megoldása frontján és mindig nagyszerűen vizsgázott akkor is, amikor a haza sorsáért, az osztálytestvérekért, a szocialista világrendszerért az első tűzvonalba kellett menni ez alatt az ötven év alatt. A kommunista építőmunka dicsőségkönyvébe a Lenini Komszomol arany lapokat írt, amikor Október győzelme után fiatalok millióit mozgósította a hadsereg, az ipar és a mezőgazdaság fejlesztésére, a Komszomol-építkezésekre, a mérhetetlen szibériai kincsek feltárására és kiaknázására, a szűzföldek feltörésére és termővé tételére, sok dicsőséget szerzett azzal, hogy mérhetetlen áldozatokat hozott a haza és a szocialista világrendszer szabadságáért, békéjéért, tíz- és tízmilliókat lelkesített hősi helytállásra.

Az önzetlen testvéri barátságról nagyon sokszor tett hitet a szovjet nép, a szovjet ifjúság. Európa és a világ népeit örökre megszabadította a hitleri fasizmus gyűlöletes béklyójától, s vérrel pecsételte meg az európai és ázsiai szocialista országok békéjét, teremtő szocialista alkotó munkáját, amiről a mai kor nemzedéke soha nem feledkezhet meg.

Mi, magyar fiatalok e jubileum alkalmából is számot vetünk azzal, hogy szabadságunk, szocialista jelenünk és boldog jövőnk záloga az az internacionalista segítség volt és marad, amelyet a Szovjetunió a Nagy Október győzelme óta rendíthetetlenül nyújtott. Mi sohasem felejtjük el azt, hogy 1919-ben a dicsőséges Magyar Tanácsköztársaságot, a magyar kommunistákat, a magyar fiatalokat hű harcostársként elsőnek a szovjet kommunisták, a szovjet fiatalok köszöntötték, hogy az elnyomás éveiben a magyar forradalmárok ezreinek nyújtottak éltető menedéket, hogy halált megvető bátorsággal szovjet és magyar fiatalok együtt harcoltak a spanyol nép szabadságáért, hogy hazánkat nagy véráldozatok árán szabadították meg a népelnyomó Horthy rezsim lidércnyomásától, hogy féltőn vigyázták első lépteinket a szocializmus útján, s nagy áldozatot hoztak szabadságunkért 1956-ban is. Jól ismerjük azokat a nagyszerű tetteket is, amelyeket más szocialista országokért és azok ifjúságáért, a világ ifjúságáért, békéjéért és haladásáért tettek, Vietnamtól Kubáig, Csehszlovákiától Koreáig. A világ népei és fiataljai soha nem feledkezhetnek meg ezekről a történelmi tettekről.

A Lenini Komszomol, amely tántoríthatatlanul halad nagy pártja vezetésével a marxizmus—leninizmus, proletár-internacionalizmus zászlaja alatt a világ ifjúságának, így a magyar ifjúságnak is mindig példát mutatott a világ jövője iránti felelősségérzetből, szocialista elkötelezettségből, szolidaritásból. Mi nagyon örülünk annak, hogy a szocialista országok családjában ifjúsági szövetségeink vállt vállhoz vetve, küzdenek közös elveink, közös céljaink és álmaink valóra váltásáért, a marxiz-

mus—leninizmus eljövendő győzelmeiért, a szocialista világrendszer, a demokrácia, a béke, a haladás nemes eszméjéért.

A nagy jubileumon kívánjuk, hogy a hős szovjet ifjúság, Lenin ifjú hada, Oleg Kosevoj, Szergej Tyulenyin, Ljubov Sevcova, Oljana Romova, Jurij Gagarin és mások — hősök és névtelenek — nagyszerű örökségének méltó folytatója legyen. Az elmúlt 50 év grandiózus feladataihoz hasonló feladatok megvívására ma is és holnap is nagy szükség lesz, hiszen az emberiség legemberibb társadalmát, a kommunizmust nem lehet máról-holnapra felépíteni, bonyolult világunk nagy gondjait csak állhatatos, törhetetlen szorgalmú munkával, minden haladó gondolkodású ember összefogásával lehet csak megoldani.

Népeinket, pártjainkat, ifjúsági szövetségeinket az internacionalizmus ezernyi szála fűzi össze. Közösek elveink, törekvéseink, feladataink a szocializmus világméretű győzelméért vívott harcban. Mi, magyar fiatalok meg vagyunk győződve arról, hogy az igaz nemzetköziség próbaköve mindenkor a Szovjetunióhoz, a szovjet ifjúsághoz való viszony volt, ma is az és lesz a jövőben is.

Kedves Elvtársak, kedves Barátaink!

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség tagjai egy emberként köszöntenek benneteket e nagy jubileum alkalmából. Szavakban és tettekben egyaránt kifejezésre juttatják, hogy tiszteletüket és elismerésüket fejezik ki az elmúlt fél évszázad nagyszerű tetteiért, a munka, a tanulás és a haza védelme frontján elért érdemeikért, s ezekben az órákban minden szovjet komszomolistának, minden szovjet fiatalnak legjobb jókívánságaikat küldik. A további munkához nagyon sok sikert és a személyes életben nagyon sok boldogságot kívánnak minden komszomolistának, minden barátjuknak.

Éljen és virágozzék a szovjet és a magyar nép, pártjaink megbonthatatlan barátsága és szövetsége! Éljen a Lenini Komszomol és a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség testvéri együttműködése!

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség
Központi Bizottsága

KISZ KB Irattára.

195.

Kulturális és tudományos együttműködési egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között*

1968. november 16.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya

a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1967. szeptember 7-én kelt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezmény elveivel összhangban,

törekedve a magyar és szovjet népnek a szocialista internacionalizmus elvein nyugvó barátsága és testvéri kapcsolatai továbbfejlesztésére és megszilárdítására,

attól a meggyőződéstől vezérelve, hogy a szocializmus és kommunizmus építése és a marxizmus—leninizmus elvein alapuló eszmei egység megszilárdítása mindkét országnak alapvető érdeke, valamint, hogy a kulturális és tudományos kapcsolatok ezeket az érdekeket szolgálják és fontos szerepet játszanak nemzeti kultúrájuk kölcsönös gazdagításában,

kiindulva a két ország több éves kulturális és tudományos kapcsolatai során elért eredményekből és támaszkodva a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1956. június 28-án kelt Kulturális és Tudományos Együttműködési Egyezmény végrehajtásának pozitív tapasztalataira, valamint a Magyar—Szovjet Kormányközi Bizottságnak a kulturális csere továbbfejlesztése terén kifejtett munkája tapasztalataira,

attól az óhajtól vezérelve, hogy a jövőben is állandó figyelmet fordítanak a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kulturális és tudományos együttműködés minden oldalú fejlesztésére.

megegyeztek, hogy az alábbi Egyezményt kötik és ebből a célból meghatalmazottaikként kinevezték:

a Magyar Népköztársaság Kormánya Ilku Pált, az MNK művelődésügyi miniszterét és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya A. A. Gromikót, a SZSZKSZ külügyminiszterét, akik a helyes és kellő formában kiállított megbízólevelük kicserélése után a következőkben állapodtak meg:

* Az első államközi kulturális egyezményt az MNK és az SZSZKSZ kormánya 1956. június 28-án írta alá Moszkvában; amelyet a jelen egyezmény helyezett hatályon kívül.

Az első egyezmény a kulturális életnek lényegében ugyanazon területeire vonatkozott, mint a jelen egyezmény, de célkitűzésében és tartalmában elmaradt az utóbbitól.

1. cikk

A Szerződő Felek tovább fejlesztik és szélesítik az együttműködést a tudomány, az oktatásügy, az irodalom és a művészet, a sajtó, a rádió, a televízió, az idegenforgalom, a testnevelés és sport terén.

2. cikk

A Szerződő Felek mindegyike rendszeresen megismerteti országa dolgozóit a másik ország szocialista és kommunista építőmunkájával, népeinek politikai, gazdasági és kulturális életével, valamint a két ország együttműködésének gyakorlatával és eredményeivel. Mindkét Szerződő Fél megfelelő szervei biztosítják a tájékoztató tevékenység szükséges hatékonyságát.

3. cikk

A Szerződő Felek a kölcsönös baráti segítségnyújtás alapján és a nemzetközi szocialista munkamegosztás elveinek megfelelően minden eszközzel fejlesztik és mélyítik együttműködésüket a természettudományok, a társadalomtudományok, az orvostudomány és az agrártudomány területén, hogy elősegítsék a kommunista és szocialista építés feladatainak eredményes megoldását. Ennek érdekében:

a tudományos együttműködés területén széleskörűen fejlesztik a kooperációt és a szakosítást, ami jelentős mértékben biztosítja a nemzetközi szocialista munkamegosztás előnyeinek kihasználását;

fejlesztik a kétoldalú és többoldalú közös tudományos kutatásokat, közös tudományos kutató, tervező és szerkesztő kollektívákat hoznak létre;

kölcsönösen elősegítik két- és többoldalú közös tudományos folyóiratok szerkesztését, közös cikkgyűjtemények és egyéb kiadványok megjelentetését és publikáló tevékenységét;

támogatják közös kutatóintézetek és tudományos laboratóriumok felállítását, valamint a tudományos célokat szolgáló, kétoldalú és többoldalú tevékenység egyéb hatékony formáit;

megkülönböztetett figyelmet fordítanak a társadalomtudományok művelésében és kutatásában való együttműködés fejlesztésére, különösen a szocializmus és kommunizmus felépítésével összefüggő problémák közös megoldására és az eredmények közös felhasználására az ideológiai harcban; ennek érdekében támogatják munkabizottságok, állandó munkacsoportok létesítését;

minden eszközzel elősegítik a két ország tudományos akadémiái, akadémiai és tanszéki kutatóintézetei és szervezetei közvetlen munka-

kapcsolatainak kialakítását és szélesítését, vegyesbizottságok létesítését;

támogatják és szélesítik tudósok, tudományos dolgozók és szakértők kölcsönös kiküldetését tudományos kutatómunka végzése, előadások tartása, valamint rendezvényeken való részvétel és tapasztalatcsere céljából; valamint kölcsönösen fogadják a másik Fél tudósait és kutatóit hosszú időtartamú kutatómunkára, a küldő Fél költségén is.

4. cikk

A Szerződő Felek a felső- és középfokú oktatás, a szakoktatás és nevelésügy területén támogatják a széles körű együttműködést és tapasztalatcserét. Ennek érdekében:

elősegítik a felsőoktatási intézmények és egyes tanszékek, valamint a pedagógiai tudományos kutatóintézmények közötti közvetlen kapcsolatok és együttműködés kialakítását és fejlesztését; az oktató-nevelő és kutató tevékenység összehangolását és a legkorszerűbb oktatási módszerek meghonosítását;

elősegítik oktatásügyi folyóiratok szerkesztőségei közvetlen együttműködését; elsősorban cikkek kölcsönös publikálása céljából;

támogatják az együttműködés megteremtését és fejlesztését a tudományos diákkörök, az oktatási intézményekben működő társadalmi és sportszervezetek között;

támogatják oktatók, nyelv- és irodalomtanárok, lektorok közreműködését és munkavállalását a másik Fél felső- és középfokú tanintézeteiben, továbbképző tanfolyamain oktatási tevékenység folytatása, előadások, felolvasások és konzultációk tartása, valamint szakmai gyakorlatokon való részvétel céljából;

az egyetemi hallgatóknak és aspiránsoknak mindkét ország polgári felsőoktatási intézményeiben és tudományos kutatóintézeteiben történő oktatására vonatkozó egyezmény alapján a Felek kölcsönösen lehetővé teszik a hallgatók teljes és részleges képzését egyetemeiken és főiskoláikon; valamint aspiránsok teljes illetve részleges, levelező képzését;

szoros együttműködést valósítanak meg a tudományos minősítés területén, melynek értelmében a szakemberek doktori és kandidátusi értekezéseket nyújthatnak be és védhetnek meg a másik országban;

a Szerződő Felek kölcsönösen elismerik az egyetemek és főiskolák elvégzését, valamint a tudományos minősítés elnyerését igazoló okleveleket;

lehetővé teszik oktatók, tanszéki tudományos dolgozók, egyetemet és főiskolát végzett fiatal szakemberek kölcsönös kiküldését szakmai továbbképzés, specializálódás, tudományos anyaggyűjtés céljából, rövid vagy hosszú időtartamú tanulmányutakon;

tovább bővítik az egyetemi és főiskolai hallgatók, középfokú és szakiskolai hallgatók cseréjét termelési-szakmai gyakorlatokra, nyelvtanfolyamokra és nyelvi szemináriumokra, valamint tanulmányi kirándulásokra.

5. cikk

A Szerződő Felek

ösztönzik egymás nyelvének, irodalmának, történelmének és földrajzának oktatását az egyetemeken, főiskolákon és más oktató intézményekben, valamint ismeretek terjesztését a másik országról és a két ország közötti kapcsolatokról;

biztosítják az irodalmi, történelmi és földrajzi tankönyveikben az egymás országát érintő fejezeteknek rendszeres egyeztetését és segítséget nyújtanak egymásnak a másik országra vonatkozó anyagok megírásához;

létrehozzák és elmélyítik az együttműködést a tankönyvek, tanszerek, oktatófilmek tervezése, előállítása és cseréje területén, s e feladatok megvalósítására igény esetén közös bizottságokat hoznak létre.

6. cikk

A Szerződő Felek elősegítik kapcsolatok és együttműködés létesítését az orvostudománnyal és egészségüggyel foglalkozó intézmények és szakemberek között, a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya között 1959. április 17-én megkötött egészségügyi és orvostudományi együttműködési egyezménynek* megfelelően.

7. cikk

A Szerződő Felek a kultúra területén támogatják és elősegítik:

a közvetlen kapcsolatokat és a folyamatos együttműködést az irodalom, a művészetek, a népművelés, a könyvtárügy, a múzeumok és levéltárak vonalán a két ország irányító szervei, intézményei, alkotó szövetségei, ismeretterjesztő társulatai, kulturális szervezetei és vállalatai, valamint alkotóművészei és kulturális szakemberei között;

a közös művészeti és közművelődési alkotó tevékenység valamennyi hatékony formáját, különösen művek közös kiadását a kiadóvállalatok együttműködésében, közös szerzői kollektívák létrehozását, a gyártási és szolgáltatási kooperációt a kultúra különböző területein, közös művészeti fesztiválok rendezését, találkozók és viták szervezését aktuális eszmei és művészeti problémákról;

* Lásd a 99. sz. dok.-ot.

az együttműködést művészek, műfordítók képzésében és továbbképzésében;

a kiadóvállalatok együttműködését, egymás irodalmának fordítását, kiadását és terjesztését;

a másik ország zeneműveinek, zenei kiadványainak, színdarabjainak, filmjeinek és képzőművészeti alkotásainak bemutatását és propagandáját; művészeti és egyéb kiállítások szervezését;

a hivatásos művészeti együttesek és előadóművészek, valamint öntevékeny művészeti csoportok kölcsönös meghívását és vendégszereplését;

a másik ország alkotói és kulturális szakemberei látogatását új kulturális és művészeti alkotásokkal való megismerkedés, a kulturális alkotó- és nevelőmunkában történő együttműködés, valamint egymás kulturális értékeinek hatékony propagandája céljából;

művészek, megfigyelők és zsüritagok részvételét művészeti fesztiválokon, szemléken, versenyeken és pályázatokon, valamint egyéb kulturális rendezvényeken.

8. cikk

A Szerződő Felek elősegítik a másik Szerződő Fél filmjeinek bemutatását, terjesztését és népszerűsítését, valamint közös filmek készítését és az együttműködést azok gyártásában.

9. cikk

A Szerződő Felek országaik törvényes rendelkezéseivel összhangban biztosítják a másik ország állampolgárai számára a közgyűjtemények — könyvtárak, levéltárak, múzeumi gyűjtemények és más hasonló intézmények — látogatását tudományos kutató tevékenység folytatása céljából.

10. cikk

A Szerződő Felek biztosítják a kölcsönös tájékozódást és minden eszközzel előmozdítják egymás tudománya, oktatásügye, irodalma és művészete eredményeinek széles körű népszerűsítését és propagandáját. Ennek érdekében elősegítik:

a két ország sajtóügynökségei, újságíró szervezetei, tudományos, kulturális, művészeti újság- és folyóiratszerkesztőségei együttműködését és közvetlen kapcsolatának elmélyítését;

újságírók és tudósítók kiküldését egymás országaiba;

a másik ország politikai, gazdasági, tudományos, oktatási és kulturális életéről szóló tudósítások nyilvánosságra hozatalát;

cikkek, fotók és más anyagok küldését, kölcsönös közlését a központi, köztársasági, megyei és szakmai lapokban;

együttműködést az újságírók képzésében és továbbképzésében;

az állami irányító szervek, tudományos, oktatási és kulturális intézmények, alkotó szövetségek és vállalatok között az egyedi és időszakos kiadványok, szemléltető eszközök, oktatófilmek, valamint egyéb tájékoztató és dokumentációs anyagok cseréjét.

11. cikk

A Szerződő Felek támogatják a szoros együttműködést a rádió és televízió területén. Ennek érdekében:

elősegítik rádió- és televízió-műsorok készítését, közvetlen és közös adások közvetítését;

minden eszközzel támogatják televíziós filmek közös gyártását, tv-forgatócsoportok működését egymás országaiban, valamint a rádió és televízió munkatársainak és küldöttségeinek rendszeres látogatását;

rendszeres rádió- és televízió-műsorokat, filmeket és riportokat cserélnek egymás életével, tudományával, kultúrájával való kölcsönös megismerkedés céljából;

együttműködnek a színes televízió bevezetése, hálózatának kiépítése és műsorok sugárzása terén.

12. cikk

A Szerződő Felek elősegítik a szerzői jogok kölcsönös védelméről az MNK és az SZSZKSZ között 1967. november 17-én aláírt egyezmény* megvalósítását.

13. cikk

A Szerződő Felek kölcsönösen támogatják a kulturális külkereskedelmi tevékenységet kifejtő vállalataik — köztük az impresszáriós irodák — együttműködését és gondoskodnak a kölcsönösen felmerülő igények kielégítéséről.

14. cikk

A Szerződő Felek elősegítik a két ország testnevelési- és sport-irányító szervei és szervezetei között a kapcsolatok további fejlesztését, sportversenyek és találkozók rendezését, a sportszervezetek és sportegyesü-

* Lásd a 181. sz. dok.-ot.

letek közvetlen együttműködését; sportolók és edzők cseréjét; a testnevelés és a sport tudományos módszertani tapasztalatainak, a nemzetközi sportversenyeken szerzett tapasztalatoknak a kicserélését.

15. cikk

A Szerződő Felek
elősegítik és támogatják, hogy országaik társadalmi szervezetei — a szakszervezetek, az ifjúsági szövetségek, a baráti társaságok, ismeretterjesztő társulatok és egyéb szervezetek — között közvetlen kapcsolat és együttműködés jöjjön létre;
széleskörűen felhasználják az idegenforgalom lehetőségeit a tudományos és kulturális együttműködés fokozására, hatékony közvetlen kapcsolatok kiépítésére, többek között szakmai turistacsoportok kölcsönös szervezése formájában.

16. cikk

A Szerződő Felek
támogatják kétoldalú konferenciák, szimpóziumok, szemináriumok, ülések, tanácskozások, viták és más rendezvények szervezését oktatási, tudományos és kulturális kérdések megvitatására; e rendezvények tervéről évente előzetesen tájékoztatják egymást;
előmozdítják nemzeti, köztársasági, megyei és városi szinten kulturális napok, hetek és egyéb akciók szervezését.

17. cikk

A Szerződő Felek
elősegítik a szocialista országok között a több oldalú kulturális és tudományos együttműködés további tökéletesítését;
tájékoztatják egymást a harmadik országokkal létesített kulturális és tudományos kapcsolatokról;
összehangolják részvételüket a nemzetközi tudományos és kulturális kongresszusokon és konferenciákon;
támogatást nyújtanak egymásnak a nemzetközi szervezetekben és e szervezetek által kifejtett munkában, valamint kicserélik szerzett tapasztalataikat.

18. cikk

A Szerződő Felek támogatják a Magyar—Szovjet Kormányközi Kulturális Együttműködési Bizottság munkáját, amely
kidolgozza a kulturális együttműködés fejlesztésének alapvető elveit,

valamint rendszeres konzultációkat folytat a kulturális és tudományos együttműködés éves terveiről;

elemzi az együttműködés helyzetét és konkrét ajánlásokat dolgoz ki a kapcsolatok további elmélyítésére, hatásfokának növelésére, az együttműködés formáinak és módszereinek tökéletesítésére;

elősegíti a tudományos, oktatási és kulturális intézmények közvetlen együttműködésének fejlesztését, valamint kulturális és tudományos személyiségek személyes kapcsolatainak kialakítását;

megvitatják a harmadik országokkal folytatott kulturális és tudományos kapcsolatok koordinálásának kérdéseit.

19. cikk

A Szerződő Felek

a jelen Egyezmény végrehajtása céljából államközi kulturális és tudományos együttműködési terveket dolgoznak ki, amelyeket jóváhagyásra kormányaik elé terjesztenek;

támogatják az Egyezmény hatáskörébe tartozó főhatóságokat, intézményeket, szervezeteket és vállalatokat, hogy közvetlen együttműködési megállapodásokat dolgozzanak ki és írjanak alá.

20. cikk

A jelen Egyezménynek megfelelően a kulturális és tudományos együttműködés vonalán végrehajtott intézkedésekkel kapcsolatos pénzügyi kérdéseket a Szerződő Felek a kölcsönösség alapján, elszámolások útján rendezik.

Az Egyezmény végrehajtására vonatkozó pénzügyi rendelkezéseket a megkötött érvényes munkatervek, illetve a két ország különböző kulturális intézményeinek és szervezeteinek közvetlen együttműködési megállapodásai tartalmazzák.

A Szerződő Felek támogatják a devizamentes cserét a hatályban levő rendelkezések figyelembevételével.

A Felek kölcsönösen elősegítik, hogy egymás tudományos és kulturális életének képviselői magánkezdeményezésből, egyéni költségen, vagy személyes meghívások alapján egymás országaiban szakmai célból látogatásokat, utazásokat tegyenek.

21. cikk

A jelen Egyezmény hatálybalépésével a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya között 1956. június 28-án kötött Kulturális és Tudományos Együttműködési Egyezmény hatályát veszti.

A Szerződő Felek kulturális és tudományos intézményei és szervezetei között eddig létrejött megállapodások továbbra is érvényben maradnak, amennyiben nem mondanak ellent a jelen Egyezményben foglalt rendelkezéseknek.

22. cikk

Ezt az Egyezményt meg kell erősíteni és az a megerősítő okiratok kicserélésének napján lép hatályba. A megerősítő okiratok kicserélésére a legrövidebb időn belül Moszkvában kerül sor.*

Ez az Egyezmény tíz évig marad érvényben és hatálya mindenkor további öt évre meghosszabbodik, ha azt az egyik Szerződő Fél bármely lejáratot hat hónappal megelőzően közölt értesítéssel fel nem mondja.

Készült Budapesten, 1968. november 16. napján, két példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven, mindkét nyelvű szöveg azonos érvényű.

A fentiek hiteléül a Szerződő Felek meghatalmazottai az Egyezményt aláírták és pecsétjükkel látták el.

MNK KÜM L., 1969. évi Törvények és törvényerejű rendeletek hivatalos gyűjteménye, Budapest 1970, 190—194. old.,
valamint AVP SZSZSZR., po ird Vedomosztyi Verhovnovo Szovjeta SZSZSZR
№ 25 (1475), 1969. g. sztr. 220—221.

* A megerősítő okmányok cseréjére 1969. április 11-én került sor Moszkvában. Az egyezményt Magyarországon 1969. augusztus 5-én az 1969. évi 20. sz. tvr.-rel hirdették ki.

196.

Közlemény A. A. Gromiko, az SZSZKSZ külügyminiszterének magyarországi látogatásáról

1968. november 19.°

Andrej Gromiko, a Szovjetunió külügyminisztere, aki Péter Jánosnak, a Magyar Népköztársaság külügyminiszterének meghívására november 14 és 18 között — feleségének és a Szovjetunió külügyminisztériuma több vezető munkatársának kíséretében — hivatalos baráti látogatást tett hazánkban, hétfőn elutazott Budapestről.

Itt-tartózkodása alatt a szovjet külügyminisztert fogadta Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, Fock Jenő, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke. A találkozókon meleg hangú baráti beszélgetésekre került sor a közös érdeklődésre számottartó kérdésekről.

A. A. Gromiko magyarországi látogatása során a két külügyminiszter tájékoztatta egymást és véleményt cserélt a nemzetközi helyzet időszerű problémáiról, a magyar—szovjet kapcsolatokról. Ismételten megállapították a világban végbemenő eseményekkel kapcsolatos nézeteik azonosságát. Kifejezték azon törekvésüket, hogy minden lehetséges módon erősítik a két ország testvéri kapcsolatait, a magyar és a szovjet nép, a szocializmus és a béke közös ügye javára.

Hangsúlyozták, hogy a jelenlegi viszonyok között különös jelentősége van a szocialista államok egységének és szolidaritásának. Szükségesnek tartják az imperialista és reakciós erőknek a nemzetközi helyzet rontását és a szocialista közösség pozíciói gyengítését célzó mesterkedéseinek határozott visszautasítását. Kijelentették, változatlan arra irányuló politikájuk, hogy a szocialista közösség más államaival együtt lehetőségeikhez képest elősegítsék a nemzetközi viták békés úton történő megoldását.

Megelégedéssel állapították meg, hogy a vietnami nép hősies harcának — amelyet a szocialista országok és az egész világ békeszerető erői támogatnak — eredményeként a közelmúltban sikerült elérni a Vietnami Demokratikus Köztársaság elleni amerikai bombázások és az egyéb katonai tevékenység beszüntetését, s megegyezni abban, hogy a Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Front részvételével tárgyalások kezdődjenek a vietnami probléma politikai rendezésére. Hangsúlyozták elhatározásukat: továbbra is segítik a Vietnami Demokratikus Köztársaságot abban, hogy az idegen csapatok Dél-Vietnamból történő kivonása, a vietnami nép önrendelkezési jogának biztosítása alapján megvalósuljon a béke.

A felek kijelentették, hogy továbbra is a közel-keleti helyzet mielőbbi politikai rendezésén fáradoznak, ahol Izrael és a mögötte álló imperialista körök agresszív álláspontja a feszültség változatlan forrása.

A megbeszéléseken nagy figyelmet szenteltek az európai biztonság kérdéseinek. Aláhúzták, hogy az európai feszültség fő forrását a Német Szövetségi Köztársaság uralkodó köreinek revansista törekvései képezik. A Magyar Népköztársaság kormánya és a Szovjetunió kormánya úgy véli, hogy az európai biztonság megszilárdításának reális útja: a Varsói Szerződés tagállamai budapesti nyilatkozatában és más dokumentumokban, valamint az európai kommunista és munkáspártok Karlovy Vary-i nyilatkozatában kifejtett javaslatok megvalósítása.

A két ország kapcsolatait áttekintve, nagy megelégedéssel állapították meg, hogy a szocialista internacionalizmus elvei alapján, az élet minden területén gyümölcsözően fejlődnek kapcsolataik és együttműködésük.

Aláhúzták annak szükségességét és fontosságát, hogy a továbbiakban is összehangolják külpolitikai tevékenységüket és a szocialista közösség egységének erősítését célzó erőfeszítéseiket.

A. A. Gromiko találkozott Ilku Pállal, a Magyar Népköztársaság művelődésügyi miniszterével is. A felek egyezményt írtak alá a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti kulturális és tudományos együttműködésről, amely a magyar—szovjet kapcsolatok további széles körű fejlesztését irányozza elő a következő évtizedekre.

A Szovjetunió külügyminiszterének magyarországi látogatása, a szívélyesség és a teljes egyetértés szellemében lefolytatott véleménycserék a két ország barátságának és együttműködésének elmélyülését szolgálták.

A. A. Gromiko meghívta Péter Jánost, hogy tegyen hivatalos látogatást a Szovjetunióban. Péter János a meghívást köszönettel elfogadta.

Népszabadság, 1968. november 19.,
valamint Izvesztyija, 1968. november 19.

197.

Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MSZMP Központi Bizottságához a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója alkalmából

1968. november 24.°

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártja és a szovjet nép nevében forrón köszöntjük Önöket, s Önökön keresztül a magyar kommunistákat, a testvéri Magyarország összes dolgozóit e dicső jubileum, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom történetének nevezetes eseménye, a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója alkalmából.

A kommunista párt megalakulása, a párt fáradhatatlan tevékenysége döntően befolyásolta a magyar nép történetét, sorsát. A magyar kommunisták — Marx és Lenin nagy eszméitől vezérelve — élére álltak a munkásosztály, az összes dolgozók harcának a kizsákmányoló rendszer megdöntéséért, a szocializmusért. Az oroszországi Októberi Forradalmat követően Magyarország kommunistái emelték magasra a szocializmus vörös zászlaját, amikor 1919-ben kihirdették az első magyar proletárállamot, a Magyar Tanácsköztársaságot. A Horthy-fasiszta rendszer nehéz éveiben a munkásosztály ügyének diadalába vetett rendíthetetlen hit lelkesítette a magyar kommunistákat a hazájuk szabadságáért a függetlenségéért vívott bátor harcban. 1945. áprilisa, az ország felszabadulása után a kommunista párt volt az a vezető erő, amely biztosította a népi demokratikus hatalom létrejöttét, a szocialista átalakulás megvalósulását Magyarországon. A marxista—leninista eszmék iránti hűség, ezeknek az eszméknek alkotó alkalmazása országunk konkrét körülményei között, a forradalmi harc gazdag tapasztalatai segítették a magyar kommunistákat abban, hogy legyőzzék a szocializmus építése közben felmerülő szektás-dogmatikus hibákat, s 1956 őszén visszaverjék a belső és a nemzetközi reakció szövetkezett erőinek ellenforradalmi támadását.

A magyar kommunista mozgalom forradalmi hagyományait folytatva, a Magyar Szocialista Munkáspárt — harci vezérkara, Központi Bizottsága vezetésével — biztosította a szocializmus alapjainak lerakását, s ma szilárdan vezeti a magyar dolgozókat a szocializmus teljes felépítésének útján. A Magyar Szocialista Munkáspárt, hűen a proletár internacionalizmus elveihez, következetesen harcol a szocialista országok összefogásának megerősítéséért, a nemzetközi kommunista mozgalom egységéért, aktív szerepet játszik a kommunista és munkáspártok új nemzetközi tanácskozása előkészítésében. A szovjet emberek nagyra értékelik, hogy a magyar kommunisták történelmi útjuk minden szakaszán

síkraszálltak és síkraszállnak a magyar és a szovjet nép közötti testvéri barátság és sokoldalú együttműködés megszilárdításáért. Ezt a barátságot azoknak a magyar internacionalistáknak a vére pecsételte meg, akik az oroszországi polgárháborúban, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelméért harcoltak, és azoknak a szovjet katonáknak a vére, akik Magyarország fasiszta iga alóli felszabadításáért estek el. E barátság nagy lendítő erővé vált a szocializmus és a kommunizmus győzelméért vívott közös harcában.

A nevezetes évfordulón, pártjuk 50. születésnapján szívből köszöntjük a magyar kommunistákat és az egész magyar dolgozó népet. Önöknek, drága barátaink és harcostársaink, új sikereket kívánunk a szocialista építésben, boldogságot és felvirágzást nagyszerű hazájuknak.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, a nemzetközi kommunista mozgalom harci osztaga, a magyar nép szocialista társadalom felépítéséért vívott harcának ihletője és szervezője!

Éljen a kommunizmus!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

Népszabadság, 1968. november 24.,
valamint Pravda, 1968. november 24.

198.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között a légi közlekedésről*

1968. december 2.

A Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya, a továbbiakban „Szerződő Felek",

a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között Budapesten, 1967. szeptember 7-én aláírt Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződéssel összhangban,

attól az óhajtól vezetve, hogy elősegítsék a két ország közötti együttműködés további fejlődését és erősítését a légiközlekedés terén,

az alábbiakban állapodtak meg:

* Az első kormányközi rendszeres légiközlekedésről szóló egyezményt 1955. február 11-én írták alá Moszkvában, ennek helyébe lépett a jelen egyezmény.

1. cikk

Az Egyezmény és Függelékének alkalmazásánál a következő kifejezések az alábbiakat jelentik:

a) az „Egyezmény" — az Egyezményt és annak Függelékét, amely annak elválaszthatatlan része, ha az Egyezmény másképpen nem rendelkezik;

b) a „polgári légügyi hatóság" a Magyar Népköztársaság vonatkozásában a közlekedés- és postaügyi minisztert, illetve azt a személyt vagy szervet, amelyet a Magyar Népköztársaság Kormánya az említett miniszter jelenlegi teendőinek ellátásával megbíz; a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége vonatkozásában pedig a polgári repülésügyi minisztert, illetve azt a személyt vagy szervet, amelyet a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya az említett miniszter jelenlegi teendőinek ellátásával megbíz;

c) a „terület" — az állam felségjoga alá tartozó szárazföldi területet, az ahhoz tartozó parti vizeket, belső vizeket, és ezek légterét;

d) a „légivonal" — minden menetrendszerű és nem menetrendszerű légivonalat, amely utasok, poggyász, áru- és postaküldemények légijárműveken történő szállítására szolgál;

e) a „menetrendszerű járat" — a kijelölt légiközlekedési vállalat rendszeres, előzetesen egyeztetett és közzétett menetrendnek megfelelő légijáratát;

f) a „nem menetrendszerű járat" — a légiközlekedési vállalat menetrenden kívüli légijáratát;

g) a „megállapodás szerinti légivonal" — azokat a légivonalakat, amelyeket az Egyezmény alapján üzemeltetnek;

h) a „meghatározott útvonalak" — az Egyezmény függelékében megjelölt útvonalakat, amelyeken a megállapodás szerinti légiforgalmi vonalakat üzemeltetik;

i) a „nem-kereskedelmi célú leszállás" — olyan leszállást, amelynek más a célja, mint utasok, poggyász, áru- és postaküldemények felvétele, illetve leadása;

j) a „kijelölt légiközlekedési vállalat" — olyan légiközlekedési vállalatot, amelyet a Szerződő Fél a megállapodás szerinti légivonalak üzemeltetésére kijelöl.

2. cikk

Mindegyik Szerződő Fél megadja a másik Szerződő Félnek az Egyezmény Függelékében felsorolt jogokat, és kijelöli a Függelékben megnevezett légiközlekedési vállalatát a megállapodás szerinti légijáratok üzemeltetésére.

3. cikk

(1) Mindegyik Szerződő Fél fenntartja magának azt a jogot, hogy ideiglenesen felfüggessze vagy visszavonja az Egyezmény Függelékében felsorolt jogokat, abban az esetben, ha a kijelölt légiközlekedési vállalat nem tartja be az Egyezményben előírt feltételeket.

(2) Ezzel a joggal csak a Szerződő Felek polgári légügyi hatóságai közötti előzetes tanácskozás után lehet élni.

4. cikk

(1) A Szerződő Felek kölcsönösen a kijelölt légiközlekedési vállalatok rendelkezésére bocsátanak minden meglevő, szükséges műszaki eszközt és szolgálatot, hogy biztosítsák a megállapodás szerinti légijáratokon a légijárművek repülésének biztonságát.

(2) A légijárművek megállapodás szerinti légivonalakon történő repülésének irányait mindegyik Szerződő Fél önállóan állapítja meg a saját területén. A közös államhatár átrepüléseinek kapuit a Szerződő Felek közötti egyeztetés útján kell megállapítani.

(3) A repülési irányok, valamint a kitérő repülőterek meghatározásánál, lehetőség szerint, figyelembe kell venni a megállapodás szerinti légivonalak lehető leggazdaságosabb üzemeltetési feltételeit.

(4) A Szerződő Felek polgári légügyi hatóságainak illetékességi körébe tartozik minden olyan kérdés, melynek tárgya a repülés biztonságának megvalósítása, illetve a repülések végrehajtásából eredő felelősség.

5. cikk

(1) Az üzem- és kenőanyagok, a pótalkatrészek, valamint egyéb anyagok; felszerelések; reklám-, tájékoztatási, továbbá a kijelölt légiközlekedési vállalatok kereskedelmi és műszaki jellegű nyomdai anyagai, úgyszintén azok a gépjárművek, amelyeket az egyik Szerződő Fél kijelölt légiközlekedési vállalata, kizárólag saját szükségleteire, a másik Szerződő Fél területére szállít vagy szállított, mentesek a vám-, adó- és egyéb más illetékek alól, amíg e Szerződő Fél területén vannak.

(2) A megállapodás szerinti légivonalakon üzemeltetett légijárművek, továbbá az egyik Szerződő Fél kijelölt légiközlekedési vállalata légijárművének fedélzetén levő üzem- és kenőnyagtartalékok, pótalkatrészek, felszerelések, valamint élelmiszerek, beleértve az italokat, dohányárukat, valamint az emléktárgyakat, a másik Szerződő Fél területén mentesek a vám-, átvizsgálási- és egyéb illetékek alól, ha az említett tartalékokat és anyagokat az ilyen légijárművek a repülés ideje alatt használják, kivéve a másik Szerződő Fél területén történő elidegenítés esetét.

6. cikk

(1) Az egyik Szerződő Félnek a nemzetközi repülések végrehajtására, a területére való belépésre és kilépésre, a légijárművek üzemeltetésére és repülésére vonatkozó jogszabályait és előírásait kell alkalmazni a másik Szerződő Fél kijelölt légiközlekedési vállalatainak légijárműveire, amíg ezek e Szerződő Fél területén tartózkodnak.

(2) Az egyik Szerződő Félnek azokat a jogszabályait és előírásait, amelyek a légijárművek utasainak, személyzetének, poggyászának, rakományainak és postaküldeményeinek a területére történő érkezését, valamint távozását szabályozzák, nevezetesen az útlevél-, vám-, valuta- és egészségügyi alakiságokat kell alkalmazni a másik Szerződő Fél által kijelölt légiközlekedési vállalat légijárműveinek utasaira, személyzetére, poggyászára, rakományaira és postaküldeményeire, amikor ezek a Szerződő Félnek a területére érkeznek vagy onnan távoznak.

7. cikk

(1) Az egyik Szerződő Fél kijelölt légiközlekedési vállalata légijárműveinek a másik Szerződő Fél területére történő repülései alkalmával rendelkezniük kell az államuknak a nemzetközi repülésekre megállapított felségjeleivel, lajstromozási, légialkalmassági bizonyítványnyal és a Szerződő Felek polgári légügyi hatóságai által előírt egyéb fedélzeti okmányokkal, valamint a rádió berendezésekre vonatkozó engedéllyel. A pilótáknak és a személyzet többi tagjának rendelkezniök kell a szükséges érvényes igazolványokkal.

(2) Az egyik Szerződő Fél által kiadott, vagy érvényesnek elismert, az e cikk (1) bekezdésében felsorolt valamennyi okmányt a másik Szerződő Fél érvényesnek ismeri el.

8. cikk

(1) A Szerződő Felek kölcsönösen kötelezik magukat, hogy ha az egyikük területén a másik Szerződő Fél légijárműve bajba jut, annak előbbi megad minden olyan segítséget, amelyet gyakorlatilag lehetségesnek talál, lehetővé teszi saját hatóságainak ellenőrzése mellett a másik Szerződő Fél hatóságai, illetve kijelölt légiközlekedési vállalata képviselői részére az esemény színhelyének megtekintését és megteszi a körülmények által megkívánt segítségnyújtási intézkedéseket.

(2) Kényszerleszállás vagy más esemény kapcsán, mindegyik Szerződő Félnek késedelem nélkül meg kell adnia minden szükséges segítséget a másik Szerződő Fél bajba jutott légijárművének, a légijármű személyzetének és utasainak, úgyszintén intézkedéseket kell tennie a légijármű fedélzetén szállított poggyász, áru- és postaküldemények megőr-

zésére és azokat rendeltetési helyükre más szállító eszközökkel a lehető leggyorsabban továbbíttatni kell. Az ezzel kapcsolatban felmerülő költségek azt a légiközlekedési vállalatot terhelik, melynek érdekében ezek az intézkedések történtek.

(3) Ha kényszerleszállás vagy más esemény kapcsán a légijármű vagy annak felszerelése súlyos rongálódást szenved; haláleset vagy személyi sérülés történik, valamint ha a föld felszínén anyagi kár következik be, annak a Szerződő Félnek a polgári légügyi hatósága, melynek területén ez az esemény történt azonnal vizsgálatot kezd, és egyidejűleg javasolja a másik Szerződő Fél polgári légügyi hatóságának, hogy jelölje ki megfigyelőit, akik ennél a vizsgálatnál jelen lehetnek. Az a Szerződő Fél, amelyik a vizsgálatot folytatja, tartozik mielőbb a másik Szerződő Fél polgári légügyi hatóságának rendelkezésére bocsátani a vizsgálati jelentés másolatát és a vizsgálat eredményét.

9. cikk

A repülőterek — beleértve azok berendezését, műszaki és más eszközöket, szolgáltatásokat — használatáért járó díjakat és illetékeket, valamint a navigációs, hírközlési eszközök és szolgáltatások igénybevételéért járó díjakat az illető országban megállapított díjtételeknek megfelelően, azoknak a vonatkozó két- és többoldalú egyezményeknek figyelembevételével kell szedni, amely Egyezményeknek a Szerződő Felek polgári légügyi hatóságai vagy kijelölt légiközlekedési vállalatai részesei.

10. cikk

Az Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően a légijárművek részére nyújtandó földi műszaki szolgáltatások minden kérdését, valamint a megállapodás szerinti légivonalak üzemeltetésével kapcsolatos kereskedelmi kérdéseket, többek között a repülések menetrendjét, a forgalom gyakoriságát, a repülőgéptípusokat, valamint a pénzügyi elszámolások rendjét a Szerződő Felek kijelölt légiközlekedési vállalatai közvetlenül határozzák meg.

11. cikk

A Szerződő Felek kijelölt légiközlekedési vállalatai közötti minden elszámolás a Szerződő Felek pénzügyi kapcsolatait szabályozó hatályos fizetési megállapodások rendelkezéseinek megfelelően történik.

12. cikk

A Szerződő Felek semminemű adóztatásnak, vagy korlátozásnak nem vetik alá a kijelölt légiközlekedési vállalatoknak a megállapodás szerinti vonalak üzemeltetéséből eredő bevételeit.

13. cikk

(1) A megállapodás szerinti légivonalakon történő fuvarozásért felszámítható díjakat a Szerződő Felek kijelölt légiközlekedési vállalatai egyeztetik, azoknak a megállapodásoknak megfelelően, amelyeknek a Szerződő Felek polgári légügyi hatóságai vagy kijelölt légiközlekedési vállalatai részesei.

(2) Az ily módon egyeztetett díjakat a Szerződő Felek polgári légügyi hatóságainak, belső szabályaik szerint, jóvá kell hagyniuk.

(3) Ha a kijelölt légiközlekedési vállalatok a díjak meghatározása tekintetében nem állapodnak meg, a díjakat a Szerződő Felek polgári légügyi hatóságai egyeztetik.

14. cikk

A kijelölt légiközlekedési vállalatok megállapodás szerinti légivonalakon végzett légiszállításainak terjedelmét e vonalaknak a Szerződő Felek területén levő pontjai közötti légiszállítások szükségletei határozzák még. Ebben a vonatkozásban a kijelölt légiközlekedési vállalatoknak az egyenlőség és a kölcsönös előnyök elvéből kell kiindulniok.

15. cikk

Mindegyik Szerződő Fél kijelölt légiközlekedési vállalata jogot kap arra, hogy a másik Szerződő Fél területén olyan létszámú műszaki és kereskedelmi személyzetet tartson, amely megfelel az általa végzett munka mennyiségének.

16. cikk

Az Egyezmény 15. cikkében megjelölt személyeknek, valamint a kijelölt légiközlekedési vállalatok légijárművei személyzete tagjainak a Szerződő Felek állampolgárainak kell lenniük, ha a Szerződő Felek erre vonatkozóan másként nem állapodnak meg.

17. cikk

A Szerződő Felek polgári légügyi hatóságai szükség szerint, de évenként legalább egyszer, tanácskoznak az Egyezmény rendelkezései vég-

rehajtásának biztosítása céljából, többek között a 14. cikkben meghatározott feltételek teljesítéséről, úgyszintén az Egyezmény gyakorlati alkalmazásával és végrehajtásával összefüggő más kérdésekről.

18. cikk

Ha az Egyezmény valamely rendelkezésének értelmezése vagy alkalmazása tekintetében bármilyen véleménykülönbség keletkezik, azt a polgári légügyi hatóságok közötti közvetlen tárgyalások útján kell rendezni. Ha a tárgyalások nem vezetnek kölcsönös megegyezésre, akkor a véleménykülönbséget diplomáciai úton kell rendezni.

19. cikk

(1) Mindegyik Szerződő Fél bármikor javasolhatja a másik Szerződő Félnek az Egyezmény általa célszerűnek tartott módosítását. A javasolt módosításról folytatandó tárgyalásokat a Szerződő Feleknek az egyik Szerződő Fél erre vonatkozó értesítésének átadásától számított hatvan napos határidő lejárta előtt kell megkezdeni és a Szerződő Felek polgári légügyi hatóságai között közvetlenül lehet folytatni.

(2) Az Egyezmény módosításai az erre vonatkozó diplomáciai jegyzékváltáskor lépnek hatályba.

Az Egyezmény Függelékét a Szerződő Felek polgári légügyi hatóságai megállapodással módosíthatják.

20. cikk

Ez az Egyezmény, hatályba lépése után, a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya között a Magyarország és Szovjetunió közötti rendszeres légiközlekedés létesítéséről szóló, 1955. február 11-én aláírt Egyezmény és a vele kapcsolatos okmányok helyébe lép.

21. cikk

(1) Az Egyezmény meghatározatlan időre szól.

(2) Ha az egyik Szerződő Fél a másik Szerződő Féltől írásbeli értesítést kap az Egyezmény felmondásáról, az Egyezmény ettől a naptól számítva még tizenkét hónapig marad hatályban.

(1) Ez az Egyezmény aláírásának napján ideiglenesen hatályba lép.

(2) Az Egyezmény a Szerződő Felek jóváhagyásáról szóló diplomáciai jegyzékváltás napján lép végérvényesen hatályba.*

Ennek hiteléül alulírottak, Kormányaik meghatalmazásából, az Egyezményt aláírták.

Készült Budapesten, az 1968. évi december hó 2. napján, két eredeti példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét nyelvű szöveg egyformán hiteles.

MNK KÜM L., 1969. évi Törvények és törvényerejű rendeletek hivatalos gyűjteménye, Budapest 1970, 205—208. old.,
valamint AVP SZSZSZR., — közzétéve v Szbornike dejsztvujuscsih dogovorov, szoglasenij i konvencij, zakljucsennüh SZSZSZR sz inosztrannümi goszudarsztvami, vüp. XXVI. M. 1972. sztr. 384—389.

* Az egyezmény végérvényesen 1969. július 26-án lépett életbe. Az egyezményt Magyarországon 1969. október 11-én az 1969. évi 30. sz. tvr.-rel hirdették ki.

199.

Az MNK Országgyűlése elnökének levele az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsának elnökéhez és Nemzetiségi Tanács elnökéhez, melyben baráti látogatásra hívja meg a Legfelsőbb Tanács küldöttségét*

1969. január 9.

Tisztelt Elvtársak!

Örömmel teszek eleget azon megtisztelő feladatomnak, hogy a Magyar Népköztársaság Országgyűlése nevében baráti látogatásra hívjam meg hazánkba a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának küldöttségét 1969. év folyamán az Önöknek megfelelő időpontban.

Meggyőződésem, hogy a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa és a Magyar Népköztársaság Országgyűlése küldöttségeinek eddigi látogatásai és találkozásai hozzájárultak a népeink közötti testvéri barátság és együttműködés elmélyítéséhez és kiszélesítéséhez. Ezen újabb látogatás lehetővé teszi, hogy a Legfelsőbb Tanács küldöttsége megismerkedjék a magyar nép legutóbbi években elért gazdasági, szociális és kulturális eredményeivel és hasznos eszmecserére ad alkalmat.

Felhasználom az alkalmat, hogy ez úton is kifejezzem Önöknek legszívélyesebb jókívánságaimat és további sikereket kívánjak munkájukhoz.

Elvtársi üdvözlettel

Kállai Gyula
a Magyar Népköztársaság
Országgyűlésének elnöke

MNK Országgyűlés Levéltára, valamint APVSZ SZSZSZR.

* Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa küldöttsége P. M. Maserov, az SZKP KB Politikai Bizottsága póttagjának vezetésével 1969. június 28. és augusztus 5. között tartózkodott Magyarországon. (Lásd a 211. és 212. sz. dok.-ot.)

200.
Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkárának Szovjetunióban tett baráti látogatásáról

1969. február 11.

Az SZKP Központi Bizottságának meghívására Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára február 6-tól 10-ig baráti látogatáson a Szovjetunióban tartózkodott.

Moszkvai tartózkodása során Kádár János találkozott és beszélgetést folytatott Leonyid Brezsnyevvel, az SZKP Központi Bizottságának főtitkárával, Alekszej Koszigginnel, az SZKP Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagjával, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökével, Nyikolaj Podgornijjal, az SZKP Központi Bizottsága Politikai Bizottsága tagjával, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnökével, Dmitrij Poljanszkijjal, az SZKP Központi Bizottsága Politikai Bizottsága tagjával, a Szovjetunió Minisztertanácsa első elnökhelyettesével.

A szívélyes barátság és a teljes kölcsönös megértés légkörében lefolyt megbeszéléseken a két fél tájékoztatta egymást a kommunizmus és a szocializmus országukban való építésének menetéről és megvitatta a magyar—szovjet kapcsolatok fejlődésének kérdéseit. Ennek során elégedetten állapították meg, hogy a két ország és a két párt sokoldalú testvéri együttműködése sikeresen valósult meg és kifejezték eltökéltségüket, hogy ezt az együttműködést továbbfejlesztik és erősítik.

A két testvérpárt képviselői véleménycserét folytattak a nemzetközi helyzet, a kommunista és munkásvilágmozgalom időszerű problémáiról és egyhangúlag megállapították a nézetek teljes egységét valamennyi megtárgyalt kérdésben. Az MSZMP és az SZKP legfontosabb feladatnak tartja a szocialista országok egységének erősítését, a kommunisták és az összes dolgozók internacionalista szolidaritásának megszilárdítását a béke, a demokrácia és a szocializmus javára.

Népszabadság, 1959. február 11.,
valamint Pravda, 1969. február 11.

201.
Kádár János, az MSZMP KB első titkárának nyilatkozata szovjetunióbeli látogatásáról

1969. február 12.°

Egyes külföldi sajtókommentátorok részéről sok misztifikáció volt utazásom körül. Titokról azonban szó sincs. Aki ismeri a magyar—szovjet viszonyt, s egyáltalán államközi kapcsolatainkat, nagyon jól tudja, hogy azoknak nagyon sokféle formája van. A találkozók különböző módokon — ahogy mondani szokták: különböző szinteken — és különböző célzattal bonyolódnak le. Gyakorlatunkban bevált és ismétlődő módszer, hogy időszakonként ilyen nem hivatalos, baráti látogatásra is sor kerül. Ahogy én sem először utaztam a Szovjetunióba ily módon, ugyanúgy korábban Magyarországon is üdvözölhettük Brezsnyev elvtársat és más szovjet vezetőket. Most a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, személy szerint Brezsnyev elvtárs hívott meg rövid baráti látogatásra. A meghívásért köszönetet mondtam és éltem is az alkalommal.

Az ilyen látogatás — a meghívás szerint — rövid pihenőre szól. Mi azonban, ha már együtt vagyunk — olyan a beosztásunk és a munkakörünk —, bizony komoly dolgokról is szót ejtünk. Röviden szólva: ahogy a hivatalos közleményben is említettük, érintettük a két ország helyzetét. Jómagam nagyon rövid voltam, elmondtam a szovjet elvtársaknak, hogy Magyarországon az ismert módon élünk, dolgozunk, s rendben folytatjuk szocialista építőmunkánkat.

Mi viszont tájékoztatást kaptunk a Szovjetunió jelenlegi belső kérdéseiről. Ennek lényege az volt — s engem legjobban ez ragadott meg —, hogy a szovjet társadalom most nagyon komolyan törekszik arra, hogy az ötéves tervet határidő előtt teljesítse, s ily módon ünnepelje meg Lenin születésének 100. évfordulóját. Már útközben is nagyon sok szép felajánlásról hallottam, s a szovjet vezetők tájékoztattak e mozgalom jelentősebb mozzanatairól. Mindez lelkesedéssel és örömmel töltött el. Szívből minden jót, fejlődést kívánunk a szovjet népnek, mert tudjuk, hogy a Szovjetunió erőteljes, lendületes fejlődése nemzetközileg is óriási jelentőségű.

Aránylag röviden, de foglalkoztunk kétoldalú kapcsolataink kérdéseivel is. Részletesen azért nem kellett foglalkoznunk velük, mert pártkapcsolataink — a párt és az állami kapcsolatokban, a gazdasági, a kulturális együttműködésben, a lakosság turistautazásai, a barátsági vonatok, a testvérvárosok mozgalma révén — egészségesen fejlődnek s ezt ezúttal is örömmel állapítottuk meg. Mindkét részről most is kifejezés-

re juttattuk azt a törekvést és óhajt, hogy kapcsolatainkat továbbfejlesszük és bővítsük.

Senki sem csodálkozhat azon, hogy a jelenlegi viszonyok között beszélgetéseink nagyobb részét azoknak a nemzetközi kérdéseknek szenteltük, amelyek jelenleg mind a Szovjetunió Kommunista Pártját és kormányát, mind a mi pártunkat és kormányunkat foglalkoztatják.

Azzal sem árulok el titkot, hogy ezek sorában elsősorban a szocialista országok, a kommunista és munkáspártok egységtörekvéseire vonatkozó kérdéseket érintettük. Így foglalkoztunk a Varsói Szerződés Szervezete jelenleg időszerű fejlesztésének, erősítésének kérdésével, a KGST-országok gazdasági együttműködésének aktuális kérdéseivel, valamint a kommunista és munkáspártok lehetséges és szükségszerű kapcsolatainak kérdéseivel.

Mindhárom nagy fontosságú kérdés kapcsán megállapítottuk, hogy az egység erősítése szükséges, az nagy nemzetközi céljainkat szolgálja és lehetséges is, mert a jelenlegi körülmények erre viszonylag kedvezők. Megállapítottuk azt is, hogy az óhaj és a törekvés e területen szovjet részről és a mi részünkről teljesen találkozik, s összehangoltan és egységes alapon tudunk fellépni és munkálkodni ezekért a célokért.

Természetesen azokat a nemzetközi kérdéseket is érintettük, amelyek ezen túlmenően jelenleg minden szocialista országot, valójában minden felelős kormányt foglalkoztatnak. Így tárgyaltunk a vietnami háború, a közel-keleti feszültség, s nem utolsó sorban az európai biztonsági kérdésekről. Úgy ítéltük meg: lehetséges, szükséges és helyes a szocialista és békeszerető erők még fokozottabban összehangolt fellépését szorgalmazni azzal a céllal, hogy a feszültségek csökkenjenek, a konfliktusok megoldást nyerjenek, mégpedig a mi értelmezésünk szerinti igazság követelményeinek megfelelően, tehát a népek önrendelkezési jogának, szabadságtörekvéseinek megfelelően. Mindez nemcsak a kommunista mozgalom és a szocialista országok népeinek érdekét, hanem az egész emberiség érdekét is szolgálja.

Ezúttal is szeretném kifejezésre juttatni, hogy mélyen meghatott az a szívélyes, testvéri vendégszeretet, amivel a Szovjetunióban a legfelsőbb szervek s az egyszerű emberek részéről ezen az úton is találkoztam. Elmondtam a szovjet elvtársaknak, hogy mindezt mi is szeretnénk viszonozni, s nagyon szívesen látnánk a szovjet testvérpárt, állam és nép képviselőit, nem hivatalosan is, hivatalosan is Magyarországon. Ők ezt szívesen is fogadták.

Népszabadság, 1969. február 12.
A nyilatkozatot ismertette az Izvesztyija, 1969. február 13.

202.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából

1969. március 20.

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége, a Szovjetunió Minisztertanácsa és az egész szovjet nép nevében forró üdvözletünket és legjobb kívánságainkat küldjük valamennyiüknek és az Önök személyén keresztül a testvéri Magyar Népköztársaság dolgozóinak a magyar nép történetében kiemelkedő jelentőségű esemény, a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából.

Fél évszázaddal ezelőtt Magyarország dolgozó népe Szovjet-Oroszország után elsőként hozta létre a proletárdiktatúra államát és megnyitotta országa előtt a szocializmus útján való fejlődés perspektíváit. A Magyar Tanácsköztársaság hozzálátott a burzsoá-földesúri uralom felszámolásához és az új társadalom felépítéséhez. Fennállásának 133 napja alatt jelentős átalakításokat hajtott végre, amelyek demonstrálták Magyarország és más országok széles tömegei előtt az új rendszer haladó, mélységesen népi jellegét.

A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásával még inkább nyilvánvalóvá vált a szocialista forradalmak korszakát megnyitó Nagy Október nemzetközi jelentősége és internacionalista jellege.

A magyar proletariátus győzelmét a nagy Lenin, Szovjet-Oroszország kommunistái és dolgozói, a világ összes haladó erői lelkesedéssel fogadták. A Szovjet-Oroszországgal való szövetség, amelyet az új Magyarország már fennállásának első napján meghirdetett, a magyar internacionalisták tízezreinek részvétele a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban és a polgárháborúban, a két ország legjobb fiainak a közös ellenség elleni harcban kiontott vére emlékezetes megnyilvánulásai voltak népeink proletárszolidaritásának és kölcsönös segítségnyújtásának.

Az országnak a fasizmus alóli felszabadulása után Magyarország dolgozói szilárdan a szocialista fejlődés útjára léptek, és történelmileg rövid idő alatt a társadalom politikai, gazdasági és kulturális életének valamennyi területén gyökeres változtatásokat hajtottak végre. Ma a Magyar Népköztársaság a fejlett szocialista ipar, a haladó szövetkezeti mezőgazdaság, a sokrétű kultúra országa, a szocialista országok család-

jának méltó tagja, amely harcol az imperialista reakció és agresszió ellen, a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért.

A szocializmus építésének befejezésén munkálkodó magyar dolgozók élén biztosan halad a Magyar Szocialista Munkáspárt, amely folytatja és továbbfejleszti a magyar kommunisták dicső forradalmi hagyományait. Az osztályharcokban megedzett, a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus álláspontján szilárdan álló Magyar Szocialista Munkáspárt méltóképpen járul hozzá a szocialista közösség országai egységének erősítéséhez, a világ kommunista és munkásmozgalma sorainak összeforrottságához.

A Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet kormány és valamennyi szovjet ember örül azoknak a sikereknek, amelyeket a Magyar Népköztársaság a szocializmus építésében és nemzetközi síkon elért. A szovjet nép nagyra értékeli az országaink között hagyományossá vált teljes egységet, testvéri barátságot és sokoldalú együttműködést.

Szívből köszöntjük Önöket és az egész testvéri magyar népet a Magyar Tanácsköztársaság fél évszázados jubileuma alkalmából. Ezen a nevezetes napon, amelyet Önökkel együtt, drága magyar elvtársaink, megünnepelnek a Szovjetunió dolgozói is, új sikereket kívánunk Önöknek a szocialista társadalom építésében, a békéért, a demokráciáért, a nemzeti felszabadulásért és a szocializmusért vívott közös nagy harcunkban.

Éljen és virágozzék a magyar dolgozó nép állama, a Magyar Népköztársaság!

Éljen a szovjet és a magyar nép örök barátsága!

L. Brezsnyev
a Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottságának főtitkára

N. Podgornij
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének elnöke

A. Koszigin
a Szovjetunió Minisztertanácsa
elnöke

Népszabadság, 1969. március 20.,
valamint a Pravda, 1969. március 20.

203.

Részlet Kállai Gyula, az MSZMP KB Politikai Bizottsága tagjának, az MNK Országgyűlése elnökének a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása 50. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepi ülésen elhangzott beszédéből

1969. március 20.

Tisztelt ünnepi ülés! Kedves elvtársnők és elvtársak! Kedves vendégeink!

A mai napon ünnepeljük a magyar nép újabbkori történelmének kiemelkedően nagy jelentőségű eseményét, a Tanácsköztársaság, teljes nevén a Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság megalakításának 50. évfordulóját.

Napjaink szocialista Magyarországa — amely folytatta és teljes diadalra vitte a fél évszázaddal ezelőtt megkezdett nagy ügyet — tisztelettel és megbecsüléssel adózik történelmi elődjének: meghajtja zászlaját az első magyar proletárdiktatúra hősei előtt. Önfeláldozó harcuk a munkásosztály, a dolgozó nép hatalmának kivívásáért és megtartásáért, a társadalom átalakításáért, a magyar nemzet felemelkedéséért örök érvényű példája a marxi—lenini eszmék erejének, a szocializmus felsőbbrendűségének, az igazi hazafiságnak és az emberségnek. Úttörő tetteik eredményei és tapasztalatai értékes segítséget és megújuló erőt adnak a jelen feladatainak megoldásához — a szocialista Magyarország teljes felépítéséhez.

Tisztelt ünnepi ülés! Másfél esztendeje ünnepeltük fél évszázados jubileumát annak, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme hírül adta a világnak: új korszak kezdődött az emberiség történetében. Véget ért a kizsákmányoló rendszerek egyeduralma, az emberiség egy része megkezdte az áttérést a szocialista társadalomra, a szabad, boldog, emberhez méltó élet megteremtésére. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom lelkesítő példája nyomán az egész világon fellendültek a forradalmi mozgalmak. Világszerte milliók és milliók hirdették a legnépszerűbb jelszót: „Kövessük az orosz példát — teremtsük meg a szovjethatalmat!" A forradalmi hullám hazánkban érte el a leghamarabb tetőpontját: a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után először a magyar munkásosztály vívta ki hatalmát és teremtette meg a szocialista Tanácsköztársaságot. Ez a tett jogos nemzeti büszkeségünk, szocialista hazafiságunk egyik legfontosabb történelmi forrása.

Nemrégiben ugyancsak e helyen ünnepeltük az őszirózsás, polgári de-

mokratikus forradalom* félévszázados jubileumát. E forradalom hozzájárult a népek börtönének, a gyűlölt Osztrák—Magyar Monarchiának a megdöntéséhez, megteremtette az önálló magyar köztársaságot és polgári demokratikus szabadságjogokat vívott ki. Mindez a dualizmus éveihez, a földbirtokosok és dzsentrik korlátlan uralmához képest nagy lépést jelentett előre. Ilyen társadalmi-politikai viszonyok között lehetővé vált, hogy a munkásosztály és a vele szövetséges erők kemény harc árán szabadabban szervezkedjenek a forradalom továbbfejlesztésére. A polgári demokratikus köztársaság — számos vezetőjének s mindenekelőtt Károlyi Mihálynak becsülete, emberi helytállása és jóakarata ellenére — már nem volt alkalmas a felgyülemlett társadalmi és politikai problémák megoldására.

1918 végén, 1919 elején a háborúban vesztes ország gazdasági, társadalmi és politikai élete felbomlott. A régi uralkodó osztályok, a földbirtokos arisztokrácia és a nagyburzsoázia ellenségesen álltak szemben az őszirózsás forradalomban megalakult köztársasági renddel, s különösen az öntudatra ébredt tömegekkel. Mindent elkövettek — és nem is sikertelenül —, hogy a kormányt fegyveres fellépésre serkentsék a földfoglaló parasztok, a munkások és hivatott vezetőik, a kommunisták ellen. Emellett titkos ellenforradalmi szervezkedésbe kezdtek.

A magyar nemzet sorsa olyan fejlődést követelt, amelyet az adott válságos helyzetben már semmiféle polgári politika sem tudott kielégítően megvalósítani, csak a nemzetközi proletariátussal szövetkezett magyar munkásosztály politikája. A történelem már a szocialista forradalmat, a munkásosztály hatalmának megteremtését tűzte napirendre...

Vajon mi adott erőt a magyar munkásosztálynak e gigantikus feladatok vállalásához? Mindenekelőtt az, hogy

— a magyar történelem évszázados társadalmi, politikai küzdelmeiből a haladás folytatójaként lépett elő, s a szocialista forradalomért küzdve Dózsa György, Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor, Táncsics Mihály örökségét váltja valóra;

— tudta, hogy a nép felszabadítását, a nemzet felemelkedését csak pártja vezetésével, a burzsoázia és a földesurak elleni elszánt osztályharcban valósíthatja meg, de tudta azt is, hogy ebben a küzdelemben szövetségese minden elnyomott és kizsákmányolt dolgozó, s éppen ezért a legszélesebb nemzeti egységet alakíthatja ki;

— magát a világ munkásosztálya, saját forradalmát pedig a proletár világforradalom részének tekintette, a marxizmus—leninizmus elveit követve, internacionalista volt, s örök szövetséget kötött az orosz pro-

* 1918. október 31-én győzött a polgári demokratikus forradalom Magyarországon. A forradalom oldalára átállt katonák a sapkájukra őszirózsát tűztek. Innen kapta a forradalom az őszirózsás elnevezést.

letariátussal, a lenini bolsevik párttal, Szovjet-Oroszországgal, a kibontakozó világforradalom példát mutató központjával.

1919-ben, nem egészen másfél évvel a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után a világon másodikként, Magyarországon győzött a proletárdiktatúra.

A magyar munkásosztály győzelme igazolta, hogy az Oroszországban győztes szocialista forradalom, s annak vezérlő eszméje, a leninizmus, nem elszigetelt sajátos orosz jelenség, aminek a polgári világ ideológusai s a munkásság opportunista vezérei hirdették, hanem nemzetközi érvényű, törvényszerű társadalmi folyamat, és tanítás, amelyet ideig-óráig talán késleltetni lehet, de feltartóztatni lehetetlen, mert 1917 októbere óta az emberiség fejlődésének fő áramát képviseli . . .

A magyar uralkodó osztályok nemcsak fizikai megtorlással — bitóval, sortűzzel, és börtönnel —, hanem a szellemi elnyomás fegyvereivel, ideológiai és propaganda-eszközökkel, az iskolai oktatással és neveléssel is arra törekedtek, hogy kiirtsák a magyar nép tudatából a Tanácsköztársaságnak még az emlékét is.

Nem volna helyes azt állítani, hogy ez az ideológiai hadjárat teljesen hatástalan maradt. Kifinomultabb árnyalatai még egyes baloldalinak tekinthető irodalmi-politikai áramlatokban is fellelhetők voltak, például abban a nézetben, hogy a munkásosztály 1919-ben „eljátszotta szerepét". Hiába terjedt azonban a Tanácsköztársasággal szembenálló eszmei-politikai front, az aljas rágalmaktól bizonyos tudósok finomabb torzításáig, a jó szándékú közírók tévedéséig, a Tanácsköztársaság emlékét, a nép érzését a tömegek szívéből soha többé nem lehetett kiirtani. Sem a csendőrterror, sem ezrek és ezrek legyilkolása és bebörtönzése, sem a nagyarányú irredenta-nacionalista népbutítás nem feledtethette, hogy volt egy 133 napos időszak a magyar történelemben, amikor a nép volt az úr a saját hazájában, s ez az idő újra eljő!

A Tanácsköztársaság eszméi elevenen éltek és hatottak a népellenes nemzetvesztő Horthy-rezsim ellen vívott osztályharcokban, a társadalmi és politikai küzdelmekben. Szállóigeként élt és lelkesítette a tömegeket az a jelszó, hogy az első Tanácsköztársaság után, amely megbukott, következik a győzelmes második. Mint általában a szállóigéknél, a tömegek egy része ez esetben sem tudta, hogy ki a szerző, pedig e megállapítás Lenintől eredt, aki a Tanácsköztársaság leverése után már előre látta a magyar munkásosztály későbbi, immár végleges győzelmét.

A hazai és nemzetközi viszonyok változása s különösen a fasizmus előretörése a szocializmusért vívott harc új feltételeit hozta létre. Az osztályharcban első helyre a fasizmus és a német imperializmus elleni harc, a nemzeti függetlenség védelme, a háború elleni küzdelem, s az ország demokratikus átalakítása került. Ennek egyedül járható útja a munkásosztály vezette széles, demokratikus, antifasiszta egységfront

megteremtése volt, amely azonban egy percre sem jelentette a Tanácsköztársaság eszméinek, a szocializmus céljainak feladását!

1945-ben az antifasiszta koalíció legyőzte a fasiszta tömböt. Ennek során a Nagy Október szülötte, a Szovjetunió dicsőséges Vörös Hadserege felszabadította hazánkat a német és a magyar fasizmus rabigája alól. Ehhez a magyar munkásosztály vezette antifasiszta erők hozzájárultak ugyan, de a felszabadítást önmaguk elvégezni nem tudták. Amire tehát 1919-ben hű szövetségeseinknek és osztálytestvéreinknek, a Szovjetunió dolgozóinak még nem volt elég erejük és lehetőségük, megtették 25 évvel később: fegyverrel siettek a magyar munkásosztály segítségére. Hatalmas áldozatok árán megteremtették társadalmi felszabadulásának kedvező külső és belső politikai feltételeit. Ilyen körülmények között a magyar munkásosztály, pártja vezetésével, 1947—48 fordulóján — szilárd szövetségben a falu és város minden dolgozó osztályával és rétegével — ismét kivívta politikai hatalmát, megteremtette a győzelmes második proletárdiktatúrát — a szocializmust építő Magyar Népköztársaságot. A felszabadulást követő évek óriási társadalmi, gazdasági és politikai fellendülését, a romba dőlt ország gyors helyreállítását és a társadalom átalakítását a többi között az is elősegítette, hogy népünk már megismerte a szocializmus előnyeit és szépségeit; hogy a fasiszta terror alól felszabadult tömegekben azonnal életre kelt a 25 év előtti — folytatásra váró — néphatalom emléke; hogy a Szovjetunió népünk szemében nemcsak a kis népek iránti jóindulatú nagyhatalom, hanem a negyedszázaddal előbb megismert jó barát, hű szövetséges, a régről ismert, idősebb, tapasztaltabb osztálytestvér is!

A magyar népnek a szocializmus és a szovjet barátság melletti elkötelezettsége immár 50 éves. Micsoda durva történelemhamisítás, milyen arcátlan megcsúfolása népünk legszentebb érzelmeinek az imperialista rágalom, hogy a magyar népre 1945 után a szovjet fegyverek kényszerítették rá a szocialista rendszert. Testvéri barátságunk és együttműködésünk a Szovjetunióval a történelemben gyökeredzik, s ezt a barátságot 1919-ben a magyar internacionalisták, 1944—45-ben és 1956-ban a szovjet hazafiaknak a közös célokért kiontott vére pecsételte meg. A felszabadulás óta országunk szocialista fejlődésének, népünk felemelkedésének, nemzeti függetlenségünk biztosításának legfontosabb tényezője a szovjet—magyar barátság volt és az ma is. Népünknek a felszabadulásért és a békéért vívott fél évszázados küzdelmének tapasztalatai arról tanúskodnak, hogy korunkban a Szovjetunióval való egység és szövetség nélkül semmiféle előrehaladás nem lehetséges. Ezért legszentebb kötelességünknek tartjuk, hogy továbbra is ápoljuk és erősítsük népeink barátságát...

Népszabadság, 1969. március 21.
A beszédet ismertette a Pravda, 1969. március 21.

204.

D. Sz. Poljanszkij, a szovjet párt- és kormányküldöttség vezetőjének, az SZKP KB Elnöksége tagjának, a Szovjetunió Minisztertanácsa első elnökhelyettesének beszéde Budapesten, a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen

1969. március 20.

Kedves Barátaim!

Engedjék meg, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának elnöksége, a szovjet kormány és az egész szovjet nép nevében tolmácsoljam önöknek, az ünnepi ülés részvevőinek, az egész testvéri magyar népnek legszívélyesebb üdvözletünket és jókívánságainkat a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából.

Az üdvözlet szövegét, amelyet L. I. Brezsnyev, N. V. Podgornij és A. N. Koszigin elvtársak írtak alá, közvetítette a moszkvai rádió, közölték a szovjet lapok és az önök sajtója is.*

Hazánk dolgozói, a világ haladó közvéleménye mély tisztelettel emlékezik meg önökkel együtt a kiemelkedő történelmi eseményről. Ez teljesen érthető is. Amit a magyar dolgozók fél évszázaddal ezelőtt végbevittek, örökre bekerült a forradalmi harcok évkönyvébe, ékes példája marad a forradalmi bátorságnak és merészségnek.

Hatalmas nemzetközi jelentősége volt annak, hogy az oroszországi szovjethatalom létrejötte után magyar földön megszületett a munkások-parasztok állama, s ez még meggyőzőbben bizonyította az 1917-es Nagy Októberi Szocialista Forradalom internacionalista jellegét.

A nagy Lenin, hazánk dolgozói, a világ haladó gondolkodású emberei lelkesedéssel fogadták a magyar proletariátus győzelmének hírét. A súlyos megpróbáltatások napjaiban, amikor a belső ellenforradalommal és a külföldi intervencióval vívott élethalálharcban dőlt el Oroszország népeinek sorsa, a Magyar Tanácsköztársaság megalakulása nemcsak nagy erkölcsi-politikai támogatást, hanem katonai segítséget is jelentett számunkra.

„Mihelyt a nemzetközi burzsoázia kezet emel ránk — jelentette ki Lenin — saját munkásai fogják le a kezét". Mi pedig az elismerés és a mély hála érzésével mondjuk: igen, így van, a magyar munkás kérges keze testvéri támogatást nyújtott nekünk a nehéz időkben. Igen, győzelmünkben nem kis részük van a magyar munkások, a magyar internacionalisták erőfeszítéseinek, az ő kiontott vérüknek. Ilyesmit sohasem lehet elfelejteni!

* Lásd a 202. sz. dok.-ot.

A szovjet emberek féltő gonddal őrzik a nagyszerű magyar kommunisták emlékét, az önfeláldozó hozzájárulásukat a szocializmus ügyéhez. Országaink dolgozóinak együttes harca a közös ellenség ellen, sok tízezer magyar internacionalista harcos közvetlen részvétele az oroszországi októberi forradalomban és a polgárháborúban népeinknek barátsága tartós alapját rakta le.

Azok a hősi esztendők bővelkedtek a proletár nemzetköziség nagyszerű példáiban. Ezen az ünnepi gyűlésen csupán egy kis epizódot szeretnék elmondani.

Petljura, az ukrán ellenforradalom egyik vezére 1919-ben arra biztatta az Oroszországban levő magyar katonákat, hogy térjenek haza. A magyar vöröskatonák méltó választ adtak neki, ezt írták: „Utunk haza, a Magyar Tanácsköztársaságba a te holttesteden át vezet. Célunk tiszta és nemes. A burzsoázia holttestén, a hamis demokrácia hulláján átlépve felépíteni a világot átfogó kommunista szovjetköztársaságot. Aki pedig utunkat próbálja keresztezni, azt elsöpri nemes proletár haragunk."

Íme elvtársak, milyen lángoló szavakkal beszéltek akkoriban a magyar internacionalisták! Ragyogó, követésre méltó példa ez, az igazi szellemi nagyság példája!

A forradalmi hőstettek sohasem múlnak el nyomtalanul. Az 1919-es magyar forradalom a későbbi osztályharcok és az új társadalmi rend győzelmének zászlajává vált magyar földön. Gazdagította a nemzetközi munkásmozgalom ideológiai fegyvertárát, bebizonyította, hogy a proletárdiktatúra nem csupán orosz jelenség, hanem a munkásosztály szocializmusért vívott harcának egyetemes törvényszerűsége. Új erővel mutatta meg, hogy a forradalomban, a forradalmi mozgalomban a legnagyobb jelentőségű a marxista—leninista párt vezető szerepe sorainak összeforrottsága, képessége arra, hogy megszervezze a dolgozók érdekeiért vívott harc egységfrontját. Enélkül nem lehetséges a siker.

Nem szükséges azokról az okokról beszélni, amelyek a magyar proletariátus kivívott pozíciójának elvesztéséhez vezettek. Inkább azt kell aláhúzni, hogy a fasizmus veresége következtében olyan feltételek alakultak ki, hogy újra lehetővé vált a munkás-paraszt állam létrehozása, a Magyar Népköztársaság rövid idő alatt végre tudta hajtani a gyökeres átalakítást a politikai-gazdasági élet valamennyi területén.

A szovjet emberek szilárd meggyőződése, hogy a szocializmus felépítésének nagyszerű feladatai, amelyeken önök most dolgoznak, sikeresen megvalósulnak. Bizonyosak vagyunk ebben, mert a Magyar Népköztársaság, a Tanácsköztársaság vívmányainak dicső örököse, a szocialista államok szoros közösségében végzi munkáját.

Kedves Elvtársak!

A békés építőmunkával elfoglalt szovjet nép saját tapasztalatából tudja, hogy a fényes jövőért vívott küzdelemben milyen előnyökkel jár az erőfeszítések egyesítése. Ezért nagyra értékeljük azt, hogy a ma-

gyar kommunisták, országuk valamennyi dolgozója mindig síkraszállt és síkraszáll most is a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság testvéri barátságának erősítéséért.

Örömmel tölt el bennünket, hogy pártjaink és kormányaink között teljes a kölcsönös egyetértés és a nézetazonosság a jelenkor összes fontos kérdéseiben, sokoldalú gazdasági és kulturális kapcsolatok fejlődnek.

A szovjet—magyar viszony jó példája az igazi baráti, testvéri államközi kapcsolatoknak. Ez annyit jelent, hogy megvalósult az, amiről fél évszázaddal ezelőtt Oroszország kommunistái és a Magyar Tanácsköztársaság hősei álmodtak, amire ők törekedtek.

Kapcsolataink erősítése jelenleg különösen fontos, mert sokasodnak az imperializmus fondoralatai, agresszív akciói a világ sok körzetében, merényletei a népek demokratikus vívmányai ellen. A béke és a szocializmus érdekei, valamennyi nép érdekei parancsolóan megkövetelik az éberség fokozását, a szocialista államok egységének az erősítését.

A Varsói Szerződésben részt vevő államok vezetői a napokban itt Budapesten a testvéri barátság és az elvtársi együttműködés szellemében vitattak meg egész sor fontos kérdést. Országaink védelmi erejének további növelése céljából olyan intézkedéseket határoztak el, amelyek a Varsói Szerződés védelmi szervezete struktúrájának és vezető szerveinek további tökéletesítését szolgálják. Egyhangúan elfogadták az összes európai országokhoz szóló Felhívást az összeurópai biztonsági és együttműködési értekezlet előkészítésére és megtartására vonatkozólag. Ezzel újra megerősítették az európai és világbéke és biztonság szavatolására vonatkozó egységes irányvonalukat.

Ne feledkezzenek meg az imperialisták arról, hogy nem 1919-et írunk. Most a hatalmas szocialista közösség áll szemben a reakció cselszövényeivel. A Varsói Szerződésben részt vevő országok nemcsak népeik forradalmi vívmányainak megvédésére képesek, hanem arra is, hogy megsemmisítő csapást mérjenek mindenkire, aki merényletet próbál elkövetni e vívmányok ellen.

A Szovjetunió ugyanúgy, mint a többi testvérország, senkivel sem keresi az összetűzést. Ellenkezőleg, mindent elkövetünk, hogy az összetűzéseket elkerüljük. Mégis szükségesnek tartjuk, hogy teljes határozottsággal kijelentsük: a Szovjetunió és a többi testvérország határai szentek és sérthetetlenek mindenütt, minden részen. Nyugaton és Keleten egyaránt. Aki pedig megkísérli e határok megsértését, szörnyű vereséget fog szenvedni.

Kedves barátaim!

A Magyar Szocialista Munkáspárt, annak Központi Bizottsága, élén Kádár János elvtárssal, a nemzetközi kommunista mozgalom kiemelkedő személyiségével, elismerésre méltóan előmozdítja a szocialista közösség, a nemzetközi kommunista mozgalom egységének és összefor-

rottságának megszilárdítását. A Magyar Népköztársaság következetes elvi külpolitikája a béke, a népek szabadsága és függetlensége védelmét szolgálja.

Mi, a Szovjetunió kommunistái, összes dolgozói önökkel vagyunk a nagy és fontos problémák megoldásában, akár nemzetközi jellegű kérdésekről van szó, akár olyanokról, amelyek az országaink közötti kölcsönös kapcsolatokat érintik. Közös céljaink érdekében a jövőben is minden vonalon erősíteni és bővíteni fogjuk harci szövetségünket és testvéri barátságunkat, ami félévszázaddal ezelőtt született Oroszország és Magyarország népei között.

Engedjék meg, kedves elvtársak, hogy újabb nagy sikereket kívánjak a szocializmus építésében, boldogságot és virágzó életet önöknek és az egész magyar népnek.

AVP SZSZSZR., A beszédet csökkentve közölte a Pravda, 1969. március 21. valamint a Népszabadság, 1969. március 21.

205.

Részlet Komócsin Zoltán, az MSZMP KB titkárának Magyarország felszabadulása 24. évfordulója alkalmából a rádióban és a televízióban elhangzott beszédéből

1969. április 3.

A szocialista forradalom megvalósításával, a szocializmus teljes felépítésének megkezdésével, történelme során először került olyan helyzetbe a magyar nép, amikor nemzeti érdekei és céljai teljesen egybeesnek a proletár internacionalizmus elveivel. A népek testvériségének, szolidaritásának eszméjét legnagyobb nemzeti hőseink már akkor magukénak vallották, amikor a kommunizmus még nem is létezhetett. Gondolkodásukban és érzéseikben mindig elválaszthatatlanul eggyéforrtak mindazok az eszmék, amelyeket a háromszínű nemzeti lobogó és a nemzetköziség vörös zászlaja jelképez. Ezt a hagyományt ápolja, folytatja a kor követelményeinek megfelelően a félévszázados múltra visszatekintő magyar kommunista mozgalom.

Számunkra, magyar kommunisták számára a munkás nemzetköziség mindenekelőtt önként vállalt eszmei-elvi követelményt és elkötelezettséget jelent. Politikánkat, harcunkat, munkánkat internacionalista eszmei és erkölcsi meggyőződésünknek tudatosan rendeljük alá. Az internacionalizmus eszméjének erejét, megvalósulását látjuk a Szovjetunió hazánkat felszabadító harcában, a negyedszázad alatt elért történelmi jelentőségű vívmányainkban, a szocialista közösségben egyenrangúnak

elismert, a nemzetközi politikai életben tiszteletnek, tekintélynek örvendő, önálló, független szocialista Magyarorszag megteremtésében.

Elveikből, történelmi és mai tapasztalataikból kiindulva a magyar kommunisták meggyőződéssel vallják, hogy a Szovjetunióhoz való viszony az internacionalizmus próbaköve. Akik a Szovjetunió barátainak vallják magukat, éljenek bármely országban is, a gyakorlatban bizonyítják be internacionalizmusukat. Akik a Szovjetunióval szemben állnak, a valóságban a haladás, a demokrácia, a béke és a szocializmus ellenségeinek malmára hajtják a vizet.

Felszabadítónk, barátunk és szövetségesünk, a Szovjetunió jelentőségét, szerepét az elmúlt fél évszázad története és a mai világhelyzet szükségszerűen meghatározza. Történelmi tény, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom nyitott új korszakot az emberiség történetében. A Szovjetunió népei vállalták az úttörők rendkívüli feladatát a szocializmus, a kommunizmus gyakorlati megvalósításában. A Szovjetunió mai politikai tekintélye, gazdasági, társadalmi és nem utolsósorban katonai ereje biztosítja a legfőként, hogy a nemzetközi munkásosztály, a világ dolgozói a győzelem biztos reményében vívhatják harcukat a szabadságért, a demokráciáért, a békéért és a szocializmusért. A szocialista országok nem egyedül, illetve külön-külön, hanem csakis a Szovjetunióval együtt óvhatják meg nemzeti szuverenitásukat, s oldhatják meg a szocializmus építésében soron következő feladataikat.

A szocializmus teljes felépítésének legfontosabb külső feltételét a Szovjetunióhoz fűződő barátságunk biztosítja. Ezért tekintjük bel- és külpolitikánk sarkpontjának az országaink, pártjaink, kormányaink, népeink között kialakult őszinte, testvéri kapcsolatok állandó továbbfejlesztését.

1945. április 4-ével nyílt meg a lehetősége annak is, hogy Magyarország a proletár nemzetköziséggel összhangban a nép érdekeinek és céljainak megfelelő önálló nemzeti külpolitikát alakítson ki és valósítson meg. E külpolitika szellemének és céljának megfelelően fejlesztjük kétoldalú kapcsolatainkat a Szovjetunióval és a szocialista világrendszer közösségével, valamint a felszabadult országokkal és a fejlett tőkésországok kormányaival. A szocializmus építésében elért belső eredményeinknek, a szövetségeseinkkel, mindenekelőtt a Szovjetunióval való összefogásunknak és együttműködésünknek köszönhetjük, hogy a Magyar Népköztársaság aktív szerepet játszik a nemzetközi küzdőporondon.

Nemzetközi politikai céljaink elérésében a legnagyobb jelentőségű, hogy a Magyar Népköztársaság a Varsói Szerződés tagállama, s aktívan részt vesz a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának a munkájában. A szocialista országoknak e két nagy fontosságú nemzetközi szervezetében a kölcsönös előnyök és a kölcsönös elkötelezettség elve alapján tevékenykedünk.

Nagy jelentősége miatt méltán váltott ki széles körű nemzetközi érdeklődést a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1969. március 17-i ülése. Megtiszteltetés számunkra, hogy erre a fontos összejövetelre — amelynek az volt a célja, hogy erősítsük országaink, valamint az európai népek biztonságát és békéjét — hazánk fővárosában került sor. Rendkívül jelentős és hasznos, hogy a Varsói Szerződésben részt vevő hét szocialista ország teljesen egységesen hozott nagy fontosságú katonapolitikai döntéseket. Valamennyi érdekelt aláírásával olyan okmányokat szentesített, amelyek a Varsói Szerződés védelmi szervezetének továbbfejlesztését, tökéletesítését szolgálják. Az elfogadott dokumentumokban rejlő lehetőségek kiaknázásával szorosabbra fűzzük a szerződéshez tartozó testvéri országok együttműködését, kapcsolatait, s ilyen módon szolgáljuk a legjobban minden egyes ország nemzeti érdekeit és közös céljait.

A varsói Szerződés tagállamainak Európa országaihoz intézett felhívása ugyancsak nagy visszhangot váltott ki a nemzetközi közvéleményben. A felhívásban foglaltak összhangban állnak a Varsói Szerződés tagállamainak bukaresti nyilatkozatával, valamint az európai kommunista és munkáspártok Karlovy Vary-i értekezletének állásfoglalásával. A budapesti ülés résztvevőinek felhívása olyan kezdeményezés, amelynek megvalósulásában minden európai nép érdekelt. A Magyar Népköztársaság készen áll arra, hogy továbbra is harcoljon az európai népek békéjéért és biztonságáért. A magunk részéről készek vagyunk mind kétoldalú, mind pedig többoldalú tárgyalásokat folytatni a kormányok, a parlamentek és a társadalmi szervezetek szintjén egyaránt. Ilyen módon is szolgálni kívánjuk a magyar nép érdekeit, s hozzá akarunk járulni a nemzetközi feszültség általános csökkentéséhez, a világ népeinek békeharcához...

Komócsin Zoltán: Nemzeti érdekek, internacionalista célok.
Kossuth Könyvkiadó 1972. 144—146. old.
Megjelent: Népszabadság, 1969. április 4.

206.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának választávirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából

1969. április 25.°

Kedves Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány és az egész magyar nép nevében szívélyes köszönetet mondunk Önöknek a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása 50. évfordulója alkalmából küldött elvtársi üdvözletért és baráti jókívánságokért.

Kádár János,
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának
első titkára

Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke

Fock Jenő
a Magyar Forradalmi
Munkás-Paraszt Kormány elnöke

Izvesztija, 1969. április 25. — oroszból fordítva.

207.
Az MNK Honvédelmi Minisztériumának közleménye a magyar és szovjet csapatok törzseinek és alakulatainak közös hadgyakorlatáról

1969. június 8.°

A Varsói Szerződés országai egyesített fegyveres erői parancsnoksága éves kiképzési tervének megfelelően a magyar néphadsereg és az ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet csapatok kijelölt törzsei és alakulatai a legutóbbi napokban közös gyakorlatot hajtottak végre a Magyar Népköztársaság területén.

A gyakorlaton részt vevő törzsek és csapatok sikeresen teljesítették megszabott feladataikat. A kiképzési céloknak megfelelően ez a gyakorlat is eredményesen szolgálta a törzsek és csapatok összekovácsolását, az együttműködés fejlesztését, tovább erősítette a magyar néphadsereg és az ideiglenesen Magyarországon állomásozó szovjet csapatok testvéri fegyverbarátságát.

A gyakorlatot megtekintette Fehér Lajos, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese és Czinege Lajos vezérezredes, a Politikai Bizottság póttagja, a Magyar Népköztársaság honvédelmi minisztere.

Népszabadság, 1969. június 8.,
valamint Pravda, 1969. június 8.

208.
Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a Kommunista és Munkáspártok Moszkvai Tanácskozásán elhangzott felszólalásából

1969. június 10.

... Nincs egyetlen kommunista és munkáspárt sem, amelynek története elválasztható volna a Szovjetunió Kommunista Pártjának történetétől, a leninizmus kialakulásától, Lenin tevékenységétől, aki a modern munkásosztály új típusú, forradalmi pártjának elvi és működési alapjait kidolgozta. Nincs egyetlen szocialista ország, amely azt mondhatná, hogy léte független az első szocialista országétól, de nincs olyan sem, amelynek biztonságát, szocialista fejlődésének biztató kilátásait ne védené a Szovjetunió léte, internacionalista politikája, hatalmas ereje.

Gyakran hangoztatjuk, hogy a kommunista világmozgalom valamennyi pártja, a szocialista világrendszer minden országa egyenjogú. Ez valóban így van; és jól van így. Mostanában azonban kevésszer szólunk arról, hogy egyenjogúak vagyunk ugyan, de nem egyforma a helyzetünk a felelősségben és a teherviselésben. Ha mindent viszonylagosan számítunk is, ha őszinték akarunk lenni, akkor meg kell mondani, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja és a szovjet nép, amely a jogokból csak az egyenlő törvényes részt igényli magának, mérhetetlenül több felelősséget hordoz vállain bármelyikünknél. Internacionalista és önzetlen módon, mindenki másnál többet áldozott és áldoz a kommunizmus ügyéért, a nemzetek szabadságáért, a világháború megakadályozásáért, az emberiség szebb jövőjéért.

Elvtársaink, a munkások, a dolgozók milliói világszerte méltán becsülik és mindig is becsülni fogják a Szovjetunió Kommunista Pártját, a szovjet népet. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelemre vitelével, s mindazzal, amit azóta tett a Szovjetunió Kommunista Pártja és népe, nemcsak magára vállalta az úttörő, az élen haladó megtisztelő, de terhes szerepét, hanem vállalva minden ezzel járó lemondást és áldozatot, mindenkor méltóan be is töltötte azt.

A Szovjetunió Kommunista Pártja, a Szovjetunió ezen szerepét látni — ez nem csupán érzelmi kérdés. Ez szorosan kapcsolódik napirendi kérdésünkhöz, az imperializmus elleni harc és egységünk kérdéséhez.

Az imperializmussal vívott élethalálharcban, a jelenleg létező két világrendszer, a kapitalizmus és a szocialista rendszer közötti küzdelemben létkérdés, hogy egységünk erősödjék és az imperializmussal szemben szilárdan egységbe forrott szocialista országok, kommunista és munkáspártok álljanak. Egységünknek, az internacionalizmusnak, az összes antiimperialista erő összefogásának lényeges kérdése a Szovjetunióhoz való helyes elvi viszony . . .

Kádár János: A szocialista Magyarországért. Kossuth Könyvkiadó 1972. 166—168. old.
Megjelent: Népszabadság, 1969. június 11.

209.

Bondor József, építésügyi és városfejlesztési miniszter nyilatkozata a magyar—szovjet építőipari műszaki-tudományos együttműködésről

1961. június 11.°

Az idei és a jövő évi munkaterv több mint 30 gazdasági és műszaki-tudományos építésügyi témában irányoz elő közvetlen együttműködést, amelyben a két országnak mintegy 15 nagy intézete, vállalata és üzeme vesz részt. A többi között közösen dolgoznak ki új módszereket, terveket, új géptípusokat, a lakásépítés, a közművesítés és a munkásszervezés fejlesztésére. Tárgyaltunk a magyar és a szovjet házgyárak közös műszaki fejlesztéséről. Lehetőség nyílhat arra, hogy hozzájuthassunk olyan kitűnő elektronikus irányító és távközlő berendezéshez, amelylyel a leningrádi házgyár rendelkezik. A magyar szakemberek pedig egyebek között hozzájárulhatnak a könnyű épületszerkezetek szovjetunióbeli gyártóbázisainak és a cementtároló állomások hálózatának kialakításához.

A munkatervben megjelölt együttműködési feladatok részleteinek kidolgozására, a munka megkezdésére már a közeljövőben sok magyar szakember utazik a Szovjetunióba, illetőleg szovjet szakemberek érkezését várjuk.

Népszabadság, 1969. június 11.

210.

Részlet a SZOT és az SZSZKT baráti találkozójáról és tárgyalásairól kiadott közleményből

1969. június 26.°

A Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának (SZSZKT) meghívására Gáspár Sándornak, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, a SZOT főtitkárának vezetésével a SZOT delegációja baráti látogatást tett a Szovjetunióban . . .

A tárgyalások során széles körű véleménycserét folytattak a mindkét ország szakszervezeti tevékenységét érintő időszerű kérdésekről, a szakszervezetek tevékenységének további tökéletesítéséről, arról a munkáról, amelyet kiterjedt hatáskörük és felelősségük alapján végeznek a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javításáért, kulturális felemel-

kedéséért és azért, hogy a dolgozók széles tömegeit bevonják a kommunizmus és a szocializmus építésével összefüggő kérdések megoldásába. Áttekintették a magyar és a szovjet szakszervezetek konkrét együttműködését és megállapodtak a köztük levő baráti kapcsolatok további fejlesztésében.

A megbeszélések során részletesen megvitatták a szakszervezeti világmozgalom időszerű problémáit.

A SZOT és az SZSZKT a jelenlegi nemzetközi helyzettel kapcsolatban azonos véleményen vannak. Mind a két szakszervezeti központ ismételten kijelenti: határozottan elítélik az Egyesült Államok vietnami agresszióját, a magyar és a szovjet dolgozók szolidárisak a testvéri vietnami nép hősies harcával. Támogatják a Dél-Vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányát. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió szakszervezetei fellépnek az arab országok elleni izraeli agresszió következményeinek mielőbbi felszámolásáért, és követelik az agresszor csapatainak a megszállt arab területekről való kivonulását. Hangsúlyozzák a Szovjetunió és Magyarország szakszervezeteinek és dolgozóinak mélységes aggodalmát amiatt a fenyegetés miatt, amelyet az újnácizmusnak és a revansizmusnak Nyugat-Németországban végbemenő feléledése és erősödése jelent. Ezzel a fenyegetéssel szembe kell helyezni Európa dolgozóinak és szakszervezeteinek összefogott erejét. Erőfeszítéseket tesznek az Európa biztonságát szolgáló kezdeményezések valóra váltására.

A két ország szakszervezetei teljes egyhangúsággal üdvözlik a kommunista és munkáspártok moszkvai nemzetközi tanácskozását, amely harci programot adott a nemzetközi munkás- és szakszervezeti mozgalomnak, az összes antiimperialista erőnek a világbékéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért folytatott harchoz.

A SZOT és az SZSZKT-delegációk tárgyalásai a szívélyes testvériség légkörében folytak, áthatotta őket a teljes bizalom a kölcsönös megértés és az egység szelleme, amely jellemzi a két ország szakszervezetei közötti kapcsolatokat.

A SZOT-delegáció tagjai ipari üzemeket és kulturális intézményeket látogattak meg, találkoztak és beszélgettek a munkásokkal és szakszervezeti aktivistákkal. A delegációt mindenütt testvéri módon és szívélyes vendégszeretettel fogadták.

A SZOT titkárságának küldöttsége, amely a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának meghívására a Szovjetunióban tartózkodott, csütörtökön befejezte látogatását.

Népszava, 1969. június 26.,
valamint Trud, 1969. június 26.

211.

Részlet a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa küldöttségének magyarországi látogatásáról kiadott közleményből*

1969. augusztus 6.°

A Magyar Népköztársaság országgyűlésének meghívására 1969. július 28-tól augusztus 5-ig hazánkban tartózkodott a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának küldöttsége. A küldöttséget Pjotr Mironovics Maserov, a Legfelsőbb Tanács elnökségének tagja, az SZKP Politikai Bizottságának póttagja, a Belorusz Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára vezette . . .

A Legfelsőbb Tanács küldöttségével folytatott tárgyalásokon a magyar országgyűlés nevében részt vettek: Kállai Gyula, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, az országgyűlés elnöke . . .

A küldöttséget fogadta Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Losonczi Pál, a Népköztársaság elnöke, Fock Jenő, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke.

A küldöttség magyarországi tartózkodása során megismerkedett a főváros nevezetességeivel, ellátogatott Győr-Sopron, Komárom, Fejér és Veszprém megyébe. Megtekintette a Kőbányai Gyógyszerárugyárat, a győri Magyar Vagon- és Gépgyárat, a Székesfehérvári Könnyűfémművet, a Bábolnai Állami Gazdaságot és a polgárdi Vörös Csillag Termelőszövetkezetet. Találkozott a magyar országgyűlés képviselőivel, továbbá munkásokkal, parasztokkal és értelmiségiekkel. Ezek a találkozók és eszmecserék ismételten és világosan megmutatták a szovjet és magyar nép szoros, testvéri barátságát.

A szívélyes, baráti légkörben lezajlott megbeszéléseken a küldöttségek kölcsönösen tájékoztatták egymást országaik politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális életének legfontosabb kérdéseiről, parlamentjeik tevékenységéről. Megállapították, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság parlamentjei között kialakult kapcsolatok, a küldöttségek kölcsönös látogatásai, a tapasztalatcsere elősegíti a sokoldalú magyar—szovjet együttműködés további erősödését és fejlődését. Örömmel üdvözölték azt a tényt, hogy a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa és a Magyar Népköztársaság országgyűlése között az összes alapvető, közös érdeket érintő kérdésben teljes az összhang és az egyetértés.

A nemzetközi kérdésekről folytatott véleménycsere során hangsúlyoz-

* E látogatást megelőzően 1965. december 10—20. között tett látogatást a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa küldöttsége Magyarországon.

1966. október 6—10. között Gáspár Sándor, az MSZMP KB Politikai Bizottsága tagjának vezetésével magyar parlamenti küldöttség tartózkodott a Szovjetunióban.

ták, hogy nagy jelentősége van a különböző országok parlamentjei közötti kapcsolatoknak. Ezek a kapcsolatok újabb lehetőségeket teremtenek arra, hogy a törvényhozó testületek még intenzívebben vegyenek részt a nemzetközi béke és biztonság megszilárdításáért folytatott munkában. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa és a Magyar Népköztársaság országgyűlése a nemzetközi életben az imperializmus agresszív politikája ellen, a béke megerősítéséért, a népek közötti széles körű együttműködésért lép fel.

Kifejezték szilárd álláspontjukat, hogy a mai nemzetközi helyzetben a béke és biztonság érdekei mindenekelőtt az amerikai imperializmus vietnami háborújának megszüntetését követelik. Ismételten kijelentették, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság teljes mértékben támogatja a testvéri vietnami nép igazságos harcát a nemzeti függetlenségért, a szuverenitásért és a társadalmi haladásért.

Kifejezve szolidaritásukat az izraeli agresszió áldozatául esett arab államok népeinek, a felek rámutattak: a közel-keleti helyzet rendezése csak Izrael haderőinek a jogtalanul megszállt területekről való kivonásával és egyidejűleg e terület valamennyi állama nemzeti függetlenségének és szuverenitásának elismerésével történhet meg.

A tárgyaló felek megelégedéssel szóltak arról, hogy a Varsói Szerződés tagállamainak az európai béke és biztonság megerősítésére közzétett budapesti felhívása széles körű visszhangra talált az európai népeknél és számos ország hivatalos köreiben. Úgy vélik, hogy valamennyi európai ország parlamenti személyiségének feladata, hogy támogassa az összeurópai konferencia egybehívását s az ennek előkészítését szolgáló gyakorlati intézkedéseket. Kifejtették azt a véleményüket, hogy a Német Demokratikus Köztársaság szélesedő nemzetközi elismerése az európai béke és biztonság megerősítését szolgálja.

A felek megállapították, hogy a békéért, a demokráciáért, a nemzeti függetlenségért és a szocializmusért folytatott harcban döntő jelentősége van a szocialista országok testvéri szolidaritásának, a nemzetközi kommunista mozgalom egységének. Elítélték Kína maoista vezetésének bomlasztó tevékenységét, amely aláássa az antiimperialista erők egységét, és kárt okoz a békéért és szocializmusért vívott harc ügyének. A kommunista és munkáspártoknak a közelmúltban megtartott nemzetközi értekezletén elfogadott dokumentumok olyan pozitív programot tartalmaznak, amelynek valóra váltásán a két ország parlamentjei is tevékenyen fognak munkálkodni.

A szovjet küldöttség a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa nevében meghívta a magyar országgyűlés küldöttségét, hogy 1970-ben tegyen hivatalos, baráti látogatást a Szovjetunióban. A meghívást köszönettel elfogadták: a látogatás pontos időpontját később határozzák meg.

Népszabadság, 1969. augusztus 6.,
valamint Izvesztyija, 1969. augusztus 6.

212.

P. M. Maserov, az SZKP KB Elnöksége póttagjának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége tagjának nyilatkozata az „Izvesztyija" tudósítójának a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa delegációjának magyarországi látogatásáról

1969. augusztus 11.

Delegációnk valamivel több mint egy hetet töltött a baráti Magyarországon, de e rövid idő is elég volt ahhoz, hogy sokat lássunk, tapasztaljunk, a látottakat megítéljük, továbbá ahhoz, hogy az igen örvendetes és felejthetetlen élményeket magunkkal hozzuk. Meglátogattuk az élenjáró ipari és mezőgazdasági vállalatokat, megismerkedtünk az ország különböző megyéivel, csodálatos fővárosával — Budapesttel és a Balatonnal, ahol — a szó szoros értelmében — néhány év alatt első osztályú nemzetközi fürdőhely létesült.

Megismertük az országot, amely bízik saját erejében, a szocializmus építése választott útjának helyességében és optimizmussal tekint a jövőbe. A néphatalom nem egészen egy negyed század alatt, a magyar nép a kommunisták pártjának vezetése alatt olyan társadalmi, gazdasági és kulturális haladást ért el, ami a legörömteljesebb és büszke érzést váltja ki mindazok szívében, akik nagyra tartják és minden módon hozzájárulnak a népek és az államok szocialista baráti együttműködése győzelmi menetéhez.

A magyar munkásosztály, annak élenjáró csapata: a szocialista brigádok kezdeményezően és lelkesedéssel dolgoznak. A termelőszövetkezeti parasztok a tegnapi egyéniekből a nagy árutermelő mezőgazdasági termelés valódi mestereivé válnak. A munkásokból és a parasztokból a néphez hű tehetségek ezrei emelkedtek ki, akik alapos vezetői képzésben részesültek.

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa delegációja találkozott az MNK országgyűlése elnökével, Kállai Gyulával és több parlamenti képviselővel. Delegációnkat az MSZMP KB első titkára, Kádár János, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnöke, Losonczi Pál és a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke, Fock Jenő is fogadta. Ezek a találkozások és beszélgetések rendkívül tartalmasak, hasznosak voltak, őszinte, szívélyes és baráti légkörben folytak le.

Az MNK országgyűlése delegációjával folytatott megbeszéléseink során megelégedéssel konstatáltuk a vélemények egyezőségét minden kér-

désben, amelyek közös érdeklődésre tartottak számot. Ahogy azt az általunk elfogadott közös közlemény aláhúzza, a békéért, a demokráciáért, a nemzeti függetlenségért és szocializmusért vívott harc sikere szempontjából döntő jelentőségű a szocialista országok testvéri szolidaritása. A szocialista országok parlamenti delegációinak kölcsönös látogatásai e testvéri szolidaritás erősítésének ügyét szolgálják.

A Legfelsőbb Tanács delegációját, melyben a több nemzetiségű országunk képviselői foglaltak helyet, a Szovjetunió népe iránt érzett barátsággal és szimpátiával fogadták a magyar földön mindenütt. A szovjet—magyar barátság megbonthatatlanságáról és hasznosságáról kitűnő példák szemléltetően tanúskodnak, vehetjük a delegáció tagjainak bármely beszélgetését és találkozását a szívélyes és vendégszerető magyar földön, legyen az az üzemekben, vagy a mezőgazdasági vállalatoknál, az országos vagy helyi államhatalmi szervek vezetőivel folytatott vélemény- és tapasztalatcserén, vagy a Magyar Népköztársaság nevezetességeivel történt ismerkedés során az emberekkel folytatott rövid beszélgetéseken.

Delegációnk minden tagja számára izgalmas esemény volt a Szovjetunió érdemrendjének és emlékérmek átadása a szovjet követségen a Briánszki erdők partizán mozgalmában részt vevő csoport részére. Nem titkolom, különös öröm volt számomra a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének ezt a magas és megtisztelő megbízását teljesíteni.

A Székesfehérvári Alumínium Hengerműben és a Győri Vagongyárban tett látogatásunknál lehetőségünk volt szemléltetően meggyőződni nemcsak arról, hogy milyen gyümölcsöző a szovjet—magyar gazdasági együttműködés, hanem arról is, milyen hatalmas tartalékot rejt az országok a KGST tagjainak a kooperációja.

Például Magyarország népgazdaságában felhasznált alumínium 1962. évhez képest 2,5-szeresére emelkedett. 1962. évet azért vettük alapul, mert éppen akkor kötötték meg a szovjet—magyar timföld és alumínium államközi egyezményt, amely a magyar gazdaság számára biztosította az alumínium-termelés gyors növekedését.

Magyarország népgazdaságában egyre szélesebben alkalmazzák a korszerű tudományos-technikai haladást, különösen az ipari termelés automatizálása terén.

Nagyon hasznos volt a híres magyar Bábolnai Állami Gazdaságban tett látogatásunk, ahol a termelés technológiája az egyes szakaszokban magas színvonalat ért el. Az alkotó módon dolgozó kollektívák tanulságos tapasztalata feltárja a korszerű mezőgazdasági termelés további fejlesztésének új lehetőségeit.

A magyar elvtársak lehetővé tették delegációnk számára, hogy megismerkedjünk a gazdasági reform végrehajtásának rendkívül érdekes tapasztalataival. Részletesen megismerkedtünk a magyar parlament és

állandó-bizottságainak munkájával, a képviselő csoportok kötelességeivel, a szocialista demokrácia továbbfejlesztése perspektívájával az MSZMP KB legutóbbi határozata alapján.

Meggyőződtünk, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt osztatlan tekintélyt élvez a nép körében, hogy a magyar dolgozók hisznek a proletár internacionalizmus nagy szellemében és meggyőződéssel mennek a kommunista párt vezetésével a szocializmus teljes felépítése felé a gyönyörű országukban.

Izvesztija, 1969. augusztus 11.

213.
Megállapodás az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a „Barátság" fővonalú kőolajvezeték* bővítésében és elágazásának a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége területén való építésében nyújtandó együttműködésről**

1969. augusztus 19.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya

azon törekvéstől vezéreltetve, hogy elősegítsék az MNK és az SZSZKSZ közötti gazdasági együttműködés továbbfejlesztését.

a „Barátság" kőolajvezetéken át a Szovjetunióból Magyarországra irányuló kőolajszállítások biztosítása céljából

az alábbiakban állapodtak meg.

1. cikk

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Kormánya biztosítja:

— a „Barátság" kőolajvezeték bővítését annak figyelembevételével, hogy a Szovjetunió területén áthaladó kőolajvezeték áteresztőképessége 1970-től kezdődően 1975-ig bezárólag, lehetővé tegye az SZSZKSZ-ból az MNK-ba irányuló egyeztetett egész kőolajmennyiség átszivattyúzását az alábbi éves bontásban.

* A „Barátság" kőolajvezeték megépítésére vonatkozó egyezményt lásd: a 104., valamint a 116. sz. dok.-ot.

** A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint a Pravda 1969. augusztus 20. számában.

millió tonna

1970	1971	1972	1973	1974	1975
4,0	4,4	4,9	5,3	5,7	6,5

— az SZSZKSZ területén Uzsgorod körzetében a „Barátság" kőolajvezeték elágazásának 1971—1972. évek folyamán történő építését a szovjet—magyar határig.

2. cikk

A „Barátság" kőolajvezetéktől a jelen Megállapodás 1. cikkében előirányzott elágazás építését a szovjet tervező szervek által kidolgozott tervdokumentáció alapján valósítják meg. A Felek illetékes szervei egyeztetik a magyar—szovjet határ azon pontját, ahol az említett kőolajvezeték áthalad.

3. cikk

A kőolajvezeték jelen Megállapodásban előirányzott, szovjet területen haladó elágazásának építését és üzemeltetését, a szovjet Fél saját erejéből és eszközeiből valósítja meg. A kőolajvezeték ezen szakasza a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége tulajdonát fogja képezni.

4. cikk

A szovjet Fél a magyar Fél megrendelésére elvégzi a kőolajvezeték Tisza folyón keresztül áthaladó szakaszának tervezését és építését azzal, hogy a magyar Fél az MNK területén haladó kőolajvezeték átmeneti szakaszának megfelelő mértékben, a tervezés és építés értékben kifejezett költségeit megtéríti.

A szovjet Fél a kőolajvezeték magyar területen folyó építésében műszaki segítséget is nyújt a magyar Félnek egyes gépek és műszerek szállítása, valamint szovjet szakemberek kiküldése és magyar szakemberek konzultációra való fogadása útján az 1959. január 28-án aláírt, a műszaki segítségnyújtás és egyéb szolgáltatások céljából a szakemberek kölcsönös kiküldetéséről szóló magyar—szovjet Megállapodás és az említett Megállapodáshoz csatlakozó 1965. május 29-i Jegyzőkönyv feltételeinek megfelelően.

A szovjet szerveknek a jelen cikkben előirányzott műszaki segítségnyújtással kapcsolatos költségeit a magyar Fél transzferábilis rubelben fizeti meg, a transzferábilis rubelben bonyolódó sokoldalú elszámolásokról és a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bank létesítéséről 1963. október 22-én aláírt Megállapodásnak megfelelően.

A jelen cikkben említett kötelezettségek teljesítése érdekében a Felek illetékes szervei megfelelő szerződéseket kötnek egymással.

5. cikk

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya annak érdekében, hogy közreműködést nyújtson a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének a „Barátság" fővonalú kőolajvezeték bővítésében és a kőolajvezetéknek a szovjet—magyar határig vezető elágazásának építésében, biztosítja:

a) a jelen Megállapodáshoz csatolt mellékletnek megfelelően 1969—1972. években a Szovjetunió részére 52 millió transzferábilis rubel összegű (1 rubel 0,987412 gramm tiszta aranyat tartalmaz) áruk szállítását, ezen belül:

1969-ben	17 millió rubel összegben,
1970-ben	13 millió rubel összegben,
1971-ben	11 millió rubel összegben,
1972-ben	11 millió rubel összegben.

Fenti szállítások — 1969. évben az adott évre vonatkozó MNK és SZSZKSZ közötti áruforgalmi Jegyzőkönyvben foglalt volumeneken felül, 1970—1972. években pedig ezen évekre vonatkozó, és ezen időszakban érvényben levő hosszú lejáratú megállapodások és éves áruforgalmi Jegyzőkönyvekben előirányzandó volumeneken felül, az említett megállapodások és jegyzőkönyvek árai és feltételei szerint — valósulnak meg.

b) jelen cikk *„a)"* pontjában feltüntetett összegek átutalását 1969—1972. években a Magyar Nemzeti Bank folyószámlájáról az SZSZKSZ Külkereskedelmi Bankjának a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bankjánál levő folyószámlájára, azon fizetések terhére, amelyeket a Szovjetunió által a Magyar Népköztársaság részére nyújtott hitelekről kötött Megállapodásokban 1973—1976. években előirányoztak. Ezen átutalásokat minden évben negyedévenként egyenlő arányokban eszközlik.

A Magyar Nemzeti Bank és az SZSZKSZ Külkereskedelmi Bankja meghatározza a jelen Megállapodásból eredő elszámolások lebonyolításának rendjét.

6. cikk

A jelen Megállapodás alapján esedékes áruszállításokat a megfelelő és külkereskedelmi joggal felruházott magyar és szovjet szervezetek között megkötésre kerülő szerződések alapján bonyolítják le.

Az MNK-ból az SZSZKSZ-ba irányuló áruszállításokkal összefüggő és a jelen Megállapodásban elő nem irányzott valamennyi kérdést a KGST tagországok szervezetei közötti általános áruszállítási feltételek (KGST ÁSZF 1968.) szabályozzák.

7. cikk

A Szerződő Felek megfelelő szervezetei a „Barátság" kőolajvezeték jelen Megállapodásban előirányzott elágazásának üzembehelyezése előtt 6 hónappal külön Megállapodást kötnek egymással, amely szabályozza a kőolajvezeték ezen elágazása üzemeltetésének kérdéseit, valamint a kőolaj átadásának és átvételének feltételeit.

8. cikk

Jelen Megállapodás aláírása napján lép érvénybe.

Készült Moszkvában 1969. augusztus 19-én két példányban, mindegyik magyar és orosz nyelven, s mindkét szöveg azonos érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

214.

Dimény Imre, mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter nyilatkozata a „Szelszkaja Zsizny"-nek, a Moszkvában megnyílt magyar mezőgazdasági kiállítás alkalmából*

1969. augusztus 30.°

— Mezőgazdaságunk és élelmiszeriparunk eredményeinek kiállítása Moszkvában — nagy esemény. Ezen a kiállításon igyekszünk bemutatni az elmúlt 25 év alatt elért eredményeket. Hamarosan negyed évszázada lesz annak, hogy a Szovjet Hadsereg felszabadította Magyarországot a fasiszta iga alól, ezzel megteremtve a lehetőséget a békés építés számára.

Az elmúlt két és fél évtized alatt Magyarország elmaradott agrár-ipari országból fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari országgá lett. Ma a mezőgazdasági földterület 97,1 százaléka áll a nagyüzemi szocialista mezőgazdaság rendelkezésére. A mezőgazdaság szocialista szektorához 200 állami gazdaság, 2800 termelőszövetkezet és 300 különböző, kevésbé fejlett szövetkezeti egyesülési forma tartozik.

A szocialista nagyüzemi mezőgazdaság és a fejlett élelmiszeripar megteremtéséhez a Szovjetuniótól mindig sokoldalú testvéri segítséget kaptunk. Elért eredményeink fő tényezője éppen ez az önzetlen segítség volt. Mezőgazdaságunk korszerű technikai bázisra való átállításában a

* A kiállítást 1969. augusztus 20-án dr. Dimény Imre nyitotta meg; a kiállítás szeptember 2-án zárta be kapuit.

Szovjetunió a mezőgazdasági gépek szállításával hatalmas segítséget nyújtott. Magyarország traktorállományának körülbelül 40 százaléka szovjet gyártmányú.

Hatalmas anyagi és technikai segítséget kaptunk a hazai műtrágya gyártás kiszélesítéséhez. A szovjet ipar szállította a Tiszai Vegyi Kombinát legnagyobb üzemébe a nitrogén műtrágyát előállító komplex berendezést, valamint a Borsodi Vegyi Kombinát rekonstrukciójához és bővítéséhez szükséges technikai berendezéseket.

A különböző mezőgazdasági kultúrák vetőmagcseréi sikeresen folynak, amelyek a nemzetközi fajtakísérletek bevezetésének és a kölcsönös vetőmag szállításoknak az eredményei. Számunkra legnagyobb jelentőségű a szovjet „bezosztája-1" búza és a szovjet napraforgó fajta elterjedése Magyarországon. Jelenleg a búza vetésterület 75%-án sikeresen művelik a bezosztája fajtát, amely a múlt évben is, a rendkívüli szárazsági évben is, kitűnő termést adott. A nagy olajtartalmú szovjet napraforgó fajta vetésterülete földjeinken eléri a 80%-ot.

Mi örülünk annak, hogy a magyar mezőgazdaság egyes tudományos eredményeinek átadásával tudtunk és tudjuk, ha kis mértékben is, meghálálni szovjet barátainknak a tőlük kapott baráti segítséget.

Mezőgazdaságunk eredményeinek elérésében nagy szerepet játszottak a népgazdaság tervezési és irányítási rendszerének korszerűsítésére irányuló intézkedések.

Ez a munka szorosan kapcsolódik pártunk gazdaságpolitikájához. A fő cél, amit mi követünk a gazdasági reform megvalósításakor —, a központosított tervezés megerősítése.

A népgazdaság fejlesztésének harmadik ötéves terve, a magyar mezőgazdaság és az élelmiszeripar további fejlődését irányozza elő, amelynek a negyedik éve ez évben fejeződik be. Ez idő alatt megkétszereződik a műtrágya felhasználás, a mezőgazdaságot még több traktorral, kombájnnal, szállító eszközökkel és más gépekkel látjuk el.

Az élelmiszeriparban növeljük a konzerv és gyorsfagyasztott termékek gyártását, új termelő kapacitásokat hozunk létre a baromfiiparban és a többi ágazatokban, új vállalatokat építünk, mindez hozzájárul a lakosságnak kiváló minőségű, bő választékú élelmiszeripari termékekkel való ellátásához.

Élelmiszeripari termékeink fő vásárlója a Szovjetunió. Országaink gazdasági kapcsolatait a szoros együttműködés és a testvéri segítségnyújtás hatja át. 1968-ban az országaink közötti áruforgalom a magyar áruforgalomnak majdnem 40 százalékát tette ki.

A Magyarországról exportált élelmiszeripari gépek és berendezéseknek majdnem felét a Szovjetunióba szállítjuk.

Magyarország gazdasági feltételei szerfelett megkövetelik a kereskedelmi viszonyok fejlesztése és bővítése mellett a nemzetközi együttműködés különböző formáit. A nemzetközi kooperáció legfontosabb alapját

számunkra a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa jelenti, amely ez évben ünnepelte meg 20 éves fennállását.

A Magyar Népköztársaság rendkívül nagy jelentőséget tulajdonít a szocialista nemzetközi együttműködés további fejlődésének a KGST keretében. Teljes egészében támogatjuk a KGST keretében végbemenő szocialista országok gazdasági integrációjának kezdeményezését. Meg vagyunk győződve, hogy az teljes mértékben megfelel országunk nemzeti érdekeinek. A KGST keretében ezideig megvalósult együttműködés szintén nagy segítséget jelentett népgazdaságunk fejlődésében. Ez az együttműködés megteremtette annak előfeltételét, hogy Magyarország, amely kis belföldi piaccal rendelkezik, fokozottabban fejleszthesse egyes népgazdasági ágait.

Így például a KGST keretében Magyarország körülbelül 300 gépipari termék gyártására specializálódik. A magyar gyógyszeripar sikerei főképpen a KGST tagországok megrendeléseinek eredménye.

Reméljük, hogy kiállításunk Moszkvában szemléletes és széles képet nyújt az elmúlt negyedszázad alatt végbement gazdasági és társadalmi változásokról. Meg vagyunk győződve afelől, hogy a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeinknek ez a kiállítása hozzájárul a sokoldalú és hatékony együttműködésünk további fejlődéséhez.

Befejezésül meg szeretném jegyezni, hogy hálásan köszönjük szovjet barátainknak azt a vendégfogadtatást, amelyben bennünket részesítettek itt Moszkvában.

Szelszkaja Zsizny, 1969. augusztus 30.

215.
Részlet Péter János külügyminiszternek a szovjetunióbeli látogatásáról kiadott közleményből

1969. december 30.°

A Szovjetunió kormányának meghívására 1969. december 22. és 29. között hivatalos látogatást tett a Szovjetunióban Péter János, a Magyar Népköztársaság külügyminisztere. A látogatás idején Péter János és a kíséretében levő személyek megismerkedtek Moszkva nevezetességeivel, ellátogattak Tbiliszibe és Kijevbe.

A. N. Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke fogadta Péter János elvtársat és meleg, baráti beszélgetést folytatott vele.

Péter János és A. A. Gromiko, a Szovjetunió külügyminisztere a Szovjetunió külügyminisztériumában tárgyalásokat folytatott, amelyen részt vettek magyar részről . . .

A beszélgetéseket és a találkozásokat a szívélyesség és a kölcsönös megértés légkörében tartották. Ezek ismét megmutatták a teljes nézetazonosságot valamennyi megtárgyalt kérdésben.

A tárgyalásokon áttekintették Magyarország és a Szovjetunió politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatait, valamint a kölcsönös érdeklődésre számot tartó időszerű nemzetközi problémákat. A miniszterek megelégedéssel állapították meg, hogy a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződéssel összhangban, a két állam sokoldalú kapcsolatai a marxizmus—leninizmus és a szocialista nemzetköziség elvei alapján, minden téren sikeresen fejlődnek.

A felek ismételten leszögezték kormányaik álláspontját, hogy a jelenlegi nemzetközi helyzetben tovább kell erősíteni a Varsói Szerződés Szervezetét, a szocialista országok biztonságának megóvása, valamint az európai és a világbéke megőrzése céljából.

Megállapították azt is: a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa mind nagyobb szerepet tölt be abban, hogy a nemzetközi szocialista munkamegosztás előnyeit és a tudományos technikai eredményeket a szocialista országok népei javára hasznosítsák.

A szocialista közösség államai egységének és összeforrottságának további megszilárdítását szolgálta, a szocialista országok párt- és állami vezetőinek a közelmúltban Moszkvában megtartott találkozója.

Az időszerű nemzetközi kérdések megtárgyalásakor a felek nagy figyelmet fordítottak az európai biztonságra. A miniszterek megállapították, hogy az európai és a világbéke érdekeinek megfelelne egy olyan hatékony biztonsági rendszer létrehozása az európai kontinensen, amely az egyenjogúság, a belügyekbe való be nem avatkozás, a szuverenitás, a területi integritás és a fennálló határok sérthetetlensége tiszteletben tartásának elvein alapszik. E rendszernek elválaszthatatlan alkotóeleme, hogy minden állam egyenjogú kapcsolatokat létesítsen a békeszerető és szocialista Német Demokratikus Köztársasággal.

A felek kifejezték megelégedettségüket, hogy a szocialista országoknak és összeurópai értekezlet előkészítésére és megtartására közösen kidolgozott javaslatai, széles körű nemzetközi támogatásra találnak. Az összeurópai értekezlet előkészítésének fontos állomása volt a Varsói Szerződés tagállamai külügyminisztereinek prágai tanácskozása. Kijelentették, hogy a jövőben is minden szükséges erőfeszítést megtesznek az európai kontinens biztonságának megvalósítására.

A miniszterek — kormányaik nevében — kifejezték teljes szolidaritásukat a hős vietnami nép iránt és ismételten leszögezték, hogy kormányaik készek a jövőben is minden eszközzel támogatni annak igazságos harcát. Hangsúlyozták, hogy a vietnami kérdés politikai rendezése a Dél-Vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormánya és a DNFF realista programja alapján lehetséges. E probléma megoldásának legfontosabb feltétele, hogy az Egyesült Államok összes katonai erőit ki-

vonja Dél-Vietnamból, s Vietnam népe érvényesíthesse azt a jogát, hogy maga döntsön belső ügyeiről. Egy ilyen rendezés megfelelne Délkelet-Ázsia és az egész világ békéje megszilárdítása érdekeinek.

A tárgyalásokon a miniszterek eszmecserét folytattak a közel-keleti helyzetről. Megállapították, hogy Izrael, amely makacsul megtagadja csapatainak kivonását az általa elfoglalt arab területekről és elutasítja a Biztonsági Tanács 1967. november 22-i határozatának teljesítését, agresszív akcióinak folytatásával az utóbbi időben erőteljesen élezte a helyzetet e térségben. A felek ismételten kijelentették, hogy továbbra is sokoldalú segítséget nyújtanak az arab államoknak abban a harcukban, amelyet Izrael és pártfogói támadásai ellen vívnak.

A felek arra törekszenek, hogy minél több állam csatlakozzék a nukleáris fegyverek elterjedését gátló egyezményhez, hogy az mielőbb ratifikálásra kerüljön és életbe lépjen. Megállapították: pozitív jelentősége van annak, hogy az egyezményt aláírta a Német Szövetségi Köztársaság, ugyanakkor kifejezték azt az egységes véleményüket, hogy befolyásos revansista erők létezése az NSZK-ban szükségessé teszi Magyarország és a Szovjetunió, valamint a többi szocialista ország népeinek állandó éberségét.

A felek úgy vélik, hogy a szilárd és tartós béke biztosítása érdekében a fegyverkezési verseny megszüntetésének és az általános és teljes leszerelésnek az útján kell haladni. Megerősítették, hogy e célok elérésére készek folytatni közös erőfeszítéseiket az ENSZ-ben és a genfi leszerelési bizottságban. E probléma megoldásához nagymértékben hozzájárulna, ha megtiltanák a vegyi- és baktériumfegyverek kifejlesztését, gyártását és felhalmozását.

Péter Jánosnak, a Magyar Népköztársaság külügyminiszterének látogatása és a felek véleménycseréje teljesen megfelel a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió közötti együttműködés további fejlesztése, a magyar és a szovjet nép testvéri barátsága megszilárdítása feladatainak. A felek pozitívan értékelték a külügyminisztériumok közötti együttműködés tapasztalatait és arra törekszenek, hogy szélesítsék és erősítsék ezt az együttműködést, rendszeres konzultációkat tartsanak a két állam külpolitikai lépéseinek egybehangolására.

A Magyar Népköztársaság kormánya nevében Péter János külügyminiszter hivatalos magyarországi látogatásra hívta meg A. A. Gromikót, a Szovjetunió külügyminiszterét. A. A. Gromiko a meghívást köszönettel elfogadta. A látogatás időpontját később egyeztetik.

Népszabadság, 1969. december 30.,
valamint Izvesztyija, 1969. december 30.

216.

Az SZKP Moszkvai Városi Pártbizottságának és a Moszkvai Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának üzenete az MSZMP Budapesti Pártbizottságához, a Fővárosi Tanácshoz Budapest felszabadulása 25. évfordulója alkalmából

1970. február 13.°

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártja Moszkvai Városi Bizottsága, valamint a Munkásküldöttek Moszkva Város Tanácsának Végrehajtó Bizottsága, Moszkva összes kommunistáinak és dolgozóinak nevében forró üdvözletét és szívélyes jókívánságait küldi a Magyar Szocialista Munkáspárt budapesti szervezete tagságának, a Magyar Népköztársaság fővárosi dolgozóinak, Budapest német fasiszta hódítóktól való felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából.

A szovjet emberek Budapestet, a Tanácsköztársaságért vívott hősi harcok dicsőségétől övezett magyar munkásosztály forradalmi és munkás hagyományoknak csodálatos városaként ismerik, amely a tehetséges és munkaszerető magyar nép nemzeti kultúrájának nagyszerű örökségét őrzi.

1945. február 13-án nehéz és kitartó harcok után a Szovjet Hadsereg — vállvetve küzdve a magyar katonákkal — felszabadította Budapestet a fasiszta szennytől. A magyar főváros dolgozói, mint ahogyan az egész magyar nép előtt is a társadalmi felszabadulásért folyó küzdelemben megnyílt a leghőbb reménye megvalósulásának perspektívája. E győzelem örömét, Önökkel együtt, mi is örökre szívünkbe zártuk, s népünkben örökké élni fog.

Őszintén örülünk annak, hogy Budapest dolgozói — együtt az egész magyar néppel — a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével ragyogó sikereket értek el a szocializmus építésében és az MSZMP IX. kongresszusán kijelölt újabb feladatok eléréséért folyó harcban, az élvonalban haladnak.

A szocialista építés útján haladó magyar dolgozók óriási sikereiről szemléltetően tanúskodik a magyar főváros arculata. Az ősi város ma második fiatalságát éli: nagyszabású lakásépítés, ipari és kulturálistársadalmi építkezés folyik. A korszerű ipar, tudomány és kultúra központja — ilyennek ismerik a szocialista Budapestet messze a Magyar Népköztársaság határain túl is. Mindez a fővárosi munkásosztály, értelmiség, ifjúság, férfiak és nők, a fővárosi pártszervezet — az MSZMP harci csapata — lelkes alkotómunkájának megtestesülése.

A Szovjetuniót és a Magyar Népköztársaságot, Budapest és Moszkva

dolgozóit széttéphetetlen baráti kapcsolatok szálai kötik össze, melyeknek mély gyökerei és nagy forradalmi hagyományai vannak.

Népeink barátsága — élő bizonyítéka a nagy Lenin halhatatlan eszméi győzelmének. Azé a Leniné, kinek születése 100. évfordulóját a kommunista világmozgalom és az egész haladó emberiség most készül méltón megünnepelni.

Biztosíthatjuk Önöket, kedves Elvtársak, Moszkva kommunistái, dolgozói — mint minden szovjet ember —, teljesítve a világ-proletariátus vezérének, Vlagyimir Iljics Leninnek végakaratát, nem kíméljük erőnket, hogy tovább szilárdítsuk a testvéri barátságot Budapest és Moszkva, pártjaink és népeink között a marxizmus—leninizmus nagy eszméinek győzelme érdekében.

Kívánunk Önöknek kedves Elvtársak, újabb sikereket a kommunizmus építésében, szülőföldjüknek, a szocialista Magyarországnak és dicsőséges fővárosuknak boldogságot és felvirágzást.

Éljen a szovjet és a magyar nép örök és széttéphetetlen barátsága!

Éljen a Kommunizmus!

A Szovjetunió Kommunista Pártja
Moszkvai Városi Bizottsága

A Moszkvai Városi Tanács
Végrehajtó Bizottsága

Moszkovszkaja Pravda, 1970. február 13.

217.

A. A. Grecsko honvédelmi miniszter távirata Czinege Lajos honvédelmi miniszterhez Budapest felszabadulása 25. évfordulója alkalmából*

1970. február 6.

Tisztelt Miniszter Elvtárs!

A Szovjet Hadsereg és Haditengerészeti Flotta valamennyi harcosa, valamint a magam nevében szívből köszöntöm Önt és az Ön személyén keresztül a Magyar Néphadsereg minden harcosát Budapestnek a német fasiszta hódítók alól történt felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából. Negyedszázad múlt el azóta, hogy a 2. és 3. Ukrán Front csapatai hosszú súlyos harcok után befejezték a Budapesten körülzárt ellenséges csoportosítás szétzúzását és meghozták Magyarország fővárosa számára a régen várt szabadságot.

Örömteli érzés számunkra, hogy a Budapestért folytatott harcokban a szovjet harcosokkal vállvetve bátran harcoltak a budai önkéntes ezred magyar katonái, és közösen ontott vérükkel erősítették a szovjet—magyar fegyverbarátságot.

Budapest felszabadulása 25. évfordulójának ünnepén a szovjet fegyveres erők személyi állománya újabb nagy sikereket kíván magyar fegyverbarátainak a politikai és harckiképzésben, a Magyar Néphadsereg harckészültségének fokozásában.

Erősödjék és fejlődjék a szovjet—magyar fegyverbarátság országaink és az egész szocialista tábor védelmi képességének fokozása, a béke és a szocializmus ügyének javára!

Kommunista üdvözlettel:

A. Grecsko
a Szovjetunió marsallja,
honvédelmi miniszter

MNK HM irt.
megjelent: Krasznaja Zvezda, 1970. február 13.

* Czinege Lajos honvédelmi miniszter 1970. február 9-i köszönő táviratában aláhúzta, hogy „Dolgozó népünk és néphadseregünk katonái — hazánk felszabadulásának közelgő negyedszázados jubileumára készülve —, a fasiszta rablóhadak felett diadalmaskodó Szovjet Hadsereg magyarországi hadműveleteinek kiemelkedő állomásaként emlékeznek a Budapest felszabadításáért vívott súlyos küzdelmekre. Mély hálával és kegyelettel gondolunk a szabadságunkért vérüket és életüket áldozó szovjet katonákra, a fővárosunkat pusztulásra ítélő fasiszták feletti győzelem részeseire, akik fényes haditettükkel megteremtették a lehetőségét annak, hogy Budapest a szabad és független, szocialista Magyarország egyre szépülő, gazdagodó fővárosa lehessen." (MNK HM irt.)

218.

Részlet Fock Jenő, az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya elnökének A. N. Koszigginnel, az SZSZKSZ Minisztertanácsa elnökével a magyar—szovjet együttműködésről folytatott tárgyalásairól kiadott közleményből

1970. március 18.°

Március 17-én a Kremlben befejeződtek a két ország közötti baráti együttműködés továbbfejlesztésének kérdéseiről folyó szovjet—magyar tárgyalások. A tárgyalások szívélyes, elvtársias légkörben folytak.

A. N. Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke és Fock Jenő, Magyarország Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának elnöke megelégedésüket fejezték ki a véleménycseréről és a tárgyalásokon elért eredményekről...

Pravda, 1970. március 18.

219.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából

1970. április 3.

Kedves Elvtársak!

A Magyar Népköztársaság nemzeti ünnepe, Magyarországnak a fasiszta iga alóli felszabadítása 25. évfordulója alkalmából a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége, a Szovjetunió Minisztertanácsa, az egész szovjet nép nevében legszivélyesebb üdvözletünket és legjobb kívánságainkat küldjük Önöknek, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormánynak, az egész testvéri magyar népnek.

Az ország felszabadulása a Horthy-fasiszta diktatúra alól — a hitlerizmus szétzúzása eredményeként — a magyar történelem legkiemelkedőbb eseménye. Ledobva a nemzeti és társadalmi elnyomatás bilincseit, a magyar nép az új élet építése, a szocialista fejlődés útjára lépett.

Negyedszázad alatt Magyarország dolgozói — harci élcsapatuk, a kommunisták pártja vezetésével, s szoros együttműködésben a többi szocialista ország népeivel — kiemelkedő sikereket értek el a politikai, gazdasági és kulturális élet minden területén. Lerakva a szocializmus szilárd alapjait, a magyar nép ma sikeresen folytatja a szocialista építést.

A következetes, békeszerető külpolitika, az imperializmus agresszív törekvései elleni fellépés, az európai biztonsági rendszer megteremtése és a világbéke biztosítása érdekében kifejtett aktív tevékenység nagy tekintélyt vívott ki nemzetközi téren a Magyar Népköztársaság számára.

Magyarország méltó módon járul hozzá a testvéri szocialista országok együttműködésének kibővítéséhez, egységének megszilárdításához, a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa szervezete tevékenységének tökéletesítéséhez.

A szocializmus sikerei a magyar földön elválaszthatatlanok a Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenységétől. Alkotóan alkalmazva a marxizmus—leninizmus eszméit az ország sajátos körülményeire, a Magyar Szocialista Munkáspárt sikeresen valósítja meg IX. kongresszusának a gazdaság irányítása módszereinek tökéletesítésére, a szocialista demokrácia továbbfejlesztésére, a dolgozók életszínvonalának emelésére vonatkozó határozatait. Az MSZMP — vállvetve a testvéri kommunista

pártokkal — lankadatlanul küzd a marxista—leninista tanítás tisztaságáért, a kommunista világmozgalom és munkásmozgalom egységéért.

Az elmúlt 25 év országaink népei között a testvéri barátság és együttműködés fejlődésének, megszilárdításának negyedszázada volt — a marxizmus—leninizmus és szocialista internacionalizmus megingathatatlan alapján. Ma a szovjet—magyar kapcsolatok, melyeket a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés rögzít, az egyenjogú viszony, a teljes és kölcsönös megértés, az önzetlen kölcsönös segítség ragyogó példája.

A lenini végrendeletet követve, a Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet kormány, az egész szovjet nép a jövőben is minden szükségeset megtesz népeink testvéri barátsága és egysége további erősítése érdekében.

A népi Magyarország dicső jubileuma napján, minden szovjet ember érzelmét tolmácsolva, kívánunk Önöknek, kedves Elvtársak, és az egész testvéri magyar népnek új eredményeket és győzelmeket a szocializmus teljes felépítésében, Európa és a világ békéjéért és biztonságáért vívott harcukban.

Éljen a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népeinek örök barátsága!

L. Brezsnyev
a Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottságának főtitkára

N. Podgornij
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének elnöke

A. Koszigin
a Szovjetunió Minisztertanácsa
elnöke

Népszabadság, 1970. április 4.,
valamint Pravda, 1970. április 4.

220.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából

1970. április 3.

Kedves Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány, egész népünk nevében szívből köszönjük a hazánk felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából hozzánk intézett üdvözleteiket és jókívánságaikat.

A magyar nép e napon legnagyobb nemzeti sorsfordulóját ünnepli. A szovjet hadsereg történelmi győzelmeinek eredményeként negyedszázaddal ezelőtt, 1945. április 4-én szabadult fel hazánk a hitleri fasiszták és magyar cinkosaik uralma alól. Felszabadulásunkkal lehetségessé vált, hogy a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály vegye kezébe a hatalmat, s az immár szabad és független Magyarországon, marxista—leninista pártjának vezetésével, hozzálásson a szocialista társadalom építéséhez.

A magyar nép jogos elégedettséggel állapíthatja meg, hogy 25 esztendős küzdelmes munkájával, a Szovjetunióval és a szocialista közösség többi országával való szoros együttműködésben haladva, országunkban leraktuk a szocializmus alapjait, s jelenleg a szocializmus teljes felépítésén munkálkodunk.

Legnagyobb nemzeti ünnepünkön — amely egyben a magyar—szovjet barátság bensőséges ünnepe is — a tisztelet, a megbecsülés és a szeretet őszinte érzésével fordulunk felszabadítónk, hazánk szocialista fejlődésének legszilárdabb támasza, a Szovjetunió, a Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet nép felé. Továbbra is elsőrendű feladatunknak tekintjük a proletár internacionalizmus elvére épülő történelmi barátságunk és együttműködésünk erősítését népeink, a szocializmus, a béke és a haladás javára.

Felszabadulásunk 25. évében pártunk és népünk a szovjet néppel együtt készül a szovjet állam megalapítója, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom nagy harcosa és tanítója, V. I. Lenin születése 100. évfordulójának megünneplésére.

Kedves Elvtársak!

Nemzeti ünnepünkön forró, őszinte jókívánságainkat küldjük Önöknek és a Szovjetunió népeinek. Hazánk felszabadulásának 25. évforduló-

ján további nagy sikereket kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártjának, a Legfelsőbb Tanácsnak, a szovjet kormánynak és a Szovjetunió testvéri népeinek a kommunista társadalom építésében, a Szovjetunió előtt álló történelmi feladatok sikeres teljesítésében, a béke és a nemzetközi haladás érdekeinek védelmezésében.

Szilárdan hisszük, hogy a magyar és a szovjet nép megbonthatatlan, testvéri barátsága, országaink szoros szövetsége és együttműködése még inkább erősödni fog.

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke

Fock Jenő
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt
Kormány elnöke

Népszabadság, 1970. április 4.,
valamint Pravda, 1970. április 4.

221.
Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából az Országgyűlés ünnepi ülésén elmondott beszédéből

1970. április 3.

Tisztelt országgyűlés! Kedves elvtársak!

Kivételes alkalomból, ünnepi ülésre jöttünk ma össze. Mindenekelőtt engedjék meg, hogy ebben az ünnepi órában én is köszöntsem legfelsőbb törvényhozó testületünk, az országgyűlés tagjait, kedves külföldi vendégeinket, az ülés minden részvevőjét. Innen, az ország házából köszöntöm népünk minden fiát és leányát; minden honfitársunkat. Külön köszöntöm túl határainkon, a nagy szovjet népet, a szocializmust építő népeket, a nemzetközi munkásosztályt, a testvérpártokat, a népi Magyarország minden barátját.

Elvtársak! Barátaink!

A létért küzdő emberiség, a világ és Európa népei számára, a második világháború véres napjainak sorából nem emelkedett ki különösebben

az 1945-ös év áprilisának negyedik napja. A magyar nép számára azonban az a nap különleges jelentőségű, újkori történelme nagy, sorsdöntő fordulatának kezdetévé vált. Azon a napon űzte ki hazánk területéről a diadalmasan előretörő szovjet hadsereg az utolsó Hitler-fasiszta megszálló csapatot, s adta tudtul a világnak: Magyarország felszabadult!

Huszonöt évvel ezelőtt, a felszabadulás napján, 1945. április 4-én új lap nyílt a magyar nép történelmében; népünk visszanyerte nemzeti függetlenségét és megnyílt előtte a fejlődés, a társadalmi felszabadulás lehetősége. A felszabadulás népünk számára felér egy új, második honfoglalással, s április 4. méltán lett népünk legnagyobb nemzeti ünnepe. Amit azon a napon visszanyert, azt birtokolja; ami akkor még csak lehetőség volt azámára, azóta megvalósult; Leigázottból és jogfosztottból a hatalom birtokosa, sorsának ura lett a magyar nép, s ma független, szabad hazájában a szocialista társadalom teljes felépítésén dolgozik.

Április 4-e a mi számunkra nagy évforduló, naptárainkban minden évben piros betűs ünnep, a Magyar Népköztársaság hivatalos, állami ünnepe. Ez a nap a magyar nép számára a felszabadulás napja volt, s az marad örökre.

Kedves elvtársak! Ezen a napon felszabadulásunkat, nemzeti függetlenségünket, népünk hatalmát ünnepeljük, szocialista forradalmunk nagy vívmányait értékeljük. Nemzetünk e nagy ünnepén, gondolatban, egy pillanatra felidézzük a távoli, régmúlt időket, egymást követő sok-sok nemzedék küzdelmes harcainak emlékét.

Népünk több mint ezer éve, a honfoglaló Árpád fejedelem, az államalapító István király korától itt él, a népek tengerében, itt a Duna-Tisza partján, ahol birodalmak süllyedtek el. Sokszor járt a hadak útján a lélekszámban kis magyar nemzet, sokszor dúlt a harc, hullott a vér a megmaradásért.

Ezen a napon gondolunk azokra, akik egykor Hunyadi, Rákóczi, Kossuth zászlói alatt harcoltak a hazáért; azokra, akik Dózsa, Petőfi, Táncsics követőiként síkraszálltak a nép szabadságáért.

A századok egymást követték, míg az új kor hajnalán új osztály született, a munkásosztály, amely az urak, a polgárok után mind nagyobb mértékben és felelősséggel vette magára a nép, a nemzet szabadságának, boldogulásának ügyét.

Ma gondolunk azokra a munkástestvéreinkre, honfitársainkra, akik az idő hívó szavát megértve, Oroszországban részt vettek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom harcaiban, s a polgárháború idején a fiatal szovjethatalom oldalán küzdöttek. Gondolunk azokra, akik elsőként követve orosz testvéreink példáját, hazánkban kibontották a nemzetközi munkásosztály vörös zászlaját és harcoltak a Magyar Tanácsköztársaságért, egy új, szabadabb világért.

Munkásosztályunk, népünk legjobbjai küzdöttek a hazától távol, a vérző Spanyolország csataterein népünk, minden nép szabadságáért.

A második világháború alatt itthon és a szovjet, a szlovák, a jugoszláv, a francia, a belga partizánok soraiban fegyverrel harcoltak munkásügyünkért, nemzetünkért, a fasizmus erői ellen. Ma, szabadságunk ünnepén, gondolunk az antifasiszta harcban elesett mártírjainkra, akik népünk szabadságáért, nemzetünk becsületéért áldozták életüket.

Századokon át folyt váltakozó szerencsével a harc a nemzeti függetlenségért, a Habsburg-elnyomás, a német imperializmus és más hódítók állandó fenyegetései ellen. Az elnyomottak és megalázottak legbátrabbjai sokszor felkeltek a dolgozó ember, a nép nagyobb darab kenyeréért, jogaiért és felszabadításáért. Nemzedékek kemény harcaival tudtuk kivívni azt, hogy annyi vérzivatar, megpróbáltatás közepette is megmaradt a magyar, megmaradt a nép, vele a remény. A szabadságvágy mindig erős volt, s áldozatkészségben sem volt hiány. Saját erőnk mégis kevésnek bizonyult ahhoz, hogy hazánkat és népünket végleg megszabadítsuk az idegen elnyomástól. Annyi harc és áldozat után, a végveszély idején, amikor minden eddiginél gonoszabb és hatalmasabb, Európa majd minden népét letipró ellenség, a Hitler-fasizmus tört nemzeti létünkre, megjött a várva várt segítség, a magyar nép számára is felkelt a szabadság napja.

Negyedszázaddal ezelőtt a népek szabadságának legkövetkezetesebb harcosai, Lenin fiai, a Szovjetunió Vörös Hadseregének katonái jöttek el hozzánk, s áldozatos harcokban űzték ki hazánk földjéről népünk leigázóit, a megszálló fasiszta erőket. Sok szovjet harcos öntözte vérével a magyar földet s adta életét népünk szabadságáért. Mély és el nem múló hálát érzünk a szovjet nép iránt a hallatlan áldozatokért. Soha nem feledjük: felszabadítónk a Szovjetunió!

Köszönő szavakkal fordulunk az élőkhöz és kegyelettel emlékezünk azokra a szovjet harcosokra, akik a legdrágábbat, életüket áldozták felszabadításunkért. Emléküket népünk nemzedékről nemzedékre őrizni fogja.

A szovjet hadsereg oldalán küzdöttek a már felszabadult más népek fiai is. Kegyelettel gondolunk azokra a bolgár, jugoszláv, román harcosokra, akik vérüket ontották, életüket áldozták Magyarország felszabadításáért.

Kegyelettel emlékezünk azokra az angol, amerikai és más nemzetiségű katonákra, akik ugyancsak harcoltak és elestek Magyarország területén a fasizmus ellen vívott hősi küzdelemben.

Úgy tartjuk, a hősi harcban elesettek emléke az élőktől mindig és mindenekelőtt annak bizonyságát kívánja, hogy az áldozat nem hiábavaló. A magyar népben erős az elhatározás, hogy a szabadságot, amelyet az értünk harcolók elhoztak nekünk, mindig megőrizzük, s elorozni nem hagyjuk soha és senkitől.

Kedves elvtársak! A magyar nép felszabadulását nem sokkal követte 1945. május 9-e, a Hitler és Mussolini fasiszta erői felett aratott világ-

történelmi győzelem napja, az a nap, amikor Európa csataterein végre elhallgattak az ágyuk s eljött a béke csendjének első napja.

Az első világháború, mint ismeretes, az imperialisták egymás közötti harca volt a világ újrafelosztásáért. A második világháború, a szövetségesek harca a fasizmus erői ellen, a népek felszabadító háborújává vált. Azért válhatott azzá, mert a fasizmus elleni világméretű küzdelemben a szövetségesek között ott volt, és a háború fő terhét viselte a világ első munkás-paraszt állama, a szocialista világhatalom, a Szovjetunió. Az antifasiszta háborúban egész népek keltek harcra szabadságukért, s az egyes országok harcának élén a kommunisták, a legkövetkezetesebb demokraták, az igaz hazafiak küzdöttek.

A küzdelemben részt vevő népek, a tömegek harcának célja a fasizmus megsemmisítése, a nemzeti függetlenség és társadalmi szabadság kivívása, a demokratikus jogok kibővítése, a tartós béke megteremtése volt. Ez tette lehetővé a világméretű fasisztaellenes összefogást és hozta közelebb a fasiszta hatalmak feletti győzelmet. A Szovjetunió, a szövetségesek győzelme a második világháborúban, nagy, elképzelhetetlenül súlyos katasztrófától mentette meg az emberiséget, s új helyzetet teremtett a világban.

A második világháborúból, a reakció csalódására, a Szovjetunió politikailag, morálisan és katonailag hatalmasan megerősödve került ki. A fasiszták elleni hősies harcban minden országban megnövekedett a kommunista pártok befolyása és ereje, fellendült a különböző antifasiszta és demokratikus erők harca, az elnyomott, gyarmati népek felszabadító mozgalma az egész világon. Mindez jelezte, hogy a fasizmus elleni háború győzelmes befejezése után a világ nem térhet és nem tér vissza a háború előtti állapotokhoz, az emberiségnek előbbre kell lépnie...

A Szovjetunió mérhetetlenul sokat szenvedett a fasiszta agressziótól, a Hitler-fasiszta és csatlós megszálló csapatoktól, mégsem azonosította sohasem az egyes országok uralkodó köreit és az adott országok népét. Mint ismeretes, a Szovjetunió, amikor arról volt szó, kijelentette, hogy a hitlerek jönnek és mennek, de a német nép marad. S az internacionalista, a népek kölcsönös megbecsülését és barátságát hirdető Szovjetunió Magyarország esetében is így járt el. A fasiszta magyar államot, amely Hitler csatlósaként a Szovjetunió ellen támadt, mint ellenséges erőt visszaverte, a magyar népet azonban nem azonosította az ország reakciós, szovjetellenes uralkodó köreivel, nem azonosította Horthyval, Szálasival.

A Szovjetunió a magyar népet felszabadította, és segítette Magyarországot a békekötésre irányuló törekvéseiben, abban, hogy a legyőzött ország békét köthessen és rövid időn belül visszanyerje szuverenitását. A Szovjetunió volt a magyar nép történetében az első nagyhatalom, amely a mi kis országunkat egyenjogúként kezelte, barátságába fogad-

ta, majd szövetségeseként szerződést kötött vele. A legjobbkor jött az az anyagi segítség is, amelyet népünk a Szovjetuniótól a felszabadulás után nyomban és olyan időben kapott, amikor a szovjet nép sem a fölöslegből adott. Nem lehet szavakban kifejezni annak a sokoldalú támogatásnak nagyságát, erkölcsi, politikai értékét, amelyet a Szovjetunió országunknak, népünknek nyújtott...

A nemzetközi helyzet egészét áttekintve látjuk, hogy az imperialisták a világnak még sok térségében veszélyeztetik a békét, a népek szabadságát. Ez sem változtat azonban semmit azon a legfőbb történelmi tényen, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével alapvetően megváltozott a világhelyzet. A világ első munkás-paraszt hatalmának, a Szovjetuniónak létrejöttével megszűnt az imperializmus egyeduralma. A nemzetközi helyzetnek ez a változása az utóbbi negyedszázadban a szocialista világrendszer létrejöttével tovább erősödött. A nemzetközi monopoltőke urai, a kapitalisták ma már nem dönthetnek a világ sorsát érintő ügyekben maguk között úgy, mint egykor. Ma már kénytelenek számolni mindenekelőtt a Szovjetunióval, a szocialista országokkal, a világ más haladó országaival.

A Magyar Népköztársaság külpolitikáját — amely nem kicsinyes spekulációkon, hanem szilárd elvi alapokon és történelmi tapasztalatokon nyugszik — rendületlenül folytatni fogjuk. Országunk minden nemzetközi kötelezettségének eleget tett eddig is, eleget tesz a jövőben is.

Külpolitikánk leglényegesebb eleme, népünk békéjének, szocialista jövőjének, nemzeti függetlenségünknek legszilárdabb támasza a magyar—szovjet barátság. Állandó törekvésünk, hogy barátságunk és együttműködésünk a Szovjetunióval, a Varsói Szerződés országaival, valamennyi szocialista országgal, az összes haladó országokkal, minden imperialistaellenes erővel tovább növekedjék.

Meggyőződésünk, hogy a világ továbbra is a társadalmi haladás, a szocializmus irányába tart, hogy a népek kiharcolják szabadságukat, nemzeti függetlenségüket, kivívják és tartóssá teszik a békét. Bizonyos, ha szilárdan kitartunk külpolitikánk alapelvei, szövetségeseink és barátaink, az igaz ügy mellett, hazai építőmunkánk nemzetközi feltételei tovább erősödnek.

Nagy jubileumok évében vagyunk. Ezen a tavaszon együtt ünnepeljük hazánk felszabadulásának 25. évfordulóját és Vlagyimir Iljics Lenin, a nemzetközi munkásosztály nagy vezetője születésének századik évfordulóját. Lenin, a Szovjetunió és a magyar nép felszabadulása, számunkra egymástól elválaszthatatlan fogalmak.

Immár fél éve tart országunk felszabadulásának bensőséges ünneplése. Minden magyar megye, város, község, a legkisebb falu is megemlékezett felszabadulása napjáról. Most Magyarország felszabadulásáról emlékezünk meg. Ünnepi szavakkal és alkotómunkával, az egész országban folyó munkaverseny nagyszerű, szocialista tetteivel emlékezik meg

dolgozó népünk a felszabadulás nagy napjáról. Ünnepségeinket végig kíséri a felszabadító, testvéri szovjet nép iránti őszinte tisztelet és hála.

A felszabadulás óta eltelt negyedszázad alatt a magyar nép bebizonyította, hogy élni tudott a szabadsággal. Győzelemre vitte a szocialista forradalmat. Megteremtette, felépítette az új, szocialista hazát. A Magyar Népköztársaság megtestesíti mindazt, amiért munkásosztályunk, népünk, nemzetünk legjobbjai küzdöttek, és egyben legszebb reményeink letéteményese. Az egész utat áttekintve, a fő eredményeket számba véve, elmondható, hogy valóban történelmi, nagyszerű negyedszázad van mögöttünk. Érdemes volt küzdeni, harcolni, dolgozni.

Most ünnepelünk. Az ünnep után a munka hétköznapjai jönnek; a szocializmus építése új tetteket kíván. A mi ünnepi fogadalmunk az legyen, hogy huszonöt éves munkánk eredményeire, vívmányaira támaszkodva, erőnket nem kímélve mindent megteszünk szabad hazánk, a Magyar Népköztársaság további felvirágoztatásáért. Szilárd elhatározással és egységesen haladunk tovább előre a szocializmus építésének útján, barátaink, testvéreink, a Szovjetunió, a szocialista országok népeinek oldalán. Ha ezt tesszük, akkor bizonyos, hogy a magyar népre eredményekben gazdag évek, évtizedek köszöntenek, a nemzetre szép jövendő vár.

Éljen hazánk, a Magyar Népköztársaság!

Éljen felszabadítónk, a Szovjetunió!

Kádár János: A szocialista Magyarországért. Kossuth Könyvkiadó 1972. 257—278. old. Megjelent: Népszabadság, 1970. április 4., valamint Janos Kadar. Izbrannüje sztati i recsi (oktjabr 1964—aprel 1970). M. 1970. sztr. 611—618., 630—631.

222.
L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának, a szovjet párt- és kormányküldöttség vezetőjének beszéde Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából az Országgyűlés ünnepi ülésén

1970. április 3.

Tisztelt Országgyűlés!

Kedves elvtársak, barátaim!

A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége és a szovjet kormány, valamint az egész szovjet nép nevében küldöttségünk forró, testvéri üdvözletét és őszinte jókívánságait tolmácsolom önöknek és a Magyar Népköztársaság minden polgárának nemzeti ünnepük, országuknak a fasiszta uralom alóli felszabadulása 25. évfordulója alkalmából.

Hálásak vagyunk, hogy részt vehetünk szomszédunk, barátunk és szövetségesünk, a magyar nép ünnepségein és szívből köszöntjük a meleg fogadtatást, a szívélyes vendéglátást.

Negyedszázad választ el bennünket azoktól a napoktól, amikor Magyarország népe előtt megnyíltak az új élet építésének ragyogó távlatai. És ma, amikor gondolatban végigtekintünk az azóta megtett úton, különösen szemléletes a magyar földön végbement forradalmi változások jelentősége, nagysága, mélysége.

Kádár elvtárs mély benyomást keltő beszédében átfogó képet adott a magyar nép munkájáról és harcáról, az új társadalom építéséért kifejtett önfeláldozó erőfeszítéseiről. A magyar gazdasági élet, az ipar és a mezőgazdaság, a tudomány és a kultúra impozáns fejlődésének és a nemzeti jövedelem szüntelen növekedésének alapja a szabad nép szocialista munkája a Magyar Szocialista Munkáspárt céltudatos, alkotó politikája, s a szocializmus nagyszerű eszméi, amelyek meghódították a néptömegeket. Ez a forrása a népi Magyarország erejének, dinamizmusának és haladásának.

Magyarország munkásosztálya, a szövetkezeti parasztsága, az értelmisége, az egész dolgozó népe joggal büszke az elmúlt negyedszázadra. Önök, kedves barátaim, ez idő alatt hatalmas, történelmi átalakulást valósítottak meg. A mai Magyarország — legjobb fiai álmainak valóra váltása. Önfeláldozó magyar hazafiak számos nemzedéke küzdött a szabad virágzó Magyarországért. Dózsa és Kossuth, Petőfi, Kun Béla és Szamuely Tibor neve, sok más dicső névvel együtt él a nép hálás emlékezetében.

A magyar munkásosztály soraiból a szocializmus ügyének, a dolgozók elnyomatás és kizsákmányolás alóli felszabadításának sok ezer bátor harcosa került ki, akik sohasem választották el a hazájuk szabadságáért vívott harcot a dolgozók felszabadításának közös, internacionalista ügyétől. A magyar internacionalisták, a forradalom igaz katonái harcoltak a Párizsi Kommün barikádjain, résztvettek Oroszországban, a szovjethatalomért vívott súlyos harcokban, küzdöttek a köztársasági Spanyolország frontjain. A magyar forradalmárok hazafisága, a nemzeti hagyományokhoz való hűsége mindig mély internacionalizmussal párosult. A magyar kommunisták örökölték és gyarapították a múlt forradalmárainak ezeket a legjobb tulajdonságait.

Kedves barátaink!

E magas fórumon is szeretnénk méltóképpen kifejezni mély tiszteletünket a szocialista Magyarország dolgozói, harci élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt és annak Központi Bizottsága iránt, amelynek élén népének dicső fia, a nemzetközi kommunista mozgalom kiemelkedő személyisége, a Szovjetunió hű barátja, Kádár János elvtárs áll.

Elvtársak!

Mi mindannyian saját tapasztalatunkból tudjuk, hogy a szocializmus

építése bonyolult folyamat, amely elszántságot, alkotó útkeresést, a kommunista párt szilárd elvi politikáját, az osztályellenség határozott leküzdését követeli meg. A magyar kommunisták a szocializmus igaz harcosainak bizonyultak, s nagyban hozzájárultak az új társadalom építésében szerzett közös tapasztalatok gyarapításához.

Magyarország példája szemléletesen bizonyítja, hogy ha következetes, internacionalista politikát folytatnak, ha a kommunista párt szilárdan támaszkodik a marxista—leninista elméletre, ha állandóan erősíti kapcsolatait a munkásosztállyal, a parasztsággal, akkor az imperializmusnak, a reakciónak, a szocialista rendszert gyengítő minden bomlasztó kísérlete eleve kudarcra van ítélve.

A magyar kommunisták igazi forradalmárokhoz híven, állhatatosan és következetesen síkraszállnak a nemzetközi kommunista mozgalom egységéért és egybeforrottságáért. Konkrét hozzájárulásuk ehhez az igen fontos ügyhöz nagy jelentőségű, s ezt általánosan elismerik. Természetszerűen következik ebből, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt nagy tekintélyt és elismerést vívott ki a világ kommunista és munkáspártjai körében.

Mi, szovjet emberek, örülünk annak, hogy őszinte, testvéri kapcsolat fűz bennünket a szocialista Magyarországhoz és népéhez. Együttműködésünkben az internacionalizmus győzedelmes eszméit látjuk megtestesülni, amelyeket Vlagyimir Iljics Lenin hagyott reánk örökül. Ebben a barátság és testvériség történelmi hagyományainak folytatását látjuk, amelyekért a magyar internacionalisták küzdöttek, amelyekért halálba mentek az illegális magyar kommunisták és amelyekért a szovjet katonák harcoltak, akik felszabadították Európát a fasiszta iga alól. Barátságunk a forradalmárok, az azonos nézeteket valló emberek, az új társadalom építőinek barátsága.

Minden alapunk megvan arra, hogy kijelentsük: a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért, az imperializmus ellen vívott harc minden döntő szakaszán egymás mellett állunk, közösen lépünk fel, érezzük egymás állandó elvtársi támogatását.

A szovjet embereket nagy megelégedéssel tölti el erősödő gazdasági együttműködésünk a Magyar Népköztársasággal. Két évtized alatt az országaink közötti áruforgalom harmincszorosára emelkedett. A népgazdaság egy sor ágazatában mindkét ország számára gyümölcsözően fejlődik a szakosítás és a kooperáció. Szeretnénk azonban hangsúlyozni elvtársak, hogy az együttműködésben nemcsak az anyagi eredmények a fontosak. Jelentős és értékes az is, hogy a kapcsolatok alakulása során megerősödött, elmélyült a kölcsönös megértés, az igazi elvtársi, partneri viszony, a kollektivizmus szelleme. A konkrét gazdasági feladatok megoldásában országaink nemcsak a kölcsönösen előnyös kapcsolatokra törekszenek, hanem messzemenően figyelembe veszik egymás érdekeit is. Ez elvtársi törekvés arra, hogy ne csak saját országuk, ha-

nem a baráti szocialista államok is eredményesen fejlődjenek. Ez a szocialista internacionalizmus legmagasabb rendű kifejeződése.

Elvtársak!

A Szovjetunió és Magyarország — a többi testvéri országgal együtt — a nemzetközi szocialista munkamegosztás és a szocialista integráció fejlesztésére törekszik. Ebben jelentős szerepet töltenek be azok a határozatok, amelyeket a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának tagállamai együttesen dolgoztak ki. Vitathatatlan azonban, hogy e vonatkozásban még sok a kihasználatlan tartalék, amelyeket a szocialista államok nemzeti és internacionalista érdekeinek szolgálatába lehet és kell állítani.

A kétoldalú és sokoldalú gazdasági kapcsolatok elmélyítése és fejlesztése, s ennek alapján a szocializmus gazdasági ereje növekedésének meggyorsítása politikai szempontból rendkívül nagy jelentőségű feladat. Megoldása — a kapitalista világgal folyó gazdasági versenyben — új sikereket biztosít külön-külön minden szocialista országnak és az egész közösségnek egyaránt. A szocialista államok nemzeti és internacionalista érdekei, a gazdasági és politikai érdekek szoros egységbe fonódnak itt össze. Teljesen egyetértünk azzal a gondolattal, amelyet Kádár elvtárs nemegyszer kifejtett, hogy a szocialista országok semmiféle nemzeti érdekét nem szabad a szocializmus nemzetközi érdekeinek rovására érvényesíteni. És fordítva: a szocialista világrendszernek az imperializmussal folytatott versenyében, ellene vívott harcában elért minden siker kétségtelenül megegyezik minden egyes szocialista ország alapvető érdekeivel. Meggyőződésünk, hogy így és csak így vetődik fel a kérdés, akár a gazdaságról, akár a politikáról vagy az ideológiáról van szó.

Elvtársak! Negyedszázad választ el bennünket 1945. viharos és ragyogó tavaszától, amely a reménység és a szabadság tavasza volt. És a fasizmus elleni küzdelemben elesett hősök emlékéhez a legméltóbb az a céltudatos békepolitika, amelyet szilárdan és következetesen folytatnak a szocialista országok.

Egy évvel ezelőtt éppen innen, Budapestről hangzott el a Varsói Szerződés országainak felhívása az összeurópai értekezlet összehívására, amely nagy lépést jelentene egy olyan fontos, sürgető probléma megoldása felé, mint az európai biztonság megteremtése. Célunk világos: létre akarjuk hozni a kollektív biztonság rendszerét Európában, hogy az európai földrészt a béke kontinensévé változtassuk.

Látnunk kell, hogy bár mindinkább létrejönnek az európai politikai légkör kedvező megváltozásának előfeltételei, mégis az európai helyzet változatlanul feszült, bizonytalan.

A fegyverkezési verseny nem szűnt meg. Nyugat-Európa területén nukleáris fegyverek arzenálját hozták létre, tovább folytatódnak a revansista fenyegetések. A helyzetet még bonyolultabbá teszi, hogy az amerikai imperializmus, mely mind erőteljesebb ütemben hatol be az

európai gazdasági élet kulcságazataiba, igyekszik meggátolni a haladó irányzatok növekedését Európában. Mindez feltétlenül komoly aggodalomra ad okot.

Úgy véljük, hogy e kérdésben nekünk, kommunistáknak a kötelessége teljesen egybeesik minden haladó erő, minden becsületes, békeszerető európai ember feladatával. Ez megköveteli: mindent meg kell tennünk, hogy a reakció terveit meghiúsítsuk, az európai tartós béke útjából minden akadályt elhárítsunk. A valóban szilárd európai rendezésnek azonban elengedhetetlen feltétele a kontinensen a második világháború és az azt követő fejlődés eredményeképp kialakult államhatárok és egyéb realitások elismerése. Magától értetődik, hogy itt a Német Demokratikus Köztársaság állami szuverenitásának tiszteletben tartásáról is szó van.

A szocialista országok kommunista pártjai és kormányai síkraszállnak a konfliktusokat és súrlódásokat előidéző összes veszélyforrások felszámolásáért, az európai béke, együttműködés és jószomszédság széles körű, pozitív programjának megvalósításáért.

Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy az európai biztonság problémáját véglegesen rendezni — nehéz és hosszadalmas. Egyetlen tanácskozással nem oldunk meg mindent. De meg kell kezdeni. Meg kell találni a probléma megoldásának kölcsönösen elfogadható megközelítését, kiemelve azokat a vonatkozásokat, amelyekben a nézetek a legközelebb állnak egymáshoz. A problémának éppen ez a józan és reális megközelítése, amely nem látványos politikai szenzációkra, hanem a béke megszilárdítása érdekében tett gyakorlati lépésekre épül, képezte a szocialista országok részéről az összeurópai értekezlet napirendjére előterjesztett javaslatok alapját.

Nem lehet egyetérteni azokkal, akik az európai helyzet bonyolultságát az értekezlet meghiúsítására akarják felhasználni. Meggyőződésünk, hogy az érdekelt államok konstruktív hozzáállása esetén egy ilyen összeurópai találkozó nagy eredmény volna nemcsak Európa, hanem az egész világ számára is.

Elvtársak!

Az antiimperialista világfront egyre erősödik. Az imperializmus és a reakció erőinek az emberi haladás megállítására irányuló kísérletei, a népek növekvő ellenállásába ütköznek. A szocialista országok pozíciója világos: hű barátai voltak és maradnak a szabadságukért és függetlenségükért harcolóknak.

A hős vietnami népnek nyújtott segítség, az arab népek támogatása az izraeli agresszió következményei felszámolásáért, a közel-keleti béke helyreállításáért vívott igazságos harcukban — mindez számunkra, kommunisták, a szocialista világ képviselői számára, forradalmi meggyőződésünk — a népek közötti béke és barátság nemes eszméje iránti mélységes odaadásunk természetes következménye. A lenini irányvona-

lat jelenti ez a külpolitikában, s mi szilárdan tartjuk magunkat ehhez.

Az imperializmus nem tudja visszaszerezni elvesztett történelmi kezdeményező szerepét. Sohasem lesz képes visszafordítani a modern világ fejlődését. A kommunista és munkáspártok nemzetközi értekezletének ez a megállapítása mélységesen igaz és ezt bizonyítja a történelem is. Mi optimizmussal tekintünk a jövőbe és biztosak vagyunk abban, hogy a marxista—leninista pártok vezette szocialista országok népei dicsőséges útjuk során új, nagy győzelmeket érnek majd el, testvéri együttműködésük tovább szélesedik a béke és az emberi haladás javára.

Minden dolgozó ünnepének — Vlagyimir Iljics Lenin születése 100. évfordulójának — előestéjén, mi kommunisták büszkeséggel szólunk a nagy lenini ügy sikereiről. Korunk valamennyi fontos forradalmi eseménye elválaszthatatlan Lenin nevétől, eszméitől. A lenini eszmék diadalát szemléltetően tükrözi a lenini úton biztos lépésekkel előrehaladó magyar nép e nagy mai ünnepe is.

Engedjék meg, tisztelt elvtársak, kedves barátaink, hogy ezen az ünnepi ülésen átadjuk Önöknek szerény ajándékunkat, Vlagyimir Iljics Lenin arcképét, az ismert szovjet festő, Vasziljev alkotását. Biztosak vagyunk abban, hogy ma is — fél évszázad múltán — változatlanul időszerűek, mozgósítóak Vlagyimir Iljics üdvözletének szavai, amelyekkel a Magyar Tanácsköztársasághoz, Szovjet-Oroszország példája nyomán a régi világ megdöntésére felkelt magyar munkásokhoz fordult. Lenin alakja közel áll mindannyiunkhoz, s drága minden szovjet ember, a földkerekség összes dolgozói számára, nemzetiségüktől függetlenül. Nagy eszményképe élni fog évszázadokon át.

Engedjék meg, kedves barátaim, hogy még egyszer nagy sikereket, újabb eredményeket kívánjak Önöknek a fejlett szocialista társadalom felépítésében, boldogságot és jólétet kívánjak a Magyar Népköztársaság összes állampolgárának.

Éljen Magyarország bátor és munkaszerető népe!

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, a szocializmus építésének lelkesítője és szervezője a Magyar Népköztársaságban!

Erősödjék és fejlődjék a testvéri országoknak a szocialista internacionalizmus rendíthetetlen elvein nyugvó együttműködése!

Virágozzék örökké a szovjet és a magyar nép megbonthatatlan barátsága!

Országgyűlési Értesítő, Az országgyűlés 34. sz. ünnepi ülése,
1970. április 3. a 2642—47. hasáb,
megjelent: Népszabadság, 1970. április 4.,
valamint L. I. Brezsnyev: Leninszkim kurszom.
Recsi i sztatyi. T. II. M. 1970. g. sztr. 508—514.

223.

L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának nyilatkozata a Népszabadságnak Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából

1970. április 3. °

A szovjet hadseregnek a Hitler-fasizmus fölött aratott világtörténelmi jelentőségű győzelme 25 évvel ezelőtt meghozta a felszabadulást a magyar népnek is. Hogyan értékeli ön az utóbbi negyedszázadban végbement változásokat és a szocializmus vívmányainak hatását az emberiség fejlődésére, a haladó és forradalmi erők harcára?

— Ma már teljesen világos, hogy azoknak a történelmi jelentőségű változásoknak, amelyek a Nagy Októberi Forradalommal kezdődtek és amelyeket óriási mértékben meggyorsított a Hitler-fasizmus fölött aratott győzelem, az a lényegük, hogy megszilárdult a világ szocialista átalakulásának irányzata, mint az emberiség fejlődésének irányadó áramlata. A szocializmusnak Magyarországon és több más európai országban aratott győzelme, szocialista államok létrejötte Ázsiában, s a kubai forradalom sikere megváltoztatta a világ erőviszonyait a szocializmus javára. Kialakultak azok az objektív feltételek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az alapvető nemzetközi problémák új módon, a béke, a demokrácia, a nemzeti függetlenség és a szocializmus ügye érdekében oldódjanak meg. A szocialista világrendszernek az emberiség egész társadalmi fejlődésére gyakorolt hatása világosan megnyilvánul a kommunista és munkásmozgalom növekedésében, a győzelmes nemzeti felszabadító forradalmakban, amelyek a helyzet gyökeres megváltozásához vezettek olyan térségekben, ahol viszonylag nemrég még minden ellenőrzés nélkül idegen elnyomók hatalmaskodtak.

Nem adnánk hű képet az utóbbi negyedszázad történelméről, ha úgy állítanánk be, hogy az a világszocializmus diadalainak szakadatlan láncolata volt. A világforradalmi folyamat fejlődésében sok, néha komoly nehézség mutatkozott. Az imperializmus nagy erőfeszítéseket tett, hogy lelassítsa, visszavesse korunk forradalmi erőinek növekedését és visszavesse ezeket az erőket. A magyar nép saját tapasztalata alapján tudja ezt. A nemzetközi reakció erőfeszítései azonban sikertelenek maradtak. Ma, a fasizmus feletti győzelem 25. évfordulójának küszöbén, teljes határozottsággal elmondhatjuk, hogy az emlékezetes 1945-ös esztendő nyomán keletkezett forradalmi változások visszafordíthatatlanok.

Napjainkban feltartóztathatatlanul növekszik a szocialista országok befolyása. A szocialista és a kommunista építés sikerei, a szocialista államok internacionalista politikája, korunk forradalmi erőinek növekvő kölcsönhatása lehetővé teszi, hogy meggyőződéssel elmondhassuk: az el-

következendő évekre az antiimperialista erők újabb előnyomulása nyomja majd rá a bélyeget.

Az utóbbi 25 évben a Szovjetunió a társadalmi, a gazdasági, a kulturális és a tudományos fejlődés olyan magaslatait érte el, hogy ezek a vívmányok a világpolitika döntő tényezői közé kerültek. A Szovjetunió növekvő szerepét számításba veszik barátai is, ellenségei is. Hogyan értékeli ön a Szovjetunió jelenlegi helyzetét, a kommunista építés sikereit és feladatait a jelenlegi szakaszban?

— A Szovjetunió Kommunista Pártja XXIII. kongresszusán kitűzött terveket sikeresen teljesítjük. Vonatkozik ez a gazdasági és a kulturális építés minden nagy fontosságú ágazatára. Röviden szólva a Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet nép a lenini jubileumot jó eredményekkel köszönti, amelynek lényege, a szovjet szocialista társadalom gazdasági, politikai és szellemi hatalmának reális gyarapodása. A Szovjetunió helyzete szilárd, a szovjet nép magabiztosan tekint a jövő elé és szilárd elhatározása, hogy megvalósítja a kitűzött tervet: a kommunizmus anyagi-műszaki bázisának megteremtését.

Melyek a fő feladataink a jelenlegi szakaszban?

Egyik fő feladatunknak tekintjük gazdaságunk intenzívebbé tételét a tudományos és műszaki haladás vívmányainak meghonosítása alapján, a népgazdaság irányítása hatékonyságának növelése révén.

Politikai síkon a párt és a kormány munkájának fő iránya a szocialista demokrácia további tökéletesítése. E feladat megoldásának módozatai sokoldalúak: ide tartozik egyebek között a párt tömegkapcsolatainak bővítése, a szovjet dolgozók alkotó szellemének és kezdeményező erejének kibontakoztatása a szocialista társadalom életének minden szférájában, a szovjetek tevékenységének még aktívabbá tétele. A szocialista állam és erősítésének fő irányvonala ugyanaz volt és marad: a dolgozók legszélesebb tömegeinek bevonása az államigazgatásba.

Ideológiai területen — véleményünk szerint — a leglényegesebb, hogy széles körben, alkotó szellemben a marxista—leninista elméletre s a szocializmusért, és kommunizmusért vívott forradalmi harc tapasztalataira támaszkodva, megkeressük a helyes válaszokat az élet által felvetett új problémákra és követelményekre. Ezzel párhuzamosan élénkül a harc a burzsoá ideológia ellen, mind a jobboldali, mind a „baloldali" revizionizmus ellen. Mindebben rendkívül nagy szerepet játszik a lenini elméleti hagyaték széles körű felhasználása és továbbfejlesztése.

Nemzeti feladataink megoldása során természetesen teljes mértékben figyelembe vesszük a Szovjetunió előtt álló nemzetközi feladatokat és az országban végzett munkákat összhangba hozzuk a szocialista országok, az egész forradalmi világmozgalom közös céljaival.

Országunk népe a felszabadulás 25. évfordulója alkalmából elkészíti a szocialista építés negyedszázada során elért eredményeinek, s tapasz-

talatainak mérlegét, megemlékezik a magyar—szovjet barátság és együttműködés döntő jelentőségéről. Mi a szovjet emberek véleménye ezekről az eredményekről és a szovjet—magyar kapcsolatok szerepéről?

Mint a fasizmus elleni harc többi közvetlen részvevője számára, az én számomra is különösen emlékezetes érzés, amely azokban a napokban töltött el bennünket, amikor a szovjet hadsereg azért harcolt, hogy felszabadítsa Európát a hitleri megszállók alól. Ez az érzés a reménység volt, a hit abban, hogy a hitlerizmus bukásával új fejezet nyílik meg az emberiség történelmében és a népek saját sorsuk irányítói lesznek. Különös érzés volt ez, az új élet kezdetének, mondhatnám tavaszias érzése. Öröm látni, hogy a szocialista Magyarországon valóra váltak ezek a remények.

A kommunisták vezette magyar munkások és parasztok munkája révén a népi hatalom éveiben létrejött a szocialista Magyarország. Negyedszázad viszonylag nem nagy idő, s így annál lelkesítőbbek magyar barátaink eredményei. A mai Magyarország erős, dinamikusan fejlődő ország, amely magas tekintélynek örvend a nemzetközi színtéren, olyan ország, amely nagy építő feladatok megoldására képes. A szocializmus kibontakoztatta a magyar nép hatalmas alkotó lehetőségeit. A mai Magyarország mind a politikában, mind a gazdaságban, mind a kultúra területén olyan eredményeket vallhat magáénak, amelyek messze túlnőnek a nemzeti kereteken és valóban nemzetközi jelentőségűek.

Ami kapcsolatainkat illeti, szeretnék rámutatni, hogy a szovjet—magyar barátság nemcsak fejlett gazdasági kapcsolatokból, pártjaink és kormányaink szoros politikai kontaktusából, erősödő kulturális együttműködéséből tevődik össze. A szovjet—magyar barátság — népek barátsága, a szovjet és a magyar munkások, parasztok, értelmiségiek barátsága, olyan barátság, amely évről évre fejlődik és erősödik. Ez a barátság a népek olyan új viszonyának példája, amely felé halad és szükségképpen el is jut az emberiség. E barátság bölcsőjénél ott állt Lenin, ott álltak azok, akik a Magyar Tanácsköztársaságért harcoltak. Úgy gondolom, joggal elmondhatjuk, hogy a szovjet és a magyar kommunisták bebizonyították: méltó utódai azoknak az orosz és magyar forradalmároknak, akik több mint fél évszázaddal ezelőtt lerakták országaink és pártjaink mai internacionalista testvériségének alapjait.

Sok baráti találkozónk és beszélgetésünk volt magyar dolgozókkal — munkásokkal, parasztokkal, az értelmiség képviselőivel, párt- és állami tisztségviselőkkel. Ami az ezekkel kapcsolatos személyes benyomásaimat illeti, elmondhatom: igazi barátok találkozói voltak, olyan barátoké, akik könnyen megértik egymást, bíznak egymásban és nagyra becsülik az őszinte, elvi barátság előnyeit.

Negyedszázad telt el azóta, hogy Európában befejeződött a világtörténelem legpusztítóbb háborúja. Hogyan értékeli ön a jelenlegi európai helyzetet, a békéért és a biztonságért folyó harc lehetőségeit Európában?

— Az európai helyzetet elsősorban az jellemzi, hogy megszilárdultak a szocialista államok pozíciói, s a szocialista országok növekvő befolyást gyakorolnak az európai kontinens sorsára.

A Varsói Szerződés szervezetének létrehozása és megerősödése eleve kudarcra ítélte az imperialista reakció minden kísérletét, hogy felülvizsgálja a második világháború eredményeit, felszámolja a népek szocialista vívmányait. A feszültség szításának, a nyomásnak és a fenyegetésnek imperialista politikája szembekerült a szocializmus országainak egyesült erejével. És ez hatékony eszköznek bizonyult az imperialista kalandokkal szemben, bármilyen formát öltöttek is azok.

A szocialista államok következetes békeszerető külpolitikai vonala az európai közvélemény széles körű megértésével és támogatásával találkozik. Európa népei tudják, hogy mi a háború, s annál inkább tudják értékelni a béke áldásait. Ezen alapul szilárd meggyőződésünk az európai kontinens békés jövőjét illetően.

A szocialista országok aktívan és céltudatosan síkraszállnak az európai biztonság szilárdításáért, az európai népek békés együttműködésének fejlesztéséért.

A magyar főváros egy évvel ezelőtt fogadta a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testülete ülésszakának részvevőit. Az e találkozón elfogadott Budapesti Felhívás mélyen konstruktív javaslatokat terjesztett elő, amelyek az európai béke megszilárdítását célozzák, s egyebek között felvetette az európai országok állam- és kormányfői értekezletének eszméjét.

Ennek az eszmének vannak ellenfelei, de lényegesen több a híve. És mi reméljük, hogy össze fogják hívni az összeurópai értekezletet, mivel megtartása megfelel valamennyi európai nép, minden európai ország érdekeinek s a többi kontinens népei és országai érdekeinek is.

Mit üzen ön a magyar népnek a felszabadulás 25. évfordulója alkalmából?

— Mindenekelőtt arra szeretném felhasználni az önök lapja által nekem nyújtott lehetőséget, hogy minden szovjet ember nevében boldogságot, békét és jólétet kívánjak a testvéri magyar népnek és szívből köszöntsem a magyar testvéreinket a kimagasló ünnep, az ország fasizmus alóli felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából.

A magyar dolgozók a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével negyedszázad alatt nagyszerű sikereket értek el az új társadalom építésének minden területén. Megbízható záloga ez annak, hogy a szocialista Magyarország holnapja még szebb lesz. Sok sikert önöknek, kedves magyar barátaink, minden kezdeményezésükben, minden munkájukban.

Népszabadság, 1970. április 3.

224.

Részlet Kállai Gyula, az MSZMP PB tagjának, az MNK Országgyűlése elnökének a centenáriumi Lenin-kiállítás megnyitásán mondott beszédéből

1970. április 18.

... Ezekben a napokban a Föld minden részén ünnepségeken emlékeznek meg a történelem kiemelkedő géniusáról, a haladó emberiség lánglelkű vezéréről, Leninről. A centenárium magyarországi ünnepségei között jelentős helyet foglal el a Lenin életéről és tevékenységéről, itt, a Nemzeti Múzeum falai között megnyíló tárlat.

Ez a kiállítás is meggyőző erővel bizonyítja, hogy a leninizmus sem elszigetelt oroszországi jelenség, hanem nemzetközi érvényű forradalmi tanítás, korunk marxizmusa. Ezt a magyar történelem is igazolja.

A kiállítás hű képet ad arról, milyen nagy jelentőséget tulajdonított Lenin a magyar proletariátus győzelmének, milyen féltő gonddal kísérte figyelemmel fejlődését, s milyen óriási erőfeszítéseket tett, hogy a fiatal magyar tanácshatalomnak és vezetőinek eszmei, politikai és anyagi segítséget nyújtson. Lenin, az internacionalista, aki a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat a világforradalom kezdetének és szerves részének tekintette, lelkesen üdvözölte és támogatta a magyarországi tanácsköztársaságot.

A kiállítás azt is példázza: eredményeink, sikereink elválaszthatatlanok attól a ténytől, hogy mindvégig szövetséges, jó barátként áll mellettünk Lenin népe, a hatalmas szovjet nép! Ez a kiállítás a magyar—szovjet barátság és együttműködés bizonyítéka is. Ezt a barátságot a jövőben is ápoljuk és erősítjük, mert ez további előrehaladásunk legfontosabb feltétele, legszentebb nemzeti érdekünk!

Népszabadság, 1970. április 19.

225.

Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a Lenin születése 100. évfordulója tiszteletére rendezett moszkvai ünnepségen

1970. április 21.

Tisztelt ünnepi ülés! Kedves elvtársak!

Születésének 100. évfordulóján az orosz nép nagy fiára, a nemzetközi munkásosztály vezetőjére, századunk legnagyobb emberére, Leninre emlékezünk. Róla emlékezik meg e napokban Moszkva és Leningrád, a nagy szovjet ország minden köztársaságának lakossága. Velük ünnepelnek a szocialista országok népei, öt kontinens kommunista és munkáspártjai, a világ minden haladó embere. A Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar nép forrón köszönti ezen a nagy, közös ünnepen a Szovjetunió Kommunista Pártját, a nagy szovjet népet. Köszöntjük ez alkalomból a nemzetközi munkásosztályt, a haladó országokat és népeket, mindazokat, akik követik Lenin halhatatlan tanításait, akik tisztelik emlékét.

A magyar kommunisták Vlagyimir Iljics Lenin személyében a bolsevik párt megszervezőjét, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom vezetőjét, a szovjet állam megalapítóját, a szocializmus építésének teoretikusát és szervezőjét, a lánglelkű forradalmárt tisztelik. Leninben azt a kimagasló személyiséget tiszteljük, aki felismerte a korszak lényegét és történelmi lehetőségeit, az orosz és a nemzetközi proletariátus életbevágó érdekeit képviselte, felismerte és tudatosította a tömegekben az érlelődő forradalmat, és egész életét, rendkívüli képességeit ennek szolgálatába állította. Amikor Leninről szólunk, akkor a munkásokról, a parasztokról, a dolgozó százmilliókról szólunk, akikkel egy volt, az ő vágyaikat, követeléseiket fogalmazta meg mindenki másnál jobban.

Lenin minden elvont elméletnél előbbre helyezte a valóságot, a forradalmi tettet, sohasem a megszokott szavak tiszteletben tartására, hanem mindig a gyakorlati helyzet követelményeire ügyelt. Műve él, hatékony gondolkodásra ösztönöz ma ugyanúgy, mint keletkezése idején, mert a lenini elmélet nem dogma, hanem a cselekvés vezérfonala. Lenin, az ember már nincs közöttünk, de szelleme, elévülhetetlen eszmei hagyatéka ma is tanít bennünket. Szilárd proletár osztályálláspontot, internacionalista magatartást, a nemzeti sajátosságok és adottságok figyelembevételét, az elvekben soha meg nem alkuvó politikát, a gyakorlatban rugalmasságot követel tőlünk. Lenin nemcsak a célt, hanem a hozzá vezető utat is ismerte. Életművét, korunk marxizmusát tanulmányozni a kommunisták forradalmi kötelessége. A lenini tanításoktól eltávolodni — zsákutca, kudarc. A lenini tanításokat követni, azok szellemében cselekedni, a ma kommunistái számára is a győzelem forrása.

Kedves elvtársak!

A magyar munkásosztály Leninben a magyar proletárforradalom bátorítóját, a magyar nép nagy barátját is tiszteli. Leninre, a szovjet forradalom 1917-es győzelmére emlékezve, mi az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság hőseire, Kun Bélára, Lenin számos akkori magyar követőjére, forradalmi elődeinkre is gondolunk. Lenin a magyar munkásokhoz küldött híres üzenetében a proletárforradalom számos, ma is időszerű kérdéseit érintette, s útmutatásai nemzedékeken át legfőbb eszmei fegyvereink voltak és ma is azok.

Két hete ünnepeltük hazánk, Magyarország negyedszázaddal ezelőtti felszabadulását a fasiszta iga alól. Számunkra Lenin, a Szovjetunió, a felszabadulás, szocialista jelenünk és jövőnk — egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Népünk számára a szabadságot a Szovjetunió hős hadserege hozta el. Lenin eszméit követő pártunk vezetésével vívta ki népünk a hatalmat és építette fel új, szocialista hazáját, a Magyar Népköztársaságot. Lenin nyomdokain haladva építjük tovább a szocialista társadalmat. Szüntelenül erősítjük barátságunkat, testvéri együttműködésünket a Szovjetunió Kommunista Pártjával, a szovjet néppel. Ez következik elveinkből, s ebben látjuk népünk biztonságának, boldogulásának, a magyar nemzet felvirágoztatásának legerősebb támaszát.

Kedves elvtársak!

A magyar kommunisták úgy vélik, Leninre méltóképpen emlékezni elsősorban annyit jelent, mint tanításait, a marxizmus—leninizmus elveit követni, a munkásosztály, a nép érdekében dolgozni, harcolni a szocializmusért, a kommunizmusért.

Felfogásunk szerint szocialista országban Lenint követni annyit jelent, mint erősíteni a párt vezető szerepét és tömegkapcsolatait, fejleszteni a munkásállam szervező szerepét a szocializmus építésében; a változó helyzet új kérdéseire megtalálni a marxista—leninista választ; megoldani a gazdasági és a kulturális építés kérdéseit; felépíteni a szocialista társadalmat és végleges diadalra vinni az osztály nélküli társadalom ügyét, a kommunizmus eszméit.

A határokat nem ismerő eszmék harcában, az ideológia terén felfogásunk szerint Lenin szellemében cselekedni annyit jelent, mint megalkuvás nélkül védelmezni eszméink tisztaságát, küzdeni a marxizmus—leninizmus eltorzítói, mindenfajta jobb- és „baloldali" opportunizmus ellen. A társadalmi rendszerek kérdésében nincs semlegesség, az eszmék harcában mi, kommunisták, elkötelezettek vagyunk.

Osztályellenségeink támadják világnézetünket. Ez a támadás megtörik a marxizmus—leninizmus, a szocializmus erején, igazságán. Eszméink védelmében harcolunk a burzsoá nézetek, a nacionalizmus, a szovjetellenesség mindenfajta megnyilvánulása ellen és rendületlenül kitartunk proletár internacionalista álláspontunk mellett. Amikor mi, kommunisták, szembeszállva az ellenséges nézetekkel, az internaciona-

lizmus elvét, a szocializmus eszméit hirdetjük és oltalmazzuk, akkor ezzel saját országunk munkásosztályának, dolgozó népének érdekeit, a nemzetközi munkásosztály, a népek valódi érdekeit védelmezzük.

Kedves elvtársak!

Lenin eszméit követni ma a szocializmus és a kapitalizmus erői közötti világméretű küzdelemben, a nemzetközi kapcsolatokban, a világpolitikában, felfogásunk szerint azt jelenti, mint szüntelenül erősíteni a szocialista országok összefogását; támogatni a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom harcát, szolidaritást vállalni a szabadságukért, a függetlenségükért küzdő népekkel.

A Magyar Népköztársaság ennek megfelelően szorosan együttműködik a Szovjetunióval, a szocialista országokkal, más haladó országokkal és erőkkel a nemzetközi helyzetben meglevő feszültségek leküzdése érdekében. A vitás kérdések tárgyalások útján való rendezéséért, a különböző társadalmi rendszerű országok államközi kapcsolataiban a békés egymás mellett élés elvének érvényesüléséért dolgozunk. Ez vezet bennünket az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtéséért kifejtett tevékenységünkben is.

Világosan látni kell, hogy a népeket még mindig komoly imperialista agressziók fenyegetik, kalandor próbálkozások veszélyeztetik. Jelenleg a haladás erőinek, minden tisztességes embernek erőfeszítéseket kell tennie az önvédelmi harcot folytató népek megsegítésére, az imperialisták vietnami, indokínai és közel-keleti agresszióinak visszaverésére.

Az imperialisták, habár kendőzik igazi céljaikat mindmáig nem mondtak le arról a szándékukról sem, hogy visszafordítsák a történelem kerekét, nyílt erőszakkal vagy aknamunkával megdöntsék a szocialista országokban a dolgozó nép hatalmát. A Szovjetuniónak, a szocialista országoknak — mint tudott — megvan a kellő erejük ahhoz, hogy a vívmányaik, a szocialista rendszer elleni mindenfajta támadást, bárki részéről történjék, megfelelő visszautasításban részesítsenek. Magyarország jelenleg szükségesnek tartja minden szocialista ország, az emberiség erős és biztos védőpajzsának, a Varsói Szerződés szervezetének erősítését. A szocialista országok, nem csökkentve éberségüket, a fegyverkezési verseny megszüntetéséért, a béke fenntartásáért harcolnak. Végső célunk a haladás ügyének győzelme, a népek szabadságának, a nemzetek függetlenségének kivívása, a tartós béke megteremtése.

Kedves elvtársak! Barátaink!

A föld térségének jelentős részén már az új, szocialista világ épül. A világ más részén sínylődő elnyomottak és kizsákmányoltak, az imperializmus meggyötört áldozatai, a katasztrófa veszélyétől nyugtalanított emberiség számára igazi kiutat ma csak Lenin örökösei, a Szovjetunió, a szocializmust építő népek, a világ kommunista és munkáspártjai mutathatnak. Hogy a haladás erői betölthessék történelmi küldetésüket, mindent meg kell tenni a szocialista országok, a nemzetközi kommu-

nista mozgalom, az összes antiimperialista erő fokozottabb együttműködéséért.

Lenin utat mutatott. Élete, tevékenysége korszakjelző volt az emberiség történetében. Tanításainak hatása felmérhetetlen, a lenini eszmék halhatatlanok. Eszméinek teljes diadala a népek boldog jövőjéhez, a társadalmi haladás, a szocializmus, a béke osztatlan világához vezeti el az emberiséget.

Ezen a nagy évfordulón köszöntjük a Szovjetunió lenini Kommunista Pártját és népét. Azt a népét köszöntjük, amely Lenint adta az emberiségnek, amely mindig megőrizte és ma is magasan tartja Lenin zászlaját.

Örök dicsőség Leninnek!

Kádár János: A szocialista Magyarországért.
Kossuth Könyvkiadó 1972. 293—297. old.,
Népszabadság, 1970. április 22.,
valamint: 100 let szo dnya rozsgyenyija Vlagyimira Iljicsa Lenina. Szovmesztnoje torzsesztvennoje zaszedanyije CK KPSZSZ, Verhovnovo Szovjeta SZSZSZR i Verhovnovo Szovjeta RSZFSZR 21—22. aprelja 1970 g. Sztenograficseszkij otcset. M. 1970. sztr. 90—94.

226.
Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a hitleri Németország feletti győzelem 25. évfordulója alkalmából

1970. május 10.°

Kedves elvtársak!

A hitleri Németország felett aratott győzelem 25. évfordulóján mély hálával emlékezünk a hős szovjet népnek a fasizmus szétzúzásáért, a népek szabadságáért folytatott önfeláldozó harcára.

A Szovjetunió, a szovjet nép és a szovjet hadsereg oroszlánrészt vállalt abból a küzdelemből, amelyet a világ antifasisztái, a haladó emberiség vívott a hitleri Németország és szövetségeseinek világhódító törekvései ellen és mérhetetlen áldozatokat hozott annak érdekében, hogy Európa népei felszabaduljanak a fasizmus igája alól. A szovjet nép világtörténelmi jelentőségű győzelmének eredményeképpen Európa jelentős részében lehetőség nyílt arra, hogy a népek a haladás útjára lépve hozzálássanak a békés alkotómunkához és hozzákezdjenek a szocialista társadalom felépítéséhez.

Világtörténelmi győzelem eredményeként jött létre, szilárdult meg, s halad előre magabiztosan a szocialista országok közössége, amely szilárd támasza Európában és az egész világon mindazoknak, akik a szocializmusért, a felszabadulásukért, az emberiség haladásáért, a békéért harcolnak.

A magyar nép e közösség részeként a szocializmus teljes felépítésén dolgozik, s a fasizmus elleni győzelem 25. évfordulóján is hitet tesz azon őszinte és határozott törekvése mellett, hogy állandóan erősíti együttműködését és testvéri barátságát felszabadítójával, a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal és velük összeforrva harcol a béke megszilárdításáért, a népek haladásáért, az imperializmus minden mesterkedése ellen.

A haladó emberiség nagy ünnepén, a fasiszta Németország felett aratott győzelem 25. évfordulóján forró szeretettel küldjük Önöknek és a hős szovjet népnek legjobb kívánságainkat.

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke

Fock Jenő
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt
Kormány elnöke

Népszabadság, 1970. május 10.,
valamint Pravda, 1970. május 12.

227.

N. V. Podgornij, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének üzenete a Magyar—Szovjet Baráti Társasághoz a Társaság fennállásának 25. évfordulója alkalmából*

1970. június 10. °

Kedves elvtársak! Barátaink!

Engedjék meg, hogy szép jubileumuk — a Magyar—Szovjet Baráti Társaság megalakulásának 25. évfordulója napján szívből köszöntsük a társaságot, aktivistáit és átadjuk a sokmilliós szovjet nép forró, testvéri üdvözletét és legjobb kívánsagait.

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság megbízható segítőtársa a szocializmus építésében a magyar dolgozók harcos élcsapatának, a Magyar Szocialista Munkáspártnak. Aktív tevékenységet fejt ki a szovjet és a magyar nép közötti megbonthatatlan barátság erősítésében és fejlesztésében. A szovjet emberek jól ismerik és nagyra értékelik az Önök hozzájárulását a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti sokoldalú, testvéri együttműködés fejlesztéséhez.

Tiszta szívből kívánok Önöknek, kedves elvtársak, barátaink újabb sikereket a szovjet—magyar barátság további erősítésére irányuló kiváló munkájához, a szocializmus és a kommunizmus nagy ügyének diadalra juttatásáért vívott harcukhoz.

Éljen és virágozzék a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népeinek megbonthatatlan örök barátsága!

N. Podgornij
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének elnöke

Népszabadság, 1970. június 10.,
valamint Izvesztyija, 1970. június 9.

* Az MSZBT Elnöksége 1970. június 9-én a Társaság negyedszázados fennállása alkalmából kibővített ünnepi ülést tartott, amelyen részt vett F. J. Tyitov, a Szovjetunió magyarországi nagykövete és P. N. Fedoszejev akadémikus, az SZMBT elnöke is. A jubileumi ülést az MSZMP KB nevében Pullai Árpád, a KB titkára üdvözölte. (Népszabadság, 1970. június 10.)

228.

Fock Jenő, az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya elnökének beszéde a „Szabad Magyarország 25 éve" kiállítás moszkvai megnyitóján*

1970. augusztus 20.

Engedjék meg, hogy a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány nevében meleg szeretettel üdvözöljem önöket a Magyar Népköztársaság politikai, gazdasági és kulturális eredményeit bemutató jubileumi kiállításunkon.

Huszonöt évvel ezelőtt űzték ki a dicsőséges szovjet hadsereg katonái hazánk földjéről a hitleri fasiszta csapatokat és magyar csatlósaikat. 1945. április 4-e népünk évezredes történetének új távlatokat nyitó legnagyobb nemzeti ünnepe.

A tisztelet és a hála érzésével emlékezik meg a magyar nép azokról a szovjet harcosokról, akik életük árán, vérük hullatásával tettek hitet proletár internacionalista hivatásuk mellett, amelyet a Vörös Hadsereg parancsnokságának felhívása a magyarokhoz 1944 őszén így fogalmazott meg: „A Vörös Hadsereg nem mint hódító jött Magyarországra, hanem mint a magyar nép felszabadítója a német fasiszta iga alól."

A Magyar Népköztársaság fejlődésére, történelmének alakulására meghatározó jelentőségű az a testvéri összefogás, amely népeinket a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelméért vívott harcok, de különösen 1945 óta egymáshoz fűzi. Küzdelem és harc volt az elmúlt negyedszázad és ha ma még vannak is gondjaink, kérkedés nélkül mondhatjuk: a Szovjetunió és a testvéri szocialista országok segítségével és támogatásával kivívtuk és megszilárdítottuk a munkásosztály, a dolgozó nép hatalmát, visszavonhatatlanul a szocialista fejlődés útjára vezettük az országot. Az egykori elmaradott gazdaságú ország ma már fejlett iparral és korszerű szocialista nagyüzemi mezőgazdasággal rendelkezik.

E kiállítást nagy szeretettel és őszinte lelkesedéssel készítettük, mégis csak szerény áttekintést nyújthat arról a negyedszázados harcról, amelyet népünk a kommunista párt vezetésével az ország újjáépítéséért, majd a szocialista társadalmi rendszer felépítéséért vívott.

Szocialista iparunk most több mint nyolcszor annyit termel, mint a kapitalista Magyarország ipara 1938-ban. Ezen belül a gépipar 16-, a vegyipar pedig 27-szeresre növelte termelését. Az elmúlt negyedszázadban 315 jelentős üzemet létesítettünk, új szocialista városokat építettünk fel.

* A második magyar ipari kiállítást 1960. augusztus 12. és szeptember 5. között rendezték meg Moszkvában. A kiállítást csaknem egymillió látogató tekintette meg.

A magyar faluban az elmúlt negyedszázadban forradalmi változás következett be: parasztságunk a termelőszövetkezetek létrehozásával a szocialista nagyüzemi gazdálkodás útjára lépett. Mezőgazdaságunk azóta egyenletesen fejlődik, s ma már — miközben a foglalkoztatottak száma egyharmaddal csökkent — egyharmaddal többet termel, mint 1938-ban.

A kiállítás bemutatja azt is, hogy népünk negyedszázados áldozatkész és szorgalmas munkája kiemelkedő eredményeket hozott a kultúra, a közművelés és a tudományos fejlesztés terén is. Igazi kulturális forradalom ment végbe, amelynek során a műveltségből korábban kizárt munkás és paraszt tömegek előtt megnyílt a tanulás, a művelődés lehetősége.

A magyar népgazdaság gyors fejlődésében kiemelkedő szerep jutott a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésnek. Az energiahordozókban szegény népgazdaságunk számára rendkívül fontos nyersanyagok biztosítása mellett a Szovjetunió gépek és komplett üzemek szállításával is segíti hazánkat.

Szovjet gépekkel és komplett berendezésekkel szereltük fel igen sok ipari létesítményünket, mint például a Dunai Vasművet, a Dunamenti Hőerőművet és kőolajfinomítót, több házgyárat, a Tiszai Vegyikombinátot és a budapestiek új büszkeségét, a metrót.

Népgazdaságunk számára komoly biztonságot jelent és igen előnyös, hogy a Szovjetunió a legnagyobb kereskedelmi partnerünk. A kölcsönös áruforgalom volumene ma már eléri az 1,3 milliárd rubelt, a Szovjetunió részesedése pedig egész külkereskedelmünkben megközelíti a 38 százalékot.

Az önök országába irányuló kivitelünkben jelentős tényező a gépek és berendezések szállítása. Egyre inkább növekszik a szakosítás és a kooperáció, illetve a hosszú lejáratú ágazati egyezmények alapján szállított termékek aránya is. Számunkra mindez igen fontos, hiszen nagymértékben elősegíti — többek között — a közútijármű-gyártás, a számítástechnikai eszközök és a mikrohullámú berendezések nagy sorozatban gazdaságosan történő előállítását, egész alumíniumiparunk gyors ütemű fejlesztését. Úgy véljük, hogy exportunkkal szerény mértékben hozzájárulunk a Szovjetunió népgazdaságának fejlődéséhez, a szükségletek kielégítéséhez.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy kapcsolatainkban előtérbe kerülnek azok az együttműködési formák, amelyek országainkban közvetlenül mozdítják elő a műszaki haladást. Igen sok előnnyel jár népgazdaságunk számára például az, hogy 1969-ben már közel háromszáz magyar és szovjet intézet és termelővállalat vett részt a műszaki-tudományos együttműködésben, különböző, a népgazdaság valamennyi ágazatát felölelő témákban.

Népgazdaságunk fejlődése bizonyítja, hogy az országaink között meglevő hosszú lejáratú gazdasági, kereskedelmi és ágazati együttműködési

egyezmények, a szerződéseken alapuló sokrétű kapcsolatok jó alapot teremtenek ahhoz, hogy a nemzetközi munkamegosztásban rejlő előnyöket kölcsönösen hasznosítsuk.

A most megnyíló kiállítás azt a célt szolgálja, hogy bemutassuk önöknek eredményeinket, amelyeket közös erőfeszítéssel értünk el. Büszkék vagyunk ezekre az eredményekre, s úgy érezzük: együtt örülhetünk sikereinknek. A nagy magyar forradalmár költő Petőfi Sándor, 1848-ban népünket pusztaságban álló magányos fához hasonlította, és azt panaszolta, hogy nincs a magyarnak testvérnemzete. Ma azt mondhatjuk, hogy a felszabadulásunk óta erős, hatalmas és önzetlen testvérünk a Szovjetunió, és szövetségünk, együttműködésünk a záloga szocialista építőmunkánk sikereinek.

Készülünk pártunk soron levő, X. kongresszusára, és dolgozunk az 1971—1975. évekre vonatkozó ötéves tervünkön. Célul tűzzük ki a termelés bővítését, a kor követelményeinek megfelelő szerkezeti átalakítást, a műszaki fejlesztés ütemének meggyorsítását, a külkereskedelmi tevékenység fokozását. Tervgazdálkodásunk fejlesztése során tovább tökéletesítjük gazdaságirányítási rendszerünket, messzemenően törekedve a tervszerű, arányos fejlődés biztosítására, a szocialista építés elveinek következetes érvényesítésére mind a termelésben, mind a javak elosztásában. Intézkedéseink és munkánk legfőbb célja, hogy dolgozó népünk életviszonyait tovább javítsuk.

Növelni kívánjuk népgazdaságunk alkalmazkodóképességét, rugalmasságát, a változó és mind igényesebb hazai és külföldi keresletnek megfelelően. Terveink realitását erősíti, hogy a Szovjetunióval már sikeres terv-egyeztető tárgyalásokat folytattunk. Ezeknek során nagy figyelmet fordítottunk a gazdasági, műszaki-tudományos és kereskedelmi kapcsolataink további bővítésére.

Meggyőződésünk, hogy sokoldalú kapcsolataink fejlődését, népgazdaságaink további erősödését szolgálják majd a KGST legutóbbi magas szintű tanácskozásain elfogadott terveink és határozataink is.

A magyar dolgozó nép, pártunk és kormányunk az elmúlt huszonöt év gazdag tapasztalataira építve, a legnagyobb politikai és gazdasági jelentőséget a jövőben is a Szovjetunióval fennálló kapcsolatainknak tulajdonítja. Negyedszázados fejlődésünk tényei egyértelműen bizonyítják: a szocialista internacionalizmus elvei gyakorlattá váltak. A szocialista nemzetek közötti új típusú együttműködés alapelvei teljes mértékben érvényesülnek, ékes példáját mutatva a kis és a nagy országok népei közötti együttműködés lenini elvei megvalósulásának.

Kiállításunk a magyar nép dolgos hétköznapjainak mozzanatait és eredményeit tárja a látogatók elé. Őszinte szeretettel készítettük és reméljük, megnyeri tetszésüket.

Népszabadság, 1970. augusztus 22.,
valamint Pravda, 1970. augusztus 21.

229.

A. N. Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének beszéde a „Szabad Magyarország 25 éve" kiállítás moszkvai megnyitóján

1970. augusztus 20.

A Magyar Népköztársaság ma megnyíló moszkvai jubileumi kiállításán megkezdi azoknak a nagyszerű eredményeknek a bemutatását, amelyeket a népköztársaság dolgozói az ország felszabadítása óta eltelt 25 év alatt értek el.

Engedjék meg, hogy pártunk Központi Bizottsága és a szovjet kormány, valamennyi jelenlevő szovjet elvtárs nevében szívből üdvözöljem magyar barátainkat, Fock Jenő elvtársat, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökét, a Magyar Népköztársaság kormányküldöttségének tagjait, továbbá mindazokat a magyar munkásokat és szakembereket, akik munkájukkal és művészetükkel hozzájárultak a gyönyörű kiállítás létrehozásához.

A Szovjetunióban sok ország rendez kiállításokat, amelyeken bemutatják termékeiket, technikai újdonságaikat, az emberi tevékenység más területein elért eredményeiket. E kiállítások a nemzetközi gazdasági kapcsolatok fejlesztésének, a tudomány, a technika és a kultúra terén felhalmozott tapasztalatok kicserélésének értékes eszközeivé váltak.

Azoknak a kiállításoknak azonban, amelyeket a szocialista országok rendeznek egymásnál, van ennél még mélyebb értelmük is. Így a magyar jubileumi kiállítás jelentősége is messze túlnő a magyar dolgozók által elért termelési eredmények bemutatásának keretein. Nem kétséges, hogy számot ad a magyar munkások, parasztok, műszakiak, mérnökök és más szakemberek nagy munkaszeretetéről, hozzáértéséről és tevékenységük magasfokú kulturáltságáról. E kiállítás minden szovjet látogatóját először is a magyar nép munkája iránti tisztelet érzése hatja át. Egyúttal ez a kiállítás mintegy kicsiben visszatükrözi annak a dicső útnak az eredményeit, amelyet a szabad szocialista Magyarország tett meg dolgozói harci élcsapatának, a Magyar Szocialista Munkáspártnak a vezetésével.

A magyar nép életében történelmileg rövid időszak alatt gyökeres változások mentek végbe, amelyekhez hasonlót nem találhatunk Magyarország egész ezeréves történelmében. A néphatalom kivívása után gyökeresen megváltozott az ország gazdasági és társadalmi arculata. A Magyar Népköztársaság mint a szocialista közösség tagja, magasan fejlett iparral, nagyüzemi, szövetkezeti mezőgazdasággal, élenjáró tudománnyal és mély nemzeti hagyományokra épülő szocialista kultúrával rendelkező országgá vált.

A magyar dolgozók joggal büszkék eredményeikre, szilárdan meggyő-

ződtek arról, hogy a szocializmus megfelel létérdekeiknek, és senki sem térítheti le Magyarország népét az általa választott szocialista útról.

A Magyar Népköztársaság kiállítása arról tanúskodik, hogy a magyar dolgozók sikerei, csakúgy, mint más szocialista államok dolgozóinak sikerei, sok tekintetben az összes testvéri országok szoros, sokoldalú együttműködése és összeforrottsága által váltak lehetségessé. A magyar népnek a gazdaság, a kultúra fejlesztésében és az életszínvonal emelésében elért eredményei egyidejűleg fontos hozzájárulást jelentenek az egész szocialista közösség szilárdításához, gazdasági és katonai erejének növeléséhez, tekintélyének további öregbítéséhez és nemzetközi befolyásának fokozásához.

A Szovjetunió és Magyarország, a szovjet és a magyar nép közötti kapcsolatok az elmúlt negyedszázad folyamán valóban a testvéri barátság és az együttműködés kapcsolataivá váltak. Ezek a kapcsolatok a szocialista internacionalizmus elveire, a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt között a szocializmus és a kommunizmus építésének kérdéseiben, a nemzetközi kommunista mozgalom, a békéért és a nemzetközi biztonságért vívott harc valamennyi kérdésében fennálló nézetazonosságra és magatartásbeli egységre épülnek.

Mindez azt is bizonyítja, hogy a Szovjetunió és Magyarország szigorúan tartja magát a két ország között létrejött barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződéshez. A moszkvai magyar kiállítás újabb szemléletes bizonyítéka a szovjet—magyar szerződésben foglalt elvek sikeres valóra váltásának.

Országaink között sokoldalú és szilárd gazdasági kapcsolatok szövődtek. A szovjet—magyar együttműködés gyümölcseit ma minden ember láthatja a Szovjetunióban és bizonyára Magyarországon is. Ezek az eredmények egyre inkább érezhetőek a termelésben és a hétköznapi életben egyaránt.

A soron levő 5 éves tervben még szélesebb perspektívák nyílnak a szovjet—magyar gazdasági együttműködés számára. A két ország között az áruforgalom a jelenlegi 5 éves tervhez viszonyítva, megközelítően másfélszeresére nő. Az együttműködés a gépgyártás területén, ezen belül is elsősorban a legmodernebb ágában fog jelentősen fejlődni. Ez az együttműködés egyre nagyobb mértékben a termelési kooperáció és a specializáció további elmélyülésén és a műszaki haladás fokozásán alapszik.

Meggyőződésünk, hogy országaink, az egész szocialista közösség gazdasági erejének további növekedése, a népjólét emelése egyre szorosabb kapcsolatban lesz a szocialista gazdasági integráció fejlődésével. A KGST XXIII. (speciális) és XXIV. ülésszaka határozatainak teljesítése valamennyi ország, a KGST tagjai előtt új perspektívákat nyit meg a gazdasági fejlődésben és a testvéri együttműködés kiszélesítésében.

A népi Magyarország nem egyszer rendezte már meg nemzeti kiállítását országunkban és azok változatlanul nagy érdeklődést váltottak ki a szovjet közvéleményben. Meggyőződéssel állíthatjuk, hogy a „Szabad Magyarország 25 éve" c. jubileumi kiállításnak szintén megérdemelt sikere lesz, mivel a szovjet emberek állandóan érdeklődnek a magyar dolgozók élete iránt, büszkeség érzése tölti el őket a testvéri népnek az új élet építésében, a szocialista világrendszer megerősítéséért és felvirágoztatásáért folyó közös harcunkban elért sikerek láttán.

Engedjék meg, hogy a Magyar Népköztársaság dolgozóinak, marxista—leninista élcsapatának a Magyar Szocialista Munkáspártnak a szocializmus teljes felépítéséért folyó harcban új győzelmeket és sikereket kívánjunk.

Sok sikert kívánunk e kiállításnak is. Szolgálja ez a kiállítás a szovjet—magyar barátság további megerősítését.

Pravda, 1970. augusztus 21., a beszédet részletesen ismertette a Népszabadság, 1970. augusztus 21.

230.

Közlemény az 1971—1975 közötti évek magyar—szovjet népgazdasági tervegyeztetési tárgyalásokról

1970. szeptember 16. °

A szovjet fővárosban kedden véget értek az 1971—1975-ös időszakra vonatkozó magyar—szovjet népgazdasági tervegyeztetési tárgyalások. Az erről szóló jegyzőkönyvet a Szpirinov-patolában Párdi Imre, az Országos Tervhivatal elnöke és Nyikolaj Bajbakov miniszterelnök-helyettes, az Állami Tervbizottság elnöke írta alá.

A népgazdasági tervegyeztetési jegyzőkönyvvel együtt Párdi Imre és Nyikolaj Bajbakov megállapodást írt alá a karton, az azbeszt, a foszfor tartalmú nyersanyagok és műtrágyák gyártásának fejlesztésében megvalósuló együttműködésről is. Ezt követően Lévárdi Ferenc nehézipari miniszter és Leonyid A. Kosztandov vegyipari miniszter kézjegyével látta el a tíz évre szóló olefin kémiai együttműködési egyezményt.

A tervegyeztetés eredményeképpen a magyar és a szovjet küldöttség meghatározta a gazdasági együttműködés alapvető irányait a következő ötéves tervidőszakra. Számos népgazdasági probléma megoldására intézkedéseket dolgoztak ki. Ezek az intézkedések a többi között a két ország erőinek és eszközeinek egyesítésén, valamint a kölcsönösen előnyös termelési kooperáción és szakosításon alapulnak.

A tárgyalások folyamán egyeztették a gépek és berendezések, köztük komplett berendezések, továbbá a villamos energia, a fűtőanyag, a legfontosabb nyersanyagok és alapanyagok, közszükségleti, ipari és élelmi cikkek kölcsönös szállítását.

Mindez biztosítja azt, hogy a szovjet—magyar árucsereforgalom 1971—1975-ben az előző öt esztendőhöz képest több mint ötven százalékkal emelkedjék. A kölcsönös szállítások összértéke 1971 és 1975 között mintegy kilencmilliárd rubel lesz. A kölcsönös szállítások egyeztetett összértéke alapul szolgál kereskedelmi egyezmény előkészítéséhez, valamint a két ország más gazdasági megállapodásaihoz az 1971—1975-ös időszakra vonatkozóan.

A tárgyaló felek hangsúlyozták, hogy az 1971—1975. évi tervek egyeztetése elősegíti a szovjet—magyar integrációs folyamatok fejlődését, a KGST 23. (rendkívüli) és 24. ülésszaka határozatainak konkrét megvalósítását.

Népszabadság, 1970. szeptember 16.,
valamint Pravda 1970. szeptember 16.

231.

Péter János külügyminiszter távirata A. A. Gromiko külügyminiszterhez a Magyarország és a Szovjetunió diplomáciai kapcsolatai helyreállításának 25. évfordulója alkalmából

1970. szeptember 24.

Kedves Gromiko Elvtárs!

Magyarország és a Szovjetunió diplomáciai kapcsolatai újrafelvételének 25. évfordulóján legjobb kívánságaimat küldöm Önnek és a Szovjetunió Külügyminisztériuma munkatársainak.

A magyar nép számára új történelmi korszakot nyitott a Szovjetunió győzelme a fasizmus erői felett. Magyarország elindulhatott a szocializmus felé vezető úton. Országaink diplomáciai kapcsolatainak helyreállításával megnyílt a lehetősége, hogy Magyarország is bekapcsolódjék a Szovjetunió erőfeszítéseibe a második világháború után kialakult viszonyoknak a szocializmus és a béke javát szolgáló fejlesztéséért. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió testvéri barátsága és sokoldalú — politikai, gazdasági és kulturális — együttműködése biztosíték a magyar nép függetlenségének védelmére minden támadással szemben s egyúttal lényeges hozzájárulás az európai béke és biztonság ügyéhez. Biztos vagyok abban, hogy közös nemzetközi tevékenységünk a jövőben is nagy eredményeket ér el a szocializmus, a béke és a haladásért vívott harcban.

Péter János
külügyminiszter

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

232.

A. A. Gromiko külügyminiszter távirata Péter János külügyminiszterhez a Magyarország és a Szovjetunió diplomáciai kapcsolatai helyreállításának 25. évfordulója alkalmából

1970. szeptember 24.

Kedves Péter elvtárs!

Kérem, fogadja legszívélyesebb gratulációmat és legjobb kívánságaimat a Szovjetunió és Magyarország diplomáciai kapcsolatai helyreállításának 25. évfordulója alkalmából.

Az országaink között az elmúlt negyedszázad folyamán kialakult kapcsolatok a marxizmus—leninizmus és a proletárnemzetköziség megingathatatlan elvein alapuló igazi testvéri barátság és sokoldalú együttműködés példájául szolgálnak. Engedje meg, hogy kifejezzem azon meggyőződésemet, hogy e kapcsolatok a jövőben is tovább fejlődnek és erősödnek a szovjet és a magyar nép javára, a béke és a szocializmus érdekében.

A. Gromiko
külügyminiszter

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

233.

Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának az MSZMP X. kongresszusi* beszámolójából

1970. november 23.

... A szocialista világ fő ereje a Szovjetunió, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelemre vitelével elsőként szakította szét az imperializmusnak az egész világot fojtogató láncát, és megnyitotta az utat minden nép számára a szabadság, a szocializmus felé. A Szovjetuniónak, kommunista pártjának elévülhetetlen érdemei vannak a szocializmus, a kommunizmus építésében. Leggazdagabb tapasztalatai vannak az imperializmus elleni harcban is. A Szovjetunió internacionalizmusa példás; tapasztalatainak óriási nemzetközi jelentősége van.

A Szovjetunió a második világháború tüzében, hallatlan áldozatokat hozva, szétzúzta a fasizmus fő erőit, s ezzel megmentette az emberisé-

* A kongresszus 1970. november 23—28. között ülésezett.

get egy új középkor fenyegető rémétől. A második világháborút követően, megtörve az Egyesült Államok atommonopóliumát, létrehozva saját nukleáris fegyverét, megmentette az emberiséget az imperialisták atomzsarolásától, egy új, modern barbárság sötét árnyékától. Mindenki másénál nagyobb a Szovjetunió, a szovjet nép szerepe, felelőssége és áldozatvállalása az egész emberiség életbevágó érdekeiért. A Szovjetunió a maga hatalmas és legyőzhetetlen erejével a nemzetközi imperializmus agresszív erőinek fő fékentartója és elrettentője.

A Szovjetunióhoz való viszony mindig választóvíz volt a politikában, a haladás és a reakció erőinek megkülönböztetésében. Mozgalmunkban a Szovjetunióhoz való helyes, elvi viszony az internacionalizmus fokmérője. Pártunk elutasítja a szovjetellenesség minden formáját, mert a szovjetellenességnek tett legkisebb engedmény is rombolja a haladás, a szocializmus erőit, és az osztályellenség, az imperializmus kezére játszik.

A Szovjetunió felszabadítónk, szövetségesünk, igaz barátunk és legjobb segítőnk az élet minden területén. A Szovjetunióhoz való viszonyunk nyílt és megingathatatlan, szilárd elvi, internacionalista alapokon nyugszik, és teljes összhangban van nemzeti érdekeinkkel. Pártunk, kormányunk, országunk és népünk a beszámolási időszakban is erősítette, bővítette és fejlesztette politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatait a Szovjetunióval, és ezt fogja tenni a jövőben is.

Mi szívből új és új sikereket kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártjának, Brezsnyev elvtárs vezette Központi Bizottságának, a nagy szovjet népnek. Biztosíthatjuk őket, hogy pártunk és népünk mindig ápolni, erősíteni fogja harci szövetségünket, a szovjet—magyar barátságot...

Az MSZMP X. kongresszusának jegyzőkönyve, Kossuth Könyvkiadó 1971. 135—136. old., Kádár János: A szocialista Magyarországért. Kossuth Könyvkiadó 1972. 364—365. old.,
valamint x sz"ezd Vengerszkoj szocialiszticseszkoj rabocsej partii (Budapest, 23—28. nojabrja 1970. g.) M. 1971. g. sztr. 138—139.

234.

Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MSZMP X. kongresszusához

1970. november 24.

Kedves elvtársak!

A szovjet kommunisták és a szovjet nép nevében forró testvéri üdvözletünket küldjük Önöknek, a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa küldötteinek és az összes magyar kommunistáknak, a népi Magyarország valamennyi dolgozójának.

A Magyar Szocialista Munkáspárt a IX. pártkongresszus határozataihoz híven szilárdan és biztosan vezette a magyar népet a szocialista építőmunka magasabb szintre való emelése felé; elősegítette, hogy a Magyar Népköztársaság új, nagyszerű sikereket érjen el a gazdaságban, a tudományban és a kulturális életben. Ezek a sikerek fényesen bizonyítják azt, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt, amely alkotó módon alkalmazza a marxizmus—leninizmus általános tételeit saját országa konkrét viszonyai között, óriási szervező munkát végzett; tanúsítják, hogy következetesen valóra válik a párt fő irányvonala, s hogy a Magyar Népköztársaság dolgozói sokoldalúan támogatják a párt politikáját. A szocialista építőmunka céljainak elérésében fontos szerepet játszik, hogy az MSZMP megingathatatlanul hűséges a szocialista internacionalizmus elveihez, a Magyar Népköztársaság aktívan közreműködik a szocialista országok testvéri együttműködésének fejlesztésében, a KGST és a Varsói Szerződés tagállamai összeforrottságának erősítésében.

A Magyar Szocialista Munkáspárt számára megérdemelt nemzetközi tekintélyt és támogatást biztosítottak azok az erőfeszítések, amelyeket a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom marxista—leninista elveken alapuló egységének megszilárdításáért küzdő, haladó és demokratikus erők együttműködésének erősítéséért tett.

Pártjainkat és országainkat a szovjet és magyar nép közös vívmánya, az igaz testvériség szálai fűzik össze. A szovjet kommunisták az imperialista reakció és a háború ellen, a szocializmus és a kommunizmus végső győzelméért vívott közös küzdelemben a Magyar Szocialista Munkáspártot kipróbált barátnak és harcosnak tekintik. Az utóbbi években a szovjet és a magyar kommunisták fegyverbarátsága még jobban megszilárdult, és ma már az országaink népei közötti sokoldalú testvéri együttműködés további fejlődésének hatalmas mozgató ereje.

Kívánunk Önöknek, drága barátaink, sok sikert, az MSZMP X. kongresszusának munkájához, amely arra hivatott, hogy kijelölje a szocializmus teljes felépítéséhez vezető út legfontosabb állomásait a Magyar Népköztársaságban.

Érjenek el újabb győzelmeket és sikereket az egész magyar dolgozó nép javára!

Erősödjenek és sokasodjanak a szocializmus vívmányai a szabad magyar földön!

Éljen a szovjet és a magyar kommunisták harcos szövetsége, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság népei közötti megbonthatatlan barátság!

Éljen a világ kommunistáinak a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus eszméin alapuló egysége és összeforrottsága!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának
Központi Bizottsága

Az MSZMP X. kongresszusának jegyzőkönyve. Kossuth Könyvkiadó 1971. 183—185. old., valamint Pravda, 1970. november 25.

235.
L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának beszéde az MSZMP X. kongresszusán

1970. november 24.

Tisztelt kongresszus!

Kedves elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának küldöttsége szívből jövő köszönetét fejezi ki azért a lehetőségért, hogy részt vehet kongresszusunk munkájában.

A Szovjetunió kommunistáinak 14 milliós serege nevében, valamennyi szovjet dolgozó nevében tolmácsoljuk a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa küldötteinek, a magyar kommunistáknak és az egész magyar népnek forró testvéri üdvözletünket.

Nagyra értékeljük azt a lehetőséget, hogy részt vehetünk az önök pártjának kongresszusán. Ezt nemcsak mint nagy megtiszteltetést értékeljük, hanem mint a testvérpártok együttműködésének és tapasztalatokkal való kölcsönös gazdagodásának fontos formáját is. A kongresszus munkájának légkörében érzékelhetjük a legteljesebb harcostársaink ügyeit és gondjait, itt kerülhetünk közvetlen kapcsolatba azzal az alkotó folyamattal, amely a szocializmus további építésének sarkalatos problémáira vonatkozó határozatokat kollektíven dolgozza ki.

Nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgattuk meg a Központi Bizottság beszámolóját, amelyet Kádár János elvtárs ismertetett az MSZMP Központi Bizottságának munkájáról. A szocialista Magyarország által négy év alatt elért fejlődés eredményeinek a beszámolóban

nyújtott elemzése meggyőzően bizonyítja, hogy az, amit a magyar kommunisták IX. kongresszusukon terveztek, ma már valóság.

A magyar kommunistáknak és a szocialista Magyarország egész dolgozó népének eredményei, az önök által megjelölt új távlatok és a többi testveri ország sikerei újra meg újra igazolják, milyen hatalmas alkotó lehetőségei vannak a szocializmusnak, ha a kommunisták pártja szilárdan és következetesen érvényre juttatja vezető szerepét a társadalomban. A párt fogja össze és kovácsolja eggyé a munkásosztály, a parasztság és az értelmiség erőfeszítéseit. A párt mutatja meg a kitűzött célok elérésének helyes útjait, tántoríthatatlanul követve a szocializmus építésének általános érvényű törvényszerűségeit és figyelembe véve az ország nemzeti és történelmi sajátosságait.

Nagy és igazi alkotó munkát végez a Magyar Szocialista Munkáspárt és Központi Bizottsága, amelynek élén a magyar nép hű fia, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom kiemelkedő és tiszteletben álló személyisége, Kádár János elvtárs áll.

Mi, szovjet kommunisták, jól ismerjük a magyar elvtársaink harcát az ország népgazdasága hatékonyságának fokozásáért, a szocialista tulajdon további szilárdításáért. Ismerjük pártjuknak azt a törekvését, hogy teljesebben kihasználja a szocialista termelési mód előnyeit, egybehangolva a központosított tervezest a gazdasági ösztönzők alkalmazásával. Tudjuk azt is, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt következetesen folytatja a szocialista demokrácia fejlesztésének irányvonalát, szüntelenül nagy figyelmet szentel a dolgozók kommunista nevelésének, lankadatlanul harcol a burzsoá ideológia ellen, a marxista—leninista elmélet jobboldali és „balos" eltorzítása ellen. Ez az elvi magatartás a szocialista társadalom fejlesztésével kapcsolatos legfontosabb problémák megoldásában teljes megértésre és nagyrabecsülésre talál a Szovjetunió kommunistái részéről. Mi ebben a pártjainkat hagyományosan összekötő megbonthatatlan egység és harci forradalmi szolidaritás legfőbb igazolását látjuk.

Elvtársak! Valamennyien jól tudjuk, hogy a szocializmusért és a kommunizmusért vívott harc sok nehéz feladat megoldását követeli meg. A szocialista és kommunista építés fejlődésének minden újabb szakasza bonyolult problémákat vet fel pártjaink előtt. Ez természetes, dialektikus folyamat. A kommunisták nem vágyódnak kényelmes életre, mindig bátran haladnak tovább, előre. Ezt ismét meggyőzően bizonyítja Kádár János elvtárs beszámolója és kongresszusuk egész légköre is. Ugyanezt mondhatjuk a Szovjetunió Kommunista Pártjának és más szocialista országok testvérpártjainak tevékenységéről is.

Ami pedig a legfőbb, elvtársak, a szocialista országok kommunistáinak minden szükséges feltétele megvan azoknak a feladatoknak az eredményes megoldásához, amelyeket a társadalmi fejlődés jelenlegi szakasza állít elénk.

A Szovjetuniónak, a Magyar Népköztársaságnak és a többi szocialista országnak jutott az a történelmi küldetés, hogy az új világ építőinek első soraiban haladjanak, mely új világnak a csírái napjainkban mindenütt kihajtanak. A nemzetközi küzdőtéren szüntelenül folyik a heves osztályharc a dolgozó emberek és a kizsákmányolók között, a szocializmus, a szabadság, a béke, a haladás erői és az imperialista reakció, az elnyomás, az agresszió erői között.

E harc arcvonala rendkívül széles. Formái különbözőek, békések és nem békések. Munkás hétköznapjaink, a kapitalista országok dolgozóinak harca társadalmi felszabadulásukért, a népek támadása a kolonializmus és a neokolonializmus ellen — mindez egy-egy láncszeme azon hatalmas osztályösszecsapások összefüggő láncolatának, amelyekben az egész emberiség jobb jövője születik.

Legnagyobb közös vívmányunk a szocialista világrendszer, amely évről évre biztosan fejlődik és erősödik. A szocialista közösségnek Európában ma hatalmas a gazdasági ereje. Kiválóan fejlett iparunk, szüntelenül előrehaladó mezőgazdaságunk és hatalmas nyersanyagkészleteink vannak. A Szovjetunióban, a népi Magyarországon és a többi szocialista országban nagyszerű munkások, technikusok, mérnökök és tudósok, az új társadalom építésének meggyőződéses harcosai nőttek fel, akik a gazdasági és tudományos-műszaki fejlődés legnagyobb és legbonyolultabb feladatait is meg tudják oldani.

Kitűnő eszközünk van, amely segít a szocialista államok fejlődésének meggyorsításában: kölcsönös támogatásunk, egymás kölcsönös segítése, a szocialista internacionalizmus gyakorlata, az, hogy minden egyes szocialista ország sikere valamennyiünk vívmánya, és közös vívmányunk a szocialista államok családjának minden egyes tagjáé.

Teljes joggal mondhatjuk, hogy a szocialista országok hatékonyabb együttműködésének kérdései az utóbbi években a testvérpártok figyelmének középpontjában álltak. Gazdasági, politikai, ideológiai téren és a honvédelem ügyeiben mind szorosabban összehangoljuk erőfeszítéseinket.

Gazdasági területen az együttműködés színvonalának emelésében fontos szakasz volt a KGST-tagországok 1971—1975-re szóló népgazdasági terveinek az utóbbi időben végrehajtott koordinálása. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában részt vevő országoknak jó együttműködési tapasztalatuk van a nagyszabású gazdasági tervek megvalósításában. Most azonban valamennyien szükségesnek és lehetségesnek tartjuk, hogy újabb, minőségileg magasabb szintre emeljük a szocialista országok gazdasági együttműködését. A kulcskérdés, amelynek megoldására ma aktív, közös erőfeszítéseink irányulnak: a szocialista gazdasági integráció fejlesztése. A tudományos-műszaki fejlődés vívmányainak aktív felhasználásával megvalósuló gazdasági integráció közös irányvonalunk, és meggyőződésünk, hogy ez újabb győzelmekhez vezeti a szocia-

lista országokat s még jobban megszilárdítja a világszocializmus pozícióit a világgazdaságban.

Az utóbbi évek folyamán az SZKP, a Magyar Szocialista Munkáspárt, a többi testvérpárt és országaink kormányai nem kis munkát végeztek annak érdekében, hogy még jobban megszilárdítsuk politikai együttműködésünket és erősítsük a Varsói Szerződés Szervezetét. Úgy gondolom, joggal értékelhetjük kedvezően a végzett munkát, erre minden alapunk megvan!

Kialakult az a helyes gyakorlatunk, hogy az időszerű kérdésekben konzultálunk egymással. Ez lehetővé teszi, hogy összehangoljuk akcióinkat a nemzetközi küzdőtéren, és egyszersmind erősíti a Varsói Szerződésben részt vevő valamennyi ország külpolitikai pozícióit.

Közös vívmányunk a szövetséges fegyveres erők hatékonyságának jelentős szilárdítása is. Az utóbbi években megtartott nagyszabású hadgyakorlatok megmutatták a Varsói Szerződés baráti hadseregeinek magas fokú együttműködését és harci kiképzését, azt, hogy meg tudják oldani a legbonyolultabb katonai feladatokat, és ismételten bebizonyították, hogy fegyverbarátságunk megbízható eszköz bármely agresszor megzabolázására. A szocialista államok katonai-politikai szövetsége immár több mint 15 éve jól szolgálja a szocializmus érdekeit, az európai és a nemzetközi biztonság érdekeit. Ez a szövetség segít valamennyiünknek biztosítani a szocialista és a kommunista építés kedvező külső feltételeit, és nagy jelentőségű tényezője a tartós békének Európában, valamint annak határain túl.

A szocialista világrendszer általános perspektíváiról, holnapunkról szólva, optimizmus tölt el bennünket. Kipróbált fegyverünk van e munkásosztály eszményeiért, a dolgozó tömegek eszményeiért vívott küzdelemben. Ez a fegyver a marxista—leninista elmélet. A történelmi fejlődés elemzésére és egyetemes érvényű törvényszerűségeinek figyelembevételére épülő, a minden sablontól, minden megmerevedett dogmától idegen marxista—leninista elmélet szüntelenül gazdagodik a szocialista államok forradalmi gyakorlatával, a világ kommunista, munkás- és nemzeti felszabadító mozgalmának sokrétű tapasztalataival. A burzsoá ideológusoknak és mind jobboldali, mind „baloldali" revizionista cinkosaiknak azok a kísérletei, hogy letérítsék a helyes útról a szocializmus és a kommunizmus építőit, s provokatív koholmányokból, demagógiából és hamisításokból ködfüggönyt vonjanak útjukba, méltó ellenállásra találnak a kommunisták részéről. A kommunista és munkáspártok hűsége a marxizmus—leninizmushoz — további győzelmeink biztos záloga.

Napjainkban továbbra is heves harcok színhelye Délkelet-Ázsia, ahol Vietnam, Laosz és Kambodzsa népei a szocialista országoknak és az egész világ haladó erőinek támogatásával fegyverrel a kezükben védik szabadságukat és függetlenségüket az imperialistáktól és bérenceik-

től. A felszabadító harc világfrontjának fontos része a Közel-Kelet, ahol az imperializmus az izraeli agresszorokat felhasználva szeretne véget vetni az arab államok függetlenségének és visszafordítani azoknak az arab államoknak a társadalmi fejlődését, amelyek a haladás útját választották, szeretné visszavetni őket a függőség, a nemzetközi tőke és bérencei által kizsákmányolt országok helyzetébe. Mind nagyobb méreteket ölt az igazi függetlenségért és a társadalmi fejlődésért vívott harc Latin-Amerika országaiban. Magukban az imperializmus fellegváraiban — az Amerikai Egyesült Államokban, Angliában, Olaszországban, Japánban és más kapitalista országokban — fokozódnak a páratlan lendületű osztályösszecsapások. Ezeknek az országoknak a munkásosztálya mind határozottabban követeli jogait és védi érdekeit.

A két ellentétes rendszer aktív harcának és együttműködésének színtere napjainkban az európai kontinens. A szocialista országok valamennyi európai nép békéje és biztonsága megszilárdításának aktív hívei, és arra törekszenek, hogy a gyakorlatban érvényesüljenek a kontinens különböző társadalmi rendszerű államai békés egymás mellett élésének elvei. Ez a politika — közös véleményünk szerint — megfelel a szocializmusért és a demokráciáért küzdő forradalmi erők érdekeinek, valamennyi nép érdekeinek.

Ma már senki sem vonhatja kétségbe, milyen óriási pozitív szerepet tölt be a mai Európa nemzetközi életében a szocialista államok hatalmas közössége. A szocialista államok politikája volt a legfőbb ama tényezők között, amelyek az utóbbi években elősegítették az európai politikai légkör lényeges enyhülését.

A szocialista országok politikájának, amely a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének lenini elveire épül, jelentős vívmánya volt, hogy a Szovjetunió és más szocialista országok gyümölcsözően fejlesztették kölcsönösen előnyös együttműködésüket Franciaországgal és más nyugat-európai államokkal. Ezek a kapcsolatok a béke ügyét és a feszültség enyhülését szolgálják mind Európában, mind világszerte.

Közösségünk sokéves összehangolt elvi politikájának és az NSZK kormánya realisztikus állásfoglalásának — amelyre nyilvánvalóan hatással van a nyugatnémet lakosság széles köreinek hangulata — az eredménye volt a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság közötti szerződés megkötése is, valamint a Lengyel Népköztársaság és az NSZK közötti szerződés parafálása. Ezek az okmányok az európai realitások, a népeknek a második világháborúban vívott felszabadító harca eredményeként kialakult helyzet világos elismerésén alapszanak, és jó előfeltételeket teremtenek az európai államok békés együttműködésének elmélyítéséhez számos területen, s egyszersmind védik a Német Demokratikus Köztársaság és más szocialista országok jogos érdekeit.

A szocialista közösség országai vetették fel az európai biztonsági ér-

tekezlet összehívásának gondolatát is, amelyet kedvezően fogadott az európai államok többsége, és amely utat tör magának a gyakorlati megvalósulás felé.

Mindez és sok más nagy horderejű külpolitikai akció — ezt ismételten hangsúlyozni kell — a szocialista országok összehangolt, közös politikájának eredménye. És minél szilárdabb egységünk, minél jobban összehangoljuk akcióinkat, annál nagyobb sikereket érünk el külpolitikai téren országaink mindegyike érdekében, valamennyi demokratikus és békeszerető erő érdekében.

Elvtársak! Pártunk igen nagyra értékeli a Magyar Népköztársaság aktív külpolitikáját és a Magyar Szocialista Munkáspárt igazi internacionalista tevékenységét. Sok-sok ország kommunistái elismeréssel méltatják magyar barátaik aktív szerepét a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának előkészítésében. Ez az 1969-ben megtartott tanácskozás, mint tudjuk, mozgalmunk egyik legnagyobb eseménye lett. Elősegítette a kommunisták sorainak tömörülését és a dolgozó tömegek antiimperialista forradalmi harcának további fellendülését. E harc újabb és újabb győzelmeket arat a föld minden részén. A jelenkor forradalmi erői — a szocialista világrendszer, a munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalom — lépésről lépésre visszaszorítják az imperializmust

Kedves elvtársak!

A kommunisták, és mindenekelőtt a szocialista országok kommunistái, jelentős győzelmeket arattak az új társadalom felépítése és az új ember nevelése terén végzett alkotó munkájukban, az egész világ dolgozóinak legfőbb érdekeiért vívott nemes küzdelemben. De mi tudjuk, hogy még sok nehézség, sok erőfeszítés és sok küzdelem áll előttünk. Az országainkon belül és a nemzetközi küzdőtéren kifejtett tevékenységünkben továbbra is megbízható útmutatásként szolgálnak Vlagyimir Iljics Lenin halhatatlan szavai: „Az osztályharc tovább folyik; csak formáit változtatta meg. Ez a proletariátus osztályharca azért, hogy a régi kizsákmányolók vissza ne térhessenek... Az osztályharc folyik tovább, és a mi feladatunk — mindent alárendelni e harc érdekeinek. S mi a mi kummunista erkölcsünket ennek a feladatnak rendeljük alá. Mi azt mondjuk: erkölcs az, ami elősegíti a régi kizsákmányoló rendszer elpusztítását és valamennyi dolgozó egyesülését a kommunisták új társadalmát megteremtő proletariátus körül."*

Mi, a Szovjetunió Kommunista Pártja küldöttségének tagjai, hálásak vagyunk azokért a meleg szavakért, amelyeket a kongresszus emelvényéről Kádár János elvtárs mondott pártunkról. Szeretném biztosítani önöket, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja mint eddig, most is azt tartja legfőbb kötelességének, hogy továbbra is valamennyi testvérpárttal együtt szilárdítsa a szocialista országok tömörülését a marxista—leninista eszményeinkért vívott közös harcban.

* Lenin művei 31. kötet. Szikra 1951. 296. old.

A szovjet nép most országunk életében nagy fontosságú esemény, a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusa küszöbén áll. Jó eredményekkel készülünk a kongresszusra. Sikeresen teljesítjük az SZKP előző, XXIII. kongresszusán kitűzött feladatokat. A szovjet emberek önfeláldozó munkájának eredményeként tovább fejlődött az ország népgazdasága és jelentősen emelkedett a nép jóléte. Eredményesen fejlődött az elmúlt években a szovjet tudomány és technika. Ennek egyik ragyogó bizonyítéka az a nagy sikerű űrkísérlet, amelynek során a történelemben először juttattunk fel a Holdra automatikus kutatórobotot, a Lunahod-1-et, amelyet szovjet emberek alkottak.

A Szovjetunió Kommunista Pártja most a következő időszakra vázolja fel terveit, s mint eddig is, arra törekszik, hogy azokat szervesen egybekapcsolja közös nemzetközi feladatainkkal. Meggyőződésünk, hogy az elkövetkező évek újabb győzelmeket hoznak a szocialista közösségnek, és az az elhatározás tölt el bennünket, hogy mindent megteszünk közös ügyünk diadala érdekében.

Felszólalásomat befejezve, további sikereket kívánok a Magyar Szocialista Munkáspártnak és a testvéri Magyarország valamennyi dolgozójának a szocialista építésben, az ipar és a mezőgazdaság, a tudomány, a kultúra, az oktatás és a népjólét fellendítésében. Szívből kívánunk önöknek teljes győzelmet az MSZMP X. kongresszusa által kitűzött nagyszabású feladatok megoldásában.

A szovjet és a magyar kommunistákat és országaink népeit összefűző régi, tartós barátságnak, e barátság harcos forradalmi hagyományainak jeléül engedjék meg, kedves elvtársak, hogy átnyújtsam a kongresszusnak pártunk központi bizottsága ajándékát: Kuznyecov szovjet festőművész „Éljen a forradalom!" című festményét. A kép Vlagyimir Iljics Lenint ábrázolja, amint beszédet mond a dolgozók katonai oktatása napjának alkalmából, 1919. május 25-én megrendezett díszszemlén, a moszkvai Vörös téren. Lenin mellett ott volt ezen a napon a magyar forradalom küldötte, Szamuely Tibor, a Magyar Tanácsköztársaság népbiztosa, akit Vlagyimir Iljics Lenin melegen üdvözölt beszédében. Azokban a viharos időkben népeink együtt voltak a világkapitalizmus elleni harcban. Most együtt építik az új világot. Együtt érkeznek majd el a ragyogó jövőbe, a kommunizmusba is!

Éljen a Szovjetunió és a népi Magyarország szoros, megbonthatatlan barátsága, a szovjet és a magyar kommunisták testvéri harci szövetsége!

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, a dolgozók élcsapata, a szocialista építőmunka vezetője és szervezője!

Erősödjék a szocialista országok, a kommunista mozgalom és az összes antiimperialista erők tömörülése, egysége és együttműködése!

Éljen a világkommunizmus és a béke!

Az MSZMP X. kongresszusának jegyzőkönyve. Kossuth Könyvkiadó 1971. 175—183. old.

236.

Részlet Komócsin Zoltán, az MSZMP KB titkárának az MSZMP X. kongresszusán elhangzott felszólalásából

1970. november 25.

... Az internacionalizmus próbaköve a Szovjetunióhoz és kommunista pártjához való viszony. Több mint öt évtizede a nemzetközi imperializmus a világ első szocialista országában, népében és kommunista pártjában látja legnagyobb, legveszedelmesebb ellenségét. Korunkban már teljesen bizonyosra vehető, hogy a Szovjetunió legyőzhetetlenné vált, túléli jelenlegi és minden lehetséges jövőbeni ellenségét is.

Nem tekinthető véletlennek, hogy mind a jobboldali, mind pedig a „baloldali" opportunisták közös ideológiai találkozási pontja a szovjetellenességben megnyilvánuló nacionalizmus. A két ellenkező irányú elhajlást azonos okok vezetik a szovjetellenességhez; a Szovjetunióban és kommunista pártjában látják — joggal — a legnagyobb akadályát annak, hogy céljaikat megvalósíthassák. A jobb- és „bal"-oldali opportunisták bármennyit hivatkoznak is az internacionalizmusra, leleplezik magukat szovjetellenességükkel, nacionalizmusukkal.

A Szovjetuniónak és kommunista pártjának szerepe, jelentősége a nemzetközi kommunista mozgalomban és a világfejlődés folyamatában az idő múlásával nemhogy csökkenne, de állandóan növekszik. A kommunizmust építő nagyhatalom testesíti meg most és a jövőben is azt a legnagyobb gazdasági, társadalmi, katonai, eszmei és erkölcsi erőt, amely az alapja, legfőbb biztosítéka a szocialista világrendszer létezésének és továbbfejlődésének, valamennyi szocialista ország nemzeti önállóságának és függetlenségének.

A nemzetközi munkásmozgalomnak, valamint a felszabadult és a szabadságukért küzdő országok népeinek harcában a Szovjetunió olyan rendíthetetlen támasz és kiapadhatatlan erőforrás, amelynek puszta léte is nagy erőt kölcsönöz az önfeláldozó harcosoknak és rettegéssel tölti el a népek elnyomóit. Az, hogy a békeszerető emberiség eddig eredményesen szállt síkra a világháború elhárításáért — és bizton mondhatjuk, hogy ez így lesz ezután is —, mindenekelőtt annak köszönhető, hogy a világméretekben folyó békeharc igazát erővel párosítja, hatásfokát megsokszorozza a Szovjetunió gazdasági, katonai hatalma, békepolitikája.

A Szovjetuniónak és kommunista pártjának jelentősége korunk történelmileg kialakult valóságában gyökerezik, és nem függ sem az imperialista osztályellenség szubjektív véleményétől, sem a nemzetközi mozgalmunkon belül létező jobb- vagy „bal"-oldali opportunisták nacionalizmusától. Mindezek alapján — ahogyan azt a Központi Bizottság beszámolójában Kádár János elvtárs leszögezte — pártunk elvi meggyőző-

déssel vallja: internacionalizmusunk fokmérője a Szovjetunióhoz és kommunista pártjához való viszonyunk. Nemzetközi politikánk kiindulása, minden mást megelőző célja a megbonthatatlan, örök szovjet—magyar barátság fejlesztése és erősítése. Ezen állandó törekvésünkhöz szorosan kapcsolódnak a szocialista világrendszer erejének, egységének növelésére irányuló erőfeszítéseink . . .

Az MSZMP X. kongresszusának jegyzőkönyve. Kossuth Könyvkiadó 1971. 254—255. old.

237.
Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között az 1971—1975. évi kölcsönös áruszállításról és fizetési megállapodásról*

1970. december 14.

A Magyar Népköztársaság Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya

attól az óhajtól vezetve, hogy elősegítsék a két ország közötti, hosszúlejáratú bázison nyugvó kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok fejlesztését és elmélyítését, a két ország kölcsönös érdekeit, valamint az egész szocialista közösség érdekét szolgáló nemzetközi munkamegosztás alapján,

abból kiindulva, hogy a hosszú lejáratú árucsere-forgalmi megállapodások elősegítik a két ország gazdasági fejlődésének stabilitását és a két ország népgazdasági terveinek sikeres teljesítését,

a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1967. szeptember 7-én létrejött barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási Egyezmény, valamint a Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 1947. július 15-én kötött tengerhajózási és kereskedelmi Egyezmény rendelkezéseitől vezettetve,

a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának a KGST-tagországok gazdasági együttműködésének további fejlesztésére vonatkozó határozatainak alapulvételével,

az 1965. október 20-án aláírt 1966—1970. évi időszakra szóló magyar—szovjet árucsereforgalmi és fizetési Megállapodás lejártára tekintettel elhatározták, hogy újabb ötéves időszakra megkötik a jelen árucsereforgalmi és fizetései Megállapodást, és az alábbiakban egyeztek meg:

* A jelen egyezmény aláírásáról közlemény jelent meg a Népszabadság, valamint a Pravda 1970. december 15. számában.

1. cikk

A Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti áruforgalom az 1971. január 1.—1975. december 31-ig terjedő időszakban a jelen Megállapodás mellékletét képező 1. és 2. listák alapján bonyolódik.

A két ország kormányai megteszik a jelen Megállapodás teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.

2. cikk

Az 1. cikkben említett listákat a Felek az árucsereforgalomról szóló éves jegyzőkönyvekben pontosítják és kiegészítik.

Az említett 1. és 2. listák nem korlátozó jellegűek, és a magyar külkereskedelmi szervezetek, továbbá a külkereskedelmi ügyletek lebonyolítására feljogosított szervezetek, valamint a szovjet külkereskedelmi szervezetek szerződéseket köthetnek az ezen listákban nem szereplő, vagy az azokban szereplő mennyiséget, illetve összeget meghaladó áruszállításokra is.

Ennek megfelelően a Felek törekedni fognak az áruforgalom volumenének fokozására, valamint a kölcsönösen szállításra kerülő áruk nómenklatúrájának és választékának kiszélesítésére.

3. cikk

A magyar külkereskedelmi szervezetek, és a külkereskedelmi ügyletek lebonyolítására feljogosított szervezetek egyrészről, másrészről pedig a szovjet külkereskedelmi szervezetek szerződéseket — ideértve a hosszú lejáratú szerződéseket is — kötnek egymással, a jelen Megállapodásnak megfelelő áruk szállítására.

4. cikk

A két Fél illetékes szervei megteszik az összes szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a jelen Megállapodásnak megfelelő áruk szállítására vonatkozó szerződések kellő időben, de nem később, mint 60 nappal az áruforgalomról szóló megfelelő éves jegyzőkönyv aláírása után megkötésre kerüljenek, kivéve azokat a szerződéseket, amelyek megkötéséhez a szállítandó áruk sajátos jellege miatt más határidők szükségesek; a hosszabb gyártási időt igénylő árukra vonatkozó szerződéseket pedig úgy kell megkötni, hogy szállítást jelen Megállapodásban előirányzott határidőben teljesíteni lehessen.

5. cikk

A jelen Megállapodásnak megfelelő, összes áruszállítási szerződésre, amelyet egyrészről a magyar külkereskedelmi szervezetek és a külkereskedelmi ügyletek lebonyolítására feljogosított szervezetek, másrészről a szovjet külkereskedelmi szervezetek kötnek, a „KGST tagországok szervezetei közötti áruszállítások Általános Feltételei" (KGST 1968. évi ÁSZF) kerülnek alkalmazásra.

6. cikk

A jelen Megállapodásnak megfelelően szállítandó áruk árai a megfelelő áruk alapvető piacainak világpiaci árai alapján a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa érvényes határozatainak megfelelően kerülnek megállapításra.

7. cikk

A jelen Megállapodásnak megfelelően szállítandó árukért a fizetéseket, a Magyar Népköztársaság és az SZSZKSZ közötti megfelelő Megállapodások alapján nyújtott hitelek törlesztéseként esedékes fizetéseket, a felszámított kamatok kifizetését, valamint az árucsereforgalommal kapcsolatos költségekkel összefüggő azokat a fizetéseket, amelyek nem tartoznak a nem kereskedelmi fizetések elszámolása tárgyában 1963. február 8-án kelt Megállapodás alapján eszközlendő fizetések körébe, transzferábilis rubelben fogják eszközölni a Magyar Nemzeti Banknak és az SZSZKSZ Külkereskedelmi Bankjának a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bankban vezetett folyószámláin keresztül, a transzferábilis rubelben történő sokoldalú elszámolásokról és a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bank létrehozásáról 1963. október 22-én kötött Egyezmény értelmében.

8. cikk

A jelen Megállapodásnak megfelelően szállítandó áruk a szállító ország előzetes engedélye nélkül nem reexportálhatók harmadik országba.

9. cikk

A két Fél képviselői bármelyikük javaslatára, felváltva, Moszkvában és Budapesten találkozni fognak a jelen Megállapodás teljesítése menetének megvitatása céljából és annak érdekében, hogy szükség esetén megfelelő ajánlásokat dolgozzanak ki azoknak a kötelezettségeknek a kellő teljesítésére, amelyek a jelen Egyezményből eredően hárulnak mindkét Félre.

10. cikk

A Magyar Nemzeti Bank és az SZSZKSZ Külkereskedelmi Bankja a jelen Megállapodás érvényességi idejének letelte után is elfogadja fizetés céljából azokat az okmányokat, amelyek a jelen Megállapodás alapján kötött, de annak érvényességi ideje alatt nem teljesített szerződésekből származnak. Erre figyelemmel, ha a Felek egyikének a jelen Megállapodásnak megfelelően fennálló áruszállítási kötelezettsége nem látszik maradéktalanul teljesíthetőnek, úgy ez a Fél megteszi a szükséges intézkedéseket e kötelezettségeknek a jelen Megállapodás érvényességi idejének lejártát követő hat hónapon belüli teljes mértékben való teljesítésére.

11. cikk

A jelen Megállapodás aláírása napján lép hatályba.

Készült Budapesten, 1970. december 14. napján, két eredeti példányban, mindkettő magyar és orosz nyelven azzal, hogy mindkét szöveg egyenlő érvényű.

MNK KÜM L., valamint AVP SZSZSZR.

LEGFONTOSABB DOKUMENTUMOK 1971-TŐL 1973. MÁRCIUSIG

I.
Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde az SZKP XXIV. kongresszusán

1971. április 1.

Kedves elvtársak! Barátaink!

Küldöttségünk a Magyar Szocialista Munkáspárt, a szocializmust építő magyar nép nevében szívből köszönti a kongresszus küldötteit, s személyükben a Szovjetunió Kommunista Pártját, szövetségesünket, igaz barátunkat, a kommunizmust építő nagy szovjet népet.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIV. kongresszusa mérföldkő a szovjet nép történelmi útján, ugyanakkor a szocialista országok életének, a kommunista világmozgalomnak, az egész nemzetközi életnek kimagasló fontosságú eseménye. Pártunk, munkásosztályunk, a magyar nép nagy és fokozódó figyelemmel követte szovjet elvtársaink, a testvéri szovjet nép kongresszusi felkészülésének fontos eseményeit. Bizonyosak vagyunk abban, hogy az SZKP XXIV. kongresszusa eredményesen elvégzi munkáját, eleget téve történelmi küldetésének, új erőt, új lendületet ad a Szovjetunió fejlődésének és a haladó erők nemzetközi küzdelmének.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága az elmúlt öt év munkájának hatalmas eredményeiről számolt be itt, a párt kongresszusának, az új, kilencedik ötéves népgazdasági terv irányelveiben lelkesítő célokat vázolt fel a legközelebbi jövőre a szovjet nép elé. Brezsnyev elvtárs tényekben gazdag beszámolója jól mutatja, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja a történelem minden próbáját fényesen kiállt lenini úton vezeti a népet. A szovjet nép a párttal összeforrva, szilárd egységben halad előre. odaadó munkával építi, gazdagítja saját életét és gyarapítja tovább, teszi mind hatalmasabbá a világ első munkás-paraszt államának, a szovjetek országának erejét.

A nemzetközi — s azon belül a magyar — közvélemény ismeri a Szovjetunióban folyó hatalmas építőmunkát, a dinamikus fejlődés vitathatatlan tényeit. Mi teljes egyetértéssel üdvözöljük a Szovjetunió Kommunista Pártjának politikáját. Pártunkat, népünket lelkesítik az önök munkájának nagyszerű eredményei és az előretekintő, felemelő tervek, amelyek új lendületet adnak a kommunizmus építésének. E tervek valóra váltása lehetővé teszi, hogy a szovjet emberek, akik a világ sorsáért oly nagy áldozatokat vállalnak, növekvő mértékben élvezzék vívmányaik gyümölcseit és még nagyobb erővel segítsék az emberiség előrehaladását. Szívből gratulálunk az elért hatalmas eredményekhez és további nagy sikereket kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártjának, lenini Központi Bizottságának, a testvéri szovjet népnek.

Brezsnyev elvtárs mélyreható elemzéssel világította meg a jelenlegi nemzetközi helyzet fő kérdéseit. Az imperializmus indo-kínai és közelkeleti agressziói veszélyeztetik a világ népeinek békéjét. Ugyanakkor a szocialista országok erősödnek, növekszik az osztályharc lendülete a fejlett kapitalista országokban. Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népei mind határozottabban szállnak szembe a neokolonialista politikával.

A legfőbb jellemzője a nemzetközi helyzetnek az, hogy a szocializmus, a haladás, a nemzetközi függetlenség, a béke erői az egész világon növekszenek és feltartóztathatatlanul előrenyomulnak. A népeknek a világbéke megőrzésébe és a szebb jövőbe vetett reményei ma reálisabbak, mint bármikor voltak, s hogy ez így van, az mindenekelőtt annak köszönhető, hogy a jobbért küzdők harcukban a Szovjetunió szilárd, növekvő és legyőzhetetlen erejére támaszkodhatnak.

Világpolitikai tényező a nemzetközi kommunista mozgalom, amely a kommunista és munkáspártok 1969. évi moszkvai tanácskozásával jelentős lépést tett előre az egység megerősítésének útján. A szocializmus, a kommunizmus eszméjének befolyása és harci osztagainak ereje világszerte növekszik. Igaz, mozgalmunk egysége jelenleg nem teljes, sorainkban jelentkeztek és kárt okoznak a nacionalista, revizionista és más antimarxista nézetek. Különösen nagy károkat okozott a kínai vezetők szakadár tevékenysége, amelyet pártunk — mint ez köztudott — kezdettől fogva határozottan elítél.

A kommunizmus eszméjét támadják a kapitalista rendszer tudatos védelmezői és a legkülönfélébb zavaros kispolgári irányzatok képviselői is. De Marx, Engels, Lenin tanításai legyőzhetetlenek. Világnézetünk, a marxizmus—leninizmus, mindenkor az ellenséges nézetekkel, az opportunizmussal vívott meg nem alkuvó harcban őrizte meg tisztaságát, erősödött, növelte befolyását, és ez így lesz ezután is.

A marxizmus—leninizmus eszméinek tisztaságáért, a kommunista világmozgalom egységéért harcolóknak nagy erőt ad, hogy e küzdelem élén Lenin örökségének leghívebb védelmezője, a legnagyobb forradalmi tapasztalatokkal rendelkező testvérpártunk, a Szovjetunió Kommunista Pártja halad.

A magyar kommunisták, a magyar dolgozók a szocialista társadalom felépítésének nagy művén munkálkodnak.

Pártunk nemrégiben tartotta meg X. kongresszusát; szakszervezeti kongresszusok folynak nálunk, s országgyűlési és tanács-választásokra készülünk. Munka van bőven, nem élünk gondok nélkül, de a kongresszusi számvetés is megmutatta: helyes úton járunk. Pártunk a marxizmus—leninizmus elveit állhatatosan védelmezve, gyökeresen leszámolt mind a jobboldali revizionista, mind a „baloldali" szektás-dogmatikus irányzatokkal. A megfelelő politikai alapokra helyezett munka jelentős eredményeket hozott a gazdasági és a kulturális építés egész területén

és a dolgozók életszínvonala a szocialista építés menetében rendszeresen emelkedett.

Az utóbbi évtized fő eredményének azt tartjuk, hogy pártunk, munkásosztályunk, népünk a szocializmus eszméjében összeforrott, egységes, hogy hazánkban a munkáshatalom, a népi demokratikus állam, a társadalmi rend szilárd és megingathatatlan. Ezért fejlődésünk jó ideje töretlen, s most a szocialista demokrácia továbbfejlesztésén, a gazdasági munka hatékonyságának növelésén, a közoktatás, a kultúra szélesítésén, a szocialista társadalom teljes felépítésén munkálkodhatunk.

Népünk nemzeti függetlenségének, békéjének, szocialista jövőjének fő garanciáját a Magyar Népköztársaságot és a Szovjetuniót, valamint a többi szövetséges országot egységbe forrasztó kölcsönös bizalomban, testvéri barátságban és együttműködésben látjuk. Szilárd elvi alapokon nyugvó nemzetközi és külpolitikai irányzatot követünk. Számunkra a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus eszméje elválaszthatatlan. Pártunk, országunk minden szocialista országgal, minden kommunista és munkáspárttal, minden haladó erővel egységre, együttműködésre törekszik. De az egységet védelmezve, a szocializmus és a béke általános érdekeiből kiindulva, a leghatározottabban szemben állunk minden antikommunista és szovjetellenes irányzattal, az opportunizmus minden jobboldali és „baloldali" válfajával, bárki részéről jelentkezzék is.

A Magyar Népköztársaság külpolitikai tevékenysége a szocializmust építő magyar nép állami és nemzeti érdekeit szolgálja. Meggyőződésünk, hogy a szocialista országok összes népeinek alapvető érdekei közösek és egybeesnek a nemzetközi munkásosztály alapvető érdekeivel.

Mi külpolitikánkban a kapitalista államokkal becsületesen a békés egymás mellett élésre, a kölcsönösen előnyös gazdasági kapcsolatok kiépítésére és bővítésére törekszünk. Ez egy dolog. A másik annak kötelező tudomásulvétele, hogy számunkra a politika nem kereskedelmi ügylet, nem adásvétel tárgya. Mi eszmeileg és politikailag elkötelezettek vagyunk. Mindenki tudja, melyik oldalon vagyunk: mi a Szovjetunióval, a Varsói Szerződés országaival, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának országaival, a szocialista országokkal és minden haladó, antiimperialista erővel együtt harcolunk és ezen a közös úton megyünk tovább a jövőben is.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIV. kongresszusa erősíti meggyőződésünket, hogy az elkövetkező évek újabb nagy eredményeket hoznak a szovjet népnek, újabb sikereket a szocializmust építő népek nagy közösségének; szebb, békésebb jövendőt ígérnek az emberiségnek. Bármit remél, mond vagy tesz a nemzetközi reakció, a világ előrehalad: a Szovjetunió csillaga mind magasabbra emelkedik, a szocializmus már három világrész sok országában épül, a Föld népei, nemzetei szabadon és békében akarnak és fognak élni.

Kedves elvtársak! Szovjet barátaink!

Ez a kongresszus mindenkinek, barátnak és ellenségnek meggyőzően mutatja a Szovjetunió kommunistáinak, munkásosztályának, népeinek erős eltökéltségét, hogy tovább haladnak a halhatatlan Lenin, a kommunizmus, a béke útján. Sok sikert, teljes győzelmet kívánok szovjet testvéreinknek a történelmi jelentőségű feladatok megoldásához, a kongresszus célkitűzéseinek valóra váltásához.

Éljen a szovjet nép és dicső Kommunista Pártja!

Éljen, erősödjék tovább a magyar—szovjet barátság!

Éljen a kommunizmus és a béke!

Kádár János: A szocialista Magyarországért. Kossuth Könyvkiadó 1972. 430—434. old.,
valamint XXIV. szjezdu Kommunisztícseszkoj Partii Szovjetszkovo Szojuza M. 1971. g. sztr. 282—286.

II.
Részlet az SZKP XXIV. kongresszusának határozatából

1971. április 9.

... A kongresszus nagy elismeréssel értékeli az SZKP Központi Bizottságának a lenini külpolitika következetes megvalósításáért kifejtett tevékenységét.

A Központi Bizottság figyelmének középpontjában állandóan szerepeltek a szocialista világrendszer további összeforrasztására és fejlesztésére vonatkozó kérdések. A szocialista világrendszer, mint döntő antiimperialista erő, mint a béke és a társadalmi haladás bástyája, még jobban megszilárdult.

Lényegesen növekedett a szocialista testvérállamok gazdasági potenciálja, erősödtek a szocializmus politikai alapjai, emelkedett népeik jóléte, tovább fejlődött kultúrájuk és tudományuk. Igen gazdag kollektív tapasztalatok halmozódtak fel a szocialista építésre, a megérett társadalmi problémák megoldására, a szocialista vívmányok megvédésére vonatkozólag. A különböző nehézségek és bonyodalmak ellenére az uralkodó irányzat a szocialista országok barátságának és összeforrottságának erősödése maradt.

Sikeresen fejlődött és erősödött minden területen a Szovjetunió együttműködése a testvéri államokkal. Rendszeresebbé és sokoldalúbbá váltak az SZKP kapcsolatai a testvérországok kommunista pártjaival. Jelentős sikerek születtek a külpolitikai tevékenység összehangolásá-

ban. A szocialista államok együttes javaslatai és politikai akciói kedvezően hatnak az egész nemzetközi helyzet fejlődésére. Az imperialista agresszorok sok tervét a szocialista államok aktív ellenakcióival sikerült meghiúsítani.

A kollektív intézkedések eredményeképpen erősödött a Varsói Szerződés államainak katonai szervezete. A szövetséges államok fegyveres erői a felkészültség magas fokán vannak, és a testvéri népek békés munkájának megbízható garanciáját nyújtják.

Tovább fejlődött a kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködés a Szovjetunió és a szocialista országok között. A KGST-országok irányvonala a termelés államközi szakosítására és az együttműködésre, a népgazdasági tervek szoros összeegyeztetésére, a gazdasági integrációra, a világszocializmus fejlődése objektív követelményeinek kifejezését jelentik.

Sok történt a Szovjetunió és a szocialista országok kétoldalú kapcsolatainak további erősítésére. E kapcsolatok céljait és elveit megerősítették a Szovjetunió és a testvéri szocialista országok barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményeikben....

A kongresszus teljes mértékben jóváhagyja az SZKP Központi Bizottságának azt a lépését, hogy a testvéri országokkal együtt internacionalista segítséget nyújtott a csehszlovák népnek a szocializmus vívmányainak a belső ellenforradalomtól és az imperialista reakciótól való megvédéshez. A csehszlovák események tapasztalatai ismét figyelmeztettek arra, hogy fokozni kell az éberséget az imperializmusnak és ügynökségeinek a szocialista közösség országaiban kifejtett próbálkozásaival szemben, hogy következetes harcot kell vívni a jobboldali opportunizmus ellen, amely a szocializmus „megjavításának" álarca alatt igyekszik elsikkasztani a marxizmus—leninizmus forradalmi lényegét és szabaddá tenni az utat a burzsoá ideológia behatolása számára. A szocialista országok népeinek eltökélt, rendíthetetlen szándéka, hogy megőrzik és megvédik forradalmi vívmányaikat.

A szocialista rendszer fejlődésének tapasztalatai mind világosabban mutatják, hogy állandóan erősíteni kell a marxista—leninista párt vezető szerepét a szocialista társadalomban, állandóan tökéletesíteni kell a párt vezetésének formáit és módszereit, alkotó, marxista—leninista szellemben kell megoldani a szocializmus fejlődésének időszerű problémáit. Új erővel mutatkozik meg annak a lenini tételnek a helyessége, hogy a szocializmus sikeres építésénél a szocialista építés általános törvényszerűségeiből kell kiindulni, de figyelembe kell venni az egyes országok konkrét adottságait is. A kongresszus rámutat arra, hogy a szocialista rendszer közössége, a szocialista országok népei alapvető érdekeinek és céljainak egybeesése a marxista—leninista pártok helyes politikája esetén lehetővé teszi a szocialista világrendszer szakadatlan fejlődését és erősödését.

A kongresszus megbízza az SZKP Központi Bizottságát, hogy tovább erősítse és fejlessze az együttműködést a szocialista országok kommunista és munkáspártjaival, mivel elsősorban ettől függ a szocialista világrendszer egysége és összeforrottsága; minden erővel szélesítse az együttműködést a szocialista államokkal a nemzetközi politika, a gazdasági kapcsolatok területén, így a gazdasági integráció területén is; erősítse a tudományos és a kulturális kapcsolatokat...

[Az SZKP XXIV. kongresszusa 1971. március 30—április 9.
Kossuth Könyvkiadó 1971. 321—323. old.,
valamint Materialü XXIV. szezda KPSZSZ
M. 1971. g. sztr. 191—193.

III.

Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkárának L. I. Brezsnyevnél, az SZKP KB főtitkáránál és N. V. Podgornijnál, az SZKP KB Elnöksége tagjánál, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökénél tett látogatásáról

1971. augusztus 1. °

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkára a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának meghívására szombat reggel a Szovjetunióba utazott. Leonyid Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, valamint Nyikolaj Podgornij, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, a Legfelsőbb Tanács Elnökségének elnöke, július 31-én találkozott Kádár Jánossal, aki pihenésre érkezett a Szovjetunióba.

A meleg, baráti hangú beszélgetés során Leonyid Brezsnyev, Nyikolaj Podgornij és Kádár János kölcsönösen tájékoztatták egymást az SZKP XXIV. kongresszusán, valamint az MSZMP X. kongresszusán hozott határozatok végrehajtásának folyamatáról, továbbá azokról a sikerekről, amelyeket a Szovjetunió és Magyarország dolgozói a kommunizmus és a szocializmus építésében elértek. A beszélgetés során nagyra értékelték az SZKP és az MSZMP, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság sokoldalú kapcsolatainak sikeres fejlődését, véleményt cseréltek a szovjet—magyar barátság további elmélyítésének és fejlesztésének, valamint a két ország népei közötti barátság megerősítésének módozatai-

ról. A beszélgetés során érintettek egy sor időszerű világpolitikai kérdést is.

A beszélgetés, amelyet a szívélyesség, a barátság, valamint a teljes és kölcsönös megértés jellemzett, újólag megerősítette az SZKP és az MSZMP, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság nézeteinek azonosságát a kommunizmus és a szocializmus építésének kérdéseivel, valamint a nemzetközi politika problémáival kapcsolatban.

Népszabadság, 1971. augusztus 1.,
valamint Pravda, 1971. augusztus 1.

IV.
L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának levele a Csepel Vas- és Fémművek dolgozóihoz

1971. július 7.

Kedves Elvtársak!

Az SZKP Központi Bizottsága és a magam nevében szívből jövő testvéri köszönetet mondok Önöknek a Vörös Emlékzászlóért. E zászló méltó helyet foglal el azon dicső harci emlékek között, amelyek a Szovjetunió és Magyarország munkásosztályának és minden dolgozójának a kommunizmusért és a szocializmusért megtett közös forradalmi útjáról tanúskodnak. Jelképe e zászló annak a szoros és megbonthatatlan barátságnak, amely a szovjet és a magyar munkásokat, országaink népeit, pártjainkat összeköti.

Testvéri figyelmük megnyilvánulása különösen nagy örömmel tölt el bennünket, mert a Szovjetunióban jól ismerik a Vörös Csepelt, nemcsak mint a szocialista magyar ipar nagy és élenjáró vállalatát, hanem mint a munkás-paraszt hatalom szilárd támaszát, amely nagy szerepet játszott Magyarország forradalmi történetében.

Felhasználom az alkalmat, hogy a Csepel Vas- és Fémművek kommunistáinak, minden munkásának, technikusának és mérnökének jó egészséget, boldogságot, új eredményeket és munkasikereket kívánjak az MSZMP X. kongresszusán hozott határozatok megvalósításáért folyó munkában.

Testvéri kommunista üdvözlettel;
L. Brezsnyev

Csepel Vas- és Fémművek L., valamint Csepel, 1972. szeptember 22.
A levelet ismertette a Pravda, 1971. augusztus 12.

V.

Közlemény L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának magyarországi látogatásáról

1971. szeptember 27. °

L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára szeptember 25. és 26-án a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására baráti látogatást tett hazánkban.

Szeptember 25-én elvtársi eszmecserére került sor Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára és Leonyid Brezsnyev, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára között. A szívélyes, baráti légkörű találkozón magyar részről részt vett: Biszku Béla és Komócsin Zoltán, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára, Gyenes András, a Központi Bizottság külügyi osztályának vezetője, Marjai József külügyminiszter-helyettes; szovjet részről: K. F. Katusev, az SZKP Központi Bizottságának titkára, K. V. Ruszakov, az SZKP Központi Bizottságának tagja, a Központi Bizottság osztályvezetője, N. N. Rogyionov, az SZKP Központi Bizottságának tagja, külügyminiszterhelyettes, V. J. Pavlov, az SZKP KB tagja, a Szovjetunió magyarországi nagykövete és A. M. Alekszandrov, az SZKP Központi Revizíós Bizottságának tagja, az SZKP KB főtitkárának tanácsadója.

Kádár János és Leonyid Brezsnyev tájékoztatta egymást az MSZMP X. kongresszusa, illetve az SZKP XXIV. kongresszusa határozatainak végrehajtásáról, a magyar és a szovjet népnek a szocializmus és a kommunizmus építésében elért eredményeiről.

Áttekintették a magyar—szovjet kapcsolatok mindenoldalú fejlesztésének kérdéseit, a két nép közötti testvéri barátság további erősítésének feladatait, megvitatták a nemzetközi helyzetet, valamint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom időszerű problémáit. Az MSZMP és az SZKP a jövőben is azon fáradozik, hogy erősödjék a szocialista országok sokoldalú együttműködése, valamennyi antiimperialista erő összefogása és szolidarítása a békéért, a demokráciáért, és a társadalmi haladásért vívott harcban. A megbeszélésen ismét kifejezésre jutott a két fél nézeteinek teljes azonossága és egysége valamennyi megtárgyalt kérdésben.

Népszabadság, 1971. szeptember 28.,
valamint Pravda, 1971. szeptember 27.

VI.
Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkárának szovjetunióbeli megbeszéléséről

1972. február 15. °

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának meghívására február 11. és 14. között nem hivatalos baráti látogatást tett a Szovjetunióban.

Moszkvai tartózkodása során Kádár János találkozott és megbeszéléseket folytatott Leonyid Brezsnyevvel, az SZKP Központi Bizottságának főtitkárával.

A szívélyes barátság és a teljes, kölcsönös egyetértés légkörében folytatott megbeszéléseken Leonyid Brezsnyev és Kádár János tájékoztatták egymást a Szovjetunióban, illetve a Magyar Népköztársaságban folyó kommunista és szocialista építés eredményeiről, megvitatták a szovjet—magyar kapcsolatok további fejlesztésének kérdéseit. Véleményt cseréltek a gazdasági és tudományos-műszaki együttműködés időszerű kérdéseiről, a két ország közötti termelési kooperáció és szakosítás bővítéséről, a szocialista gazdasági integráció komplex programjának megvalósításában való közös részvételről. Megállapodás született arról, hogy e kérdésekről a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság kormánya tárgyalásokat folytat.

Megállapodás született arról is, hogy az MSZMP Központi Bizottságának és a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának meghívására 1972-ben szovjet párt- és kormányküldöttség tesz látogatást a Magyar Népköztársaságban.

Megvitatták a nemzetközi helyzet és a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom néhány kérdését is. Hangsúlyozták a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt eltökéltségét, hogy a jövőben is hozzájárulnak a szocialista országok sokoldalú együttműködése és egysége megerősítésének ügyéhez, az antiimperialista erők megszilárdításához a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért vívott harcban.

Leonyid Brezsnyev és Kádár János megbeszélései ismételten megerősítették az SZKP és az MSZMP közötti teljes nézetazonosságot valamennyi megvitatott kérdésben.

Népszabadság, 1972. február 15.,
valamint Pravda, 1972. február 15.

VII.

Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének törvényerejű rendelete Kádár János, az MSZMP KB első titkárának Lenin-rend kitüntetés adományozásáról

1972. május 25. °

A szovjet és a magyar nép testvéri barátságának fejlesztésében betöltött kiemelkedő szerepéért, a béke és a szocializmus ügyének megerősítésében szerzett nagy érdemeiért 60. születésnapja alkalmából Kádár János elvtársat, az MSZMP KB első titkárát Lenin-renddel tünteti ki.

N. Podgornij
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének elnöke

M. Georgadze
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének titkára

Izvesztyija, 1972. május 26., a rendeletet közölte a Népszabadság, 1972. május 26.

VIII.

L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának beszéde az Országházban a Lenin-rend átadásakor Kádár János, az MSZMP KB első titkára részére

1972. november 27.

Kedves Kádár János elvtárs! Kedves elvtársak! Barátaim!

Ez év tavaszán a magyar kommunisták, a népi Magyarország közvéleménye, minden dolgozója ünnepélyesen és szívből megemlékezett Kádár János elvtárs 60. születésnapjáról.*

A magyar kommunisták más országokban élő harcostársai, a magyar nép minden őszinte barátja e jubileum alkalmából szintén kifejezték Kádár elvtárs iránti mély tiszteletüket és testvéri barátságukat.

* L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkára, N. V. Podgornij, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnöke és A. N. Koszigin, az SZSZKSZ Minisztertanácsa elnöke táviratban is üdvözölte Kádár Jánost, az MSZMP KB első titkárát.

Az MNK Elnöki Tanácsa Kádár Jánosnak 60. születésnapja alkalmából, kimagasló érdemei elismeréséül a Szocialista Munka Hőse kitüntetést adományozta. (Népszabadság, 1972. május 26.)

Ismeretes önök előtt, hogy ezt a dátumot méltóan megünnepelték a Szovjetunióban is. A szovjet kommunisták, a szovjet emberek jól ismerik és mélyen tisztelik önt, Kádár elvtárs, mint a magyar munkásosztály hű fiát, a kommunista eszmények diadaláért folytatott küzdelem következetes harcosát, mint országának kiemelkedő párt- és állami vezetőjét, a nemzetközi kommunista mozgalom kiváló egyéniségét.

Nagyra értékelve az ön kimagasló szerepét a szovjet és a magyar nép közötti testvéri barátság fejlesztésében, nagy érdemeit a béke és a szocializmus ügyének megszilárdításában, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége önt, Kádár János elvtárs, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkárát, országunk legmagasabb kitüntetésével, a Lenin-renddel tüntette ki.

A szocialista forradalom győzelmében a magyar földön — a magyar nép ezeréves történelmének e sorsfordulójában —, Magyarországnak a szocializmus teljes felépítése útján elért sikereiben hatalmas az érdeme a magyar kommunisták pártjának, amelynek tevékenységével az ön élete immár több, mint negyven éve elszakíthatatlanul összefonódott.

A Szovjetunió kommunistái, minden szovjet ember ugyanolyan jól tudja, mint minden magyar, hogy országukban a szocialista forradalom győzelméért, a szocializmus megalapozásáért és fejlesztéséért folytatott harc minden szakaszán, mindenkor, a legnehezebb időben is, ön, Kádár elvtárs, úgy cselekedett, mint következetes leninista forradalmár. Az ön állhatatossága, elvhűsége, bátorsága és önfeláldozása rendkívüli szerepet játszott a Horthy-rendszer és a hitleri fasizmus elleni kegyetlen küzdelem éveiben, az 1956-os ellenforradalom elleni harcban, a magyar kommunisták óriási munkájában a dolgozók szocialista vívmányainak megvédéséért és megerősítéséért.

Mi a Szovjetunióban nagyra értékeljük a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar kormány és a nép erőfeszítéseit a magyar—szovjet barátság fejlesztéséért és megerősítéséért. És ha ma pártjaink közös munkájának eredményeként az SZKP és az MSZMP kommunista szolidaritása és egysége, államainak politikai szövetsége, a szovjet és a magyar nép testvéri barátsága szilárd közös vívmányunkká és a nemzetközi élet fontos tényezőjévé vált, akkor ön, mint vezető, kommunista, internacionalista, ehhez kétségtelenül nagyban hozzájárult. Az MSZMP Központi Bizottságának az ön vezetése alatt folytatott internacionalista politikája jelentős mértékben elősegíti szocialista közösségünk és a kommunista világmozgalom összeforrottságának erősítését. Ez a politika nagy tekintélyt szerzett Magyarországnak a világ sok országa dolgozóinak szemében.

Mindnyájan jól ismerjük önt, vezetőként, akit áthat a nép iránti felelősség magasztos érzése, aki szoros kapcsolatban áll a néppel, megérti a dolgozók igényeit és vágyait. Ez az alapja annak a tiszteletnek, amely

önt Kádár elvtárs, hazájában és a szocialista Magyarország minden őszinte barátjának körében övezi.

A Magyar Népköztársaság az MSZMP X. kongresszusán kijelölt nagy feladatok megoldásán munkálkodik. Hisszük, hogy a magyar nép, amelynek olyan kipróbált vezető ereje van, mint a Magyar Szocialista Munkáspárt és annak Központi Bizottsága, s olyan kimagasló vezetője, mint Kádár elvtárs, sikeresen megbirkózik ezekkel a feladatokkal és újabb nagy lépést tesz előre a szocializmus felépítésének útján.

A szocializmus és a béke ügyéért, a magyar dolgozó nép boldogságáért folytatott harcukban mi mindig önökkel vagyunk, kedves magyar barátaink.

Kedves Kádár János elvtárs!

Azt a megtisztelő feladatot bízták rám, hogy átadjam önnek a Lenin-rendet, s én nagy megelégedéssel teljesítem ezt a kellemes megbízatást.

Fogadja ez alkalomból a SZKP Központi Bizottságának, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és a szovjet kormánynak legszívélyesebb testvéri köszöntését. Ön alkotó tervekkel, friss energiával telve érkezett hatvanadik születésnapjához. Pártunk, minden szovjet ember és a magam nevében kívánok önnek, harcostársunknak és elvtársunknak hosszú évekre jó egészséget és új sikereket a szocialista Magyarország javát szolgáló tevékenységében, a szovjet—magyar barátság további erősítésében.

Népszabadság, 1972. november 28.,
valamint Pravda, 1972. november 28.

IX.
Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a Lenin-rend átvételekor

1972. november 27.

Kedves Brezsnyev elvtárs! Kedves elvtársak!

Saját személyes ügyében senki sem tud tárgyilagos lenni, így én sem. Csak arról szeretnék néhány szót szólni, hogy mit érzek és gondolok most. Úgy érzem, hogy ezzel a kitüntetéssel nagy, érdememen felüli megtiszteltetést kaptam, amelyet őszintén köszönök a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának és a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának.

Én, mint kommunista — ez eszméinkből következik —, sohasem dolgoztam önmagamban, mindig másokkal, a magyar kommunistákkal, a szocializmus meggyőződéses híveivel dolgoztam együtt. És ezért azoknak az elismerő szavaknak, amelyeket ön itt most elmondott és rám vonatkoztatott, túlnyomó része a magyar kommunistákat, a magyar munkásokat, a szocializmust építő magyar dolgozókat illeti meg. Ezért kétszeresen hálás vagyok a Szovjetunió Kommunista Pártjának és Legfelsőbb Tanácsának.

Szeretném megköszönni önnek, kedves Brezsnyev elvtárs, a régi harcostársnak és barátnak, hogy itt személyesen adta át nekem ezt a megtisztelő kitüntetést. Valóban régen vagyok meggyőződéses kommunista. És amióta az vagyok — ez nem is lehet másképp — híve vagyok a Szovjetuniónak és a magyar—szovjet barátságnak. S az is maradok.

Még egyszer köszönöm ezt a magas kitüntetést. Külön köszönöm a baráti jókívánságokat, amelyeket ma ön, kedves Brezsnyev elvtárs kifejezésre juttatott. Szeretném ezeket viszonozni. Mindenekelőtt önnek kívánok szívből jó egészséget, kedves Brezsnyev elvtárs. És minden jót kívánok jelenlevő szovjet barátainknak és valamennyi szovjet testvérünknek.

Népszabadság, 1972. november 28.,
valamint Pravda, 1972. november 28.

X.

Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a Csepel Vas- és Fémműben rendezett magyar—szovjet barátsági nagygyűlésen

1972. november 30.

Tisztelt Nagygyűlés! Kedves Brezsnyev elvtárs! Kedves Elvtársak! Barátaim!

Mindnyájan átérezzük az esemény különleges fontosságát, amikor most itt, Csepelen, a magyar munkásmozgalom fellegvárában, körünkben üdvözölhetjük nagy szövetségesünk, a testvéri szovjet nép kiváló képviselőit.

Engedjék meg, hogy a magyar kommunisták, a szocialista társadalmat építő magyar nép nevében őszinte tisztelettel és szeretettel és is köszöntsem Brezsnyev elvtársat, a nemzetközi kommunista mozgalom, a béke ügyének kiemelkedő és fáradhatatlan harcosát, a magyar nép igaz barátját, valamint a szovjet küldöttség minden egyes tagját. Szívből köszöntöm a magyar—szovjet barátságnak szentelt mai nagygyűlésünk minden résztvevőjét, fővárosunk, Budapest és Csepel dolgozóinak képviselőit.

Kedves Elvtársak!

Megingathatatlan, szilárd elvi alapokon nyugvó, mély történelmi gyökerekkel bíró barátságunk és szövetségünk kiemelkedő eseményeként került sor a szovjet párt- és kormányküldöttség mostani látogatására hazánkban. Pártjaink, kormányaink képviselőinek tárgyalásait az internacionalizmus, az őszinte barátság szelleme hatja át.

Megbeszéléseinken érintettük kétoldalú kapcsolataink és közös nemzetközi harcunk összes lényeges kérdését. Mély megelégedéssel szólhatunk itt a nagygyűlés, az ország nyilvánossága előtt arról, hogy az összes megtárgyalt kérdésben, ezúttal is teljes nézetazonosság volt közöttünk, tárgyalásaink rendkívül hasznosak és eredményesek voltak. Túlzás nélkül mondhatom, hogy Brezsnyev elvtárs, szovjet barátaink mostani látogatása a magyar—szovjet barátság és testvéri együttműködés újabb, fontos állomása. Őszinte köszönetet mondunk szovjet barátainknak, hogy nagy hazai munkájuk és a zajló nemzetközi élet számtalan elkötelezettsége közepette is időt szakítottak és meghívásunkat elfogadva, eljöttek hozzánk.

Tisztelt nagygyűlés! Barátaim!

A kialakult gyakorlatnak megfelelően, megbeszéléseinken tájékoztattuk szovjet elvtársainkat belső helyzetünkről, az eredményekről, a még megoldásra váró feladatokról is.

Megkönnyítette számunkra ezt, hogy pártunk Központi Bizottsága éppen két héttel ezelőtt értékelte a Magyar Szocialista Munkáspárt X.

kongresszusa óta végzett munkát. A Központi Bizottság joggal állapította meg, hogy a kongresszus irányvonala kiállta az idő és a gyakorlat próbáját, az elmúlt két év alatt nagy eredmények születtek a szocialista társadalom építésének minden területén.

A döntő mindenekelőtt az, hogy párttagságunk, társadalmunk összes pozitív erői egyhangúlag elfogadták, magukénak vallják és tettekkel támogatják a X. kongresszus irányvonalát, a szocializmus építésének programját. Ez eredményeink legfőbb forrása. Munkásosztályunk példamutatással és áldozatvállalással naponta bizonyítja nagy társadalmi felelősségérzetét a munka frontján, a szocialista brigádmozgalomban és a munkaversenyek eredményeivel. Dolgozó parasztságunk odaadó szorgalmas munkával, leküzdve az időjárás okozta nehézségeket, biztosítja az ország kenyerét. Az értelmiség is méltóképpen vállalja a rá háruló részt a szocialista építőmunkából.

Az ország belpolitikai helyzete rendezett, társadalmunk a kongresszus által megjelölt irányba fejlődik. Belpolitikai törekvéseink középpontjában annak a politikának a megvalósítása áll, amely a munkásosztály vezető szerepének szilárd és fokozódó érvényesülése mellett lehetővé teszi, hogy a szocialista társadalom teljes felépítése valóban az egész nép, az e célért tömörülő és összeforrott nemzet alkotása legyen. Ennek szellemében fejlesztjük tovább az államéletet, a szocialista demokráciát, hogy a lehető legkedvezőbb politikai feltételek és légkör megteremtésével gyorsítsuk szocialista építésünket.

Népgazdaságunk a negyedik ötéves terv céljaival összhangban fejlődik. Az ipar bruttó termelése 1972-ben több mint 6 százalékkal növekszik és a növekedés teljes egészében a termelékenység emelkedéséből származik. A mezőgazdaság termelése a kedvezőtlen időjárás ellenére mintegy 4 százalékkal meghaladja a múlt évit. A lakosság egy főre eső reáljövedelme 4,2 százalékkal, az egy keresőre jutó reálbér 2,4 százalékkal emelkedik az idén.

Pártunk és kormányunk alapvető feladatnak tekinti — a végzett munka eredményeivel összhangban és a szociális igazságosságnak megfelelően — a dolgozók életszínvonalának rendszeres emelését, ami a szocializmus alapvető ismérve és követelménye. A lakosság életkörülményei általános gazdasági fejlődésünknek megfelelően javulnak. Most döntés született arra, hogy 1973-ban az állami ipar és az állami kivitelező építőipar munkásainak keresete külön, egyszeri béremeléssel, a dolgozók általános keresetnövekedésénél jobban emelkedjék.

Népgazdaságunk stabilitásának és fejlesztésének legfontosabb külső tényezője a szocialista országokkal, mindenekelőtt a Szovjetunióval való szoros gazdasági együttműködés. Jövendő gazdasági fejlődésünk biztos alapja, hogy legnagyobb partnerünkkel, a Szovjetunióval bonyolított áruforgalmunk jelentős része a különböző áruszállítási, kooperációs és szakosítási megállapodásokkal ma már 10—20 évre előre meg-

alapozott. Meggyőződésünk, hogy jó irányba haladunk, általános szocialista céljainkat szolgáljuk azzal, hogy tovább erősítjük népgazdaságaink kölcsönösen előnyös kapcsolatait.

A magyar—szovjet gazdasági együttműködésben fontos szerepet tölt be a Csepel Vas- és Fémművek. A gyáróriás alapanyagainak döntő többségét, csaknem 83 százalékát a Szovjetuniótól kapja. Erőteljes műszaki kooperáció van kibontakozóban a csepeli gyár és számos szovjet üzem között. Csepeli munkások és mérnökök a közelmúltban például eredményesen működtek közre a Szovjetunió két nagy csőgyárának rekonstrukciójában. Itt, Csepelen — éppúgy, mint mindenütt az országban — mérnök és munkás naponta tapasztalja, hogy a szovjet tudomány és technika hatalmas ösztönző és segítség számunkra, ugyanakkor kapcsolataink fejlesztésének kimeríthetetlen forrása. Csepel dolgozói munkájukkal jelentősen hozzájárulnak már ma is a magyar—szovjet barátság és együttműködés további erősítéséhez és elmélyítéséhez.

A Párt Központi Bizottsága november 14—15-i ülésének állásfoglalása az eredmények mellett feltárta a problémákat is és határozatokat hozott azok megoldására. A határozat megfelelően foglalkozik a pártmunka, a társadalom tevékenységének minden fő kérdésével. Feladataink közismertek: még következetesebben kell megvalósítanunk a X. kongresszus iránymutató határozatait, bel- és külpolitikai irányvonalunkat, gazdaságpolitikánkat és ideológiai feladatainkat, nagyobb fokú állami és állampolgári fegyelem megteremtésére van szükség, még nagyobb figyelmet kell fordítani a munkásosztály, a parasztság, az értelmiség, általában a dolgozó nép helyzetének alakulására, s a pártnak a tömegekre támaszkodva, azokkal még jobban összeforrva kell harcolnia szocialista céljainkért.

Minden szükséges feltétel meg van ahhoz, hogy szocialista fejlődésünk vonala a jövőben is töretlenül felfelé ívelő legyen. Ez irányú munkánkban a kommunisták cselekvő közreműködésére, a vezetők fokozottabb felelősségvállalására és a munkásosztály, az egész dolgozó nép helytállására, a szocializmus iránti odaadására építünk.

Hazánkban mindenki bizonyos lehet abban, hogy közös munkával, a X. kongresszus határozatainak következetesebb végrehajtásával nagy lépést teszünk előre a szocialista társadalom magasabb szintű építésének útján. Biztosíthatjuk szovjet barátainkat, nemzetközi osztálytestvéreinket, a Magyar Népköztársaság minden barátját, hogy a magyar nép öntudatosan és eredményesen dolgozik, rendületlenül halad előre és megvalósítja célját, a szocialista társadalom teljes felépítését.

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársak!

A szocializmust építő magyar népnek a munkában, a harcban nagy erőt ad annak tudata, hogy hű barátként mindig és minden körülmények között vele van a nagy szovjet nép, a Szovjetunió.

Népünk ismeri azt az áldozatkészséget, hősiességet, amellyel a Szovjetunió népei Lenin pártjának vezetésével győzelemre vitték az emberiség történetében új fejezetet nyitó Nagy Októberi Szocialista Forradalmat és megvédték annak minden vívmányát. Ismerjük azt a példátlan odaadást és rendíthetetlenséget, amelyet a szovjet nép a világ első munkás-paraszt államának fennállása óta munkában és harcban, háborúban és békében mindenkor tanúsított és tanúsít ma is az emberiség nagy reménysége, a szocializmus és a béke védelmében.

A magyar kommunisták, a magyar nép élénk figyelemmel követi és ismeri a szovjet nép munkáját, sokszor hallatlan nehézségeket leküzdő erőfeszítéseit. Tudjuk, hogy a szovjet nép, híven követve lenini élcsapatát, teljes egységbe forrva dolgozik a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusa lelkesítő határozatainak végrehajtásán, a IX. ötéves terv gigászi feladatainak megoldásán, s kommunista építőmunkája hatalmas eredményeket hozott. A szovjet állam, az SZKP XXIV. kongresszusának általános elismerést nyert békeprogramja megvalósításáért dolgozva, nagy külpolitikai sikereket ért el. A magyar kommunisták, a magyar nép üdvözli ezeket az eredményeket és szívből újabb sikereket kíván szovjet testvéreinknek.

Tisztelt nagygyűlés!

Pártunk és kormányunk politikájának mindig sarkalatos pontja volt és marad a Szovjetunió iránti elvi, internacionalista viszony, a szolidaritás, a magyar—szovjet barátság.

A magyar—szovjet barátság, a Szovjetunióval való együttműködés az elmúlt évtizedekben a legfőbb segítő volt az egész magyar nép javát, közös érdekét szolgáló mindennapi munkában. A magyar—szovjet árucsere-forgalom az elmúlt ötéves tervidőszakban évi átlagban 9 százalékkal növekedett, a mostani ötéves terv alatt további 60 százalékkal növekszik és az egész magyar külkereskedelmi forgalom 35 százalékát alkotja. Kulturális kapcsolataink, a kulturális csere csak az elmúlt öt-hat év alatt kétszeresére növekedett. Nagy nyereség a szovjet tudomány és kultúra gazdag termésének folyamatos megismerése, és sokat jelent az is számunkra, hogy a tízmilliós magyar nép kulturális eredményeit, kimagasló alkotóit, művészi alkotásait megismertethetjük a 248 milliós Szovjetunió köztársaságaival, különböző népeivel és nemzetiségeivel. Mindezekért a hazája, a szocializmus iránt felelősséget érző minden magyar, egész népünk meggyőződéssel vallja, kapcsolataink erősítése, szélesítése és fejlesztése a Szovjetunióval az élet minden területén népünk életbevágó érdeke és jövőjének záloga.

Kedves Elvtársak!

Az internacionalista magyar—szovjet kapcsolatok több mint öt évtized viharos történelmi eseményei közepette fejlődtek és erősödtek meg, barátságunkat áthatja a magyar népnek a felszabadító iránt érzett há-

lája, s ez a barátság felel meg jól felfogott nemzeti érdekeinknek is. Mindez nem kevés, de számunkra még többről van szó.

1917. november 7-e óta új, világos politikai jelzőrendszer működik az egész világon, s ez a Szovjetunióhoz való viszony. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme óta Magyarországon ugyanúgy, mint az egész világon, aki a kapitalista rendszer, az imperializmus híve, az a Szovjetunióval szemben áll, aki a munkásosztály felszabadításának, a szocializmusnak, a kommunizmusnak, a népek szabadságának híve, az a Szovjetunió mellett áll és azzal szimpatizál.

A magyar munkásosztály, népünk a szocializmus eszméjének meggyőződéses, igaz híve. Ezért a történelmi és érzelmi okokon túl, elvi meggyőződésből híve és építője a magyar—szovjet barátságnak. Az imperialisták, a makacs reakciósok és szekértolóik vegyes csapata sokszor és sokat foglalkozik a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió viszonyával; barátságunk láthatóan nem tetszik nekik, mindenképpen szeretnék beárnyékolni, s ha lehet, lazítani rajta valamit. Ez, ha tudjuk, nem baj, s valahogy a harc velejárója. A fontos az, hogy pártjaink, országaink, népeink viszonya, együttműködése jó, a szovjet—magyar barátság szilárd, szocialista elveink, érdekeink és céljaink közösségén alapszik, megbonthatatlan, és a jövőben még erősebb lesz.

A magyar—szovjet barátsággal összhangban és attól el nem választhatóan fejlesztjük és erősítjük barátságunkat és együttműködésünket a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa tagországaival és minden szocialista országgal. Nincs sem belső, sem külső erő, ármány vagy intrika, amely képes lenne pártunkat, országunkat, népünket erről az útról letéríteni.

Tisztelt nagygyűlés! Kedves Elvtársak!

Külpolitikánk alapvető törekvése, hogy erőnkhöz, lehetőségeinkhez mérten hozzájáruljunk a nemzetközi béke, biztonság és együttműködés megszilárdításához.

A világpolitikai események azt bizonyítják, hogy az emberiséget érintő egyetlen jelentős kérdést sem lehet ma már megoldani a Szovjetunió, a szocialista országok álláspontjának figyelembevétele nélkül. A nemzetközi helyzetben a még meglevő, súlyos és megoldást váró kérdések ellenére az utóbbi időben a javulás bizonyos jelei mutatkoznak. Az imperializmus természete nem változik, a tőkés hatalmi köröket azonban a szocialista világrendszer megnövekedett ereje és befolyása, a szocializmus eszméjének térhódítása arra kényszeríti, hogy a korábbiaknál reálisabb külpolitikát valósítsanak meg, és a tárgyaló asztalhoz üljenek.

Közös szocialista békeprogramunk megvalósításáért együtt küzdünk, de a Szovjetunió különösen nagy erőfeszítéseket tett és tesz ezért. A szovjet javaslatok, kezdeményezések a fegyverkezési hajsza beszün-

tetésére, a tömegpusztító fegyverek betiltására, a leszerelési világkonferencia összehívására, az együttműködés szellemének erősítésére Európában és más földrészeken — az egész emberiség közös érdekeit szolgálják. Fontos világpolitikai eseménynek tekintjük az ez év tavaszi moszkvai szovjet—amerikai csúcstalálkozót is. A találkozónak, a létrejött megállapodásnak jelentősége abban van, hogy azokkal az Egyesült Államok valójában elismerte a hidegháború csődjét, azt, hogy a Szovjetunióval és szövetségeseivel nem lehet az erő pozíciójából tárgyalni, hanem csak az egyenjogúság, a békés egymás mellett élés elvei alapján. A Magyar Népköztársaság a Szovjetunió mindezen közös érdekű kezdeményezését teljes meggyőződéssel, fenntartás nélkül támogatta és támogatja a jövőben is.

Kedves Elvtársak!

Megelégedéssel állapítjuk meg, hogy a nemzetközi életben megerősödött egészséges folyamatok nyomán kedvező irányzatok törnek utat Európában. Az elmúlt két-három évben létrejött nagy fontosságú megállapodásokat követően újabb jelentős események bizonyítják ezt. Az európai béke és biztonság kilátásai szempontjából is fontosnak tartjuk és üdvözöljük a két német állam kapcsolatait szabályozó alapszerződés parafálását. Remélni szeretnénk, hogy ezzel lezárul a Német Demokratikus Köztársasággal szemben alkalmazott imperialista diszkriminációs politika szakasza és mindkét szuverén német államot rövidesen felveszik az Egyesült Nemzetek Szervezetébe.

Értékeljük azt a tényt, hogy a november 19-i nyugatnémet választások a reakciós, revansista erők visszaszorítását és a realista külpolitikát képviselő Brandt—Scheel koalíció jelentős sikerét eredményezték. Úgy véljük, hogy megjavultak és érlelődnek a feltételei a hazánk és a Német Szövetségi Köztársaság közötti államközi kapcsolatok rendezésének, így a diplomáciai kapcsolatok felvételének is.

Fontos eseménynek tekintjük, hogy november 22-én Helsinkiben elkezdődött az európai biztonsági és együttműködési értekezletet előkészítő sokoldalú tanácskozás. Hazánk kezdettől fogva részt vállalt abban a munkában, amelynek célja az európai béke és biztonság megszilárdítása. Ezért veszünk részt a sokoldalú előkészítő megbeszéléseken is, és mindent megteszünk azért, hogy az európai biztonsági értekezlet — az európai népek kívánságának, érdekeinek megfelelően — 1973-ban végre megkezdhesse munkáját.

Reméljük, hogy a hosszú évek óta tartó, vietnami háború is a végéhez közeledik. Elsősorban a vietnami nép hősi harcának, a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormánya és a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány erőfeszítéseinek eredményeképpen létrejött a vietnami—amerikai megállapodás az agresszió felszámolására. Azt várjuk az Egyesült Államok kormányától, hogy vigye végig a tanulságok levoná-

sát az indokínai népek elleni agresszív háborújának kudarcából és írja alá mielőbb és főként tartsa be a megállapodást. Vietnami testvéreink, Indokína népei a jövőben is számíthatnak a magyar nép fenntartás nélküli szolidaritására és támogatására.

Véget kell vetni a válságos helyzetnek a Közel-Keleten is. Nem kétséges, hogy a haladó arab államoknak joguk van minden rendelkezésükre álló eszközt igénybe venni nemzeti függetlenségük megvédése és az Izrael által elfoglalt területek felszabadítása érdekében. De a rendezés legreálisabb és a béke érdekében álló alapját az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1967. november 22-i határozata képezi, amely előírja az izraeli csapatok kivonását a megszállt arab területekről; ezért a Magyar Népköztársaság ennek a határozatnak az érvényesítését követeli.

Kedves elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt aktív részese a kommunista és munkásmozgalom eszmei, politikai és akcióegységének megszilárdítására és fokozására irányuló erőfeszítéseknek. Pártunk szorosan együttműködik valamennyi marxista—leninista alapon álló testvérpárttal. Nemzetközi tevékenységünkben a kommunista és munkáspártok 1969-es moszkvai tanácskozásának dokumentumaiban lefektetett elvek vezérelnek bennünket.

Pártunk következetes harcot folytat a marxizmus—leninizmus tisztaságáért, határozottan fellép a jobb- és baloldali opportunista áramlatokkal, a nacionalizmus jelenségeivel szemben a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomban, kezdettől fogva és a leghatározottabban elítéljük a jelenlegi kínai vezetés nagyhatalmi soviniszta, szovjetellenes szakadár politikai megnyilvánulásait, amelyek felmérhetetlen kárt okoznak a szocializmus ügyének, a szocialista országok és az összes antiimperialista erők egységének, és az imperialisták előnyére szolgálnak.

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársak, elvtársnők!

A mostani szovjet—magyar baráti találkozóra olyan időszakban került sor, amikor a szovjet nép nagy jubileumára, a Szovjetunió fennállásának 50. évfordulójára készül. Erről az évfordulóról az országok, a népek egész sora, a világ minden haladó embere, a magyar nép is méltóan meg fog emlékezni. Sok sikert, minden jót kívánunk a dicső szovjet népnek, a Szovjetunió minden népének, nemzetiségének, államuk fennállásának 50. évfordulójára.

A magyar kommunisták, a magyar munkásosztály, a szocializmust építő magyar nép nevében biztosíthatjuk barátainkat: a Magyar Népköztársaság a nemzetközi küzdőtéren a jövőben is teljes egységben, vállvetve, együtt halad nagy barátunkkal és szövetségesünkkel, a Szovjetunióval. Együtt haladunk a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában tömörült szocialista országokkal, a haladás minden

erejével, a szocializmusért, a békéért, egy új, jobb világ megteremtéséért.

Éljen nagy barátunk és szövetségesünk, a Szovjetunió és vezetője, a Szovjetunió Kommunista Pártja, annak Központi Bizottsága, élén Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárssal!

Éljen a megbonthatatlan magyar—szovjet barátság!

Éljen a szocializmus és a béke!

Népszabadság, 1972. december 1.,
valamint Pravda, 1972. december 1.

XI.

L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának beszéde a Csepel Vas- és Fémműben rendezett magyar—szovjet barátsági nagygyűlésen

1972. november 30.

Kedves Elvtársak! Barátaim!

Mélyen meghat bennünket az a lelkes fogadtatás, amelyben itt, az önök üzemében részesítenek bennünket és az a szívélyes vendégszeretet, amely a szovjet párt- és kormányküldöttséget itt-tartózkodásának első perceitől körülveszi magyar földön.

Szeretnék szívből köszönetet mondani önöknek ezért a felejthetetlen találkozóért, Kádár elvtárs és a többi elvtárs meleg szavaiért és tolmácsolom önöknek, elvtársak, Budapest minden lakójának, a szocialista Magyarország minden dolgozójának a Szovjetunió kommunistái, a szovjet munkások, valamennyi szovjet ember testvéri üdvözletét.

Különösen örülünk a lehetőségnek, hogy éppen itt, az önök üzemében, a magyar munkásosztály fellegvárában fordulhatunk a barátság szavaival a magyar néphez. A szovjet embereknek nem kell magyarázni, mit jelent Csepel. Iskolás koruk óta tudják, hogy itt, a Vörös Csepelen munkások tüntettek az 1905-ös oroszországi forradalom támogatására. Jól emlékeznek rá országunkban, hogy 1919 márciusában a csepeli rádióállomás vette Vlagyimir Iljics Leninnek a hős Magyar Tanácsköztársasághoz intézett üzenetét. S az önök kollektívája ma kimagasló szerepet tölt be azoknak a nagy és fontos feladatoknak a megoldásában, amelyeket a párt, annak X. kongresszusa tűzött az önök országa elé.

Rendkívül kellemes érzés, hogy ma személyesen fejezhetem ki önöknek, kedves barátaim, forró hálánkat a számunkra felbecsülhetetlen értékű ajándékért — a csepeliek vörös emlékzászlajáért — amelyet az SZKP Központi Bizottságának adományoztak. Féltve őrizzük ezt a

zászlót, amelyet az MSZMP X. kongresszusa alkalmából nyújtottak át. Politikai Bizottságunk, az SZKP Központi Bizottsága és minden szovjet kommunista úgy fogadta ezt az ajándékot, mint a proletárszolidaritás jelképét, a Szovjetunió és Magyarország munkásnépe közös küzdelmeinek szimbólumát: mint annak a megbonthatatlan egységnek a jelképét, amelyben pártjaink és népeink a szocializmus és a kommunizmus ügyéért, a tartós békéért, a dolgozó emberek boldogságáért harcolnak.

A Szovjetunió népei nem felejtették el, hogy nem sokkal a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után, amikor proletariátusunk sok ország imperialistái ellen harcolt, a magyar munkásosztály itt, a Duna partjain megteremtette a tanácshatalmat. Ez újabb áttörés volt a kapitalista rendszeren, áttörés Európa közepén. S noha a helyi burzsoáziának és a külföldi intervenciósoknak sikerült akkor megfojtaniok a munkáshatalmat, az 1919-es magyarországi forradalom nagy iskolája lett országuk minden forradalmár nemzedékének.

A magyar kommunisták, a magyar munkások szilárdan hűek a proletár internacionalizmushoz. A magyar munkásosztály legjobb fiai és leányai a Vörös Hadsereg soraiban küzdöttek Október ügyéért, harcoltak a fasizmus ellen Spanyolországban és az igazságot hirdették a népnek a Szovjetunióról a Horthy-rendszer legsötétebb éveiben. S ez egyben harcot jelentett a jövendő szocialista Magyarországért is. Amikor pedig a magyar munkásosztály — felszabadulva a fasiszta bitorlók igájából — hatalomra jutott, első külpolitikai lépéseként megbonthatatlan, testvéri szövetséget teremtett a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal.

Immár csaknem három évtizede a munkásosztályé és pártjáé a döntő szó a magyar politikában, a gazdaságban, az élet minden területén. A munkásosztály áldozatos munkájával, öntudatával, fegyelmével, a szocializmus magasztos eszményei iránti hűségével erősíti szövetségét a dolgozó parasztsággal és a népi értelmiséggel, befolyást gyakorol az egész társadalomra és vezeti azt.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a munkásosztályra támaszkodva, lelkesítő távlatokat nyitott az ország előtt, tömörítette az egész népet, az egész nemzetet. Létrejött a szabad emberek társadalma, az a társadalom, amelyben mindenki kibontakoztathatja képességeit, tehetségét, alkotókészségét.

Nem először járok Magyarországon. Emlékszem rá, milyen volt országuk a fasiszta iga alóli felszabadulásért folyó harcok napjaiban; emlékszem, hogyan indult meg magyar földön a szocializmus építése; emlékszem az ellenforradalom ellen, a szocialista rend megszilárdításáért vívott harc bonyolult időszakára. Az utóbbi években különösen gyakran volt alkalmam Magyarországra látogatni. Összehasonlítva a tegnapot a mával, az ember jobban felmérheti, milyen nagy, történelmi utat

tett meg az önök országa, mennyire elmélyült a szovjet—magyar barátság.

Mi, szovjet emberek, szovjet kommunisták, nagyra becsüljük ezt a barátságot, amely kiállt minden megpróbáltatást, s a szocializmus és a kommunizmus diadaláért vívott közös harcunkban edződött. Ez a barátság áthatja országaink egész életét. E barátság a legmagasabb fokon pártjaink testvéri együttműködésében, pártszervezeteink széles körű érintkezéseiben, az MSZMP és az SZKP Központi Bizottságának állandó kapcsolataiban fejeződik ki. A legjobb, a legbarátibb viszonyunk alakult ki Kádár elvtárssal és a többi magyar vezetővel. S különösen nagyszerű, hogy mindennapi gyakorlattá lett a szovjet és a magyar dolgozók — munkások, parasztok, a tudomány és a kultúra művelői — tízezreinek, százezreinek rendszeres, szoros, elvtársi érintkezése. Vagyis barátságunk valóban az egész népet átfogja. Ez a barátság nemcsak a mának, nemcsak a holnapnak szól, hanem örök időkre érvényes!

Kedves Elvtársak! Az önök gyára testvérüzeme a mi magnyitogorszki kohászati üzemünknek, az uráli gépgyárnak, a Kirov-gyárnak és a szovjet ipar más óriásainak. Voltaképpen azonos feladatokon dolgoznak: a társadalmi termelés hatékonyságának fokozásán, a tudományos és technikai forradalom vívmányainak egybekapcsolásán a szocializmus előnyeivel, az irányítás tökéletesítésén. Nekünk is, önöknek is vannak tapasztalataink e problémák megoldásában. E tapasztalatok alkotó felhasználása közös érdekünk, s ez is ösztönöz bennünket együttműködésünk állandó mélyítésére. Újból és újból megbizonyosodunk róla, hogy ha egyesítjük erőfeszítéseinket, erőnk nem egyszerűen párosul, hanem megsokszorozódik. Ezért, amikor manapság Magyarországról, a Szovjetunióról vagy más szocialista országról van szó, nemcsak az adott ország nemzeti potenciálját veszik számításba, hanem közös, egyesített potenciált is; azokat a nagy előnyöket, amelyeket közösségünk, internacionalista szövetségünk nyújt valamennyiünknek. Természetesen mindegyikünknek megvannak a maga tervei, sikerei és örömei. Megvannak a magunk problémái, nehézségei is, amelyek olykor az iparban, olykor pedig a mezőgazdaságban mutatkoznak. De fejlődésünk jellegét nem ez, hanem következetes előrehaladásunk dinamizmusa, valamennyi ország és egész közösségünk gazdaságának állandó növekedése határozza meg. Elég, ha megemlítjük, hogy a KGST-országok ipari termelése az idén, a jelekből ítélve, csaknem nyolcszorosan haladja meg az 1950. évi szintet. A fejlett kapitalista országokban pedig, előzetes adatok szerint, ugyanezen idő alatt körülbelül háromszoros a növekedés.

Nehéz az embernek, ha egyedül van, nehéz egy országnak is, ha nincsenek szövetségesei, ha nem foghat össze vele egy eszmét valló népekkel, baráti államokkal. Erről, elvtársak, saját tapasztalatunk alapján győződhettünk meg, amikor hosszú éveken át egyedül álltunk az imperialista államok gyűrűjében. Épp ezért örülünk, hogy ma már az egész

világon vannak velünk barátságban levő országok. Különösen nagyra tartjuk, hogy vannak velünk testvéri viszonyban levő, szocializmust építő népek. Tudjuk, hogy ezt szívén viseli a nagy szocialista család minden tagja. Egységben az erőnk, ez döntő tényezője annak, hogy sikeresen teljesítsük mind belső, nemzeti, mind pedig közös, internacionalista feladatainkat!

Az utóbbi években a testvérországok kapcsolatai tartalmasabbak és gyümölcsözőbbek, mint valaha voltak. Mélyül és egyre sokoldalúbbá válik gazdasági együttműködésünk. Ezt világosan mutatja országaink példája is. A Szovjetunió és Magyarország egyesíti erőfeszítéseit az alumíniumtermelésben, csakúgy, mint a gépkocsigyártásban, az olajfeldolgozásban és az elektronikus számítástechnika kifejlesztésében. Munkánknak tág tere van. Minden lehető módon tovább erősítjük gazdasági kapcsolatainkat.

Egyre szorosabb a szocialista államok politikai együttműködése. Minden fenntartás nélkül mondhatjuk, hogy gyakorlatilag nincs egyetlen olyan nagy horderejű akció sem a nemzetközi küzdőtéren, amelyben ne volnánk egységesek. Ez növeli közös külpolitikánk eredményességét.

Évről-évre tökéletesedik katonai együttműködésünk. A szocialista országok nem csinálnak ebből titkot.

Amíg fennáll az agresszív NATO-tömb, meg fogjuk tenni az erőfeszítéseket ezen a területen is. A munka tervszerűen folyik és úgy gondolom, Kádár elvtárssal együtt biztosíthatjuk önöket, hogy a Varsói Szerződés fegyveres erői megbízhatóan őrzik országaink, népeink békés munkáját.

Még három évtized sem telt el a szocializmus világrendszerének létrejötte óta. Aránylag rövid idő ez, de mekkora és sok tekintetben meghatározó szerepet tölt be a világon a népeknek ez az új közössége. A szocialista világrendszer példája az országok közötti új, a történelemben azelőtt ismeretlen kapcsolatoknak, a teljes egyenjogúságra, a kölcsönös segítségre és a közös célokat szolgáló kollektív együttműködésre épülő viszonynak.

A világ küzdőterén együttesen fellépő szocialista államok segítik a társadalmi haladást, akcióik megfelelnek a munkásosztály, valamennyi dolgozó, a föld minden népe létérdekeinek. Nyíltan meg kell mondanunk: az, hogy az imperialisták nem mertek kirobbantani új világháborút, mindenekelőtt a szocializmus világrendszerének történelmi érdeme. Nélküle más volna bolygónk arculata.

Felsorolni is nehéz lenne mindazt, amit a szocialista országok a béke és a haladás érdekében tettek. Elég, ha megemlítjük nemzetközi politikánk egyes alapvető célkitűzéseit a legutóbbi években. Ezek a következők:

a béke érezhető, érzékelhető megszilárdulása Európában;

a hős vietnami népnek nyújtott nagy és sokoldalú segítség az imperialista agresszió elleni sikeres harcához;

a haladó rendszerű arab országoknak, igaz ügyüknek a támogatása;

hatékony szolidaritás Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népeivel abban a jogos törekvésükben, hogy gazdái legyenek otthonuknak;

az India és Pakisztán közötti jószomszédi viszony kialakításának és e körzet békéje helyreállításának tevékeny segítése; s végül:

eredményes harc a békés egymás mellett élés elveinek meghonosodásáért a nemzetközi viszonyok egészében; harc a tartós békéért, a fordulatért a feszültségtől az enyhülés felé, a bizalmatlanságtól és a viszálytól a kölcsönösen előnyös együttműködés irányába.

Mindez elvtársak, nem kulisszák mögötti diplomáciai lépés, nem egyezkedés a népek háta mögött, hanem nyílt, következetes, becsületes politika. S ez nem ígérgetés, nemcsak elmélet, hanem gyakorlat.

Ennek kapcsán szeretnék kitérni az európai politika egyes kérdéseire.

A napokban, mint ismeretes, parlamenti választásokat tartottak az NSZK-ban. Természetesen nem kívánom itt részletesen értékelni e választások eredményeit. Egy következtetést azonban bizonyára érdemes levonni. Azoktól, akik keresztezik az enyhülés útját és vissza szeretnék téríteni Európát a hidegháború napjaihoz, a választók megvonják a támogatást. A választók a békére, az enyhülésre, a reális politikára szavaznak. S ez nemcsak Nyugat-Németországra érvényes, hanem ennek szélesebb jelentősége is van.

Az európai helyzet tehát továbbra is a jó irányába változik. Ez szerintünk lehetővé teszi, hogy már a közeljövőben újabb hasznos lépések történjenek kontinensünk politikai légkörének javítására. Például olyan lépésekre gondolok, mint az NDK és az NSZK közötti kapcsolatok alapjait szabályozó szerződés aláírása és életbeléptetése; a Német Demokratikus Köztársaság teljes és sokoldalú bevonása a nemzetközi kapcsolatok minden formájába; az NDK és az NSZK felvétele az Egyesült Nemzetek Szervezetébe; a Csehszlovákia és valamennyi szocialista ország fontos állami érdekeit érintő müncheni diktátum kérdésének rendezése. Az események ilyen alakulása természetesen magával hozza a szocialista közösség országai és az NSZK viszonyának további normalizálását. Ezt valamennyien kívánatosnak és hasznosnak tartjuk. Mint ismeretes, már régóta állást foglalunk el feladatok megoldása mellett, szolidárisan lépünk fel annak tudatában, milyen nagy jelentőségűek ezek a tartós európai béke szempontjából.

Amellett vagyunk, hogy megtisztítsuk az európai talajt a múlt hordalékától. Ezt nagymértékben elő kell segítenie az összeurópai értekezletnek, amelynek sokoldalú gyakorlati előkészítése — mint Kádár elvtárs is mondotta — már megkezdődött.

A szocialista országok világosan kifejtették közös álláspontjuk lényegét a Politikai Tanácskozó Testület prágai ülésének nyilatkozatában. Azt

várjuk az összeurópai értekezlettől, hogy megerősítse valamennyi európai állam egyenlő és tényleges biztonságának elveit. Ellenezzük a megkülönböztetést az európai kereskedelemben, és amellett vagyunk, hogy széles körben fejlődjék az európai államok egyenjogú érdemi együttműködése különböző területeken. Íme, az elvi álláspontunk, amelyet szilárdan követtünk és követni fogunk.

Ha messzebbre nézünk, azt látjuk: az európai politikai légkör javulása lehetővé teszi, hogy foglalkozni kezdjünk egy olyan fontos feladat megoldásával, mint a fegyveres erők és a fegyverzet csökkentése Európában. Nemrég még irreális volt nemcsak megoldani, de felvetni is ezt a problémát. Most pedig úgy merül fel ez a kérdés, mint a kontinensen végbemenő általános politikai fejlődés természetes következménye. Ezt a kérdést komolyan és felelősséggel, s egymással konzultálva közelítjük meg. Magától értetődik, hogy a probléma nem egyszerű. Számos tényező figyelembevételét, a különböző államok szuverén jogainak és érdekeinek kellő tiszteletben tartását követeli meg. Nem akarok itt jövendölésekbe bocsátkozni mindezek megvalósításának konkrét formáit illetően. De bízunk benne, hogy a felek jó szándékával meg lehet majd találni a konstruktív megoldást.

Elvtársak! A szocialista államok külpolitikája mind nagyobb elismerésre és támogatásra talál. A népek látják, hogy tőlünk, kommunistáktól idegenek az önző külpolitikai számítások. Az, amire mi törekszünk, megfelel a béke, minden dolgozó érdekeinek. S nem véletlen, hogy mindenütt, ahol még elnyomás és erőszak uralkodik, ahol kifosztják a munka emberét, úgy tekintenek a népek a szocializmusra, mint az egész emberiség zászlajára és reménységére.

Tisztában vagyunk ezzel a történelmi felelősséggel, és tovább fokozzuk erőfeszítéseinket a béke, a szabadság és a szocializmus ügyének diadaláért. De a harc az harc, és nem feledkezhetünk meg róla, hogy a régi világ is igyekszik hatni ránk saját érdekében.

Az imperializmus különféle módszerekkel próbál hatni a szocialista világra: a közvetlen agressziótól kezdve — mint ahogyan ezt a VDK ellen teszi — a legkörmönfontabb, hízelkedő fogásokig, amelyek célja a nacionalista előítéletek felélesztése és a szocialista országok internacionalista szolidaritásától való bármilyen eltérés ösztönzése. Olykor gazdasági előnyöket is ígérgetnek egyik vagy másik szocialista országnak. Az imperialisták, ha írnak is rólunk valami igazat — s ezt ma már nem tudják elkerülni — feltétlenül mérget is kevernek hozzá. Ez érthető is. Mi velük ellentétes osztályalapokon állunk, és ellenségeink minden eszközzel igyekeznek akadályozni országaink sikeres fejlődését, gyengíteni egységünket.

A szocialista országok határozott visszautasítással, egybeforrottságunk, testvéri szövetségünk sokoldalú megszilárdításával válaszoltak és fognak válaszolni az imperialisták és szekértolóik minden kísérletére.

Az imperialisták nem kis reményeket fűznek a kínai vezetésnek a Szovjetunió és más szocialista országok irányában tanúsított nyíltan ellenséges magatartásához. A kínai vezetők cselekedetei a nemzetközi küzdőtéren szöges ellentétben állnak a béke és a szocializmus érdekeivel, s ez teljes mértékben megfelel az imperialista reakciónak.

Szovjetellenes kiagyalásaikkal Pekingben olyan abszurd állításokig jutottak el, mintha a Szovjetunió Kína megtámadására készülne. Aligha feltételezhető azonban, hogy e koholmányok szerzői komolyan hinnék ezt. Nem ártana, ha a kínai vezetők gondosabban kutatnák, mi is a valódi forrása a Kínai Népköztársaság rossz viszonyának a Szovjetunióval és más szocialista országokkal. Akkor bizonyára rájönnének, hogy ez a forrás ott található a kínai fővárosban, saját politikájukban, amelynek célja az államok közötti viszony kiélezése, szakadás előidézése a szocialista rendszerben és az antiimperialista erők megosztása. Kínának ez a politikája nem segítheti elő a szocialista országokkal való jó egyetértést.

A Szovjetunió — ezt ismételten hangoztattuk — a Kínai Népköztársasággal való viszony normalizálása mellett foglal állást. Elvi irányvonalunkat Kína viszonylatában világosan megszabták az SZKP XXIV. kongresszusának határozatai. S megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy ebben a fontos kérdésben is teljes az egységünk a Magyar Népköztársasággal és más testvéri szocialista országokkal.

Elvtársak! A szovjet párt- és kormányküldöttség látogatása a Magyar Népköztársaságban és a tárgyalások hozzájárulnak a szocializmus erőinek általános erősödéséhez, a béke megszilárdításához a világban. Újabb jelentős lépést tettünk a szovjet—magyar együttműködés fejlesztésére. Tovább erősödött a kapcsolatainkra oly jellemző őszinteség, bizalom és kölcsönös megértés. Jó távlatokat vázoltunk fel együttműködésünk minden fontos területén, és kétségtelen, hogy kapcsolataink az elkövetkező években még gyümölcsözőbbek és szorosabbak lesznek. Vagyis, elvtársak, minden alapunk megvan ahhoz, hogy elégedettek legyünk a látogatás eredményeivel. Erről beszéltek itt a magyar elvtársak is, és mi teljes mértékben egyetértünk velük.

Kedves Barátaink! Delegációnk tagjai a látogatás napjaiban több megyében jártak, találkoztak ipari és mezőgazdasági vállalatok kollektíváival, a népi értelmiség képviselőivel. Reálisan érzékelhettük teremtő munkájukat, a fejlett szocialista társadalom építése során felmerülő problémák legjobb megoldása kitartó keresésének légkörét. S önökkel együtt bizonyosak vagyunk benne, hogy országuk dolgozói a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével meg tudják oldani az MSZMP X. kongresszusán kitűzött feladatokat.

Magyarország kommunistái, munkásosztálya megérdemelt tekintélynek örvend a világ kommunista és munkásmozgalmában: a közös antiimperialista front erősítéséért küzdő harcosok első soraiban haladva

cselekvően részt vesznek az 1969-es eszméinek megvalósításáért végzett nagy munkában: szerepük e tanácskozás előkészítésében általános elismerést nyert.

Elvtársak! Felszólalásomban nem beszéltem országunk belső fejlődéséről. Erről az évről annyit mondanék, hogy a szovjet nép, pártunk a Szovjetunió megalakulása 50. évfordulója előkészületeinek jegyében él és dolgozik. A munkásosztály, a kolhozparasztság és az értelmiség arra törekszik, hogy újabb munkasikerekkel köszöntse ezt a nagy ünnepet és biztosítsa az SZKP XXIV. kongresszusán felvázolt tervek sikeres teljesítését.

Engedjék meg, elvtársak, hogy élve e kellemes találkozás lehetőségével, kifejezzük elismerésünket a testvéri Magyarország munkásainak, parasztságának, értelmiségének és valamennyi dolgozójának azért, hogy ők is méltóképpen készülnek megünnepelni a Szovjetunió megalakulásának 50. évfordulóját. A szovjet emberek nagyra értékelik a testvéri érzelmek megnyilvánulását.

Befejezésül, elvtársak, még egyszer szívből jövő köszönetünket fejezzük ki az MSZMP Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság kormányának, mindannyiuknak, kedves barátaim, a testvéri fogadtatásért. Újabb sikereket kívánunk Csepel munkáskollektívájának, Budapest lakóinak, Magyarország minden dolgozójának a szocializmus építésében. Boldogságot, egészséget és jólétet minden magyar családnak!

Éljen az MSZMP vezetésével a szocialista társadalmat építő magyar nép!

Éljen a magyar munkásosztály, a szocialista Magyarország vezető ereje!

Éljen kipróbált harci élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Éljen a szovjet—magyar barátság és a szocialista államok internacionalista egysége!

Éljen a béke és a kommunizmus!

Népszabadság, 1972. december 1.,
valamint Pravda, 1972. december 1.

XII.
Közlemény a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségének látogatásáról a Magyar Népköztársaságban

1972. december 3. °

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának és a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának meghívására L. I. Brezsnyevnek, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárának vezetésével 1972. november 27. és december 1. között hivatalos, baráti látogatást tett a Magyar Népköztársaságban a Szovjetunió párt- és kormányküldöttsége.

A szovjet párt- és kormányküldöttség magyarországi tartózkodása idején a két Fél tárgyalásokat folytatott, amelyeken részt vettek:

magyar részről: Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Fock Jenő, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnöke, Németh Károly, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, a budapesti pártbizottság első titkára, Pullai Árpád, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára, Péter János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság külügyminisztere, Puja Frigyes, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja, a külügyminiszter első helyettese, Rapai Gyula, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete, valamint Gyenes András, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Ellenőrző Bizottságának tagja, az MSZMP KB külügyi osztályának vezetője és Marjai József külügyminiszter-helyettes;

szovjet részről: L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, V. V. Scserbickij, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagja, az Ukrán Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, K. F. Katusev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának titkára, N.A. Tyihonov, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának tagja, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének helyettese, A. A. Gromiko, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának tagja, a Szovjetunió külügyminisztere, I. G. Kebin, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának tagja, az Észt Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, V. J. Pavlov, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának tagja, a Szovjetunió nagykövete a Magyar Népköztársaságban, valamint K. V. Ruszakov, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának tagja és A. M. Alekszandrov, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Revíziós Bizottságának tagja.

A Felek véleményt cseréltek országaik társadalmi, politikai és gazdasági fejlődésének legfontosabb kérdéseiről, a szocialista és a kommunista építés jelenlegi szakaszának sajátosságairól, egyeztették a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja, a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió testvéri kapcsolatainak fejlesztésére irányuló intézkedéseiket.

A magyar vezetők tájékoztatták a vendégeket a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa határozatainak végrehajtásáról, a társadalmi élet valamennyi területén elért eredményekről, a szocialista társadalom építésének sikeres előrehaladásáról a Magyar Népköztársaságban, a szocialista nemzeti egység további megszilárdulásáról. Hangsúlyozták, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa határozatainak következetes megvalósítása biztosítja az ország dinamikus fejlődéséhez szükséges feltételeket.

A szovjet Fél nagy elismeréssel szólt a testvéri magyar nép vívmányairól, a szocialista társadalom építésében elért sikereiről. A magyar gazdaság, a tudomány és a kultúra fejlődése, az MSZMP X. kongresszusa határozatainak valóra váltása szilárd alapot biztosít a dolgozók anyagi és szellemi igényeinek további kielégítéséhez. A szocialista Magyarország mai valóságának egyik jellemzője, a magyar munkásosztály magas fokú politikai érettségének és munkalendületének kifejezője a tömegméretekben kibontakozott szocialista munkaverseny és szocialista brigádmozgalom. A Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével a magyar nép biztosan halad a szocializmus teljes felépítése felé.

A szovjet párt- és kormányküldöttség tájékoztatást adott a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusa határozatainak végrehajtásáról, a munka és a politika tevékenység nagy lendületéről, amellyel a szovjet munkásosztály, a kolhozparasztság és az értelmiség a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége megalakulása 50. évfordulójának, e kimagasló, történelmi jelentőségű eseménynek a megünneplésére készül; tájékoztatást adott továbbá azokról a sikerekről, amelyeket a szovjet nép — a tudományos-technikai forradalom eredményeinek alkalmazása és a munka termelékenységének további növelése alapján — a társadalmi termelés hatékonyságának fokozása terén elért. Beszámolt a nagyszabású társadalmi és gazdasági intézkedések programjának következetes megvalósításáról, a dolgozók jólétének emelkedéséről.

A magyar tárgyaló Fél rámutatott, hogy a Szovjetunió megalakulásának első napjaitól kiemelkedő helyet tölt be a szocializmus és a kommunizmus eszményeiért vívott világméretű harcban, szilárd támasza a szabadságért és a függetlenségért küzdő népeknek. A Szovjetunió a béke, a demokrácia és a szocializmus megdönthetetlen bástyája, amely meghiúsítja az imperialista reakció szüntelen próbálkozásait az emberiség haladásának megállítására. A magyar tárgyaló Fél nagyra értékelte a szovjet nép óriási sikereit a kommunizmus építésében. A Szov-

jetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusának határozatai még ragyogóbb távlatokat nyitottak a szovjet nép előtt. A kongresszus által meghatározott feladatok végrehajtása növeli a Szovjetunió erejét, szebbé, boldogabbá teszi a szovjet emberek életét.

A Felek tájékoztatták egymást a termelés hatékonyságának növelése, a népgazdaság szervezésének és irányításának tökéletesítése terén országaikban szerzett tapasztalataikról. Kifejezték meggyőződésüket, hogy az új társadalom építésében szerzett tapasztalatok kölcsönös tanulmányozása és felhasználása fontos tényező volt és marad, amely elősegíti a szocialista országok sikereinek gyarapodását.

A tárgyalások során megelégedéssel állapították meg, hogy a Magyar Népköztársaságnak és a Szovjetuniónak a marxizmus—leninizmus és a szocialista internacionalizmus elvein alapuló viszonyát a teljes bizalom és a kölcsönös megértés jellemzi. Hangsúlyozták, hogy mind szorosabbá válik a testvéri együttműködés a politikai, a gazdasági és az ideológiai életben, s ez megfelel a szovjet és a magyar nép alapvető érdekeinek.

A Felek a Magyar—Szovjet Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződés szellemében, a szocialista és a kommunista építés jelenlegi szakaszának követelményeivel összhangban, megállapodtak a magyar—szovjet kapcsolatok további fejlesztését és elmélyítését szolgáló konkrét intézkedésekben.

Elhatározták, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormánya, a két ország törvényhozó testülete továbbra is rendszeres kapcsolatot tart egymással és erősíti érdemi együttműködését. Egyeztetett tervek alapján fejlesztik a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja helyi szerveinek sokrétű kapcsolatait, mélyítik a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek és a társadalmi szervezetek kétoldalú együttműködését.

Mindkét Fél megelégedéssel állapította meg, hogy töretlenül fejlődik a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés, növekszik az áruforgalom a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió között. Kiemelték a tervszerű, tartós, hosszú időszakra szóló gazdasági kapcsolatok, az együttműködés új, korszerű formáinak nagy jelentőségét, amelyek a közös erőfeszítések alapján biztosítják a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió népgazdasága fontos szükségleteinek mind teljesebb kielégítését.

Megállapodtak abban, hogy különleges figyelmet fordítanak a közös tervezésre és a termelés kulcsfontosságú ágazatainak közös fejlesztésére, a szakosítás és a kooperáció szélesítésére a gépgyártás, a vegyipar, a műszeripar, a közútijármű-gyártás, a számítás- és híradástechnika és más ágazatok területén. A Felek kifejezték meggyőződésüket, hogy további konkrét intézkedések szükségesek a tudományos kutatás és a ter-

vezőmunka kooperációja terén, ami lehetővé teszi a tudományos-technikai forradalom hatékonyabb egybekapcsolását a szocialista gazdaság előnyeivel.

A véleménycsere folyamán a Felek hangsúlyozták, hogy megtesznek minden szükséges lépést a szocialista gazdasági integráció Komplex Programjának következetes valóra váltására, amely elősegíti a népgazdaság hatékonyságának növelését és gyorsabb fejlődését a KGST valamennyi tagállamában.

A Felek megállapították, hogy erősödnek a magyar—szovjet kapcsolatok az oktatás, a tudomány, a kultúra terén és kifejezték érdekeltségüket az együttműködés további szélesítésében. Megegyeztek abban, hogy fejlesztik és szorosabbá teszik a két ország társadalomtudományokkal foglalkozó szervezeteinek és kutatóintézeteinek, alkotó szövetségeinek és más, ideológiai munkát végző intézményeinek munkakapcsolatait.

A tárgyalásokon megvitatták a nemzetközi helyzet, a kommunista és munkásmozgalom időszerű problémáit. A két Fél megállapította, hogy változatlanul éles a nemzetközi színtéren folyó osztályharc. A szocialista közösség, a kommunista és munkásmozgalom a nemzeti felszabadítás erői leküzdve az imperialista reakció próbálkozásait, újabb győzelmeket érnek el a békéért és a társadalmi haladásért vívott harcban. Ezt a folyamatot a nemzetközi imperializmusnak és szövetségeseinek már nem sikerül megállítaniuk.

A magyar Fél aláhúzta, hogy a Szovjetunió kimagasló szerepet tölt be a nemzetközi imperializmus elleni harcban, a haladás és a béke erőinek támogatásában. A Magyar Népköztársaság internacionalista kötelességének tekinti, hogy nemzetközi tevékenységét a Szovjetunióval egyeztetve, azzal szoros összhangban folytassa. Az egység, az együttműködés erősítése a Szovjetunióval, a Szovjetunió lenini külpolitikájának támogatása az összes szocialista országok népeinek alapvető érdeke.

A magyar tárgyaló Fél nagyra értékelte a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusán elfogadott békeprogramot. Az a program a proletár internacionalizmus elvén, korunk nemzetközi helyzetének és a társadalmi fejlődés jelenlegi szakaszának marxista—leninista elemzésén alapszik. A gyakorlatban alkalmazza a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének lenini eszméjét s fontos tényezője a béke megőrzéséért, az új világháború elhárításáért folyó nemzetközi küzdelemnek. Mély megelégedéssel állapítja meg, hogy ez a program mindinkább valóra válik a gyakorlatban.

A szovjet Fél nagyra értékeli a Magyar Népköztársaság következetes internacionalista politikáját, jelentős hozzájárulását a szocializmus nemzetközi pozícióinak erősítéséhez, az európai és a világbéke megszilárdításához.

A Felek mély megelégedéssel állapították meg, hogy sikeresen fej-

lődik a testvéri szocialista országoknak — a világbékéért és a társadalmi haladásért vívott harc fő erejének — sokrétű együttműködése. Kifejezték elhatározottságukat, hogy továbbra is minden téren erőteljesen fejlesztik a szocialista közösség országainak kétoldalú és sokoldalú együttműködését. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozták a szocialista államok kollektív szervezeteinek, a Varsói Szerződésnek és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának a jelentőségét. Mindkét ország vezetői üdvözölték a Kubai Köztársaság belépését a KGST-be.

A tárgyaló Felek tájékoztatták egymást pártjaik és más testvérpártok képviselőinek az utóbbi időben történt találkozóiról és tárgyalásairól. Megállapították, hogy a kommunista és munkáspártok 1969. évi nemzetközi tanácskozásán elfogadott antiimperialista harci program megvalósítása során mindjobban megszilárdul a világ kommunista és munkásmozgalmának politikai és eszmei egysége, szakadatlanul nő a világ fejlődésére gyakorolt hatása.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja a jövőben is minden lehető módon elősegíti a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom tömörülését a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus elvei alapján, engesztelhetetlen harcot folytat az antimarxista nézetek, a nacionalizmus, a jobb- és baloldali opportunizmus ellen. Ennek kapcsán a Felek hangsúlyozták a maóizmus és mindenekelőtt a jelenlegi kínai vezetés politikai irányvonalának veszélyességét, s azt, hogy ezek szembenállnak a kommunista és munkáspártok, a szocialista közösség együttes érdekeivel, s az összes antiimperialista erő egységének aláásására irányulnak.

A nemzetközi kérdések megvitatása során a Felek megállapították, hogy a nemzeti felszabadító mozgalom fellendülése tovább tart. A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió megerősítette, hogy változatlanul támogatja Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népeinek a szabadságért, a függetlenségért és a társadalmi haladásért, a gyarmatosítás és az újgyarmatosítás teljes felszámolásáért vívott harcát.

A testvéri szocialista országok összehangolt fellépése, a kommunista és munkásmozgalom erősödése, a nemzeti felszabadító mozgalom fejlődése kedvező feltételeket hozott létre a béke megvédésére és a nemzetközi biztonság megteremtésére irányuló aktív politika újabb sikerei számára. A nemzetközi egyhülés tendenciája napjainkban mindinkább utat tör magának.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió szilárd elhatározása, hogy a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testülete Prágai Nyilatkozatában rögzített közös álláspontnak megfelelően, a többi szövetséges állammal együtt folytatja azokat az erőfeszítéseket, amelyek a feszültség csökkentésére, a kollektív biztonság megszilárdítására és kölcsönösen előnyös együttműködés fejlesztésére irányulnak az európai kontinensen.

A Felek ismételten megerősítették a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió készségét arra, hogy Európa szocialista államaival, valamint más érdekelt országokkal együtt minden lehető módon elősegítsék az európai biztonsági és együttműködési értekezlet összehívását. Ez hivatott arra, hogy valamennyi európai állam kollektív erőfeszítése útján kezdetét vegye a népek által hőn óhajtott tartós béke és jószomszédi viszony rendszerének létrehozása kontinensünkön. Ezzel kapcsolatosan nagy jelentőséget tulajdonítanak a Helsinkiben megkezdődött sokoldalú tanácskozásnak.

A Felek megállapították, hogy a szocialista országok és több nyugateurópai állam együttműködésének sikeres fejlődése a Szovjetunió és a Lengyel Népköztársaság szerződése a Német Szövetségi Köztársasággal, az utóbbi időszak több más nemzetközi megállapodása és dokumentuma kedvező feltételeket teremt az európai béke és biztonság további megerősítésére irányuló aktív lépések számára.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió úgy véli, hogy a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság viszonyának alapjairól szóló szerződés aláírása és életbe léptetése új, jelentős lépés lesz az európai helyzet javulásában. A Felek síkraszállnak a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság mielőbbi felvételéért az Egyesült Nemzetek Szervezetébe. Hangsúlyozzák a Szovjetunió, Nagy-Britannia, az Amerikai Egyesült Államok és Franciaország kormányai megállapodásának pozitív jelentőségét, hogy támogatják mindkét német állam tagfelvételi kérelmét az Egyesült Nemzetek Szervezetébe.

A két ország vezetői az európai politika égetően fontos feladatának tekintik a Csehszlovákia és más szocialista országok fontos állami érdekeit érintő müncheni diktátum kérdésének rendezését. Mindezen lépések természetes következménye lenne a szocialista közösség országai és a Német Szövetségi Köztársaság közötti viszony további normalizálása, a Nyugat-Németország múltbeli politikája által kiváltott ellenségeskedés és bizalmatlanság hosszan tartó időszakának felszámolása.

A Felek hangsúlyozták, hogy a szocialista közösség más országaival együtt fontos jelentőséget tulajdonítanak a fegyveres erők és a fegyverzet csökkentésének Európában, ami az európai légkör egészségesebbé válásának önálló lépésévé, a világbéke megszilárdításának új, jelentős tényezőjévé válhat.

A Felek kijelentették, hogy továbbra is minden lehetséges módon elősegítik az általános és teljes leszerelés kérdésének megoldását. Ismételten állást foglaltak az Egyesült Nemzetek Szervezete által támogatott leszerelési világkonferencia összehívása, az összes államoknak, mindenekelőtt a nukleáris hatalmaknak az előkészítésében való aktív részvétele mellett.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió vezetői kifejezték válto-

zatlan szolidaritásukat a hős vietnami nép, a laoszi és a kambodzsai hazafiak igazságos harca iránt, amelyet az Amerikai Egyesült Államok által kirobbantott imperialista agresszió ellen vívnak. Támogatásukról biztosítják a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányának és a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormánynak a háború befejezésével és a vietnami béke helyreállításával kapcsolatos megállapodásra vonatkozó álláspontját, és fellépnek az Egyesült Államok halogató taktikája s az agresszió folytatása ellen.

A tárgyaló Felek támogatják a Koreai Munkapárt és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormányának konstruktív lépéseit, amelyek az ország békés, demokratikus újraegyesítését célozzák az imperialista erők beavatkozása nélkül.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió megerősítette készségét, hogy a jövőben is támogatja az arab népek igazságos ügyét. E népek az amerikai imperializmus által támogatott izraeli agresszió következményeinek felszámolásáért, a közel-keleti válság rendezéséért harcolnak a Biztonsági Tanács 1967. november 22-i határozata valamennyi pontjának következetes teljesítése és mindenekelőtt az izraeli csapatoknak minden megszállt arab területről való kivonása alapján.

A Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kiállt és kiáll amellett, hogy minden állam ismerje el a Bangla-Desh Népi Köztársaság törvényes jogát, hogy elfoglalja helyét az Egyesült Nemzetek Szervezetében.

A Felek a világbéke és a népek biztonságának megszilárdítása szempontjából nagy jelentőséget tulajdonítanak az ENSZ-közgyűlés 27. ülésszakán megvitatásra beterjesztett, „Az erőszakról való lemondás a nemzetközi kapcsolatokban és a nukleáris fegyverek alkalmazásának örök időre való betiltásá"-ról szóló szovjet javaslatnak. Mély megelégedésüket fejezik ki, hogy az ENSZ közgyűlése ezt a javaslatot elfogadta.

A tárgyalások során hangsúlyozták azt a fontos szerepet, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezete hivatott betölteni az időszerű nemzetközi politikai kérdések rendezésében, a béke, a nemzetközi biztonság és az államok együttműködésének erősítésében.

*

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára. L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára a látogatás idején megbeszéléseket folytatott. A beható és gyümölcsöző eszmecseréken a kérdések széles körét vitatták meg. Ugyancsak találkoztak és véleménycserét folytattak Pullai Árpád, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára és K. F. Katusev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának titkára, valamint Péter János, a Magyar Népköztársaság külügyminisztere és A. A. Gromiko, a Szovjetunió külügyminisztere.

A szovjet küldöttség magyarországi tartózkodása során megtekintette a szovjet szakemberek segítségével épülő budapesti metró második szakaszának Kossuth téri állomását, a magyar főváros egyik új lakónegyedét, egy iskolát, találkozott a Magyar—Szovjet Baráti Társaság aktívájával. A küldöttség látogatást tett Győr-Sopron megyében, megismerkedett Győr városával, ellátogatott a Rába Magyar Vagon- és Gépgyárba. A szovjet küldöttség megismerkedett az Agárdi Állami Gazdaság és a hernádi Március 15. Termelőszövetkezet munkájával.

A szovjet párt- és kormányküldöttség meglátogatta a Csepel Vas- és Fémműveket, majd a Csepeli Sportcsarnokban rendezett magyar—szovjet baráti gyűlésen találkozott Budapest dolgozóival. Ez a találkozó a szovjet és a magyar nép megbonthatatlan szövetségének nagy demonstrációja volt.

A küldöttség mindenütt szívélyes, meleg fogadtatásban részesült. A magyar dolgozókkal, a társadalmi szervezetek képviselőivel, a párt- és állami funkcionáriusokkal történt találkozásain ismételten kifejezésre jutottak a magyar nép mély, testvéri érzelmei a szovjet nép, a Szovjetunió Kommunista Pártja iránt.

L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének megbízásából a látogatás során átnyújtotta Kádár Jánosnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárának — a szovjet és a magyar nép testvéri barátságának erősítésében betöltött kimagasló szerepe, a béke és a szocializmus ügyének megerősítésében szerzett nagy érdemei elismeréséül — adományozott Lenin-rendet.

A magyar és a szovjet tárgyaló Fél teljes megelégedését fejezte ki a testvéri barátság, a szívélyesség és a kölcsönös megértés légkörében folytatott tárgyalások eredményeit illetően. A megbeszélések ismételten megerősítették a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja, a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormányának teljes nézetazonosságát az összes megvitatott kérdésekben. Szilárd meggyőződésük, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja, a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió sokoldalú, testvéri együttműködésének továbbfejlesztése megfelel a magyar és a szovjet nép alapvető érdekeinek, a szocialista közösség és a kommunista világmozgalom érdekeinek.

A szovjet küldöttség a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága és a Szovjetunió kormánya megbízásából magyar párt- és kormányküldöttséget hívott meg a Szovjetunióba hivatalos baráti látogatásra, a magyar Fél számára megfelelő időpontban. A magyar tárgyaló Fél a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a magyar Kormány nevében a meghívást köszönettel elfogadta.

Népszabadság, 1972. december 3.,
valamint Pravda, 1972. december 3.

XIII.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a Szovjetunió megalakulása 50. évfordulója alkalmából

1972. december 19.

Kedves Elvtársak!

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége megalakulásának 50. évfordulója alkalmából a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és kormánya nevében szívből jövő, elvtársi üdvözletünket és őszinte jókívánságainkat küldjük Önöknek és a Szovjetunió testvéri népének.

A világ első munkás-paraszt állama, a Szovjetunió a Nagy Októberi Szocialista Forradalom szülötte, a halhatatlan Lenin vezette bolsevik párt történelmi jelentőségű vívmánya. Az emberiség történetének első szocialista államában, a Szovjetunióban kialakult az emberek új típusú közössége, a különböző népek, nemzetek, nemzetiségek nagy, testvéri családja: a szovjet nép.

A soknemzetiségű Szovjetunióban a leninista nemzetiségi politika teljes győzelmet aratott. A szovjetállam fél évszázados történetével bebizonyította a nemzeti kérdésről kidolgozott marxista—leninista tanítások helyességét, óriási történelmi tapasztalatokkal gazdagította a munkásosztály forradalmi elméletét, és felbecsülhetetlen értékű útmutatást adott a marxista államelmélet gyakorlati megvalósításában más országok munkásosztályának, különösen a második világháború után született népi demokratikus országoknak.

A Szovjetunió népei, a Szovjetunió Kommunista Pártjának vezetésével teljes egységben összeforrva végzik alkotómunkájukat, s együttes erőfeszítéssel, hatalmas eredményeket értek el a gazdaság, a kultúra, a tudomány és az oktatás terén, felépítették hazájukban a szocializmust és sikeresen építik a kommunista társadalmat.

A Szovjetunió megalakulása óta világító fáklya az emberiség fejlődésének széles országútján. A szovjetállam gazdasági, politikai és katonai erejének szüntelen növekedése és gyarapodása jelentős mértékben hozzájárult a világ mai képének kialakulásához, a nemzetközi erőviszonyok eltolódásához a szocializmus, a haladás, a béke erőinek javára. A Szovjetunió, mint a múltban és a jelenben, a jövőben is a szebb és jobb világra áhítozó emberiség reménysége és a haladás biztos záloga.

Kedves Elvtársak! A magyar nép mélységesen tiszteli a szovjet népet, becsüli a sokszor nagy erőfeszítést, áldozatot és megpróbáltatást követelő fél évszázados dicsőséges útját. Pártjaink, kormányaink és népeink

szilárd elvi alapokon nyugvó, őszinte barátságának és testvéri együttműködésének újabb jelentős állomása volt a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségének magyarországi látogatása. A magyar nép a Szovjetunió testvéri népeivel együtt ünnepli az 50 éves Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségét.

Amikor a Szovjetunió megalakulásának fél évszázados fordulója alkalmából pártunk, kormányunk és népünk nevében üdvözletünket küldjük, újabb sikereket kívánunk Önöknek és a testvéri szovjet népnek a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusa által kitűzött feladatok megvalósításában, a kommunista társadalom építésében.

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság Elnöki
Tanácsának elnöke

Fock Jenő
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt
Kormány elnöke

Népszabadság, 1972. december 21.,
valamint Pravda, 1972. december 23.

XIV.
Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a Szovjetunió megalakulásának 50. évfordulója alkalmából Moszkvában rendezett ünnepi ülésén

1972. december 22.

Kedves elvtársak, barátaink!

Az egész haladó emberiség köszönti e napokban a fennállásának 50. évfordulóját ünneplő Szovjetuniót, a nagy szovjet népet. Küldöttségünk elhozta és átadja önöknek, s az önök személyében dicső fővárosuk, Moszkva lakosságának, a nagy szovjet ország minden fiának és leányának a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának, munkásosztályunknak, a szocializmust építő egész magyar népnek a forró, testvéri üdvözletét.

Kedves elvtársak!

Küldöttségünk önökkel együtt figyelemmel meghallgatta és üdvözli Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs ünnepi beszédét. Szívből gratulálunk a hősies harc és építőmunka történelmi eredményeihez. A Magyar Szocialista Munkáspárt, a szocializmust építő magyar nép fenntartás nélkül támogatja a Szovjetunió Kommunista Pártja nemzetközi tevékenységét, a Szovjetunió szocialista békepolitikáját, mert az megfelel a kommunista világmozgalom és minden nép érdekének.

Ma már általános felismeréssé vált, az egész világon tudják az emberek, hogy az oroszországi proletariátus a halhatatlan Leninnek, a bolsevikok pártjának vezetésével világtörténelmi tettet hajtott végre a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelemre vitelével, a szovjet állam megteremtésével. Az első szocialista forradalom győzelmével új időszámítás kezdődött az emberiség történetében. A Szovjetunió léte és harca megváltoztatta a világ térképét és arculatát.

A szovjet nép több mint öt évtizedes harca döntő szerepet játszott abban, hogy ma már három kontinens 14 országában épül és világrendszerré vált a szocializmus, szemünk előtt hullott szét az imperialisták tűzzel, vassal, vérrel létrehozott gyarmati rendszere.

A Szovjetuniónak kimagasló érdemei vannak abban, hogy Európa népei ma biztonságosabb jövő elé nézhetnek, hogy a hősi harcot vívó és mindannyiunk által egységesen támogatott Vietnam, Indokína népei, és a világ más, még elnyomás alatt élő népei reménnnyel eltelve küzdhetnek szabadságukért. A Szovjetunió ereje és nemzetközi politikája a döntő tényező abban is, hogy az emberiség, ha állhatatosan küzd a békéért, reálisan bizakodhat abban, hogy elkerül egy új katasztrófális világháborút.

Fél évszázada vízválasztó a Szovjetunióhoz való viszony a haladás és a reakció, a szocializmus és a kapitalizmus, a béke és a háború erői között. Korunk alapigazsága: nem lehet egyidejűleg igent mondani a szocializmusra és nemet mondani a Szovjetunióra. A maoista vezetők szovjetellenes, szakadár tevékenysége is kudarcra ítéltetett, a Szovjetunió körül tömörülnek a szocializmust építő népek, a kommunista és munkáspártok, az antiimperialista mozgalmak egységre törekvő erői.

Az úttörő és ma is elől járó Szovjetunió történelmi tapasztalatai nemzetközi érvényűek. A nemzetközi munkásosztály, a szocializmust építő népek, a szabadságukért, függetlenségükért küzdő nemzetek élvezik és nem nélkülözhetik a Szovjetunió szolidaritását, támogatását.

A Szovjetunió együttműködési készségére azok is bizton építhetnek, akik nem világnézetük alapján, hanem egyszerűen a tényeket tudomásul véve és a józan ész szavára hallgatva elfogadják a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élésének elvét és gyakorlatát. Nem ünnepi szólam, hanem valóság, hogy a Szovjetunió reménysége és támasza a világ minden jóakaratú emberének.

Elvtársak!

A világ feltartóztathatatlanul halad előre, de köztudott, hogy még vannak veszélyes és sötét erők és szándékok is. A legsötétebb erőknek is számolniuk kell azonban azzal, hogy a Szovjetunió a világ hatalmas és megingathatatlan realitása. Azok az erők, amelyek történelme során fegyverrel támadtak reá, szétzúzódtak a szovjet sziklán. Csalódtak azok az ellenségei is, akik ötven éven át abban reménykedtek, hogy valami ellentét keletkezik a párt és a nép, a vezetők és a tömegek, az államot alkotó népek és nemzetiségek között, s ennek következtében gyengül majd a szovjet hatalom. Még ma is akadnak olyan reakciósok, akik balgán ebben reménykednek. Mindez hiú álom volt és marad.

A Szovjetunió minden tűzben megedződött, ma erősebb és hatalmasabb, mint valaha. A dicső Szovjetunió, kommunista pártja vezetésével soha nem látott egységbe forrva él, a kommunizmus építésén dolgozik a szovjet nép, és megbonthatatlan a Szovjetunió népeinek, nemzetiségeinek testvéri közössége.

Kedves elvtársak!

Nekünk, magyaroknak, néhány héttel ezelőtt abban az örömben volt részünk, hogy országunkban üdvözölhettük nagy barátunk és szövetségesünk, a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségét Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs vezetésével. Ez a látogatás testvéri egységünk, együttműködésünk nagy ünnepe volt. Szovjet barátaink személyesen tapasztalhatták, hogy a magyar nép is felemelő érzésekkel, méltó módon ünnepli meg a Szovjetunió fennállásának 50. évfordulóját. Népünk szívből köszönti a testvéri szovjet népet, további nagy sikereket kíván a kommunizmus építésében minden szovjet ember, az egész haladó világ javára.

Éljen, virágozzék a szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége!

Éljen, erősödjék a megbonthatatlan magyar—szovjet barátság!

Népszabadság, 1972. december 23.,
valamint Pravda, 1972. december 23.

XV.

Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírása 25. évfordulója alkalmából

1973. február 18.

Kedves Elvtársak!

A magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásának 25. évfordulója alkalmából a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és kormánya, az egész magyar nép és a magunk nevében szívélyes üdvözletünket küldjük Önöknek és a testvéri szovjet népnek.

Visszatekintve az elmúlt 25 év nagyszerű eredményeire, immár történelmi tényként állapíthatjuk meg, hogy népünk az egyedüli helyes utat választotta, amikor a proletár nemzetköziség alapján nyugvó barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés szellemében az élet minden területén fejlesztette és megerősítette kapcsolatait a Szovjetunió testvéri népeivel. A szerződés elősegítette országainkban a szocializmus és a kommunizmus építését, a szocialista közösség országainak erősödését.

Népeink testvéri barátságának, széles körű együttműködésének az élet által igazolt elveit továbbfejleszti a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió között 1967. szeptember 7-én megkötött, új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés.

A baráti együttműködés elvein alapuló szerződés békénk, biztonságunk záloga s jól szolgálja a szocialista közösség ügyét, Európa biztonságát, a világbékét.

Történelmi jelentőségű barátsági szerződésünk aláírásának 25. évfordulóján további sikereket kívánunk Önöknek, kedves Elvtársak, és az egész szovjet népnek, hazájuk felvirágoztatására, a kommunizmus építésére irányuló felelősségteljes tevékenységükben.

Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke

Kádár János
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára

Fock Jenő
a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
elnöke

Népszabadság, 1973. február 18.,
valamint Pravda, 1973. február 18.

XVI.

Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírása 25. évfordulója alkalmából

1973. február 17.

Kedves Elvtársak!

A szovjet—magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásának 25. évfordulója alkalmából a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége, Minisztertanácsa és népünk nevében szívélyes üdvözletünket küldjük Önöknek és az Önök személyében a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának, Minisztertanácsának és a testvéri Magyarország minden dolgozójának.

Ez az egyezmény kiemelkedő szerepet töltött be az államaink közötti barátság megteremtésében és sokoldalú erősítésében. Szilárd alapot teremtett a Szovjetunió és a Magyarország közötti új típusú kapcsolatok fejlődéséhez és a széles körű együttműködéshez. A proletár internacionalizmus a teljes egyenjogúság, az önzetlen, kölcsönös segítség és támogatás, a megbonthatatlan barátság elveire épülő történelmi okmányban a szovjet és a magyar nép, az egész szocialista közösség érdekeit juttatták kifejezésre és hatékony hozzájárulást jelentett a kommunizmus és a szocializmus építéséhez, a Varsói Szerződésben részt vevő államok védelmi képességének megerősítéséhez, Európa és a világ biztonságának megszilárdításához.

Az 1948-ban megkötött szerződések a szovjet—magyar kapcsolatok fejlődése által igazolt legfontosabb elveit és tételeit fejleszti tovább a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság között az 1967. szeptember 7-én megkötött új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés.

Az elmúlt negyedszázad alatt pártjaink és országaink kapcsolataiban a marxizmus—leninizmus és a szocialista internacionalizmus elvei iránti megingathatatlan hűség alapján a teljes bizalom és egyetértés, nézetazonosság és cselekvési egység alakult ki.

A megbonthatatlan szovjet—magyar barátság újult erővel nyilvánult meg a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségének közelmúltban tett magyarországi látogatása idején. A Szovjetunió dolgozói a jövőben is mindent megtesznek népeink, pártjaink és államaink szövetségének további erősítése érdekében.

Kívánunk a testvéri magyar népnek újabb nagy sikereket a szocializmus építésének minden területén az MSZMP X. kongresszusa által megjelölt fontos feladatok megvalósításában, a szocializmus és a kommunizmus ügyének győzelméért folytatott harcban.

Erősödjék és virágozzék népeink örök megbonthatatlan barátsága és együttműködése.

L. Brezsnyev
a Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottságának főtitkára

N. Podgornij
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének elnöke

A. Koszigin
a Szovjetunió Minisztertanácsa
elnöke

Népszabadság, 1973. február 18.
valamint Pravda, 1973. február 18.

55467

HIBAIGAZÍTÓ

8. old.: 6. bekezdés első sorában megismerésére *helyesen* megismerése

97. old.: 59. sz. dok. keletkezésének időpontja *helyesen* 1957. február 16.

146. old.: 17. sorban Mecsi *helyesen* recsi.

239. old.: 111. sz. dok. keletkezésének időpontja *helyesen* 1961. április 12.

247. old.: első bekezdés 12. sorában építése *helyesen* építésére.

378. old.: 163. sz. dok.-ot a Pravda 1967. február 17. száma ismertette.

431. old.: 187. sz. dok. szovjet forrásának oldalszámai: 193—194.

432. old.: 189. sz. dok. keletkezésének időpontja *helyesen* 1968. február 16.

451. old.: 193. sz. dok. szovjet forrásának oldalszámai: 195—197.

479. old.: 202. sz. dok. forrásában a Pravda *helyes* dátuma: 1969. március 21.

566. és 567. oldalon a III. és IV. sz. dok. *helyes* elhelyezési sorrendje a jelenleginek a fordítottja.

601. old.: XV. sz. dok. keletkezésének időpontja *helyesen* 1973. február 16.

TARTALOM

Rövidítések 5

Előszó 7

1. Közlemény Magyarország és a Szovjetunió diplomáciai képviseleteinek nagykövetségi rangra emeléséről 15
1948. március 2.

2. Részlet K. J. Vorosilovnak, a Szovjetunió minisztertanácsa elnökhelyettesének az 1848-as forradalom 100. évfordulója alkalmából a magyar országgyűlés ünnepi ülésén elhangzott beszédéből . . 15
1948. március 15.

3. A Szovjetunió Külügyminisztériumának jegyzéke Magyarország moszkvai nagykövetségéhez, melyben közli: a szovjet kormány hozzájárult az 1848-as zászlók visszaadásához 19
1948. április 3.

4. A Magyar Köztársaság miniszterelnökének távirata a Szovjetunió miniszterelnökéhez Magyarország jóvátételi kötelezettségének csökkentése alkalmából 20
1948. június 9.

5. Az SZK(b)P KB távirata az MDP első kongresszusához 21
1948. június 12.

6. Részlet Magyarország moszkvai nagykövetsége által a Szovjetunió Külügyminisztériumának átadott jegyzékéből a Petőfi művek orosz nyelvű kiadásával kapcsolatban 22
1948. június 15.

7. Részlet Magyarország Külügyminisztériuma által a Szovjetunió magyarországi nagykövetségének átadott szóbeli jegyzékéből a Szovjet Kultúra Hónapja megrendezésével kapcsolatban 23
1948. július 28.

8. Közlemény a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa megalakulásáról 24
1949. január 25.

9. Részlet Rónai Sándor kereskedelmi és szövetkezetügyi miniszternek a „Szabad Magyarország" ipari kiállítás moszkvai megnyitásán elmondott beszédéből 25
1949. május 21.

10. Részlet a Szovjetunióban járt magyar parasztküldöttségnek a magyar dolgozó parasztsághoz címzett nyílt leveléből 26
1949. július 24.

11. Egyezmény a Magyar Köztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti tudományos-technikai együttműködésről 29
1949. július 26.

12. Részlet Sz. Scsipacsov költőnek, a szovjet delegáció vezetőjének a Petőfi halála 100. évfordulója alkalmából Budapesten rendezett ünnepi esten mondott beszédéből 30
1949. július 30.

13. Részlet Jakovlevnek, a VOKSZ helyettes elnökének a moszkvai magyar könyvkiállítás megnyitásán mondott beszédéből 32
1949. augusztus 2.

14. Részlet Ortutay Gyula oktatásügyi miniszternek a Pázmány Péter Tudományegyetem Orosz Intézetéhez érkezett szovjet professzorok beiktatásakor mondott beszédéből 34
1950. február 4.

15. Az MNK Minisztertanácsa elnökének és külügyminiszterének levele az SZSZKSZ Minisztertanácsához, melyben magyar parasztküldöttség fogadását kéri 35
1950. február 7.

16. Az MNK Minisztertanácsa elnökének és külügyminiszterének levele az SZSZKSZ Minisztertanácsához, melyben kormányküldöttséget hív meg Magyarország felszabadulása 5. évfordulója ünnepségére 36
1950. február 7.

17. Részlet Dobi Istvánnak, az MNK Minisztertanácsa elnökének a Magyar—Szovjet Barátsági Hónap megnyitásán mondott beszédéből 36
1950. február 16.

18. Részlet J. P. Bargyin akadémikusnak, a SZUTA alelnökének a Magyar—Szovjet Barátsági Hónap budapesti megnyitásán mondott beszédéből 39
1950. február 16.

19. A SZUTA Elnökségének levele az MTA Elnökségéhez a tudományos együttműködés megteremtése érdekében 40
1950. március 18.

20. Részlet a Magyarország felszabadulása 5. évfordulója megünneplését előkészítő kormánybizottság felhívásából 41
1950. március 19.

21. Részlet az MNK Elnöki Tanácsának 1950. évi 10. sz. törvényerejű rendeletéből, amely április 4-ét, Magyarország felszabadulása napját nemzeti ünneppé nyilvánítja 43
1950. április 2.

22. Egyezmény az MNK Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a magyar—szovjet határon, a Tisza folyó vidékén, az árvízkárok megakadályozására és a vízlefolyási viszonyok szabályozására irányuló intézkedésekről 44
1950. június 9.

23. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között a növényegészségügyi zárlat és a mezőgazdasági növényeknek a kártevőktől és betegségektől való védelme tárgyában 48
1950. július 13.

24. Részlet az MNK Elnöki Tanácsának 1950. évi 37. sz. törvényerejű rendeletéből, amely november 7-ét, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóját állami ünneppé nyilvánítja . . 53
1950. október 29.

25. Részlet a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának az alapítása 125. évfordulóját ünneplő Magyar Tudományos Akadémiához küldött üzenetéből 54
1950. november 28.

26. Részlet Rusznyák István akadémikusnak, az MSZT elnökének a Társaság I. kongresszusán mondott beszédéből 55
1950. december 19.

27. Az SZK(b)P üdvözlő távirata az MDP II. kongresszusához . . . 56
1951. február 25.

28. Részlet Mihályfi Ernő népművelési miniszterhelyettesnek a moszkvai Magyar Képzőművészeti Kiállítás megnyitásakor mondott beszédéből 57
1951. április 20.

29. Részlet Erdei Ferenc földművelésügyi miniszternek a szovjet kolhozparaszt küldöttség fogadásakor mondott beszédéből . . . 59
1951. szeptember 18.

30. Részlet az MNK közlekedés- és postaügyi miniszterének a Szovjetunió közlekedési miniszteréhez küldött leveléből 60
1951. október 22.

31. Részlet Nezvál Ferenc, a Budapesti Városi Tanács V. B. elnökhelyettesének J. A. Osztapenko kapitány, hősi halált halt szovjet parlamenter szobrának leleplezésekor mondott beszédéből . . 61
1951. december 29.

32. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ közötti hosszú lejáratú kölcsönös áruszállításokról 62
1952. január 23.

33. Egyezmény az MNK Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a Magyar Népköztársaság részére történő áruhitelnyújtás tárgyában 63
1952. november 13.

34. Az MDP Központi Vezetőségének távirata az SZKP Központi Bizottságához az SZKP megalakításának 50. évfordulója alkalmából 65
1953. július 30.

35. Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MDP III. kongresszusához 66
1954. május 26.

36. Az MNK moszkvai nagykövetségének jegyzéke az SZSZKSZ külügyminisztériumához az árvízsújtotta lakosságnak a Szovjet Hadsereg által nyújtott segítséggel kapcsolatban 67
1954. augusztus 19.

37. Közlemény a magyar—szovjet vegyes részvénytársaságok szovjet részvényeinek az MNK részére történt eladásáról és átadásáról szóló egyezmény aláírásáról 6
1954. november 8.

38. A budapesti MÁVAG dolgozóinak távirata az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökéhez Budapest felszabadítása 10. évfordulója alkalmából 69
1955. február 8.

39. Az MDP Központi Vezetőségének, az MNK Elnöki Tanácsának és Minisztertanácsának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulásának 10. évfordulója alkalmából 70
1955. április 3.

40. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MDP Központi Vezetőségéhez, az MNK Elnöki Tanácsához és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulásának 10. évfordulója alkalmából 71
1955. április 3.

41. Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segélynyújtási Szerződés az Albán Népköztársaság, a Bolgár Népköztársaság, a Csehszlovák Köztársaság, a Lengyel Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság, a Román Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között 72
1955. május 14.

42. Az MNK Országgyűlése elnökének levele az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsa elnökéhez, amelyben baráti látogatásra hívja meg a Legfelsőbb Tanács küldöttségét 76
1955. május 27.

43. Egyezmény az SZSZKSZ által az MNK részére nyújtandó segítségről az atommagfizikai kutatások fejlesztése és az atomenergiának a népgazdaság szükségleteire való felhasználása tárgyában 77
1955. június 13.

44. Szeged Városi Tanács V. B. elnökének levele Odessza Városi Tanácsa V. B. elnökéhez, melyben testvérvárosi kapcsolat felvételét javasolja 80
1955. november 19.

45. N. M. Pegov, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa küldöttsége vezetőjének búcsúbeszéde a delegáció hazautazásakor 81
1955. december 2.

46. Rónai Sándor, az Országgyűlés elnökének beszéde a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa küldöttsége elutazásakor 82
1955. december 2.

47. Az MNK Kormányának nyilatkozata Magyarországnak az ENSZ-be történt felvétele alkalmából 83
1955. december 15.

48. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektorának levele a Lomonoszov egyetem rektorához, melyben a tudományos és oktatási együttműködésének kiszélesítését javasolja 84
1956. január 18.

49. A Lomonoszov Egyetem rektorának válaszlevele az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektorához, melyben elfogadja a tudományos együttműködés kiszélesítésére tett javaslatokat . . . . . , 86
1956. április 24.

50. Részlet Rónai Sándor, a magyar parlamenti küldöttség vezetőjének a moszkvai rádióban és televízióban elhangzott beszédéből 87
1956. május 6.

51. Egyezmény az SZSZKSZ által a Magyar Népköztársaságnak nyújtott gazdasági segítségről 88
1956. október 4.

52. A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány felhívása a magyar néphez 89
1956. november 4.

53. Apró Antal, Kádár János, Kossa István és Münnich Ferenc nyílt levele a magyar dolgozó néphez: amely a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány intézkedéseinek támogatására hív fel 90
1956. november 4.

54. A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány felhívása a testvéri szocialista országok kormányaihoz, amelyben anyagi segítséget kér az ország normális életének helyreállításához . . . 91
1956. november 5.

55. Az SZSZKSZ Minisztertanácsa elnökének távirata a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökéhez, amelyben közli, hogy a szovjet kormány térítésmentes segítséget nyújt a magyar dolgozóknak 91
1956. november 5.

56. Az SZSZKSZ vaskohászati miniszterhelyettesének rendelkezése a Magyarországnak szállítandó áruk sürgős továbbításáról . . . 92
1956. november 6.

57. Sajtóközlemény a moszkvai Városi Tanács Budapestnek nyújtott segítségéről 94
1956. november 18.

58. Kádár János, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének nyilatkozata a szovjet sajtó tudósítójának 95
1956. november 26.

59. Kádár János, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének nyilatkozata az Izvesztyija budapesti tudósítójának a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának évfordulója alkalmából 97
1957. február 16.

60. Részlet az MNK és az SZSZKSZ kormányának közös nyilatkozatából 99
1957. március 28.

61. Részlet az MSZMP és az SZKP küldöttségeinek tárgyalásairól kiadott közös nyilatkozatból 106
1957. március 28.

62. Kiss Árpád, az Országos Tervhivatal elnökének nyilatkozata a Magyarországnak nyújtott szovjet gazdasági segítségről 113
1957. április 3.

63. Részlet a Csepel Vas- és Fémművek munkásainak a Szovjet Hadsereg katonáihoz küldött leveléből 114
1957. április 4.

64. Az MSZSZOSZ és az SZSZKT képviselőinek közös nyilatkozata 116
1957. április 7.

65. A Szovjet Hadsereg katonáinak levele a Csepel Vas- és Fémművek munkásaihoz 118
1957. április 16.

66. Az MNK Országgyűlésének távirata az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsához, amelyben megköszöni a magyar népnek nyújtott testvéri segítséget 120
1957. május 9.

67. Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának üdvözlete az MNK Országgyűléséhez, melyben megköszöni az Országgyűlés baráti üdvözletét 121
1957. május 10.

68. Sajtótájékoztató a MSZT tevékenységéről 122
1957. május 16.

69. Egyezmény az MNK Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a Magyar Népköztársaság területén ideiglenesen tartózkodó szovjet csapatok jogi helyzetéről 123
1957. május 27.

70. A Somogy megyei Tanács VB levele az MNK területén ideiglenesen tartózkodó Szovjet Hadsereg parancsnokságához 130
1957. május 31.

71. A Csepel Vasmű pártkonferenciájának levele az SZKP Központi Bizottságához 130
1957. június 12.

72. Az MSZSZOSZ Elnökségének levele az SZSZKT Elnökségéhez, melyben megköszöni a magyar gyermekek szovjetunióbeli üdültetését 131
1957. augusztus 5.

73. Az MSZSZOSZ Elnökségének távirata a Szovjetunió Szakszervezeti Központi Tanácsához a szovjet szakszervezetek megalakulásának 50. évfordulója alkalmából 132
1957. augusztus 15.

74. Konzuli egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között 134
1957. augusztus 24.

75. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között a kettős állampolgárságú személyek állampolgárságának rendezéséről 141
1957. augusztus 24.

76. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulója alkalmából tartott ülésszakán 144
1957. november 6.

77. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnoki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és a Minisztertanácsához a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulója alkalmából 146
1957. november 7.

78. Egyezmény az SZSZKSZ által az MNK részére ipari üzemek építése és rekonstrukciója, valamint a közlekedés fejlesztése céljából nyújtott gazdasági és műszaki segítségről 149
1957. december 18.

79. Megállapodás az MNK és az SZSZKSZ között 1958—1960. években bonyolítandó kölcsönös áruszállításokról 152
1958. január 13.

80. Jegyzőkönyv az SZSZKSZ Kormánya részéről az MNK Kormányának szabad devizahitel nyújtásáról 1958-ban 155
1958. január 13.

81. Részlet az MTA és a SZUTA közötti együttműködési egyezményből 156
1958. január 18.

82. Incze Jenő, külkereskedelmi miniszter sajtónyilatkozata az MNK és az SZSZKSZ külkereskedelmi kapcsolatairól 159
1958. február 1.

83. Részlet P. N. Fedoszejevnek, a SZUTA levelező tagjának az SZMBT moszkvai alakuló ülésén mondott beszédéből 162
1958. február 14.

84. Az MSZBT Elnökségének távirata a VOKSZ elnökéhez és az SZMBT Elnökségéhez a Szovjet—Magyar Baráti Társaság megalakulása alkalmából 165
1958. február 14.

85. Az SZMBT alakuló gyűlése résztvevőinek távirata az MSZBT vezetőségéhez az SZMBT megalakulása alkalmából 165
1958. február 14.

86. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának 10. évfordulója alkalmából 166
1958. február 17.

87. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának 10. évfordulója alkalmából 168
1958. február 17.

88. Részlet az MNK és az SZSZKSZ párt- és kormányküldöttségei tárgyalásairól kiadott közös nyilatkozatból 169
1958. április 9.

89. Részlet az 1961—1965 időszakra szóló gazdasági együttműködésről és az 1961—1965. évekre szóló kölcsönös áruszállításról kiadott közös közleményből 174
1958. június 3.

90. Szerződés az MNK és az SZSZKSZ közös polgári, családjogi és bűnügyi jogsegélyről 175
1958. július 15.

91. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között a vámkérdésekben történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról . . . 198
1958. július 21.

92. Egyezmény az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között vegyipari vállalatok üzemegységeinek és kísérleti berendezéseinek a Szovjetunióban történő építésére vonatkozó együttműködésről 202
1958. november 5.

93. Egyezmény az SZSZKSZ által a Magyar Népköztársaságnak egyes ipari vállalatok építéséhez és bővítéséhez nyújtandó műszaki segítségről 204
1958. november 5.

94. Egyezmény az SZSZKSZ által a Magyar Népköztársaságnak nitrogén műtrágyagyár építéséhez nyújtandó műszaki segítségről, továbbá a Magyarország részére szállítandó olajipari berendezésekről 206
1958. november 5.

95. Az SZKP Központi Bizottságának távirata az MSZMP Központi Bizottságához a Magyar Kommunista Párt megalakulásának 40. évfordulója alkalmából 209
1958. november 20.

96. Az SZKP Központi Bizottságának távirata az MSZMP Központi Bizottságához az országgyűlési és helyi tanácsi választásokon aratott győzelem alkalmából 210
1958. november 20.

97. Czottner Sándor, nehézipari miniszter nyilatkozata a Szovjetunióban járt magyar vegyipari küldöttség tapasztalatairól . . . 211
1959. január 23.

98. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 40. évfordulója alkalmából 212
1959. március 20.

99. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között az egészségügy és az orvostudomány terén való együttműködésről . . . 213
1959. április 17.

100. Az MSZMP Központi Bizottságának. az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának választávirata az SZKP Központi Bizottságához. az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és a Minisztertanácsához a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása 40. évfordulója alkalmából 217
1959. április 22.

101. A Déli Hadsereg Csoport parancsnokságának irányelve az egységek parancsnokai és politikai szervek vezetői számára a KISZ-építőtáborok munkájának támogatására 218
1959. június 27.

102. Egyezmény az MNK Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között vegyipari üzemek és egyéb ipari objektumok Magyarország részére történő felépítéséhez nyújtandó műszaki segítségről 219
1959. augusztus 7.

103. Az SZKP KB üdvözlete az MSZMP VII. kongresszusához . . . 221
1959. deecmber 1.

104. Egyezmény az SZSZKSZ. az MNK és a Csehszlovák Köztársaság kormányai közt a Szovjetunió—Csehszlovák Köztársaság—Magyar Népköztársaság kőolajvezeték építéséről 222
1959. december 19.

105. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából 226
1960. április 3.

106. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához Magyarország felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából 228
1960. április 3.

107. Megállapodás az MNK és az SZSZKSZ között az 1961—1965. évekre vonatkozó kölcsönös áruszállításokról 229
1960. május 6.

108. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között az egyetemi hallgatók és aspiránsok a másik Fél polgári főiskoláin és a tudományos kutató intézeteiben való kölcsönös oktatásának feltételeiről 232
1960. november 4.

109. A Lenini Komszomol Központi Bizottságának üdvözlete a KISZ első kongresszusához 236
1960. december 17.

110. Az MNK Országgyűlés elnökének levele az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsának elnökéhez és a Nemzetiségi Tanácsának elnökéhez, melyben baráti látogatásra hívja meg a Legfelsőbb Tanács küldöttségét 238
1961. január 3.

111. Az MSZMP Központi Bizottságának és a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány távirata az SZKP Központi Bizottságához, a Szovjetunió Minisztertanácsához J. A. Gagarin űrrepülése alkalmából 239
1961. április 12.

112. Szerződés az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között a magyar—szovjet államhatár rendjének megállapítása, határkérdésekben kölcsönös segítségnyújtás és együttműködés tárgyában 240
1961. október 3.

113. Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsa elnökének és Nemzetiségi Tanácsa Elnökének levele az MNK Országgyűlés elnökéhez, melyben magyar parlamenti küldöttséget hívnak meg baráti látogatásra 265
1962. január 4.

114. Részlet a Nemzetközi Lenin Békedíj Bizottság határozatából: Dobi István, az MNK Elnöki Tanácsa elnöke részére Lenin Békedíj adományozásáról 266
1962. május 1.

115. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának üdvözlete az SZKP KB központi lapja, a Pravda Szerkesztőségi Bizottságához a lap megalakulásának 50. évfordulója alkalmából 266
1962. május 5.

116. Részlet Fock Jenő, az MNK Minisztertanácsa elnökhelyettesének a „Barátság" kőolajvezeték magyarországi szakaszának felavatásán mondott beszédéből 267
1962. október 13.

117. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ közötti együttműködésről a timföld és alumínium területén 269
1962. november 15.

118. Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MSZMP VIII. kongresszusához 271
1962. november 21.

119. Az MNK Minisztertanácsának állásfoglalása a magyar—szovjet timföld és alumínium egyezményről 273
1962. november 30.

120. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ közötti együttműködésről a szociális ellátás területén 275
1962. december 20.

121. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között a kettős állampolgárság eseteinek kiküszöbölésére 283
1963. január 21.

122. Részlet a Déli Hadseregcsoport Parancsnokságának az SZSZKSZ Honvédelmi Minisztériumához küldött jelentéséből, melyben beszámol az árvíz sújtotta magyar lakosságnak nyújtott segítségről 286
1963. április 24.

123. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között, a Záhony—Csap közötti útszakaszon levő, Tisza folyó feletti közúti híd közös használatáról és fenntartásáról 288
1963. június 11.

124. Részlet az MNK és az SZSZKSZ párt- és kormányküldöttsége tárgyalásairól kiadott közös nyilatkozatból 290
1963. július 20.

125. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának üdvözlete az SZKP Központi Bizottságához az OSZDMP II. kongresszusa 60. évfordulója alkalmából 297
1963. július 30.

126. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormányai között a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság létrehozásáról 298
1964. február 3.

127. Részlet a magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság első üléséről kiadott közleményből 301
1964. február 6.

128. Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének törvényerejű rendelete Kádár Jánosnak, az MSZMP KB első titkárának a „Szovjetunió Hőse" kitüntetés adományozásáról 304
1964. április 3.

129. Részlet az MNK és az SZSZKSZ párt- és kormányküldöttsége tárgyalásairól kiadott közös nyilatkozatból 305
1964. április 9.

130. Egyezmény hajók, úszóobjektumok és hajóberendezéseknek a Magyar Népköztársaságból a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségébe történő szállításáról az 1966—1970. években . . . 312
1964. május 22.

131. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának távirata L. I. Brezsnyevhez, az SZKP KB első titkárává történt megválasztása alkalmából 314
1964. október 18.

132. Kádár János, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének távirata A. N. Koszigin hez, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökévé történt kinevezése alkalmából 315
1964. október 18.

133. Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkára vezette párt- és kormányküldöttségnek L. I. Brezsnyevnél, az SZKP KB első titkáránál tett látogatásáról 315
1964. november 11.

134. Egyezmény az SZSZKSZ által történő komplett berendezés-szállításokról és műszaki közreműködés-nyújtásról, nagypanelos házépítő gyáraknak a Magyar Népköztársaságban történő építéséhez 316
1964. november 21.

135. Egyezmény a Magyar Népköztársaságból a Szovjetunióba történő gyümölcs, zöldség- és gyümölcskonzervek szállításáról 1966—70. években 319
1964. december 4.

136. Részlet Péter János, az MNK külügyminiszterének a Népszabadság részére adott nyilatkozatából 321
1965. január 31.

137. Közlemény L. I. Brezsnyev, az SZKP KB első titkárának és N. V. Podgornij, az SZKP KB titkárának magyarországi látogatásáról 322
1965. február 2.

138. Részlet Ilku Pál, az MSZMP PB póttagjának, az MNK művelődésügyi miniszterének a Budapesten felállított Lenin szobor leleplezésekor mondott beszédéből 323
1965. április 2.

139. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulása 20. évfordulója alkalmából 324
1965. április 3.

140. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányhoz Magyarország felszabadulása 20. évfordulója alkalmából 325
1965. április 3.

141. Az MNK Országgyűlésének 1965. évi II. törvénye a magyar nép felszabadulása történelmi jelentőségének törvénybe iktatásáról 326
1965. április 3.

142. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a Győzelem Napja 20. évfordulója alkalmából a Pravdának adott nyilatkozatából 323
1965. május 9.

143. Részlet A. A. Gromiko, az SZSZKSZ külügyminiszterének magyarországi látogatásáról kiadott közleményből 329
1965. május 15.

144. Egyezmény az MRT, valamint az SZSZKSZ Minisztertanácsa Állami Rádió és Televízió Bizottsága között a rádió és televízió területén történő együttműködésről 330
1965. május 28.

145. Egyezmény az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között vegyipari, nyersolajfeldolgozó és gumiipari üzemeknek Magyarországon történő létesítéséhez a Szovjetunió által eszközlendő komplett berendezés szállításokról és műszaki közreműködés nyújtásáról 335
1965. május 29.

146. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának, Apró Antal és Biszku Béla, az MSZMP KB Politikai Bizottsága tagjainak szovjetunióbeli látogatásáról kiadott közleményből 338
1965. május 30.

147. Részlet az MNK és az SZSZKSZ 1966—70. évi népgazdasági terveinek egyeztető kétoldalú konzultációjáról felvett jegyzőkönyből 339
1965. június 4.

148. Közlemény az MSZMP Budapesti Bizottsága küldöttségének Németh Károly, a Pártbizottság első titkárának a vezetésével a Szovjetunióban tett látogatásáról 340
1965. szeptember 25.

149. Biró József külkereskedelmi miniszter nyilatkozata a magyar—szovjet áruforgalomról 341
1965. október 12.

150. Megállapodás az MNK és az SZSZKSZ között az 1966—70. évi árucsere-forgalomról és fizetésekről 345
1965. október 20.

151. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának és Biszku Béla, az MSZMP KB titkárának a Szovjetunióban tett baráti látogatásáról kiadott közleményből 347
1965. december 16.

152. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között a nemzetközi gépjármű közlekedésről 348
1966. március 19.

153. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának felszólalása az SZKP XXIII. kongresszusán 353
1966. március 31.

154. Részlet az SZKP XXIII. kongresszusának határozatából 356
1966. április 8.

155. Részlet R. J. Malinovszkij honvédelmi miniszternek a Népszabadság részére adott nyilatkozatából 358
1966. április 23.

156. Részlet Péter János, az MNK külügyminiszterének szovjetunióbeli látogatásáról kiadott közleményből 360
1966. július 23.

157. Egyezmény az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között kohászati üzemeknek Magyarországon történő létesítéséhez és rekonstrukciójához a Szovjetunió által eszközlendő komplett berendezés szállításáról és műszaki közreműködés nyújtásáról 363
1966. augusztus 15.

158. Közlemény L. I. Brezsnyevnek, az SZKP KB főtitkárának magyarországi baráti látogatásáról 365
1966. szeptember 27.

159. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának az MSZMP IX. kongresszusán tartott beszámolójából 366
1966. november 28.

160. Részlet L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának az MSZMP IX. kongresszusi felszólalásából 367
1966. november 29.

161. Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MSZMP IX. kongresszusához 372
1966. november 29.

162. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának üdvözlete L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának 60. születésnapja alkalmából 374
1966. december 18.

163. Az MSZMP Központi Bizottságának határozata a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának megünnepléséről 375
1967. február 15.

164. Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkárának vezetésével a magyar pártküldöttség Szovjetunióban tett baráti látogatásáról 378
1967. március 2.

165. Apró Antal, az MNK Minisztertanácsa elnökhelyettesének nyilatkozata a Népszabadság részére a magyar—szovjet gazdasági együttműködésről 379
1967. április 3.

166. Jegyzőkönyv a Magyar—Szovjet Kormányközi Kulturális Együttműködési Bizottság megalakításáról 386
1967. május 29.

167. Ilku Pál művelődésügyi miniszter nyilatkozata az Izvesztyija tudósítójának a magyar—szovjet kulturális kapcsolatokról . . . 387
1967. május 29.

168. Dr. Ajtai Miklós, az MNK Minisztertanácsa elnökhelyettesének beszéde „A szovjet tudomány és technika 50 éve" c. kiállítás budapesti megnyitása alkalmából 388
1967. szeptember 1.

169. V. A. Kirillin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökhelyettesének beszéde „A szovjet tudomány és technika 50 éve" c. kiállítás budapesti megnyitása alkalmából 391
1967. szeptember 1.

170. A. N. Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének üdvözlete „A szovjet tudomány és technika 50 éve" c. budapesti kiállítás látogatóihoz 393
1967. szeptember 1.

171. Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segélynyújtási Szerződés az MNK és az SZSZKSZ között 394
1967. szeptember 7.

172. Közlemény a magyar—szovjet párt- és kormányküldöttség budapesti tárgyalásairól 397
1967. szeptember 9.

173. L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának búcsúbeszéde a Magyarországon járt szovjet párt- és kormánydelegáció hazautazásakor 399
1967. szeptember 9.

174. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a szovjet párt- és kormányküldöttség elutazása alkalmából 400
1967. szeptember 9.

175. Részlet az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének az internacionalisták kitüntetéséről szóló közleményéből 401
1967. október 29.

176. A. A. Gromiko, az SZSZKSZ külügyminiszterének a beszéde az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének ülésén az SZSZKSZ—MNK barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés ratifikációja alkalmából 402
1967. november 1.

177. B. N. Ponomarjov, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Nemzetiségi Tanácsa Külügyi Bizottsága elnökének beszéde az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének ülésén az SZSZKSZ—MNK baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés ratifikációja alkalmából 405
1967. november 1.

178. N. V. Podgornij, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének beszéde az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének ülésén az SZSZKSZ—MNK baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés ratifikációja alkalmából 407
1967. november 1.

179. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére Moszkvában rendezett jubileumi ülésszakon mondott beszédéből . . . 409
1967. november 4.

180. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából 411
1967. november 5.

181. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között a szerzői jogok kölcsönös védelméről 413
1967. november 17.

182. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának választávirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából 415
1967. november 30.

183. Részlet Fock Jenő, az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökének moszkvai tárgyalásáról kiadott közleményből . 417
1967. december 1.

184. Részlet Péter János, az MNK külügyminiszterének a magyar—szovjet baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés országgyűlési ratifikációs vitáján elhangzott előadói beszédéből 417
1967. december 20.

185. Részlet Komócsin Zoltán, az MSZMP KB titkárának a magyar—szovjet barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés országgyűlési ratifikációs vitájában elhangzott beszédéből 420
1967. december 20.

186. L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának nyilatkozata a Népszabadságnak 424
1967. december 31.

187. Megállapodás az MNK és az SZSZKSZ között komplett berendezések szállításáról, valamint timföldgyár építéséről való gazdasági és műszaki együttműködésről 429
1968. január 24.

188. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának 20. évfordulója alkalmából 431
1968. február 15.

189. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírásának 20. évfordulója alkalmából 432
1968. február 16.

190. Részlet L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának a moszkvai magyar—szovjet barátsági gyűlésen mondott beszédéből 434
1968. július 3.

191. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a moszkvai magyar—szovjet barátsági gyűlésen mondott beszédéből 439
1968. július 3.

192. Részlet az MNK párt- és kormányküldöttségének szovjetunióbeli látogatásáról kiadott közleményből 445
1968. július 4.

193. Egyezmény az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között személygépkocsik és komplettáló alkatrészek gyártása és szállítása terén való kooperációról és együttműködésről az 1969—1975 közötti időszakban 448
1968. október 24.

194. A KISZ Központi Bizottságának üdvözlete a Lenini Komszomol Központi Bizottságához a Lenini Komszomol megalakulásának 50. évfordulója alkalmából 451
1968. október 29.

195. Kulturális és tudományos együttműködési egyezmény az MNK és az SZSZKSZ között 454
1968. november 16.

196. Közlemény A. A. Gromiko, az SZSZKSZ külügyminiszterének magyarországi látogatásáról 463
1968. november 19.

197. Az SZKP Központi Bizottságának üdvözlete az MSZMP Központi Bizottságához a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulása 50. évfordulója alkalmából 465
1968. november 24.

198. Egyezmény az MNK és az SZSZKSZ Kormánya között a légi közlekedésről 466
1968. december 2.

199. Az MNK Országgyűlése elnökének levele az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Szövetségi Tanácsának elnökéhez és a Nemzetiségi Tanácsa elnökéhez, melyben baráti látogatásra hívja meg a Legfelsőbb Tanács küldöttségét 474
1969. január 9.

200. Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkárának Szovjetunióban tett baráti látogatásáról 475
1969. február 11.

201. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának nyilatkozata a szovjetunióbeli látogatásáról 476
1969. február 12.

202. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából 478
1969. március 20.

203. Részlet Kállai Gyula, az MSZMP KB Politikai Bizottsága tagjának, az MNK Országgyűlése elnökének a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása 50. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepi ülésen elhangzott beszédéből 480
1969. március 20.

204. D. Sz. Poljánszkij, a szovjet párt- és kormányküldöttség vezetőjének, az SZKP KB Elnöksége tagjának, a Szovjetunió Minisztertanácsa első elnökhelyettesének beszéde Budapesten, a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésen 484
1969. március 20.

205. Részlet Komócsin Zoltán, az MSZMP KB titkárának Magyarország felszabadulása 24. évfordulója alkalmából a rádióban és a televízióban elhangzott beszédéből 487
1969. április 3.

206. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsa és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya választávirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából 490
1969. április 25.

207. Az MNK Honvédelmi Minisztériumának közleménye a magyar és szovjet csapatok törzsei és alakulatai közös hadgyakorlatáról . . 491
1969. június 8.

208. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a Kommunista és Munkáspártok Moszkvai Tanácskozásán elhangzott felszólalásából 491
1969. június 10.

209. Bondor József építésügyi és városfejlesztési miniszter nyilatkozata a magyar—szovjet építőipari műszaki-tudományos együttműködésről 493
1969. június 11.

210. Részlet a SZOT és az SZSZKT baráti találkozójáról és tárgyalásairól kiadott közleményből 493
1969. június 26.

211. Részlet a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa küldöttségének magyarországi látogatásáról kiadott közleményből 495
1969. augusztus 6.

212. P. M. Maserov, az SZKP KB Elnöksége póttagjának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége tagjának interjúja az Izvesztyija tudósítójának a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa delegációjának magyarországi látogatásáról 497
1969. augusztus 11.

213. Megállapodás az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya és az SZSZKSZ Kormánya között a „Barátság" fővonalú kőolajvezeték bővítésében és ezen kőolajvezeték elágazásának a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége területén való építésében nyújtandó együttműködésről 499
1969. augusztus 29.

214. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter interjúja a Szelszkaja Zsizny részére a Moszkvában megnyílt magyar mezőgazdasági kiállítás alkalmából 502
1969. augusztus 30.

215. Részlet Péter János külügyminiszternek a szovjetunióbeli látogatásáról kiadott közleményből 504
1969. december 30.

216. Az SZKP Moszkvai Városi Pártbizottságának és a Moszkvai Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának üzenete az MSZMP Budapesti Pártbizottságához, a Fővárosi Tanácshoz Budapest felszabadulása 25. évfordulója alkalmából 507
1970. február 13.

217. A. A. Grecsko honvédelmi miniszter távirata Czinege Lajos honvédelmi miniszterhez Budapest felszabadulása 25. évfordulója alkalmából 509
1970. február 6.

218. Részlet Fock Jenő, az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya elnökének A. N. Koszigginel, az SZSZKSZ Minisztertanácsa elnökével a magyar—szovjet együttműködésről folytatott tárgyalásairól kiadott közleményből 510
1970. március 18.

219. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányához Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából 511
1970. április 3.

220. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából 513
1970. április 3.

221. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából az Országgyűlés ünnepi ülésén elmondott beszédéből 514
1970. április 3.

222. L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának, a szovjet párt- és kormányküldöttség vezetőjének beszéde Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából az Országgyűlés ünnepi ülésén 519
1970. április 3.

223. L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának nyilatkozata a Népszabadságnak Magyarország felszabadulása 25. évfordulója alkalmából 525
1970. április 3.

224. Részlet Kállai Gyula, az MSZMP PB tagjának, az MNK Országgyűlése elnökének a centenáriumi Lenin-kiállítás megnyitásán mondott beszédéből 229
1970. április 18.

225. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a Lenin születése 100. évfordulója tiszteletére rendezett moszkvai ünnepségen 530
1970. április 21.

226. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és a Minisztertanácsához a hitleri Németország feletti győzelem 25. évfordulója alkalmából 533
1970. május 10.

227. N. V. Podgornij, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének üzenete a Magyar—Szovjet Baráti Társasághoz a Társaság fennállásának 25. évfordulója alkalmából 535
1970. június 10.

228. Fock Jenő, az MNK Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánya elnökének beszéde a „Szabad Magyarország 25 éve" kiállítás moszkvai megnyitóján 536
1970. augusztus 20.

229. A. N. Koszigin, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének beszéde a „Szabad Mgyarország 25 éve" kiállítás moszkvai megnyitóján 539
1970. augusztus 20.

230. Közlemény az 1971—75 közötti évek magyar—szovjet népgazdasági tervegyeztetési tárgyalásokról 541
1970. szeptember 16.

231. Péter János külügyminiszter távirata A. A. Gromiko külügyminiszterhez a Magyarország és a Szovjetunió diplomáciai kapcsolatai helyreállításának 25. évfordulója alkalmából 543
1970. szeptember 24.

232. A. A. Gromiko külügyminiszter távirata Péter János külügyminiszterhez a Magyarország és a Szovjetunió diplomáciai kapcsolatai helyreállításának 25. évfordulója alkalmából 544
1970. szeptember 24.

233. Részlet Kádár János, az MSZMP KB első titkárának az MSZMP X. kongresszusi beszámolójából 544
1970. november 23.

234. Az SZKP KB üdvözlete az MSZMP X. kongresszusához 546
1970. november 24.

235. L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának beszéde az MSZMP X. kongresszusán 547
1970. november 24.

236. Részlet Komócsin Zoltán, az MSZMP KB titkárának az MSZMP X. kongresszusán elhangzott felszólalásából 554
1970. november 25.

237. Egyezmények az MNK és az SZSZKSZ között az 1971—1975. évi kölcsönös áruszállításról és fizetési megállapodásról 555
1970. december 14.

I. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának a beszéde az SZKP XXIV. kongresszusán 561
1971. április 1.

II. Részlet az SZKP XXIV. kongresszusa határozatából 564
1971. április 9.

III. Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkárának L. I. Brezsnyevnél, az SZKP KB főtitkáránál és N. V. Podgornijnál, az SZKP KB Elnöksége tagjánál, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökénél tett látogatásáról 566
1971. augusztus 1.

IV. L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának levele a Csepel Vas- és Fémművek dolgozóihoz 567
1971. július 7.

V. Közlemény L. I. Brezsnyevnek, az SZKP KB főtitkárának magyarországi látogatásáról 568
1971. szeptember 27.

VI. Közlemény Kádár János, az MSZMP KB első titkárának szovjetunióbeli megbeszéléséről 569
1972. február 15.

VII. Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének törvényerejű rendelete Kádár Jánosnak, az MSZMP KB első titkárának Lenin-rend adományozásáról 570
1972. május 26.

VIII. L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának beszéde az Országházban a Lenin-rend átadásakor Kádár János, az MSZMP KB első titkára részére 570
1972. november 27.

IX. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a Lenin-rend átvételekor 573
1972. november 27.

X. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a Csepel Vas- és Fémműben rendezett magyar—szovjet barátsági nagygyűlésen 574
1972. november 30.

XI. L. I. Brezsnyev, az SZKP KB főtitkárának beszéde a Csepel Vas- és Fémműben rendezett magyar—szovjet barátsági nagygyűlésen 581
1972. november 30.

XII. Közlemény a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségének látogatásáról a Magyar Népköztársaságban 587
1972. december 3.

XIII. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a Szovjetunió megalakulása 50. évfordulója alkalmából . . 597
1972. december 19.

XIV. Kádár János, az MSZMP KB első titkárának beszéde a Szovjetunió megalakulásának 50. évfordulója alkalmából Moszkvában rendezett ünnepi ülésen 598
1972. december 22.

XV. Az MSZMP Központi Bizottságának, az MNK Elnöki Tanácsának és Kormányának távirata az SZKP Központi Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségéhez és Minisztertanácsához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírása 25. évfordulója alkalmából 601
1973. február 16.

XVI. Az SZKP Központi Bizottságának, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisztertanácsának távirata az MSZMP Központi Bizottságához, az MNK Elnöki Tanácsához és Kormányához a magyar—szovjet barátsági szerződés aláírása 25. évfordulója alkalmából 602
1973. február 17.

A kiadásért felel a Magyar Népköztársaság Külügyminisztériuma.
Megjelent 5000 példányban. Terjedelme 55,3 (A/5) ív.
73.1691/1/1511 — Zrínyi Nyomda, Budapest.
Felelős vezető: Bolgár Imre vezérigazgató.